ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พุทธศักราช ๒๔๙๓ - ๒๕๑๒

จัดทำซ้ำในลักษณะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒

ที่ รล ๐๐๐๔.๒/๑๙๙๘๖

สำนักราชเลขาธิการ
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาต

เรียน นายวิสิฐ ตันติสุนทร
เลขาธิการคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

อ้างถึง หนังสือที่ กบข. ๕๐๔๒/๓๖๑๖/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๔๙๓ - ๒๕๔๘ ตามสำเนาที่แนบไป ไปเผยแพร่ในดีวีดีและลงพิมพ์ในหนังสือ “ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๔๙๓ - ๒๕๔๘” เพื่อมอบแก่ห้องสมุดทั่วประเทศ จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และเพื่อจำหน่าย จำนวน ๕,๐๐๐ ชุด ราคาชุดละ ๕,๐๐๐ บาท โดยจะนำรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายทูลเกล้า ฯ ถวาย โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย เพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

พระราชทานพระบรมราชานุญาต

(นายประสพโชค อ่อนกอ)
ผู้ช่วยราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน
ราชเลขาธิการ

กองข่าว
โทร. ๐๒ ๒๒๐ ๗๒๐๐ ต่อ ๓๔๐๒
โทรสาร ๐๒ ๒๒๐ ๗๓๒๒

คำนำ

ในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ เพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างหาที่สุดมิได้ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) จึงได้ดำเนินการจัดพิมพ์ชุดหนังสือและดีวีดี **"ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๔๙๓-๒๕๔๘"** จำนวน ๒,๑๔๒ องค์ชิ้น เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติและเผยแพร่พระอัจฉริยภาพแห่งพระองค์ท่านให้ปรากฏยั่งยืนอยู่ตราบนานเท่านาน โดยพิจารณาเห็นว่าพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานแก่บุคคลต่างหมู่เหล่า ต่างคณะ ในโอกาสต่างกันตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมานั้น เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไปว่ามีความงดงามในด้านสาระภาษา อีกทั้งยังเปี่ยมด้วยคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ที่เหล่าพสกนิกรชาวไทยทุกคนควรน้อมนำไปยึดถือปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ส่วนรวม และประเทศชาติสืบไป

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ดำเนินการจัดพิมพ์ชุดหนังสือและดีวีดีดังกล่าว ตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการที่ รล ๐๐๐๔.๒/๑๙๙๘๖ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐ และขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ได้ร่วมกันจัดทำหนังสือชุดพิเศษ **"ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๔๙๓-๒๕๔๘"** ครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงสมดังเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

พุทธศักราช ๒๕๕๐

สารบัญ

หน้า

พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๔๙๓	๙-๑๓
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๔๙๕	๑๔-๑๙
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๔๙๖	๒๐-๓๐
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๔๙๗	๓๑-๔๖
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๔๙๘	๔๗-๖๓
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๔๙๙	๖๔-๗๘
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๐๐	๗๙-๙๗
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๐๑	๙๘-๑๐๘
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๐๒	๑๐๙-๑๒๓
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๐๓	๑๒๔-๑๓๒
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๐๔	๑๓๓-๑๕๕
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๐๕	๑๕๖-๑๗๖
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๐๖	๑๗๗-๑๙๐
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๐๗	๑๙๑-๒๑๘
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๐๘	๒๑๙-๒๔๐
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๐๙	๒๔๑-๒๕๓
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๑๐	๒๕๔-๒๖๐
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๑๑	๒๖๑-๒๘๕
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส พุทธศักราช ๒๕๑๒	๒๘๖-๔๙๐

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนในวันขึ้นปีใหม่

พ.ศ. ๒๔๙๓

ราษฎรทั้งหลาย

ในวันขึ้นปีใหม่พุทธศักราช ๒๔๙๓ นี้ ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงช่วยดลบันดาลให้ท่านทั้งหลายประสบแต่ความเจริญสุขสวัสดี เพื่อจะได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ ทำนุบำรุงชาติบ้านเมืองของเราให้รุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้น

ในไม่ช้านี้ ข้าพเจ้าจะกลับมาเมืองไทยมาพบกับท่านแล้ว ขณะนี้สุขภาพของข้าพเจ้าดีขึ้นบ้าง แต่ยังมีอาการปวดศีรษะอยู่เสมอ ๆ ตั้งแต่คราวรถชนแพทย์ลงความเห็นว่า ยังไม่ควรกลับมาถูกอากาศร้อนอย่างเมืองไทยในขณะนี้ แต่ข้าพเจ้ารู้สึกว่า เป็นการสมควรและจำเป็นจะได้กลับเข้ามาปฏิบัติราชการที่สำคัญ ตามที่ข้าพเจ้าได้เคยพูดไว้เมื่อก่อนจะจากท่านมาเมื่อสามปีก่อนนั้น

ข้าพเจ้าหวังว่าท่านทั้งหลายจะใช้เวลาในปีใหม่นี้ให้เป็นประโยชน์ ขอให้ท่านจงอยู่เย็นเป็นสุข ตั้งมั่นอยู่ในสามัคคีธรรมและช่วยกันฟันฝ่าอุปสรรคใด ๆ ที่จะมีมา เพื่อชาติบ้านเมืองของเราจะได้วัฒนาถาวรสืบไป.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่นักเรียนนายร้อย

๑๑ พฤษภาคม ๒๔๙๓

ข้าพเจ้าได้ฟังรายงาน ซึ่งปลัดกระทรวงกลาโหมแถลงเกี่ยวกับนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเมื่อกี้นี้ เป็นที่สังเกตได้ว่า จำนวนนักเรียนผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในชั้นหลังนี้ได้ทวีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จนในปีนี้มีจำนวนเป็นที่น่าพึงพอใจ นับได้ว่ากิจการได้ดำเนินก้าวหน้า ซึ่งถ้าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิดแก่โรงเรียนนี้ทรงทราบได้แล้ว ก็เชื่อว่าคงจะพอพระราชหฤทัยไม่น้อย

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีด้วยกับนักเรียน ผู้ที่ได้บากบั่นอุตสาหะเล่าเรียนมาจนเป็นผลสำเร็จ ท่านทั้งหลายย่อมทราบกันอยู่แล้วว่า ที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ จัดตั้งโรงเรียนนี้ขึ้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์จำนงหวังที่จะได้มีนายทหารที่ดีและสามารถออกไปรับราชการเป็นกำลังให้สมกับความต้องการของกองทัพบกของเรา ฉะนั้นในการที่ท่านทั้งหลายจะได้ออกไปรับราชการต่อไปนั้น จงได้ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระองค์ผู้พระราชทานกำเนิดแก่โรงเรียน และหมั่นบำเพ็ญตนให้เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติ ทั้งพยายามรักษาชื่อเสียงอันดีงามของโรงเรียนนี้ให้สมดั่งพระราชปณิธานนั้นเถิด

ข้าพเจ้าขอขอบใจบรรดาอาจารย์ และผู้ที่มีส่วนช่วยประสาทความเจริญรุ่งเรืองแก่โรงเรียนนี้ และขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้ท่านทั้งปวงประสบความสุขความเจริญทั้งในทางส่วนตัว และในทางราชการสืบไปทุก ๆ ท่าน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่นักเรียนนายร้อยตำรวจ

๑๙ พฤษภาคม ๒๔๙๓

ข้าพเจ้าได้ฟังและรับทราบข้อความตลอด ตามที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยแถลงรายงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของนักเรียนนายร้อยตำรวจนั้นแล้ว ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับผู้ที่ได้สำเร็จการศึกษา จบตามหลักสูตรมารับมอบกระบี่ในวันนี้

ในโอกาสที่ท่านทั้งหลาย จะได้ออกไปรับราชการเป็นนายร้อยตำรวจต่อไปนั้น ข้าพเจ้าขอฝากข้อเตือนใจบางประการ ขอให้สำนึกถึงความรับผิดชอบของตำรวจ ผู้ได้ชื่อว่าเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ตำรวจย่อมมีหน้าที่เป็นผู้บำบัดทุกข์บำรุงสุขของอาณาประชาชนอย่างใกล้ชิด ในการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย และรักษาสันติสุขนั้น นอกจากความรู้ความสามารถในหน้าที่แล้ว ย่อมต้องวางตนให้เป็นแบบอย่างอันดี เพาะความนิยมเคารพเลื่อมใสยังความอบอุ่นร่มเย็นแก่บรรดาประชาราษฎร์ มีความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรมและความกรุณาปรานีประกอบไปด้วย คราวใดที่ควรให้ความช่วยเหลือหรือคำแนะนำ อันจะเป็นประโยชน์ได้แล้ว ก็ต้องพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือหรือคำตักเตือนเช่นว่านั้น ด้วยความเมตตาปรานี รวมความว่าจะต้องวางตนเหมือนหนึ่งพี่เลี้ยง และผู้รับใช้ประชาชนด้วยในคราวเดียวกัน ถ้าท่านได้ยึดมั่นอยู่ในข้อเหล่านี้ และพยายามบำเพ็ญตนและอบรมผู้ที่จะอยู่ในบังคับบัญชาของท่านต่อไปตามนัยที่ว่านี้แล้ว ประโยชน์และความสุขก็จะบังเกิดแก่ชาติบ้านเมืองเป็นแท้

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรแก่บรรดาท่านที่ได้มาร่วมชุมนุมกันอยู่ ณ ที่นี้ ขอให้มีความเจริญ และความสุขสมบูรณ์ทั่วกันทุกท่าน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่นักเรียนนายเรือ

๒๗ พฤษภาคม ๒๔๙๓

ตามรายงานที่ผู้บัญชาการทหารเรือได้แถลงมานี้ ก็เป็นอันเห็นได้ว่า ปีนี้กองทัพเรือจะได้รับนายทหารผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรจากโรงเรียนนายเรือ เพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนที่น่าพอใจ อันการศึกษาของโรงเรียนนี้ก็เป็นที่ประจักษ์ว่าได้เจริญขึ้นมาเป็นลำดับ นับตั้งแต่วาระที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จเปิดสถานศึกษาแห่งนี้เมื่อ ๔๔ ปีมาแล้วและยิ่งเมื่อมาระลึกว่าทูลกระหม่อมสมเด็จพระราชบิดาของข้าพเจ้าก็เป็นผู้ที่ทรงสนพระทัย เคยทรงเกี่ยวข้องเป็นอาจารย์แห่งโรงเรียนนี้มาด้วยแล้ว ก็ยิ่งทำให้หวนนึกถึงว่า ถ้ายังเสด็จอยู่คงจะปลาบปลื้มพระหฤทัยในความเจริญของโรงเรียนนี้ไม่น้อย

ในส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาได้รับมอบกระบี่ในวันนี้ ข้าพเจ้าก็ขอมีส่วนร่วมในความยินดีกับตัวท่าน ที่ได้มีความอุตสาหะพยายามเล่าเรียนมาจนสำเร็จผล และขอแสดงความหวังว่า ท่านทั้งหลายคงจะพยายามบำเพ็ญตนให้บังเกิดคุณประโยชน์และความดีงามแก่กองทัพเรือ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งที่ช่วยป้องกันชาติบ้านเมืองนั้นสืบไป

ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ท่านทั้งหลาย ที่มาร่วมชุมนุมกันอยู่ ณ ที่นี้ ขอให้มีความสุขความเจริญทุกประการ.

พระราชดำรัส

การพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๒๙ พฤษภาคม ๒๔๙๓

ในโอกาสที่ได้มาร่วมในงานพิธีประสาทปริญญา และประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองในวันนี้ ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้รับทราบว่า สถานศึกษาแห่งนี้ได้พยายามปรับปรุงกิจการเพื่อประสาทคุณธรรมและความรู้ตามสาขาต่าง ๆ แก่นักศึกษาเป็นลำดับ จนได้ผลิตบัณฑิตมหาบัณฑิต และผู้สำเร็จการศึกษามาแล้วเป็นจำนวนมาก ชาติบ้านเมืองจะดำเนินไปด้วยดีได้ย่อมต้องอาศัยผู้รอบรู้ในสรรพวิทยาการและมีศีลธรรมเป็นกำลังสำคัญ ฉะนั้น ที่ทางการของมหาวิทยาลัยพยายามปรับปรุงระดับการศึกษาให้เท่าเทียมกับที่เป็นอยู่ในต่างประเทศนั้นก็เป็นการสมควร

ในส่วนบรรดาท่านที่สำเร็จการศึกษาและมารับปริญญาและประกาศนียบัตรในคราวนี้ ข้าพเจ้าก็ขอแสดงความยินดีด้วยในเกียรติที่ท่านได้รับในวันนี้ และขอได้ช่วยกันบำเพ็ญให้บังเกิดคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ สมดังคำปฏิญาณที่ท่านได้ให้ไว้ เพื่อทำเกียรติและชื่อเสียงให้แก่มหาวิทยาลัยที่ท่านได้ศึกษามาแล้วนี้ต่อไปด้วย

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งปวงที่มาร่วมอยู่ในงานนี้ จงมีความสุขสวัสดีทั่วกัน.

กระแสพระราชปราศรัย

แด่ประชาชนในวันปีใหม่

พ.ศ. ๒๔๙๕

ประชาชนชาวไทยทั้งปวง

ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๔๙๕ นี้ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสปราศรัยและอวยพรปีใหม่แก่ท่าน

ก่อนอื่น ขอขอบใจท่านทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้แสดงความชื่นชมยินดีมาต้อนรับเราอย่างหนาแน่นพร้อมเพรียง ขณะที่ข้าพเจ้าพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีและลูกหญิงกลับมาพระนคร การต้อนรับของท่านในวันนั้นเปรียบเหมือนยาบำรุงหัวใจ ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกชุ่มชื่นมีกำลัง ในอันที่จะบำเพ็ญกรณียกิจหน้าที่ด้วยอุตสาหะพยายาม เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขแห่งอาณาประชาราษฎร์ทั้งปวง และนับแต่วันที่เราได้มาอยู่ท่ามกลางท่านจนบัดนี้ ก็ประจักษ์แจ้งในอัธยาศัยไมตรีจิต ที่แสดงแก่เราอยู่เป็นเนืองนิจ ทั้งนี้ย่อมเป็นที่ตรึงใจ ทำให้เรารู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมกับท่านทั้งหลาย

อันสถานการณ์ของโลกทั่วไป และของบ้านเมืองเราเป็นอย่างไร ก็ย่อมเป็นที่ทราบกันอยู่แล้ว ทางที่จะช่วยให้ประเทศเราผ่านพ้นภัยพิบัติ มีความวัฒนาถาวรไปได้ก็โดยที่เราชาวไทยทุกคนมีน้ำใจรักชาติอย่างแท้จริง ไม่ถือเอาประโยชน์ของตนและพรรคพวกแต่ฝ่ายเดียว มุ่งบำเพ็ญกรณียกิจหน้าที่ด้วยความสุจริตขยันหมั่นเพียร เพื่อคุณประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และพร้อมที่จะสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวมเมื่อเป็นดังนี้แล้ว สามัคคีก็ย่อมจะแผ่ขยายกว้างขวางออกไป ในระหว่างพี่น้องชาวไทยด้วยกัน ทำให้กำลังของชาติส่วนต่าง ๆ ประสานกันเป็นปึกแผ่น สิ่งที่เคยยากก็จะกลายเป็นง่าย และสิ่งที่ไม่เคยทำก็กลับจะบรรลุผลสำเร็จอย่างงดงาม ด้วยอานุภาพแห่งความสามัคคี เพราะฉะนั้นขอให้พวกเราชาวไทยจงยึดมั่นในศีลธรรม ซึ่งบิดามารดาและครูบาอาจารย์ได้พร่ำสอนเรามาแต่เล็กแต่น้อย และพยายามประพฤติปฏิบัติตาม ในอันจะส่งเสริมสามัคคีธรรม ให้มั่นคงแผ่ขยายในระหว่างพี่น้องชาวไทยทั้งปวงเพื่อความวัฒนาถาวรของประเทศชาติสืบต่อไป

ในโอกาสนี้ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงช่วยคุ้มครองให้ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราทุกคน ได้ผ่านพ้นภัยพิบัติและอุปสรรคทั้งปวง และขอความเจริญสุขสำราญจงมีแก่ท่านทั้งมวล เทอญ ฯ.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรและเข็มเสนาธิปัตย์
แก่นายทหารฝึกหัดราชการ ฯ

๒๗ เมษายน ๒๔๙๕

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้เห็นนายทหารทั้งหลายสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนชั้นสูงของกองทัพบก นายทหารเหล่านี้ต่อไปในวันข้างหน้าคงจะได้เป็นผู้นำหน่วยทหารขนาดใหญ่ เป็นผู้บังคับบัญชาที่ดี และเป็นเสนาธิการที่ประเสริฐของกองทัพไทย สถานการณ์ของโลกในทุกวันนี้ กำลังอยู่ในขั้นที่ไม่น่าไว้วางใจ ประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก ต่างพากันเตรียมการสงคราม ชาติไทยที่รักของเราแม้ว่าจะไม่อยู่ในสภาวะเตรียมการสงคราม แต่ก็กำลังทำการรบอยู่แล้วโดยปริยาย อันการเตรียมรบให้พร้อมสรรพ์นั้น ในยามปกติไม่มีอะไรดีเท่าการศึกษา ฉะนั้น เมื่อท่านทั้งหลายได้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว จึงนับว่าท่านได้ช่วยให้ชาติไทยอยู่ในฐานะเตรียมพร้อม และได้ช่วยให้กองทัพไทยก้าวไปข้างหน้า

ในฐานะที่ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งจอมทัพ ข้าพเจ้าขอรับเข็มเสนาธิปัตย์ไว้ด้วยความยินดี ขอให้โรงเรียนเสนาธิการทหารบก จงเจริญอยู่คู่กองทัพบกชั่วกาลนิรันดร ขอให้ท่านทั้งหลายจงเป็นอาภรณ์ประดับกองทัพ และขอให้ท่านมีแต่โชคชัยและความผาสุกโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตร กระบี่
และเครื่องหมายยศแก่นักเรียนนายร้อยชั้นสูงสุด
และนักเรียนนายร้อยสำรองทหารบก
ที่สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา ๒๔๙๔ - ๒๔๙๕

๖ พฤษภาคม ๒๔๙๕

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีมอบกระบี่แก่นักเรียนนายร้อยในวันนี้ ตามรายงานของผู้บัญชาการทหารบกนั้น ก็เห็นว่า ที่ประเทศไทยได้พยายามปรับปรุงวิธีการของทหารและระบบการศึกษาของทหารให้เหมาะสมกาลสมัยนั้นชอบแล้ว เพราะในปัจจุบันนี้ วิทยาการทางทหารพร้อมทั้งอาวุธได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก และเมื่อโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้มีการปรับปรุงระบบการศึกษาแล้วเช่นนี้ ก็หวังว่าในโอกาสต่อไปกองทัพบกของเราจะได้นายทหารสัญญาบัตรที่มีสมรรถภาพยิ่งขึ้นทั้งในทางวิทยาการและในทางปฏิบัติ เพื่อช่วยให้กองทัพสามารถปฏิบัติหน้าที่รักษาเอกราชของชาติบ้านเมือง

อันนายทหารนั้น เป็นเหมือนตัวจักรอันสำคัญของกองทัพและถ้าหากฝ่ายเรายังด้อยในด้านอาวุธแล้ว สมรรถภาพและความเข้มแข็งของนายทหารยิ่งมีความสำคัญยิ่งขึ้น แม้จะมีอาวุธดีสักปานใด ถ้าขาดนายทหารที่ดีเสียแล้ว ก็ยากที่กองทัพจักปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นผลดีได้ ฉะนั้น ขอบรรดานักเรียนที่จะออกรับราชการเป็นนายทหารในวันนี้ จงตระหนักถึงหน้าที่อันสำคัญและความรับผิดชอบของท่านต่อไปด้วยแล้ว และพยายามปรับปรุงตนเองทั้งในด้านวิทยาการ ความประพฤติและวินัย กระทำตนเป็นแบบอย่างอันดีแก่ทหารผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของท่าน เป็นนายทหารที่ดีของกองทัพสืบไป

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้แต่ละท่านประสบความสุขความเจริญก้าวหน้าทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในการพระราชทานธงชัยประจำหน่วยของกรมตำรวจ
เนื่องในพิธีสวนสนามวันตำรวจ

วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๔๙๕

ตำรวจทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาเป็นประธานในงานพิธีสวนสนามของตำรวจในวันนี้ และที่ยินดียิ่งกว่านั้นคือได้มามอบธงชัยประจำหน่วยต่าง ๆ ในกรมตำรวจด้วยตนเองอีกด้วย ควรนับได้ว่าเป็นวาระที่สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ของตำรวจไทย สำหรับตัวข้าพเจ้าก็จะระลึกอยู่เช่นกัน

เมื่อครู่นี้ ท่านทุกคนได้กล่าวคำสัตย์ปฏิญาณ ต่อหน้าเรา ต่อหน้าพระบรมวงศานุวงศ์ คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทน ข้าราชการทั้งหลายทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน รวมทั้งบรรดาท่านผู้มีเกียรติที่มาชุมนุม ณ ที่นี้ ได้เป็นพยานอยู่พร้อมกัน ฉะนั้น ท่านต้องถือว่าคำสัตย์ปฏิญาณนี้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำใจ ทุกคนต้องรักษาวาจาสัตย์นี้ไว้ อย่าให้เสียวาจานั้นเป็นอันขาด การเสียวาจาสัตย์ย่อมหมายถึงการเสียเกียรติยศตำรวจซึ่งเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่ได้รับหน้าที่อันมีเกียรติยศสูง ก็จะเป็นการน่าอับอายที่สุด

ที่ข้าพเจ้ากล่าวเตือนมาเช่นนี้ ก็เพื่อประสงค์ให้มีความดีเสมอกันหมด ให้เป็นที่นับหน้าถือตาของชนทุกชั้น จะเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรก็ดี ชั้นนายสิบหรือพลตำรวจก็ดี นับเป็นผู้มีเกียรติเสมอเหมือนกันหมด คือเกียรติแห่งลูกผู้ชายที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยภายในแห่งบ้านเมืองตน ให้สมกับคำสัตย์ปฏิญาณที่ได้กล่าวไว้โดยไม่คิดถึงประโยชน์ตัวเอง นึกถึงประโยชน์ของชาติบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลายปฏิบัติราชการตามหน้าที่ของตนตามตำแหน่งตามชั้นอย่างเต็มที่ เพื่อชาติบ้านเมืองของเราจะได้ยั่งยืนถาวรเหมือนอย่างบรรพบุรุษของเราได้กระทำมาแต่ก่อน

ในการที่ข้าพเจ้าได้มอบธงชัยให้แก่หน่วยต่าง ๆ ในกรมตำรวจในวันนี้ ก็โดยที่ระลึกว่าหน้าที่สำคัญของตำรวจทั้งหลายในปัจจุบัน มิใช่เพียงรักษาความสงบภายในบ้านเมืองเท่านั้น แต่ต้องป้องกันความสงบที่อาจจะมาจากภายนอกประเทศอีกด้วย ธงนี้นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะเป็นสัญลักษณ์แทนตัวข้าพเจ้าผู้ซึ่งเอาใจใส่ในตัวท่านทั้งหลายตลอดเวลา เพราะเป็นที่หมายที่เคารพในเวลาที่กองตำรวจได้เข้าเป็นหมวดหมู่อยู่ประจำและเมื่อถึงวาระจำเป็นเข้าที่คับขัน เมื่อท่านได้ระลึกถึงธงชัยนี้แล้ว ก็จะเป็นเครื่องชักนำให้องอาจกล้าหาญ และร่าเริงใจที่จะประกอบหน้าที่บำเพ็ญตนให้สมกับเป็นตำรวจของชาติไทย อย่าให้ผู้ใดติเตียนว่าเราเกิดมาเสียชาติได้ ฉะนั้น ท่านทั้งหลายจงรับธงนี้ไว้ด้วยความรักและความเคารพเทิดทูน และพิทักษ์รักษาธงนี้ไว้ยิ่งกว่าชีวิตตน และให้เป็น

มิ่งขวัญที่เป็นศักดิ์ศรีของกรมตำรวจสืบไป

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้บรรดาตำรวจทั้งมวลตลอดจนผู้ที่มาร่วมชุมนุมในวันนี้ จงประสบแต่ความสุขความเจริญและความสมบูรณ์ตามที่ปรารถนาทั่วกัน เทอญ ฯ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีเปิดการแข่งขันกรีฑาประจำปี
ของกระทรวงศึกษาธิการ
ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ กรมพลศึกษา

วันจันทร์ ที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๕

ข้าพเจ้าได้ฟังรายงานของท่านแล้ว รู้สึกยินดีเป็นอันมากที่ได้ทราบว่าการกีฬาโรงเรียนและกีฬาประชาชน ตลอดจนการลูกเสือและการอนุกาชาด ได้เพิ่มพูนขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพจนกระทั่งได้มีการจัดส่งชุดนักกีฬาไทยออกไปแข่งขันยังต่างประเทศ ข้าพเจ้าหวังว่าในกาลต่อไปนักกีฬาไทยจะได้มีโอกาสออกไปแข่งขันยังต่างประเทศมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ และคงจะได้นำเกียรติและชื่อเสียงของชาติไทยไปเผยแพร่ให้ปรากฏแก่นานาประเทศยิ่งขึ้นอีกด้วย

ในวาระนี้ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสกล่าวตักเตือนว่า การเล่นกีฬานั้นเป็นสิ่งสำคัญอันพึงควรกระทำ เพราะการเล่นกีฬาเป็นการบำรุงรักษาร่างกายให้แข็งแรง ผู้ที่เล่นกีฬาอยู่เสมอจะมีอายุยืนนาน ไม่เจ็บป่วยบ่อย ๆ สำหรับนักเรียนเองก็จะมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนโดยสม่ำเสมอ เมื่อกำลังกายดีย่อมทำให้สมองดีไปด้วย อันเป็นเหตุให้การศึกษาเล่าเรียนมีหวังว่าจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นอกจากนั้น การกีฬายังเป็นการอบรมจิตใจของผู้เล่นให้เป็นผู้มีน้ำใจอดทน กล้าหาญ ไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน และเป็นผู้มีขวัญดีอยู่เสมอ ดังที่กล่าวกันว่าเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา เมื่อทุกคนพยายามเล่นกีฬา ร่างกายและจิตใจก็จะเข้มแข็งบึกบึน เพื่อจะได้ต่อสู้ในการหาเลี้ยงชีพ ตลอดจนการร่วมกันต่อสู้เพื่อชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองเยี่ยงอารยประเทศ

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บรรดานักกีฬาและท่านทั้งปวงที่มาชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ มีความเจริญด้วยจตุรพิธพร ได้เป็นกำลังส่งเสริมการพลศึกษาให้เจริญยิ่งขึ้นสืบไป.

กระแสพระราชปราศรัย

แก่ประชาชนในวันปีใหม่

พ.ศ. ๒๔๙๖

ประชาชนชาวไทย

ในวาระที่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ ได้สิ้นสุดลง ข้าพเจ้าขอส่งพรสำหรับปีใหม่ พุทธศักราช ๒๔๙๖ มายังท่านทั้งปวง

ข้าพเจ้าได้รับไมตรีจิตจากท่านทั้งหลายเป็นอันดีตลอดมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคราวที่ลูกชายเกิด ท่านก็ได้ยินดีร่วมด้วยกับเรา และได้แสดงความเอ็นดูและปรานีแก่เธอเป็นลำดับมา ทั้งนี้ย่อมเป็นที่ซาบซึ้งตรึงใจแก่ข้าพเจ้าและสมเด็จพระบรมราชินียิ่งนัก จึงใคร่ขอแสดงความขอบใจเป็นอย่างยิ่งแก่ท่าน ณ ที่นี้ด้วย

ในขวบปีที่ผ่านมา แม้บ้านเมืองของเราต้องประสบภัยทางธรรมชาติบ้าง และแวดล้อมด้วยสถานการณ์อันเคร่งเครียดของโลกทั่วไป แต่ก็นับว่าได้สามารถผ่านสถานการณ์เหล่านั้นมาด้วยดี ทั้งนี้ย่อมเป็นนิมิตหมายว่า เราจะสามารถฟันฝ่าอุปสรรคข้างหน้าต่อไปอีก จริงอยู่ทุกสิ่งทุกอย่างจะให้ดีขึ้นทันอกทันใจสมดังที่ต้องการทีเดียวนั้นย่อมไม่ได้ ย่อมต้องการเวลาเปรียบประดุจการเยียวยารักษาไข้ ซึ่งย่อมต้องการเวลาเช่นเดียวกัน ข้าพเจ้าจึงมีความหวังเป็นอย่างมากว่าอาศัยความสามัคคีร่วมมือร่วมใจของท่านทั้งมวล ประเทศชาติของเราจะเข้าสู่ฐานะเจริญก้าวหน้าสืบไปด้วยดี

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรปีใหม่แก่ท่านทั้งปวง ขอจงปราศจากโรคภัย มีความสุขกายสบายใจ ประสบความสมบูรณ์พูนผลตลอดปี ๒๔๙๖ ทั่วกันเทอญ.

พระบรมราโชวาท

ในการพิธีพระราชทานธงชัยเฉลิมพล
ประจำกองพันทหาร

๒๕ มกราคม ๒๔๙๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาประกอบพิธีมอบธงชัยเฉลิมพล และร่วมงานฉลองวันที่ระลึกของกองทัพบกในวันนี้ ซึ่งเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในประวัติของกองทัพบก

เท่าที่ได้มาเห็นความพร้อมเพรียงตั้งอกตั้งใจของทหารทั้งหลายในวันนี้ ก็เป็นที่พอใจ ส่วนความดำริและความพยายามของบรรดาผู้บังคับบัญชา ที่จะปรับปรุงกองทัพให้เข้มแข็ง มีสมรรถภาพเหมาะสมเพื่อสามารถรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติ ดั่งที่ผู้บัญชาการทหารบกกล่าวมานั้นก็ชอบแล้ว เพราะว่าชาติใดที่จะรักษาเอกราชของตนไว้ได้ ย่อมต้องมีกำลังเพียงพอที่จะเผชิญกับการรุกรานและไม่มีความประมาท ข้าพเจ้าขอขอบใจผู้บังคับบัญชาทุกชั้นที่ได้เอาใจใส่ในการปรับปรุงตนเองและกองทัพ และขอบใจมิตรประเทศที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่กองทัพบกในการนี้

อันธงชัยเฉลิมพล ดั่งที่ได้มอบให้แก่หน่วยงานทหารต่าง ๆ ไปแล้วนี้ กล่าวโดยทั่วไปก็คือ ธงประจำกองทหารดั่งที่ได้ระบุอยู่ในกฎกระทรวงกลาโหมแล้ว แต่โดยนัยความหมาย ย่อมมีความสำคัญยิ่ง เป็นสิ่งที่ทหารจะต้องเคารพเทิดทูน และรักษาไว้เสมอเหมือนดังชีวิตของตน ที่คันธงและผืนธงได้รวบรวมเครื่องหมายต่าง ๆ อันหมายถึงบรรดาสถาบัน ที่ทหารพึงเคารพเทิดทูน และมีหน้าที่ป้องกันรักษา คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อยู่ครบถ้วนแล้ว นอกจากนี้ยังมีรูปอุณาโลม พร้อมด้วยอักษร “สละชีพเพื่อชาติ” เป็นคำขวัญปลุกใจให้องอาจกล้าหาญระลึกถึงเกียรติและหน้าที่อีกด้วย รวมความว่าธงนี้ย่อมเป็นมิ่งขวัญแสดงความเป็นปึกแผ่น และเตือนให้ระลึกถึงเกียรติและหน้าที่ของทหารนั่นเอง ฉะนั้น ขอทหารทั้งหลายจงเทิดทูนและรักษาธงชัยเฉลิมพลของตนไว้ให้จงดี และมั่นอยู่ในคำสัตย์ปฏิญาณ ซึ่งย่อมจะต้องได้กระทำต่อธงชัยเฉลิมพลนั้น อย่าให้เสียความสัตย์ได้ จงมั่นอยู่ในระเบียบวินัย และพยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สมกับเป็นชายชาติทหาร ขอให้ธงชัยเฉลิมพลอันได้มอบแล้วนี้ จงเป็นมิ่งขวัญนำสิริมงคลเกียรติ และโชคชัยมาสู่หน่วยงานต่าง ๆ ทั่วกัน

ในวาระสำคัญวันที่ระลึกของกองทัพบกนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความปรารถนาอันดี เพื่อความเจริญของกองทัพบก และขออวยพรให้บรรดาทหารทั้งปวง และท่านที่มาชุมนุม ณ ที่นี้ มีความสวัสดีโดยทั่วกันเทอญ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรนักเรียน
วชิราวุธวิทยาลัย

๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖

ข้าพเจ้าและสมเด็จพระบรมราชินี มีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาเยือนวชิราวุธวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง

ขออนุโมทนาด้วยเป็นอย่างยิ่งที่ทางโรงเรียนได้ยึดมั่นในพระบรมราโชบาย และพระราชกระแสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ถือเป็นนโยบายอันแน่วแน่อันหนึ่งที่จะให้การศึกษาและอบรมแก่นักเรียนเพื่อให้เป็นผู้ดีหรือสุภาพบุรุษดั่งที่นายกกรรมการจัดการโรงเรียนได้กล่าวมา เพราะว่าคนเรานั้นถึงแม้จะมีความรู้วิเศษสักเพียงใด แต่ถ้าขาดความเป็นสุภาพบุรุษ คือไม่มีศีลธรรม ไร้มารยาทและมีแต่ความเห็นแก่ตัวเป็นที่ตั้งแล้วก็ย่อมจะนำความเสื่อมมาสู่ตนเอง ครอบครัว หมู่คณะ และประเทศชาติได้มากกว่าจะทำประโยชน์

ขอนักเรียนทั้งหลาย จงมีความอุตสาหะพยายามในการศึกษาเล่าเรียน เพื่อรับความรู้อันเป็นมูลฐานสำหรับการศึกษาชั้นสูงต่อไป และตั้งใจรับการอบรมเพื่อปลูกฝังความเป็นผู้ดีหรือสุภาพบุรุษนั้นไว้ในตนให้ครบถ้วนให้สมดังพระราชปณิธานของพระองค์ผู้พระราชทานกำเนิดแก่โรงเรียนนี้เถิด สำหรับผู้ที่สอบได้ก็อย่าทนงในความสำเร็จ ความรู้ที่ได้รับมาแล้วนั้นย่อมจะเป็นรากฐานสำหรับความรู้ในขั้นต่อไป สำหรับผู้ที่สอบตกก็อย่าท้อใจจงมีมานะตั้งอกตั้งใจให้ยิ่งขึ้น เพื่อประสบความสำเร็จเช่นเพื่อนฝูงทั้งหลาย

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุกคน จงปราศจากโรคภัย มีความสุขสวัสดีทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานกระบี่นายร้อยตำรวจ

วันที่ ๒ เมษายน ๒๔๙๖

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดี แก่บรรดานักเรียนนายร้อยตำรวจที่ได้สำเร็จการศึกษาออกรับราชการเป็นนายตำรวจ และมารับกระบี่ในวันนี้ และขอแสดงความหวังว่าทุกท่านผู้ได้ผ่านการศึกษา ทั้งในด้านวิชาการ และการอบรมสั่งสอนในทางวินัยและความประพฤติมาด้วยดีฉะนี้แล้ว คงจะพยายามบำเพ็ญกรณียกิจเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงของตำรวจไทย โดยดำรงตนให้สมกับเป็นผู้มีหน้าที่พิทักษ์รักษาความสงบ บำบัดทุกข์บำรุงสุข ของอาณาประชาราษฎร์สืบไป จงมั่นอยู่ในคุณธรรมอันดีของตำรวจคือมีความซื่อสัตย์สุจริตแก่ตนเอง และหน้าที่การงาน มีความเมตตา ปรานี และให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยไม่ใช้อำนาจในทางที่ผิด แต่เข้มแข็งเที่ยงธรรม ในการปราบปรามผู้กระทำผิด และพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์สุขส่วนตัวเพื่อให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล หรือรับใช้ประชาชนแม้ในสิ่งเล็กน้อย ถ้าท่านพยายามบำเพ็ญตน และช่วยกันอบรมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติได้ตามคุณธรรมเหล่านี้ ความผาสุกก็ย่อมจะบังเกิดแก่ประเทศชาติ และเป็นทางเพิ่มพูนชื่อเสียงเกียรติคุณของตำรวจไทย และตัวท่านเองด้วย

ข้าพเจ้าขออวยพรให้แก่บรรดานายตำรวจ ที่ออกรับราชการใหม่นี้ จงประสบความก้าวหน้าด้วยดีในหน้าที่ราชการสืบไป และขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ทุกท่านทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญา
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

๑๘ มิถุนายน ๒๔๙๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มาในงานพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญา ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ในวันนี้

ตามรายงานของนายกกรรมการ ปรากฏว่า ในปีนี้ได้มีผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาและอนุปริญญาเป็นจำนวนทั้งสิ้นถึง ๓๒๗ คน ซึ่งย่อมเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าชาติของเราจะได้มีผู้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอีก จะได้ช่วยกันประกอบกิจการในด้านการแพทย์และการสาธารณสุขให้เจริญยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าขอขอบใจที่บรรดาเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทุกฝ่ายได้พากเพียรพยายามปฏิบัติหน้าที่ ในอันที่จะให้มหาวิทยาลัยก้าวหน้าและเจริญยิ่งขึ้นอยู่เสมอ

สำหรับนักศึกษาที่สำเร็จวิชาตามหลักสูตรปริญญา และอนุปริญญาตามประเภทวิชาต่าง ๆ ในปีนี้ ก็เป็นที่ควรได้รับความชมเชย ที่อุตสาหะบากบั่นหมั่นเพียรจนสำเร็จผลได้รับปริญญาและอนุปริญญาเป็นเครื่องเชิดชูเกียรติสำหรับประกอบอาชีพในภายหน้า และขอตักเตือนว่า ให้ปฏิบัติตนตามคำปฏิญาณที่ได้กล่าวไว้โดยเคร่งครัด และพยายามค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

อนึ่ง ปรากฏว่า มีผู้มีจิตศรัทธาหลายท่านได้บริจาคเงินให้เป็นทุนอุดหนุนการศึกษาแก่มหาวิทยาลัยนี้ เพื่อช่วยเหลือส่งเสริมการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งข้าพเจ้ามีความปิติยินดีในความร่วมมือของท่านที่มีส่วนช่วยเหลือนั้นด้วย

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอให้ท่านทั้งหลายที่ปฏิบัติหน้าที่ในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และนักศึกษา ตลอดจนผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินให้เป็นทุนอุดหนุนการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยนี้ ประสบความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิต
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๖

ตามที่อธิการบดี ได้แถลงถึงกิจการที่มหาวิทยาลัยนี้ได้ดำเนินมาแล้วในรอบปีการศึกษา พ.ศ. ๒๔๙๕ ตลอดจนการที่ได้รับเกื้ออุดหนุนจากบรรดาเอกชนและองค์การทั้งไทยและต่างประเทศ ดังระบุมานั้น ก็เป็นพยานอยู่ชัดแล้วว่าสถานศึกษาชั้นสูงของชาติแห่งนี้ ได้รับความนิยมยกย่องเพียงไร ทั้งนี้เป็นข้อที่เราทั้งหลายควรอนุโมทนาและยินดีทั่วกัน

ส่วนนิสิตที่ได้ผ่านการศึกษา จนได้รับปริญญาและมีเกียรติเป็นบัณฑิตในวาระนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยและใคร่จะขอให้บรรดาบัณฑิตใหม่เหล่านี้ พึงสังวรในการปฏิบัติตนในกาลต่อไป เมื่อออกจากสถานศึกษาอันทรงเกียรตินี้แล้ว

ในการประกอบการงานนั้น ถ้าท่านจะถือว่าบัดนี้ท่านเป็นบัณฑิตมีปริญญาบัตรแล้ว ควรจะต้องได้รับความไว้วางใจและเชื่อถือโดยทันทีดั่งนี้ ก็เป็นความคิดที่ผิด ที่ถูกนั้นท่านจะต้องลงมือทำงาน ใช้ความรู้ที่ได้มาให้เป็นประโยชน์แก่การงานแสดงความสามารถเสียก่อน ในการนี้ท่านจงพิจารณาหยั่งถึงสิ่งที่ควรหรือไม่ควร และมีใจหนักแน่น สุจริต อดทน มีความอุตสาหะหมั่นเพียรในการงาน และรักษาระเบียบวินัยเป็นบรรทัดฐาน เพื่อได้มาซึ่งความเชื่อถือและไว้วางใจ และเมื่อนั้นแหละค่าของปริญญาบัตรจึงจะบังเกิดขึ้น

ในการดำรงตนในภายหน้านั้น ท่านจะต้องประพฤติให้ดี ให้เหมาะสมแก่ฐานะ รู้จักผิดและชอบ ประกอบอาชีพโดยสัมมาอาชีวะ ไม่เสเพล และไม่ปล่อยตนให้เป็นทาสแห่งอบายมุขต่าง ๆ ดังนี้แล้ว ท่านก็จะสามารถเป็นที่พึ่งแก่ตนเองและครอบครัวของท่าน และจะเป็นที่นับถือของบุคคลอื่น

ในวงสังคมนั้นเล่า ท่านจะต้องรักษามารยาทอันดีงาม สำหรับสุภาพชน รู้จักสัมมาคารวะ ไม่แข็งกระด้าง มีความอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ พร้อมจะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม วางตนให้ดีเพื่อเป็นแบบอย่างให้สมเกียรติที่เป็นบัณฑิต และพยายามบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อเป็นกำลังแก่ชาติบ้านเมือง เป็นทางส่งเสริมเกียรติคุณของตนเอง และสถานศึกษาอันมีเกียรติของท่าน คือจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยไปด้วย

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ท่านทั้งปวง ที่ได้มาร่วมชุมนุมอยู่นี้ จงประสบความสุขสิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคลทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๕ กรกฎาคม ๒๔๙๖

ข้าพเจ้าและสมเด็จพระบรมราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในงานพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาในวันนี้ และขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ได้ให้ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ทราบจากรายงานว่า ในปีการศึกษา ๒๔๙๕-๙๖ นี้ ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้มีนิสิตเพิ่มขึ้นและผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาและอนุปริญญา ก็มีจำนวนมากกว่าปีก่อน

สำหรับนิสิตที่สำเร็จการศึกษา ข้าพเจ้าขอเตือนว่า จงพยายามนำเอาวิชาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองให้เต็มที่ ประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรม วิชาที่ท่านได้ศึกษามาทุกสาขา ล้วนแต่เป็นคุณประโยชน์แก่กสิกรรมและการเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง ดังนั้น โอกาสที่ท่านทั้งหลายจะช่วยกันสร้างชาติบ้านเมืองในด้านนี้ จึงมีอยู่มากมาย ขอให้ท่านทั้งหลายจงพยายามช่วยกันทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุด

อนึ่ง ข้าพเจ้าขอเตือนว่า แม้ท่านจะได้เรียนสำเร็จตามหลักสูตรจนได้รับปริญญาแล้วก็ดี ขอให้เข้าใจว่า นี่เป็นเพียงขั้นต้นของการศึกษาเท่านั้น ท่านจงพยายามศึกษาและฝึกฝนตนเองต่อไป เพราะสรรพวิทยาการด้านสาขาวิทยาศาสตร์ทั้งหลายนั้น การทดลองค้นคว้าช่วยให้ได้ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมาอยู่เสมอ ถ้าท่านไม่ศึกษาเพิ่มเติมไว้ ต่อไปไม่ช้าท่านก็จะล้าสมัย

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าและสมเด็จพระบรมราชินี ขออวยพรแก่ทุก ๆ ท่าน ณ ที่นี้ จงมีความเจริญสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในวันพิธีสวนสนาม

และ

พระราชทานธงชัยประจำกองโรงเรียนตำรวจภูธร ภาค ๔

วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๔๙๖

ตำรวจทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาเป็นประธานในการสวนสนามและมอบธงชัยประจำกองโรงเรียนตำรวจภูธร ภาค ๔ ในวันนี้ซึ่งเป็นวันสำคัญวันหนึ่งของตำรวจ

เมื่อกี้นี้ ท่านทั้งหลายได้กล่าวคำสัตย์ปฏิญาณ ต่อหน้าพระบรมรูปสมเด็จพระปิยมหาราช ผู้ทรงก่อตั้งตำรวจไทย ต่อหน้าข้าพเจ้า และต่อหน้าทุกท่านที่มาร่วมชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ เราทุกคน ได้ยินคำปฏิญาณของท่าน และพร้อมที่จะเป็นพยานให้แก่ท่าน ในโอกาสวันเดียวกันนี้เมื่อปีที่แล้วมา ข้าพเจ้าก็ได้เคยให้โอวาท กล่าวข้อเตือนใจท่านทั้งหลายไว้หลายประการ ทั้งให้รำลึกถึงคำสัตย์ปฏิญาณที่ได้กล่าวออกไปนั้น ว่าเป็นสิ่งสำคัญเพียงไร ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวซ้ำอีกในวันนี้ แต่จะขอเตือนตำรวจทั้งหลายไว้อีกครั้งหนึ่งว่า ท่านจะต้องประพฤติและปฏิบัติตามสัจวาจาและโอวาทของข้าพเจ้าที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น ให้มั่นคงอยู่เสมอเป็นเนืองนิตย์ และขอให้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการของแต่ละท่าน ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ให้คำนึงถึงประโยชน์ของชาติบ้านเมือง อันเป็นประโยชน์ส่วนรวม เพื่อให้บรรลุผล คือความสงบสุขของประชาราษฎร และความเจริญรุ่งเรืองถาวรของชาติไทย

ข้าพเจ้าได้มอบธงชัยประจำกองโรงเรียนตำรวจภูธรภาค ๔ ในวันนี้ก็โดยเห็นว่า กองโรงเรียนนี้เป็นแหล่งฝึกและอบรมตำรวจส่วนหนึ่ง เพื่อเพิ่มพูนกำลังของประเทศชาติ ในด้านรักษา รักษาความสงบภายใน และทั้งป้องกันความไม่สงบ อันจะมีมาจากภายนอกประเทศด้วย จึงสมควรจะได้มีธงประจำกองนี้ไว้เป็นมิ่งขวัญประจำกอง เพราะธงชัยนี้เป็นเสมือนเครื่องหมายแทนชาติ ศาสนา และตัวข้าพเจ้า จงพิทักษ์รักษาธงนี้ไว้ ด้วยความรักและเคารพ ให้ยิ่งกว่าชีวิตของตน เพื่อเป็นมิ่งขวัญและศักดิ์ศรีของกรมตำรวจสืบไป

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะกล่าวว่า กิจการของกรมตำรวจในยุคนี้ ได้ขยายส่วนราชการและหน้าที่กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการก้าวหน้า ไปสู่ความเจริญตามทางวิทยาการแผนใหม่ ทั้งได้กระทำหน้าที่บริการช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ ดังที่ท่านทั้งหลายได้ทราบกันอยู่แล้ว ข้าพเจ้าจึงใคร่จักขอให้ท่านคำนึงไว้ด้วยว่า ความเจริญนั้นต้องพร้อมด้วยเครื่องใช้ประการหนึ่ง วิชาความรู้ประการหนึ่ง และจิตใจสูงประการหนึ่ง คือถ้าเราจะทนุบำรุงส่งเสริม

กำลังของเราให้เข้มแข็ง เมื่อเรามีเงินก็จะจัดซื้อหาเครื่องอาวุธยุทโธปกรณ์นานาชนิดที่มีคุณภาพดี มาเพิ่มพูนให้มากขึ้นเพียงใด ก็ย่อมจะทำได้ หรือถ้าเราต้องการจะส่งเสริมสมรรถภาพในทางความรู้ วิทยาการใด ๆ ให้ทันเทียมกับอารยประเทศ เราก็จัดส่งคนของเราให้ออกไปศึกษาค้นคว้า และหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบวิทยาการแผนใหม่ ๆ ในต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงส่งเสริมสมรรถภาพของเรา ให้เจริญเทียมทันเขาได้ ซึ่งความเจริญดั่งกล่าวมาแล้วนี้ เราสามารถจะซื้อหาด้วยเงินได้ แต่ความเจริญทางจิตใจนั้น เราจะซื้อด้วยเงินเป็นจำนวนเท่าใด ๆ ไม่ได้ ความเจริญทางจิตใจนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งนัก เพราะเป็นหน้าที่ของแต่ละคน ที่จะต้องทำตัวของตัวเองให้ดี เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ขอให้ตำรวจทั้งหลายจงพยายามช่วยกันสร้างความเจริญในด้านจิตใจนี้ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และจงอบรมฝึกสอน ให้เข้าถึงจิตใจ ให้เกิดเป็นนิสัย ให้เป็นคนองอาจ กล้าหาญ เข้มแข็ง อดทน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาระเบียบวินัยโดยเคร่งครัด มีศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม ทำตนให้เป็นผู้ควรแก่การเคารพนับถือของมวลชน ให้สมเกียรติที่เป็นตำรวจไทยที่ดี สามารถที่จะผูกจิตใจประชาชน ให้เห็นว่าตำรวจเป็นมิตรที่ดี เป็นที่ไว้วางใจ ในอันที่จะนำความสงบสุขให้แก่ราษฎร ทั้งนี้ เราจะต้องช่วยกันพยายามสร้างความเจริญให้พร้อมทั้งด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ ในด้านวิชาความรู้ และในด้านจิตใจ ทั้ง ๓ ประการนี้ จึงจะถึงซึ่งความเจริญที่แท้จริง และจะบรรลุซึ่งความรุ่งเรืองวัฒนาถาวรของชาติไทย อันเป็นที่รักของเราตลอดไป

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ตำรวจทั้งหลาย ตลอดทั้งบรรดาผู้ที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงประสบความเจริญและความสมบูรณ์พูนสุข สมความปรารถนาโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

การพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๒๓ พฤษภาคม ๒๔๙๖

ข้าพเจ้าและสมเด็จพระบรมราชินี ได้มีโอกาสมาเยือนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และร่วมในพิธีการประสาทปริญญาบัตรและประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีด้วยกับทุกท่าน ที่ได้รับเกียรติจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งนี้ ในวันนี้

ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ฟังคำของอธิการบดีที่ว่า ท่านทั้งหลายซึ่งได้สำเร็จการศึกษาแล้วนี้ ได้ออกไปประกอบอาชีพทั้งในทางราชการและส่วนตัว ใช้วิชาความรู้อันได้รับอบรมจากมหาวิทยาลัยให้มีคุณลักษณะสมแก่ผู้ที่มีความรับผิดชอบ และกระทำตนให้เป็นตัวอย่างของประชาชนทั่วราชอาณาจักร ให้รู้จักดำรงชีวิตด้วยคุณธรรมอันดีงามในการใช้วิชาความรู้ประกอบอาชีพไม่ว่าอย่างใด ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายจงมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เพราะคุณธรรมอันนี้เป็นมูลฐานอันสำคัญที่จะยังความเจริญและความเป็นปึกแผ่นแก่สังคม เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคีกลมเกลียว ความซื่อสัตย์สุจริตที่ว่านี้ หมายถึงความสุจริตซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน ต่อตนเองและต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง มีเจตนาบริสุทธิ์ไม่เอารัดเอาเปรียบสำหรับท่านที่ใช้วิชากฎหมาย ย่อมกินความถึงการรักษาความเป็นธรรม ไม่บิดเบือนความหมายของตัวบทกฎหมาย เพื่อประโยชน์ของตนเองด้วย ความซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นเสมือนหนึ่งเกราะคุ้มภัยแก่ท่านตลอดไป ดังบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่า

" สุจริตคือเกราะบัง สาตรพ้อง "

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ท่านทั้งปวง จงประสบความสุขและความเจริญ ทั้งในส่วนตัวและกิจการงานที่แต่ละท่านดำเนินอยู่นั้น.

พระราชดำรัส

ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๔๙๗

๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๖

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

พรุ่งนี้ก็จะเป็นวันขึ้นปีพุทธศักราช ๒๔๙๗ แล้ว ด้วยความจริงใจ ข้าพเจ้าขอส่งพรปีใหม่ มายังท่านทั้งปวงทั่วกัน

กล่าวโดยทั่วไป นับได้ว่าเราผ่านปี ๒๔๙๖ มาด้วยความเรียบร้อย แต่ประเทศชาติของเราจะเจริญวัฒนาและสามารถฟันฝ่าอุปสรรค ซึ่งอาจมีมาข้างหน้าต่อไปได้ดี ก็ด้วยอาศัยที่ท่านทั้งหลายต้องร่วมใจกัน และต่างตั้งหน้าบำเพ็ญความดี มุ่งประโยชน์ของส่วนรวมเป็นประการสำคัญ บางท่านอาจท้วงว่า ทำดีมิได้อะไร บางคนที่ไม่ทำความดี กลับได้ความสบายก็มี ข้อนี้ถ้าดูแต่เพียงผิวเผิน การอาจเป็นจริงดั่งว่า แต่พึงเชื่อได้ละหรือว่าผู้ที่ทำความไม่ดีนั้น มีความสุขสบายจริงอย่างน้อยในเบื้องลึกแห่งหัวใจของเขาอาจไม่มีสุขเลย หากมีทุกข์อยู่ก็ได้ และสุขที่เราเห็นว่าเขามีอยู่นั้นก็เพียงชั่วแล่นเท่านั้น พระพุทธเจ้าก็ตรัสไว้ว่า บุคคลใดประกอบความดี คุณความดีนั้นย่อมต้องสนองตอบ ข้าพเจ้าจึงขอชักชวนแต่ละท่าน ให้พยายามบำเพ็ญความดีด้วยน้ำใจอันบริสุทธิ์ แม้บางโอกาสอาจจะต้องเสียสละบ้าง ก็จงมานะอย่าท้อถอย จงสมัครสมานสามัคคีร่วมใจกันให้มั่นคงด้วยดี ทั้งนี้เพื่อความสุขสวัสดีของท่านและเพื่อความวัฒนาถาวรของประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราทั้งหลาย

ในโอกาสนี้ ขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงคุ้มครองทุกท่านให้ปราศจากโรคและภัยทั้งปวง มีความสุขกายสบายใจ พร้อมด้วยพรอันเป็นมงคลสำหรับปีใหม่นี้ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานธงชัยเฉลิมพลประจำโรงเรียนนายเรืออากาศและกองโรงเรียนจ่าอากาศ

๑๕ มกราคม ๒๔๙๗

โรงเรียนนายเรืออากาศและกองโรงเรียนจ่าอากาศ เป็นหน่วยที่สมควรได้มีธงชัยเฉลิมพลแล้ว ข้าพเจ้าจึงมีความยินดีมาประกอบพิธีมอบธงชัยเฉลิมพลในวาระนี้ ทั้งนี้ขอหน่วยทั้งสองจงรักษาและเทิดทูนธงนั้นไว้ให้จงดี พยายามปฏิบัติหน้าที่และมั่นในคุณธรรมอันดี คือ ความซื่อสัตย์สุจริต รักษาเกียรติและวินัยอย่าให้เป็นที่เสื่อมเสียได้ ให้สมกับความไว้วางใจที่ทางราชการมีอยู่ในหน่วยทั้งสองนี้

ขอให้ธงชัยเฉลิมพลซึ่งได้มอบให้นี้ จงเป็นมิ่งขวัญ นำสิริมงคลและโชคชัยมาสู่หน่วยทั้งสอง เป็นทางเพิ่มพูนเกียรติคุณของกองทัพอากาศและประเทศชาติต่อไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรและกระบี่
แก่นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

ในโอกาสที่ได้มาร่วมในวันพิธีมอบประกาศนียบัตร และกระบี่แก่นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าชั้นสูงสุด ซึ่งสำเร็จการศึกษาในปีนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีแก่บรรดาผู้ที่จะออกรับราชการ ในหน่วยทหารต่าง ๆ แห่งกองทัพบกด้วย

ตามรายงานที่ผู้บัญชาการทหารบกกล่าวมาแล้วว่า กองทัพบกได้เล็งเห็นความสำคัญ และความจำเป็นของสถานการณ์ทั่ว ๆ ไปของโลกในปัจจุบันนี้ จึงได้รีบเร่งปรับปรุงทั้งทางด้านการศึกษาและวิทยาการ ตลอดจนอาวุธยุทธโธปกรณ์ให้มีสภาพเข้มแข็งและเหมาะสมแก่ฐานะแห่งสภาพของประเทศ เพื่อความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นนั้น ก็แสดงให้เห็นความเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชาในการที่จะให้การศึกษาในด้านวิชาการทหาร และความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขว้าง ตามควรแก่สถานการณ์ของการรบในปัจจุบันสมัย ท่านเป็นนายทหารรุ่นแรกที่สำเร็จการศึกษาตามระบบใหม่ของกองทัพบกนี้ พึงนับได้ว่าได้รับอบรมและความรู้มาแล้วอย่างกว้างขวางและทันสมัย ในการที่จะต้องออกไปกระทำหน้าที่เป็นผู้อบรมฝึกสอนกล่อมเกลานิสัย และสมรรถภาพของพลทหารโดยใกล้ชิดนั้น จงตระหนักในหน้าที่และภาระอันสำคัญนี้ บำเพ็ญตนให้เป็นนายทหารตัวอย่างที่ดี เพื่อทหารในบังคับบัญชาของท่านจะได้ถ่ายทอดรับเอาคุณธรรมอันดีงามนี้ไว้ จงตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยอันดี และพยายามแสวงหาวิชาการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น จะได้เป็นกำลังของกองทัพบกและประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราสืบไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บรรดานายทหารใหม่ ที่จะออกรับราชการทั้งนี้ จงมีความสุขความเจริญในหน้าที่ราชการโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตร
นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความพอใจที่ได้มาร่วมในงานแจกประกาศนียบัตรและรางวัลของวชิราวุธวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง

ตามถ้อยแถลงของนายกกรรมการอำนวยการ ก็ประจักษ์แล้วว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวผู้พระราชทานกำเนิดแห่งโรงเรียนนี้ ทรงใฝ่ฝันพระราชหฤทัยในการศึกษาอบรมของนักเรียนโรงเรียนนี้เพียงไร ทรงมุ่งหวังจะให้นักเรียนที่ได้รับการศึกษาอบรมจากโรงเรียนนี้ เป็นสุภาพบุรุษมีบุคลิกลักษณะเข้มแข็ง มีความสุจริตซื่อตรง มีความคิดสะอาดบริสุทธิ์ได้เป็นพลเมืองดีของชาติ สามารถเผชิญปัญหาชีวิตในอนาคตที่จะมีมาได้ดี แม้ในครั้งนั้นจะพระราชทานอุดมคติ ไปในทางปลูกฝัง กล่อมเกลานิสัยใจคอ และฝึกฝนมารยาท เป็นประการสำคัญ แต่ก็มิใช่พระราชเจตนาที่จะให้ละเลยการศึกษาให้ความรู้ในด้านวิทยาการเสีย ถ้ายิ่งได้มีทั้งความรู้ดีในทางวิทยาการ มีอนามัยแข็งแรง และมีนิสัยอันอบรมมาดีด้วยแล้วก็ยิ่งดี จะได้สามารถเผชิญชีวิตในภายหน้าได้ ดังมีพระราชปณิธานไว้ ข้าพเจ้าพอใจ ที่ทางการของโรงเรียน ก็ได้รับปฏิบัติสนองตามพระบรมราโชบายนี้ และขอแสดงความหวังใจว่า ความสามารถที่นักเรียนบางคนแสดงมาแล้ว ในรอบปีที่แล้วมา คงจะไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะบุคคลที่กล่าวนามมานั้น ทางโรงเรียนคงจะพยายามรักษาระดับและมาตรฐาน การอำนวยความรู้ในทางวิชาการไว้ต่อไปด้วย

ในส่วนนักเรียน ก็ขอจงตั้งใจอุตสาหะเล่าเรียน ประพฤติและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูอาจารย์ รวมความว่าจงเป็นนักเรียนที่ดี พยายามรักษาประวัติอันดีงามของโรงเรียนไว้ เพื่อเมื่อเสร็จจากการศึกษาไป จะได้ทำประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองและสังคม เป็นทางส่งเสริมเกียรติคุณของตนเอง และวงศ์ตระกูลทั้งชื่อเสียงอันดีของสถานศึกษาแห่งนี้สืบไป.

พระบรมราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่นักเรียนนายร้อยตำรวจ

๒ เมษายน ๒๔๙๗

วันนี้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสมาประกอบพิธีมอบกระบี่แก่นักเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งได้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับบรรดาท่านที่ได้มารับเกียรติในคราวนี้

ในโอกาสที่ท่านจะออกไปรับราชการเป็นนายตำรวจต่อไปนั้น ข้าพเจ้าใคร่ขอฝากข้อเตือนใจให้สำนึกถึงความรับผิดชอบของท่าน ในฐานะผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ให้จงหนัก ตำรวจมีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน เป็นผู้ที่ทางราชการเชื่อถือไว้วางใจ เช่นในการปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมาย ก็อนุญาตให้ถืออาวุธเพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้ นับว่าตำรวจเป็นผู้ได้รับเกียรติอย่างสูงเหนือพลเมืองสามัญ เมื่อเป็นเช่นนี้ ตำรวจจึงต้องสำนึกถึงเกียรติสงวนเกียรติ มีความสังวรระมัดระวังที่จะไม่ใช้อำนาจในทางที่มิบังควร หรือเกินกว่าเหตุที่จำเป็น ต้องวางตนให้เป็นตำรวจที่ดีมีจิตใจสูง มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ และเป็นมิตรที่ดีต่อประชาชน ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม มีความเมตตากรุณาเป็นที่ตั้ง พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนเสมอ หากท่านได้บำเพ็ญตนและอบรมผู้ใต้บังคับบัญชาของท่านตามนัยที่กล่าวมานี้ สวัสดิภาพและสันติสุขก็จะบังเกิดมีแก่ประชาชน และประเทศชาติอันเป็นที่รักยิ่งของเรา และความสุขความเจริญก็จะบังเกิดมีแก่ท่านด้วย

นับตั้งแต่บัดนี้ไป ท่านต้องออกไปปฏิบัติราชการตามลำพังปราศจากครูอาจารย์แนะนำสั่งสอน ท่านต้องมีสติสัมปชัญญะก่อนที่จะปฏิบัติกิจการใด ๆ ลงไป เพราะกฎหมายย่อมคุ้มครองและเป็นคุณแก่เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติการโดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่ตรงกันข้ามย่อมลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมาย แม้จะเป็นเจ้าพนักงานผู้รักษากฎหมายก็ตาม ดังนั้นท่านควรฝึกฝนตนเองบำเพ็ญตนให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ประเพณี ศีลธรรม และกฎหมายเสมอ

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้บรรดาผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่จะออกไปรับราชการ และข้าราชการตำรวจทั้งหลาย จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่นายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๓๒ ในวันพระราชทานประกาศนียบัตรและเข็มเสนาธิปัตย์

๑๘ พฤษภาคม ๒๔๙๗

ข้าพเจ้ามีความพอใจ ที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีมอบประกาศนียบัตร และเข็มเสนาธิปัตย์แก่บรรดานายทหารซึ่งสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบกอีกชุดหนึ่งในวันนี้

ท่านทั้งหลายย่อมตระหนักอยู่แล้วว่า เสนาธิการกิจเป็นปัจจัยสำคัญเพียงไร ที่จะส่งเสริมสมรรถภาพและชัยชนะของกองทัพ กองทัพใดแม้จะมีกำลังพลและอาวุธยุทโธปกรณ์สักเพียงใด ถ้าการดำเนินงานฝ่ายเสนาธิการไม่ดีหรือด้อยแล้ว ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จหรือชัยชนะได้ ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความหวังว่า บรรดาท่านที่สำเร็จการศึกษาในวิชาการทหารสูงสุด ทั้งในภาคปฏิบัติและวิชาการแล้วนี้ คงจะนำเอาความรู้และความชำนาญที่ได้รับมาไปใช้ ให้บังเกิดผลในทางส่งเสริมคุณภาพและสมรรถภาพของกองทัพของเรายิ่งขึ้นสืบไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุกท่านประสบความสุขความเจริญทั้งส่วนตัวและในหน้าที่ราชการ เพื่อเป็นกำลังของกองทัพประกอบคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติต่อไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรและกระบี่
แก่นักศึกษาวิชาทหาร

๑๘ พฤษภาคม ๒๔๙๗

ตามถ้อยคำแถลงของผู้บัญชาการทหารบก ที่ได้ชี้แจงถึงการจัดตั้งกรมรักษาดินแดน ทำการฝึกและอบรมนักเรียนและนักศึกษา ซึ่งได้รับความรู้จากโรงเรียนและมหาวิทยาลัยมาแล้ว เพื่อให้มีความรู้ในวิชาทหาร และทำหน้าที่ผู้นำหมวดและหมู่ทหารบกเป็นกำลังแก่กองทัพต่อไปนั้น นับว่าได้ดำเนินการไปเหมาะสมแก่สถานการณ์ในปัจจุบันนี้แล้ว

นักศึกษาที่ได้รับประกาศนียบัตรและกระบี่วันนี้ เป็นรุ่นแรกที่สำเร็จการศึกษาตามระบบใหม่ของกองทัพบกนี้ ซึ่งนับได้ว่าได้รับการอบรมและความรู้มาแล้ว สมความมุ่งหมายของทางราชการ

จึงขอเตือนให้ตระหนักในหน้าที่ และภาระอันสำคัญนี้และบำเพ็ญตนให้เป็นตัวอย่างอันดี จงตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และพยายามแสวงหาวิชาการเพิ่มพูนความสามารถ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น จะได้เป็นกำลังของกองทัพบกและประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราสืบไป ขอมอบให้ผู้บัญชาการทหารบกรับประกาศนียบัตรและกระบี่ไปมอบให้แก่นายทหารทั้งนี้ด้วย

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บรรดาผู้บังคับบัญชาและนายทหารใหม่ จงมีความสุขความเจริญในหน้าที่ราชการโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

๑๒ มิถุนายน ๒๔๙๗

ตามที่อธิการบดี ได้แถลงกิจการที่มหาวิทยาลัยได้ดำเนินมาในรอบปีการศึกษา พ.ศ. ๒๔๙๖ นั้น ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้ทราบว่า จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยอันเป็นสถานอุดมศึกษาได้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นเป็นลำดับ นิสิตผู้จบการศึกษาชั้นปริญญาและอนุปริญญาในวิชาสาขาต่าง ๆ ก็มีจำนวนมาก เป็นที่หวังได้ว่า ประเทศของเราจะได้พลเมืองที่มีความรู้ดีเป็นกำลังของบ้านเมืองเพิ่มขึ้น

ท่านทั้งหลายที่สำเร็จการศึกษา และจะได้ออกไปประกอบการงานเริ่มต้นชีวิตใหม่ของท่านนั้น ข้าพเจ้าขอฝากคติไว้เป็นเครื่องกำกับใจ มีคุณธรรมข้อหนึ่งเป็นสำคัญซึ่งท่านต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ คือ ความสัตย์สุจริต ประเทศบ้านเมืองจะวัฒนาถาวรอยู่ได้ ก็ย่อมอาศัยความสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานท่านทั้งหลายจะออกไปรับราชการก็ดี หรือประกอบกิจการงานส่วนตัวก็ดี ขอให้มั่นอยู่ในคุณธรรมทั้ง ๓ ประการคือ สุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชน และสุจริตต่อหน้าที่ ท่านจึงจะเป็นผู้ที่ควรแก่การสรรเสริญของมวลชนทั่วไป

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีต่อท่านทั้งหลาย ในเกียรติที่ท่านได้รับ ณ ท่ามกลางสันนิบาตนี้ และขอให้ท่านจงรำลึกถึงเกียรตินี้ และรักษาไว้ด้วยความสัตย์สุจริต ให้สมกับพุทธภาษิตว่า “คนย่อมได้เกียรติคือชื่อเสียงเพราะความสัตย์”

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงประสบความสันติสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานในวันพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในงานพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญานิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบตามรายงานว่า ในรอบปีการศึกษา ๒๔๙๖-๙๗ กิจการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้เจริญขึ้นเป็นลำดับ

การเกษตรกรรมนั้นสำคัญมาก ในปัจจุบันนี้นานาประเทศทั่วโลกต่างมุ่งหน้าทำนุบำรุง ส่งเสริมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อเป็นปัจจัยสำคัญ ในอันที่จะนำความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจมาสู่ประเทศของตน ดังที่ท่านทั้งหลายย่อมทราบดีอยู่แล้ว สำหรับประเทศไทยเราก็เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ เวลานี้รัฐบาลก็ได้มีแนวทางที่จะส่งเสริมทำนุบำรุงการเกษตรกรรมทุกสาขา ให้เป็นหลักมูลฐานการเศรษฐกิจของชาติ เช่น ปรับปรุงการผลิตข้าว เร่งรัดและส่งเสริมการทำพืชไร่และการเลี้ยงสัตว์ตลอดจนการผลิตต่าง ๆ ที่จะประกอบช่วยเหลือการอุตสาหกรรม เป็นต้น

ฉะนั้น ขอให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้ จงพยายามนำวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วทุกสาขา ซึ่งล้วนแต่เป็นคุณประโยชน์เกี่ยวแก่การเกษตรและการเศรษฐกิจโดยตรง ไปใช้ให้บังเกิดประโยชน์ กับขอให้พยายามแสวงหาวิชาความรู้เพิ่มเติม และค้นคว้าวิทยาการแผนใหม่ ๆ มาใช้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเรา จักได้เจริญก้าวหน้าทันเทียมกับประเทศที่มีการเกษตรกรรมเจริญแล้วอย่างทันสมัย

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจบรรดาท่านที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ และขออวยพรให้ประสบความเจริญสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีสวนสนาม

และ

พระราชทานธงประจำกองอาสารักษาดินแดน

๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๗

เจ้าหน้าที่กองอาสารักษาดินแดน ทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในการสวนสนาม และทำพิธีมอบธงชัยประจำกอง ให้แก่กองอาสารักษาดินแดนในวันนี้

ตามที่กระทรวงมหาดไทย ได้ดำริจัดตั้งกองอาสารักษาดินแดนขึ้น ด้วยความมุ่งหมายที่จะอบรมประชาชนพลเมือง ให้มีความรู้ในการทำหน้าที่ เพื่อช่วยป้องกันและบรรเทาภัย อันเนื่องจากสงครามและจากภัยธรรมชาติ ช่วยกันรักษาความสงบสุขและความปลอดภัยของประเทศชาติ แบ่งเบาภาระของทหารและตำรวจซึ่งต้องทำหน้าที่โดยตรงแล้ว ดังที่รัฐมนตรีว่าการได้ชี้แจงมานั้น เป็นความดำริชอบแล้ว ยิ่งเมื่อสถานการณ์ของโลกรอบ ๆ ประเทศอยู่ในลักษณะที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ที่มิได้นิ่งนอนใจรีบดำเนินการในเรื่องนี้ก็เป็นการสมควรยิ่งขึ้น จัดได้ว่าไม่อยู่ในความประมาท ชอบด้วยพุทธวจนะแล้ว ข้าพเจ้าขอเจ้าหน้าที่กองอาสารักษาดินแดนให้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ โดยพยายามฝึกสอนอบรมประชาชน ให้เข้าใจกิจการในหน้าที่ของตน ทั้งในส่วนตัวของบุคคล ของครอบครัว ของหมู่บ้านที่เขาอาศัยอยู่ตลอดจนชาติบ้านเมืองในที่สุด เพื่อได้มีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกัน ที่จะช่วยป้องกันภัยอันตรายและรักษาความสงบในท้องถิ่นของตน ด้วยความองอาจกล้าหาญและสัตย์สุจริตเพื่อชาติบ้านเมือง และความเป็นเอกราชของเราจะได้วัฒนาถาวร

อันธงประจำกองที่ข้าพเจ้ามอบให้นี้ ย่อมเป็นเครื่องหมายแทนบรรดาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่ท่านเคารพนับถือ ท่านจงเทิดทูนและรักษาไว้ให้ดี อย่าให้เสียเกียรติได้ และควรพิทักษ์รักษาเกียรติไว้ยิ่งกว่าชีวิตของตน ขอธงที่ได้มอบให้นี้จงเป็นเครื่องเตือนใจ ให้กองอาสารักษาดินแดนได้ปฏิบัติหน้าที่ สมตามความมุ่งหมายเป็นมิ่งขวัญอันดีของกองอาสารักษาดินแดนสืบไป

ในที่สุดนี้ ขอให้บรรดาสมาชิกของกองอาสารักษาดินแดนตลอดทั้งท่านที่มาร่วมชุมนุมในงานนี้ จงประสบความสุข ความเจริญ มีกำลังกาย กำลังใจและกำลังความคิด ในอันจะประกอบกิจในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่นักเรียนนายเรือ

๒๘ มิถุนายน ๒๔๙๗

ตามรายงานของผู้บัญชาการทหารเรือ การศึกษาของท่านทั้งหลายได้ดำเนินมาด้วยดี จนสำเร็จตามหลักสูตรที่ทางการกำหนด ข้อที่มีผู้สอบความรู้ได้ถึงชั้นโทหลายราย ก็เป็นข้อที่น่าพอใจ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับบรรดานักเรียนที่เล่าเรียนมาจนสำเร็จผลถึงปานนี้

ต่อไปนี้ ท่านจะได้ออกรับราชการในกองทัพเรือ นับว่าจะเป็นผู้ใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบขึ้นโดยเฉพาะแล้ว จงระวังในเรื่องความประพฤติ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสัตย์สุจริตเพื่อเป็นแบบอย่างอันดีแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา จงอย่าละโอกาสที่จะฝึกฝนตนเอง เพื่อได้มีความรู้ให้กว้างขวางออกไป จะได้ช่วยกันส่งเสริมชื่อเสียงและคุณภาพ ของกองทัพเรือของเราให้ดียิ่งขึ้น

ขออวยพรให้ทุกท่านประสบความสุขก้าวหน้า ทั้งในทางส่วนตัวและในหน้าที่ราชการ ได้เป็นกำลังแก่ประเทศชาติสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานธงชัยประจำกอง
โรงเรียนตำรวจภูธร ภาค ๑ ภาค ๓ กับภาค ๘
และพิธีสวนสนาม ในวันตำรวจ

๑๓ ตุลาคม ๒๔๙๗

ตำรวจทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาประกอบพิธีมอบธงชัยประจำกองให้แก่กองโรงเรียนตำรวจภูธร ภาค ๑ ภาค ๓ และภาค ๘ และมาร่วมในงานสวนสนามในวันสำคัญของตำรวจนี้อีกวาระหนึ่ง

ในการที่ได้มอบธงไปนี้ ข้าพเจ้าจักไม่กล่าวซ้ำดั่งที่ได้เคยกล่าวมาแล้วถึงความสำคัญของธงประจำกองว่ามีเพียงไร ควรพิทักษ์รักษาและเทิดทูนเพียงไร ผู้บังคับบัญชาของหน่วยที่ได้รับธงไป คงจะได้ชี้แจงให้ตระหนักในข้อเหล่านั้นต่อไป ข้าพเจ้าใคร่ขอย้ำเตือนแต่เพียงว่า ขอให้แต่ละหน่วยเหล่านี้สำนึกมั่นอยู่ในเกียรติและหน้าที่พึงปฏิบัติให้สมกับความไว้วางใจของข้าพเจ้าและของทางราชการที่มีอยู่ในแต่ละหน่วยนั้น ขอให้ธงที่ได้มอบให้นี้ จงนำสิริมงคลและโชคชัยมาสู่แต่ละหน่วยและกรมตำรวจสืบไป

ส่วนในกิจการของตำรวจโดยทั่วไปนั้น ในรอบปีที่แล้วมาก็ได้สังเกตเห็นความพยายามของทุกฝ่ายที่จะให้กิจการเจริญรุดก้าวหน้าไป ทั้งในด้านกำลังคน อาวุธยุทโธปกรณ์ และในด้านวิทยาการ ซึ่งก็นับว่าเป็นการสมควรอยู่ แต่ทว่า เพื่อที่ตำรวจจะสามารถทำหน้าที่รับใช้ประชาชนได้ดี ตำรวจแต่ละคนจะต้องเป็นผู้มีศีลธรรมและจิตใจดีและพยายามประพฤติตนให้ดีเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนพลเมืองด้วย จึงจะได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชน จงพยายามละเว้นจากอบายมุข เช่น การเสพสุรายาเมาจนติดนิสัย เฉพาะอย่างยิ่งในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการ เพราะสุราอาจทำให้ขาดสติและความเที่ยงธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งขาดความเคารพยำเกรงโดยทั่วไป จงลองนึกดูเถิดว่า ในเมื่อต้องปราบปรามผู้เมาอาละวาดหรือผู้ลักลอบเล่นการพนัน ถ้าตำรวจผู้ปราบปรามนั้นเป็นผู้เมาอาละวาดหรือเป็นนักเลงการพนันเสียเองอยู่เป็นประจำด้วยแล้ว ผู้ถูกปราบปรามจะมีความเกรงและเคารพได้อย่างไร ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ทราบอยู่ว่าเป็นเจตน์จำนงของผู้บังคับบัญชาชั้นผู้ใหญ่ที่จะพยายามฝึกฝนอบรมท่านเพื่อให้ได้รับความเคารพเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชนด้วยแล้ว แต่ก็อยากจะขอฝากข้อคิดเหล่านี้ไว้แก่ตำรวจทุก ๆ คน เพื่อเตือนใจให้ต่างคนสำนึกมั่นในความสุจริตและหน้าที่ แล้วพยายามอบรมฝึกใจตนเองด้วย เพื่อให้สมกับเป็นตำรวจที่ดีของบ้านเมืองและประชาชนต่อไป

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี และอวยพรแก่กรมตำรวจในวันตำรวจนี้ และอวยพรแก่ทุกท่านที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงประสบความสุขและความสำเร็จทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดค่ายลูกเสือ

๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

ลูกเสือทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาทำพิธีมอบธงประจำคณะลูกเสือแห่งชาติ และธงประจำกองแก่ลูกเสือประจำจังหวัดบางจังหวัดและเปิดค่ายลูกเสือในงานชุมนุมลูกเสือทั่วราชอาณาจักรครั้งนี้

อันธงประจำกองลูกเสือของแต่ละหน่วยนั้น เป็นเครื่องหมายแทนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์อันเป็นสิ่งที่ลูกเสือพึงเคารพเทิดทูน ทั้งยังเตือนใจให้ระลึกถึงบ้านเกิดเมืองนอน นับตั้งแต่จังหวัดอันเป็นที่ตั้งของแต่ละหน่วยนั้น ตลอดจนประเทศชาติอันเป็นที่รักส่วนรวมของเราทั้งหลาย ฉะนั้นจงรักษาธงที่ได้รับมอบนี้ไว้ให้ดี เพื่อเป็นหลักชัยสำหรับความพร้อมเพียง ที่จะบำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติสืบไป

ข้าพเจ้าตระหนักในความสำคัญ และประโยชน์ของการลูกเสือเป็นอย่างมาก ทั้งยังมีความชื่นชมยินดี ที่ได้ฟังคำกล่าวขวัญถึงกรณียกิจ และความเสียสละ ที่ลูกเสือต่างได้บำเพ็ญในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ในคราวประสบภัยมาแล้วอยู่เนือง ๆ แต่ประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของการลูกเสือนั้น ย่อมได้แก่ตัวยุวชนผู้เป็นลูกเสือเอง ที่ได้รับการฝึกฝนอบรม ให้เป็นผู้เลี้ยงตัวเองพึ่งตนเอง ทำอะไรได้เอง มีความแข็งแกร่ง สามารถเผชิญชีวิตในอนาคตทุกวิถีทาง รวมความว่า เพื่อเป็นพลเมืองดี เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และเพื่อนมนุษย์นั่นเอง ที่รัฐบาลได้เอาใจใส่ในการนี้ และจัดให้มีการชุมนุมใหญ่ ตามประเพณีที่เคยมีมาเป็นข้อที่น่าอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง ดังที่อุปนายกได้กล่าวแล้ว การชุมนุมดังว่านี้ ย่อมเป็นโอกาสให้คณะลูกเสือทุกภาค ทั่วราชอาณาจักรได้มาอยู่ร่วมทำความวิสาสะแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด เป็นทางส่งเสริมความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการแข่งขันหรือประกวดการแสดงต่าง ๆ นั้นเล่า ก็เป็นการแข่งขันฉันมิตรสหาย เพื่อต่างคณะนำไปปรับปรุงความรู้ความสามารถของแต่ละคณะที่ยังขาดตกบกพร่องอีกด้วย ข้าพเจ้าเองมีความยินดีนักที่ได้พบปะท่านทั้งหลายโดยพร้อมเพรียงกัน

บัดนี้ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าจะได้เปิดค่าย ขอให้การชุมนุมใหญ่ของลูกเสือแห่งชาติครั้งนี้ จงดำเนินไปด้วยดีเป็นผลส่งเสริมความเข้มแข็ง และสามารถในหน้าที่ของแต่ละหน่วยตลอดจนความร่วมจิตร่วมใจ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบรรดาลูกเสือและเจ้าหน้าที่ทั้งหลาย เพื่อบำเพ็ญกรณียกิจอันเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติสืบไป และขอให้ทุกท่านมีความสุขสวัสดีทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานในวันสวนสนามลูกเสือ
เนื่องในการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๓

๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มีโอกาสมาร่วมในวันทำพิธีทวนคำมั่นสัญญาของลูกเสือ และตรวจพลสวนสนามในวันนี้ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสเตือนลูกเสือทั้งหลายว่า จงยึดมั่นในคำขวัญของลูกเสือที่ว่า "เสียชีพอย่าเสียสัตย์" หมายความว่า เมื่อได้ให้คำมั่นสัญญาไว้ว่าอย่างไรแล้ว ต้องทำเหมือนปากพูดทุกอย่าง ในเรื่องนี้ข้าพเจ้าใคร่ขอย้ำว่าขอให้ลูกเสือทุกคนจงสำนึกมั่นอยู่ในเกียรติและหน้าที่ และจงเป็นพลเมืองดีของชาติ กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้ประกอบด้วยศีลธรรม จรรยา มารยาทอันดีงาม เป็นผู้มีสุขภาพและอนามัยอันสมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถในการงาน และรู้จักการเสียสละที่จะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ตลอดจนประเทศชาติของตน จงจำไว้ว่า อนาคตของชาติจะเจริญหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเยาวชนเช่นท่านทั้งหลายนี้ ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้บรรดาลูกเสือที่ได้มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ จงมีความสุขปราศจากโรคภัยทั้งปวงให้มีกำลังวังชาและสติปัญญาสามารถ เมื่อโตขึ้นจะได้ประกอบการอาชีพและหน้าที่ของตน เพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเมืองได้เป็นอย่างดี และขออวยพรแก่ทุกท่านที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงประสบความสุขความสำเร็จทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในวันเปิดการแข่งขันกรีฑาประจำปี ๒๔๙๗
ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ

๑ ธันวาคม ๒๔๙๗

ในโอกาสที่ได้มาเปิดงานกรีฑาประจำปี ของนักเรียนอีกวาระหนึ่ง ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้ทราบตามรายงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่า การกีฬาทั้งของนักเรียนและของประชาชนได้เป็นที่นิยมกันแพร่หลายยิ่งขึ้น และขออนุโมทนาด้วย ที่กระทรวงศึกษาธิการมิได้ละเลย หากคงเอาใจใส่ในการส่งเสริมการพลศึกษาและสุขศึกษาเป็นลำดับมา จนได้มีการอบรมศึกษาธิการอำเภอ และครูใหญ่โรงเรียนประชาบาลทั่วราชอาณาจักร ทั้งอบรมครูในส่วนภูมิภาคเพื่อการนี้อีกด้วย

อันการกีฬานั้นเป็นที่รับกันอยู่ทั่วไปแล้ว ย่อมช่วยในการบริหารร่างกายสุขภาพและจิตใจ เพิ่มพูนสมรรถภาพในการดำรงชีวิตในภายหน้า และการศึกษาเล่าเรียนในวิทยาการก็จะย่อมได้ผลดีขึ้น เมื่อสุขภาพและร่างกายแข็งแรงดี ทั้งเมื่อการเล่นกีฬา ดำเนินไปด้วยน้ำใจที่เรียกว่าเป็นนักกีฬา คือรู้จักการอภัยซึ่งกันและกัน รู้จักแพ้และชนะแล้ว ก็ยังจะส่งเสริมความไมตรีและความสามัคคีกลมเกลียว อันเป็นสิ่งที่พึงปรารถนายิ่ง ฉะนั้น ขอนักเรียนทั้งหลายจงเล่นกีฬาด้วยน้ำใจเป็นนักกีฬาเถิด

ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการแข่งขันกรีฑานักเรียนประจำปี ๒๔๙๗ และขอสนองพรแก่ท่านทั้งปวงให้มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

การพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓๐ ธันวาคม ๒๔๙๗

ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีประสาทปริญญา และประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวันนี้

ตามรายงานของอธิการบดีนั้น ปรากฏว่าการศึกษาของมหาวิทยาลัยนี้ได้รับการปรับปรุงเป็นลำดับมา จนในชั้นหลังนี้ก็ได้ขยายการศึกษา เพิ่มคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และมีแผนกวารสารศาสตร์อีกด้วย ซึ่งล้วนมุ่งให้นักศึกษาได้รับความรู้ในวิทยาการแขนงต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อได้เป็นกำลังและประโยชน์แก่บ้านเมืองและประชาชนได้เหมาะสมแก่กาลสมัย

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีแก่บรรดาท่านที่ได้สำเร็จการศึกษา จนได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยในวาระนี้ และใคร่ขอฝากข้อเตือนใจแก่ท่านสักหน่อยว่า ในการใช้วิชาความรู้ดำเนินอาชีพต่อไปข้างหน้านั้น ควรคำนึงถึงเกียรติแห่งวิชาชีพนั้น ๆ ให้มาก จงได้เพ่งเล็งถึงประโยชน์ของส่วนรวมด้วย ไม่ว่าท่านจะรับราชการหรือดำเนินอาชีพเป็นส่วนตัว การใช้ความรู้ที่ได้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้ ด้วยความซื่อตรงสุจริต จะเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองของเราได้มาก เฉพาะท่านที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชากฎหมายและอาชีพทนายความนั้น ถ้าได้ช่วยกันใช้วิชาชีพด้วยดีแล้วยังจะเป็นการส่งเสริมให้การศาลยุติธรรมของเราอยู่ในระดับสูงอันพึงปรารถนา

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านที่มาชุมนุม ณ ที่นี้ จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในโอกาสขึ้นปีพุทธศักราช ๒๔๙๘

๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๗

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในวาระที่จะขึ้นปีพุทธศักราช ๒๔๙๘ นี้ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสส่งพรและความสุขสำหรับปีใหม่มายังท่านทั้งปวง

ก่อนอื่น ข้าพเจ้าขอขอบใจในไมตรีจิตที่ท่านทั้งหลายได้แสดงแก่ข้าพเจ้า และพระราชินีกับลูกทั้งสองตลอดมา ไมตรีจิตอันดีนี้เป็นกำลังใจแก่ข้าพเจ้าอย่างมาก ที่จะปฏิบัติภารกิจหน้าที่เพื่อความผาสุกของประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราต่อไป

อันสถานการณ์ทั่วไปของโลกในขวบปีที่ล่วงมา ยังคงอยู่ในภาวะที่ไม่ควรวางใจ แม้รอบ ๆ บ้านของเราการรบราจะได้ยุติลง เราก็จะต้องไม่ประมาท ควรจะต้องพร้อมอยู่เสมอสำหรับเหตุการณ์ ซึ่งอาจมีมาข้างหน้า และพยายามช่วยป้องกันรักษาเอกราชและอธิปไตยของเราไว้ ทั้งร่วมมือกับมิตรประเทศ รักษาความมั่นคง และความสงบสุขในภูมิภาคส่วนนี้ โดยเฉพาะประเทศของเรานั้น ทางการก็ได้บริหารงานด้วยความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมความมั่นคงและสงบสุขของประเทศชาติ และความผาสุกของอาณาประชาราษฎรเป็นการสำคัญอยู่แล้ว ถ้าหากชาวไทยทั้งหลาย ต่างได้ประกอบกิจหน้าที่การงานของตนด้วยความสุจริต มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ ต่อตนเอง มีศีลธรรมอันดีและความสามัคคีกันแล้ว จักเป็นทางช่วยให้ประเทศชาติได้มีความสงบสุข และสามารถเผชิญเหตุการณ์ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งอาจมีมาในอนาคตได้ดี ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าถ้าทุกคนต่างยึดมั่นในคุณธรรมที่ว่ามาข้างต้นและต่างบำเพ็ญกรณียกิจหน้าที่การงานของตนโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมแล้ว ประเทศชาติของเราก็จะรุ่งเรืองวัฒนาถาวร

ในโอกาสนี้ ขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงคุ้มครองท่าน ขอให้ทุกท่านจงปราศจากโรคและภัยทั้งปวง ประสบความเกษมสำราญและความสุขสมบูรณ์ในปีใหม่ทั่วกันเทอญ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานในวันกองทัพบก

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๙๘

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มีโอกาสมาเป็นประธาน ในพิธีฉลองวันกองทัพบก ซึ่งเป็นวันสำคัญในประวัติศาสตร์ ของเหล่าทหารบก เมื่อได้ทราบตามรายงานของผู้บังคับบัญชาการทหารบกว่า ได้พยายามปรับปรุงกิจการทหาร เป็นการใหญ่ ให้มีสมรรถภาพเข้มแข็ง ทวียิ่งขึ้น โดยได้รับความร่วมมือช่วยเหลือ จากประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นลำดับมาจนกองทัพบกอยู่ในฐานะพร้อมที่จะทำการต่อต้านศัตรู ทั้งภายในและภายนอกได้ทันเหตุการณ์ ประกอบกับได้มาเห็นความพร้อมเพรียง ตั้งอกตั้งใจ ของเหล่าทหารทั้งหลายในวันนี้ ย่อมเพิ่มความพอใจเป็นอันมาก ในนามแห่งประชาชาติไทย ข้าพเจ้าขอขอบใจมิตรประเทศที่ได้อำนวยความช่วยเหลือ แก่กองทัพบกด้วยดี ทั้งขอขอบใจผู้บังคับบัญชาทุกชั้น ที่ได้เอาใจใส่ในการปรับปรุงตนเอง และกองทัพในโอกาสนี้ด้วย

อันการที่กองทัพบก ได้ประกอบพิธี ฉลองวันกองทัพบกขึ้นนี้ ย่อมเป็นสัญลักษณ์แสดงให้เห็นถึงความเป็นปึกแผ่น และมีเสถียรภาพอันมั่นคง ของกองทัพบกอย่างสำคัญทั้งยังเป็นการแสดงถึงกำลัง อันเข้มแข็ง ในอันที่จะป้องกันรักษาความเป็นเอกราชของประเทศชาติด้วย ส่วนการที่จะส่งเสริมให้กองทัพบก มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นสมดังปรารถนานั้น นอกจากจะปรับปรุงในเรื่องปริมาณ และอาวุธยุทโธปกรณ์แล้ว จำต้องปรับปรุงในเรื่องคุณภาพและสมรรถภาพของทหาร ให้ดียิ่งขึ้นด้วย ทั้งนี้ ทหารจักต้องเคร่งครัดอยู่ในวินัย และมีความประพฤติสุภาพเรียบร้อย เพื่อจักได้เป็นที่เคารพนิยมแก่ประชาชนพลเมือง สืบไป

ในวาระดิถีวันฉลองกองทัพบกนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความปรารถนาดี ส่งความระลึกไปยังเหล่าทหารบกทั่วไปทั้งที่มิได้มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ โดยเฉพาะบรรดาทหารที่ปฏิบัติราชการสงคราม อยู่นอกประเทศด้วย ขออวยพรให้ทหารทุกท่าน ปราศจากโรคาพยาธิทั้งมวลมีกำลังกาย และกำลังใจเข้มแข็งสมบูรณ์ ประสบความสุขรุ่งเรือง ในเกียรติยิ่ง ๆ ขึ้นไป และ ขอให้กองทัพบก จงมีความวัฒนาสถาพร มีเสถียรภาพอันมั่นคง เพื่อเป็นหลักประกันของชาติไทย สืบไป กับขออวยพร ให้ท่านทั้งหลายที่มาชุมนุม ณ ที่นี้ มีความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรนักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มีโอกาสมาร่วมในงานแจกประกาศนียบัตรและรางวัลประจำปี ของวชิราวุธวิทยาลัย อีกครั้งหนึ่ง

ตามรายงานที่แถลงมานั้น นับว่ากิจการของโรงเรียนโดยทั่ว ๆ ไป ในรอบปี ได้ดำเนินมาด้วยดี อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าหวังว่า ถ้าหากจะยังมีข้อบกพร่องอย่างใดแล้วทางการของโรงเรียนคงจะพยายาม หาทางแก้ไขข้อบกพร่องนั้นต่อไปด้วย โดยเฉพาะในข้อที่การสอบในชั้นสูงสุด ได้ผลน้อยไปบ้างนั้น ก็คงอยู่ในความพินิจพิเคราะห์ของทางการของโรงเรียนด้วยแล้ว ทั้งตัวนักเรียนที่เกี่ยวข้องก็คงจะพยายามปรับปรุงตนเอง เพื่อได้รับผลในการศึกษาเล่าเรียนดีขึ้น

ข้าพเจ้าขอชมเชย และขอบใจเป็นพิเศษ ที่นักเรียนของโรงเรียนนี้ได้มีส่วนช่วยเหลือในงานรับรองต่าง ๆ ในพระราชฐานมาแล้วเป็นอย่างดี ซึ่งก็เชื่อว่าเป็นโอกาสให้นักเรียนได้รู้เห็นงานกว้างขวางออกไป อันจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนเองในภายหน้า

ขอนักเรียนทั้งหลาย จงอุตสาหะตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ และประพฤติตนให้ดี ให้สมกับเป็นนักเรียนของสถานศึกษาอันมีนามตามพระปรมาภิไธย ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ขออวยพรให้ครู และนักเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกคน จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๘

ในโอกาสที่ข้าพเจ้า ได้มาร่วมพิธีแจกกระบี่ แก่นักเรียนนายร้อย ซึ่งสำเร็จตามหลักสูตรชั้นสูงสุด ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปีนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีแก่บรรดาผู้ที่จะออกรับราชการ ในหน่วยทหารต่าง ๆ ด้วยทุกคน

นายทหารใหม่ ที่จะออกไปรับราชการในวันนี้ นับว่าเป็นนายทหารรุ่นที่ ๒ ที่สำเร็จตามระบบการศึกษาแผนใหม่ของกองทัพบก นายทหารชุดนี้ ย่อมเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมวิทยาการทหารอย่างสูง และมีความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวางเหมาะสมแก่กาลสมัย เมื่อท่านออกไปรับราชการ ท่านก็จะต้องไปกระทำหน้าที่ ฝึกสอนอบรมกล่อมเกลานิสัยและสมรรถภาพของพลทหารโดยใกล้ชิด กองทัพของเราจะมีสมรรถภาพเข้มแข็งดีก็ด้วยคุณภาพของนายทหารอย่างท่านทั้งหลายนี้เป็นสำคัญ ท่านจงตระหนักในหน้าที่และภาระอันสำคัญนี้ และบำเพ็ญตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อทหารในบังคับบัญชาของท่านจะได้รับทอดเอาคุณธรรมอันดีงามนี้ไว้ จงตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่าละเลยโอกาสที่จะแสวงหาวิชาความรู้ เพื่อเพิ่มพูนความเจริญก้าวหน้าซึ่งท่านอาจมีหวังได้ดำรงตำแหน่งหน้าที่สำคัญยิ่งขึ้นในภายหน้า จะได้เป็นกำลังของกองทัพบก และประเทศชาติสืบไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้นายทหารใหม่ ที่จะออกรับราชการทั้งนี้ และบรรดานายทหารที่มาร่วมชุมนุม จงประสบความสุขความเจริญ โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๙๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่มาร่วมในงานพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ในวันนี้

ตามรายงานของนายกกรรมการ ปรากฏว่า ในปีนี้ได้มีผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาและอนุปริญญาเป็นจำนวนมาก นับว่ามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ได้ดำเนินการอบรม ให้การศึกษาผลิตผู้มีวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ของการประกอบโรคศิลปะ เพื่อไปทำการป้องกันและบำบัดโรคช่วยส่งเสริมสวัสดิภาพให้แก่ประชาชนมากขึ้นอีก นับว่าเป็นประโยชน์อย่างมากแก่ประเทศชาติ ข้าพเจ้าขอขอบใจกรรมการ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทุกฝ่ายที่ได้ตั้งใจพยายามปฏิบัติหน้าที่เป็นผลสำเร็จด้วยดีตลอดมา

สำหรับปีนี้จะเห็นได้ว่า ได้มีการก่อสร้างเพิ่มเติมอาคารของมหาวิทยาลัยตามความจำเป็นสำหรับการศึกษาขึ้นหลายอาคาร โดยใช้เงินในงบประมาณประจำปี ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยที่รัฐบาลได้สนับสนุนช่วยเหลือแก่สถานการศึกษาแห่งนี้ กับขอขอบใจผู้ที่มีจิตศรัทธาอุทิศเงินให้เป็นทุน เพื่อส่งเสริมการศึกษา และช่วยเหลือนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรวมทั้งองค์การต่างประเทศที่ได้ให้อุปการะต่าง ๆ โดยทั่วกัน

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้แจ้งวัตถุประสงค์ของทุนที่ข้าพเจ้าได้ให้ไว้แก่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์นี้ ก็โดยปรารถนาที่จะอุดหนุนเกื้อกูลแก่คนไทยที่ได้ศึกษาวิชาสำเร็จจากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เป็นอย่างดีปีละหนึ่งคนให้ได้มีโอกาสไปศึกษาวิชาแพทย์เพิ่มเติมในต่างประเทศเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อจะได้มาช่วยส่งเสริมสวัสดิภาพให้แก่ประชาชนต่อไป

บัณฑิตใหม่และผู้ที่ได้รับอนุปริญญาในวันนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีและขอชมเชยที่ได้พยายามศึกษามาจนสำเร็จ พร้อมที่จะไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ขอให้ทุกคนจงรำลึกถึงอุดมคติของวิชาชีพที่มุ่งหวังจะบำบัดทุกข์ส่งเสริมความสุขแก่ประชาชนเหนือสิ่งอื่นใด และรักษามรรยาทของการประกอบอาชีพโดยเคร่งครัด จงหมั่นฝึกฝนตนเองให้ทันสมัยในวิทยาการประกอบโรคศิลปะอยู่เสมอ ถ้าทุกคนปฏิบัติเช่นนี้ได้จะเป็นการเชิดชูเกียรติแก่มหาวิทยาลัยนี้และวิชาชีพของตนตลอดไป

ในที่สุดนี้ ขออำนาจคุณพระรัตนตรัยจงดลบันดาลให้กรรมการ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาใหม่ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ตลอดจนบรรดาผู้มีจิตศรัทธาให้ทุนและอุปกรณ์การศึกษาแก่มหาวิทยาลัยนี้ ประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานรางวัลประกวดพันธุ์ข้าว
และแข่งขันใช้เคียวเกี่ยวข้าวในวันพระราชพิธีพืชมงคล

วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๔๙๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่จะได้มอบรางวัล ให้แก่ผู้ชนะการประกวดพันธุ์ข้าวทั่วประเทศ ปี ๒๔๙๘ และผู้ชนะการแข่งขันใช้เคียวเกี่ยวข้าว ของบางจังหวัดในภาคใต้ เพราะว่าข้าวนอกจากจะเป็นอาหารประจำวัน ของประชาชนชาวไทยแล้ว ยังเป็นสินค้าออกอันดับที่หนึ่งของประเทศไทยอีกด้วย ทั้งขณะนี้ชาวนาในหลายประเทศต่างก็หันมาแข่งขันการบำรุงส่งเสริมพันธุ์ข้าวที่ดี เพื่อแย่งกันขายในตลาดโลก การที่กระทรวงเกษตรได้จัดให้มีการประกวดพันธุ์ข้าวดังกล่าวขึ้นเป็นประจำปี และโดยเฉพาะปีนี้ ก็ได้จัดให้มีการแข่งการใช้เคียวเกี่ยวข้าวทางจังหวัดภาคใต้อีกด้วย จึงนับว่าได้ดำเนินนโยบาย ที่จะส่งเสริมและชักจูงกสิกรไทย ให้สนใจในเรื่องพันธุ์ข้าวตลอดจนวิธีการเก็บเกี่ยวอันจะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อไปในภายหน้า

อนึ่ง วันนี้ เป็นวันพระราชพิธีพืชมงคล ซึ่งเป็นวันมหาอุดมฤกษ์ของชาวนาไทย ที่จะได้เริ่มลงมือทำนาสำหรับปีนี้ ผู้ที่ได้รับรางวัลการประกวดพันธุ์ข้าวและผู้ได้รับรางวัลการแข่งขันใช้เคียวเกี่ยวข้าวในวันนี้ ก็นับว่า เป็นนิมิตอันดีของท่าน ที่ได้มีส่วนช่วยกัน ขยายพันธุ์ข้าวที่ดีให้ทวีปริมาณยิ่งขึ้น ตลอดจนร่วมมือกันส่งเสริมแนะนำเผยแพร่วิธีการเกี่ยวข้าวตามแบบสมัยนิยม ซึ่งเป็นการบำเพ็ญกรณียกิจให้เป็นประโยชน์แก่พี่น้องร่วมชาติ สมความมุ่งหมายของรัฐบาล

ขอให้ผู้ได้รับรางวัลซึ่งอยู่ ณ ที่นี้ และทั้งผู้ที่มิได้มีโอกาสมารับรางวัลในวันนี้ และ ประชาชนชาวกสิกรทั้งมวล จงปราศจากภัยพิบัติ ประสบความเจริญสุขสิริสวัสดิ์ตลอดกาลนาน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรและเข็มเสนาธิปัตย์
แก่นายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๓๓

วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๙๘

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้เห็นนายทหารทั้งหลายสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนชั้นสูงของกองทัพบก อีกวาระหนึ่ง

ตามที่กองทัพบก ได้ส่งเสริมปรับปรุงสมรรถภาพของโรงเรียนเสนาธิการให้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับนั้น เป็นการสมควรยิ่ง การที่นายทหารนักเรียนได้รับการศึกษาการแก้ปัญหาทางยุทธวิธี ทั้งในห้องเรียนและในภูมิประเทศ ย่อมจะอำนวยประโยชน์ที่จะทำให้ความเข้าใจในการปฏิบัติการ คล้ายกับสภาพความเป็นจริง รู้จักการติดต่อประสานงาน และตระเตรียมงานต่าง ๆ ให้ผู้บังคับบัญชา เสมือนเป็นมันสมองของกองทัพ นอกจากนี้มีหน้าที่ป้องกันและรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพแห่งกองทัพให้มั่นคงเป็นปึกแผ่น ทั้งระมัดระวังมิให้มีการแทรกซึมเข้ามาทำลายบั่นทอนกำลังการทหารของเราให้เสื่อมลง ข้าพเจ้าหวังว่าบรรดาท่านทั้งหลายที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วนี้จะได้ปฏิบัติงานเป็นคุณประโยชน์แก่กองทัพของประเทศชาติ อันเป็นที่รักยิ่งของเราสืบไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุกท่านประสบความสุขความเจริญ ทั้งทางราชการและส่วนตัวมีสติปัญญาปฏิภาณว่องไว สามารถปฏิบัติงานของฝ่ายเสนาธิการ ได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา สมัยประชุมสามัญประจำปี ๒๔๙๘
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันศุกร์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๘

ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

บัดนี้เป็นมงคลวาร ซึ่งท่านทั้งหลาย ได้มาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงเพื่อเริ่มการปรึกษาหารือ บำเพ็ญกรณียกิจอันสำคัญของชาติ โดยมุ่งหวังประโยชน์สุขแก่ปวงชนชาวไทย ข้าพเจ้าจึงรู้สึกยินดี ที่ได้มากระทำพิธีนี้

ก่อนที่จะได้ดำเนินพิธี ข้าพเจ้าใคร่ถือโอกาส แถลงถึงกรณียกิจ และนโยบายของรัฐบาลของข้าพเจ้าบางประการ กล่าวคือ

ในด้านการต่างประเทศ รัฐบาลของข้าพเจ้า มีนโยบายอันแน่วแน่ในการต่อต้านการรุกรานของฝ่ายคอมมิวนิสต์ และจะดำเนินการตามแนวนโยบายของสหประชาชาติเพื่อรักษาสันติสุขของโลก เชิดชูอุดมคติ ของสหประชาชาติ และยึดมั่นอยู่ในฝ่ายเสรีประชาธิปไตยทั้งจะส่งเสริมสัมพันธไมตรี ให้ความร่วมมือช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเป็นอย่างดี

โดยนัยดังกล่าว เมื่อรัฐบาลได้เข้าร่วมเป็นภาคีในสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว รัฐบาลก็ได้เชิญให้ประเทศภาคีส่งผู้แทนมาร่วมปรึกษาหารือกัน ณ กรุงเทพฯ และโดยที่ประเทศภาคีทั้งหลายเล็งเห็นความสำคัญและความจริงใจของประเทศไทย จึงได้ตกลงมาร่วมประชุมกันตามที่เชิญ การประชุมคณะมนตรีแห่งสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงได้เริ่มขึ้นในกรุงเทพฯ อันนับว่าเป็นเกียรติยิ่งใหญ่ สำหรับประเทศชาติและปวงชนชาวไทย และแสดงถึงเจตนาอันแน่วแน่ของประเทศภาคีที่จะร่วมมืออย่างแท้จริงในการต่อต้านภัยรุกรานทุกประการ กับทั้งจะก่อให้เกิดสันติสุขและเสถียรภาพของประเทศในภูมิภาคนี้ของโลก และการประชุมเอเชียแอฟริกาที่เมืองบันดุงประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชียและแอฟริกา เกือบทุกประเทศได้ส่งบุคคลชั้นผู้นำไปร่วมประชุมนั้น รัฐบาลก็ได้ส่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไปร่วมประชุมด้วย แม้การประชุมครั้งนี้จะไม่เกิดผลข้อตกลงเป็นพันธะใด ๆ ระหว่างกันก็ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจดีระหว่างกันขึ้นเป็นอันมาก

นอกจากนี้ รัฐบาลของข้าพเจ้ายังได้มอบหมายให้นายกรัฐมนตรีเดินทางไปเยี่ยมมิตรประเทศต่าง ๆ รวม ๑๗ ประเทศ ทั้งนี้ ย่อมจะส่งเสริมความสัมพันธไมตรีและสนิทสนมระหว่างประเทศและประชาชาติต่าง ๆ ซึ่งจะกระทำให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นไปด้วยดียิ่งขึ้น

ส่วนการช่วยเหลือ ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงนั้น รัฐบาลของข้าพเจ้าก็ได้ร่วมมืออำนวยความสะดวกแก่รัฐบาลพม่า ในการที่รัฐบาลพม่าดำเนินการกวาดล้างกองทหารต่างด้าวที่เหลืออยู่ในพม่า และร่วมมือกับรัฐบาลสหพันธรัฐมลายู ในการกวาดล้างโจรจีนคอมมิวนิสต์ ในอาณาเขตภาคเหนือของสหพันธรัฐมลายู สำหรับประเทศลาวและกัมพูชา รัฐบาลของข้าพเจ้าก็ได้ให้ความช่วยเหลือในทางวิชาการ และในทางเศรษฐกิจบางประการ ซึ่งทั้งนี้ย่อมก่อให้เกิดความสัมพันธ์ อันสนิทสนมแน่นแฟ้น และมีความเข้าใจระหว่างกันอย่างดียิ่ง

สำหรับด้านภายในประเทศนั้น รัฐบาลของข้าพเจ้ามีนโยบายที่จะเร่งรัดส่งเสริมให้บังเกิดผลดีในทางเศรษฐกิจของชาติยิ่งขึ้น และได้พยายามอบรมเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีความรู้และสนใจในเรื่องการอาชีพของราษฎรยิ่งขึ้นเพื่อจะได้บริหารราชการให้เป็นผลไปตามนโยบายของรัฐบาล และจะได้ดำเนินการทุกวิถีทางในอันที่จะก่อให้เกิดผลิตผล ทั้งทางเกษตรและอุตสาหกรรมตามความมุ่งหมาย

ในส่วนการรักษาความสงบภายในนั้น ก็ได้ค้นคว้าวิจัยหาวิธีป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รวมทั้งการก่อกวนและแทรกซึมของฝ่ายคอมมิวนิสต์ กับได้จัดตั้งกองอาสารักษาดินแดนขึ้นทุกจังหวัด เพื่อเตรียมไว้เป็นกำลังช่วยเสริมกำลังทั้งฝ่ายทหารและตำรวจในเมื่อจำเป็น

สำหรับการศึกษาสาธารณสุขและคมนาคม รัฐบาลของข้าพเจ้าก็ได้เร่งรัดส่งเสริมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นโดยมุ่งหวังที่จะก่อให้เกิดความสุขสมบูรณ์อาณาประชาราษฎรสืบไป

ในโอกาสอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์นี้ ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อท่านสมาชิกทั้งหลายจะได้เริ่มดำเนินกิจการต่อไป และขอตั้งสัตยาธิษฐาน อาศัยอำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั้งปวงในสากลโลก จงดลบันดาลให้ธุรกิจของสภานี้ได้ดำเนินไปด้วยดี บังเกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติและความผาสุกไพบูลย์แก่ปวงชนชาวไทยทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานธงประจำกองกองอาสารักษาดินแดนภาคและสวนสนาม

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๘

ผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีและพอใจที่ได้มาทำพิธีมอบธงประจำกองแก่กองอาสารักษาดินแดนภาค ซึ่งจะได้มีการสวนสนามในวันนี้

ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้แถลงกิจการกองอาสารักษาดินแดนได้เจริญก้าวหน้าไปในเวลาอันรวดเร็วเพียงชั่วเวลา ๑ ปี ประเทศไทยได้มีสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนที่ได้รับการฝึกอบรมให้รู้จักหน้าที่และมีความรู้ความสามารถ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้สมความมุ่งหมายทั่วทุกจังหวัด ดังนี้ ย่อมเป็นสัญลักษณ์แสดงว่าประชาชนชาวไทยได้เห็นชอบด้วยกับการจัดและดำเนินการเรื่องกองอาสารักษาดินแดน และได้มีความสามัคคีกลมเกลียวกันในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บังเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติเป็นอย่างดี

กิจการกองอาสารักษาดินแดนนี้นับว่า เป็นเรื่องสำคัญ เพราะผู้ที่เป็นสมาชิกหรือเป็นผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติโดยกว้างขวางทั้งในเวลาสงบและเวลาสงคราม ข้าพเจ้าจึงขอเตือนท่านในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการบำเพ็ญตนให้เหมาะสมกับที่ได้รับการศึกษาอบรมมา พยายามรักษาเกียรติยศ ชื่อเสียงทั้งของตนและหมู่คณะไว้ให้ดี ขอให้เว้นการอันควรเว้นและประพฤติแก่การอันควรประพฤติ ให้สมกับที่ทางราชการและประชาชนได้มอบหมายและไว้วางใจให้ท่านเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่นี้

ธงประจำกองที่ข้าพเจ้ามอบให้นี้ เป็นเครื่องหมายแทนบรรดาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านเคารพนับถือ ท่านจงเทิดทูนและรักษาไว้ให้ดี อย่าให้เสียเกียรติได้ และควรพิทักษ์รักษาเกียรติไว้ยิ่งกว่าชีวิตตน ขอธงที่ได้มอบให้นี้จงเป็นมิ่งขวัญและเป็นเครื่องเตือนใจแก่สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน เพื่อได้ปฏิบัติหน้าที่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีสมความมุ่งหมาย

ในที่สุดนี้ ขอให้สมาชิกเจ้าหน้าที่ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือกิจการของกองอาสารักษาดินแดนจงประสบแต่ความสุขความเจริญ มีกำลังสติปัญญาความสามารถ เพื่อช่วยจรรโลงประเทศชาติให้รุ่งเรืองสถาพรสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๔๙๘

เท่าที่ได้ทราบและได้สังเกตเป็นลำดับมา และโดยเฉพาะรอบปีการศึกษา ๒๔๙๐ ซึ่งอธิการบดีได้แถลงกิจการที่มหาวิทยาลัยได้ดำเนินมาแล้วนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นการก้าวหน้าขึ้นไปสู่ความเจริญเป็นลำดับ ทั้งในส่วนจำนวนผู้ศึกษาที่บรรลุผลสำเร็จมากขึ้น และผู้ศรัทธาบริจาคเงินให้เป็นทุนการศึกษาก็เพิ่มขึ้น จึงเป็นอันหวังได้ว่ามหาวิทยาลัยนี้เป็นอุปกรณ์อันหนึ่งที่จะทำให้ประเทศชาติรุ่งเรืองมั่นคงสมบูรณ์ต่อไป

ท่านทั้งหลายที่สำเร็จการศึกษาแล้วนี้ จะต้องออกไปรับราชการหรือประกอบอาชีพเป็นส่วนตัว อย่างไรก็ดีท่านจะใช้แต่ความรู้ที่ท่านได้ไปนี้อย่างเดียวเป็นเครื่องมือสำหรับประกอบการงานเท่านั้นหาพอไม่ เมื่อปีที่แล้วมาข้าพเจ้าได้เตือนผู้สำเร็จการศึกษารุ่นก่อนให้ยึดคุณธรรมสำคัญข้อหนึ่งเป็นเครื่องกำกับใจไม่ว่าจะทำอะไร คุณธรรมข้อนั้นก็คือ ความสุจริต ท่านจะต้องสุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชน และสุจริตต่อหน้าที่ ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะให้คติเพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่ง คือ นอกจากความรู้และความสุจริตประจำตัวแล้ว ท่านควรมีหรือตั้งจุดหมายให้แน่วแน่ในการงานที่จะกระทำนั้น แล้วใช้ความคิดไตร่ตรองว่าจะทำอะไรบ้าง กิจการที่กระทำหรือดำเนินอยู่นั้นจึงจะเจริญก้าวหน้า เกิดประโยชน์งอกงามยิ่งขึ้น การหัดใช้ความคิดให้เป็นระเบียบตรงตามแนวทาง หรือจุดหมายที่ได้ตั้งไว้นั้น เป็นความต้องการอยู่ในปัจจุบันนี้ ถ้าไม่ใช้ความคิด ผลงานเคยได้อย่างไรก็จะได้เพียงแค่นั้นเองเป็นงานที่ล้าหลัง ตัวท่านเองก็จะเป็นคนล้าหลัง ประเทศชาติของท่านก็จะไม่ก้าวหน้าให้ทันสมัย และการใช้ความคิดดั่งว่านี้จำเป็นต้องใช้สติควบคุม มิฉะนั้น ก็จะเป็นความคิดที่ฟุ้งซ่านซึ่งประเทศชาติไม่พึงปรารถนา

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านได้มีความสามารถศึกษาสำเร็จในมหาวิทยาลัย นับเป็นเกียรติสำคัญตอนหนึ่งในชีวิต ซึ่งเชื่อมั่นว่า ท่านจะรักษาเกียรติที่ท่านได้รับในท่ามกลางสันนิบาตนี้ไว้ได้ดีทุกวิถีทาง คือ จะทำอะไรจะต้องนึกถึงเกียรติของท่านอยู่เสมอ และหวังว่าท่านจะใช้ความรู้ความคิด และความสุจริตปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นกำลังของประเทศชาติต่อไป

ในที่สุดนี้ ขอให้ท่านทั้งหลายที่สำเร็จการศึกษาแล้ว พร้อมทั้งท่านที่มาประชุมอยู่ ณ ที่นี้ จงประสบจตุรพิธพรประกอบด้วยความเกษมศานติสำราญทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่นักเรียนนายเรือ

วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๔๙๘

ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่การศึกษาของท่านทั้งหลายได้ดำเนินมาด้วยดีจนสำเร็จตามหลักสูตร มีวิทยฐานะได้รับปริญญาที่ทางการกำหนด ข้อที่มีผู้สอบความรู้ ได้ถึงเกียรตินิยมชั้นโทหลายราย ก็เป็นข้อที่น่าพอใจ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับบรรดานักเรียนที่เล่าเรียนมาจนสำเร็จผลถึงปานนี้

ต่อไปนี้ ท่านก็จะได้ออกรับราชการในกองทัพเรือ นับว่าจะเป็นผู้ใหญ่ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะแล้ว จงระวังในเรื่องความประพฤติ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสัตย์สุจริตเพื่อเป็นแบบอย่างอันดี แก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา จงอย่าละโอกาสที่จะฝึกฝนตนเองเพื่อได้มีความรู้ให้กว้างขวางออกไป จะได้ช่วยกันส่งเสริมชื่อเสียงและคุณภาพ ของกองทัพเรือของเราให้ดียิ่งขึ้น

ขออวยพรให้ทุกท่าน ประสบความสุขความก้าวหน้าทั้งในทางส่วนตัวและในหน้าที่ราชการ ได้เป็นกำลังแก่ประเทศชาติสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๙๘

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในงานพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาในวันนี้

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทราบจากรายงานว่า ในรอบปีการศึกษา ๒๔๙๗ – ๙๘ นี้ กิจการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ

สำหรับท่านผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต ข้าพเจ้าขอเตือนว่า จงพยายามเอาวิชาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองให้เต็มที่ ประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรม วิชาที่ท่านได้ศึกษามาทุกสาขา ล้วนแต่เป็นคุณประโยชน์แก่การกสิกรรม และการเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง ดังนั้นโอกาสที่ท่านทั้งหลาย จะช่วยกันสร้างชาติบ้านเมืองในด้านนี้จึงมีอยู่มากมาย ขอให้ท่านทั้งหลายจงพยายามช่วยกันทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุด และในการปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น นอกจากต้องใช้ความรู้ ความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้มีจิตใจสูง มีศีลธรรม มีสติสัมปชัญญะ ประพฤติตนแต่ในสิ่งที่ชอบที่ควร วางตนให้สมเกียรติ เป็นผู้ที่ควรแก่การนับถือ

อนึ่ง ข้าพเจ้าขอเตือนว่า แม้ท่านจะได้เรียนสำเร็จตามหลักสูตรจนได้ปริญญาแล้วก็ดี ขอให้เข้าใจว่านี่เป็นเพียงขั้นต้นของการศึกษาเท่านั้น ท่านจงพยายามศึกษาและฝึกฝนตนเองต่อไป เพราะสรรพวิทยาการด้านสาขาวิทยาศาสตร์ทั้งหลายนั้น การทดลองค้นคว้าช่วยให้ได้ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมาอยู่เสมอ ถ้าท่านไม่ศึกษาเพิ่มเติมไว้ ต่อไปไม่ช้าท่านจะล้าสมัย

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ทุก ๆ ท่าน ณ ที่นี้ จงมีความเจริญสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความพอใจที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญา และมอบประกาศนียบัตร ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกครั้งหนึ่ง

ขอแสดงความยินดีด้วยกับทุก ๆ ท่าน ที่ประสบผลสำเร็จในการศึกษา ได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยในโอกาสนี้ หวังว่าแต่ละท่าน คงจะนำความรู้ที่ได้มา ไปใช้ให้ชอบด้วยกาลเทศะ โดยมั่นอยู่ในศีลธรรม ที่ได้รับอบรมมาแล้ว เพื่อเป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมือง และแก่ตนเอง สมตามเจตจำนงของมหาวิทยาลัย ที่ได้ให้การศึกษา และอบรมแก่ท่านนั้นทุกประการ

ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ท่านทั้งปวง.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีเปิดการแข่งขันกรีฑาประจำปี ๒๔๙๘
ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ กรมพลศึกษา

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๘

ในโอกาสที่ได้มาเปิดงานกรีฑาประจำปีของนักเรียนในศกนี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้รับทราบตามรายงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในนโยบายดำเนินการกีฬาโรงเรียนในส่วนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างมากว่า การดำเนินการตามนโยบายนั้น คงจะสัมฤทธิ์ผลสมความมุ่งหมายทุกประการ

การกีฬานั้นย่อมเป็นที่ทราบกันอยู่โดยทั่วไปแล้วว่า เป็นปัจจัยในการบริหารร่างกายให้แข็งแรง และฝึกอบรมจิตใจให้ผ่องแผ้วร่าเริง รู้จักแพ้และชนะไม่เอารัดเอาเปรียบกันมีการให้อภัยซึ่งกันและกัน สามัคคีกลมเกลียวกัน อย่างที่เรียกกันว่ามีน้ำใจเป็นนักกีฬา รวมความว่า ผลของการกีฬา คือ ผลทางร่างกายและทางจิตใจ ฉะนั้น ขอให้นักเรียนทั้งหลายจงยึดมั่นในอุดมคติของการกีฬา และขอให้เล่นกีฬากันด้วยน้ำใจเป็นนักกีฬา

บัดนี้ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการแข่งขันกรีฑานักเรียนประจำปี ๒๔๙๘ ขอขอบใจท่านที่กล่าวอวยพรเราทั้งสอง และขอสนองตอบให้ท่านทั้งปวงจงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน
ของกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ ๑๙ ประจำปี ๒๔๙๘
ณ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
โรงเรียนเพาะช่าง และโรงเรียนเสาวภา

วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๔๙๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาในพิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีนี้

ข้าพเจ้าได้เคยกล่าวมาแล้วว่า การส่งเสริมหัตถศึกษาและศิลปหัตถกรรมแก่ยุวชนของชาติ โดยจัดให้มีการแสดงประกวดเป็นครั้งคราวนั้น ย่อมมีคุณค่าแก่ตัวยุวชนเองและประเทศชาติเพียงไร ฉะนั้น ที่กระทรวงศึกษาธิการได้เอาใจใส่ในเรื่องนี้ จนได้จัดขยายกิจการเกี่ยวกับการแสดงในปีนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จึงเป็นข้อที่น่าอนุโมทนา และสมควรแล้วที่เรื่องนี้จะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนต่อไป

ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ ๑๙ ขอให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สมความมุ่งหมายของกระทรวงศึกษาธิการ และขอท่านทั้งหลายจงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคมเนื่องใน
งานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๙๘

ขอขอบพระทัยและขอบใจท่านทั้งปวง ที่ได้แสดงไมตรีจิตมาร่วมชุมนุมพร้อมกันให้พรแก่ข้าพเจ้าในวันนี้

ถ้อยคำที่ทรงกล่าวในพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ ที่นายกรัฐมนตรีได้กล่าวในนามของคณะรัฐบาล ข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือน และปวงชนชาวไทย ตลอดจนที่ประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้กล่าวในนามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น เป็นที่ซาบซึ้งแก่ข้าพเจ้ายิ่งนัก ขอให้ความพร้อมเพรียงของท่านทั้งหลายในการแสดงไมตรีจิตแก่ข้าพเจ้านี้ จงเป็นนิมิตหมายอันดีที่ทุกฝ่ายจักสามัคคีพรักพร้อมกันบำเพ็ญกรณียกิจ เพื่อความวัฒนาถาวรของประเทศชาติต่อไป ขอขอบพระทัยและขอบใจทั่วกัน ทั้งขอสนองพรให้ทุก ๆ ท่านจงมีความเกษมสุขสวัสดี ในวาระนี้ข้าพเจ้าขอเชิญชวนท่านทั้งปวง ตั้งความปรารถนาอันดี เพื่อความไพบูลย์พูนสุขของอาณาประชาราษฎร และเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราทั้งหลาย.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย
ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๔๙๙

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๘

ประชาชนชาวไทย

ในศุภวารสมัยขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๔๙๙ เป็นโอกาสอันดีที่ข้าพเจ้าจะได้ปราศรัยและอวยพรแก่มวลชนชาวไทย ดั่งที่เคยกระทำมา

ก่อนอื่น ขอขอบใจทุกท่าน ที่ได้แสดงไมตรีจิตอันดีต่อข้าพเจ้าและพระราชินีกับลูก ๆ ตลอดมา เมื่อเร็ว ๆ นี้ ข้าพเจ้าและพระราชินี ได้มีโอกาสไปเยือน ทุกข์สุข ของประชาชนในส่วนภูมิภาคหลายจังหวัด เราทั้งสองมีความชื่นชมยิ่งนักที่ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีทุกหนแห่งที่ผ่านไป และมีความยินดีเป็นอันมากที่ได้แลเห็นความสามัคคีกลมเกลียวของทุกฝ่ายในจังหวัดเหล่านั้น จึงขอแสดงความขอบใจเป็นพิเศษในโอกาสนี้ด้วย

อันกิจการบ้านเมือง และสถานการณ์ของโลก ในรอบปีที่แล้วมา แต่ละประเทศก็ดูแสดงทีท่าว่า มุ่งประสงค์ในสันติ แต่กระนั้น ปรากฏการณ์ความไม่สงบ ก็ยังอุบัติขึ้นหลายแห่ง เราจึงไม่ควรประมาท ถ้าหากเราชาวไทยยังคงมีความสามัคคีพร้อมเพรียงกันโดยทั่วไปอย่างที่ได้ประจักษ์แก่ข้าพเจ้า ในคราวไปเยือนจังหวัดต่าง ๆ นี้แล้ว ก็จะช่วยเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นแก่ประเทศชาติ ให้อยู่ในฐานะสามารถเผชิญเหตุการณ์ที่จะมีมาในภายหน้าได้ดี ฉะนั้น ขอทุกฝ่ายจงตั้งจิตร่วมใจกันสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ ยึดมั่นในอุดมคติที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมเพื่อประเทศของเราจะได้เจริญวัฒนาสถาพรสืบไป

ในวาระอันเป็นมงคลนี้ ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงปกป้องคุ้มครองทุก ๆ ท่าน ให้พ้นจากทุกข์โศกโรคภัยทั้งปวง ขอจงมีความสุขและความเจริญสมบูรณ์ในปีใหม่โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานในวันกองทัพบก

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๙๙

ทหารทั้งหลาย

วันนี้เป็นวันกองทัพบก ซึ่งได้เวียนรอบมาครบหนึ่งปีอีกครั้งหนึ่ง ท่านทั้งหลายจึงได้ร่วมกันทำพิธีที่ระลึกเป็นอนุสรณ์แห่งความสามัคคี

ในโอกาสอันสำคัญยิ่งนี้ ก็เป็นประเพณีและเป็นธรรมดาอยู่เอง ที่ท่านจะพิจารณาถึงกิจการที่ได้กระทำมาในขวบปีที่สิ้นสุดลง และกิจการที่ต้องดำเนินไปในภายหน้า

การพิจารณาดังกล่าวนี้ ย่อมต้องอาศัยหลักปฏิบัติและหลักการของพลรบ ผู้บังคับบัญชาของทหารย่อมทราบดีถึงหลักการและหลักปฏิบัติของทหาร ฉะนั้น ในที่นี้ข้าพเจ้าเพียงแต่จะขอย้ำหลักการและหลักปฏิบัติใหญ่ ๆ ที่ทหารหรือกำลังรบใด ๆ จะต้องยึดถือ ในการปฏิบัติตามหน้าที่ของตน

หลักสำคัญอันแรกที่ทหารทุกคนต้องระลึกถึงอยู่เสมอ คือความหมายและหน้าที่ของทหาร ประเทศเราเป็นประเทศที่รักความสงบไม่ชอบการรุกราน แม้กระนั้นก็ดี การมีกำลังรบย่อมเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้ เพื่อรักษาความสงบและอิสรภาพของประเทศ เมื่อทหารมีไว้สำหรับประเทศชาติ ทหารก็ต้องเป็นของประเทศชาติ หาใช่เป็นของบุคคลหรือคณะบุคคลใด ๆ โดยเฉพาะไม่

เมื่อทหารเป็นหน่วยสำคัญสำหรับรักษาความสงบและอิสรภาพของประเทศทหารจึงต้องมีความเข้มแข็งและมีสมรรถภาพเป็นอย่างดี สมรรถภาพของทหารอยู่ที่วินัย ต้องเชื่อฟังคำสั่งโดยชอบของผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ต้องปกครองทหารในทางที่ชอบที่ควรโดยระลึกถึงความเที่ยงธรรมและหน้าที่อันมีเกียรติของทหาร ทั้งนี้ เพราะทหารได้รับเกียรติและเอกสิทธิเป็นผู้กุมอาวุธและกำลังรบของประเทศ เป็นที่เคารพและเกรงขามในหมู่ชนทั่วไป ทหารจึงต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับที่ตนได้รับความไว้วางใจ ไม่ควรไปทำหรือเกี่ยวข้องในกิจการที่ไม่อยู่ในหน้าที่โดยเฉพาะของตน เช่นไปเล่นการเมือง ดังนี้เป็นต้น การกระทำเช่นนั้น จะทำให้บุคคลเสื่อมความเชื่อถือในทหาร โดยเข้าใจว่า เอาอิทธิพลไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว เวลานี้สถานการณ์ทั่วโลกยังไม่อยู่ในระดับปรกติ ความจำเป็นและความสำคัญของทหารย่อมมีมากขึ้น ทหารจึงควรรักษาวินัยโดยเคร่งครัด ประพฤติตนให้เที่ยงธรรม ปฏิบัติหน้าที่ให้อยู่ภายในขอบเขตของตนโดยเฉพาะ เพื่อเป็นที่พึ่งและที่เคารพของประชาชนทั่วไป

ที่ข้าพเจ้าได้ย้ำหลักสำคัญดังกล่าวแล้ว ก็เพื่อท่านทั้งหลายจะได้นำไปประกอบการพิจารณาของท่าน ถึงผลปฏิบัติที่ได้รับในขวบปีที่แล้วมา และถึงการปฏิบัติหน้าที่ของท่านในกาลต่อไป

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้ทหารทั้งหลายประสบแต่ความสุขความเจริญ ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เหมาะสมกับเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้รักษาความสงบและอิสรภาพของประเทศชาติที่รักของเรา.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบกระบี่และปริญญาบัตร ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าในวันนี้ และเมื่อกี้นี้ก็ได้กระทำพิธีมอบกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในปีนี้ไปแล้ว ส่วนปริญญาบัตรที่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเทคนิคทหารบกทุกรุ่น พึงได้รับตามพระราชบัญญัตินั้น ขอมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ทำพิธีมอบต่อไปด้วย

ตามรายงานของผู้บัญชาการทหารบกฟังได้ว่า ตามระบบการศึกษาซึ่งโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าใช้อยู่นี้ อย่างน้อยต้องใช้เวลาศึกษาถึง ๕ ปี เพื่อได้มีความรู้ความสามารถที่ทางราชการทหารพึงประสงค์ ทั้งนี้ ย่อมแสดงว่าท่านที่จะออกรับราชการเป็นนายทหารนี้ได้ผ่านชีวิตทหาร รับการศึกษาอบรมในทางทหารมาแล้วเป็นเวลาช้านาน และยังได้รับความรู้ในวิชาต่าง ๆ ของทหารที่ทางราชการต้องการอีกด้วย อันความสำเร็จที่ท่านได้ประสบมาแล้วนี้ จึงเป็นข้อที่ควรภูมิใจ การมารับกระบี่นี้เป็นขั้นสำคัญขั้นหนึ่งของชีวิตนักเรียนทหารเพราะต่อไปท่านนี้ก็เป็นนายทหาร ทำหน้าที่บังคับบัญชาอบรมผู้คนต่อไป การอันใดที่เริ่มต้นด้วยดี ก็ย่อมมีหวังอยู่มากที่จะเจริญวัฒนาไปด้วยดี ฉะนั้น ขอท่านทั้งหลายจงตั้งปณิธานให้มั่นที่จะเป็นนายทหารที่ดีของกองทัพของเราต่อไป จงมีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะได้รับต่อไปให้มาก มั่นอยู่ในระเบียบวินัยของทหาร ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา พยายามใช้ความรู้ที่ได้มาแล้วให้เกิดคุณประโยชน์แก่หน้าที่ของตนต่อไปเถิด

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้มาร่วมในพิธีนี้ทุกคน จงประสบความสุข ความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ ณ กระทรวงกลาโหม

วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๙๙

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นข้าราชการนักศึกษา วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร นายทหารนักเรียน โรงเรียนเสนาธิการทหารบก นักเรียนนายทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ ได้สำเร็จการศึกษา จากสถาบันการศึกษา ดังกล่าวมาแล้วเป็นอย่างดีในวันนี้

สำหรับวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นวิทยาลัยสูงสุด ตั้งขึ้นได้เป็นผลสำเร็จเป็นชุดแรก และได้ผลเป็นอย่างดี การศึกษาเตรียมรับสถานการณ์ และปฏิบัติการวางแผน ป้องกันราชอาณาจักร ย่อมจะอำนวยประโยชน์ แก่การบริหารประเทศชาติ เป็นอย่างมากข้าพเจ้าเห็นชอบ และยินดีด้วยทุกประการ

สำหรับโรงเรียนเสนาธิการทหารบก และโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ นั้น ทางกองทัพบกและกองทัพเรือได้แลเห็นความสำคัญ และทั้งได้ส่งเสริม ปรับปรุงสมรรถภาพของสถาบันการศึกษาเหล่านี้ตลอดมา ข้าพเจ้ายินดีด้วยเป็นอันมาก ข้าพเจ้าหวังว่านายทหารนักเรียนชุดนี้ จะแยกย้ายออกไป รับราชการช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาปฏิบัติงานลุล่วงไปด้วยดี ทั้งในยามปกติและยามสงคราม อันจักเกิดประโยชน์แก่กองทัพ และประเทศชาติอันเป็นที่รักยิ่งของเราสืบไป

ตามที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้มอบเข็มวิทยฐานะของวิทยาลัย และกองทัพเรือ ได้มอบเข็มนาวิกาธิปัตย์ ของโรงเรียนการทัพเรือ แก่ข้าพเจ้า ในโอกาสนี้ข้าพเจ้าขอขอบใจ และขอรับไว้ด้วยความยินดี

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพร ให้ทุกท่านประสบความสุข ความเจริญ ทั้งในหน้าที่ราชการและส่วนตัว เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา และปฏิภาณอันเฉียบแหลม สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ และเป็นกำลังสำคัญ ของประเทศชาติสืบไป.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา สมัยประชุมสามัญ ประจำปี ๒๔๙๙
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันอาทิตย์ ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๙

ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในโอกาสที่สภาผู้แทนราษฎรเปิดสมัยประชุมสามัญ สำหรับปี ๒๔๙๙ ในวันนี้ นับเป็นมงคลวาร เพราะท่านทั้งหลาย ซึ่งเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ได้มาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียง เพื่อร่วมกันปรึกษาหารือ ช่วยกันบำเพ็ญกรณียกิจของชาติโดยมุ่งมาดที่จะให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ข้าพเจ้าจึงมีความยินดีที่ได้มาประกอบพิธีนี้

การบริหารราชการแผ่นดินในระหว่างปิดสมัยประชุมนี้ รัฐบาลของข้าพเจ้าได้ดำเนินการด้วยความเรียบร้อย บ้านเมืองอยู่ในความสงบ ประชาชนพลเมืองมีความสันติสุขตามอัตภาพ ในการบริหาราชการแผ่นดินต่อไป รัฐบาลของข้าพเจ้าจะได้ปฏิบัติตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อสภานี้ และจะได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ดียิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

การป้องกันรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติ จะเพิ่มพูนกำลังสมรรถภาพและประสิทธิภาพของทหารทั้ง ๓ กองทัพ และตำรวจ เพื่อสามารถป้องกันราชอาณาจักรและรักษาความสงบภายใน

การต่างประเทศ จะรักษานโยบายในการเพิ่มพูนสัมพันธไมตรี กับนานาประเทศดังเดิม และจะร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติ รักษาไว้และปฏิบัติตามกฎบัตรสหประชาชาติกับพันธะระหว่างประเทศ บรรดาที่ได้มีสนธิสัญญาต่อกัน ทั้งจะพยายามเปิดสัมพันธไมตรีทางการทูตระหว่างประเทศเพิ่มยิ่งขึ้น

การปกครองภายใน จะยึดมั่นในอันที่จะรักษา และปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญโดยเคร่งครัด และจะได้เร่งรัดวิธีการปกครองประเทศ ให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น โดยจะส่งเสริมการประถมศึกษา เพื่อให้ราษฎรได้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ เพิ่มขึ้นแทนประเภทที่ ๒ กับจะขยายอำนาจการบริหารออกไปสู่ท้องถิ่นให้มากโดยลำดับ รวมถึงสภาตำบลด้วย เพื่อให้การบริหารราชการใกล้ชิดและปฏิบัติโดยราษฎรมากยิ่งขึ้น

การวัฒนธรรม จะยึดมั่นในการส่งเสริมศาสนา เพื่อปลูกฝังศีลธรรมแก่ประชาชนโดยเฉพาะพระพุทธศาสนา จะได้ส่งเสริมทั้งการศึกษา การปฏิบัติและการบรูณะปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุ และจะส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมทุกสาขา เพื่อเชิดชูวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ทั้งจะได้ค้นคว้าประวัติศาสตร์ โบราณคดี โดยทำการฟื้นฟูจังหวัดสุโขทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

การเศรษฐกิจ จะให้เสรีภาพและสมรรถภาพแก่ประชาชนในการประกอบการค้าและจะช่วยเหลือหาตลาดการค้าสำหรับผู้ผลิต ให้มีทางจำหน่ายได้กว้างขวางยิ่งขึ้น กับจะส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ตามระบบปฏิบัติการค้าทั่วไปของโลก

การเกษตร จะส่งเสริมการเกษตรในการผลิตให้ได้ผลิตผลที่ดี มีคุณภาพสูง มีปริมาณมาก และต้นทุนถูก โดยจะช่วยเหลือให้เกษตรกร ใช้พื้นที่ในการเกษตรที่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมการขยายพันธุ์ การใช้เครื่องมือทุ่นแรง

การชลประทาน ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในการเกษตร จะเร่งรัดการสร้างเขื่อนเจ้าพระยาให้เสร็จสมบูรณ์ โดยเร็ว และต่อไป ก็จะได้เร่งรัดการชลประทานในภาคเหนือ ด้วยการสร้างเหมืองฝาย ภาคใต้ ด้วยการสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยวิธีการจัดหาน้ำบาดาลเพิ่มขึ้นจากวิธีสร้างอ่างเก็บน้ำซึ่งกระทำอยู่แล้วอีกทางหนึ่ง

การอุตสาหกรรม จะส่งเสริมการอุตสาหกรรมในประเทศให้มากยิ่งขึ้น โดยช่วยในทางลงทุน งดและลดภาษีอากรเครื่องจักร และวัสดุอุตสาหกรรม ตลอดถึงการช่วยในการจำหน่าย ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนของคนไทยหรือชาวต่างประเทศ และจะจัดสร้างพลังงานไฟฟ้าน้ำตก ให้กระแสไฟฟ้าราคาถูก เพื่อช่วยพลังงานอุตสาหกรรมอีกส่วนหนึ่ง

การสหกรณ์ จะเร่งรัดส่งเสริมการจัดสหกรณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสหกรณ์ผู้ผลิต และสหกรณ์การค้าสำหรับผู้ผลิตด้วย เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนผลิตสินค้าได้ดี และจำหน่ายสะดวก

การคลัง จะรักษาค่าของเงินตราไทย ให้มีเสถียรภาพอันเหมาะสมที่จะกระทำให้การค้าระหว่างประเทศเป็นไปโดยสะดวก และจะยึดมั่นในหลักการภาษีอากรอันเป็นธรรมแก่สังคม

การศึกษา จะเร่งรัดส่งเสริมให้ราษฎรมีความรู้วิชาชีพ โดยจะสร้างและขยายมหาวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา วิทยาลัยเทคนิค และโรงเรียนอาชีพต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้ราษฎรแต่ละคนมีความรู้ความสามารถประกอบอาชีพในสาขาใดสาขาหนึ่งได้ดี

การสาธารณสุข จะได้ขยายโรงพยาบาลที่มีอยู่แล้วทุกจังหวัด และสถานีอนามัยที่มีอยู่แล้วทุกอำเภอ ให้กว้างขวางมีบริการดีขึ้นอีก กับจะปรับปรุงกิจการแพทย์การอนามัยให้เจริญก้าวหน้าทันสมัย และเหมาะสมแก่ความต้องการของประชาชน และจะขยายโรงเรียนสาธารณสุขศาสตร์ และโรงเรียนเทคนิคการแพทย์ เพื่อส่งเสริมการอนามัยให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

การคมนาคม จะได้เร่งรัดการสร้างทางให้สามารถติดต่อทั่วถึงกันได้ทุกจังหวัด อำเภอ และตำบล ทั่วราชอาณาจักร และติดต่อกับประเทศข้างเคียงในกาลต่อไป รวมทั้งจะขยายการสื่อสาร โดยเฉพาะการโทรคมนาคมให้ก้าวหน้า เพื่ออำนวยความสะดวกยิ่งขึ้นสำหรับการขนส่งทางทะเล จะเร่งรัดการปรับปรุงท่าเรือกรุงเทพฯ ให้ทันสมัยยิ่งขึ้น และกว้างขวางพอแก่การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ และจะขยายท่าอากาศยานดอนเมืองให้กว้างขวางและมีบริการที่ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นศูนย์การบินพลเรือนระหว่างประเทศ ในภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป

การศาลยุติธรรม จะได้ส่งเสริมกิจการศาลยุติธรรม โดยจะเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้มีการจัดตั้งศาลแขวงเพิ่มขึ้น และต่อไปจะได้จัดให้มีผู้พิพากษาสมทบโดยประชาชนเลือกตั้ง เป็นการส่งเสริมขบวนการยุติธรรมและช่วยอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในทางอรรถคดี

อนึ่ง ในการที่รัฐบาลของข้าพเจ้า ได้สนับสนุนให้มีการพรรคการเมืองเพื่อเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยแล้วนั้น นับเป็นความก้าวหน้าแห่งระบอบประชาธิปไตยอีกขั้นหนึ่ง และเหมาะสมแก่กาลสมัย แต่ข้าพเจ้าใคร่ขอถือโอกาสเตือนไว้สักเล็กน้อย ว่าเมื่อคนไทยทุกคนมีสิทธิที่จะตั้งพรรคการเมืองได้ตามกฎหมายแล้ว ก็ควรที่จะใช้วิถีทางของพรรคการเมืองให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของประเทศชาติ อย่าได้ดำเนินการพรรคการเมืองในทางทำลายความสามัคคี ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติในส่วนรวมได้

บัดนี้ ได้อุดมมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอถือโอกาสเปิดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขออำนาจคุณพระรัตนตรัย จงดลบันดาลให้ภารกิจของสภานี้สัมฤทธิ์ผล นำความเจริญวัฒนาสถาพรมาสู่ประเทศชาติ และนำความร่มเย็นไพบูลย์ มาสู่ปวงชนชาวไทยทั้งชาติ และขอให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่าน ประสบความสุขสวัสดิ์ พิพัฒนมงคล เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๙

ข้าพเจ้าได้ฟังรายงานที่อธิการบดีอ่านมาแล้วก็แลเห็นว่า ในพุทธศักราช ๒๔๙๘ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยได้เจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านจำนวนนักศึกษา วิชาการและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ประชาชนก็มีจิตเลื่อมใสร่วมมือเป็นกำลังช่วยเหลือให้มหาวิทยาลัยนี้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีเป็นอันมาก

นิสิตทั้งหลายที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ต่อไปนี้ก็จะต้องออกไปทำมาหาเลี้ยงชีพให้เป็นหลักฐาน จึงใคร่ขอเตือนว่า การที่จะประกอบกิจใด ๆ ให้เจริญเป็นผลดีนั้น ย่อมต้องอาศัยความอุตสาหะพากเพียร และความซื่อสัตย์สุจริตเป็นรากฐานสำคัญ ประกอบกับจะต้องเป็นผู้มีจิตใจเมตตากรุณาไม่เบียดเบียนผู้อื่น และพร้อมที่จะบำเพ็ญประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมตามโอกาสอีกด้วย ถ้าปฏิบัติได้ดังนี้ การงานของท่านก็จะสำเร็จสมความปรารถนาทุกประการ

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้ที่ได้รับปริญญาและอนุปริญญา พร้อมทั้งท่านที่ได้มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๔๙๙

ข้าพเจ้าและพระราชินี รู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้ทราบจากรายงานว่า ในรอบปีการศึกษา ๒๔๙๘ – ๒๔๙๙ นี้ กิจการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษา เป็นบัณฑิต ข้าพเจ้าขอเตือนว่า จงพยายามนำวิชา ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ แก่บ้านเมืองให้เต็มที่ ประเทศไทย เป็นประเทศกสิกรรม วิชาที่ท่านได้ศึกษามา ทุกสาขา ล้วนเป็นประโยชน์ แก่การกสิกรรมและเศรษฐกิจ ของประเทศโดยตรง ดังนั้น โอกาสที่ท่านทั้งหลาย จะช่วยกันทะนุบำรุงบ้านเมือง ในด้านนี้จึงมีอยู่มาก ขอให้ท่านทั้งหลาย จงพยายามช่วยกัน ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด การที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีได้นั้น นอกจากความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต และการตั้งตนไว้ในทางที่ชอบที่ควร สมเกียรติด้วย

อนึ่ง แม้ท่านจะได้เรียนจบหลักสูตร จนได้รับปริญญาแล้วก็ดี ขอให้เข้าใจว่า นี้เป็นเพียงขั้นต้น ของการศึกษาเท่านั้น ท่านจงพยายามศึกษา และฝึกฝนตนเองต่อไป เพราะสรรพวิทยาการ ด้านสาขาวิทยาศาสตร์ ทั้งหลายนั้น การทดลองค้นคว้า ย่อมช่วยให้ได้ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ถ้าท่านไม่ศึกษาเพิ่มเติมไว้ ต่อไปไม่นาน ท่านก็จะเป็นคนล้าสมัย

ในที่สุด ขออวยพร ให้ทุกท่านมีความสุข ความเจริญ จงทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จออกทรงผนวช

วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๔๙๙

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่พระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี ตลอดจนคณะทูตานุทูตต่างประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และบรรดาข้าราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ได้มาร่วมชุมนุมกันมาในมหาสมาคมนี้ จึงขอแถลงดำริที่จะบรรพชาอุปสมบทในพระศาสนาให้ทราบ

โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของเรา ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าเอง ก็เห็นเป็นศาสนาที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึงเคยคิดอยู่ว่าถ้าโอกาสอำนวยข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตามราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระเดชพระคุณพระราชบูรพการีตามคตินิยมด้วย และนับตั้งแต่ข้าพเจ้าได้ครองราชย์สืบสันตติวงศ์ ต่อจากสมเด็จพระเชษฐาธิราช ก็ล่วงมากว่าสิบปีแล้ว เห็นว่าน่าจะถึงเวลาที่ควรจะทำตามความตั้งใจไว้นั้นแล้วประการหนึ่ง อนึ่ง การที่องค์สมเด็จพระสังฆราชหายประชวรมาได้ ในคราวประชวรครั้งหลังนี้ ก่อให้เกิดความปีติยินดีแก่ข้าพเจ้ายิ่งนัก ได้มาคำนึงว่า ถ้าในการอุปสมบทของข้าพเจ้า ได้มีองค์สมเด็จพระสังฆราชเป็นพระอุปัชฌาย์แล้ว ก็จักเป็นการแสดงออกซึ่งความศรัทธาเคารพในพระองค์ท่านของข้าพเจ้าได้อย่างเหมาะสมอีกประการหนึ่ง จึงได้ตกลงใจที่จะบรรพชาอุปสมบทในวันที่ ๒๒ เดือนนี้

ในส่วนกิจการของบ้านเมืองนั้น ด้วยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร ข้าพเจ้าก็ได้แต่งตั้งสมเด็จพระบรมราชินีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในระยะเวลาที่ข้าพเจ้าบวชอยู่นั้นไว้แล้ว ขอให้ทุก ๆ ฝ่ายจงสมัครสมานกัน ช่วยกันรักษาราชการให้ดำเนินไปด้วยดีเถิด

ข้าพเจ้าขอขอบใจรัฐบาล ที่ได้รับภาระจัดเตรียมการบรรพชาอุปสมบทของข้าพเจ้าด้วยความตั้งใจดี ขอบใจทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การนี้ได้เป็นไปสมตามประสงค์ ทั้งขอขอบใจทุก ๆ ท่านที่แสดงความปรารถนาดีมาร่วมประชุมกันในที่นี้ ขอจงได้รับส่วนกุศลอันจักพึงมีจากการที่ข้าพเจ้าเข้าบรรพชาอุปสมบทครั้งนี้โดยทั่วกัน

ขอคุณพระศรีรัตนตรัย จงคุ้มครองท่านทั้งปวง ให้มีความสุขความเจริญรุ่งเรืองด้วย เทอญ.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาราษฎร

วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๔๙๙

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ท่านทั้งปวงได้มาร่วมประชุมกัน ณ ที่นี้ ขอถือโอกาสแจ้งดำริที่จะบรรพชาอุปสมบทให้บรรดาอาณาประชาราษฎรทราบทั่วกัน

อันพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติของเรานี้ ตามความอบรมที่ได้รับมาก็ดีตามศรัทธาเชื่อถือส่วนตัวข้าพเจ้าก็ดี เห็นเป็นศาสนาที่ดีศาสนาหนึ่ง มีคำสั่งสอนให้คนประพฤติตนเป็นคนดี ทั้งเพียบพร้อมด้วยบรรดาสัจธรรมอันชอบด้วยเหตุผลน่าเลื่อมใสยิ่งนัก ข้าพเจ้าเคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวยก็น่าจักได้อุปสมบทในพระศาสนาตามพระราชประเพณีสักเวลาหนึ่ง ซึ่งจักเป็นทางสนองพระเดชพระคุณพระราชบูรพการีตามคตินิยมอีกโสดหนึ่งด้วย และนับตั้งแต่ข้าพเจ้าได้ขึ้นครองราชย์สืบสันตติวงศ์มาก็เป็นเวลาช้านานพอสมควรแล้ว น่าจะเป็นโอกาสที่จะทำตามความตั้งใจไว้นั้นได้แล้วประการหนึ่ง อนึ่ง การที่สมเด็จพระสังฆราช ซึ่งทรงมีพระคุณูปการในส่วนตัวข้าพเจ้าได้หายประชวรในครั้งหลังนี้ก่อให้เกิดความปีติยินดีแก่ข้าพเจ้าเป็นอันมาก มาคำนึงดูเห็นว่า ถ้าในการที่ข้าพเจ้าจะอุปสมบทนี้ ได้พระองค์ท่านเป็นพระอุปัชฌาย์ด้วยแล้ว ก็จะเป็นการแสดงออกซึ่งความศรัทธาเคารพของข้าพเจ้าที่มีอยู่ในพระองค์ท่านได้อย่างเหมาะสมด้วยอีกประการหนึ่ง อาศัยเหตุเหล่านี้จึงได้ตกลงใจที่จะอุปสมบทในวันที่ ๒๒ เดือนนี้

ส่วนกิจการบ้านเมืองนั้น ก็หวังว่าในระยะเวลาที่ข้าพเจ้าจะบวชนี้คงไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดขัดข้อง โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร ข้าพเจ้าก็ได้แต่งตั้งสมเด็จพระบรมราชินีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้แล้ว ขอท่านทั้งหลายจงช่วยกันรักษาความสงบสุขให้กิจการบ้านเมืองของเราดำเนินไปด้วยดีเถิด

ขอคุณพระศรีรัตนตรัย ได้อภิบาลคุ้มครองท่านทั้งปวงให้มีความสุขสวัสดี ขอทุก ๆ ท่านจงมีส่วนได้รับกุศลความดีงามอันจักพึงมีจากการที่ข้าพเจ้าเข้าอุปสมบทในพระศาสนาครั้งนี้โดยทั่วกันด้วย เทอญ.

พระราชดำรัสตอบคณะสงฆ์

วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๔๙๙

พระคุณเจ้าทั้งหลาย

ดีฉันขอขอบพระคุณเป็นอันมาก ในการที่ได้แสดงไมตรีจิตครั้งนี้ แม้ดีฉันจะได้อยู่ในสมณเพศ มาเป็นเวลาอันน้อยก็ตาม รู้สึกว่าได้รับการต้อนรับจากสงฆ์ทั้งหลายเป็นอย่างดีทั้งได้รับความรู้ในพระธรรมวินัย และทางปฏิบัติเท่าที่เวลาจะอำนวย ทั้งนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกว่า พระพุทธศาสนาเป็นทางแห่งความเจริญแก่ผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด

ขออำนาจแห่งความสามัคคีที่พระคุณทั้งหลายได้แสดงอยู่ ณ บัดนี้ จงเป็นนิมิตอันดี ที่จะเพิ่มพูนความรุ่งเรืองมั่นคงแห่งพระศาสนาสืบไป.

พระราชดำรัส

ในการทรงลาผนวช

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๙

ตามที่ข้าพเจ้าได้แจ้งดำริ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ศกนี้ว่า บรรพชาอุปสมบท ในพระพุทธศาสนานั้น บัดนี้ ข้าพเจ้าได้บรรพชาอุปสมบท และได้ลาสิกขาแล้วในวันนี้

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือในการนี้โดยพร้อมเพรียง เป็นที่เรียบร้อยทุกประการ

ข้าพเจ้าขอขอบพระทัย สมเด็จพระบรมราชินี และขอบใจรัฐบาล ตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ได้ช่วยกันบริหารการแผ่นดินให้เป็นไปด้วยดี

ขอท่านทั้งปวง จงมีส่วนได้รับกุศล อันจะพึงเกิดขึ้นแต่การบรรพชาอุปสมบทของข้าพเจ้านี้ โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและประกาศนียบัตร
ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๙

ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีประสาทปริญญาบัตรและประกาศนียบัตรแก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง

ข้าพเจ้ามีความสนใจและพอใจในกิจกรรม ซึ่งมหาวิทยาลัยนี้ได้ดำเนินปฏิบัติตามที่อธิการบดีได้รายงานมาแล้วนั้นเป็นอันมาก และขอแสดงความยินดีแก่บรรดาท่านผู้สำเร็จการศึกษา จนได้รับเกียรติจากสถานการศึกษาชั้นสูงแห่งนี้ ในวันนี้

สำหรับนักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาในขั้นมหาวิทยาลัยนั้น ต่างก็จะได้มีอาชีพเป็นบุคคลชั้นนำของประเทศชาติตามสาขากิจการต่าง ๆ ในอนาคต ภาระความรับผิดชอบเพื่อความเจริญก้าวหน้าของชาติ จึงตกอยู่แก่ท่านมิใช่น้อย ฉะนั้น เมื่อท่านได้รำลึกและใคร่ครวญอยู่เสมอในทางที่จะนำปัญญา คือ ความรู้ กอปรด้วยความสามารถออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนและผู้อื่นอย่างมากที่สุดเป็นหน้าที่ประจำวันแล้ว จักบังเกิดผลานิสงส์นำความรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติอย่างแน่นอนมิพักต้องสงสัย

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งปวงผู้มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงมีความผาสุกสวัสดีทั่วกัน.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๐

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๙

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสเถลิงศก พุทธศักราช ๒๕๐๐ นี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะได้อวยพรแก่ท่านทั้งปวง อีกวาระหนึ่ง

ก่อนอื่นขอขอบใจท่านทั้งหลาย ที่ได้มีไมตรีจิตแสดงความชื่นชมอนุโมทนาด้วยในการบรรพชาอุปสมบทของข้าพเจ้า ในการนี้ข้าพเจ้าก็ได้มีโอกาสปฏิบัติศาสนกิจมาแล้วตามสมควรเป็นที่พอใจ จึงขอแผ่ส่วนกุศลให้แก่ท่านทั้งปวงด้วย

ปีใหม่ที่จะถึงนี้ เป็นปีที่เราชาวพุทธศาสนิกควรมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะพระพุทธศาสนาได้เจริญยืนยาวมาครบ ๒๕ ศตวรรษ เป็นโอกาสอันดีที่เราควรน้อมจิตระลึกถึงพระคุณของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเฉลิมฉลองกันด้วยความตั้งใจพยายามปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของพระองค์ นอกจากนี้ ยังประจวบกับจะได้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามพระราชกฤษฎีกาอีกด้วย นับว่าเป็นปีที่มีความสำคัญ ซึ่งท่านทั้งหลายจะได้ใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของตนในการนี้พร้อมกันทั่วประเทศ ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความหวังว่า ทุก ๆ ฝ่ายคงจะไม่ละเลยในอันจะบำเพ็ญกรณียกิจตามหน้าที่ของตน เพื่อเป็นผลดีแก่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะว่าถ้าขาดความพร้อมเพรียงในการนี้เสียแล้วก็ยากที่ระบอบประชาธิปไตยของเราจักเจริญวัฒนาได้ตามควร

ในวาระอันเป็นมงคลนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายตั้งปณิธานร่วมกันด้วยว่าจะประพฤติตนเป็นพลเมืองดีของชาติ ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และบทกฎหมายของบ้านเมืองประกอบอาชีพด้วยความสุจริตขยันหมั่นเพียร ให้บังเกิดประโยชน์ในการที่จะช่วยสร้างตนเองและครอบครัวให้ผาสุกสมบูรณ์ ก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคงในทางเศรษฐกิจของชาตินำสันติสุขและความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราสืบไป

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนามายังท่านทั้งหลาย และขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงช่วยคุ้มครองชาติไทยให้สถิตสถาพร ปกป้องพสกนิกรชาวไทยให้พ้นจากภัยพิบัติทั้งปวง ประสบแต่สิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคล มีความสุขสันติ์สวัสดีตลอดไปพุทธศักราช ๒๕๐๐ นี้ทั่วกัน เทอญ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานในวันกองทัพบก

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๐

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีฉลองวันที่ระลึกของกองทัพบก และการสวนสนามของหน่วยทหารของชาติ ในวันนี้

เมื่อได้ฟังรายงานของผู้บังคับบัญชาการทหารบก กล่าวถึงการที่ได้พยายามปรับปรุงกองทัพบกทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ให้มีสมรรถภาพพร้อมที่จะสู้รบป้องกันชาติบ้านเมืองได้ทันกับเหตุการณ์ ประกอบกับที่ได้มาเห็นความพร้อมเพรียงของบรรดาทหารทั้งหลายในวาระนี้ด้วยแล้ว ก็ยิ่งมีความพอใจเพิ่มพูนขึ้นเป็นอันมาก เพราะเมื่อกองทัพของชาติตั้งอยู่ในความไม่ประมาท คอยปรับปรุงสมรรถภาพให้สามารถเผชิญกับเหตุการณ์ที่จะมีมาอยู่ฉะนี้แล้ว ก็ยิ่งทำให้ประชาชาติมีความวางใจ ทำมาหากินได้ด้วยความสงบสุข หมดความหวาดระแวงภัยต่ออิสรภาพและอธิปไตย ข้าพเจ้าขอขอบใจผู้บังคับบัญชาทุกชั้นที่ได้เอาใจใส่บริหารงานจนเป็นผลดั่งที่ว่ามา และในนามของประชาชนชาวไทยขอขอบใจบรรดามิตรประเทศที่ได้อำนวยความสนับสนุนช่วยเหลือในการนี้ด้วย

ข้าพเจ้าขอบใจนักที่ได้ฟังคำปฏิญาณซึ่งผู้บัญชาการทหารบกได้กล่าวมาในนามของกองทัพบก และถือว่าถ้อยคำเหล่านั้นเป็นสัญลักษณ์แห่งความร่วมใจพร้อมเพรียงที่จะเสียสละเพื่อประเทศชาติ ขอถือโอกาสนี้ฝากข้อเตือนใจแก่ทหารสักเล็กน้อย ขอท่านทั้งหลายซึ่งได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นทหารของชาติอยู่นี้ จงสำนึกในหน้าที่ให้ดี จงตระหนักให้มากกว่าท่านเองก็ล้วนเป็นประชาชนพลเมืองของชาติเหมือนกับประชาชนพลเมืองทั่วไป หากเข้ามาประจำการสำหรับทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ฉะนั้น จงทำหน้าที่และประพฤติตนให้ดี ให้ได้รับความนิยมเลื่อมใสจากเขาเหล่านั้นด้วย เพื่อประโยชน์ในการที่จะทำหน้าที่ของท่าน ท่านได้ผ่านการอบรมในการใช้อาวุธและวิธีรบต่าง ๆ ตลอดจนระเบียบวินัยของทหารมาแล้ว แต่ในสมัยที่อาวุธยุทโธปกรณ์มีคุณภาพและอำนาจยิ่งขึ้นนี้ คุณภาพส่วนบุคคลของทหารแต่ละคน ก็ย่อมสำคัญยิ่งขึ้นเหมือนกัน ที่จะช่วยนำชัยชนะมาสู่กองทัพได้ ฉะนั้น นอกจากความกล้าหาญ อดทน และวินัยอันดี อยู่ในคำสั่งโดยชอบของผู้บังคับบัญชาแล้ว จงพยายามฝึกฝนตนให้มีความไหวพริบ เพื่อสามารถจะปฏิบัติได้เหมาะสมแก่เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเฉพาะหน้าทุกเมื่อด้วย

ข้าพเจ้าขอส่งความระลึกถึงบรรดาทหารทั้งปวงที่ไม่สามารถมาร่วมงาน ณ ที่นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทหารที่ต้องไปปฏิบัติราชการอยู่นอกประเทศ ขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงคุ้มครองให้ทหารทุกคนปราศจากโรคภัย มีกำลังกายกำลังใจสมบูรณ์ได้ทำหน้าที่เหมาะสมเป็นทหารของชาติทุกประการ และขอความเจริญจงมีแก่กองทัพบกด้วย.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดเขื่อนเจ้าพระยา

วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีเปิดเขื่อนเจ้าพระยา ในวันนี้ประเทศของเราเป็นประเทศกสิกรรม ทั้งข้าวก็เป็นอาหารหลักของประชาชนพลเมือง การอยู่ดีกินดีของอาณาประชาราษฎร์ และความสมบูรณ์มั่งคั่งของประเทศ ยังต้องอาศัยอยู่กับการเพาะปลูกเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปลูกข้าวในภาคกลางนี้ รัฐบาลของเราทุกยุคทุกสมัย ดังที่นายกรัฐมนตรีแถลงมา ได้เล็งเห็นความสำคัญและสนใจในการทำนุบำรุงประเทศโดยการที่จะสร้างการชลประทาน เพื่อส่งเสริมช่วยการเพาะปลูกและการทำนาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จึงเป็นที่น่ายินดียิ่งนักที่เขื่อนเจ้าพระยา อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการชลประทานที่ได้ดำริกันมาแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เป็นอันก่อสร้างสำเร็จลงได้ในปัจจุบันนี้ ทั้งนี้เป็นหลักพยานอันหนึ่งถึงความเพียรพยายามที่จะดำเนินการอันจะก่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ซึ่งนับว่าเป็นคุณสมบัติอันดีของคนไทย

ตามคำชี้แจงของนายกรัฐมนตรีนั้น ก็เห็นได้แล้วว่า ความสำเร็จของเขื่อนเจ้าพระยาได้ส่งผลให้แก่พื้นที่นาทั้งสองฝั่งในระยะนี้แล้วเพียงไร ข้าพเจ้าขออนุโมทนาด้วย และขอบรรดาท่านผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนี้ จงได้รับคำชมเชยทั่วกัน

ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าจะได้กระทำพิธีเปิดเขื่อนเจ้าพระยา และอาคารประกอบ ขอให้เขื่อนเจ้าพระยานี้จงสถิตอยู่ด้วยความมั่นคงถาวร ได้อำนวยบริการแก่ประเทศชาติ และเพิ่มพูนประโยชน์แก่กสิกรต่อไปอย่างไพศาลสมตามปณิธานที่ได้ก่อสร้างขึ้นนั้นทุกประการ ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ทุก ๆ คนทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบกระบี่ และปริญญาบัตรแก่นักเรียน ซึ่งสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า อีกรุ่นหนึ่งในวันนี้

ขอชมเชย และแสดงความยินดีด้วยกับทุก ๆ คน ที่อุตสาหะพากเพียรมาจนประสบผลสำเร็จ ซึ่งในชีวิตของทหารนับว่าเป็นผลสำเร็จขั้นสำคัญขั้นหนึ่ง เพราะท่านจะก้าวจากความเป็นนักเรียน ขึ้นสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เป็นนายทหาร ทำหน้าที่บังคับบัญชาทหารต่อไป ในโอกาสนี้ ขอตักเตือนให้ทุกคนจงตั้งปณิธานเสียด้วย ว่าจะพยายามปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นนายทหารที่ดีของกองทัพบก และจงตระหนักให้มากว่า คุณสมบัติของทหารแต่ละคนจะดีขึ้นได้เพียงไรหรือไม่ ย่อมอาศัยบรรดาท่านทั้งหลาย ที่เป็นนายทหารนั้นเป็นส่วนใหญ่ที่จะได้อบรมสั่งสอน และถ่ายทอดแบบอย่างที่ดีให้ จงพยายามหาความรู้ให้เพิ่มพูนขึ้นเพื่อได้มีความรู้ทันสมัย เพราะวิชาการที่ได้ศึกษามาในโรงเรียนทุกแขนงนั้นแม้แต่วิชาเทคนิคของทหารเอง ย่อมวิวัฒนาการเพิ่มเติมอยู่เสมอ ทั้งจงพยายามฝึกฝนตนเองให้รู้จักใช้ความคิด มีไหวพริบที่จะแก้ปัญหา ให้เหมาะกับเหตุการณ์ด้วยเถิด ถ้าท่านได้มีความตั้งใจดีและเพียรพยายามต่อไปดังว่านี้ ก็มีความหวังได้ว่า ท่านจะนำความเจริญมาสู่กองทัพบกตัวท่านเองและสกุลวงศ์ด้วย

ในที่สุดนี้ ขอขอบใจบรรดาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ที่ได้เอาใจใส่จัดให้การศึกษาของโรงเรียนนี้ดำเนินมาด้วยดี ขอความเจริญสุขสวัสดีจงมีแก่ทุก ๆ ท่านทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรนักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในงานแจกประกาศนียบัตรและรางวัลประจำปีของวชิราวุธวิทยาลัย อีกวาระหนึ่งในวันนี้

ตามที่นายกกรรมการโรงเรียน ได้แถลงรายงานการศึกษาและกิจการด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนในขวบปีก็นับว่ากิจการได้ดำเนินไปด้วยดี ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ตั้งข้อสังเกตว่าการให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียน ในสมัยที่มีการแข่งขันกันอยู่มาก ในวงการงานนี้ ควรพยายามตั้งมาตรฐานที่เหมาะที่ควร การที่โรงเรียนได้เอาใจใส่อบรมเด็กเพื่อเป็นคนดีต่อไปนั้นก็ชอบแล้ว และควรคำนึงถึงการที่จะให้นักเรียนได้มีวิชาความรู้พอที่จะสามารถก้าวสู่การศึกษาขั้นสูงต่อไป ให้ได้ระดับทัดเทียมกันด้วย

ในส่วนนักเรียนเองนั้น ก็จงสำเหนียกให้มากว่า การที่เราศึกษาวิชาความรู้นั้น ความจริงไม่ใช่เพื่อใครเลย แต่เพื่อตัวเราเองในการที่จะได้ดำเนินชีวิตต่อไปในวันหน้า ถ้าเรียนดีก็จะได้ใช้ความรู้ที่เรียนมาประกอบกิจการให้เป็นประโยชน์เป็นที่พึ่งแก่ตนและเป็นที่ชื่นชมแก่วงศ์ตระกูลต่อไปด้วย

ขอให้ครูและนักเรียนตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกคน จงมีความผาสุกสวัสดี.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา (ชุดที่ ๒) ครั้งแรก
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๐๐

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาประกอบพิธีเปิดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒ เป็นครั้งแรก ซึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งทั่วราชอาณาจักรมาประชุมกันเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ตามหลักแล้ว การที่ท่านมาร่วมกันปฏิบัติภารกิจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรนี้เป็นการปฏิบัติงานที่สำคัญยิ่งของประเทศชาติบ้านเมืองจะเจริญก้าวหน้า อาณาประชาราษฎรจะได้รับความผาสุกเพียงไรหรือไม่ ย่อมอาศัยการที่ท่านทั้งหลายจะสมัครสมานสามัคคีกันปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต หวังประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งโดยยึดมั่นในการสร้างเสริมความวัฒนาสถาพรแก่ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเรา และส่งเสริมประโยชน์สุขแก่อาณาประชาราฎรทั้งปวงเป็นหลักปฏิบัติ

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นศุภมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย ได้ดลบันดาลให้สรรพกรณียกิจของสภาผู้แทนราษฎรดำเนินไปปราศจากอุปสรรค บรรลุผลนำมาซึ่งความวัฒนาสถาพรแก่ประเทศชาติ บังเกิดความสุขความเจริญแก่อาณาประชาราษฎร และขอให้ทุกท่านมีความสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดพระอนุสาวรีย์
พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพ็ชรอัครโยธิน
ณ บริเวณที่ทำการรถไฟแห่งประเทศไทย

วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๐

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีเปิดพระอนุสาวรีย์ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพ็ชรอัครโยธิน ซึ่งการรถไฟแห่งประเทศไทยได้จัดให้มีขึ้นในวันนี้

เมื่อได้ฟังผู้ว่าการรถไฟลำดับพระกรณียกิจ ซึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์นั้นได้ทรงบำเพ็ญมาแล้วแต่หนหลังเพื่อความวิวัฒนาการของการคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรถไฟของประเทศ จนเป็นมาตรฐานปึกแผ่นมาจนบัดนี้ ข้าพเจ้าก็อดที่จะปลาบปลื้มปีติยินดีด้วยเสียมิได้ ที่ได้เห็นว่าพระคุณูปการที่ทรงบำเพ็ญไว้แก่ประเทศชาติแล้วนั้น มิได้ถูกหลงลืม การที่การรถไฟแห่งประเทศไทยและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้ทรงบัญชาการมา พร้อมทั้งบรรดาผู้เลื่อมใสในพระกรณียกิจ ได้ร่วมใจกันจัดสร้างพระอนุสาวรีย์ขึ้นถวายนี้ เป็นการแสดงออกถึงเจตจำนงและความพยายาม ที่จะถวายคารวะการและพระเกียรติแก่พระองค์ผู้ควรได้รับ นับเป็นการแสดงกตัญญูกตเวทิตาคุณอย่างน่าสรรเสริญ ถ้าพระเจ้าบรมวงศ์เธอฯ ทรงทราบได้แล้ว ข้าพเจ้าเชื่อว่าคงทรงปีติโสมนัสหาน้อยไม่ และสมาชิกแห่งราชสกุลฉัตรไชย ควรจะอนุโมทนาและภูมิใจในเกียรติที่พระองค์ผู้เป็นต้นแห่งราชสกุลนี้ทรงได้รับนั้นโดยถ้วนหน้า

บัดนี้ได้มงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าจะได้เปิดผ้าคลุมพระอนุสาวรีย์ ขออนุสาวรีย์ซึ่งได้เปิดนี้จงสถิตสถาพร เป็นอนุสรณ์ส่งเสริมพระเกียรติคุณ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพ็ชรอัครโยธิน เตือนใจให้ระลึกถึงพระกรณียกิจที่ได้ทรงบำเพ็ญมาดีแล้วนั้นเป็นกำลังใจแก่ทุกผู้ในอันจะปฏิบัติงานด้วยดีให้บังเกิดคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราทั้งหลายสืบไป.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญ
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันจันทร์ ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๐

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

วันนี้เป็นอภิลักขิตกาล ซึ่งสภาผู้แทนราษฎร กำหนดเปิดสมัยประชุมสามัญสำหรับปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหลาย จะได้ร่วมกันประชุมปรึกษาหารือ บำเพ็ญกรณียกิจอันสำคัญของประเทศชาติตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่อาณาประชาราษฎร์ ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาประกอบพิธีเปิดสมัยประชุม

ภายหลังที่สภานี้ ได้ให้ความไว้วางใจแก่รัฐบาลของข้าพเจ้าแล้ว รัฐบาลก็ได้เข้าบริหารราชการแผ่นดินด้วยเจตนาและความปรารถนา ที่จะให้อาณาประชาราษฎร์ ได้รับความเจริญผาสุก

ปีนี้เป็นปีที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาครบ ๒๕๐๐ ปี รัฐบาลของข้าพเจ้าได้จัดงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษขึ้นทั่วราชอาณาจักร บรรดามิตรประเทศพุทธศาสนิกก็ได้ส่งผู้แทนมาร่วมด้วย งานได้สำเร็จลงด้วยดีและเรียบร้อย แสดงประจักษ์ชัดถึงสามัคคีธรรมและความเจริญงอกงามแผ่ไพศาล ของพระพุทธศาสนา เป็นที่น่ายินดีและอนุโมทนา

ในระหว่างปิดสมัยประชุมนั้น การบริหารราชการแผ่นดิน ได้ดำเนินมาโดยเรียบร้อย บ้านเมืองอยู่ในความสงบ ประชาชนมีความสุขตามควรแก่กาลสมัย รัฐบาลได้เริ่มบริหารงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภา ต่อไปนี้เป็นรายละเอียด เกี่ยวกับการดำเนินการตามนโยบายนั้น

การป้องกันเอกราชและอธิปไตยของชาติ ส่งเสริมกองทัพทั้งสามให้มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพอย่างสูงทางวิทยาการ ได้ปรับปรุงโรงเรียนเสนาธิการทั้งสามกองทัพ และตั้งโรงเรียนนายทหารเสนาธิการผสมเพิ่มขึ้น ในส่วนกำลังพลและกำลังอาวุธก็จัดให้เหมาะสมกับกำลังเศรษฐกิจของชาติ ประกอบกับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา ตามความตกลงที่ได้ลงนามไว้เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๔๙๓ นอกจากนั้นจะประสานการปฏิบัติกับกองทัพประเทศภาคีสนธิสัญญา การป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเตรียมต่อต้านการรุกรานโดยมีการประชุมวางแผนป้องกันและมีการประลองยุทธร่วมกันด้วย

การต่างประเทศ ส่งเสริมไมตรีกับนานาประเทศ ให้สนิทสนมแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีต่อกันอย่างเคร่งครัด ในการนี้ จะได้เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตเพิ่มขึ้นอีก โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง จะได้มีการแลกเปลี่ยนคณะทูตสันถวไมตรีซึ่งกันและกันให้มากยิ่งขึ้น ในระหว่างปิดสมัยประชุม ได้มีนายกรัฐมนตรีออสเตรเลีย ปากีสถาน พม่า และญี่ปุ่น มาเยี่ยมประเทศของเรา ทำให้มิตรสัมพันธ์และความเข้าใจดีต่อกันได้เพิ่มพูนแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ส่วนที่เกี่ยวกับองค์การสหประชาชาติก็ได้ส่งเสริมเชิดชูอุดมคติขององค์การนี้ให้สามารถดำเนินกิจการไปตามวัตถุประสงค์ในอันจะรักษาสันติสุขของโลก ได้มีการประชุมคณะกรรมาธิการสาขาต่าง ๆ ขององค์การสหประชาชาติ ที่ศาลาสันติธรรมในพระนครนี้เป็นประจำ

การปกครองภายใน ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และบทกฎหมายอย่างเคร่งครัด และเร่งรัดวิธีการปกครองให้เป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ โดยจะรีบดำเนินการปฏิบัติให้ราษฎรได้เข้ามีส่วนควบคุมการบริหารราชการใกล้ชิดยิ่งขึ้น ในกรณีนี้ มีการสุขาภิบาลและสภาตำบลทั่วราชอาณาจักร ส่วนการเทศบาล จะได้ขยายกว้างขวางไปทั่วราชอาณาจักรต่อไปตามลำดับ

สำหรับการจัดสรรที่ดิน ก็จะได้เร่งรัดจัดให้ราษฎรได้มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนการอาคารสงเคราะห์นั้นจะได้พยายามจัดด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ราษฎรมีที่อยู่อาศัยมากขึ้น และจะได้ปรับปรุงกิจการตำรวจ ให้ประชาชนได้มีส่วนเข้าเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดด้วย

การวัฒนธรรม ส่งเสริมศาสนา เพื่อปลูกฝังศีลธรรมแก่ประชาชน โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา จะได้ส่งเสริมทั้งการศึกษา การปฏิบัติและการบูรณปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุ และทำการฟื้นฟูจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสุโขทัย และอำเภอเชียงแสนต่อไปกับจะส่งเสริมเผยแพร่ และปลูกฝังวัฒนธรรมให้เข้าถึงจิตใจประชาชน เพื่อเชิดชูวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ทั้งจะได้ค้นคว้า และส่งเสริมการศึกษาประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปทุกสาขาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นที่น่ายินดี ว่ามีชาวต่างประเทศมาศึกษาค้นคว้าการศาสนา ศิลป และวัฒนธรรมของเรา กับอุปสมบทในพระพุทธศาสนาทวีมากขึ้น

การเศรษฐกิจ ให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการประกอบการค้า และจะช่วยเหลือ หาตลาดการค้าสำหรับผู้ผลิต ให้มีทางจำหน่ายได้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยจะสร้างคลังสินค้า และฉางข้าวเปลือกในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉพาะกรุงเทพ ฯ จะสร้างฉางข้าวเปลือกขนาดใหญ่ เพื่อช่วยในการจำหน่าย กับจะส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามระบบปฏิบัติการค้าทั่วไปของโลก และจะเร่งดำเนินการสำรวจเศรษฐกิจโดยร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญของธนาคารโลก เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการบูรณะ และวิวัฒนาการประเทศต่อไป

การเกษตร ส่งเสริมการศึกษา และค้นคว้าในทางเกษตรกรรม และส่งเสริมชาวกสิกรในทางวิชาการเพื่อให้ได้ผลิตผลที่ดี มีคุณภาพสูง มีปริมาณมาก และต้นทุนถูก โดยจะช่วยเหลือให้เกษตร ใช้พื้นที่ในการเกษตรที่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมการขยายพันธุ์ การใช้ปุ๋ย และการใช้เครื่องมือทุ่นแรง และจัดตั้งสถานีทดลอง และขยายพันธุ์ข้าวเพิ่มขึ้น อีก ๒ แห่ง คือ ในจังหวัดราชบุรี และจังหวัดชัยนาท รวมเป็น ๑๔ แห่ง และจัดตั้งสถานีกสิกรรมขึ้นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อค้นคว้าเรื่องยาง พืชไร่ และต้นผลไม้ต่าง ๆ กับจะสร้างโรงงานสาวไหมขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และปรับปรุงกิจการของโรงงานสาวไหมกับสถานีกสิกรรมอื่น ๆ

การประมง จะช่วยเหลือชาวประมงในการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตลอดจนการเก็บรักษาสัตว์น้ำในห้องเย็น

การปศุสัตว์ นอกจากการส่งเสริมในเรื่องการขยายพันธุ์สัตว์ที่ดีแล้ว ก็ได้ทำการป้องกันปราบปรามโรคระบาด และผลิตวัคซีนเชรุ่มให้เพียงพอ

การชลประทาน จะเร่งรัดการสร้างโครงการเจ้าพระยา ให้เสร็จสมบูรณ์โดยเร็ว และโครงการชลประทานต่าง ๆ ให้เสร็จตามกำหนด จะสร้างการชลประทานราษฎร์ประเภทเหมืองฝาย โครงการอ่างเก็บน้ำ โครงการคันนา - คูนา และโครงการพลังน้ำในบางท้องที่เฉพาะอย่างยิ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งขาดแคลนน้ำ นอกจากการสร้างอ่างเก็บน้ำแล้วจะได้วางโครงการเจาะน้ำบาดาล เพื่อช่วยแก้ไขการขาดแคลนน้ำอีกทางหนึ่งด้วย

การป่าไม้ จะทำการคุ้มครองสงวนป่า และทำการปลูกสร้างสวนป่าให้มากยิ่งขึ้น จะทำการบำรุง และค้นคว้าในด้านการป่าไม้ ถ้าป่าใดเหมาะสมที่จะให้ราษฎรเข้ามาทำมาหากินก็จะดำเนินการจัดสรร กับจะส่งเสริมการเพาะเลี้ยงครั่ง ให้เป็นสินค้าสำคัญอีกอย่างหนึ่ง

การอุตสาหกรรม ส่งเสริมการอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ตลอดจนอุตสาหกรรมในครอบครัวให้มากยิ่งขึ้น โดยสนับสนุนการลงทุน งดและลดภาษีอากร เครื่องจักร และวัสดุอุตสาหกรรม ตลอดถึงการช่วยในการจำหน่าย ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนของคนไทย หรือ ชาวต่างประเทศ และเมื่อการสร้างเขื่อนยันฮีสำเร็จแล้วก็จะได้กระแสไฟฟ้าเพิ่มขึ้นในราคาถูกเพื่อช่วยการอุตสาหกรรม ฉะนั้น รัฐบาลของข้าพเจ้าจึงจะได้เร่งรัดการอุตสาหกรรม เพื่อประสานงานกับการพลังงานไฟฟ้านี้ต่อไป ผลจากการส่งเสริมอุตสาหกรรมของรัฐบาลได้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ขึ้นแล้วคือ โรงปูนซีเมนต์ที่อำเภอตาคลี โรงน้ำตาลที่จังหวัดชลบุรี โรงน้ำตาลที่จังหวัดสุพรรณบุรี และโรงกระดาษที่อำเภอบางปะอิน เป็นต้น

การสหกรณ์ เร่งรัดปรับปรุงและส่งเสริมการจัดสหกรณ์ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสหกรณ์ผู้ผลิตและการค้า เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนผลิตสินค้าได้ดีและจำหน่ายสะดวก กับจะขยายสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ อันเกี่ยวกับที่ดินเพื่อให้ราษฎรมีหลักฐานมั่นคง ในการประกอบอาชีพให้เจริญยิ่งขึ้น นอกจากนั้น จะได้ตั้งศูนย์การอบรมการสหกรณ์แก่เจ้าหน้าที่ ตลอดถึงประชาชนต่อไปด้วย ขณะนี้มีสหกรณ์ประเทศต่าง ๆ รวม ๑๐,๕๗๗ สมาคม

การคลัง รักษาค่าของเงินตราไทย ให้มีเสถียรภาพอันเหมาะสม ที่จะกระทำให้การค้าระหว่างประเทศ เป็นไปโดยสะดวก และจะปรับปรุงการภาษีอากรให้เป็นธรรม และสะดวกแก่ประชาชน ในด้านบริหารการคลัง ก็จะได้ปรับปรุงวิธีการเสียใหม่ ในส่วนฐานะการเงินของชาติ มีฐานะเป็นปกติดี ในเวลานี้อัตราแลกเปลี่ยนเงินมีเสถียรภาพมั่นคงแสดงว่าฐานะเศรษฐกิจเป็นปกติดี จึงเป็นเหตุให้การกู้เงินจากธนาคารโลก มาลงทุนได้รับการสนับสนุนสะดวกดี และการขอกู้เงินจากธนาคารโลก เพื่อสร้างเขื่อนยันฮีก็ได้สำเร็จแล้วกำลังจะลงนามในสัญญากู้ต่อไปในเร็ว ๆ นี้

การศึกษา จะเร่งรัดและส่งเสริมการศึกษา ให้เจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพขนานกันไป ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ นี้ ได้จัดตั้งโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีกดังนี้

โรงเรียนประถมศึกษา	เพิ่มขึ้น	๔๒๑	โรงเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษา	เพิ่มขึ้น	๑๑๓	โรงเรียน
โรงเรียนอาชีวศึกษา	เพิ่มขึ้น	๔	โรงเรียน
วิทยาลัยเทคนิค	เพิ่มขึ้น	๑	โรงเรียน

และได้ขยายโรงเรียนอีกหลายแห่งให้รับนักเรียนได้มากกว่าเดิม ด้วยการขยายสถานที่บ้าง ทำการสอนสองผลัดบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอาชีวศึกษา ได้ขยายรับนักเรียนเพิ่มขึ้น พร้อมเพิ่มวิชาชีพ ให้นักเรียนได้เลือกเรียนมากแผนกขึ้นอีก ทั้งนี้มุ่งหวังเพื่อจะให้ประชาชนแต่ละคน มีความรู้ความสามารถ ไปประกอบอาชีพให้เหมาะแก่อัตภาพนอกจากนี้จะเร่งรัดการผลิตครู ให้เพียงพอแก่ความต้องการ โดยขยายโรงเรียนฝึกหัดครูให้รับนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกโรงเรียน เพื่อให้มีครูเพียงพอแก่ความต้องการ และจะได้ส่งเสริมกิจการของโรงเรียนราษฎร์ให้เป็นปึกแผ่นแน่นหนายิ่งขึ้น

การสาธารณสุข ขยายโรงพยาบาลที่มีอยู่แล้วทุกจังหวัด และสถานีอนามัยที่มีอยู่แล้วทุกอำเภอ ให้กว้างขวางมีบริการดีขึ้นอีก กับจะปรับปรุงกิจการแพทย์ การอนามัยให้เจริญก้าวหน้าทันสมัย และเหมาะสมแก่ความต้องการของประชาชน และจะสร้างโรงพยาบาลประจำอำเภอที่สำคัญเพิ่มขึ้น เปิดโรงพยาบาลบำบัดโรคประสาทขึ้นในจังหวัดพระนคร กับจะสร้างสถานศึกษาแพทยศาสตร์ ขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่อีก ๑ แห่ง

การคมนาคม ได้เร่งรัดบูรณะทางหลวงซึ่งได้เปิดการจราจรแล้ว ให้เข้าระดับมาตรฐาน เพื่อความมั่นคงแข็งแรง สามารถรับน้ำหนักของรถที่เพิ่มขึ้น ส่วนการก่อสร้างทางให้ติดต่อกันได้ทั่วทุกจังหวัด อำเภอ ตำบล และติดต่อ กับประเทศใกล้เคียง ก็จะได้จัดทำตามโครงการต่อไป

ในด้านโทรคมนาคม คือการสื่อสารทางสาย และทางวิทยุ ก็จะได้ปรับปรุงให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วและขยายให้แพร่หลายยิ่งขึ้น เช่นการโทรศัพท์ในพระนคร และในจังหวัดต่าง ๆ ตลอดจนการใช้วิทยุโทรศัพท์ทางไกลซึ่งได้เปิดแล้ว ๑๕ แห่ง และจะขยายเครื่องรับส่งให้ใหญ่ขึ้นอีก ๓ แห่ง คือที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครสวรรค์และที่อำเภอหาดใหญ่

การขนส่งทางบก ได้เร่งให้การรถไฟแห่งประเทศไทย จัดหารถจักรมาเพิ่มให้พอแก่ความต้องการ และเปลี่ยนรางให้มีน้ำหนักเพิ่มขึ้น เปลี่ยนขอพ่วงรถให้เป็นอัตโนมัติและให้แข็งแรง เพื่อรถจักรจะได้ทำการลากจูงขบวนให้ยาวขึ้น จัดตั้งเครื่องโทรศัพท์ควบคุมขบวนรถ ส่วนการขนส่งบนทางหลวง ก็จะได้วางเส้นทางรถประจำทางให้เหมาะสม การขนส่งทางทะเล จะได้ทำการปรับปรุงการท่าเรือกรุงเทพฯ ให้ทันสมัยยิ่งขึ้น และกว้างขวางพอแก่การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ และจะเริ่มสร้างท่าเรือในทะเลลึก ที่บริเวณจังหวัดชลบุรีขึ้นอีก

ในด้านการขนส่งทางอากาศนั้น จะได้ขยายท่าอากาศยานดอนเมืองให้กว้างขวางและมีบริการที่ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สมกับที่เป็นศูนย์กลางบินพลเรือนระหว่างประเทศในภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และก็จะได้ปรับปรุงสนามบินในต่างจังหวัดเพื่อให้ใช้การได้ในทุกฤดูกาล

สำหรับในด้านการบิน ก็จะได้จัดให้มีการบินติดต่อระหว่างประเทศ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และจัดหาเครื่องบินที่ทันสมัยมาเพื่อการนี้

การศาลยุติธรรม จะได้ส่งเสริมการศาลยุติธรรมให้ก้าวหน้าต่อไป โดยจะเร่งเปิดศาลแขวงเพิ่มขึ้น จากที่เปิดในปีนี้แล้ว ๒๐ ศาล เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทางอรรถคดี ตามที่ปรากฏผลดีมาแล้ว และต่อไปจะได้จัดให้มีผู้พิพากษาสมทบให้ศาลแขวงโดยประชาชนเลือกตั้ง เป็นการส่งเสริมขบวนการยุติธรรม

อนึ่ง ตั้งแต่ครึ่งหลังของ พ.ศ. ๒๕๐๐ นี้ เป็นต้นไป ศาลแขวงพระนครธนบุรีจะได้กำหนดไปนั่งพิจารณาพิพากษาคดี ในอำเภอชั้นนอกในเวลากลางคืนเป็นประจำ เพื่อให้ประชาชนผู้มีอรรถคดี ไม่ต้องถูกจับกุมขังข้ามวัน ซึ่งทั้งนี้ เป็นการที่ทางราชการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ถึงเวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอถือโอกาสเปิดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป เพื่อสมาชิกทั้งหลาย จะได้เริ่มดำเนินกิจการตามหน้าที่ของท่านต่อไป และขอตั้งสัตยาธิษฐาน อาศัยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ดลบันดาลให้กิจการของสภานี้ได้ดำเนินไปด้วยดี เกิดประโยชน์นำความร่มเย็นเป็นสุขมาสู่ประชาชนชาวไทยทั้งชาติและขอให้สมาชิกทุกท่าน จงประสบสิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคล มีความสุขและความสำเร็จตามปรารถนาโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรแก่นิสิต
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

ได้ฟังรายงานแสดงกิจการของจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ซึ่งอธิการบดีอ่านมาแล้วแสดงว่าการงานของมหาวิทยาลัยได้เป็นไปในระดับอันเจริญเสมอมา แสดงว่าบ้านเมืองเราจะเพียบพูนไปด้วยผู้ได้รับการศึกษาชั้นสูงมากขึ้น อันเป็นสัญลักษณ์แห่งอารยประเทศโดยสมบูรณ์ ข้าพเจ้ามีความยินดียิ่ง

บรรดาผู้ได้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงแล้ว จะต้องออกไปทำการงานด้วยกันทั้งนั้นจะเป็นงานส่วนตัวหรือราชการก็ตามถ้างานที่ทำนั้นเจริญดีงามก็ย่อมเป็นปัจจัยให้ประเทศชาติรุ่งเรืองขึ้นด้วย แต่ท่านที่จะไปประกอบการงานให้เป็นประโยชน์แก่ตนและประเทศชาตินั้น ตัวท่านเองจะต้องเป็นผู้มีความสามารถ คือ ทำหน้าที่ใดก็ให้งานนั้นสำเร็จดังความมุ่งหมายท่านจะต้องเป็นผู้มีน้ำใจหนักแน่น ใช้ความพิจารณาด้วยเหตุผล ไม่ใช่ไร้สติสัมปชัญญะพลอยตามหมู่มากให้เขานำไปในวิถีทางใด ๆ ท่านจะต้องเป็นตัวของท่านเองใช้วิทยาการที่ได้ร่ำเรียนมาเลือกปฏิบัติแต่ที่เป็นคุณประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมคือประเทศชาติเสมอไป ไว้เกียรติของท่านด้วยความสุจริตต่อการงานต่อบุคคล และคนทั่วไป อย่าให้ใครเขาหยามว่าเป็นคนไร้เกียรติ

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านได้รับเกียรติในการที่ท่านเป็นบุคคลที่ได้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้ หวังว่า ท่านจะเป็นผู้ดำรงตนและปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ สมเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป

ในที่สุดนี้ ขอให้นักศึกษาที่สำเร็จแล้ว กับผู้ที่ได้มาร่วมในสโมสรสันนิบาตนี้ จงประสบแต่ความสุขความเจริญพร้อมด้วยจตุรพิธพรเสมอไป เทอญ ฯ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๐๐

ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้ทราบจากรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

การเกษตรมีความสำคัญสำหรับประเทศไทยเพียงไร ย่อมเป็นที่ทราบกันอยู่ดีแล้ว การที่นักศึกษาได้เรียนสำเร็จได้รับปริญญาและอนุปริญญาเป็นจำนวนมากทั้งนี้ ย่อมเป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าใคร่จะขอเตือนไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่า ในการที่จะเอาหลักวิชาที่ได้เล่าเรียนไปใช้เพื่อประกอบกิจการงานต่อไปนั้น ควรจะคำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่ของท้องที่ แลถึงผลสะท้อนอันอาจมีขึ้น โดยเฉพาะในประการต่าง ๆ จะได้เป็นหลักประกันว่า กิจการงานที่จะทำขึ้นนั้น ได้พิจารณาศึกษาโดยรอบคอบในทุก ๆ ด้านแล้ว ชอบด้วยหลักปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของประเทศเรา

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในการที่องค์การมูลนิธิและบุคคล ได้ให้ความสนับสนุนเกื้อกูลแก่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หวังว่ามหาวิทยาลัยแห่งนี้จะเจริญโดยรวดเร็วต่อไปในภายหน้า

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุก ๆ ท่าน จงมีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่นิสิตเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายพระพร
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ฯ
ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันศุกร์ ที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐

นิสิตทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้เห็นพวกท่านมาอวยพรลูกคนเล็กของข้าพเจ้า ลูกคนนี้ออกจะโชคดีที่มีคนมาอวยพรเป็นจำนวนมาก เมื่อโตขึ้นและรู้คงจะพอใจและภูมิใจมาก ตามธรรมดาพ่อแม่ที่ได้เห็นลูกเติบโตแข็งแรงก็ย่อมปลื้มใจ ยิ่งเห็นคนจำนวนมากมาแสดงความยินดีก็ยิ่งดีใจมากขึ้น ข้าพเจ้าและครอบครัวขอขอบใจพวกท่าน พระราชินีก็ดีใจมากและอยากมา แต่เสียใจที่มาไม่ได้ เพราะต้องอยู่เลี้ยงลูก ตามธรรมดาทุกปี ข้าพเจ้าไปแจกปริญญา แจกอยู่นานแล้วก็ให้โอวาทให้เรียนดี ให้สามัคคีพร้อมเพรียง แต่วันนี้ไม่ต้องพูดอีกแล้ว เพราะการที่ท่านมาชุมนุมกันมากมายเช่นนี้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีพร้อมเพรียงอยู่แล้ว

ในโอกาสที่ท่านมาชุมนุมกันนี้ พอดีเป็นวันที่มีวงดนตรีของสถานีวิทยุ อ.ส. ซึ่งออกอากาศประจำทุกวันศุกร์ จึงขอชวนให้อยู่ฟังด้วย ดนตรีนี้เล่นอย่างกันเอง เลอะ ๆ เทอะ ๆ บางทีควรจะจบก็เล่นต่อไป บางทียังไม่ทันจบก็รีบจบ บางทีก็มีคนขอเพลงมาไม่เคยได้ยินก็เปิดแผ่นเสียงให้ฟัง ก็เล่นกันไปได้ เล่นอย่างกันเอง อย่างที่นายแมนรัตน์ นายวงเขาเคยพูดบ่อย ๆ ว่า เป็นกันเองกับผู้ฟังดี วันนี้ขอให้นิสิตเป็นกันเอง ต่อไปนี้ขอแนะนำนายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์ นายวงให้ขึ้นมาแนะนำเกี่ยวกับรายการวงดนตรีนี้.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและประกาศนียบัตร
ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๐

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมพิธีประสาทปริญญาบัตรและประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นี้อีกวาระหนึ่ง เรารับทราบด้วยความพอใจในกิจการต่าง ๆ ตามรายงานของผู้รักษาการแทนอธิการบดี ซึ่งทางการของมหาวิทยาลัยได้พยายามปฏิบัติ และดำเนินมาเพื่อวิวัฒนาการของมหาวิทยาลัย ทั้งขอแสดงความยินดีด้วยกับบรรดาท่านที่ได้รับเกียรติเทิดทูนคุณวุฒิและวิทยฐานะจากมหาวิทยาลัยในวันนี้ทุก ๆ ท่านโดยทั่วกัน

ในส่วนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งต่างก็จะได้แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ ใช้ความรู้ที่ได้รับมาให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและชาติบ้านเมืองนั้น ข้าพเจ้าใคร่ฝากข้อคิดสักเล็กน้อยไปประกอบการพิจารณาของท่านด้วย อันสิ่งที่เรียกกันว่า “อุดมคติ” นั้น ก็คือมโนภาพหรือความนึกคิดถึงความดีความงามอันเลอเลิศในสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งถ้าเป็นไปตามมโนภาพนั้นแล้ว ก็จะจัดว่าเป็นของที่ดีที่งามเลิศด้วยประการทั้งปวง กล่าวโดยทั่วไปมนุษย์เราย่อมปรารถนาจะประสบแต่สิ่งที่ดีงามเจริญตาเจริญใจ จึงควรจะได้มีอุดมคติด้วยกันทั้งนั้น แต่หากควรเป็นไปในทางไม่ก่อความเบียดเบียนแก่ผู้อื่น โดยเพ่งเล็งถึงประโยชน์สุขของผู้อื่นหรือส่วนรวมด้วย การเล็งผลดีหรืองามเลิศดั่งว่านี้ ถ้าหากเป็นไปเพียงแต่เพื่อประโยชน์สุขของตนเองเท่านั้น และเป็นการเบียนประโยชน์สุขของผู้อื่นแล้ว ก็จะกลายเป็นความเห็นแก่ตัวหาควรได้ชื่อว่า “อุดมคติ” ไม่ การประกอบสร้างอุดมคติขึ้นนั้น ย่อมกินเวลา ในบางกรณีอาจได้เริ่มประกอบสร้างกันขึ้นแต่อายุยังน้อย ในบางรายอาจมีอุดมคติขึ้นเมื่อเติบโตอายุมากแล้ว แต่สำหรับท่านที่ผ่านการศึกษาเช่นนี้แล้ว ควรจะต้องได้มีได้ยึดอุดมคติประกอบการที่จะปฏิบัติสิ่งใดไปในภายหน้าด้วย ข้อสำคัญนั้นควรต้องเป็นตัวของตัวเอง ยึดถืออุดมคติซึ่งชอบด้วยศีลธรรมอันดี ทั้งในแง่ความนึกคิดและในทางปฏิบัติ มิใช่ยอมรับทำตามอุดมคติของผู้อื่นโดยมิได้พิจารณาให้ถ่องแท้ ถ้าทุกคนมีอุดมคติอันดีดั่งว่า และต่างปฏิบัติตามโดยสุจริตใจ เพ่งเล็งถึงประโยชน์สุขอันแท้จริงของส่วนรวมกันแล้ว ข้าพเจ้าก็เชื่อว่าจะเป็นผลดี ส่งเสริมความสุขความเจริญของประเทศชาติ ซึ่งก็จัดว่านำความเจริญมาสู่แต่ละคนและตนเองด้วย แม้หากชาติบ้านเมืองต้องเสื่อมหรือสลายลงแล้ว ประโยชน์สุขส่วนบุคคลจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งปวงผู้มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงมีความเจริญและได้รับความผาสุกสวัสดีทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม
เนื่องในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๐

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมและซาบซึ้ง ในไมตรีจิตของท่านทั้งปวง ที่ได้พรั่งพร้อมกันมาให้พรวันเกิดแก่ข้าพเจ้า ในวาระนี้

ขอขอบพระทัยพระบรมวงศานุวงศ์ ขอบใจนายกรัฐมนตรี บรรดาข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือน ตลอดทั้งประธาน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคำอำนวยพรที่ได้ตรัสและกล่าวมาเป็นอย่างดี ขอทุก ๆ ท่านจงได้รับไมตรีสนองจากข้าพเจ้า เช่นเดียวกัน และขอคุณพระศรีรัตนตรัย ได้คุ้มครองแต่ละท่าน ให้มีความสุขความเจริญทั่วกัน

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขอเชิญชวนท่านทั้งปวง ซึ่งร่วมชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ได้ตั้งปณิธานและความปรารถนาอันดีร่วมกัน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชาติบ้านเมือง และเพื่อความไพบูลย์พูนสุข ของอาณาประชาราษฎรทั้งมวล.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภาสามัญสมัยแรก
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๐๐

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมากที่ได้มาประกอบพิธีเปิดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีสมาชิกเข้ามาใหม่จากการเลือกตั้งทั่วไป เพื่อปฏิบัติหน้าที่อันมีเกียรติตามรัฐธรรมนูญ

ตามวิถีทางแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ย่อมถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสำคัญอันดับแรกของระบอบการปกครองในรูปนี้ คือ เป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศเข้ามาดำเนินการปกครองโดยใช้อำนาจในทางนิติบัญญัติเพื่อพิจารณาออกกฎหมายต่าง ๆ ให้รัฐบาลถือเป็นหลักในการบริหารราชการแผ่นดิน ฉะนั้น ประเทศชาติจะมีความเจริญเพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับสติปัญญาความสามารถของท่านทั้งหลายที่จะดำเนินงานในสภานี้ จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายได้พิจารณาดำเนินงานต่าง ๆ ด้วยความสุขุมรอบคอบและบริสุทธิ์ใจ ขอให้คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติส่วนรวมเป็นสำคัญ ดังที่ประชาชนได้ให้ความไว้วางใจเลือกท่านเป็นผู้แทนมาให้คำปรึกษาปฏิบัติหน้าที่ทางฝ่ายนิติบัญญัติ กับปฏิบัติหน้าที่ตามความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ เมื่อทุกท่านได้ยึดถือหลักดำเนินการดังนี้แล้วผลแห่งการปฏิบัติของท่านจะสัมฤทธิ์ผลแต่ในทางที่ชอบตามความปรารถนา

บัดนี้ ถึงเวลาอันสมควรและเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยจงประสิทธิ์ประสาทความรุ่งเรืองให้แก่ประชาชาติไทย และให้สภานี้จงบรรลุผลปรากฏความสุขความเจริญแก่ปวงประชาชนและประเทศชาติ กับขอให้ท่านทั้งหลายจงมีความสมบูรณ์พูนสุขโดยทั่วกัน.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๑

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๐

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นปีใหม่พุทธศักราช ๒๕๐๑ นี้ ข้าพเจ้าขอส่งความสุขและความปรารถนาอันดีมายังท่านทั้งหลาย อีกวาระหนึ่ง

อัธยาศัยไมตรีซึ่งท่านทั้งปวงได้แสดงแก่ข้าพเจ้าและพระราชินีตลอดมา ทั้งโดยเฉพาะในคราวที่ลูกหญิงจุฬาภรณ์เกิดนั้น เป็นที่ชื่นชมแก่เราเป็นอันมาก ความหวังดีของท่านทั้งปวงนั้น เป็นกำลังใจแก่เราอยู่เสมอ จึงขอถือโอกาสนี้แสดงความขอบใจโดยทั่วกันด้วย

ในขวบปีที่ล่วงมา ได้มีเหตุการณ์ต่าง ๆ อันมีความสำคัญแก่ชาติบ้านเมือง ดังที่ได้ทราบกันดีอยู่แล้ว นับได้ว่าประชาชาติของเราได้ผ่านหัวเลี้ยวสำคัญขั้นหนึ่งแล้ว ต่อไปนี้ จึงเป็นหน้าที่ของเราทั้งปวงที่จะต้องช่วยกันประคับประคองให้กิจการงานของชาติบ้านเมืองดำเนินไปด้วยดี เพื่อความเจริญผาสุกของประเทศชาติ ในการนี้ความสามัคคีประนีประนอมซึ่งกันและกันเป็นสิ่งจำเป็น และพึงปรารถนายิ่งนัก ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความหวังว่าชาวไทยทุก ๆ คนคงจะพยายามรักษาความสามัคคีกลมเกลียวกันดังว่านั้น และตั้งใจปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของแต่ละคนให้เป็นไปอย่างดีที่สุดที่จะพึงทำได้ ทั้งนี้เพื่อช่วยกันสร้างเสริมความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติของเราสืบไป

ขอคุณพระศรีรัตนตรัยได้คุ้มครองท่านทั้งหลาย ให้พ้นจากโรคภัยและอุปัทวันตรายมีความสุขความสำราญตลอดปี ๒๕๐๑ นี้ทั่วกัน เทอญ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร
แก่นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายเรือ
และนักเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งสำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด

วันอังคาร ที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีมอบกระบี่และปริญญาบัตร แก่นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายเรือ และนักเรียนนายเรืออากาศ ผู้สำเร็จการศึกษาอีกวาระหนึ่ง

การที่กองทัพทั้งสามของเราจะได้ผู้มีความรู้ความสามารถตามระบบการศึกษา ซึ่งจัดขึ้นตามความต้องการของกระทรวงกลาโหม เพิ่มจำนวนขึ้นอีกนั้น เป็นข้อที่ควรพอใจจะได้เป็นกำลังช่วยกันเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่กองทัพของเราให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

ในส่วนนักเรียนผู้สำเร็จการศึกษาจะออกรับราชการเป็นนายทหารนั้น ขอทุกคนจงตั้งใจทำหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและบริสุทธิ์ใจ จงเป็นผู้มีความสำนึกในความรับผิดชอบ มั่นอยู่ในระเบียบวินัยและศีลธรรมอันดี รวมความว่า ขอทุกคนจงบำเพ็ญตนเพื่อเป็นนายทหารที่ดีของชาติ ถ้าท่านพยายามใช้ความรู้ที่ได้รับมาแล้วและที่จะขวนขวายให้ได้อีกในโอกาสต่อไปด้วยความตั้งใจดีและบริสุทธิ์ใจดั่งว่านี้ ก็จะเป็นผลดีแก่หน้าที่การงานเป็นทางนำความเจริญมาสู่ประเทศชาติ และเกียรติคุณมาสู่ตนเองและสกุลวงศ์ ขอแต่ละท่านจงประสบผลสำเร็จและความเจริญในหน้าที่ราชการที่จะได้รับมอบหมายต่อไป

ในที่สุดนี้ ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ทุก ๆ ท่าน ที่ได้มาร่วมชุมนุมในงานนี้ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรนักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในการแจกประกาศนียบัตรและรางวัลแก่นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัยในวันนี้

ตามรายงานที่นายกกรรมการอำนวยการแถลงมานั้น ผลของการศึกษาในขวบปีที่ผ่านมา ตลอดจนผลปฏิบัติในด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนก็ดูเป็นที่น่าพอใจ ในการที่นักเรียนเก่าของโรงเรียน และสำนักข่าวสารอเมริกันได้ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่โรงเรียน ดังได้ชี้แจงมานั้น ขออนุโมทนาด้วย ส่วนในข้อที่นักเรียนของโรงเรียนนี้ได้มีส่วนช่วยงานในราชสำนักนั้นข้าพเจ้าและพระราชินีก็เว้นเสียมิได้ที่จะขอชมเชยและขอบใจทั่วกัน

สำหรับนักเรียนนั้น ข้าพเจ้าเคยเตือนอยู่เสมอให้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและพยายามประพฤติตนให้ดีเพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติในภายหน้า ในครั้งนี้อยากจะแนะข้อคิดอันหนึ่ง ซึ่งเป็นทางแห่งความเจริญ คือ การพิจารณา การพิจารณานั้น เป็นการหยุดยั้งชั่งใจก่อนที่จะปฏิบัติการใดลงไป เสมือนกับได้ปรึกษากับตนเองก่อน ถ้าหากทำสิ่งใดโดยมิได้พิจารณาแล้ว ก็อาจจะตกเป็นเหยื่อแห่งอารมณ์ บังเกิดความประมาทขึ้น อันจะเป็นผลเสียหายแก่กิจการนั้น ๆ ได้ ฉะนั้น ขอให้ทุกคนจงใช้ความพิจารณาให้รอบคอบ ก่อนที่จะประกอบกิจใด ๆ แม้แต่ถ้อยคำที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วนั้น ก็ควรจะได้รับการพิจารณาเช่นเดียวกันด้วย

ในที่สุดนี้ ขอนักเรียนทุกคนจงปราศจากโรคภัยทั้งปวง มีจิตใจผ่องแผ้ว เพื่อสามารถดำเนินการศึกษาของตนให้ลุล่วงไปด้วยดี จนสู่จุดหมายปลายทางที่จะเป็นคนดี และเป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองต่อไป ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่บรรดาท่านที่ร่วมชุมนุมอยู่นี้ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในการตรวจพลสวนสนามของหน่วยทหารที่ปฏิบัติการฝึกวายุบุตร

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๐๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาชมการฝึกวายุบุตร ซึ่งเป็นการฝึกประจำปีขององค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งอาเซียอาคเนย์

การฝึกซ้อมรบนั้น เป็นการสมมติว่าข้าศึกได้รุกรานเข้ามาในอาณาเขต ทหารฝ่ายเราจึงทำการต่อต้าน เป็นการเตรียมสำหรับเหตุการณ์ที่ร้ายแรง อันอาจบังเกิดขึ้นได้ ในสมัยปัจจุบันนี้ผลสำเร็จในการรบย่อมต้องอาศัยอาวุธที่ทันสมัย สมรรถภาพ ความเข้มแข็งของทหาร การประสานงานอย่างใกล้ชิด และการวางยุทธวิธีที่เหมาะสม ฉะนั้น การฝึกในสนามจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทหาร ทำให้ได้รับความชำนิชำนาญในภูมิประเทศ สามารถปฏิบัติงานประสานกันให้ทันท่วงที และเข้าใจในหลักยุทธวิธีการรบแผนใหม่ ยิ่งการฝึกครั้งนี้เป็นการกระทำร่วมกันกับประเทศภาคีแห่งสนธิสัญญาป้องกันร่วมกัน แห่งอาเซียอาคเนย์ด้วยแล้ว ก็ยังเป็นทางให้หน่วยทหารได้รับความรู้และมีความสามารถที่จะประสานงานปฏิบัติร่วมกับประเทศภาคีแห่งสนธิสัญญาอีกด้วย

บัดนี้ การฝึกได้สิ้นสุดลงแล้ว หน่วยทหารทั้งหลายได้ปฏิบัติงานประสานกันเป็นอย่างดี ข้าพเจ้ามีความพอใจมากที่ได้เห็นทหารของเรา มีความรู้ในการใช้อาวุธทันสมัย มีความอดทนต่อความเหนื่อยยากและกันดาร ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้บังคับบัญชาและทหารทุกคนจะได้นำบทเรียนที่ได้จากการฝึกครั้งนี้ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานต่อไปในภายหน้า อีกประการหนึ่ง การซ้อมรบและการรบที่แท้จริงมีลักษณะผิดกัน เพราะในการรบจริงนั้น การผิดพลาดแม้แต่นิดเดียวมีทางแก้ได้ยาก ทั้งการสงครามในสมัยนี้คลุมไปทั่วประเทศ กระทบกระเทือนถึงประชาชนพลเมืองทุกคน ฉะนั้น นอกจากการฝึกในทางปฏิบัติของยุทธวิธีแล้วต้องฝึกกำลังใจให้เข้มแข็ง เพื่อเผชิญแก่สถานการณ์ใด ๆ ได้อีกด้วย

การที่บรรดาประเทศภาคีแห่งองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกัน แห่งอาเซียอาคเนย์ได้มีส่วนร่วมในการฝึกประจำปีขององค์การครั้งนี้ และบางประเทศได้ส่งกำลังของตนมาร่วมด้วย จนการฝึกได้ลุล่วงไปด้วยดีฉะนี้ ก็ควรได้รับความขอบใจจากข้าพเจ้า และกองทัพไทยทั่วกัน

ในที่สุดนี้ ขอคุณพระศรีรัตนตรัยได้คุ้มครองบรรดาทหารทั้งปวง ให้มีความสุขปราศจากโรคภัยอุปัทวันตราย มีกำลังกาย กำลังใจ ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อธำรงรักษาสันติสุขของชาติบ้านเมืองสืบไป ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่บรรดาท่านที่มาร่วมชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ แก่ ป. พัน ๑๑ รอ.
ณ สนามฝึก ป.พัน ๑๑ รอ. จังหวัดลพบุรี

วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๐๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มีโอกาสมาเยี่ยมกองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๑๑ รักษาพระองค์ และกระทำพิธีประดับเหรียญรัตนาภรณ์แก่ธงชัยเฉลิมพลของกองพันนี้

ธงชัยเฉลิมพลเป็นสัญลักษณ์แห่งความเจริญรุ่งเรือง และชื่อเสียงเกียรติคุณของแต่ละกองพัน อนาคตจะเป็นอย่างไร ก็ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทหารทั้งหลาย การที่ท่านได้มาชุมนุมพร้อมเพรียงกัน เพื่อทำการสวนสนามนี้ แสดงให้เห็นประจักษ์ถึงความสามัคคีที่มีต่อกัน นับว่าได้มีส่วนนำความเจริญมาสู่กองพันของท่าน ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่ได้เห็นความก้าวหน้าของกองพันนี้เป็นลำดับมา จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านทั้งหลายจะช่วยกันรักษาเกียรติประวัตินี้ไว้ให้มั่นคงถาวร

คำปฏิญาณที่ท่านได้กล่าวนี้ ข้าพเจ้าถือว่าท่านได้แสดงออกให้เห็นชัดว่าจะปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ข้าพเจ้าขอขอบใจบรรดาทหารแห่งกองพันนี้ทั่วกันและขออวยพรให้ทุกคนจงประสบแต่ความสุขความเจริญปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีกำลังกายกำลังใจสมบูรณ์ ในอันที่จะบำเพ็ญหน้าที่ด้วยดีสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญ
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันอังคาร ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๑

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยสามัญประจำปี ๒๕๐๑ ในวันนี้ ซึ่งต่อจากนี้ไปท่านทั้งหลายก็จะได้ปฏิบัติหน้าที่พิจารณาปรึกษาหารือและช่วยกันดำเนินงานสำคัญของชาติอีกสมัยหนึ่ง

ในระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่รัฐบาลของข้าพเจ้าชุดนี้ได้เข้ารับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินเป็นต้นมา ท่านคงจะได้เห็นผลงานของรัฐบาลนี้ก้าวหน้าลุล่วงไปประการใดบ้างแล้ว ถึงแม้ระยะเวลาที่รัฐบาลนี้จะได้เข้ารับหน้าที่มาเพียงไม่นานนักก็ตาม แต่ก็ได้พยายามปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นคุณประโยชน์ และเป็นไปตามความประสงค์ของประชาชนส่วนมากตามควรแก่เวลา ส่วนกิจการทางด้านสภาผู้แทนราษฎรนี้ ก็นับว่าท่านทั้งหลายมีส่วนในการสร้างเสริมความเจริญให้ประเทศชาติอยู่มิใช่น้อย โดยท่านสมาชิกทั้งหลายได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของปวงชนชาวไทย เมื่อท่านทั้งหลายมีส่วนสำคัญในการปกครองประเทศชาติดังนี้แล้ว ข้าพเจ้าก็ใคร่ขอให้พิจารณาดำเนินงานด้วยความละเอียดรอบคอบ และขอให้ปฏิบัติตรงตามความปรารถนาของประชาชนเป็นส่วนรวมอย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด กับขอให้ยึดมั่นในหลักสามัคคีธรรมด้วย ประเทศชาติจึงจะก้าวหน้าลุล่วงไปสู่ความปรารถนาของเราได้

บัดนี้ ถึงเวลาอันสมควรและได้อุดมฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยสามัญตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้การดำเนินงานของสภานี้สัมฤทธิ์ผล ประสิทธิ์ประสาทความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประชาชนและประเทศชาติยิ่ง ๆ ขึ้นไป กับขอให้ท่านทั้งหลายจงมีความเจริญสุขทุกประการเพื่อจะได้เป็นกำลังช่วยกันวางรากฐานสร้างความเจริญของประเทศชาติให้ยืนยงวัฒนาถาวรตลอดไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๐๑

ตามรายงานแสดงกิจการของจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ที่อธิการบดีได้แถลงมานั้น แสดงว่า การงานของมหาวิทยาลัยนี้ ได้ดำเนินไปในระดับอันเจริญตลอดมา เป็นข้อที่ควรยินดี

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยเป็นอย่างมาก แก่บรรดาท่านที่ผ่านการศึกษาชั้นสูงมารับเกียรติจากมหาวิทยาลัยในวาระนี้ และขอแสดงความหวังว่า แต่ละท่านจะดำรงและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองต่อไป

ข้าพเจ้าได้เคยมีโอกาสกล่าวถึงเรื่องความเป็นนิสิต และสังเกตว่า ท่านทั้งหลายก็เข้าใจในความหมายของความเป็นนิสิตนั้นแล้ว วันนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะพูดถึงเรื่องความเป็นคน คนเรานั้นจะว่าไป ก็เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งในบรรดาสัตว์ทั้งหลาย แต่มีการแตกต่างกันหลายประการ ประการที่สำคัญที่สุดก็คือ ความรู้ สัตว์อื่นทั้งหลายที่เกิดมาได้รับการฝึกสอนจากพ่อแม่ ก็เพียงแต่ให้รู้ถึงวิธีการดำรงความเป็นอยู่อย่างธรรมดาของสัตว์ หรืออาศัยสัญชาตญาณที่มีอยู่ในตัวนั้น ส่วนคนนั้น นอกจากความรู้ที่ได้รับมาตามธรรมชาติแล้ว ยังมีสติปัญญาที่จะค้นคว้าหาความรู้สืบต่อกันมาแต่บรรพบุรุษ มีตำรับตำราเป็นอันมาก ซึ่งได้เขียนไว้ให้คนชั้นหลังได้เรียนรู้ถึงวิชาการและขนบธรรมเนียมประเพณีอันชอบด้วยศีลธรรมปัญญานี้แหละ เป็นสิ่งสำคัญที่คนจะต้องนำไปใช้ในทางที่ดีที่ชอบประกอบกับตำราและขนบธรรมเนียมประเพณีอันมีมาแต่โบราณกาลนั้น แต่ถ้านำเอาปัญญาไปใช้ในทางที่มิชอบปราศจากศีลธรรม คนก็จะเลวกว่าสัตว์

ท่านทั้งหลาย ก็นับว่าเป็นผู้ที่ได้รับการสั่งสอน อบรม ตามประเพณีนิยมดังกล่าวมาแล้ว และยังได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ ก็เท่ากับได้มาขัดเกลาเพิ่มพูนความรู้เพื่อครองความเป็นคนด้วยดีต่อไป เป็นโอกาสพิเศษฉะนี้แล้ว จะปฏิบัติการสิ่งใดก็ชอบที่จะใช้วิจารณญาณตามความคิดเห็นของตัว ต้องเป็นผู้มีน้ำใจหนักแน่น เลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่จะเกิดประโยชน์อันชอบด้วยศีลธรรม และประเพณีนิยม ให้สมกับที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมานั้นเถิด

ในที่สุดนี้ ขอให้บรรดานักศึกษาซึ่งได้สำเร็จการศึกษาแล้วนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มาร่วมในงานประสาทปริญญา จงประสบความสุขความเจริญเพียบพร้อมด้วยจตุรพิธพรทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๑

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีประสาทปริญญา และอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจนักที่การศึกษาและกิจการของมหาวิทยาลัยได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

ในส่วนนักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จนั้น ก็ขอแสดงความยินดีร่วมด้วย โอกาสที่ท่านทั้งหลายจะช่วยกันทำนุบำรุงบ้านเมืองในด้านกสิกรรม และเกษตรกรรมยังมีอยู่มาก ขอท่านจงใช้วิชาความรู้ที่ได้ศึกษามาให้เกิดประโยชน์ ทั้งพยายามฝึกฝนตนเอง เพื่อได้ความรู้เพิ่มพูนยิ่งขึ้นต่อไป เพราะบรรดาวิทยาการทุกแขนงย่อมวิวัฒนาการต่อไปอยู่เสมอ อันเป็นผลจากการค้นคว้าเพิ่มเติม จงมีความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรในการงานมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดีเพื่อเป็นเกียรติและเป็นศรีแก่ตัวท่านเองและสถานศึกษาแห่งนี้.

ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ท่านทั้งปวงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและประกาศนียบัตร
ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีประสาทปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง

ในกิจการและความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย ดั่งที่อธิการบดีได้รายงานมาแล้วนั้นเป็นที่พอใจ และขอแสดงความยินดีต่อนักศึกษาผู้มีวิริยอุตสาหะพากเพียรเรียนดีจนสำเร็จการศึกษา และได้รับเกียรติจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งนี้ในวันนี้โดยทั่วกัน

ท่านทั้งหลายคงจะตระหนักอยู่แล้วว่า คนเรานั้นย่อมต้องมีภาระรับผิดชอบต่อตนเองต่อวงศ์ตระกูล และต่อประเทศชาติ ในฐานะพลเมืองดี ฉะนั้น สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปนี้ ขอให้ใช้วิชาความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาให้เกิดประโยชน์แก่ตนและแก่ส่วนรวมยิ่งขึ้นตลอดไป อย่านิ่งเฉยเฉื่อยชาหยุดอยู่กับที่ กับขอให้ติดตามวิวัฒนาการต่าง ๆ ของบ้านเมืองและของโลก ให้เป็นผู้มีหูตาสว่างอยู่เสมอ หากปฏิบัติได้ดั่งนี้ก็จะได้รับแต่ผลดีและทั้งจะเป็นแบบอย่างแก่อนุชนรุ่นหลังต่อไปอีกด้วย

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งปวงผู้มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงมีความเจริญและประสบความผาสุกสวัสดีเป็นนิจนิรันดร์.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์
ในพิธีตรวจพลสวนสนามเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๐๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีสวนสนามของทหารรักษาพระองค์ ซึ่งได้มีขึ้นเนื่องในโอกาสจะครบรอบวันเกิดของข้าพเจ้า อีกวาระหนึ่ง

ถ้อยคำที่ผู้บังคับบัญชาการทหารบกกล่าวอวยพร ในนามของทหารรักษาพระองค์ และถ้อยคำที่ทหารได้กล่าวปฏิญาณนั้นจับใจนัก เป็นการแสดงออกซึ่งเจตนาอันแน่วแน่ที่ต่างจะปฏิบัติหน้าที่รับใช้ประเทศชาติอย่างดีที่สุดที่จะพึงกระทำได้ ข้าพเจ้าชื่นชมในไมตรีจิตที่ทหารรักษาพระองค์มีต่อข้าพเจ้า และในความภักดีที่มีต่อชาติบ้านเมือง ขอแสดงความขอบใจโดยทั่วกัน

ที่ทหารรักษาพระองค์ได้กระทำพิธีมอบเครื่องแบบเต็มยศของหน่วยรักษาพระองค์ให้แก่ข้าพเจ้าในโอกาสนี้ด้วยนั้น ข้าพเจ้าก็ขอรับไว้ด้วยความขอบใจ และขอแสดงความหวังว่าทุกคนจะบำเพ็ญตนเป็นทหารที่ดีของชาติ เพื่อปกป้องรักษาประโยชน์ และความผาสุกของประเทศชาติ

ขอคุณพระรัตนตรัยจงคุ้มครองทหารทั้งหลาย ให้ปราศจากโรคและภัย มีกำลังกายกำลังใจปฏิบัติภาระหน้าที่ของตน ได้สมเป็นทหารของชาติทุกประการ ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ทุก ๆ ท่านทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคมเนื่องในงาน
พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๑

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมในไมตรีจิตของท่านทั้งปวง ที่ได้พร้อมกันมาชุมนุมให้พรแก่ข้าพเจ้า ในวันเกิดครั้งนี้

คำอำนวยพร ที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครสวรรคศักดิพินิต ทรงกล่าวในพระนามของพระบรมวงศานุวงศ์ก็ดี ที่จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ กล่าวในนามของบรรดาข้าราชการและประชาชนก็ดี ล้วนเป็นการยืนยันไมตรีจิตอันดี ที่ทุกฝ่ายได้มีแก่ข้าพเจ้าตลอดมา ซึ่งเป็นที่ซาบซึ้งตรึงใจข้าพเจ้านัก ขอขอบใจทุก ๆ ท่าน ในอัธยาศัยที่แสดงทั้งนี้ และขอคุณพระศรีรัตนตรัยได้คุ้มครองท่านทั้งปวง ให้มีความสุขความเจริญทั่วกัน

ระยะนี้เป็นระยะที่คนไทยทุกฝ่าย ควรจะสามัคคีปรองดองกันให้จงมาก เพื่อได้ช่วยกันจรรโลงประเทศชาติให้ผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ จึงขอแสดงความหวังว่าท่านทั้งปวงจะสมัครสมานหันหน้าเข้าหากันปฏิบัติหน้าที่เพื่อประเทศชาติ ด้วยความหวังดั่งว่านี้ ข้าพเจ้าขอเชิญชวนท่านทั้งหลาย ตั้งความปรารถนาดีร่วมกัน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชาติบ้านเมืองและเพื่อความสุขสวัสดีของประชาราษฎรทั้งมวล.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย
ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๒

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๑

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในวาระขึ้นพุทธศักราช ๒๕๐๒ นี้ ข้าพเจ้าขอส่งพรปีใหม่มายังท่านทั้งปวง

ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอย้ำแก่ท่านว่า ไมตรีจิตที่ท่านทั้งหลายได้แสดงแก่ข้าพเจ้า พระราชินี และลูก ๆ ตลอดมา เป็นที่ชื่นชมแก่เรายิ่งนัก เช่นในคราวที่เราทั้งสองเดินทางขึ้นไปเยือนภาคเหนือ เมื่อเดือนมีนาคมที่แล้ว ก็ได้รับการต้อนรับขับสู้ด้วยน้ำใจอันดียิ่ง จึงขอถือโอกาสแสดงความขอบใจอีกครั้งหนึ่ง ณ ที่นี้

ในขวบปีที่ผ่านมา มีข้อที่น่าเสียใจที่ได้เกิดโรคระบาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอหิวาตกโรคมีผลกระทบกระเทือนต่อชีวิตของประชาชนพลเมือง เพิ่มความทุกข์ยากยิ่งขึ้น แต่ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย ภัยอันตรายในด้านนี้ก็ได้ลดลงเป็นลำดับมา นอกจากนี้สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สกลสังฆปรินายก ก็ได้มาสิ้นพระชนม์ลงในเดือนพฤศจิกายน นับเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่แก่ประชาชาติของเรา และพุทธศาสนิกชนทั่วไป ความวิปโยคที่บังเกิดขึ้น ทำให้เราทุกคนรวมทั้งข้าพเจ้าด้วย รู้สึกเศร้าสลดใจและอาลัยในพระองค์ท่านเป็นที่สุด

ในระยะนี้ สถานการณ์ของบ้านเมืองเป็นอยู่อย่างไร ก็เป็นที่ทราบกันอยู่แล้ว ภาระอันหนักตกอยู่แก่ผู้ที่รับหน้าที่บริหาร ซึ่งเท่าที่ได้ปฏิบัติเป็นลำดับมา ก็ได้แสดงเจตจำนงอันแรงกล้า ที่จะกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อรักษาความมั่นคง และความผาสุกของประเทศชาติแต่ภาระในการบริหารนั้นจะประสบผลด้วยดี ย่อมต้องอาศัยความรักชาติ ความซื่อสัตย์สุจริตความสมัครสมานกลมเกลียวกัน ประกอบกับความร่วมมือของประชาชนพลเมืองทั่วไป ข้าพเจ้าจึงหวังว่า ท่านทั้งหลายคงจะพยายามปฏิบัติกรณียกิจในส่วนของแต่ละท่านด้วยใจบริสุทธิ์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ เพื่อได้มาซึ่งความร่มเย็นเป็นสุขของประชาชนทั่วไปอันเป็นยอดปรารถนาด้วยกันทั้งสิ้น

ขอคุณพระรัตนตรัยได้คุ้มครองประชาชนทั้งหลาย ให้ปราศจากโรคและภัยทั้งปวงจงเจริญด้วยจตุรพิธพร อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดปี ๒๕๐๒ เทอญ.

พระราชดำรัส

ในรัฐพิธีเปิดพระบรมรูปอนุสาวรีย์
สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ อนุสรณ์ดอนเจดีย์
จังหวัดสุพรรณบุรี

วันอาทิตย์ ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาประกอบพิธีเปิดพระบรมรูปอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในวันนี้

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงแก่ประชาชาติไทยได้ทรงกอบกู้เอกราชของชาติบ้านเมือง ที่ได้สูญเสียไปในสมัยกรุงศรีอยุธยา ทรงประกาศอิสรภาพที่เมืองแครง เมื่อพุทธศักราช ๒๑๒๗ ได้ทรงอุทิศพระองค์เพื่อประเทศชาติกอปรด้วยพระวิริยอุตสาหะและพระปรีชาสามารถ ในการทรงเป็นผู้นำชาติไทย ทำการต่อสู้กับข้าศึกศัตรูที่มารุกราน นอกจากที่ทรงแสดงพระอัจฉริยะในการเป็นผู้นำแล้ว ยังทรงแกล้วกล้าสามารถออกรบด้วยพระองค์เอง ได้ทรงกระทำยุทธหัตถีกับข้าศึกขัตติยชาติ ณ สถานดอนเจดีย์ที่นี้ ในพุทธศักราช ๒๑๓๕ พระบรมเดชานุภาพและเกียรติของกองทัพไทยระบือไปทั่วสารทิศ เป็นที่ยำเกรงแก่หมู่ปัจจามิตรดัสกรนำความร่มเย็นเป็นสุขมาสู่ชาติบ้านเมืองและอาณาประชาราษฎร ทรงเป็นวีรบุรุษอันยิ่งใหญ่ของชาติพระองค์หนึ่ง ฉะนั้น ที่ประชาชนชาวไทยได้ร่วมจิตใจเป็นสมานฉันท์ สละทุนทรัพย์และแรงงานจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ขึ้นเทิดพระเกียรติดังประจักษ์อยู่นี้ เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีแด่พระมหาวีรกษัตริย์พระองค์นั้น และบรรพบุรุษของชาติไทยอย่างเหมาะสมและน่าปลื้มใจ

ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าจะได้ทำการเปิดพระบรมรูปอนุสาวรีย์ ขอให้พระบรมรูปนี้สถิตสถาพร เป็นพระบรมราชานุสรณ์เตือนใจประชาชนชาวไทย ให้รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณและพระมหาวีรกรรมของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เพื่อได้ถือเป็นแบบอย่างในอันที่จะช่วยปกป้องรักษาประเทศชาติอันเป็นที่รัก ให้ดำรงความเอกราชและความร่มเย็นเป็นสุข เป็นมรดกสืบไปชั่วกัลปาวสาน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๐๒
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันพฤหัสบดีที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมากที่ได้มากระทำพิธีเปิดประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญในวันนี้

หน้าที่ของสภานี้มีอยู่สองประการคือ (๑) เป็นสภาร่างรัฐธรรมนูญ (๒) เป็นสภานิติบัญญัติ หน้าที่ที่ว่านี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จักวางหลักอันแน่วแน่ในการปกครองแผ่นดินให้ยั่งยืนต่อไป ปฏิบัติงานอันจะเป็นประโยชน์ได้เสียแก่ประชาชนพลเมืองทั่วไป ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายได้สำนึกในภาระอันใหญ่ยิ่งของท่าน และเพียรพยายามปฏิบัติด้วยความรอบคอบเต็มความสามารถของท่าน ทั้งนี้ เพื่อเป็นทางที่จะนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ชาติบ้านเมืองอันเป็นที่รักของเรา

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นศุภมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยได้ดลบันดาลให้สภาร่างรัฐธรรมนูญประสบผลสำเร็จอันดีงามในกรณียกิจอันเป็นหน้าที่ เพื่อนำมาซึ่งความเจริญสถาพรแก่ประเทศชาติ และความสุขสมบูรณ์แก่ประชาชนยิ่ง ๆ ขึ้นไป ทั้งขอให้ท่านทั้งหลายจงมีความสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร
แก่นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายทหารแผนที่ นักเรียนนายเรือ
และนักเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งสำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้มาร่วมในพิธีมอบกระบี่ และปริญญาบัตรแก่นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา จะออกรับราชการในกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกรมตำรวจตลอดจนนักเรียนนายทหารแผนที่ด้วยในวาระนี้

ขอแสดงความยินดีด้วยกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้ผ่านการศึกษาตามหลักสูตรของโรงเรียนทหารต่าง ๆ เหล่านี้มาด้วยดี ซึ่งนับว่า เป็นผลสำเร็จขั้นหนึ่งแล้วที่ควรภูมิใจ การที่จะออกรับราชการต่อไปนั้น จงมีความตั้งใจดีเพียรพยายามปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและบริสุทธิ์ใจ เพื่อให้เกิดผลดีแก่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่าถือคติว่า เราจะทำไปเพียงวันหนึ่ง วันหนึ่งให้ลุล่วงไปเท่านั้น จงพยายามหาโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อได้มีทรรศนะกว้างขวางยิ่งขึ้น จะถือว่าความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้วนี้ เป็นอันเพียงพอแก่การแล้วหาได้ไม่ ทั้งจงระลึกด้วยว่า ผลดีจะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวม ย่อมต้องอาศัยการที่หน่วยหรือส่วนต่าง ๆ ต้องทำหน้าที่ประสานงานกันดีด้วยจักรกลตัวใดติดขัดทำหน้าที่ไม่ได้ดี งานของเครื่องจักรทั้งเครื่องอาจชะงักหรือไม่สะดวก ข้อคิดทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอฝากไปเพื่อความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการของแต่ละท่านด้วย

ขอความสุขสวัสดี จงมีแก่ทุก ๆ ท่านทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและเข็มรัฎฐาภิรักษ์
แก่นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ชุดที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๐๑

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมากที่ได้มีโอกาสมาร่วมในงานพิธีแจกปริญญาบัตรและเข็มรัฎฐาภิรักษ์แก่ผู้บังคับบัญชาและข้าราชการนักศึกษาชุดที่ ๒ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ตามรายงานที่แถลงมาเกี่ยวกับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรนี้ฟังได้ว่าได้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้กว้างขวางและเหมาะสมกับกาลสมัยยิ่งขึ้น ซึ่งก็เป็นการสมควรเพราะผู้เข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยนี้ล้วนเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ อยู่แล้ว จะได้นำความรู้ที่ได้นี้ไปช่วยกันพิจารณาบริหารและประสานงาน เพื่อให้การป้องกันราชอาณาจักรได้เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักการ และเหมาะสมแก่สถานการณ์ การที่จัดให้มีการออกไปศึกษาภูมิประเทศภายในประเทศ และดูกิจการในต่างประเทศข้างเคียงด้วยนั้น ก็เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยตรวจสอบข้อเท็จจริงประกอบกับหลักวิทยาการได้เป็นอย่างดี

ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ทราบว่าผลของการศึกษาได้เป็นไปด้วยดี สมตามความมุ่งหมายของทางราชการ ขอแสดงความหวังว่า ท่านที่ได้ผ่านการศึกษาของวิทยาลัยนี้แล้ว คงจะนำเอาความรู้และความชำนาญที่ได้เพิ่มเติมอีกนี้ ไปร่วมมือกันบริหารงานเพื่อความมั่นคงและผาสุกของประเทศชาติด้วยดี

ในโอกาสนี้ขออวยพรให้ทุก ๆ ท่าน ประสบความสุขความเจริญ ทั้งในหน้าที่ราชการและส่วนตัว เพื่อได้เป็นกำลังสำคัญแก่ชาติบ้านเมืองสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง เมื่อได้ฟังรายงานของอธิการบดีก็มีความพอใจมากที่กิจการของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี ข้อที่น่าภูมิใจก็คือ มหาวิทยาลัยนี้ยังคงเป็นที่นิยมเลื่อมใสโดยทั่วไปของวงการแหล่งต่าง ๆ ทั้งไทยและต่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากสถิติจำนวนนักเรียนที่รับเข้าและสำเร็จการศึกษา และการอนุเคราะห์ส่งเสริมที่มหาวิทยาลัยได้รับอยู่จากแหล่งต่าง ๆ นั้นเป็นลำดับมา

ในส่วนผู้ที่ได้ประสบผลสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยนั้น ขอแสดงความยินดีร่วมด้วยทุกคน กับขอแสดงความหวังว่า แต่ละท่านจะใช้ความรู้ที่ได้มาให้เป็นคุณประโยชน์แก่บ้านเมืองของเรา ความจริงได้เคยให้โอวาทเช่นนี้มาหลายครั้งแล้ว แต่เมื่อมาคำนึงถึงวิธีจะนำเอาวิชาความรู้ไปใช้ประโยชน์ จะต้องอาศัยสิ่งใดบ้างแล้ว ก็เห็นว่าสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ ภาษา การได้มาซึ่งวิชาความรู้ต้องอาศัยภาษา การนำวิชาความรู้ไปใช้ ก็ย่อมต้องอาศัยภาษาอีก เช่น เมื่อจะให้ปฏิบัติการใดก็ต้องออกคำสั่งเป็นต้น

ในปัจจุบันนี้ปรากฏว่า ได้มีการใช้ถ้อยคำออกจะฟุ่มเฟือย และไม่ตรงกับความหมายอันแท้จริงอยู่เนือง ๆ ทั้งออกเสียงก็ไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี ถ้าปล่อยให้เป็นไปดังนี้ ภาษาของเราก็จมีแต่จะทรุดโทรม ชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เองเป็นสิ่งอันประเสริฐอยู่แล้วเป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเราทุกคน จึงมีหน้าที่จะต้องรักษาไว้ ฉะนั้นจึงขอให้บรรดานิสิตและบัณฑิต ตลอดจนครูบาอาจารย์ได้ช่วยกันรักษาและส่งเสริมภาษา ซึ่งเป็นอุปกรณ์และหลักประกันเพื่อความเจริญวัฒนาของประเทศชาติ

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ทุกท่านให้มีความสุขความเจริญ ประกอบกรณียกิจเป็นผลดีแก่ตนและประเทศชาติทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้ทราบว่า กิจการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้เจริญมาเป็นลำดับ และขอแสดงความยินดีด้วยกับผู้สำเร็จการศึกษา ได้รับปริญญาและอนุปริญญาในวันนี้

อันวิชาความรู้ ที่ท่านทั้งหลายได้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้ ทุก ๆ สาขาต่างก็มุ่งจะช่วยฟื้นฟูเกษตรกรรมของประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อได้มีอาหารเครื่องบริโภค อุปโภคเพียงพอภายในประเทศ และเหลือกินเหลือใช้ จำหน่ายเป็นสินค้าออกจากประเทศ เป็นทางส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย ถ้าสิ่งที่ผลิตขึ้นมามีคุณภาพดี ก็เป็นประโยชน์มากควรแก่การบริโภคและเป็นที่นิยม หากจำหน่ายเป็นสินค้าก็จะได้ราคาดีขึ้นด้วย

ฉะนั้น จงช่วยกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพ ของสิ่งที่จะผลิตได้ จากเกษตรกรรมนั้นให้ได้ของดีถึงขนาดเถิด แม้การที่จะผลิตให้ได้สิ่งที่มีคุณภาพดี อาจต้องอาศัยการทดลองและค้นคว้าประกอบด้วย แต่ก็เป็นเรื่องที่ควรกระทำ

อนึ่ง ในการที่ท่านทั้งหลาย จะนำวิชาที่ได้ศึกษาไปใช้นั้น ก็น่าใช้วิจารณญาณให้รอบคอบ เล็งดูผลได้ผลเสียทุกแง่ทุกมุม เพราะในบางกรณีอาจอำนวยผลเฉพาะหน้าหรือเฉพาะเวลา แต่อาจเกิดผลเสียแก่ส่วนรวมต่อไปก็ได้ ข้อคิดของข้าพเจ้ามีอยู่ดังว่ามานี้

ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ในการที่องค์การ มูลนิธิ และบุคคล ได้ให้ความสนับสนุนเกื้อกูลแก่มหาวิทยาลัยนี้เป็นลำดับมา ขออวยพรให้ทุกท่าน จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน
ของกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ ๒๒ ประจำปี ๒๕๐๒
ณ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
โรงเรียนเพาะช่าง และโรงเรียนเสาวภา

วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาประกอบพิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียนในวันนี้ งานศิลปหัตถกรรมเป็นงานที่นักเรียนทั่วไป ตั้งอกตั้งใจคอยด้วยความตื่นเต้น เพื่อจะได้ถือโอกาสแสดงฝีมือให้ผู้อื่นได้ชมผลงานของตน การประกอบกิจใด ๆ ก็ตาม ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ ย่อมมีจุดหมายด้วยกันทั้งนั้น และทุกคนก็มุ่งจะให้กิจที่ปฏิบัตินั้นดำเนินไปสู่ความสำเร็จให้ดีที่สุดที่จะทำได้ งานศิลปหัตถกรรมก็เป็นจุดมุ่งหมายอันหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เด็กมีความตั้งใจประกอบการงานตามความสามารถของตน ถ้างานที่ทำนั้นเป็นผลสำเร็จเรียบร้อยสมความตั้งใจด้วยแล้วก็จะบังเกิดความปีติภาคภูมิใจ การที่กระทรวงศึกษาธิการจัดงานศิลปหัตถกรรมขึ้นอีกในปีนี้ เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนเป็นอันมาก

ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรม ครั้งที่ ๒๒ ขอให้งานนี้จงดำเนินไปด้วยดี เกิดผลสมความมุ่งหมาย ขอให้ท่านทั้งหลายที่ได้ร่วมจัดงานนี้ จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคมเนื่องในงานพระราชพิธี
เฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมยินดีเป็นอันมาก ที่ได้เห็นท่านทั้งหลายมีไมตรีจิตมาร่วมชุมนุมพร้อมกัน ให้พรในวันครบรอบวันเกิดของข้าพเจ้า วันนี้

ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้ง ในถ้อยคำอำนวยพร ของพระบรมวงศานุวงศ์ และที่นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวในนามของคณะรัฐบาล ข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือน และปวงชนชาวไทย ตลอดทั้งที่ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญได้กล่าวในนามของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ในฐานะรัฐสภา นั้นยิ่งนัก ขอขอบพระทัย และขอบใจทั่วกัน และขอสนองพรให้ท่านทั้งปวง ประสบความสุข ความเจริญ พร้อมด้วยพรอันเป็นมงคลทุกประการ

ขอให้ทุกฝ่าย จงสมัครสมานกลมเกลียวกัน บำเพ็ญกรณียกิจ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองวัฒนาถาวรของประเทศชาติ และเพื่อความสมบูรณ์พูนสุข ได้บังเกิดแก่อาณาประชาราษฎรยิ่ง ๆ ขึ้นไปเถิด.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์
ในพิธีตรวจพลสวนสนามเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีสวนสนามของทหารรักษาพระองค์ ซึ่งได้จัดให้มีขึ้นเนื่องโอกาสครบรอบวันเกิดของข้าพเจ้า รู้สึกซาบซึ้งในคำอวยพรที่กล่าวมา ทั้งมีความชื่นชมในความภักดีต่อประเทศชาติ และความพร้อมเพรียงเข้มแข็งของทหารในการปฏิบัติหน้าที่นี้ยิ่งนัก ขอขอบใจโดยทั่วกันด้วย

ตามที่ผู้บัญชาการทหารบกและทหารรักษาพระองค์ทั้งปวง ขอให้ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการพิเศษกรมทหารทั้ง ๖ ดังที่ได้กล่าวมานั้น ข้าพเจ้าก็มีความยินดีรับสนองความตั้งใจอันดีนี้ ส่วนที่ขอให้พระราชินีทรงรับยศพันเอก และดำรงตำแหน่งผู้บังคับการพิเศษของกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ซึ่งจัดเป็นหน่วยรักษาพระองค์ในสมเด็จพระบรมราชินีนาถนั้น พระราชินีเองก็ทรงตระหนักในเกียรติที่ได้รับเป็นอันมาก ได้ตั้งพระทัยอย่างแน่วแน่ที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สมกับเกียรตินั้น ด้วยทรงมุ่งหวังประโยชน์แก่การทหารและประเทศชาติ

การที่ทหารรักษาพระองค์ได้มาร่วมชุมนุมกันในวันนี้ พึงถือได้ว่าเป็นโอกาสสำคัญที่ต่างคนจะได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างหนึ่งของทหาร ทุกคนไม่ว่าทหารหรือพลเรือนหรือประชาชนพลเมือง ตลอดจนตัวข้าพเจ้าเอง ต่างคนก็มีหน้าที่ในส่วนของตนที่จะต้องปฏิบัติเพื่อชาติบ้านเมืองด้วยกันทั้งนั้น ถ้าแต่ละคนต่างตั้งใจทำหน้าที่ของตนโดยเต็มที่และบริสุทธิ์ใจแล้วก็จะช่วยให้บังเกิดผลเป็นทางนำความรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติ

ในที่สุดนี้ ขอขอบใจทหารทั้งหลายอีกครั้งในพรวันเกิดและความปรารถนาดีที่แสดงมาขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงคุ้มครองทหารทั้งปวง ให้แคล้วคลาดจากโรคาพยาธิและอุปัทวันตราย สมบูรณ์ด้วยพลานามัยมีกำลังและความสามารถปฏิบัติหน้าที่ เพื่อประโยชน์สุขความดีงามของประเทศชาติและของตนเองสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ นักศึกษาและนายทหารนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจาก วิทยาลัยการทัพบก โรงเรียนเสนาธิการผสมโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาในพิธีแจกประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะแก่นายทหารซึ่งสำเร็จการศึกษาจาก วิทยาลัยการทัพบก โรงเรียนเสนาธิการผสม โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ อีกวาระหนึ่งในวันนี้

ตามรายงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เกี่ยวกับการศึกษาในวิทยาลัยการทัพบกว่า ได้มีการศึกษาในด้านการทหารและกิจการด้านอื่น ๆ ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศอย่างกว้างขวางนั้น ข้าพเจ้าเห็นเป็นการสมควรที่กองทัพบกได้เริ่มดำเนินการศึกษาในขั้นนี้ เพื่อให้นายทหารชั้นผู้ใหญ่ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในวิทยาการใหม่ ๆ และมีความคิดเห็นก้าวหน้าทันกับสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน ซึ่งนับว่าเป็นการเหมาะสมกับกาลสมัยและเป็นผลดีต่อทางราชการอย่างยิ่ง

สำหรับโรงเรียนเสนาธิการผสม โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ซึ่งเป็นสถาบันที่ผลิตนายทหารฝ่ายเสนาธิการและนายทหารฝ่ายอำนวยการโดยเฉพาะนั้น ก็ปรากฏว่าได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้กว้างขวางและทันสมัยขึ้นเป็นอันมาก และผลการศึกษาของนายทหารนักเรียนในปีนี้ก็เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งทำให้ข้าพเจ้ามีความยินดี เพราะเป็นที่มั่นใจได้ว่ากองทัพของเราจะได้นายทหารฝ่ายเสนาธิการผู้มีความรู้ความสามารถแยกย้ายกันออกไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาให้เป็นผลดีอันจะเป็นประโยชน์อย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติทั้งในยามปกติและยามสงครามในกาลข้างหน้า

ส่วนกิจการช่างของกองทัพเรือ ก็มีความสำคัญอยู่ไม่น้อย เพราะเครื่องจักรกลต่าง ๆ ได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสงคราม การที่จัดให้มีการศึกษาในด้านนี้เพื่อให้นายทหารมีความรู้ความสามารถซ่อมสร้างเรือรบและดำเนินการช่างโดยเฉพาะ จึงเป็นการชอบแล้ว

อนึ่ง ตามที่วิทยาลัยการทัพบก ได้มอบเข็มวิทยฐานะ “แสนยาธิปัตย์” แก่ข้าพเจ้านั้น ขอขอบใจและรับไว้ด้วยความยินดี

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความหวังว่า แต่ละท่านที่สำเร็จการศึกษาในวันนี้ จะบำเพ็ญความดีงาม และนำความรู้ความคิดเห็นที่ได้มา ไปช่วยปฏิบัติงาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของกองทัพเรายิ่ง ๆ ขึ้น และขอให้ทุกคนจงประสบความเจริญทั้งในหน้าที่ราชการและส่วนตัว เพื่อเป็นกำลังของชาติบ้านเมืองสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีเปิดการแข่งขันกรีฑาประจำปี ๒๕๐๒
ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ กรมพลศึกษา

วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความพอใจมาก ที่ได้ทราบจากรายงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ว่า การกีฬาของโรงเรียนทั้งในส่วนภูมิภาคและส่วนกลางในปีนี้ ได้ดำเนินมาเป็นที่นิยมกันแพร่หลายยิ่งขึ้น และขออนุโมทนาด้วยกับสมาคมกีฬาต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการแข่งขันกีฬานักเรียนเป็นลำดับมา ข้าพเจ้าหวังว่าในเวลาต่อไป การกีฬานักเรียนคงจะเพิ่มพูนขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพสมกับที่ได้มุ่งหมายไว้

การกีฬานั้น เป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้วว่า เป็นการบริหารร่างกายให้แข็งแรง ทั้งเป็นการฝึกอบรมจิตใจให้เป็นผู้ที่ร่าเริง รู้จักแพ้และชนะ ไม่เอารัดเอาเปรียบ มีการให้อภัยซึ่งกันและกัน อย่างที่เรียกว่า มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รวมความว่า ผลของการกีฬา คือผลทางร่างกายและทางจิตใจ นอกจากนั้น ยังจะส่งเสริมความสามัคคีกลมเกลียวกัน อันเป็นวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนายิ่ง โดยเฉพาะสำหรับนักเรียน เมื่อมีสุขภาพและกำลังกายแข็งแรงย่อมจะทำให้การศึกษาเล่าเรียนเป็นไปโดยสม่ำเสมอ มีหวังจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอีกโสดหนึ่งด้วย ฉะนั้นขอให้นักเรียนทั้งหลายจงเล่นกีฬาด้วยการยึดมั่นในอุดมคติของการกีฬา ซึ่งยังจะเป็นผลสืบเนื่องไปถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปในวันข้างหน้า

ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการแข่งขันกรีฑานักเรียนประจำปี ๒๕๐๒ ขอขอบใจท่านทั้งหลายที่อวยพรแก่เรา และขอสนองพรแก่ท่านทั้งปวงให้มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่นิสิตนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา

วันอังคาร ที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๐๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในงานพิธีมอบปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษาในวันนี้ และขอขอบใจสภาวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่ได้ให้ปริญญากิตติมศักดิ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิตแก่ข้าพเจ้า

เป็นที่น่าพอใจมากที่ได้ทราบว่า กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามปรับปรุงกิจการของสถานศึกษาแห่งนี้ให้เจริญมาเป็นลำดับ การฝึกหัดครูและการฝึกหัดเจ้าหน้าที่ศึกษาธิการย่อมเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา และขยายการศึกษาออกไปให้กว้างขวางในอนาคต การที่ได้มีผู้สำเร็จการศึกษาในขั้นบัณฑิตเป็นจำนวนมากในวันนี้ ย่อมเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งสำหรับการศึกษาของประเทศเรา ข้าพเจ้าเชื่อว่า นิสิต - นักศึกษา ซึ่งสำเร็จการศึกษาไปในคราวนี้ คงจะได้มีคุณธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรมเป็นทุนอยู่ในตัวบ้างแล้ว แต่ในฐานะที่ต้องออกไปทำหน้าที่เป็นครูของผู้อื่น ท่านจำจะต้องสร้างสมธรรมะต่าง ๆ ให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น และรู้จักวางตัวให้สมกับเป็นผู้มีหน้าที่สั่งสอนและอบรมเยาวชน ควรจะตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ และช่วยกันขจัดปัญหาเยาวชนให้สิ้นไปโดยเร็ว และส่งเสริมให้เยาวชนได้เป็นคนที่มีสัมมาอาชีพและความประพฤติดี เพื่อเป็นกำลังในการที่จะสร้างประเทศชาติต่อไป

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านสำเร็จการศึกษาไปแล้วตอนหนึ่ง และได้รับเกียรติอย่างสูงจากวิทยาลัยแห่งนี้ หวังว่าท่านคงจะได้บำเพ็ญตนให้สมกับเกียรติที่ได้รับในวันนี้ด้วย

ที่สุดนี้ ขอให้นิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา กับผู้ที่ได้มาร่วมงานในวันนี้ จงประสบแต่ ความสุข ความเจริญ พร้อมด้วยจตุรพิธพรเสมอไป เทอญ.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๓

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๒

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นพุทธศักราช ๒๕๐๓ ข้าพเจ้าขอส่งพรปีใหม่และความปรารถนาดีมายังทุก ๆ ท่าน

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมในไมตรีที่ท่านทั้งหลายแสดงแก่เราเสมอมา การต้อนรับอย่างดีและพร้อมเพรียงที่ข้าพเจ้าและพระราชินีได้รับในคราวไปเยือนจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ เมื่อเดือนมีนาคมที่แล้วก็ดี ความเอาใจใส่และความปรารถนาดีของท่านทั้งหลาย ในวาระครบรอบวันเกิดของข้าพเจ้าก็ดี ล้วนเป็นการแสดงน้ำใจอารี ที่ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งยิ่งนัก ขอถือโอกาสขอบใจด้วยทั่วกัน

ในขวบปีที่จะสุดสิ้นลงนี้ เหตุการณ์ภายในประเทศของเรานั้น กล่าวโดยทั่วไปก็นับว่าได้ผ่านไปโดยเรียบร้อย แม้เราจะได้ประสบภัยธรรมชาติ มีอุทกภัยและโรคระบาด เช่น อหิวาตกโรคและโรคไข้ทรพิษ เป็นต้น ซึ่งกระทบกระเทือนชีวิตและความผาสุกของประชาชนพลเมืองไม่น้อย แต่ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งทางเจ้าหน้าที่และประชาชนเอง โรคและภัยเหล่านี้ก็ได้รับการควบคุมอย่างเข้มแข็งจนระงับเบาบางลงได้ อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายอย่าได้มีความประมาท เพราะโรคและภัยเช่นว่านี้ย่อมจะเกิดขึ้นอีกได้ทางที่ดีต้องช่วยกันระมัดระวังป้องกันไว้อยู่เสมอ ถ้าหากจะเกิดโรคหรือภัยเหล่านี้ขึ้นมาอีกเมื่อใด ก็พร้อมที่จะขจัดได้ทัน

ในปีนี้เราได้มีโอกาสถวายการต้อนรับแก่พระราชวงศ์แห่งมิตรประเทศ คือ เจ้าหญิงอเล็กซันดราแห่งเคนต์ การต้อนรับที่ประชาชนทั้งหลายได้มีส่วนถวายด้วยนั้น ก็เป็นที่ทรงชื่นชมหนักหนา ทั้งนี้ เป็นทางเชื่อมสายสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศอังกฤษให้สนิทสนมยิ่งขึ้น

ส่วนในการไปเยือนประเทศเวียดนามเป็นทางการของเรา ซึ่งได้แจ้งให้ทราบแล้วนั้น ท่านประธานาธิบดีและประชาชนชาวเวียดนามก็ได้ให้การต้อนรับแก่เราอย่างดียิ่ง เหมาะสมเกียรติของประเทศไทยทุกประการ เราเชื่อว่าการเยือนประเทศเวียดนามนี้ จักอำนวยผลดีแก่สัมพันธภาพระหว่างประเทศทั้งสอง เมื่อได้กล่าวถึงการไปเยือนต่างประเทศแล้ว ก็ใคร่ขอแจ้งให้ท่านทั้งหลายทราบด้วยว่า นอกจากประเทศเวียดนามนี้แล้ว เรายังได้รับคำเชิญจากประเทศใกล้เคียง คือ ประเทศอินโดนีเซีย และพม่า ให้ไปเยือนประเทศทั้งสองดุจกันซึ่งจะได้ไปในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคมโดยลำดับ นอกจากประเทศใกล้เคียงเหล่านี้แล้วเรายังได้รับคำเชิญจากสหรัฐอเมริกาและจากประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปอีกมากหลาย ซึ่งดำริจะไปในกลางปี เป็นเวลาประมาณ ๖ เดือน เราหวังว่าการไปเยือนนานาประเทศเป็นทางการ อันจะได้กระทำในนามของท่านทั้งปวงต่อไป จักเป็นผลช่วยส่งเสริมชื่อเสียงของประเทศไทย ทั้งความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกับประเทศดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น

ในภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะได้กล่าวถึงความสำคัญของการประหยัด ซึ่งรัฐบาลได้ชักชวนให้แต่ละคนปฏิบัติ คงจะได้ตระหนักอยู่แล้วทั่วกันว่า การใช้จ่ายโดยประหยัดนั้นจะเป็นหลักประกันความสมบูรณ์พูนสุขของผู้ประหยัดเองและครอบครัว ช่วยป้องกันความขาดแคลนในวันข้างหน้า การประหยัดดังกล่าวนี้จะมีผลดีไม่เฉพาะแก่ผู้ประหยัดเท่านั้น ยังจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติด้วย ทั้งนี้ โดยที่ประชาชนแต่ละคนเป็นส่วนประกอบของประเทศชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศชาติก็ขึ้นอยู่ที่ฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนพลเมือง ถ้าแต่ละคนทำการประหยัดและช่วยผดุงฐานะของตนเองแล้ว ก็เท่ากับได้มีส่วนช่วยส่งเสริมภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนรวม ข้าพเจ้าขอฝากความคิดนี้ไว้เพื่อประกอบดำริของท่านทั้งหลายต่อไปด้วย

ในที่สุดนี้ ขอคุณพระรัตนตรัยได้ปกป้องคุ้มครองทุก ๆ ท่าน ให้พ้นจากโรคภัยและอุปัทวันตรายทั้งปวง มีความสุขกายสบายใจตลอดปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ ทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการทรงประกอบพิธีเปิดสถาบัน “ราชประชาสมาสัย”

วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๐๓

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาประกอบพิธีเปิดสถาบัน “ราชประชาสมาสัย” ณ สถานพยาบาลพระประแดง ในวันนี้

การที่ดำริจัดสร้างสถาบันนี้ขึ้น ก็เพื่อสำหรับใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิชาการเกี่ยวกับโรคเรื้อน และทำการฝึกอบรมพนักงานที่จะไปทำการบำบัดให้ถูกต้องตามหลักวิชา ตามแผนขยายงานควบคุมโรคเรื้อนต่อไป งานจัดสร้างสถาบันนี้ได้ดำเนินมาจนบรรลุความสำเร็จทุกประการ ก็ด้วยความพร้อมเพรียงของบรรดาท่านที่มีแก่ใจสละทรัพย์ช่วยในการสาธารณกุศลนี้ ข้าพเจ้ามีความชื่นชมและอนุโมทนาด้วยยิ่งนัก ทั้งขอขอบใจองค์การอนามัยโลก กองทุนสงเคราะห์เด็ก ระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่ได้ช่วยกันปฏิบัติงานให้กิจการดำเนินด้วยดีตามวัตถุประสงค์ สถาบัน “ราชประชาสมาสัย” หมายถึงทุกฝ่ายได้ร่วมมืออาศัยซึ่งกันและกันจนเป็นผลสำเร็จดังที่เห็นอยู่นี้

โอกาสนี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีขอมอบเงินจำนวน สองแสนเจ็ดหมื่นหนึ่งพันสี่ร้อยห้าสิบสองบาทห้าสตางค์ ซึ่งเหลืออยู่ในทุน “อานันทมหิดล สำหรับปราบโรคเรื้อน” แก่สถาบันนี้ เพื่อตั้งเป็นทุนไว้ใช้จ่ายส่งเสริม และดำเนินกิจการให้สัมฤทธิ์ผลสืบไป

ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าจะได้กระทำพิธีเปิดสถาบัน “ราชประชาสมาสัย” ขอให้สถาบันนี้จงสถิตสถาพรอำนวยประโยชน์ให้กิจการควบคุมโรคเรื้อนมีความเจริญก้าวหน้าสืบต่อไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๓

ในโอกาสที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่งในวันนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับทุก ๆ ท่านที่ได้ประสบผลสำเร็จในการศึกษา ได้รับเกียรติจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบถึงกิจการและความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย ตามที่อธิการบดีได้รายงานมา ว่าได้ปรับปรุงและขยายการศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วนั้น ต่างคนก็จะได้แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพตามสาขาต่าง ๆ ตามความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา และบำเพ็ญตนเพื่อเป็นแบบอย่างอันดีแก่ผู้อื่นจึงขอฝากข้อเตือนใจไว้ว่า การที่จะใช้ความรู้ในการประกอบอาชีพต่อไปข้างหน้า ควรนึกถึงเกียรติและความซื่อตรงเพื่อประโยชน์ส่วนรวมให้มาก บ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรือง ก็ด้วยอาศัยคนดีที่มีความรู้ช่วยกันประกอบกิจการงาน ฉะนั้น บรรดานักศึกษาที่ได้รับเกียรติในวันนี้ จึงเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเจริญก้าวหน้าของชาติบ้านเมืองด้วยส่วนหนึ่ง

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งปวงผู้มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงประสบความเจริญและความสุขทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรนักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๐๓

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในงานแจกประกาศนียบัตรและรางวัลแก่นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย อีกวาระหนึ่งในวันนี้

ตามรายงานที่นายกกรรมการอำนวยการได้แถลงมา นับว่าผลการศึกษาของนักเรียนและกิจการอื่น ๆ ของโรงเรียนที่ได้ก้าวหน้ามาด้วยดี

การที่กระทรวงศึกษาธิการเห็นความจำเป็นในการก่อสร้างคณะดุสิต ซึ่งได้รับการเสียหายจากสงครามโลกครั้งที่แล้ว และได้ของบประมาณจากรัฐบาลดำเนินการก่อสร้างสำเร็จมาเป็นคั่น ๆ แล้วนั้น เป็นที่น่าอนุโมทนา ข้าพเจ้าขอขอบใจในความปรารถนาดีของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการไว้ในโอกาสนี้ด้วย และหวังว่าการบูรณะอาคารนี้คงจะประสบความสำเร็จในเวลาอันสมควร

ในส่วนนักเรียนที่สอบไล่จบหลักสูตรของโรงเรียนนี้ไปแล้ว ก็จะแยกย้ายกันไปประกอบกิจหรืออาชีพตามความสมัครใจ และบางคนก็จะไปเข้ารับการศึกษาต่อในสถาบันชั้นสูงขึ้นไปอีก จงพากเพียรพยายามในกิจที่ตนตั้งใจไว้นั้น และประพฤติตนให้ดีให้สมกับที่ได้ผ่านสถานการศึกษาอบรมอันมีเกียรติแห่งนี้ สำหรับนักเรียนที่ยังคงศึกษาต่อไป ก็จงอุตสาหะเล่าเรียนประพฤติและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูอาจารย์ไว้อยู่เสมอ วันหนึ่งข้างหน้าก็จะประสบผลสำเร็จจุดหมายปลายทางเช่นกัน

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจผู้ปกครองนักเรียน และผู้มีเจตนาดีต่อโรงเรียน ที่ได้เอื้อเฟื้อบริจาคทรัพย์และสิ่งของ อันเป็นการสนับสนุนกิจการของโรงเรียน และขออวยพรให้ทุกคนที่ได้ร่วมชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ จงปราศจากโรคภัย มีความสุขสวัสดีทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๓

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาอีกวาระหนึ่ง และขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ที่ได้ให้ปริญญาสาธารณสุขศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่เราทั้งสอง

ตามรายงานของอธิการบดีมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า ในปีนี้มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงกิจการบริหาร และการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก และได้มีผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาในวิชาชีพประเภทต่าง ๆ เพิ่มจำนวนเป็นลำดับ ข้าพเจ้าขอขอบใจที่บรรดากรรมการ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยทุกคนได้ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานอันเป็นผลให้มหาวิทยาลัยก้าวหน้าและเจริญยิ่งขึ้นอยู่เสมอ ทั้งขออนุโมทนาต่อบรรดาผู้มีจิตศรัทธาช่วยเหลือให้ทุนแก่นักศึกษา และส่งเสริมการศึกษาของมหาวิทยาลัยอันนับว่าได้บำเพ็ญกรณีย์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมไว้ ณ ที่นี้ด้วย

โอกาสนี้ ขอแสดงความยินดีด้วยกับนายกรัฐมนตรี ที่ทางมหาวิทยาลัยได้ยกย่องให้ปริญญากิตติมศักดิ์ไว้เป็นเกียรติ และต่อบรรดาบัณฑิต และผู้ที่ได้รับอนุปริญญาบัตรในวันนี้ ขอให้ทุกคนจงบำเพ็ญกรณียกิจอันดีงามในการที่จะได้ประกอบวิชาชีพประเภทต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพให้แก่ประชาชนต่อไป

อนึ่ง ขอตักเตือนให้บรรดาที่สำเร็จการศึกษาใหม่ทุกคน จงตั้งใจประกอบกิจการงานในหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ พยายามเพิ่มพูนความรู้ในศิลปวิทยาการให้ก้าวหน้าอยู่เสมอการกระทำความดีเท่านั้น ที่จะนำความสุขความเจริญมาสู่ตนเอง และเป็นการเชิดชูเกียรติแก่วิชาชีพ และแก่มหาวิทยาลัยแห่งนี้

ในที่สุดนี้ ขออวยพรให้กรรมการ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ บรรดาผู้ที่ได้รับเกียรติในวันนี้และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ตลอดจนบรรดาผู้ที่มีจิตศรัทธาบริจาคทุนและช่วยเหลือแก่มหาวิทยาลัยนี้ จงประสบความเจริญสุขสวัสดีทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๐๓

ในโอกาสที่ข้าพเจ้าและพระราชินีได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีด้วยกับนายกรัฐมนตรีที่ได้รับปริญญากสิกรรม และสัตวบาลดุษฎีบัณฑิตจากมหาวิทยาลัย และแก่บรรดานิสิตที่ประสบผลสำเร็จในการศึกษา ได้รับเกียรติในวันนี้

ข้าพเจ้ามีความพอใจ ที่ได้ทราบจากรายงานของอธิการบดีว่า กิจการของมหาวิทยาลัยได้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นในรอบปีการศึกษาที่แล้วมา และที่ได้มีการปรับปรุงการบริหารมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ขึ้นใหม่นั้น ก็หวังว่าจะช่วยให้กิจการของมหาวิทยาลัยนี้ได้ดำเนินไปเป็นผลดียิ่งขึ้น

อนึ่ง ข้าพเจ้าขอแสดงความหวังว่า นิสิตที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งนับวันจะทวีจำนวนมากขึ้น เมื่อออกจากมหาวิทยาลัยไปแล้ว ควรจะได้เตรียมตัวให้พร้อมในอันที่จะไปดำเนินงานอาชีพของตนรูปใด เพราะมหาวิทยาลัยก็ได้ประสาทวิชาทุกสาขาให้แล้วประการหนึ่ง เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า เศรษฐกิจของประเทศไทยเราขึ้นอยู่กับการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นท่านต้องระลึกถึงภาระอันสำคัญยิ่งนี้อยู่เสมอ และช่วยกันฟื้นฟูเกษตรกรรมของประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปโดยรวดเร็ว

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในการที่องค์การ มูลนิธิ บริษัท ร้านค้าและบุคคล ได้ให้ความสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาแก่มหาวิทยาลัยนี้เป็นลำดับมา และขออวยพรแก่ทุก ๆ ท่านที่ได้มาร่วมชุมนุมกัน ณ ที่นี้ จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๐๒

วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้มอบปริญญาและรางวัลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ถึงโอกาสที่ข้าพเจ้าจะได้แสดงความยินดีแก่ผู้ได้รับเกียรติในวันนี้ โดยเฉพาะ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งได้รับปริญญารัฐศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ตลอดจนนิสิตทั้งหลายผู้ซึ่งสำเร็จวิชาต่าง ๆ ข้อที่น่ายินดีอีกอย่างหนึ่งก็คือ ความสนใจเอาใจใส่ของประชาชนที่ได้สนับสนุนมหาวิทยาลัยนี้เป็นอย่างดีตลอดมา จำนวนทุนต่าง ๆ ก็มีผู้บริจาคเพิ่มเติม ทำให้มหาวิทยาลัยนี้จะสามารถรับนิสิตจำนวนมากขึ้น การศึกษาของชาติก็จะเจริญก้าวหน้ายิ่ง เมื่อปีที่แล้วข้าพเจ้าได้พูดถึงเรื่องภาษาว่าเป็นสมบัติของชาติที่ควรรักษาและส่งเสริม ภาษานั้นเป็นอุปกรณ์สำคัญสำหรับหาความรู้ ซึ่งหมายถึงความก้าวหน้าของคน อุปกรณ์สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือประเพณี ประเพณีนั้นหมายถึงแบบแผน หรือขนบธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา การสิ่งใดที่ริเริ่มขึ้นแล้ว ได้รับความนิยมถือปฏิบัติตามกันต่อไป จัดว่าเป็นประเพณี คนเราจะดำเนินชีวิตก็ต้องมีแบบแผนเป็นหลัก เราจึงต้องมีประเพณีเป็นแนวปฏิบัติ ชาติไทยเราได้มีประเพณีที่ดีงามมาแต่โบราณกาล บรรพบุรุษของเราได้ปฏิบัติสืบเนื่องมาหลายชั่วคน เมื่อตกทอดมาถึงเราเช่นนี้ เราควรจะรับไว้ด้วยความเคารพ

ในการแจกปริญญาบัตรในวันนี้ ก็นับว่าเป็นประเพณี มีระเบียบวิธีการเข้ารับให้ถูกต้องเรียบร้อย และในที่สุด ข้าพเจ้าก็ต้องมาอ่านโอวาทตักเตือนนิสิตทั้งหลายให้ปฏิบัติดีชอบ โอวาทนี้ก็นับว่าเป็นประเพณีเหมือนกัน แต่วันนี้ ขอยกตัวอย่างประเพณีที่ดีและไม่ดีตามประเพณีการปกครองประเทศ โอวาทของพระมหากษัตริย์หรือพระราชดำรัสต้องเขียนเพื่อให้รัฐมนตรีรับสนอง แต่เดี๋ยวนี้กำลังพูดไม่ใช่อ่าน เพราะว่าได้ทำตามประเพณีอันหนึ่งของคนไทยไม่สู้ดี คือ ทำเกินประเพณีฝรั่ง โอวาทนี้เพิ่งเตรียมเมื่อบ่าย ๒ โมงนี้เท่านั้นเอง ควรจะเตรียมมานานแล้ว แต่เห็นว่าไม่จำเป็น อาจจะไม่รู้เรื่องเท่าไรนัก นี่ตัวอย่างประเพณีที่ไม่ดีที่เราไม่ควรจะทำตาม ประเพณีมีดีมีไม่ดี แต่โดยมากประเพณีที่ปฏิบัติมาช้านานก็นับว่าได้พิสูจน์แล้วว่าควรจะรักษาไว้ ในพิธีแจกปริญญาบัตรวันนี้ที่ทำตามประเพณี บางคนอาจจะเห็นว่า ไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย แน่นอน ผลทางวัตถุคงไม่ได้อะไร นอกจากเมื่อยและร้อน แต่ผลทางใจทุกคนคงจะเห็นพ้องว่า พิธีนี้งามและศักดิ์สิทธิ์มาก โดยสรุปแล้วประเพณีทั้งหลายย่อมมีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคน เรามีประเพณีของชาติไทยเป็นสมบัติ เราควรจะยินดีอย่างยิ่ง และช่วยกันส่งเสริมและรักษาไว้เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ บัดนี้ ขอจบโอวาทที่พิเศษหน่อยด้วยการให้พรให้ทุกคนได้ประสบความเจริญก้าวหน้าและความสุขสวัสดีทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการประกอบพิธีเปิดพระบรมราชานุสรณ์พระเจ้าทรงธรรม

วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๐๓

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาประกอบพิธี เปิดพระบรมราชานุสรณ์พระเจ้าทรงธรรมที่พระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ในวันนี้

ตามรายงานที่กล่าวมา ปรากฏว่ารอยพระพุทธบาทแห่งนี้ ได้ค้นพบในรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรม สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี พระเจ้าทรงธรรมได้ทรงสร้างมณฑปสวมรอยพระพุทธบาท และทรงสถาปนาถาวรวัตถุอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก ปูชนียสถานแห่งนี้เป็นที่เลื่อมใสเคารพบูชาของพุทธศาสนิกชนมาช้านาน พระมหากษัตริย์ได้เสด็จไปถวายสักการบูชาและทรงบูรณปฏิสังขรณ์สืบต่อมา เป็นมหาเจดีย์ที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งของประเทศไทย การที่พระเจ้าทรงธรรมได้ทรงมีพระราชศรัทธาปสาทะอันแรงกล้า ทรงวางรากฐานปูชนียสถานสำคัญแห่งนี้ไว้เป็นปฐมนั้น เป็นพระราชกรณียกิจอันหนึ่งน่าอนุโมทนายิ่งนัก และการที่สมเด็จพระพุฒาจารย์แห่งวัดอนงคาราม ซึ่งได้เคยกำกับการพระพุทธบาทมา พร้อมด้วยพระราชวิมลโมลี ได้ริเริ่มสร้างพระบรมราชานุสรณ์พระเจ้าทรงธรรมขึ้นไว้ ทั้งที่คณะกรรมการได้ดำเนินงานมาจนเป็นผลสำเร็จฉะนี้ จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่ง ที่จะได้รับความสรรเสริญ

ขออานุภาพคุณพระศรีรัตนตรัย และดวงพระวิญญาณพระเจ้าทรงธรรม จงคุ้มครองท่านทั้งหลายให้ประสบความสุขสวัสดีทั่วกัน

ได้มงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าจะได้เปิดพระบรมราชานุสรณ์พระเจ้าทรงธรรม เพื่อเฉลิมพระเกียรติคุณของพระองค์ท่าน ณ บัดนี้.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๔

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๓

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๐๔ นี้ ข้าพเจ้าขอส่งพรมายังท่านทั้งหลายโดยทั่วกัน

ข้าพเจ้าและพระราชินี พร้อมทั้งลูก ๆ ได้จากท่านทั้งหลายไปตั้งแต่กลางเดือนมิถุนายนที่แล้วมา เพื่อเดินทางไปเยือนต่างประเทศเป็นทางการ ในอเมริกาและยุโรป รวม ๑๔ ประเทศด้วยกัน ดังที่ข้าพเจ้าได้แจ้งให้ท่านทราบทั่วกัน เป็นระยะ ๆ ตลอดมาแล้ว บัดนี้การไปเยือนต่างประเทศดังกล่าวเป็นอันเสร็จสิ้นแล้ว ด้วยความเรียบร้อยทุกประการ การไปต่างประเทศครั้งนี้ อำนวยโอกาสให้เราได้เห็นชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศต่าง ๆ และได้เห็นขนบธรรมเนียม ประเพณี ของประเทศเหล่านั้นด้วย ข้าพเจ้าได้พยายามอย่างดีที่สุดที่จะปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายไปกระทำในต่างประเทศคราวนี้ ทั้งได้ศึกษากิจการต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองของเราต่อไป และในการนี้ ก็มีความยินดีที่ท่านทั้งหลายได้ให้ความสนับสนุน เป็นกำลังใจแก่เราอยู่ตลอดมา และในไม่ช้าเราก็จะเดินทางกลับพระนครแล้ว

ตลอดเวลาที่เรามาอยู่ห่างไกลจากประเทศไทยนี้ ข้าพเจ้าก็รู้สึกห่วงใยในกิจการบ้านเมืองอยู่เสมอ และระลึกถึงท่านทั้งหลายอยู่เป็นนิตย์ ในเรื่องการภายในของเรานั้น ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ท่านทั้งหลายมีความเป็นอยู่ด้วยความสงบสุข และทางรัฐบาลก็พยายามดำเนินการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติอย่างดีอยู่แล้วทุกด้าน และบัดนี้ ด้วยความร่วมมือร่วมกำลังความคิดจากบรรดาข้าราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ รัฐบาลได้วางแผนและโครงการ เพื่อฟื้นฟูการเศรษฐกิจ และปรับปรุงการศึกษาของชาติขึ้นใหม่แล้ว ซึ่งจะเริ่มปฏิบัติกันในปีพุทธศักราช ๒๕๐๔ นี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า แผนและโครงการนี้ จะมีประโยชน์ดีสำหรับบ้านเมือง แต่ข้อสำคัญก็อยู่ที่การปฏิบัติตามแผนและโครงการนั้น โดยพร้อมเพรียงกันทุกฝ่ายจึงจะเป็นผลแก่ประเทศชาติ หวังว่าท่านทั้งหลายจะให้ความร่วมมือแก่ทางราชการในการนี้ต่อไป

อย่างไรก็ดี ในยามนี้ สถานการณ์ระหว่างประเทศกำลังปรวนแปรและตึงเครียดอยู่ทั่วทุกส่วนของโลก แม้แต่ทางประเทศเพื่อนบ้านของเรา ก็มีเหตุการณ์ที่น่าวิตก ห่วงใยอยู่เป็นอันมาก และเหตุการณ์เหล่านี้ ย่อมกระทบกระเทือนความเป็นอยู่โดยปกติสุขของประเทศเรา และอาจเป็นภัยแก่เราได้ด้วย ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลาย ได้ร่วมกันตั้งอยู่ในความสงบเพื่อสันติสุขของประเทศชาติและของท่านทุกคนด้วย

ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๐๔ นี้ ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงคุ้มครองรักษาท่านทั้งหลายให้มีความเจริญสุขทั่วกัน และขอให้ท่านทั้งหลายประกอบการทำมาหากิน และปฏิบัติกิจการในหน้าที่ของท่าน ด้วยสุจริตและสามัคคีธรรมเพื่อความรุ่งเรืองของบ้านเมืองสืบไป.

พระราชดำรัส

ในพระราชพิธีสมโภช เนื่องในโอกาสเสด็จนิวัตพระนคร
ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๐๔

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความชื่นชมในไมตรีของทุก ๆ ท่าน ที่ได้มาชุมนุมกันให้พรแก่เราอีกในโอกาสนี้ ขอขอบพระทัยและขอบใจทุก ๆ ฝ่าย ในคำอำนวยพรที่กล่าวมา

เรามีความยินดียิ่งนัก ที่ได้เห็นแต่ละท่านสุขสบายดีทั่วกัน และกิจการของชาติบ้านเมืองก็ได้ดำเนินมาโดยเรียบร้อย ขอขอบใจบรรดาข้าราชการทุกฝ่าย ที่ได้ช่วยกันปฏิบัติงานของชาติ ระหว่างที่เรามิได้อยู่นี้มาด้วยดีจนเป็นผลดังประจักษ์อยู่นี้

การไปเยือนสหรัฐอเมริกา และประเทศต่าง ๆ ในยุโรปของเราครั้งนี้ แม้จะยังความเหน็ดเหนื่อยให้บ้าง เพราะเป็นการเยือนมากมายหลายประเทศติด ๆ กันไป ก็ได้สำเร็จลุล่วงไปแล้วด้วยดี โดยอาศัยความร่วมมือการตระเตรียมการทางฝ่ายรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และด้วยความสนับสนุนของประชาชนชาวไทยอันเป็นกำลังใจแก่เราอย่างสำคัญ ทั้งนี้ ย่อมจะเป็นผลดีช่วยกระชับสัมพันธไมตรีส่งเสริมความสนิทสนม และความเข้าใจอันดีกับประเทศต่าง ๆ เหล่านั้น ทั้งในส่วนราชการและประชาชนของแต่ละฝ่ายยิ่งขึ้น ผลที่ได้จากการเยือนต่างประเทศของเราครั้งนี้ ควรจะได้ช่วยกันรักษาไว้ และส่งเสริมให้บังเกิดประโยชน์โดยสมบูรณ์แก่ประเทศชาติของเราต่อไปด้วย

ในโอกาสนี้ ขอคุณพระรัตนตรัยจงดลบันดาลให้ทุก ๆ ท่าน ได้มีความเจริญ และสุขสวัสดีทั่วกัน.

พระราชดำรัส

เนื่องในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินออกให้ประชาชนเฝ้า ฯ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๐๔

เมื่อวานนี้ เมื่อเข้ามาสู่พระนคร ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความตื้นตันใจยิ่งนัก ที่ได้รับการต้อนรับจากท่านทั้งหลาย อย่างดียิ่งมาตลอดทาง ครั้นมาวันนี้ท่านทั้งหลายยังได้มาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียง แสดงความยินดีและให้พรแก่เรา ณ ที่นี้อีก ก็ยิ่งมีความขอบใจในไมตรีทั้งนี้เป็นพ้นประมาณ

ในระหว่างที่ได้จากท่านไปนั้น เราเองก็มีความห่วงใยในท่านทั้งหลายอยู่ไม่น้อย คราวใดที่ได้ทราบข่าวเหตุการณ์อันผันผวนอยู่ใกล้เคียงประเทศไทยก็ให้มีความกังวลใจถึงผลกระทบกระเทือน ซึ่งอาจจะมีขึ้นต่อความสงบสุขของท่านทั้งหลาย ครั้นได้ทราบว่าบ้านเมืองของเรายังคงดำรงอยู่ในปรกติสุข ก็ค่อยคลายกังวล

การเยือนนานาประเทศ ในอเมริกาและยุโรปเป็นทางราชการครั้งนี้ บรรดาประเทศต่าง ๆ ที่เราไปเยือนต่างได้แสดงไมตรีให้การต้อนรับและความสะดวกแก่เราเป็นอย่างดี เหมาะสมแก่เกียรติของประเทศไทยทุกประการ ภารกิจในการเยี่ยมเยียนประเทศเหล่านี้นับว่าได้ลุล่วงไปแล้วด้วยดี ทั้งนี้ ก็โดยอาศัยความสนับสนุนจากท่านทั้งหลาย เป็นกำลังใจแก่เราอยู่ด้วย ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า ภารกิจที่ได้พยายามปฏิบัติคราวนี้ จะมีผลช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพ ความสนิทสนม และความเข้าใจอันดีระหว่างนานาชาติเหล่านั้นกับประชาชาติไทย

ข้อสังเกตที่ประทับใจข้าพเจ้า ในระหว่างที่อยู่ในประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ข้อหนึ่งนั้นก็คือ ประเทศไหนประชาชนพลเมือง มีความสามัคคีกลมเกลียวกันดี มีระเบียบวินัยดี ประเทศนั้นก็เจริญและอยู่ในฐานะดี ยิ่งมีความสมัครสมานกลมเกลียวกันมากก็ยิ่งเจริญมาก จึงเห็นได้ว่าความสามัคคีกลมเกลียวกันในระหว่างคนในชาติและความเข้าใจรักษาระเบียบวินัยนี้แหละย่อมเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่ง ที่จะช่วยนำประเทศชาติสู่ความวัฒนาถาวร ข้าพเจ้าใคร่ขอฝากข้อคิดนี้ไว้แก่ท่านทั้งหลายด้วย

ในโอกาสนี้ ขอขอบใจในคำอำนวยพร และความปรารถนาดีที่แสดงแก่เรา และขอสนองพรให้ท่านทั้งหลายแต่ละคน มีความเจริญด้วยจตุรพิธพรทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีตรวจพลสวนสนาม
เนื่องในการเสด็จพระราชดำเนินกลับจากการเยือนสหรัฐอเมริกา
และประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป

วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๐๔

ทหารทั้งหลาย

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีมาก ที่ได้มาร่วมในการตรวจพลสวนสนาม ซึ่งกองทัพทั้ง ๓ ได้จัดให้มีขึ้น เพื่อต้อนรับเราในโอกาสที่ได้กลับคืนสู่พระนคร โดยเฉพาะเมื่อท่านทั้งหลายต่างก็เหน็ดเหนื่อยกันอยู่มากทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ประจำของทหาร และในการให้บริการพิเศษต่าง ๆ แก่เรา นับตั้งแต่วาระที่เราได้เข้าสู่พระราชอาณาจักรมานี้แล้วยังได้แสดงน้ำใจอันดีแก่เราในวันนี้อีกฉะนี้ ความปีติปราโมทย์ของเราเองที่ได้มาอยู่ในท่ามกลางท่านทั้งหลาย ก็ยิ่งเพิ่มพูนขึ้นสุดจะประมาณ ขอขอบใจในความห่วงใยความปรารถนาดี ตลอดจนคำอำนวยพรที่ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้แสดงแก่เราในนามของท่านทั้งหลาย

ในการที่ได้ไปเยือนต่างประเทศครั้งนี้ ข้าพจ้าก็ได้มีโอกาสชมกิจการทหารในประเทศที่ผ่านไปนั้นด้วยบ้าง เท่าที่ได้ติดต่อสังสรรค์กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเขามาแล้วก็มีความเห็นว่าการพูดจากันเข้าใจง่ายและสะดวก เพราะความจำเป็นต้องการของการทหาร หรือวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ทางด้านทหารก็ตรงกันอยู่แล้ว และเท่าที่เกี่ยวกับกิจการทหารนี้ ดูเขาตั้งใจแสดงความเอื้อเฟื้อแก่เราอยู่เสมอ การที่ได้กลับมาเห็นความเข้มแข็งและเป็นปึกแผ่นของกองทัพของเราอีกด้วยนี้ ก็ยิ่งมีความชื่นใจ ข้อที่ข้าพเจ้าพอใจเป็นพิเศษยิ่ง ก็ที่ทราบว่าท่านทั้งหลายต่างได้ตระหนักในความผันผวนของเหตุการณ์ที่เป็นอยู่ทุกทิศทาง และที่ได้รับคำยืนยันว่า พร้อมจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละเป็นชาติพลีทุกเมื่อ ความรู้เท่าถึงการณ์ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทหาร พร้อมที่จะเสียสละแม้แต่ชีวิตเพื่อเป็นชาติพลีนี่แหละ จะช่วยให้กองทัพของเราแกร่งกล้าเป็นที่เกรงขามแก่หมู่อมิตรที่อาจจะมีมา

ขอขอบใจท่านทั้งหลายอีกครั้งหนึ่ง ในความปรารถนาดี และความเห็นอกเห็นใจที่แสดงแก่เรา และขอพระคุณพระรัตนตรัยได้คุ้มครองบรรดาเหล่าทหาร ดลบันดาลให้แต่ละคนมีความสุข ปราศจากโรคและภัย ได้เป็นกำลังช่วยป้องกันรักษาประเทศชาติต่อไป เทอญ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะ
แก่ข้าราชการนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ชุดที่ ๓,
นักศึกษาวิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ ๒,
นายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการผสม ชุดที่ ๓,
นายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ ชุดที่ ๒๑,
และนายทหารนักเรียนโรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง ชุดที่ ๑๕,
ณ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม

วันพุธ ที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๔

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาในพิธีมอบประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะแก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และนายทหารนักเรียน ซึ่งสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพบก โรงเรียนเสนาธิการผสม โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง อีกวาระหนึ่งในวันนี้

ตามรายงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เกี่ยวกับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร นับว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ส่วนที่ได้กำหนดการประมาณสถานการณ์ระดับชาติ และกำหนดนโยบายความมั่นคงของชาติขึ้นนั้น ย่อมอำนวยประโยชน์แก่การบริหารประเทศชาติเป็นอย่างมาก

ข้าพเจ้าเห็นพ้องด้วยกับกองทัพบก ที่ได้จัดให้นายทหารชั้นผู้ใหญ่เข้าศึกษาในวิทยาลัยการทัพบก มาเพิ่มพูนความรู้ เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่อันสูงของตนอย่างเต็มที่ ส่วนนายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการผสมนั้น ข้าพเจ้าหวังว่า จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายอำนวยการชั้นสูง และพร้อมที่จะปฏิบัติการยุทธร่วมกับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรได้เป็นอย่างดีทุกเมื่อ

สำหรับโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ กองทัพเรือก็จะได้นายทหารฝ่ายเสนาธิการไว้ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาเพิ่มขึ้น และผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายช่างกลชั้นสูงก็จะได้เป็นกำลังสำคัญของกองทัพเรือที่จะดำเนินกิจการช่างให้ก้าวหน้าทันสมัยยิ่งขึ้น

เมื่อสรุปผลการศึกษาของแต่ละสถาบันแล้ว ได้เป็นไปด้วยดีสมความมุ่งหมายของทางราชการ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีในผลสำเร็จของข้าราชการนักศึกษาและนายทหารนักเรียนทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ในที่สุดนี้ ขออวยพรให้ทุกท่านประสบความสุขความเจริญทั้งในหน้าที่ราชการและส่วนตัว เพียบพร้อมด้วยสติปัญญาและปฏิภาณอันเฉียบแหลม สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่และเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีในโอกาสที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันนี้อีกวาระหนึ่ง

ตามที่อธิการบดีได้รายงานถึงความก้าวหน้าของกิจการ และการกำหนดแผนวางโครงการปรับปรุงขยายงานการศึกษาของคณะต่าง ๆ เพื่อสมทบควบคู่พร้อมกันไปกับโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจของชาตินั้น ข้าพเจ้ารับทราบด้วยความพอใจ กับขอแสดงความยินดีต่อท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และแก่ทุก ๆ ท่านที่บรรลุผลสำเร็จในการศึกษา ได้รับเกียรติจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งนี้โดยทั่วกัน

ท่านทั้งหลายคงจะตระหนักอยู่แล้วว่า การศึกษาเล่าเรียนเป็นเรื่องที่ไม่มีสิ้นสุดผู้ปรารถนาความเจริญในการประกอบกิจการงาน จะต้องหมั่นเอาใจใส่แสวงหาความรู้ให้เพิ่มพูนอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะกลายเป็นผู้ที่ล้าสมัยหย่อนสมรรถภาพไป อีกประการหนึ่ง ความเจริญของบ้านเมืองนั้น ใช่ว่าจะราบรื่นไปตลอด โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถปราชญ์เปรื่องแต่เท่านั้นก็หาไม่ ต้องอาศัยความสามัคคีกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ร่วมกันคิดอ่านแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดีอีกทางหนึ่ง จึงจะเกิดประโยชน์โดยสมบูรณ์แก่ประเทศชาติ ทั้ง ๒ ประการนี้ บุคคลส่วนมากทราบกันดี แต่ไม่ค่อยจะนำไปปฏิบัติกัน ในโอกาสนี้ จึงขอฝากไว้ให้ท่านทั้งหลายเพื่อนำไปใช้ด้วย

ในที่สุดนี้ ขอคุณพระศรีรัตนตรัย จงปกป้องคุ้มครองท่านทั้งปวงที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ ให้ประสบแต่ความผาสุกสวัสดีเป็นนิจนิรันดร์.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร แก่นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายทหารแผนที่ นักเรียนนายเรือ และนักเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งสำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด

วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๐๔

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบกระบี่ และปริญญาบัตรแก่นักเรียน ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนแผนที่ โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ประจำปี ๒๕๐๓ อีกวาระหนึ่ง

วันนี้ เป็นวันสำคัญวันหนึ่งในประวัติของท่าน ที่ได้อุตสาหะพากเพียรมาจนประสบผลสำเร็จสมความมุ่งหมาย ได้รับเกียรติดังที่ได้ประจักษ์อยู่ขณะนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับทุก ๆ ท่าน

การที่ท่านทั้งหลายจะออกไปรับราชการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาต่อไปนั้น นับว่าได้ก้าวจากความเป็นนักเรียนขึ้นสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งจะต้องรับผิดชอบตนเองขั้นหนึ่งแล้ว ฉะนั้น ขอให้ทุกคนจงระวังในเรื่องความประพฤติ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อเป็นแบบอย่างอันดีแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งแต่ละคนจะดีหรือไม่เพียงไรย่อมอยู่ที่ท่านทั้งหลาย จะถ่ายทอดวิชาความรู้และอบรมสั่งสอนให้ ในประการต่อไปถึงแม้ว่าท่านจะเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงเพียงนี้แล้วก็ดี แต่วิวัฒนาการทางทหารและสถานการณ์ของโลกมิได้หยุดนิ่งเสมอไป ท่านจึงจำเป็นจะต้องปรับปรุงตัวของท่านเอง พยามยามสดับตรับฟังเหตุการณ์ และแสวงหาวิชาความรู้เพิ่มเติมให้ทันสมัย ถ้าท่านได้มีความตั้งใจและเพียรพยายามดังที่ว่ามานี้แล้ว ก็เป็นที่หวังได้ว่า จะเป็นทางนำความเจริญในหน้าที่ราชการมาสู่ท่านตลอดจนวงศ์สกุล และเป็นผลดีมาถึงประเทศชาติอีกด้วย

ในที่สุดนี้ ขออวยพรให้บรรดานายทหารใหม่ทุกนาย และท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้จงประสบความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดงานสัปดาห์แห่งศิลปและวรรณคดีนานาชาติ

วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๐๔

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ คณะกรรมการจัดงาน และผู้แทนรัฐบาลต่าง ๆ ที่ร่วมในการจัดงาน

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้ทราบว่า ท่านทั้งหลายได้ร่วมกันจัดให้มีงานนี้ขึ้น เพื่อสร้างเสริมสัมพันธภาพอันดีต่อกันในระหว่างชาติต่าง ๆ ตามหลักการและข้อมติสำคัญขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ในสมัยโบราณประชาชนของแต่ละประเทศแต่ละชาติ ซึ่งอยู่ห่างไกลกัน มีการไปมาหาสู่ ค้าขายแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันไม่มากนัก เนื่องจากการคมนาคมยังไม่เจริญ ประชาชนแต่ละประเทศจึงไม่มีความคุ้นเคยและไม่มีความเข้าใจในวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศิลปวิทยา และความเป็นอยู่ซึ่งกันและกัน แต่ในปัจจุบันนี้การคมนาคมสะดวกขึ้นเป็นอันมาก ประชาชนแต่ละชาติเดินทางไปมาหาสู่กันได้รวดเร็ว มีการค้าขายและมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิดทุกด้าน จึงจำเป็นที่ประชาชนของแต่ละชาติจะได้ศึกษาเพื่อทราบวัฒนธรรม ศิลป และวรรณคดีของตนเองและของชาติอื่น เพื่อเป็นรากฐานแห่งความเข้าใจอันดีต่อกัน และจะได้อยู่ร่วมกันในโลกโดยสันติสุข การจัดงานนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อกระชับสัมพันธไมตรีและความเข้าใจอันดีในระหว่างประชาชนชาติต่าง ๆ สมควรที่จะได้รับการส่งเสริม

ข้าพเจ้าจะกระทำพิธีเปิดงาน ขออวยพรให้งานนี้จงดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยได้ผลสมความมุ่งหมาย และขอให้ผู้ร่วมงานทุกท่านจงประสบแต่ความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๔

ในโอกาสที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญา และอนุปริญญาของมหาวิทยาลัย แพทยศาสตร์อีกวาระหนึ่งในวันนี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้ทราบว่า การบริหารงานและการศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้ปรับปรุงเจริญก้าวขึ้นมาก ดังปรากฏผลที่นายกสภามหาวิทยาลัยแถลงมานั้น ขอขอบใจบรรดากรรมการ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เอาใจใส่ในการนี้เป็นอย่างดี ทั้งขออนุโมทนาด้วยที่องค์การ มูลนิธิ และผู้มีกุศลจิตได้อำนวยความสนับสนุนช่วยเหลือแก่มหาวิทยาลัย

ในส่วนนักศึกษาซึ่งได้สำเร็จหลักสูตรแล้วนั้น ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีในผลสำเร็จของท่าน ขอให้ท่านดำเนินวิชาชีพอันมีเกียรตินี้ ด้วยการปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักวิชาที่ได้เล่าเรียนมา นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้มีจิตใจสูง ประกอบด้วยเมตตากรุณาแก่เพื่อนมนุษย์ทั่วไป การกระทำความดีเท่านั้นที่จะนำความสุขความเจริญมาสู่ตนเอง การที่ท่านได้เรียนสำเร็จจนได้รับปริญญาและอนุปริญญาแล้วนั้น ขอให้พยายามศึกษาและฝึกฝนตนเองไว้เสมอ ถ้าท่านไม่ศึกษาเพิ่มเติมไว้ ต่อไปไม่ช้าท่านก็จะเป็นผู้ล้าหลังไม่ทันกับความเจริญของโลก

ในที่สุดนี้ ขอความสุขความเจริญจงมีแก่ทุก ๆ ท่านทั่วกัน.

พระราชดำรัส

เนื่องในโอกาสทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เขื่อนภูมิพล

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๔

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เขื่อนภูมิพล ในวันนี้

ตามรายงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร เขื่อนนี้จะมีความสำคัญในการเสริมสร้างความเจริญของประเทศ และความผาสุกสมบูรณ์ของประชาชน เพราะเมื่อได้ก่อสร้างเขื่อนนี้เสร็จแล้ว ก็จะสามารถผลิตไฟฟ้าได้เป็นจำนวนมาก ช่วยให้ประชาชนได้มีไฟฟ้าใช้กันมากขึ้น ทั้งจะช่วยให้การอุตสาหกรรมของประเทศเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไปด้วย

ยิ่งกว่านั้น เขื่อนแห่งนี้จะอำนวยประโยชน์ในด้านการชลประทาน การคมนาคม และการบรรเทาอุทกภัย ซึ่งล้วนเป็นเครื่องส่งเสริมให้อาณาประชาราษฎรสมบูรณ์พูนสุขยิ่งขึ้น

ฉะนั้น การก่อสร้างเขื่อนนี้จึงนับได้ว่าเป็นการริเริ่มที่ดี เป็นหลักพยานที่แสดงถึงความเพียรพยายามของทางราชการ ในการที่จะก่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชน ข้าพเจ้าขอขอบใจผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนี้โดยทั่วกัน

บัดนี้ ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าจะได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ ขอให้การก่อสร้างเขื่อนนี้จงสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพื่อให้บังเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติสืบไป สมดังปณิธานที่ตั้งไว้ จงทุกประการ.

พระราชดำรัส

ในพิธีวางศิลาฤกษ์ตึกวิจัยทางประสาทวิทยา
และเปิดอาคารสร้างใหม่
ณ โรงพยาบาลประสาท พญาไท

วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๔

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ตึกวิจัยทางประสาทวิทยา และเปิดตึกศาลาบำบัด ตึกศัลยกรรมประสาท และตึกคนไข้หญิงของโรงพยาบาลประสาท พญาไทในวันนี้

ในปัจจุบันนี้วิทยาการทางประสาทวิทยาได้ก้าวหน้าไปเป็นอันมาก ได้มีการศึกษาในด้านระบบประสาทและการเจ็บป่วยในด้านนี้ ซึ่งอาจเกิดจากการอักเสบ เนื้องอกและหลอดโลหิตสมองพิการ เป็นต้น ถึงแม้ผู้ป่วยเหล่านี้จะได้รับการรักษาพยาบาลเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ก็ยังจำเป็นต้องมีการค้นคว้าหาสาเหตุอื่น ๆ เกี่ยวกับโรคนี้ เพื่อจะได้หาทางป้องกันเสียแต่ต้น ข้าพเจ้าสนับสนุนให้สร้างตึกวิจัยนี้ขึ้น เพื่อจะได้ศึกษาวิจัยโรคประสาท แต่ละชนิดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งจะได้ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความชำนาญเพิ่มขึ้นอีกด้วย ข้าพเจ้าขอขอบใจรัฐบาลที่ได้ให้ความสนับสนุนเป็นอันดี ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลที่ได้บากบั่นช่วยกันเริ่มงานวิจัยทางประสาทวิทยานี้ขึ้น และขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของบรรดาท่านที่ร่วมบริจาคเงินสมทบช่วยเหลือกิจการของโรงพยาบาลนี้โดยทั่วกัน

บัดนี้ ข้าพเจ้าจะได้ทำพิธีวางศิลาฤกษ์ตึกวิจัยทางประสาทวิทยา และเปิดอาคารต่าง ๆ ของโรงพยาบาล เพื่ออำนวยประโยชน์แก่ประชาชนผู้เจ็บไข้ทางโรคประสาทนี้ สืบไปชั่วกาลนาน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๔

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง และขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยนี้ ได้มอบปริญญารัฐศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่พระราชินี

ตามรายงานของอธิการบดี ข้าพเจ้ามีความพอใจมากที่ได้ทราบว่า ในปีนี้ทางมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นเป็นอีกคณะหนึ่ง เพื่อเสริมสร้างกำลังในด้านการศึกษาให้อยู่ในระดับสูงขึ้น การที่มหาวิทยาลัยจะมีมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตในวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นนั้น ชี้ให้เห็นความก้าวหน้าของชาติในด้านวิชาการ ทั้งนี้ เพราะการกระทำใด ๆ เพื่อเพิ่มพูนในด้านปริมาณแล้ว ย่อมต้องคำนึงถึงคุณภาพไว้อยู่เสมอ ข้าพเจ้าได้เคยพูดถึงความสำคัญของเรื่องประเพณี เรื่องภาษา เรื่องความเป็นคน วันนี้ใคร่จะพูดถึงเรื่องหน้าที่ เพราะหน้าที่เป็นเรื่องสำคัญมากในการปฏิบัติการงาน คำว่าหน้าที่หมายถึงกิจที่ต้องทำ ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพสมบูรณ์ และเมื่อมีสิทธิแล้วย่อมมีหน้าที่ รัฐธรรมนูญการปกครองของประเทศต่าง ๆ จึงได้บัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ของประชาชนพลเมืองไว้ให้เป็นหลักปฏิบัติ สิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งควบคู่กันไป ในด้านสิทธิเรามีเสรีภาพในการคิด การทำ แต่การใช้สิทธิดังกล่าวนี้ ต้องมีหลักที่จะต้องปฏิบัติ คือรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมไว้ เพราะประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ประเทศชาติทรงไว้ซึ่งอิสรภาพ ผลสุดท้ายก็เท่ากับเป็นประโยชน์ของแต่ละคน คนเรายังมีหน้าที่อีกหลาย ๆ อย่างต่าง ๆ กัน แล้วแต่บุคคล เช่น ข้าพเจ้ามีหน้าที่มามอบปริญญาบัตรแล้วให้โอวาท หน้าที่ของนิสิตนั้นก็ต้องศึกษาวิชาเพื่อรับปริญญา เมื่อได้รับปริญญาแล้วต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่ประกอบอาชีพโดยความสุจริต

เมื่อก่อนที่มีการสอบไล่ เราได้พบกันจำนวนมาก ได้พบกันที่สวนอัมพร นายกสโมสรได้ขอให้ข้าพเจ้าให้พรให้สอบไล่สำเร็จทุกคน ข้าพเจ้าก็ได้ตอบว่า การที่จะให้พรให้ทุกคนสอบไล่สำเร็จนั้นเป็นไปไม่ได้ เพียงแต่ให้กำลังใจเท่านั้นเอง และได้บอกไว้ว่า ครูนั้น อาจารย์นั้น ได้มีหน้าที่สอบไล่สอบนักศึกษา ไม่ใช่สำหรับแกล้งสอบสำหรับทราบว่าได้เรียนรู้วิชาต่าง ๆ นั้นดีหรือเปล่า อาจารย์ก็ได้ทำหน้าที่ ลูกศิษย์นักศึกษาก็ต้องทำหน้าที่โดยที่เรียนให้ดีเพื่อที่จะได้สำเร็จวิชานั้น ๆ ในเรื่องหน้าที่นี้ ข้าพเจ้าขอพูดอีกหน่อย แต่เป็นเรื่องที่เป็นเรื่องใน.... พูดได้ว่า อยู่ในวงเล็บได้ คือว่า เป็นเรื่องนอกเรื่องหน่อย ที่สวนอัมพรนั้นเอง ข้าพเจ้าจึงได้เล่าถึงการไปต่างประเทศที่นักหนังสือพิมพ์ได้ถามถึงสถานการณ์ทั่วโลก สถานการณ์ในเมืองไทย เขาได้ถามว่าที่เกิดเรื่องต่าง ๆ ตีหัวกันที่ญี่ปุ่นพวกนักศึกษาได้เดินขบวนตีกันนั้น เพราะเหตุใด ข้าพเจ้าก็สันนิษฐานไว้ว่าคงมีผู้ยุยงไม่กี่สิบคน ยุยงให้นักศึกษา

เป็นจำนวนพันได้เดินขบวนและตีหัวกัน นั่นแสดงให้เห็นว่า เราไม่ได้ตั้งใจที่จะทำร้ายซึ่งกันและกัน แต่ว่าเมื่อมีการยุยงก็อาจจะเกิดเหตุร้ายซึ่งคาดผลไม่ถูก ไม่ทราบว่าจะเกิดเรื่องแค่ไหนได้ ในเรื่องนี้ ก็ขอเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ๆ แต่ว่านานมาแล้ว เมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีซึ่งเป็นเรื่องที่น่าคิด ท่านคงทราบแล้ว เรื่องนี้คงได้ผ่านตาแล้วว่าเรื่องอะไร

ในสมัยพุทธกาลนั้น มีพระเจ้าแผ่นดินชื่อพระเจ้าอชาติศัตรูแห่งแคว้นมคธ เจ้าองค์นั้นอยากได้แคว้นวัชชีซึ่งเป็นเขตที่อยู่ใกล้กับแคว้นมคธ แต่พระองค์ยังเกรงกลัวแคว้นวัชชีมาก เพราะแคว้นวัชชีนั้นมีกำลังมาก แต่ก็อยากที่จะไปตีให้ได้ จึงส่งให้พราหมณ์วัสสการไปที่เมืองหลวงแคว้นวัชชี คือ นครเวสาลี เมื่อไปดูลาดเลาและไปปฏิบัติการณ์ พราหมณ์นั้นก็ไปได้เห็นว่าการปกครองของแคว้นวัชชีนั้น คือแคว้นวัชชีนั้นประกอบด้วยเขตต่าง ๆ หลายเขตและปกครองแต่ละเขตมีเจ้าครองนคร เมื่อมีเรื่องสำคัญใด ๆ เจ้าครองนครเหล่านั้นมาประชุมกันเพื่อตัดสินใจในการปฏิบัติ พราหมณ์เห็นเช่นนั้นก็หาอุบาย พราหมณ์แสดงตนให้ประชาชนและเจ้านายในเมืองนั้นไว้ใจและนิยมอย่างยิ่ง เห็นว่าเป็นคนเก่ง เห็นว่าเป็นคนดีเลยแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ ให้สอนเด็ก ๆ โดยมากก็เป็นลูกของเจ้าเมืองต่าง ๆ ในเขตต่าง ๆ ของแคว้นนั้น พราหมณ์ก็ดีใจ และสั่งสอนในวิชาการต่าง ๆ รวมทั้งได้พยายามที่จะให้เด็ก ๆ ลูกของเจ้าครองนครต่าง ๆ นี้ได้อิจฉากัน สั่งสอนไว้ว่า คนนั้นไม่ดี ว่าตัวดีกว่า ไอ้ความอิจฉานี่ก็เป็นคล้าย ๆ โรคติดต่อ ติดต่อไปถึงผู้ใหญ่ก็ได้ คราวนั้นก็ติดต่อ เมื่อติดต่อแล้ว พราหมณ์ก็ทราบว่าสำเร็จกิจการ เพราะว่าเมื่อมีการประชุมของเจ้านครทั้งลาย พวกที่ควรจะมาประชุม ก็ไม่มาประชุมบ้าง ถ้ามาประชุมก็มาทะเลาะเบาะแว้งกัน พระเจ้าอชาติศัตรูทราบเช่นนั้น ก็เข้ามาตีเมืองได้โดยง่ายดาย

เรื่องนี้โบราณแล้ว แต่ขอบอกว่าเท่ากับเป็นเรื่องที่เป็นการแสดงถึงลูกไม้เก่า ซึ่งทุกวันนี้ก็ใช้เหมือนกัน เราอยู่ในสมัยที่ลำบากที่อันตราย ใครมาใช้ลูกไม้นี้ เราต้องทราบการยุยงที่มี เราป้องกันได้โดยง่าย ไม่ใช่สิ่งที่ยาก ข้าพเจ้าเคยพูดมาเมื่อสองสามปีมาแล้วถึงความเป็นคนว่า คนนี้ต่างกับสัตว์อย่างไร ได้บอกว่า คนเราได้เปรียบสัตว์เพราะเรามีสมองเราคิดพิจารณาได้ สิ่งใดที่เราจะกระทำ ต้องคิดเสียก่อนอย่างนี้ไม่มีการยุยงที่จะแตะต้องเราได้ ทุกคนทั้งบัณฑิตที่สำเร็จในวันนี้ ทั้งนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ ทั้งครูบาอาจารย์ ทั้งประชาชนทั่วไปในเมืองไทยนี้ รู้สึกว่ารักชาติ ไม่อยากให้ชาติเป็นอย่างอื่น อยากเป็นอิสรภาพ อยากเป็นไทย แต่ว่าเราต้องป้องกันชาติ โดยที่ไม่ฟังคำยุยง หรือเมื่อโดนยุยงแล้ว ต้องพิจารณา เราไม่ตกหลุม การยุยงนั้นอย่าไปคิดว่ามีการยุยงภายนอกเท่านั้นเอง หมายถึง บุคคลที่สาม หรือคนอื่นมายุยง การยุยงนี้มีสองประเภท ประเภทภายนอก คือ ศัตรู คือ บุคคลประเภท

ที่ ๓ ประเภทภายใน ภายในเราเอง คือ ความโกรธ ความโลภ ความหลง นั้นเป็นศัตรูเหมือนกัน เป็นยุยงแต่ว่าจะแก้ไขได้เช่นเดียวกันทั้งนั้น ต้องแก้ไขด้วยการพิจารณาการยั้งคิดก่อนปฏิบัติงานใด ๆ นี่จะเป็นผลให้เราประชาชนคนไทยได้อยู่เป็นเป็นสุขมีสิทธิ และมีเสรีภาพตามที่เราต้องการ เพื่อที่จะขจัดการยุยงนี้ก็ยังมี คือ สามัคคี สามัคคีมีได้อยู่ในคณะอยู่ในสถาบัน เช่น จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย และในชาติ สามัคคีที่สำคัญที่สุดคืออะไร ก็คือสามัคคีในชาติ ไม่ใช่ว่า ความสามัคคีในคณะไม่ดี แต่ต้องระวัง ถ้าสามัคคีกัน แต่ว่าไปก้าวก่ายหรือไปทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนในสถาบันก็เป็นความผิด ถ้าสามัคคีในสถาบันไปทำให้คนอื่นเสียหายหรือเดือนร้อน ก็ไม่ดี เพราะทำให้เสียหายต่อสามัคคีของชาติ กลับมาถึงเรื่องหน้าที่ หน้าที่ของท่านคือว่า เป็นนิสิต จะเป็นผู้ใหญ่ จะเป็นผู้น้อยรักษาสามัคคี ขอฝากข้อนี้ไว้เพื่อที่จะพิจารณา ความเป็นไทยนั้น ขอย้ำอีกทีว่าเราพิเศษ เราไม่เหมือนคนอื่น เรารักไทย แล้วก็ความคิดนี้อาจจะต่างกัน เช่น ตะกี้คิดถึงอย่างหนึ่งว่าฝนตก ฝนตกหนักนั้นสำหรับคนไทยเราถือว่าเป็นนิมิตดี ถือว่าอากาศดีร่มเย็น ต่างประเทศ ภาษาฝรั่งเขาบอกว่าอากาศไม่ดี บอกว่าวันนี้อากาศแย่มาก เลวมาก ถ้ามาแปลเป็นภาษาไทย เราถือว่าอากาศดี ร่มเย็น หวังว่าการที่อากาศดีร่มเย็นเป็นมงคลเช่นนี้จะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างเรียบร้อยแทนที่จะอวยพรแก่ท่านทั้งหลายให้มีความสุข ความเจริญทั่ว ๆ กัน ข้าพเจ้าขอฝากความคิดว่าวันนี้เป็นวันมงคลมีความเจริญ เป็นนิมิตดี สำหรับอนาคต.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๐๔

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญา และอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง ตามที่อธิการบดีได้แถลงถึงกิจการ ที่มหาวิทยาลัยได้ดำเนินมาในรอบปีการศึกษา ๒๕๐๓ – ๒๕๐๔ นั้น ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้ทราบว่า สถานอุดมศึกษาวิชาการเกษตรแห่งนี้ได้เจริญก้าวหน้าสมความมุ่งหมายมาเป็นลำดับ และนิสิตผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาและอนุปริญญาในวิชาสาขาต่าง ๆ ก็มีจำนวนมากขึ้น เป็นที่หวังได้ว่า ประเภทของเราจะได้ผู้ที่มีความรู้ดีเป็นกำลังของบ้านเมือง เพื่อช่วยให้การเกษตรเจริญไปโดยรวดเร็ว

บรรดานิสิตที่ได้ผ่านการศึกษาจบมหาวิทยาลัยแล้วนั้น นับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถพอที่จะใช้สติปัญญาหยั่งคิด และตัดสินปัญหาต่าง ๆ ได้รอบคอบเหมาะสมแก่กาลเทศะ แต่ขอให้ระลึกว่า แม้จะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงเพียงใด ถ้าบกพร่องต่อการประมาณตนในทางปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ วิชาต่าง ๆ ที่ได้เล่าเรียนมาจนสำเร็จนั้นก็ไร้ประโยชน์ไม่สามารถจะนำความเจริญมาสู่ตน และประเทศชาติสมดังความปรารถนาได้

การเกษตรเป็นหัวใจอันสำคัญในด้านการเศรษฐกิจของประเทศเราเพียงใดย่อมทราบดีอยู่แล้ว ประชาชนจะอยู่ดีกินดีและมีความก้าวหน้า ก็ต้องอาศัยความรู้และวิชาการอย่างที่ท่านได้เรียนมา ฉะนั้น เป็นหน้าที่ของท่านที่จะนำเอาหลักวิชาไปปฏิบัติให้เป็นตัวอย่าง เพื่อให้ประชาชนมีความเลื่อมใสด้วย ขอให้ท่านทั้งหลายจงพยายามช่วยกันทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุด

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยในวันนี้ขอให้ท่านจงรักษาเกียรติคุณนี้ไว้ด้วยดีทุกวิถีทางตลอดไป ในโอกาสนี้ขออนุโมทนาในเจตนาดีของบรรดาท่านผู้มีความสนใจในความสำคัญของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ความสนับสนุนเกื้อกูลต่าง ๆ อันนับได้ว่าได้บำเพ็ญกรณียกิจเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุก ๆ ท่านที่ได้มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ จงปราศจากโรคภัย มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๔

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันนี้ เป็นโอกาสให้ข้าพเจ้าได้รับทราบจากคำแถลงของอธิการบดีว่า มหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงและยกระดับการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อให้ทันสมัยกับความเจริญของโลกพร้อมทั้งได้ปรับปรุงขยายงานด้านอื่น ๆ ให้ดี และเหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้เป็นกิจการที่น่าพอใจมาก

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีต่อนักศึกษาที่ได้อุตสาหะพากเพียร ในการศึกษาจนบรรลุความสำเร็จเป็นบัณฑิตโดยสมบูรณ์ในวันนี้ ความเป็นบัณฑิตถือว่าเป็นเกียรติอย่างสูง ซึ่งต้องรักษาไว้ด้วยดี

บรรดาผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ก็เปรียบเหมือนได้กุญแจที่จะไขไปสู่ชีวิตที่เจริญต่อไปในวันข้างหน้า แต่ขอเตือนว่าการดำเนินชีวิตโดยใช้วิชาการอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ จะต้องอาศัยความรู้รอบตัวและหลักศีลธรรมประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ดี แต่ขาดความยั้งคิด นำความรู้ไปใช้ในทางมิชอบ ก็เท่ากับเป็นบุคคลที่เป็นภัยแก่สังคมของมนุษย์ ฉะนั้น ขอให้ทุกคนจงดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ โดยอาศัยวิชาความรู้ที่ได้รับมาประกอบด้วยความยั้งคิดชั่งใจ และศีลธรรมอันดีงาม เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองและของประเทศชาติ

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุก ๆ ท่านที่ได้มาร่วมในพิธีนี้ จงประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน
ของกระทรวงศึกษาธิการ
ครั้งที่ ๒๔ ประจำปี ๒๕๐๔

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๔

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาประกอบพิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียนประจำปี

การที่ท่านทั้งหลายช่วยกันจัดงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนของชาติมีความสามารถในการใช้ฝีมือ หรือที่เรียกว่า หัตถศึกษา นั้น เป็นการสมควรยิ่ง เพราะเท่ากับได้ช่วยให้นักเรียนใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้ ย่อมจะทำให้มีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนได้ประดิษฐ์ขึ้น และได้นำมาแสดงไว้ในงานนี้ ซึ่งจะชวนให้เป็นผู้ที่รักการฝีมือมากขึ้น การประกอบกิจใด ๆ ทุกคนก็ปรารถนาให้กิจที่ปฏิบัตินั้นได้รับความสำเร็จดีที่สุดที่จะดีได้ งานศิลปหัตถกรรมก็เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยหัดให้เด็กมีความตั้งใจประกอบงานของตนด้วยความสามารถ ถ้างานที่ได้ทำขึ้นนั้นเป็นผลสมความตั้งใจ ก็ย่อมจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเองที่จะประกอบการงานต่อไปในภายหน้า ฉะนั้น ที่กระทรวงศึกษาธิการได้เอาใจใส่ในเรื่องนี้ จนได้จัดขยายกิจการเกี่ยวกับการแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียนให้กว้างขวางมาเป็นลำดับ จึงเป็นที่น่าสรรเสริญอย่างยิ่ง

บัดนี้ ข้าพเจ้าขอเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ขออวยพรให้บรรดาครูและนักเรียน ตลอดทั้งเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่ช่วยกันจัดงานนี้ จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน ขอให้งานนี้จงดำเนินลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย เป็นผลสมความมุ่งหมายทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์
ในพิธีตรวจพลสวนสนามเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๐๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีนัก ที่ได้มาร่วมในพิธีตรวจพลและสวนสนามของบรรดาทหารรักษาพระองค์ ซึ่งจัดขึ้นในวันนี้

มีความพอใจมากที่ได้เห็นความพร้อมเพรียง และความเข้มแข็งของหน่วยทหารรักษาพระองค์ ในโอกาสนี้อีกวาระหนึ่ง ขอขอบใจในพรที่ให้แก่เรา และในความภักดีของทหารต่อประเทศชาติ อนึ่ง ที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้จัดพิธีมอบเครื่องแบบเต็มยศกรมนักเรียนนายร้อยแก่ข้าพเจ้าในโอกาสนี้ด้วยนั้น ก็ขอรับไว้ด้วยความขอบใจ

การที่ประเทศของเราได้รักษาอธิปไตย และดำรงฐานะมาด้วยดีได้ตลอดมานั้น ก็ด้วยอาศัยความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่าย ต่างช่วยกันปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ ด้วยความสามัคคี และความพร้อมที่จะเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมาแล้วแต่หนหลัง ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงมีความชื่นชมยิ่งนัก ที่ได้ฟังคำปฏิญาณของทหารว่าพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อชาติ แม้แต่ชีวิตก็สละได้

ทุก ๆ คนในชาติ ย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ ถ้าแต่ละคนต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เป็นผลดีที่สุดที่จะกระทำได้ ด้วยความรักชาติ และมีความสามัคคีกลมเกลียวกันแล้ว ชาติของเราจะเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นสืบไป ทหารรักษาพระองค์มีหน้าที่อันมีเกียรติ ชอบแล้วที่จะกระทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เป็นตัวอย่างแก่หน่วยอื่น ๆ และรักษาเกียรติศักดิ์ของทหารรักษาพระองค์ไว้

ขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงคุ้มครองรักษาท่านทั้งหลาย ให้แคล้วคลาดจากอุปัทวันตรายและโรคาพยาธิ มีพลานามัยสมบูรณ์เพื่อปฏิบัติหน้าที่ เป็นกำลังที่ดีของประเทศชาติสืบไป.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคมเนื่องในงาน
พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๔

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมยินดี ที่ได้เห็นท่านทั้งหลายมาชุมนุมพร้อมเพรียงกัน อวยพรวันเกิดแก่ข้าพเจ้าในวันนี้

อัธยาศัยไมตรีและความมีน้ำใจของทุกฝ่าย ได้เป็นที่ประจักษ์แก่ข้าพเจ้าแล้วตลอดมา ฉะนั้น เมื่อมาได้รับพรวันเกิดด้วยอีกในวาระนี้ ก็ยิ่งมีความซาบซึ้งใจยิ่งนัก ขอขอบพระทัยและขอบใจทุก ๆ ท่านในพรและความปรารถนาดีที่ให้มา

ในวาระที่ท่านทั้งหลาย ซึ่งเป็นผู้แทนแห่งสถาบันอันสำคัญของชาติได้มาอยู่พร้อมหน้ากันในมหาสมาคมนี้ ข้าพเจ้าขอให้ทุกฝ่ายรักษาสามัคคี มีสมานฉันท์ร่วมมือร่วมใจกันให้มาก ช่วยกันปฏิบัติงานของชาติ เพื่อชาติบ้านเมืองอันเป็นที่รักของเราทั้งหลาย ได้มีความเจริญรุ่งเรือง และเพื่อนำความสมบูรณ์พูนสุขมาสู่ประชาชนชาวไทยผู้ร่วมชาติยิ่งขึ้นต่อไป

ขอสนองพรให้แต่ละท่าน จงปราศจากโรคและภัย ประสบความเจริญสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษา
วิทยาลัยวิชาการศึกษา

วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๐๔

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษา ในวันนี้

เป็นที่น่าพอใจมาก ที่ได้ทราบตามรายงานของประธานสภาวิทยาลัย ว่ากิจการของวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ทั้งในทางการสอน การอบรม และการวิจัย ซึ่งนับตั้งแต่วิทยาลัยนี้ได้ตั้งขึ้นมาในระยะเวลาไม่กี่ปีก็ปรากฏว่า ได้ผลิตบัณฑิตออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นจำนวนมาก ข้าพเจ้าหวังว่า ภายในไม่ช้าโรงเรียนต่าง ๆ คงจะมีครูอาจารย์ ซึ่งเป็นบัณฑิตของวิทยาลัยแห่งนี้ไปทำการสอนโดยทั่วถึงกัน

ในโอกาสที่ท่านทั้งหลายได้ออกไปปฏิบัติหน้าที่ครู ซึ่งมีความสำคัญในการสร้างอนาคตของชาติด้านหนึ่ง จึงใคร่ขอฝากข้อเตือนใจให้ระลึกไว้ว่า ทุกคนจะต้องบำเพ็ญตนเป็นผู้ที่สนใจในวิชาการโดยไม่หยุดยั้ง เพื่อรักษาเกียรติแห่งความเป็นบัณฑิตตลอดไป และในฐานะที่เป็นครูอาจารย์ จะต้องตั้งมั่นอยู่ในหลักแห่งศีลธรรม รวมทั้งความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ให้สมกับเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองของนักเรียน

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านสำเร็จการศึกษา และได้รับเกียรติอันสูงซึ่งควรถือว่าเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในชีวิตของท่านในวันนี้ ฉะนั้น ขอให้ท่านบำเพ็ญตนให้สมกับเกียรติที่ได้รับนี้สืบไป

ที่สุดนี้ ขอให้นิสิตและนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา กับผู้ที่ได้มาร่วมงานในวันนี้ จงประสบแต่ความสุขความเจริญ พร้อมด้วยจตุรพิธพร เทอญ.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จพระราชดำเนินเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วันอังคาร ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๐๔

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา ในวันนี้

โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และโบราณสถานทั้งหลายนั้น ล้วนเป็นของมีคุณค่าและจำเป็นแก่การศึกษาค้นคว้าในทางประวัติศาสตร์ ศิลป และ โบราณคดี เป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทยที่มีมาแต่อดีตกาล สมควรจะสงวนรักษาให้คงทนถาวร เป็นสมบัติส่วนรวมของชาติไว้ตลอดกาล โดยเฉพาะโบราณวัตถุและศิลปวัตถุควรจะได้มีพิพิธภัณฑสถานเก็บรักษาและตั้งแสดง ให้นักศึกษาและประชาชนได้ชมและศึกษาหาความรู้ให้มาก และทั่วถึงยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้

ข้าพเจ้าได้คิดมานานแล้วว่า โบราณวัตถุและศิลปวัตถุท้องถิ่นใด ก็ควรจะเก็บรักษาและตั้งแสดงไว้ ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติของจังหวัดนั้น ๆ ข้าพเจ้าพอใจที่กระทรวงศึกษาธิการและกรมศิลปากรที่เห็นพ้องด้วย และทำได้สำเร็จเป็นแห่งแรกที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยานี้ กรุงศรีอยุธยาเคยเป็นราชธานีอันรุ่งเรืองอยู่ถึง ๔๑๗ ปี มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ อันควรแก่การสนใจศึกษามากมาย ถ้าเราพิจารณาตามความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา ที่เคยมีมาแต่อดีตแล้ว จะเห็นกันได้ว่า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเท่าที่มีอยู่นี้ คงจะน้อยไปเสียอีกที่จะเก็บรวบรวมและตั้งแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ที่พบในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มีผู้กล่าวกันว่า ขณะนี้ได้มีผู้สนใจและหาซื้อโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ส่งออกไปต่างประเทศกันมาก ถ้าต่อไปภายหน้า เราจะต้องไปศึกษาหรือชมโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของไทยเราเองในต่างประเทศ ก็คงจะเป็นเรื่องที่น่าเศร้าและน่าอับอายมาก เราจึงควรจะขวนขวาย และช่วยกันหาทางรวบรวมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุของเรา แล้วจัดสร้างพิพิธภัณฑสถานเก็บรักษาไว้ จะเป็นการดีที่สุด จริงอยู่ งานดังกล่าวนี้จะต้องใช้เวลาและเงินมาก แต่ก็เชื่อว่าถ้าทุก ๆ ฝ่ายได้ร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจังแล้ว ก็คงจะสำเร็จลุล่วงไปได้

บัดนี้ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา ขอให้พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ จงสถิตสถาพร อำนวยประโยชน์ในด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ ศิลปและโบราณคดีแก่นักศึกษาและประชาชนโดยกว้างขวาง และหวังว่าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา นี้ จะเป็นสมบัติอันควรภาคภูมิใจ ของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและคนไทยทั่วไปตลอดกาลนาน.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๕

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๔

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นปีพุทธศักราช ๒๕๐๕ นี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีขออวยพรปีใหม่แก่ท่านทั้งปวง อีกวาระหนึ่ง

ก่อนอื่นขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้แสดงน้ำใจอันอารีแก่เราตลอดมา ในประการสำคัญได้พร้อมกันให้การต้อนรับแก่เราอย่างดียิ่ง เมื่อเราเดินทางกลับคืนพระนครในต้นปีที่กำลังสุดสิ้นลงนี้ ต่อมายังได้ให้ความร่วมมือช่วยและเป็นกำลังใจแก่เราในการต้อนรับแขกเมืองต่างประเทศ คือ ท่านประธานาธิบดีแห่งอินโดนีเซีย และท่านประธานาธิบดีแห่งอาร์เยนตินา ซึ่งได้มาเยือนประเทศไทยในขวบปี จนเป็นผลให้การต้อนรับได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นทางเพิ่มพูนสัมพันธไมตรีกับมิตรประเทศที่เกี่ยวข้อง และในวาระวันเกิดของข้าพเจ้าที่ผ่านมา ก็ยังพร้อมเพรียงกันให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษอีกด้วย ความมีแก่ใจของท่านทั้งหลายนี้ เป็นที่ชื่นชมแก่ข้าพเจ้านัก จึงขอถือโอกาสขอบใจอีกครั้งหนึ่ง และขอแสดงความหวังด้วยว่า ในการที่สมเด็จพระเจ้ากรุงเดนมาร์กและพระราชินี จะเสด็จมาเยือนประเทศไทยในเร็ววันข้างหน้านี้ท่านทั้งหลายก็จะให้ความร่วมมือร่วมใจช่วยกันถวายการต้อนรับโดยพร้อมเพรียงเช่นกันเพื่อให้ทรงประจักษ์แจ้งในน้ำใจของประชาชนชาวไทยฝ่ายเจ้าของบ้าน

สถานการณ์ภายในของชาติบ้านเมืองนั้น โดยทั่วไปก็กล่าวได้ว่าได้ผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ในขวบปีมาแล้ว แม้จะมีอุทกภัย อัคคีภัยในท้องที่บางแห่ง ก่อความเสียหายและความทุกข์ยากขึ้นบ้าง แต่ภัยเหล่านี้ก็ย่อมได้รับการควบคุมให้อยู่ในขอบเขต และบรรเทาลง ถ้าท่านทั้งหลายและเจ้าหน้าที่ทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะได้ร่วมแรงร่วมใจช่วยกันระมัดระวังป้องกันให้มาก อนึ่ง ทางรัฐบาลก็พยายามดำเนินการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัย และความสมบูรณ์พูนสุขของประเทศชาติ และลงมือปฏิบัติตามโครงการต่าง ๆ เพื่อการนี้อยู่แล้ว ถ้าท่านทั้งหลายให้ความร่วมมือในการนี้แก่ทางราชการด้วย ก็จะช่วยให้งานเหล่านี้สำเร็จเป็นผลดีแก่ประเทศชาติ

แม้ว่าในขณะนี้ ประเทศต่าง ๆ กำลังพยายามที่จะทำความตกลงในข้อขัดแย้งระหว่างกัน ความตึงเครียดหาได้คลี่คลายลงไม่ กลับทวีขึ้นเป็นลำดับไป เฉพาะในด้านเอเชียอาคเนย์ เหตุการณ์ในอาณาเขตใกล้เคียงมีลักษณะทำให้น่าวิตก จะวางใจเสียไม่ได้ เราจำต้องใช้ความระมัดระวังสอดส่องอย่าให้เหตุการณ์ซึ่งเป็นภัยเช่นนั้น เข้ามาคุกคามประเทศเรา ภัยดังกล่าวนี้เป็นภัยที่ร้ายแรงน่ากลัว ถ้าปราศจากการตรวจตรา เพ่งเล็งอย่างกวดขันแล้ว อาจแทรกซึมเข้ามาทีละเล็กละน้อยโดยไม่รู้ตัว คอยบั่นทอนความสามัคคีกลมเกลียว และความเป็นปึกแผ่นของชาติ ปลุกปั่นทำลายความศรัทธาเชื่อถือในสิ่งที่เราทั้งหลายยึดมั่น ที่ตกทอดมาแต่บรรพบุรุษของเรา และในกรณีเช่นนี้

ทุก ๆ คนอาจตกเป็นเป้าหมายในการมุ่งทำลายจากภัยนั้นได้ง่าย ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรืออาจกลายเป็นเครื่องมือทำลายตัวเราเองและประเทศชาติที่รักของเราโดยไม่รู้ตัวก็ได้

ฉะนั้น จึงขอให้ท่านทั้งหลายจงช่วยกันรักษาความสามัคคี ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทและร่วมกันตรวจตราระมัดระวัง อย่าให้เหตุร้ายใด ๆ เกิดขึ้นได้ เพื่อความปลอดภัยและวัฒนาถาวรของประเทศเรา

ในโอกาสขึ้นปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย ได้คุ้มครองท่านทั้งหลายให้พ้นจากโรคและภัยทั้งปวง และมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
จังหวัดพิษณุโลก

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีเปิดศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ได้จัดสร้างขึ้นใหม่ในอาณาบริเวณซึ่งเป็นที่พระราชสมภพแห่งนี้

สมเด็จอดีตมหาราชพระองค์นี้ ได้ทรงบากบั่นกอบกู้เอกราชและสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติของเรา ด้วยพระวิริยอุตสาหะอย่างยิ่ง ดังที่นายกรัฐมนตรีได้กล่าวมาแล้ว พระราชวีรกรรมของพระองค์เด่นชัดอยู่ในประวัติศาสตร์ ทรงมีพระคุณูปการแก่ชาติบ้านเมืองและพสกนิกรชาวไทยยิ่งนัก ฉะนั้น การที่ทางราชการได้ร่วมมือกับบรรดาพ่อค้าประชาชน จัดสร้างศาลของพระองค์ขึ้นใหม่แทนของเดิมให้เหมาะสม จึงสมควรอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะเป็นการแสดงความเพียรพยายามที่จะเทิดพระเกียรติทุกวิถีทางแล้ว ยังเป็นการแสดงกตัญญูกตเวทิตาธรรมอันควรแก่การสรรเสริญและอนุโมทนา

ในการกอบกู้เอกราชและเสริมสร้างความมั่นคงแก่ชาติบ้านเมืองเป็นลำดับมานั้น สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และบรรพบุรุษของเราทั้งหลาย ต้องฝ่าฝันอุปสรรคนานาประการมาด้วยความเหนื่อยยาก และความเสียสละแล้วเพียงไรก็ทราบกันอยู่แล้ว ฉะนั้น ควรที่เราทั้งหลายจะพยายามช่วยกันรักษามรดกอันล้ำค่า ซึ่งได้ตกทอดมาถึงเราไว้ให้ดี อย่าให้สูญสลายไปได้

ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าจะได้ประกอบพิธีเปิดศาล ขอให้ศาลสมเด็จพระนศวรมหาราชนี้ จงสถิตสถาพรเป็นอนุสรณ์เฉลิมพระเกียรติ ณ เมืองนี้ในวีรมหาราชพระองค์นั้นชั่วกาลนานสมดังปณิธานที่ได้จัดสร้างขึ้น เทอญ.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเปิดงานฉลองสัญญาทางพระราชไมตรี ระหว่างประเทศไทยกับเยอรมัน ครบ ๑๐๐ ปี ณ วิทยาลัยเทคนิค ไทย – เยอรมัน บางซ่อน

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในงานแสดงสินค้าซึ่งได้จัดขึ้น ในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปี นับแต่ได้มีสนธิสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่างประเทศไทย กับเยอรมันฉบับแรกในวันนี้

ถ้าหากเราจะนึกย้อนหลังขึ้นไป ก็จะเห็นว่ามิตรภาพระหว่างประชาชนชาวไทยและเยอรมันได้มีกันมาช้านานแล้ว และงานแสดงครั้งนี้ก็เป็นผลอันหนึ่งแห่งการร่วมมือร่วมงานกันด้วยดีของทั้งสองฝ่ายนั้น ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้เห็นความร่วมมือในระหว่างพ่อค้าไทยกับเยอรมัน ตลอดจนการถ่ายทอดวิชาการเทคนิคต่าง ๆ ให้กัน การร่วมมือกันดังว่านี้ ย่อมส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศทั้งสองให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ขออนุโมทนาด้วยที่ได้จัดงานนี้ขึ้น

ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงาน ขอให้งานที่จัดขึ้นนี้ดำเนินไปด้วยดี มีผลสำเร็จในทางส่งเสริมมิตรภาพระหว่างประเทศ และประชากรทั้งสองฝ่ายให้สนิทสนมแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นสืบไป.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๒

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติครั้งที่ ๒ ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ที่ได้มีขึ้นในวันนี้

"การสังคมสงเคราะห์" นั้น มีความหมายกว้างขวางมาก กินความถึงการดำเนินการทุกอย่างที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ หรือกลุ่มชนที่รวมกันเป็นสังคม เป็นชาติ ผู้ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ให้มีความสุขทั้งทางกายและจิตใจ ให้ได้มีปัจจัยอันจำเป็นแก่การดำรงชีพ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการบำบัดโรคภัยไข้เจ็บ ได้รับการศึกษาอบรมตามควร ตลอดจนความรู้ที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เพื่อความเรียบร้อยและความเป็นปึกแผ่นของสังคม

เมื่องานสังคมสงเคราะห์ เป็นงานที่ดำเนินไปเพื่อความผาสุกของคนในชาติ และการทะนุบำรุงความเจริญแก่ชาติบ้านเมืองเช่นนี้ ฝ่ายรัฐหรือองค์การของรัฐโดยหน้าที่ จึงเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินงานเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่อยู่แล้ว แต่โดยที่งานเหล่านี้เป็นงานที่กว้างขวางมากทั้งมีลักษณะเป็นการสาธารณกุศล เรียกร้องความศรัทธา และความเมตตาของเอกชนอยู่ด้วยจึงเป็นข้อที่น่าภาคภูมิใจที่ได้มีองค์การเอกชนต่าง ๆ ได้มาช่วยดำเนินงานด้วยในเรื่องนี้เป็นจำนวนมากหลาย ดังจะเห็นความพร้อมเพรียงกันได้ในที่ประชุมนี้

การที่ได้มีการประชุมครั้งนี้ขึ้น จะเป็นประโยชน์ได้มาก เพราะย่อมจะเป็นโอกาสอันดีที่บรรดาผู้แทนองค์การต่าง ๆ ซึ่งดำเนินงานสังคมสงเคราะห์อยู่นั้น จะได้ปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน ได้ทำความเข้าใจประสานงานของแต่ละฝ่ายให้สอดคล้องไม่ก้าวก่ายกัน จะได้เป็นผลดีแก่งานที่ดำเนินนั้นยิ่งขึ้น นอกจากนี้องค์การที่เกี่ยวข้องยังจะได้มีโอกาสรับทราบดำริ และนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาการท้องถิ่น ดังที่รัฐมนตรีมหาดไทยกล่าวมา เพื่อได้ให้ความร่วมมือในการนั้น

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมในความพร้อมเพรียง และความร่วมมือของทุกฝ่ายที่แสดงในการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ของชาติ และในการประชุมครั้งนี้

ได้เวลาแล้ว ขอเปิดการประชุม ขอให้การประชุมดำเนินไปด้วยดี มีผลสมตามจุดประสงค์ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง

ตามรายงานของอธิการบดีมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า การบริหารงานของมหาวิทยาลัยในรอบปีการศึกษา ๒๕๐๔ – ๒๕๐๕ ได้ก้าวหน้าออกไปอีกเป็นอันมาก ทั้งในด้านการศึกษาและการก่อสร้าง ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากภายในประเทศ และองค์การประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกมากมาย เป็นผลให้การแพทย์และการสาธารณสุขของเราเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบใจนายกสภามหาวิทยาลัย บรรดากรรมการ ศาสตราจารย์ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ได้สอดส่องปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีตลอดมา ทั้งขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของทุก ๆ ฝ่ายดังกล่าวมา ที่ได้ช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยและบริการแก่ผู้เจ็บป่วยโดยทั่วกัน

สำหรับนักศึกษาซึ่งสำเร็จวิชาตามหลักสูตรแล้วนั้น ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี และขอชมเชยในความอุตสาหะพยายามจนได้รับเกียรติในวันนี้ ขอให้ทุกคนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพของตน พึงระลึกไว้เป็นนิตย์ถึงอุดมคติอันสูง คือการมุ่งหวังจะบำบัดทุกข์ของผู้ป่วยไข้ ด้วยเมตตาจิตอารีอารอบเหนือสิ่งอื่นใด และพยายามขวนขวายหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมไว้เสมอ ความเจริญรุ่งเรืองก็จะบังเกิดแก่ตน เป็นเกียรติแก่มหาวิทยาลัยนี้ตลอดไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บรรดาผู้สำเร็จการศึกษา และทุก ๆ ท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือส่งเสริมกิจการของมหาวิทยาลัยนี้ จงประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

เนื่องในงานฉลอง ๗๒ ปี ศิริราช

ณ ศิริราชพยาบาล

วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มาร่วมในการเปิดงานฉลองศิริราช ในโอกาสที่สถาบันแห่งนี้ตั้งขึ้นครบ ๗๒ ปี

การที่กิจการของศิริราชพยาบาล ทั้งในด้านการรักษาพยาบาล และในด้านการศึกษาที่เกี่ยวกับการแพทย์และการสาธารณสุข ได้เจริญก้าวหน้าเป็นลำดับมาจนมีอายุครบ ๗๒ ปี นับเป็นอภิลักขิตกาลอันน่าชื่นชมยินดีเป็นอันมาก และที่ท่านทั้งหลายได้พร้อมใจกันจัดงานฉลองนี้ขึ้น เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงก่อตั้งโรงพยาบาลนี้ และเพื่อระลึกถึงพระคุณทูลกระหม่อมของข้าพเจ้า ที่ได้ทรงมีส่วนช่วยส่งเสริมปรับปรุงกิจการของสถาบันแห่งนี้ให้เจริญต่อมานั้น เป็นความดำริที่ชอบ ข้าพเจ้าขออนุโมทนาและขอขอบใจท่านทั้งหลาย ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมความเจริญของกิจการนี้ขออวยพรให้มีความสุขความเจริญทั่วกัน

บัดนี้ ข้าพเจ้าขอเปิดงาน ขอให้งานนี้จงดำเนินไปเป็นผลสำเร็จตามความมุ่งหมายทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่นักศึกษาป้องกันราชอาณาจักร นักศึกษาวิทยาลัยการทัพบก นายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก และ นายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

วันศุกร์ ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มาในพิธีมอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกิตติมศักดิ์และผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพบก โรงเรียนเสนาธิการทหารบก และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ อีกวาระหนึ่ง

ขอแสดงความยินดีด้วยกับท่านทั้งหลาย ที่ประสบความสำเร็จในคราวนี้ วิชาความรู้อันเป็นหลักสูตรของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร นับว่าอยู่ในระดับสูงและเหมาะสมกับความต้องการในปัจจุบัน ชื่อของวิทยาลัยนี้แสดงความมุ่งหมายไว้อย่างชัดแจ้งแล้วว่า เพื่อป้องกันราชอาณาจักร ข้าพเจ้าจึงเชื่อแน่ว่าทุก ๆ ท่านคงจะสำนึกในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี และคงจะนำความรู้ที่ได้ศึกษา ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการที่จะเพิ่มพูนความมั่นคงของราชอาณาจักรไทย

ปัจจุบันนี้วิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว สถานการณ์ของโลกกำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นทุกขณะ ไม่สามารถที่จะคาดคะเนได้อย่างแน่นอนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ประเทศเราจึงไม่ควรตกอยู่ในความประมาท ทั้งนี้ ก็เพราะว่าเนื่องจากความสะดวกและความรวดเร็วในการคมนาคม เหตุที่เกิดขึ้น ณ ที่ใด ๆ ย่อมจะทราบกันทั่วไปภายในระยะเวลาไม่ถึง ๒๔ ชั่วโมง และมีผลกระทบกระเทือนถึงสถานการณ์ทั่วไป เราจึงจำเป็นต้องเตรียมรับสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกอยู่ตลอดเวลา การเตรียมพร้อมของชาติมีความหมายอย่างกว้างขวาง ในด้านพลรบต้องเตรียมให้มีอาวุธทันสมัยและอบรมเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติภารกิจของตนได้ดีและทันท่วงที ในด้านการปกครอง จะต้องฝึกอบรมให้มีการประสานงานกันกับฝ่ายพลรบ ระดับของสมรรถภาพ ย่อมต้องอาศัยความพร้อมเพรียงและความสามัคคีในระหว่างบุคคลทุกชั้นและทุกวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้ช่วยให้ประเทศของเราได้ฟันฝ่าอุปสรรคนานาประการ และดำรงเอกราชมาได้จนถึงบัดนี้ ภัยอันตรายที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้มีลักษณะหลายประการ เช่น สงครามเย็น การรุกเงียบและหนอนบ่อนทำลาย ดังนี้เป็นต้น ถ้าเรายังกลมเกลียวกันอยู่เป็นปึกแผ่น

แน่นหนา และช่วยกันระมัดระวังภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้โดยติดต่อแลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด และเอาใจใส่คอยสังเกตเหตุการณ์อยู่เสมอแล้ว ก็ยากที่ฝ่ายปรปักษ์จะสามารถเข้ามาแทรกซึมให้เราแตกแยกกันได้

ท่านทั้งหลายจะออกไปดำเนินการตามหน้าที่อันสำคัญต่าง ๆ ของท่านแล้ว ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้ท่านได้คำนึงถึงข้อความที่กล่าวนี้ และปฏิบัติหน้าที่ของท่านให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติของเรา

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มาร่วมในวันนี้ จงประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินี ขอแสดงความยินดีด้วยกับท่านทั้งหลายที่ได้รับปริญญาในวันนี้ ความสำเร็จนี้ย่อมจะนำความชื่นชมยินดีแก่บิดา มารดา และครูบาอาจารย์ของท่านตลอดจนผู้ที่สนใจและสนับสนุนมหาวิทยาลัยนี้ ข้าพเจ้าขอให้ท่านทั้งหลายปฏิบัติตนให้เป็นกำลังของชาติบ้านเมือง เพื่อความเจริญมั่นคงของประเทศ

พิธีแจกปริญญาในวันนี้ได้เปลี่ยนแปลงในวิธีการไปบ้าง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำเพื่อให้เหมาะสมและรวดเร็วขึ้น การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีเก่านั้นเป็นของดี แต่ถ้าประเพณีบางอย่างไม่สะดวกแก่การปฏิบัติไม่เหมาะแก่กาละ ก็ควรจะจัดดัดแปลงบ้าง การที่จะเปลี่ยนแปลงประเพณีใด ๆ หรือจะรับเอาประเพณีของชาติอื่นใดมาใช้นั้น ต้องพิจารณาให้รอบคอบถ่องแท้เสียก่อนว่า เหมาะสมหรือไม่ประการใด เปลี่ยนแปลงแล้วจะสะดวกกว่าเก่าหรือไม่ จะเป็นประโยชน์อย่างไร ความรอบคอบเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วจะทำการสิ่งใดให้พิจารณารอบคอบเสียก่อน อย่าทะนงตัวว่า เราเป็นบัณฑิตแล้ว เราต้องเก่งกว่า ฉลาดกว่าผู้อื่น อย่าลืมว่า ฉลาดแต่อย่างเดียวเท่านั้นไม่พอ ต้องเฉลียวด้วย ต้องทั้งเฉลียวและฉลาด ท่านทั้งหลายคงจะรู้จักนิทานเรื่อง “กระต่ายแข่งกับเต่า” กระต่ายมีฝีเท้าดี ทะนงตนว่าไม่มีผู้ใดวิ่งเร็วเสมอเสมือน ยิ่งเต่านั้นก็เป็นคนละชั้น แต่ความที่ทะนงตัวว่าตัวเองเก่ง วิ่งไปยังไม่ทันถึงที่หมาย ไปนอนหลับเสีย ปล่อยให้เต่าซึ่งเดินช้ากว่ามากไปถึงที่หมายได้ก่อน

นิทานนี้สอนให้รู้ว่า อย่าทะนงตัวว่าวิเศษกว่าผู้อื่น อย่าอวดเก่งเกินไป จะทำการสิ่งใด จงไตร่ตรองให้รอบคอบ ถ้าเป็นเรื่องเล็ก โทษของความไม่รอบคอบก็น้อย แต่ถ้าเป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องของชาติบ้านเมือง ก็จะเป็นผลเสียหายแก่ชาติบ้านเมืองได้ ฉะนั้น จะกระทำสิ่งใด จงใช้สมองไตร่ตรองดูให้รอบคอบเสียก่อน วันนี้ฝนไม่ตก จึงอำนวยพรให้ท่านทั้งหลายที่มาประชุม ณ ที่นี้ จงประสบแต่ความสุขสวัสดีและมีความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญา และอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยในวันนี้ ขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยได้ถวายปริญญากิตติมศักดิ์แก่พระราชินีในโอกาสนี้ด้วย

กิจการของมหาวิทยาลัยได้เจริญก้าวหน้า และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล องค์การและบุคคลอื่น ๆ เป็นลำดับมานั้น ย่อมเป็นการแสดงอยู่ในตัวแล้วว่า มหาวิทยาลัยนี้ได้ดำเนินกิจการมาด้วยดีเพียงไร จนได้รับความสนใจของคนทั่วไป เป็นข้อที่น่าชื่นชมยินดีอย่างยิ่ง

สำหรับผู้ได้รับปริญญาบัตรในวันนี้ นับว่าได้ผ่านการศึกษามีความรู้ในด้านการเกษตรมาเป็นอย่างดีแล้ว ขอให้ทุกคนนึกอยู่เสมอว่า กสิกรรมและเกษตรกรรมเป็นเรื่องสำคัญมากท่านทั้งหลายจะต้องช่วยกันค้นคว้าหาความรู้และความชำนาญให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเสมอ และพยายามส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ที่ได้ศึกษามาแก่พี่น้องกสิกรและเกษตรกร ให้ได้ทราบถึงวิธีปฏิบัติอันถูกต้องตามหลักวิชาอีกด้วย จึงจะเกิดประโยชน์แก่สังคมในด้านนี้ และเป็นผลดีแก่ประเทศชาติสืบไป

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในการที่ทางราชการ องค์การ และบุคคลได้สนับสนุนการศึกษาแก่มหาวิทยาลัยนี้เป็นลำดับมา และขออวยพรให้ท่านที่มาร่วมประชุมอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานในการอบรมกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๐๕

กำนัน และผู้ใหญ่บ้านทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่กระทรวงมหาดไทยจัดให้มีการอบรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในท้องที่จังหวัดชายแดนขึ้น การอบรมเช่นนี้ นับว่าเหมาะและสมควรเป็นอย่างยิ่ง เป็นโอกาสให้ท่านทั้งหลายมาพบปะ ได้แลกเปลี่ยนความคิด ความเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งขณะนี้เหตุการณ์ในอาณาเขตใกล้เคียงกับประเทศของเรา กำลังผันผวนเปลี่ยนแปลง จึงจำต้องคอยระมัดระวังสอดส่อง อย่าให้มีภัยหรือเหตุร้ายมาสู่ประเทศของเรา ภัยดั่งว่า อาจแทรกซึมเข้ามาในประเทศทีละเล็กทีละน้อยโดยไม่รู้สึก และมาในทางที่จะบั่นทอนความสามัคคีในระหว่างพวกเราเองและยุยงปลุกปั่นให้ผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ หลงผิดนิยมคล้อยตามคำหลอกลวง เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยทำลายชาติของเราเองในที่สุด

หน้าที่ของท่านทั้งหลายนั้นมีความสำคัญอยู่มาก เพราะนอกจากที่ท่านจะเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ซึ่งใกล้ชิดกับราษฎรในท้องที่ของท่าน คอยช่วยดูแลทุกข์สุขของเขาแล้ว ท่านยังเป็นตัวแทนของราษฎรเหล่านั้น โดยรับเลือกและรับความไว้วางใจจากเขา เข้ามาช่วยเป็นสื่อในการติดต่อกับทางราชการบ้านเมืองอีกด้วย งานบริหารปกครองจะอำนวยผลบังเกิดความร่มเย็นแก่ประชาราษฎรได้เพียงไร ย่อมต้องอาศัยท่านทั้งหลายด้วยเป็นสำคัญ

ท่านเป็นผู้ที่ได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับราษฎรในท้องที่ของท่านมาอย่างใกล้ชิด ย่อมเข้าถึงจิตใจและความต้องการของเขาเหล่านั้นได้ดีกว่าผู้ที่อยู่ห่างไกล ราษฎรย่อมจะต้องหวังพึ่งท่านเมื่อมีความเดือดร้อน ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงหวังว่าท่านทั้งหลาย จะเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของเขาให้มาก และทำตัวเองให้เป็นที่พึ่งแก่เขา สมกับที่เขาได้ไว้วางใจเลือกท่านขึ้นมาเป็นหัวหน้า จงพยายามบำเพ็ญตนให้สมกับตัวอักษร ที่ตราหน้าหมวกเครื่องแบบของท่านที่ว่า “ระงับทุกข์บำรุงสุข”

ข้าพเจ้าใคร่จะขอให้ท่านทั้งหลาย ตั้งใจปฏิบัติภาระหน้าที่และการงานโดยสุจริต ช่วยกันรักษาความสามัคคีและความสงบ จงตั้งอยู่ในความไม่ประมาท อย่ายอมให้ผู้ใดมาหลอกลวงให้แตกแยกและขาดความสามัคคีกัน จงตระหนักให้มากว่าขึ้นชื่อว่าชาวไทยแล้ว ไม่ว่าจะถือศาสนาใด และแม้ขนบธรรมเนียมและภาษาที่ใช้ อาจจะผิดเพี้ยนกันไปบ้างก็ตาม ต่างก็เป็นคนไทยด้วยกันทั้งสิ้น อยู่ในร่มธงเดียวกัน มีทุกข์สุขและความมุ่งหวังอย่างเดียวกัน

ขอจงหมั่นร่วมกันตรวจตราเหตุการณ์ เอาใจใส่ในทุกข์สุขของราษฎรในท้องที่ให้มาก และระมัดระวังอย่าให้เหตุร้ายใด ๆ เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยและความสงบสุขของประเทศอันเป็นที่รักของเราทั้งหลาย

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย ได้ปกป้องคุ้มครองท่านทั้งหลาย ให้มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีประสาทปริญญาบัตร ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาตร์ในวันนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบจากคำแถลงของอธิการบดีว่า มหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงระบบการศึกษาขึ้นอีกเพื่อยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น จัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำตัวนักศึกษา พร้อมที่จะให้คำแนะนำทั้งในด้านการศึกษาและความเป็นอยู่โดยใกล้ชิด ทั้งได้ขยายงานด้านอื่น ๆ ให้ดีและเหมาะสมยิ่งขึ้น นับว่าได้ช่วยพัฒนาการศึกษาของชาติให้ก้าวหน้าไปตามความเจริญของโลก สร้างคนให้มีสมรรถภาพและเป็นพลเมืองดี

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีต่อนักศึกษา ที่ได้อุตสาหะพากเพียรในการศึกษาจนบรรลุความสำเร็จเป็นบัณฑิตในวันนี้ และขอให้บัณฑิตทุกคนจงพยายามรักษาเกียรติของความเป็นบัณฑิตไว้ด้วยดี

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยนั้น เปรียบเหมือนดวงประทีปที่จะช่วยนำไปสู่ความเจริญในอนาคต แต่ขอเตือนว่า การประกอบกิจการงานหรือการดำเนินชีวิต จะใช้วิชาการที่ได้ศึกษามาแล้วเท่านั้น ยังไม่เพียงพอ จำเป็นจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ให้ทันกับเหตุการณ์อยู่เสมอ และต้องอาศัยหลักศีลธรรมประกอบด้วย หากผู้ที่มีความรู้ดีแต่ขาดความยั้งคิด นำความรู้ไปใช้ในทางมิชอบ ก็จะเป็นภัยแก่สังคมและประเทศชาติ ความรู้กับดวงประทีปเปรียบกันได้หลายทาง ดวงประทีปเป็นไฟที่ส่องแสงเพื่อนำทางไป ถ้าใช้ไฟนี้ส่องในทางที่ถูก ก็จะไปถึงจุดหมายปลายทางได้โดยสะดวกเรียบร้อย แต่ถ้าไม่ระวัง ไฟนั้นอาจเผาผลาญให้บ้านช่องพินาศลงได้ ความรู้เป็นแสงสว่างที่จะนำเราไปสู่ความเจริญ ถ้าไม่ระมัดระวังในการใช้ความรู้ ก็จะเป็นอันตรายเช่นเดียวกัน จะทำลายเผาผลาญบ้านเมืองให้ล่มจมได้ ฉะนั้น ขอให้ผู้เป็นบัณฑิตทุกคนจงประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ประกอบอาชีพโดยอาศัยวิชาความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา และดำรงอยู่ในหลักศีลธรรมอันดีงาม เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองและประเทศชาติ

ข้าพเจ้าขออำนวยพรให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ จงประสบความสุขสวัสดีทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการประกอบพิธีเปิดตึก “ธนาคารกรุงเทพ” ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

วันพฤหัสบดี ที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มาเปิดตึก “ธนาคารกรุงเทพ” ในวันนี้ ตามรายงานของอุปนายกผู้อำนวยการสภากาชาดที่แถลงว่า ตึกธนาคารกรุงเทพที่สร้างขึ้นนี้ จะใช้ในการรักษาพยาบาลและการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบประสาทนั้น เห็นได้ว่า ตึกนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง การรักษาทางระบบประสาทจะช่วยชีวิตคนได้มากหลาย และการค้นคว้าในวิชานี้ จะเป็นประโยชน์เพิ่มความก้าวหน้าของการแพทย์ต่อไป ฉะนั้น ที่คณะกรรมการธนาคารกรุงเทพ และผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลายได้ร่วมกันบริจาคทรัพย์เป็นค่าก่อสร้างตึก ค่าเครื่องอุปกรณ์และค่าเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับใช้ในตึกหลังนี้ เป็นกุศลที่พึงชื่นชมยินดีและภูมิใจ ข้าพเจ้าขออนุโมทนาด้วยเป็นอย่างมาก

ข้าพเจ้าจะประกอบพิธีเปิดตึก ณ บัดนี้ ขออวยพรให้ท่านทั้งหลายและเจ้าหน้าที่ทุกคนจงประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีเปิดการแข่งขันกรีฑาประจำปี ๒๕๐๕
ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ กรมพลศึกษา

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

ข้าพเจ้ามีความพอใจ ที่ได้ฟังรายงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่า การกีฬานักเรียนได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ ตลอดจนการกีฬาประชาชน ซึ่งอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้รับความร่วมมือจากสมาคมกีฬา และเทศบาลนครกรุงเทพเป็นอย่างดี ในปีนี้ ได้จัดส่งนักกีฬาไปแข่งขัน ณ ต่างประเทศมากขึ้น การกีฬาได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ ก็ด้วยความร่วมมือร่วมใจของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ข้าพเจ้าขอถือโอกาสขอบใจทั่วกัน

การกีฬานั้นสำคัญมาก นอกจากจะทำให้นักเรียนและประชาชนมีกำลังกายและอนามัยดีแล้ว ยังช่วยฝึกจิตใจให้รู้จักหน้าที่ มีความสามัคคีในหมู่คณะ ทั้งฝึกให้เกิดความกล้าหาญ อดทน รู้แพ้รู้ชนะ ชาติไทยเป็นชาตินักรบมาแต่โบราณกาล ได้ชื่อว่าเป็นผู้กล้าหาญยืนหยัดต่อสู้อุปสรรคทุกอย่างโดยไม่ยอมถอยหลัง ทั้งมีความเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจผู้แพ้ มีจิตใจเป็นนักกีฬาโดยแท้จริง เราทั้งหลายผู้สืบสายมาแต่บรรพบุรุษ จึงสมควรพยายามฝึกฝนตนเองให้มีความเข้มแข็ง ถึงพร้อมด้วยความเป็นนักกีฬา ให้สมกับที่มีเลือดเป็นนักรบ และสามารถรักษาความเป็นไทยของประเทศชาติ

บัดนี้ ถึงเวลาอันควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการแข่งขันกรีฑานักเรียน ประจำปี ๒๕๐๕ ของกระทรวงศึกษาธิการ และขออวยพรให้ทุกคนมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ ๒๕ ประจำปี ๒๕๐๕

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความพอใจที่ได้มาเปิดงานศิลปหัตถกรรมของนักเรียนในวันนี้

งานศิลปหัตถกรรมของนักเรียนนั้น เป็นงานช่วยส่งเสริมหัตถศึกษาเป็นอย่างดี ทำให้เด็กเกิดความสนใจใช้ความคิดพยายามประดิษฐ์สิ่งของด้วยฝีมือของตน รู้จักความ ประณีตสวยงาม และถ้างานที่ทำขึ้นนั้นสำเร็จตามความประสงค์ ก็จะมีความภูมิใจเป็นทางชักจูงให้ไปประกอบอาชีพในกาลภายหน้าอีกด้วย การส่งเสริมให้เด็กรู้จักประเพณีนิยมของไทยไม่ให้ลืมศิลปดั้งเดิมของเรานั้น เป็นที่น่าอนุโมทนายิ่งนัก

การที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดงานครั้งนี้เป็นพิเศษกว่าปีที่แล้ว ๆ มานั้นสมควรแล้ว เพราะเป็นโอกาสครบ ๕๐ ปี นับแต่ได้เริ่มจัดงานมา บัดนี้ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนประจำปีนี้ ขอให้งานดำเนินไปเป็นผลดี ส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถสมความมุ่งหมายของกระทรวงศึกษาธิการ และขออวยพรให้ครูและนักเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์
ในพิธีตรวจพลสวนสนามเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีตรวจพลสวนสนามของหน่วยทหารรักษาพระองค์ในวันนี้ และมีความพอใจมากที่ได้เห็นความพร้อมเพรียง ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความแข็งแรงตั้งอกตั้งใจของทหาร ขอขอบใจในคำอำนวยพรของทหารรักษาพระองค์ ที่กล่าวในโอกาสจะครบรอบวันเกิดของข้าพเจ้า ทั้งมีความชื่นชมนัก ในถ้อยคำปฏิญาณที่แสดงความภักดีแก่ประเทศชาติ

ชาติของเรารักษาความเอกราช และดำรงฐานะด้วยดีเป็นลำดับมาได้ ก็ด้วยอาศัย บรรพบุรุษของเราทั้งหลาย มีสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่เพื่อประเทศชาติมาแล้วตามประวัติศาสตร์ของเรา จะเห็นได้ว่าคราวใดที่ชาวไทยมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อประเทศชาติแล้ว ชาติก็ได้รอดพ้นจากภัยพิบัติสู่ความสุขความเจริญ แต่คราวใดที่ขาดความสามัคคีกลมเกลียวกัน ก็ต้องประสบเคราะห์กรรมกันทั้งชาติจนบางคราวถึงต้องสูญเสียเอกราชไป ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของเราทั้งหลาย ที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด ช่วยกันรักษามรดกอันตกทอดมาถึงเรานั้นไว้ให้ดี เพื่อได้ตกทอดไปยังอนุชนรุ่นหลัง เป็นการเจริญรอยตามบรรพบุรุษของเราทั้งหลาย ซึ่งได้บำเพ็ญหน้าที่มาเป็นอย่างดีแล้ว

เห็นอยู่ทั่วกันแล้วว่า ทหารนั้นมีความสำคัญแก่ชาติบ้านเมืองเพียงไร นอกจากหน้าที่โดยตรงที่จะต้องคุ้มครองป้องกันชาติบ้านเมืองจากศัตรูที่จะมีมาได้โดยพลันทันทีทุกเมื่อแล้ว กิจการที่ฝ่ายทหารดำเนินอยู่ ก็มีส่วนช่วยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติอยู่เป็นอันมาก เช่น การฝึกอบรมผู้ที่เป็นทหาร ก็เป็นการฝึกอบรมพลเมืองส่วนหนึ่งให้มีความรู้ความความสามารถในหน้าที่ รู้จักรักษาระเบียบวินัยเป็นพลเมืองดีนั่นเอง นอกจากนี้ในงานอื่นอีกหลายด้านของทหารเอง ก็มีส่วนเกี่ยวพันเสริมสร้างเศรษฐกิจ และความเจริญของชาติอยู่ไม่น้อย จึงหวังว่า ในงานต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าได้มีการร่วมมือร่วมแรงประสานงานกันกับทุกฝ่ายให้มากแล้ว ก็ย่อมจะเป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมืองยิ่งขึ้น

ในระยะนี้ เหตุการณ์ของโลกกำลังผันผวนอยู่มาก อาจนำความคับขันมาสู่บ้านเมืองของเราเมื่อไรก็ได้ เราจำต้องคอยระแวดระวังอยู่เสมอ ขอทุก ๆ คนและทุกฝ่ายจงมีความสามัคคีปรองดองกันให้มาก และพยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด โดยเฉพาะทหารนั้นก็ควรรักษาระเบียบวินัยให้เคร่งครัด ต้องพร้อมอยู่เสมอที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ที่จะมีมาได้ทุกเมื่อ และยิ่งเป็นทหารรักษาพระองค์ด้วยแล้ว ก็ควรประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบ

อย่างแก่หน่วยอื่น ๆ ในการรักษาหน้าที่ เกียรติ และวินัยของทหาร เพื่อเพิ่มพูนความเลื่อมใสศรัทธาของชาติและประชาชนยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบใจอีกครั้งหนึ่งในความปรารถนาดีของทหารที่มีแก่ข้าพเจ้า ขอคุณพระรัตนตรัยจงปกป้องคุ้มครองท่านทั้งปวง ให้ปราศจากโรคและภัย มีกำลังวังชาและความสามารถ ได้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของตนเป็นกำลังแก่ประเทศชาติสืบไปเทอญ.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคมเนื่องในงาน
พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมยินดีเป็นอันมาก ที่ได้เห็นท่านทั้งหลายมาร่วมชุมนุมพร้อมเพรียงกัน ให้พรในวันครบรอบวันเกิดของข้าพเจ้า วันนี้

คำอำนวยพรของพระบรมวงศานุวงศ์ และที่นายกรัฐมนตรีได้กล่าวในนามของคณะรัฐบาล ข้าราชการฝ่ายทหาร พลเรือน และปวงประชาชนชาวไทย กับทั้งที่ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้กล่าวในนามของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการยืนยันความมีน้ำใจและความปรารถนาดีที่ทุก ๆ ฝ่ายได้มีแก่ข้าพเจ้าเสมอมา เป็นที่ซาบซึ้งแก่ข้าพเจ้ายิ่งนัก ขอขอบพระทัยและขอบใจในพร และไมตรีของท่านทั้งหลายทั่วกัน

ประเทศชาติต้องการความสามัคคีร่วมมือของท่านทั้งหลายอยู่เสมอ และขณะนี้ เหตุการณ์รอบด้านก็กำลังผันผวน ไม่น่าวางใจ ฉะนั้น ของทุกฝ่ายจงมีความสมัครสมาน กลมเกลียวกันให้มาก จะได้ช่วยกันบำเพ็ญกรณียกิจหน้าที่ เพื่อความเจริญวัฒนาของชาติ บ้านเมืองสืบไป

ขอคุณพระรัตนตรัยได้คุ้มครองแต่ละท่าน ให้มีความสุขความเจริญ พร้อมด้วยพร อันเป็นมงคลทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาของวิทยาลัยการศึกษา ในวันนี้

เป็นที่น่าพอใจที่ได้ทราบว่า ตั้งแต่วิทยาลัยนี้ได้จัดตั้งมา จำนวนนิสิตและนักศึกษาได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ และได้ออกไปปฏิบัติหน้าที่เกือบจะทั่วทุกจังหวัด การที่วิทยาลัยจะเปิดสอนสาขาการศึกษาในชนบทเพิ่มขึ้นอีกสาขาหนึ่งในปีหน้าเพื่อขยายการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นนั้น เป็นความดำริที่ชอบแล้ว

การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญยิ่งของมนุษย์ คนเราเมื่อเกิดมาก็ได้รับการสั่งสอนจากบิดามารดา อันเป็นความรู้เบื้องต้น เมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็เป็นหน้าที่ของครูและอาจารย์สั่งสอนให้ได้รับวิชาความรู้สูง และอบรมจิตใจให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม เพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบต่อไป งานของครูจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่ง ท่านทั้งหลายซึ่งจะออกไปทำหน้าที่ครู จะต้องตั้งมั่นอยู่ในหลักศีลธรรม และพยายามถ่ายทอดวิชาความรู้แก่เด็กให้ดีที่สุดที่จะทำได้ นอกจากนี้ จงวางตนให้สมกับที่เป็นครูให้นักเรียนมีความเคารพนับถือ และเป็นที่เลื่อมใสไว้วางใจของผู้ปกครองนักเรียนด้วย

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านสำเร็จการศึกษา ได้รับเกียรติจากวิทยาลัยนี้ หวังว่าทุกท่านจะได้บำเพ็ญตนให้สมดังคำปฏิญาณที่ได้กล่าวไว้ทุกประการ ข้าพเจ้าขออวยพรให้นิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา กับท่านที่มาชุมนุม ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๖

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๕

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นปีพุทธศักราช ๒๕๐๖ นี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีขอให้พรปีใหม่แก่ท่าน ทั้งปวงอีกวาระหนึ่ง

เป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปว่า ทุกวันนี้โลกเรามีแต่ความไม่สงบ ภัยอันตรายที่เราคาดไม่ถึง มองไม่เห็น อาจกระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่ของชาติใดเมื่อไรก็ได้นับเป็นโชคดีของชาติไทยเราที่สามารถรักษาตัวได้ดีตลอดปีที่ผ่านมา

แม้กระนั้นเราต้องมาพบกับภัยอันเกิดแต่ธรรมชาติ คือ วาตภัยในภาคใต้ ตามที่ท่านทราบอยู่แล้ว ภัยนั้นกระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก ที่ล้มตายไปก็มีมิใช้น้อย ทรัพย์สมบัติก็สูญหายอันตรายพินาศ ภัยพิบัติครั้งนี้นำความสลดใจมาสู่ชาวไทยทั้งมวลอย่างหาที่เปรียบมิได้ แต่ก็เป็นข้อที่น่ายินดีอยู่อย่างหนึ่งที่ภัยพิบัติครั้งนี้ ทำให้เรามีโอกาสได้เห็นน้ำใจประชาชนทั้งประเทศว่า มีความสามัคคีปรองดองกันเพียงไร ความสามัคคีและเมตตาที่ท่านแสดงให้เห็นประจักษ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยครั้งนี้ ทำให้ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า ชาติไทยของเราจะสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะมีมาในภายภาคหน้า

เรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ที่ข้าพเจ้าอยากจะกล่าวถึง ก็คือ เรื่องความไมตรีกับต่างประเทศ งานในด้านนี้ในรอบปีที่ผ่านมา ไทยเราได้เชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ให้สนิทสนมยิ่งขึ้นอีก ข้าพเจ้าและพระราชินีได้มีโอกาสไปเจริญทางสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ และเราได้พยายามทำให้ประชาชนในประเทศนั้น ๆ รู้จักเมืองไทยดีขึ้นกว่าแต่ก่อนอีกประการหนึ่ง เราได้ต้อนรับประมุขของมิตรประเทศ ที่มาเยี่ยมเราและท่านทั้งหลายผู้เป็นเจ้าของบ้าน ก็ร่วมกันช่วยต้อนรับอย่างพร้อมเพรียงกันทุกครั้ง ทำให้มิตรผู้มาเยี่ยมเยียนซาบซึ้งในไมตรีจิตของคนไทย ดังนี้เป็นทางส่งเสริมมิตรภาพที่มีต่อกันให้มั่นคงยิ่งขึ้น

งานของชาติที่จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากท่านทั้งหลายยังมีอีกมาก งานเหล่านี้ล้วนแต่เป็นงานที่ทุก ๆ คน จะต้องมีส่วนช่วยเหลือ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงของชาติ เพื่อให้ชาติของเรามีความสงบสุขขอท่านทั้งหลายจงอย่าได้ประมาท ควรพร้อมอยู่เสมอที่จะเผชิญต่อภัยทั้งปวงที่จะมีมา ซึ่งอาจน่ากลัวยิ่งกว่า

ภัยธรรมชาติก็ได้ ขอท่านทั้งหลายจงช่วยกันป้องกันภัยอันตรายใด ๆ อันจะมีมาในภายหน้า ดังเช่นบรรพบุรุษของเราได้ฟันฝ่ามาแล้วในอดีต และรักษาความเป็นไทยของชาติไว้ให้ยืนยง

โอกาสนี้ ขอคุณพระศรีรัตนตรัยได้คุ้มครองท่านทั้งปวง และดลบันดาลให้ทุก ๆ ท่านมีความสุขความเจริญ ประสบแต่สิ่งพึงปรารถนาในปีใหม่นี้ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรและรางวัล
แก่นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๐๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มีโอกาสมาร่วมในการแจกประกาศนียบัตรและรางวัลแก่นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ในวันนี้

ตามรายงานที่แถลงมานั้น นับว่าความเป็นไปของโรงเรียนในทางการศึกษาก็ดี ในทางการกีฬาก็ดี ตลอดจนกิจการอื่น ๆ ในขวบปีได้ดำเนินมาเป็นที่น่าพอใจ สำหรับอาคารสองหลังที่ได้ก่อสร้างขึ้นใหม่ และข้าพเจ้าได้ทำพิธีเปิดแล้วนั้น ก็จะได้ใช้เป็นประโยชน์ ตามความประสงค์ของโรงเรียนสืบไป

การที่นักเรียนที่ออกไปจากโรงเรียนนี้ ได้ไปทำชื่อเสียงในทางการกีฬาและได้รับการคัดเลือกให้เล่นในทีมสำคัญต่าง ๆ เป็นจำนวนมากนั้น แสดงให้เห็นถึงความสามารถในด้านนี้เป็นอย่างดี ยิ่งได้แสดงความสามารถในทางวิทยาการที่ได้อบรมมาให้สมดุลย์ด้วยแล้ว ก็จะดียิ่งขึ้น นับว่าได้ทำชื่อเสียง เกียรติคุณให้แก่สถานศึกษานี้โดยสมบูรณ์

สำหรับนักเรียนที่ยังเรียนอยู่นั้น จงพยายามเล่าเรียนให้มีความรู้อันจะเป็นรากฐานในการศึกษาชั้นสูงต่อไป และตั้งใจรับการอบรมสั่งสอน เพื่อปลูกฝังความเป็นผู้ดีในตนให้ครบถ้วน มีความสามัคคีปรองดองกัน ไม่ถือพวกถือคณะ เพื่อจะเป็นทางนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจผู้ปกครองนักเรียนและผู้หวังดีต่อโรงเรียนที่ได้เอื้อเฟื้อสนับสนุนกิจการของโรงเรียนอยู่เสมอ และขออวยพรให้ทุกคนที่มาร่วมชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร แก่นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายทหารแผนที่ นักเรียนนายเรือ และนักเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งสำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาในพิธีมอบกระบี่และปริญญาบัตร แก่นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายทหารแผนที่ นักเรียนนายเรือ และนักเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งสำเร็จการศึกษาอีกวาระหนึ่ง

พิธีนี้เป็นการแสดงว่า กองทัพของเราได้รับเพิ่มกำลังนายทหาร เป็นการเพิ่มพูนกำลังป้องกันประเทศให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี ในเกียรติประวัติของบรรดานักเรียน ที่ศึกษาสำเร็จออกรับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรรุ่นนี้ ขอให้ทุกคนจงนำความรู้ความสามารถที่ได้ศึกษามา ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการให้บังเกิดประโยชน์ และเป็นผลดีแก่ทางราชการอย่างเต็มที่

อาชีพทางทหาร ถือว่าเป็นอาชีพที่ต้องเสียสละ และการที่ท่านสมัครเข้ารับราชการเป็นทหารนั้น ย่อมหมายความว่า ท่านพร้อมแล้วที่จะเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อส่วนรวมการบำเพ็ญตนเกี่ยวกับการเสียสละ ซึ่งจะให้บังเกิดผลดีอย่างแท้จริงจะต้องอาศัยความซื่อสัตย์ สุจริต ความสามัคคี ความเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา และความมีเมตตากรุณาต่อผู้น้อยเป็นหลักปฏิบัติหน้าที่

อนึ่ง เพื่อความก้าวหน้าในชีวิตราชการ และเพื่อการเพิ่มพูนสมรรถภาพของกองทัพไทยเรา ขอจงพยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้นายทหารใหม่ และท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้จงประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดตึกวิจัยประสาท ณ โรงพยาบาลประสาท พญาไท

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีเปิดตึกวิจัยประสาท ของโรงพยาบาลประสาท พญาไท ในวันนี้

เป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้วว่า วิชาการแพทย์สาขาต่าง ๆ ได้เจริญก้าวหน้าเป็นลำดับมาจนถึงเวลานี้ ย่อมต้องอาศัยการค้นคว้าให้ได้ทราบถึงลักษณะของโรคแต่ละอย่างเพื่อหาทางป้องกันบำบัดโรคนั้นโดยใกล้ชิดถูกต้อง วิชาการแพทย์ทางประสาทวิทยา เป็นวิชาที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง ซึ่งจะต้องทำการค้นคว้าและศึกษาต่อไปอีกมาก เพราะสมองและประสาทของมนุษย์ได้มีส่วนควบคุมการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย ถ้าสมองเปลี่ยนแปลงไปมิได้อยู่ในสภาพปกติ การทำงานของอวัยวะในร่างกายก็จะบกพร่อง การสร้างอาคารนี้ก็เพื่อเป็นสถานสำหรับศึกษาวิจัยในด้านระบบประสาท และการค้นคว้าวิชาประเภทอื่น ๆ เกี่ยวกับโรคนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

ขอขอบใจรัฐบาลที่ได้ให้ความสนับสนุน และขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของท่าน ที่ช่วยเหลือบริจาคทรัพย์สิ่งของในการนี้ ตลอดจนผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลนี้ ได้ร่วมใจกันบากบั่นปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

บัดนี้ ข้าพเจ้าจะได้เปิดตึกวิจัยประสาท เพื่อใช้เป็นสถานการวิจัยทางประสาทวิทยา ทั้งในด้านการศึกษา การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และบริการแก่ประชาชนสืบไป.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแพ่งและศาลฎีกา

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาเปิดอาคารที่ทำการศาลแพ่งและศาลฎีกา ที่สร้างขึ้นใหม่ในวันนี้

การที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้สร้างสถิตยุติธรรมขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๕ และเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตรามาทรงวางศิลาฤกษ์ด้วยพระองค์เองนั้น นับเป็นการก้าวหน้าครั้งสำคัญของราชการศาลยุติธรรมแสดงให้เห็นถึงพระราชปราถนา ที่จะทะนุบำรุงส่งเสริมกิจการในทางศาลให้เจริญรุ่งเรืองเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของประชาราษฎร ทางราชการได้ใช้สถานที่นี้มาเป็นเวลาถึง ๘๑ ปี รัฐบาลปัจจุบันเห็นว่า อาคารดังกล่าวนี้อยู่ในสภาพที่เก่าแก่ ชำรุดทรุดโทรมเป็นอันมาก จึงได้สร้างที่ทำการศาลแพ่งและศาลฎีกาขึ้นแทนศาลสถิตยุติธรรมหลังเดิม เป็นอาคารที่กว้างขวางใหญ่โตงดงาม ดังที่เห็นอยู่นี้นั้น เป็นความดำริที่เหมาะสมอย่างยิ่ง

ศาลเป็นสถาบันอันสูงส่งและศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในบรรดาประเทศประชาธิปไตยทั้งหลาย ผู้พิพากษาทุกท่านคงจะได้ระลึกถึงความสำคัญในหน้าที่ ที่จะให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนเป็นอย่างดีที่สุดอยู่แล้ว และในเวลาเดียวกันก็เป็นที่หวังว่า ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับงานของศาล จะได้ช่วยกันส่งเสริมให้ผู้พิพากษาได้มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนได้มีหลักประกัน และได้รับความคุ้มครองในสิทธิและเสรีภาพ โดยความยุติธรรมทั่วหน้ากัน

บัดนี้ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดอาคารหลังนี้ เพื่อใช้เป็นสถานที่ทำการศาลแพ่งและศาลฎีกาต่อไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีตรวจพลสวนสนามของทหารชาติภาคี สปอ.
ที่มาทำการฝึกธนะรัชต์

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มาในการตรวจพลและรับการสวนสนามของทหารชาติภาคี สปอ. ที่มาร่วมในการฝึกธนะรัชต์ในคราวนี้

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปเยี่ยมท่านทั้งหลาย ขณะที่ทำการฝึกอยู่ในสนาม ได้เห็นวิธีการฝึกอย่างใกล้ชิด ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของท่าน เป็นไปด้วยความเข้มแข็งรวดเร็ว และมีระเบียบวินัยอันดี เห็นได้ว่าการฝึกครั้งนี้ นอกจากจะมีความสำคัญมากเป็นพิเศษแล้ว ยังได้รับความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจอีกด้วย

การฝึกธนะรัชต์ เป็นการฝึกเพื่อทดสอบความสามารถ และการประสานงานร่วมกันของหน่วยต่าง ๆ สิ่งใดที่ยังบกพร่องก็จะได้พิจารณาแก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องตามหลักยุทธวิธี นอกจากนี้ ยังเป็นการฝึกให้ท่านที่มาจากประเทศต่าง ๆ ได้เคยชินกับภูมิประเทศและดินฟ้าอากาศของประเทศไทย ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ท่านสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ได้รับความสุขสบายทั่วหน้ากัน

การที่ท่านทั้งหลายมาฝึกในสนามนั้น ได้มีโอกาสพบปะวิสาสะ และปฏิบัติหน้าที่ ได้รับความเหนื่อยยากตรากตรำด้วยกันมาในยามกันดาร ทั้งนี้ ย่อมทำให้เกิดความสนิทสนมกลมเกลียว เห็นอกเห็นใจกัน เป็นการเพิ่มพูนความสามัคคีให้แนบแน่นยิ่งขึ้น นับเป็นปัจจัยอันสำคัญ ที่จะช่วยให้ประกอบภารกิจร่วมเป็นปึกแผ่น เพื่อความสำเร็จต่อไปในเบื้องหน้า

ความพร้อมเพรียง เป็นระเบียบเรียบร้อยที่ท่านทั้งหลายแสดงออกในวันนี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงสมรรถภาพอันดีเยี่ยมของท่าน ข้าพเจ้าเชื่อว่า องค์การ สปอ. ซึ่งมีชาติภาคีที่มีทหารอันเข้มแข็งเช่นนี้ จะสามารถรักษาสันติภาพในเอเชียอาคเนย์ไว้ได้

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งหลายที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงมีความสุข ความเจริญ และขอให้ทหารชาติภาคีที่จะกลับประเทศมาตุภูมิของตน จงเดินทางด้วยความสวัสดีทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับบรรดาผู้ที่ได้ผ่านความสำเร็จได้รับเกียรติในวันนี้ ข้าพเจ้าขอให้ทุกคนปฏิบัติตนให้สมกับที่มีวิชาความรู้เพื่อประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองของเรา ทุกคราวที่ข้าพเจ้ามา ในงานนี้ ข้าพเจ้าเคยให้โอวาทเพื่อเตือนใจบันฑิตทั้งหลาย ให้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ในคราวที่แล้ว ๆ มา ได้เคยพูดถึงเรื่องการรักษาภาษาไทย เรื่องความสามัคคีและโทษของการแตกความสามัคคี เรื่องความรอบคอบในการงาน และโทษของความทะนงตัวว่าวิเศษกว่าผู้อื่น ทั้งได้ยกนิยายมาประกอบ เช่น เรื่องกระต่ายแข่งกับเต่า ข้าพเจ้าจะมีความยินดีมากถ้าโอวาทที่แล้ว ๆ มาเป็นประโยชน์แก่ผู้ได้ยินได้ฟัง

เมื่อเรียนสำเร็จแล้วก็ถึงเวลาที่จะออกไปทำงานตามความรู้ที่ได้เล่าเรียนมา การทำงานนั้นมีความสำคัญอยู่อย่างหนึ่ง คือ จะต้องมีน้ำใจรักงาน จึงจะดำเนินไปโดยสะดวกเรียบร้อยได้ ขอเตือนว่า ผู้ที่เข้าทำงานเมื่อทำใหม่ ๆ มักจะประสบอุปสรรคอยู่เสมอ อุปสรรคเหล่านี้อาจเกิดขึ้นเพราะติดขัดในเรื่องระเบียบ วิธีการก็ได้ บางทีเห็นงานบางอย่างบกพร่อง ไม่อยู่กับร่องกับรอย ไม่เห็นตรงกับหลักวิชาที่ได้เรียนมา หรือมีความเห็นขัดแย้งกับผู้ที่ร่วมงาน ทำให้คิดอยากจะแก้ไขปรับปรุง แต่ก็ยากที่จะทำได้ อุปสรรคเหล่านี้ ทำให้หมดความกระตือรือร้นที่จะทำทั้ง ๆ ที่อยากทำ เป็นเหตุให้เกิดความท้อแท้ หมดกำลังใจที่จะทำต่อไป ความจริงงานทุกอย่างถ้าทำด้วยน้ำใจรักย่อมมีทางสำเร็จและได้ผลดี เมื่อพบอุปสรรคใด ๆ อย่าเพิ่งท้อแท้จะหมดกำลังใจง่าย ๆ จงตั้งใจทำให้ดี คิดหาทางที่จะแก้ไขผ่อนคลายอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยเหตุผลและหลักวิชา ไตร่ตรองด้วยความสุขุมรอบคอบ และเยือกเย็น งานก็จะลุล่วงไปด้วยดี การทำงานด้วยน้ำใจรักต้องหวังผลงานนั้นเป็นสำคัญ แม้จะไม่มีใครรู้ใครเห็นก็ไม่น่าวิตก เพราะผลสำเร็จนั้นจะเป็นประจักษ์พยานที่มั่นคง ที่พูดเช่นนี้ เหมือนกับสอนให้ปิดทองหลังพระ การปิดทองหลังพระนั้น เมื่อถึงคราวจำเป็นก็ต้องปิด ว่าที่จริงแล้วคนโดยมากไม่ค่อยชอบปิดทองหลังพระกันนัก เพราะนึกว่าไม่มีใครเห็น แต่ถ้าทุกคนพากันปิดทองแต่ข้างหน้าไม่มีใครปิดทองหลังพระเลย พระจะเป็นพระที่งามบริบูรณ์ไม่ได้

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งหลายที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงประสบความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๐๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมประกอบพิธีมอบปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในวันนี้

ตามที่รองอธิการบดีแถลงถึงกิจการของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้ดำเนินมาในรอบปีที่แล้วเห็นได้ว่า สถานศึกษานี้มีความเจริญยิ่งขึ้นเป็นที่น่าพอใจมาก

การเกษตรมีความสำคัญแก่ชาติบ้านเมืองเพียงไร เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว การที่รัฐบาลได้เร่งรัด ปรับปรุงงานด้านนี้เป็นลำดับมา ตลอดจนองค์การ มูลนิธิและเอกชนได้ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยประการต่าง ๆ นั้น เพื่อจะให้การเกษตรของเรามีความเจริญก้าวหน้าไปโดยรวดเร็ว เป็นข้อที่น่าชื่นชมยิ่งนัก ข้าพเจ้าขออนุโมทนาด้วย ความมุ่งหวังทั้งนี้ จะสำเร็จได้ผลสมความคาดหมายเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับท่านทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สำเร็จการศึกษาไปจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ฉะนั้น ขอให้ทุกคนพยายามนำความรู้ที่ได้เรียนมา ไปถ่ายทอดแก่เกษตรกร และชี้แจงให้ทราบถึงคุณค่าของวิธีการเกษตรแบบใหม่ ซึ่งได้ค้นคว้าทดลองเป็นผลดีโดยแน่นอนแล้ว และแนะนำให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักวิชา เพื่อได้รับผลแห่งการผลิตเพิ่มพูนขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับท่านที่ประสบความสำเร็จ ได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยในวันนี้ นับว่าท่านเป็นผู้มีพื้นความรู้เป็นอย่างดีแล้ว ต่อไปก็ขอให้พยายามทำการค้นคว้า ทดลองหาวิชาความรู้ สำหรับปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพและภูมิประเทศของเรา อันจะเป็นผลดีมาสู่ประเทศชาติสืบไป

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าและพระราชินี ขออวยพรให้ทุกท่านที่มาร่วมชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๐๖

ข้าพเจ้าและราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันนี้

ความเจริญก้าวหน้าในกิจการ และความสำเร็จตามโครงการของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่ผ่านมา ดั่งที่อธิการบดีได้รายงานแล้วนั้น และที่ได้เห็นผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเข้ารับปริญญาในวันนี้ มีจำนวนมากกว่าทุก ๆ ปี เป็นที่น่าพอใจมาก การที่มหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้นได้เป็นจำนวนมากเช่นนี้ ย่อมอยู่ที่อาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ได้ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ข้าพเจ้าขอขอบใจทุก ๆ ท่านในโอกาสนี้ด้วย

ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรือง ก็ต้องอาศัยผู้รอบรู้ในสรรพวิทยาการต่าง ๆ เป็นกำลังสำคัญ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในขั้นมหาวิทยาลัย ย่อมเป็นผู้มีความรู้สูง จะไปประกอบกิจการใดก็คงทำได้โดยอาศัยความรู้ที่ได้เรียนมา แต่การจะทำสิ่งใดโดยใช้ความรู้แต่อย่างเดียวนั้น จะสำเร็จราบรื่นเสมอไปหาได้ไม่ จะต้องมีความรอบคอบรู้จักกาลเทศะ ยึดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องเตือนใจให้ปฏิบัติแต่สิ่งดีงาม ประกอบด้วยรู้จักใช้คุณสมบัติในตัวให้เป็นประโยชน์จึงจะบรรลุถึงจุดหมายปลายทาง มีความเจริญรุ่งเรือง หากบุคคลใดแม้จะมีความรู้สูง แต่ขาดหิริโอตตัปปะ คือไม่มีความละอายต่อบาป นำความรู้นั้นไปใช้ในทางที่มิชอบ ก็จะทำให้สังคมเดือดร้อน ข้าพเจ้าจึงขอเตือนบัณฑิตทั้งหลาย ที่จะแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพตามความรู้ให้ประพฤติแต่สิ่งที่ชอบที่ควร เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม เพื่อความก้าวหน้าของตน และเป็นแบบอย่างอันดีแก่คนรุ่นหลังต่อไป

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีต่อท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์และนักศึกษาที่ได้อุตสาหะพากเพียรในการศึกษา จนบรรลุผลสำเร็จเป็นบัณฑิตในวันนี้ และขออวยพรให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ จงประสบแต่ความผาสุกสวัสดีทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ
แก่นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
นายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหาร
โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๐๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มาในพิธีมอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกิตติมศักดิ์ และแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โรงเรียนเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง อีกวาระหนึ่ง

ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเกียรติ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาในคราวนี้หวังว่าทุกท่านคงจะนำวิชาความรู้ที่ได้ศึกษามา ไปพิจารณาใช้ให้เกิดผลดีแก่ราชการสืบไป

ในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา ปัญหาอันเกิดจากภัยของการรุกเงียบเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการป้องกันประเทศบ้านเมือง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ข้าราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนทั่วไป ได้รับการอบรมเป็นพิเศษ ให้มีความรู้และความเข้าใจที่ทันสมัย ทั้งในทางปฏิบัติและทางเทคนิค ที่จะต่อต้านภัยดังกล่าว เพื่อป้องกันการรุกรานใด ๆ ที่จะมีต่อประเทศบ้านเมืองต่อไป

ฉะนั้น จึงเป็นที่ยินดี ที่ได้เห็นท่านทั้งหลายสำเร็จการศึกษาอบรมชั้นสูง จากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จากโรงเรียนเสนาธิการทหาร จากโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และจากโรงเรียนนายช่างกล ในคราวนี้อย่างเรียบร้อยดี นับได้ว่า ท่านจะมีส่วนที่จะช่วยส่งเสริมความมั่นคงของราชอาณาจักรไทยและโลกเสรีด้วยกัน ทุกคน

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มาร่วมในวันนี้ จงประสบแต่ความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ของ กระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ ๒๖ ประจำปี ๒๕๐๖

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาเปิดงานศิลปหัตถกรรม ในวันนี้

การที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดงานศิลปหัตถกรรมเป็นประจำปี กิจการได้ขยายตัวกว้างขวางเป็นลำดับมานั้น แสดงให้เห็นว่า งานนี้ได้รับความสนใจจากประชาชนมาก การสนับสนุนให้เด็กใช้ความคิด ความพยายาม รู้จักความประณีตสวยงาม สามารถประดิษฐ์สิ่งของด้วยฝีมือของตน จะเป็นทางชักจูงให้เด็กเกิดความสนใจในการประกอบกิจการอื่น ๆ ในภายหน้า นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง งานปีนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการแสดงหนักไปในทางอาชีวศึกษา เท่ากับเป็นการส่งเสริมให้เกิดความนิยมวิชาอาชีพอย่างจริงจังขึ้น

บัดนี้ ได้เวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียนประจำปีนี้ ขอให้งานดำเนินไปเป็นผลดีตามความประสงค์ ขออวยพรให้ครูและนักเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์
ในพิธีตรวจพลสวนสนามเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๐๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีนัก ที่ได้มาร่วมในพิธีตรวจพลสวนสนามของบรรดาหน่วยทหารรักษาพระองค์ ซึ่งจัดขึ้นในวันนี้ และพอใจมากที่ได้เห็นความพร้อมเพรียงเป็นระเบียบเรียบร้อย และความแข็งแรงตั้งอกตั้งใจของทหารทั้งหลาย ข้าพเจ้าขอขอบใจในคำอวยพรของทหารรักษาพระองค์ ที่กล่าวในโอกาสจะครบรอบวันเกิด ๓ รอบของข้าพเจ้า

การที่ประเทศชาติของเราได้ดำรงฐานะเป็นเอกราช รักษาอธิปไตยไว้ได้ด้วยดีตลอดมานั้น ก็ด้วยบรรพบุรุษของเราร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติโดยความสามัคคีพร้อมเพรียง ยอมเสียสละชีวิตและเลือดเนื้อเพื่อผืนแผ่นดินไทยดังปรากฏในประวัติศาสตร์ของเรามาแล้ว เมื่อมาได้ฟังคำปฏิญาณของทหารว่าพร้อมที่จะปฏิบัติการในหน้าที่เพื่อประเทศชาติ แม้ชีวิตก็ยอมเสียสละ ทำให้มีความปีติยินดีนัก

บ้านเมืองเราจะร่มเย็นเป็นสุขได้ ก็อยู่ที่ทหารของชาติช่วยป้องกันรักษา ดังนั้น ทหารจะต้องมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน เพื่อจะได้มีกำลังอันมั่นคง ช่วยกันรักษาความเป็นเอกราชของชาติไว้ให้ได้ โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์อื่นใดทั้งสิ้น นอกจากความมั่นคงสมบูรณ์ของบ้านเมือง ระยะนี้เหตุการณ์ของโลกกำลังผันผวนอยู่ตลอดเวลา อาจนำความคับขันมาสู่บ้านเมืองเราเมื่อใดก็ได้ ขอให้ผู้บังคับบัญชาทุกชั้น ตลอดจนทหารทุกคนจงอยู่ในระเบียบวินัยโดยเคร่งครัด อย่าให้แตกแยกกันเป็นอันขาด ต้องพร้อมอยู่เสมอที่จะเผชิญกับเหตุการณ์อันจะเกิดขึ้นได้ทุกขณะ และยิ่งเป็นทหารรักษาพระองค์ด้วยแล้ว ก็ควรประพฤติตนให้ดีเป็นเยี่ยงอย่างแก่หน่วยอื่น ๆ ต่อไป

ข้าพเจ้าขอขอบใจในความปรารถนาดีของทหารที่มีแก่ข้าพเจ้า ขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงปกป้องคุ้มครองท่านทั้งปวง ให้แคล้วคลาดจากอุปัทวันตราย และโรคาพยาธิ ให้มีพลานามัยสมบูรณ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นกำลังที่ดีของประเทศชาติสืบไป.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคมเนื่องในงาน
พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ท่านทั้งหลายได้มีไมตรีจิต มาร่วมชุมนุมกันให้พรในวันเกิดครบ ๓ รอบของข้าพเจ้าในวันนี้

ถ้อยคำที่ท่านได้กล่าวในพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ ในนามของรัฐบาล ข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือน ตลอดจนประชาชนชาวไทย และสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ อวยพรแก่ข้าพเจ้านั้น เป็นที่จับใจนัก ข้าพเจ้าขอขอบพระทัย และขอบใจทั่วกัน นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจบรรดาองค์การและพ่อค้าประชาชนที่แสดงน้ำใจอันดีต่อข้าพเจ้าในโอกาสนี้ด้วย

ความเป็นไปของบ้านเมืองเรา ดำเนินมาด้วยดี ก็โดยที่พวกเราทุกฝ่ายร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความพร้อมเพรียง ข้าพเจ้ามั่นใจว่า ในกาลต่อไปด้วยความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนี้ จะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ อันจะเกิดแก่บ้านเมืองเรา ให้ผ่านพ้นไปได้ เราทั้งหลายจักต้องพร้อมใจกันปฏิบัติหน้าที่เพื่อความรุ่งเรืองของชาติ อันเป็นที่รักของเรา

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงคุ้มครองท่านทั้งปวง ให้ประสบความสุขสวัสดิ์พิพัฒนมงคลสืบไป.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๗

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๖

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในศุภวาระดิถีขึ้นปีใหม่พุทธศักราช ๒๕๐๗ ข้าพเจ้าขออวยพรปีใหม่แก่ท่านทั้งปวง

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ แสดงความชื่นชมโสมนัสในไมตรีจิตที่ท่านทั้งหลายได้มีต่อข้าพเจ้า เมื่องานฉลองวันเกิดครบ ๓ รอบ ขอขอบใจทั่วกัน ความเอื้ออารีของท่านทั้งหลาย จะฝังใจข้าพเจ้าไปชั่วกาลนาน

ในขวบปีที่ล่วงมา ในด้านสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ ข้าพเจ้าได้ไปเยือนประเทศญี่ปุ่น จีน และฟิลิปปินส์ มีความยินดีที่จะแจ้งให้ท่านทั้งหลายทราบว่า เราได้รับการต้อนรับจากประเทศนั้น ๆ ด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดียิ่ง นอกจากการไปเยือนต่างประเทศแล้ว เรายังได้มีโอกาสต้อนรับแขกเมืองและบุคคลสำคัญ ๆ ซึ่งเข้ามาเยือนประเทศไทยด้วย เช่นสมเด็จพระราชินีนาถ จูเลียนา แห่งเนเธอร์แลนด์เป็นต้น ทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปเป็นผลส่งเสริมสัมพันธไมตรีซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ความสำเร็จทั้งนี้ ก็อาศัยท่านทั้งหลายได้ร่วมมือช่วยกันต้อนรับโดยพร้อมเพรียง ข้าพเจ้าขอขอบใจไว้ ณ ที่นี้ด้วย หวังว่าการต้อนรับประมุขของมิตรประเทศที่จะเข้ามาเยือนประเทศของเราในระยะเวลาอันใกล้นี้ จะได้รับความร่วมมือจากท่านทั้งหลายอย่างเคยมา

สถานการณ์ภายในของเรา ก็นับว่าได้ดำเนินมาเป็นที่พอใจมาก เป็นกุศลอย่างยิ่งที่เราไม่ได้รับการกระทบกระเทือนจากภัยธรรมชาติที่ร้ายแรง ท่านทั้งหลายก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ประกอบอาชีพมาด้วยความสงบเรียบร้อยดี ส่วนในด้านการทะนุบำรุงบ้านเมือง บรรดาโครงการที่วางไว้ได้ดำเนินก้าวหน้าไปเป็นลำดับ โดยเฉพาะในทางการเงินของประเทศได้ประกาศกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทขึ้น ซึ่งหมายความว่า การเงินของประเทศได้ก้าวขึ้นสู่ความมั่นคง เป็นที่น่าเชื่อถือของนานาประเทศ กิจการในด้านอื่น ๆ ก็เจริญยิ่งขึ้นเป็นลำดับมา จึงเป็นที่น่ายินดียิ่ง

ท่านทั้งหลายได้ทราบข่าวอสัญกรรมของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทั่วกันแล้ว การจากไปของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นเรื่องเศร้าสลดใจแก่พวกเราเป็นอันมาก เพราะระหว่างที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จอมพลสฤษดิ์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันขันแข็งเฉียบขาด มุ่งหวังแต่จะให้เกิดความเจริญผาสุกแก่บ้านเมืองและประชาชนเป็นที่ตั้ง สมควรเป็นแบบอย่างอันดีแก่ผู้ที่รับภารกิจบริหารการงานของประเทศชาติให้สำเร็จลุล่วงสืบไปในภายหน้า

เหตุการณ์ของโลก และในภูมิภาคใกล้เคียงกันกับเราในขณะนี้ ก็ยังอยู่ในสภาพที่น่าวิตกห่วงใยอย่างยิ่ง ท่านทั้งหลายอย่าได้มีความประมาท ขอให้มีความสามัคคีกลมเกลียวช่วยกันผดุงชาติของเราให้มีความเจริญรุ่งเรือง และพร้อมเสมอที่จะร่วมกันเผชิญกับภัยทั้งปวงอันจะบั่นทอนความสงบสุขของเราได้ทุกเมื่อ

ในที่สุดนี้ ขอคุณพระรัตนตรัยจงคุ้มครองท่านทั้งหลาย ให้มีความสุขสวัสดี ปราศจากโรคภัยทั้งปวงในปีใหม่นี้ทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง จังหวัดสุโขทัย

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง ในวันนี้

ชาติไทยเรานั้นได้มีเอกราช มีภาษา ศิลป และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นของตนเองมาช้านานหลายศตวรรษแล้ว ทั้งนี้ เพราะบรรพบุรุษของเราได้เสียสละอุทิศชีวิต กำลังทั้งกายและใจ สะสมสิ่งเหล่านี้ไว้ให้พวกเรา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องรักษาสิ่งเหล่านี้ไว้ให้คงทนถาวรตกเป็นมรดกของอนุชนรุ่นหลังต่อไป ข้าพเจ้าเห็นว่าโบราณวัตถุและศิลปวัตถุทั้งหลายนั้น เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ชี้ให้เห็นอดีตอันรุ่งโรจน์ของชาติไทยเรา เป็นประโยชน์แก่การศึกษาทั้งในทางประวัติศาตร์ ศิลปโบราณคดี และวัฒนธรรม จึงควรที่ทุกฝ่ายจะได้ช่วยกันทะนุถนอมบำรุงรักษาอย่าให้สูญสลายไป

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้ทราบว่า ขณะนี้ทั้งทางราชการ นักเรียน นักศึกษา และประชาชน ได้มีความสนใจในประวัติศาสตร์ โบราณคดี และกิจการพิพิธภัณฑ์มากขึ้นกว่าแต่ก่อน และทางราชการก็ได้พยายามจัดสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เพื่อเก็บรักษาและตั้งแสดงศิลปวัตถุ และโบราณวัตถุของท้องถิ่นนั้น ๆ ถึงแม้จะมีอุปสรรคในด้านการเงินบ้าง ก็ได้พยายามช่วยกันหาเงินนอกงบประมาณมาริเริ่มลงมือ เป็นการทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ควรได้รับความชมเชย งานทุกอย่างนั้น ถ้าได้วางแผนดำเนินงานที่ดี แล้วคอยติดตามไม่ทอดทิ้ง ย่อมจะสำเร็จสมบูรณ์ตามประสงค์

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหงขอให้พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ จงสถิตสถาพรเป็นสถาบันอันมีเกียรติ อำนวยประโยชน์ในด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปและวัฒนธรรม แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เป็นสมบัติอันควรภาคภูมิใจ ของชาวจังหวัดสุโขทัย และของคนไทยโดยทั่วไปตลอดกาลนาน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดอนุสาวรีย์พระรูป
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาในพิธีเปิดอนุสาวรีย์พระรูป พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ในวันนี้

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงเชี่ยวชาญรอบรู้ในทางรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์เป็นอย่างดียิ่ง ได้ทรงปรับปรุงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงแก้ไขราชการศาลสถิตยุติธรรม ให้มีความเจริญก้าวหน้า จนเป็นผลให้ประเทศต่าง ๆ ยอมรับนับถือศาลยุติธรรมของเรา นอกจากนี้ยังได้ทรงวางรากฐานการศึกษาวิชากฎหมาย มีเนติบัณฑิตขึ้น เป็นเหตุให้จัดตั้งเนติบัณฑิตยสภา เพื่อส่งเสริมวิชากฎหมายและควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบอาชีพในทางกฎหมาย บังเกิดความมั่นคงและมีเกียรติ เป็นที่นิยมนับถือของประชาชนจนทุกวันนี้ นับว่าได้ทรงประกอบคุณงามความดีให้แก่ชาติบ้านเมืองเป็นอเนกประการ

การที่ท่านทั้งหลายระลึกถึงพระคุณของพระองค์ท่าน พร้อมใจกันปฏิบัติการต่าง ๆ ตลอดจนถึงร่วมใจปลูกสร้างพระรูปขึ้นไว้ เพื่อเชิดชูพระเกียรติคุณนั้น สมควรอย่างยิ่งแล้ว เป็นการแสดงกตัญญูกตเวทิตาธรรมอันควรสรรเสริญ ข้าพเจ้าขออนุโมทนาด้วย

อนุสาวรีย์ที่ได้สร้างขึ้นนี้ นอกจากจะเป็นที่เทิดทูนสักการะแล้ว ยังจะเป็นอนุสรณ์เตือนใจให้ท่านทั้งหลายดำรงตนอยู่ในสัมมาปฏิบัติ มีความยุติธรรมประจำใจในการประกอบอาชีพอันมีเกียรติ ซึ่งจะเป็นผลอำนวยความผาสุกแก่อาณาประชาราษฎรทั่วหน้ากัน

บัดนี้เป็นมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดอนุสาวรีย์พระรูป พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ขอให้อนุสาวรีย์นี้สถิตสถาพร เป็นที่เคารพสักการะชั่วนิรันดร.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จ ฯ เปิดงานแสดงสินค้าไทย ครั้งที่ ๒
ณ พระราชอุทยานสราญรมย์

วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาเปิดงานแสดงสินค้า ซึ่งหอการค้าไทยได้จัดให้มีขึ้นอีกในปีนี้ ตามรายงานของประธานกรรมการอำนวยงานแถลงว่า การจัดงานแสดงสินค้าไทย ซึ่งได้จัดขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี ๒๕๐๕ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการ และบริษัทห้างร้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ตลอดจนประชาชนก็มีความสนใจเข้าชมงานและซื้อสิ่งของไปเป็นจำนวนมากนั้น แสดงให้เห็นว่าสินค้าที่ผลิตขึ้นในบ้านเมืองของเรา มีคุณภาพดีเป็นที่น่าพอใจ

การอุตสาหกรรมของประเทศจะเจริญก้าวหน้าไปโดยรวดเร็วได้ ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของสิ่งของที่ผลิตขึ้น ถ้าเราสามารถผลิตสิ่งของได้ดี ทัดเทียมกับต่างประเทศแล้ว ก็จะจำหน่ายได้โดยสะดวกในราคาถูก ฉะนั้น คุณภาพของสิ่งของจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องพยายามปรับปรุงให้ดีที่สุด การที่หอสินค้าไทยได้พยายามชักชวนผู้ผลิตสินค้า ให้ได้มีโอกาสมารวมกันแสดงความสามารถในการผลิตสิ่งของให้ประชาชนได้ชมนั้น เป็นความดำริที่ชอบยิ่งนักหวังว่าการจัดงานปีนี้ จะยังผลให้มีผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มีคุณภาพดี ออกจำหน่ายมากขึ้น

บัดนี้ถึงวาระอันเป็นมงคล ข้าพเจ้าขอเปิดงานแสดงสินค้าไทย ขอให้งานนี้ดำเนินไปเป็นผลดีสมความคาดหมาย และขอขอบใจท่านทั้งหลาย ที่ได้ร่วมมือให้ความสนับสนุนงานนี้เป็นอย่างดี ขอให้มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร
แก่นักเรียนนายร้อย นายเรือ และนายเรืออากาศ ที่สำเร็จการศึกษา

วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาในพิธีมอบกระบี่และปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ อีกวาระหนึ่ง

พิธีนี้แสดงว่า กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ได้มีนายทหารที่มีความรู้ความสามารถเพิ่มจำนวนขึ้นอีก ๒๑๘ นาย ซึ่งจะได้ช่วยกันเสริมสร้างกองทัพของเราให้มีกำลังเข้มแข็งยิ่งขึ้น

ท่านทั้งหลายสำเร็จการศึกษา มีความรู้ในวิชาการต่าง ๆ เป็นอย่างดี และฝึกฝนร่างกายให้มีความเข้มแข็งอดทน พร้อมที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ในหน้าที่ของตนอยู่แล้ว ฉะนั้น ขอให้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นอยู่ในระเบียบวินัย และศีลธรรมโดยเคร่งครัดและระลึกอยู่เป็นนิตย์ในความรับผิดชอบในหน้าที่ อย่าได้มีความประมาท นอกจากนี้ จงพยายามทบทวนใช้วิชาความรู้ที่ได้รับมา และขวนขวายปรับปรุงให้ก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น อันจะเป็นผลดีทั้งส่วนตัวและหน้าที่การงาน เป็นทางนำความเจริญมาสู่ตนเองและประเทศชาติ ขอให้ทุก ๆ คน จงประสบความสำเร็จและความรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการตลอดไป

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้นายทหารใหม่ และท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธี จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีสมโภชหลักเมืองนครราชสีมา

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาประกอบพิธีสมโภชหลักเมืองนครราชสีมา ซึ่งบรรดาข้าราชการ พ่อค้า และประชาชนชาวนครราชสีมา ได้ร่วมมือกันบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้น ขอให้หลักเมืองนี้สถิตสถาพรอยู่เป็นคู่กับจังหวัดนครราชสีมาชั่วกาลนาน และขอให้ประชาชนชาวจังหวัดนครราชสีมา อยู่ร่มเย็นเป็นสุขโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินเปิดโรงเรียนราชานุกูล
ณ บริเวณโรงพยาบาลปัญญาอ่อน ถนนดินแดง

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้เห็นผลงานของมูลนิธิช่วยเด็กปัญญาอ่อน และขอขอบใจ คณะกรรมการของมูลนิธิ ที่ได้ช่วยกันอุทิศกำลังกาย กำลังความคิด ทั้งขอบใจบรรดาประชาชนที่ได้บริจาคทุนทรัพย์ ช่วยให้การสร้างอาคารเรียนนี้เป็นผลสำเร็จ

การสงเคราะห์เด็กปัญญาอ่อน เป็นงานใหม่สำหรับประเทศไทย การที่รัฐบาลได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์เด็กปัญญาอ่อนขึ้น ย่อมแสดงว่า ทางราชการได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเด็กประเภทนี้ แต่ภารกิจทางราชการก็มีมากยากที่จะจัดการสงเคราะห์ทางด้านนี้ให้พอเพียง ข้าพเจ้าจึงมีความยินดีเป็นพิเศษที่คณะกรรมการของมูลนิธิได้ร่วมมือร่วมใจกันสนับสนุนกิจการสงเคราะห์เด็กปัญญาอ่อนให้เป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าทราบดีว่า งานสงเคราะห์เด็กปัญญาอ่อนนั้น เป็นงานที่ยากเป็นพิเศษจึงขอฝากให้ทุกคนพยายามทำงานนี้ต่อไป อย่างเต็มความสามารถอย่าได้คิดท้อถอย เพื่อกิจการด้านนี้จะได้รุดหน้าต่อไป

ขอความเจริญจงมีแด่โรงเรียน และองค์การที่ช่วยเด็กปัญญาอ่อนต่อไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรและรางวัลแก่นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในงานแจกประกาศนียบัตรและรางวัลแก่นักเรียนโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย อีกวาระหนึ่ง

ตามรายงานในรอบปีที่ผ่านมานั้น เห็นได้ว่า การศึกษา การกีฬา การดนตรี ตลอดทั้งกิจการทั่วไปของโรงเรียน ได้ก้าวหน้ามาด้วยดี สำหรับอาคารหลังใหม่ที่ข้าพเจ้าได้ทำพิธีเปิดแล้วนั้น โรงเรียนก็จะได้ใช้ให้เป็นประโยชน์ตามความประสงค์สืบไป

สำหรับนักเรียนที่สำเร็จจบหลักสูตรการศึกษา และจะออกไปจากโรงเรียนนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอฝากคำเตือนว่า ถึงแม้จะพ้นจากสถานศึกษาแห่งนี้ไปแล้วก็ตาม จงอย่าลืมพระบรมราโชบายขององค์ผู้พระราชทานกำเนิดแห่งโรงเรียนนี้ ซึ่งทรงมุ่งหวังให้นักเรียนที่ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนนี้ จะต้องเป็นสุภาพบุรุษ มีบุคลิกลักษณะเข้มแข็ง มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งกายและใจ สามารถเผชิญปัญหาชีวิตในอนาคตที่จะมีมาได้ทุกเมื่อ รวมความแล้วจงบำเพ็ญตนเป็นพลเมืองดีและเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ

ในส่วนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ ก็จงประพฤติตนให้ดี ตั้งหน้าอุตสาหะเล่าเรียนและเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ วันหนึ่งข้างหน้าก็จะประสบความสำเร็จถึงจุดหมายเช่นกัน

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจผู้ปกครองนักเรียนและผู้หวังดีต่อโรงเรียนที่ได้ช่วยเหลือสนับสนุนกิจการของโรงเรียนอยู่เสมอ ขออวยพรให้ครู นักเรียน และทุกท่านที่มาร่วมชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ จงประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีเปิดพระรูป สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม บรมราชชนก อาคารวิจัยและสำนักงานมูลนิธิวิจัยประสาท ในพระบรมราชูปถัมภ์ ณ โรงพยาบาลประสาท พญาไท

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีเปิดพระรูปสมเด็จเจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์ เปิดอาคารวิจัยและตึกสรีระบำบัด ของโรงพยาบาลประสาท ในวันนี้

วิชาการแพทย์ทางประสาทวิทยา ได้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก ปัจจุบันนี้ประเทศต่าง ๆ ได้ตั้งองค์การขึ้น เพื่อประสานงานส่งเสริมค้นคว้าวิชาความรู้ในด้านนี้ ให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น การที่กระทรวงสาธารณสุข ได้ขยายงานการวิจัยทางประสาทวิทยา และงานสรีระบำบัดให้กว้างขวางออกไป ตลอดจนจัดให้มีแผนกโรคผู้สูงอายุและสำนักงานของมูลนิธิวิจัยประสาทขึ้น นั้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้า ในทางประสาทวิทยาของเราอันจะบังเกิดประโยชน์ ทั้งในทางศึกษาหาความรู้ และการบำบัดโรคภัย ต่อไปในภายหน้า

ข้าพเจ้ามีความชื่นชม ที่ทางต่างประเทศได้มีไมตรีจิต ให้ความช่วยเหลือในทางวิชาการ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลได้ปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง และขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของท่านทั้งปวง ที่ได้บริจาคทรัพย์สิ่งของช่วยเหลือโรงพยาบาลนี้โดยทั่วกัน

บัดนี้ ข้าพเจ้าขอเปิดพระรูปและอาคารที่สร้างขึ้น ขอให้สถานพยาบาลแห่งนี้ จงเป็นที่อำนวยประโยชน์ในทางการศึกษา และบำบัดโรคภัย สมตามความตั้งใจสืบไป.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบ
พิธีเปิดเขื่อนภูมิพล

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้เห็นการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลสำเร็จเรียบร้อย พร้อมที่จะเปิดได้แล้ว

ตามที่นายกรัฐมนตรีได้แถลงถึงการก่อสร้างเขื่อนนี้ และประโยชน์อันจะพึงได้รับทั้งในด้านพลังไฟฟ้า การเกษตร การคมนาคม และอื่น ๆ นั้น น่าปีติยิ่งนัก แสดงให้เห็นว่าเขื่อนนี้สามารถอำนวยความผาสุกสมบูรณ์ให้บังเกิดแก่ประชาชนอย่างใหญ่หลวง นับเป็นงานสำคัญอย่างยิ่งในโครงการทะนุบำรุงบ้านเมือง ให้มีความเจริญก้าวหน้า

ปรากฏว่า เขื่อนนี้สามารถกักน้ำฤดูฝนไว้ใช้ในฤดูแล้ง ช่วยป้องกันอุทกภัยไปในตัวตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมา แม้จะมีพายุใต้ฝุ่นนำฝนเข้ามาในประเทศไทยเขื่อนนี้ก็ยังกักน้ำฝนที่จะไหลบ่าลงมาเป็นภัยแก่ราษฎรไว้ได้ แล้วระบายน้ำออกใช้ให้เป็นประโยชน์ในฤดูแล้ง ทั้งนี้ เป็นการแสดงผลให้ประจักษ์เป็นอย่างดีมาแล้ว

ความสำเร็จที่เห็นอยู่นี้ ปรากฏขึ้นได้ก็เพราะทางราชการได้เล็งเห็นการณ์ไกลประกอบด้วยบรรดาเจ้าหน้าที่มีความสามารถอย่างดียิ่ง ตั้งใจดำเนินงานมาจนเป็นผลสำเร็จเรียบร้อยและก่อนหน้าที่จะวางโครงการสร้างเขื่อนนี้ กรมชลประทานก็ได้ตระเตรียมการเก็บสถิติในเรื่องน้ำมาแล้วเป็นเวลานานปี ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ขอบใจ และชมเชยเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายตั้งแต่ผู้ใหญ่ ตลอดจนถึงผู้น้อย ที่ได้ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานของกรมชลประทาน ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งในการก่อสร้างนี้

ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดเขื่อนภูมิพล ขอให้เขื่อนนี้จงสถิตสถาพร อำนวยความสุขความเจริญแก่อาณาประชาราษฎร สมดังปณิธานทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วม ในพิธีประสาทปริญญาบัตร ประกาศนียบัตรและอนุปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง

ตามรายงานของอธิการบดีมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า การบริหารงานและการศึกษาของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่แล้วมานี้ ได้ก้าวหน้าออกไปอีกเป็นอันมากข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้ทราบว่า มีผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ และจากบัณฑิตวิทยาลัย ได้รับปริญญามหาบัณฑิต ปริญญาบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตรชั้นสูงในวิชาต่าง ๆ เป็นครั้งแรกหลายคน และที่ได้รับทราบว่าการศึกษาการวิจัยตลอดจนการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ได้รับการสนับสนุนจากบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายภายในประเทศ และจากองค์การต่างประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นอันมาก เป็นผลให้การแพทย์และการสาธารณสุขของเรา เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบใจนายกสภามหาวิทยาลัย บรรดากรรมการ ศาสตราจารย์ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่ได้สอดส่องปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีตลอดมา ทั้งขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของทุก ๆ ฝ่ายดังกล่าวมา ที่ได้ช่วยเหลือในการศึกษาวิจัย และบริการแก่ผู้ป่วยโดยทั่วกัน

สำหรับนักศึกษาซึ่งสำเร็จวิชาตามหลักสูตรแล้วนั้น ขอแสดงความยินดีและขอชมเชยในความอุตสาหะพยายามจนได้รับเกียรติในวันนี้ ขอให้ทุกคน ที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพของตน พึงระลึกไว้เป็นนิตย์ถึงอุดมคติอันสูง คือการมุ่งหวังจะบำบัดทุกข์ของผู้ป่วยไข้ด้วยความเมตตาอารีอารอบ และพยายามขวนขวายหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมไว้เสมอ ความเจริญรุ่งเรืองก็จะบังเกิดแก่ตน และจะเป็นเกียรติแก่มหาวิทยาลัยนี้ ตลอดจนจะก่อให้เกิดความสุขสมบูรณ์แก่ส่วนรวม และประเทศชาติสืบไปด้วย

ข้าพเจ้าขออวยพร ให้บรรดาผู้สำเร็จการศึกษา และทุก ๆ ท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือส่งเสริมกิจการของมหาวิทยาลัยนี้ จงประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดป้าย โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ณ ตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

วันจันทร์ ที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความพอใจในรายงาน ของประธานกรรมการราชวิทยาลัยมูลนิธิเพื่อการศึกษาเป็นอันมาก ทั้งขอแสดงความยินดีที่บรรดาครู และนักเรียนเก่าผู้เป็นสมาชิก ของราชวิทยาลัยสมาคม ได้ช่วยกันจัดตั้งสถานศึกษาเดิมขึ้นเป็นผลสำเร็จ แสดงให้เห็นถึงความอุตสาหะพากเพียร และความสามัคคีกลมเกลียวกันในหมู่คณะ สมควรได้รับความสรรเสริญ

การจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นนี้ นับเป็นความคิดที่ดี เพราะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของชาติ และการที่ดำริจะจัดการศึกษา ให้เป็นไปในแบบเดียวกันกับโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยนั้น ก็เป็นการเหมาะสม เชื่อว่าต่อไปโรงเรียนทั้งสองนี้จะมีความสัมพันธ์กันโดยใกล้ชิด ทั้งในด้านการศึกษา การกีฬา และในด้านการสังคมเป็นทางให้เกิดความสนิทสนมรักใคร่ และมีความสามัคคีปรองดองซึ่งกันและกัน อันจะเป็นแบบอย่างอันดีต่อไป ข้าพเจ้าขอขอบใจกระทรวงศึกษาธิการ และขอบใจผู้มีส่วนช่วยเหลือในการจัดตั้งโรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยโดยทั่วกัน หวังว่าทุกฝ่ายจะได้ร่วมมือช่วยกันทะนุบำรุงโรงเรียนนี้ ให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไปด้วย

ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดโรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย ขอให้สถานศึกษาแห่งนี้ จงมีความเจริญรุ่งเรือง อำนวยประโยชน์ในทางการศึกษา แก่อนุชนของชาติเป็นอย่างดี สมตามปณิธานของสมาชิกแห่งราชวิทยาลัยสมาคมสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานวุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ
แก่นายทหารนักเรียนวิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ ๔
และ
นายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบกหลักสูตรหลักประจำ
ชุดที่ ๔๒ และหลักสูตรเร่งรัด ชุดที่ ๓
ณ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม

วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๐๗

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มาในพิธีมอบวุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกิตติมศักดิ์ และแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยการทัพบก และโรงเรียนเสนาธิการทหารบก อีกวาระหนึ่ง

วิทยาลัยการทัพบกและโรงเรียนเสนาธิการทหารบกเป็นสถานศึกษา อำนวยความรู้ความสามารถในวิชาการทหารที่สำคัญยิ่ง ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี ที่ท่านทั้งหลายได้สำเร็จการศึกษาครั้งนี้โดยทั่วกัน ในโอกาสที่ท่านทั้งหลายจะแยกย้ายกันไปรับราชการตามหน้าที่ต่อไปนั้น ขอให้นำวิชาความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ในการป้องกันและต่อต้านเหตุการณ์ทั้งปวง ที่จะเป็นภัยต่อชาติบ้านเมืองโดยเต็มความสามารถ ประวัติศาสตร์สอนให้เรารู้แล้วว่าเมื่อใดคนในชาติขาดสามัคคีธรรม มิได้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เมื่อนั้น ชาติก็จะต้องประสบความพินาศสูญเสียอิสรภาพ ฉะนั้น จึงขอให้พวกเราระแวดระวัง ร่วมมือกันให้เป็นปึกแผ่นไว้

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุกท่าน ประสบความเจริญรุ่งเรือง ทั้งในหน้าที่ราชการและส่วนตัว เพื่อจะสร้างความวัฒนาถาวรแก่ประเทศชาติสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี ขอแสดงความยินดีด้วยกับบัณฑิตทั้งหลายที่ได้รับปริญญาบัตรและรางวัลไปแล้ว การที่ท่านสามารถเล่าเรียนวิชาชั้นสูงจนบรรลุความมุ่งหมายได้นี้ ถือได้ว่านอกจากจะมีสติปัญญาดีแล้ว ท่านยังมีความตั้งใจจริง และมีความเพียรรู้จักเหตุผลด้วยคุณสมบัติเหล่านั้นเป็นปัจจัยช่วยให้ท่านผ่านก้าวสำคัญของชีวิตไปได้แล้วก้าวหนึ่งในวันนี้ ขอให้รักษาไว้จงดี

ในปัจจุบันนี้ พลเมืองของชาติเพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อนมากมาย ก็ต้องมีผู้มีความรู้มาช่วยเร่งรัดปรับปรุงและขยายงานทุกด้านให้ทันกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นอยู่ทุกขณะ นอกจากนี้ทุกคนก็ต้องการความเจริญก้าวหน้า อยากจะยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้นเช่นนี้ ก็ยิ่งต้องการผู้มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ มาเป็นกำลังช่วยเหลือเป็นทวีคูณการที่มีบัณฑิตสำเร็จจากจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นนี้ จึงเป็นข้อที่น่าปลื้มใจเพราะถ้ายิ่งได้มีผู้มีความรู้ความสามารถมาช่วยเป็นกำลังเพิ่มขึ้นเพียงใด งานสร้างสรรค์ความเจริญปลอดภัยของชาติก็จะมีผลบริบูรณ์ขึ้นเพียงนั้น

ข้าพเจ้าเคยพูดในที่ประชุมนี้แล้วเมื่อปีกลายว่า ผู้เข้าทำงานใหม่มักประสบอุปสรรคต่าง ๆ เสมอ แต่ถ้าทำด้วยน้ำใจรักและหวังผลงานเป็นสำคัญแล้ว ก็ย่อมมีทางคลี่คลายความติดขัดได้ทุกอย่าง รวมทั้งปัญหาในการประสานงานด้วย ขอให้บัณฑิตใหม่ระลึกไว้ว่า วิชาความรู้ที่มีอยู่กับตัวนั้นจะเกิดประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อรู้จักประสานงาน คือรู้จักติดต่อกับผู้อื่นกับบัณฑิตด้วยกัน กับผู้ที่ทำงานอยู่ก่อน และช่วยเหลือผู้ที่จะมาภายหลังด้วย ก็จะช่วยทำให้สามารถทำงานด้วยกันได้โดยราบรื่น บังเกิดผลดีแก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจมาก ที่ได้ทราบตามรายงานของอธิการบดี ว่า กิจการของมหาวิทยาลัยกำลังเจริญก้าวหน้า และได้รับความเกื้อกูลจากรัฐบาล จากองค์การต่าง ๆ ตลอดจนจากเอกชนอย่างกว้างขวาง

เศรษฐกิจของเราขึ้นอยู่กับการเกษตรมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว รายได้ของประเทศที่ได้มาใช้สร้างความเจริญด้านต่าง ๆ เป็นรายได้จากการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจกล่าวได้ว่าความเจริญของประเทศต้องอาศัยความเจริญของการเกษตรเป็นสำคัญ และงานทุก ๆ ฝ่ายจะดำเนินก้าวหน้าไปได้ ก็เพราะการเกษตรของเราเจริญ

บัณฑิตทั้งหลายที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาแล้วในวันนี้ ย่อมต้องหวังความสำเร็จในการงาน และความเจริญในชีวิตในวันข้างหน้าต่อไปด้วย จึงขอเตือนว่า ถ้าตัวท่านเองอยากเจริญ ท่านต้องทำให้บ้านเมืองเจริญด้วย ท่านทั้งหลายคงจะได้ออกไปประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน เป็นกำลังสร้างความเจริญในด้านการเกษตรให้แก่ชาติได้มาก ท่านจะทำงานอะไรก็ตาม ขอให้ระลึกไว้ว่า งานเกษตรกรรมนี้กว้างขวางมาก ตั้งแต่การผลิตรวมทั้งการค้นคว้าเพื่อการผลิต การจัดกิจการ จนกระทั่งการจำหน่ายผลผลิต แต่ละคนจงพยายามทำงานให้สุดความสามารถตามความรู้ความชำนาญของตัว และร่วมมือกันทุก ๆ ฝ่าย การเกษตรจึงจะก้าวหน้าเป็นผลดีถึงส่วนรวมได้

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในการที่ทางราชการ มูลนิธิ องค์การ และเอกชน ร่วมกันส่งเสริมการศึกษาทางการเกษตร ด้วยการเกื้อหนุนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นลำดับมาขออวยพรให้ผู้ที่ร่วมชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินในงานเมาลิดส่วนกลางปี ฮศ. ๑๓๘๔

ณ ลุมพินีสถาน

วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมงานฉลองทางศาสนาอิสลาม ในวันนี้ และมีความปีติที่ได้มาพบกันท่านทั้งหลาย อีกวาระหนึ่ง

ท่านนาบีมูฮำหมัด ผู้เป็นศาสดาแห่งศาสนาอิสลาม เป็นมหาบุรุษคนหนึ่งได้ทำคุณประโยชน์แก่โลก พระองค์ท่านสรรเสริญยกย่องความฉลาด ความไตร่ตรองรอบคอบ และความบริสุทธิ์ทั้งใจและกาย ว่าเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิต ฉะนั้น ขอให้ท่านทุกคนจงพยายามปฏิบัติตามคำสั่งสอนของท่าน เพื่อจะได้ประสบความสุขความเจริญ

ขอให้งานที่จัดขึ้นนี้ เป็นผลดีสมตามปณิธานของท่านทั้งหลาย.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จ ฯ เปิดอาคารท้องฟ้าจำลองกรุงเทพ

วันอังคาร ที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีพอใจ ที่ได้ทราบเรื่องความเป็นมา และความมุ่งหมายของกิจการท้องฟ้าจำลองอย่างละเอียด และยินดีที่ได้มาเปิดอาคารท้องฟ้าจำลองนี้ ในวันตรงกับวันสำคัญ ที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทอดพระเนตรสุริยุปราคา ที่หว้ากอเมื่อ ๙๖ ปีก่อน

ข้าพเจ้าขอชมเชยผู้เกี่ยวข้องดำเนินการนี้จนสำเร็จทุกคน และหวังว่ากิจการท้องฟ้าจำลอง จะอำนวยประโยชน์แก่นักเรียน เยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปได้อย่างกว้างขวางสมตามความมุ่งหมายของกระทรวงศึกษาธิการ

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดอาคารท้องฟ้าจำลองกรุงเทพ ขอให้สถานที่นี้มีความเจริญยั่งยืนสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีประสาทปริญญาของมหาวิทยาลัยธรรมศาตร์ อีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบว่า กิจการของมหาวิทยาลัยนี้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ

ปีนี้มีผู้สำเร็จเป็นบัณฑิตเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างน่าพอใจ หวังว่าบัณฑิตใหม่ จะเป็นกำลังสำคัญในการปรับปรุง และขยายงานด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญปลอดภัยของประเทศชาติต่อไป ผู้เป็นบัณฑิต ควรถือว่าเป็นผู้มีความรู้ดีและควรจะได้รับใช้ชาติโดยใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์จริง ๆ ความรู้นั้นเปรียบเหมือนสาตราวุธย่อมจะเป็นคุณหรือเป็นโทษได้เท่ากัน สำคัญอยู่ที่ใช้ คือถ้าใช้ถูกทาง ก็ป้องกันอันตรายได้ ถ้าใช้ไม่ถูกทาง ก็จะกลับเป็นอันตรายประหารตัวเองและแม้ผู้อื่นด้วย วิชาความรู้นั้น ถ้าใช้ในทางดีด้วยความรู้เท่ากันก็จะช่วยป้องกันประเทศชาติให้พ้นภยันตรายจากศัตรู และสามารถช่วยการพัฒนาบ้านเมืองให้ทันกับความเจริญของโลกในปัจจุบันได้ แต่ถ้าใช้ด้วยความหลงแล้ว ก็จะเป็นอันตรายแก่ตัวเอง และแก่ชาติบ้านเมืองอย่างร้ายกาจที่สุด จึงขอให้บัณฑิตทุกคนสังวรระวังไว้ในการที่จะออกไปประกอบการงานต่อไปในกาลข้างหน้า

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับบัณฑิตใหม่ รวมทั้งผู้ได้รับทุนการศึกษาและรางวัลเรียนดีทุกคน ในความสำเร็จของท่าน ขอขอบใจบรรดาอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายผู้เอาใจใส่ ร่วมมือกันทำความเจริญให้แก่มหาวิทยาลัยนี้ตลอดจนผู้มีส่วนเกื้อกูลอุดหนุนการศึกษาด้วยประการต่าง ๆ และขออำนวยพรให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โรงเรียนเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ณ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม

วันอังคารที่ ๘ กันยายน ๒๕๐๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาในพิธีมอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกิตติมศักดิ์ และผู้สำเร็จการศึกษา จากวิทยาลัยการป้องกันราชอาณาจักร โรงเรียนเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ อีกวาระหนึ่ง

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี กับผู้ที่ได้รับเกียรติ และได้รับความสำเร็จในครั้งนี้ด้วยใจจริง หวังว่า ทุกท่านจะได้พิจารณาใช้วิชาความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับการอบรมมานั้น ให้เป็นผลดีแก่ราชการ และแก่ประเทศชาติต่อไปอย่างเต็มที่

การรักษาเอกราชอธิปไตย และการป้องกันประเทศชาติ ให้พ้นจากการรุกรานเป็นปัญหาใหญ่ที่สุด และเป็นภาระหนักและสำคัญที่สุดในขณะนี้ เพราะเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า การรุกราน ซึ่งเป็นกำลังเป็นภัยคุกคามอยู่ทั่วไปนั้น เป็นเจตจำนงอันแน่วแน่ และเป็นความพยายามอย่างไม่ขาดสาย ของฝ่ายตรงข้าม เพราะฉะนั้น การที่ท่านทั้งหลาย ผู้เป็นผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ได้มีโอกาสได้รับการอบรมเป็นพิเศษ ให้มีความรู้ความเข้าใจ ในวิทยาการอันทันสมัย ทั้งในทางเทคนิคและทางปฏิบัติ ให้ประสานสอดคล้องกันทุกฝ่ายเพื่อต่อต้านภัยดังกล่าวแล้วนั้น จึงเป็นข้อที่น่ายินดีอย่างยิ่ง ขอให้ท่านได้ร่วมมือกัน เสริมสร้างความมั่นคงของประเทศชาติด้วยความสมัครสมานสามัคคี และด้วยความสุขุมรอบคอบ เพื่อประโยชน์สุขของราชอาณาจักรไทย และโลกเสรีสืบไป

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มาร่วมในวันนี้ จงประสบแต่ความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีวางศิลาฤกษ์ก่อตั้งที่ทำการถาวรของ สปอ.

วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๐๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาในงานพิธีวางศิลาฤกษ์ก่อตั้งสำนักงานถาวรขององค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งอาเซียตะวันออกเฉียงใต้ ในวันนี้

ระหว่างสิบปีที่แล้ว สปอ. ได้แสดงให้เห็นคุณประโยชน์เป็นอันมาก ที่ได้ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงร่วมกันในภาคพื้นอาเซียตะวันออกเฉียงใต้นี้ หลักประกันตามกติกาสัญญากรุงมะนิลา ทำให้รัฐบาลของประเทศภาคีทั้งหลาย รวมทั้งประเทศไทยด้วยสามารถดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้กว้างขวางออกไปด้วย รัฐบาลไทยจึงมีความพอใจที่สามารถจัดหาที่ดินให้ สปอ. เพื่อสร้างอาคารที่จะใช้เป็นสำนักงานถาวรขององค์การได้ในพระนคร

ข้าพเจ้าหวังว่า การสร้างอาคารนี้จะอำนวยผลให้องค์การดำเนินงานตามแผนให้ก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นเป็นลำดับ เป็นประโยชน์แก่บรรดาประเทศภาคีสืบไป

บัดนี้ ได้เวลาประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์แล้ว ขอให้สถานที่นี้จงมีความมั่นคงถาวรเป็นที่อำนวยสันติสุขแก่ประชาชกรในภาคพื้นนี้สืบไปตลอดกาลนาน และขอให้ท่านที่ร่วมประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ ความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีวางศิลาฤกษ์ก่อตั้งศูนย์วิจัยคลีนิค

วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๐๗

ข้าพเจ้ามีความยินดีมาก ที่มีโอกาสมาร่วมงานพิธีวางศิลาฤกษ์ตึกศูนย์วิจัยคลีนิคในวันนี้

ข้าพเจ้าได้ทราบด้วยความปลื้มปีติเสมอมาว่า นอกจากจะร่วมมือกันทางทหารแล้ว ประเทศภาคี สปอ. ยังให้ความสนใจและความร่วมมือ ส่งเสริมสวัสดิภาพทางด้านสุขภาพและพลานามัยของประชากรทั่วไปอีกด้วย การก่อตั้งศูนย์วิจัยคลีนิคนี้ ก็เป็นผลเนื่องจากเจตนารมณ์นั้น

โรคภัยไข้เจ็บ ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก มีความแตกต่างกันอยู่ การวิจัยโรคเหล่านั้น ก็ต้องกระทำต่างกันไป ตามลักษณะของโรคและภูมิประเทศด้วย ฉะนั้น การที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกา และรัฐบาลประเทศภาคี สปอ. ทั้งหลาย ร่วมกันจัดตั้งศูนย์วิจัยนี้ขึ้นเพื่อสืบค้นและวิจัยโรคต่าง ๆ ในแถบอาเซีย จึงเป็นความดำริที่ชอบอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขอขอบใจภาคี สปอ. ทั้งหลาย ที่เล็งเห็นการณ์ไกลและเห็นแก่ประโยชน์สุข ซึ่งประชากรในภูมิภาคนี้จะได้รับโดยทั่วกัน

บัดนี้ ถึงเวลาที่จะได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขออำนวยพร ให้การก่อสร้างลุล่วงไปด้วยดีสมความมุ่งหมายทุกประการ และขอให้ท่านทั้งหลายที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

เนื่องในงานวันราชวัลลภประจำปี ๒๕๐๗
ของกรมทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ฯ

วันพุธ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีมากที่ได้มาในงานวันราชวัลลภและได้มาวางศิลาฤกษ์สโมสรนายทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในวันที่ระลึกอันสำคัญของท่านทั้งหลายนี้ด้วย ข้าพเจ้าขอขอบใจที่ท่านพร้อมกันแสดงไมตรีจิตต้อนรับและแสดงความจงรักภักดีต่อข้าพเจ้า ด้วยวาจาสัตย์

อันความจงรักภักดีของท่านทั้งหลายต่อข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าขอถือเสมือนว่า เป็นความสมัครสมานสามัคคีของท่าน ที่จะประกอบกรณียกิจ ให้สมแก่หน้าที่และเกียรติศักดิ์ของทหารและพร้อมใจกันที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตัวทุกสิ่ง แม้กระทั่งชีวิต เพื่อรักษาเอกราช และความวัฒนาถาวรของประเทศชาติของเรา เพราะความมั่นคงเป็นปึกแผ่นของประเทศชาติเป็นสิ่งสำคัญของพวกเราทั้งหลาย ยิ่งกว่าสิ่งใดทั้งสิ้น

ที่สุดนี้ ขออานุภาพพระรัตนตรัย และผลแห่งสัจวาจาของท่าน จงปกป้องคุ้มครองท่านทั้งหลาย ให้พ้นจากอุปัทวภัยทั้งปวง และอำนวยสรรพสิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคล เกียรติคุณความรุ่งเรืองแก่ท่าน ตลอดกาลทุกเมื่อไป.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดตึก “วชิรญาณวงศ์” ณ โรงเรียนวัดบวรนิเวศ

วันอาทิตย์ ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาเปิดตึก “วชิรญาณวงศ์” ในโอกาสนี้ และมีความพอใจมากที่ได้ทราบว่าอาคารหลังนี้ ทางราชการและบรรดาศิษยานุศิษย์ ตลอดจนผู้มีความเคารพเลื่อมใสในสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ร่วมกันจัดสร้างขึ้นจนเป็นผลสำเร็จ

ความคิดในการจัดสร้างอาคารนี้ เป็นความคิดที่ดีมาก เพราะทำให้สำเร็จประโยชน์หลายอย่าง คือได้ปรับปรุงขยับขยายสถานที่เล่าเรียนให้เหมาะสมแก่ความต้องการในปัจจุบันได้รักษาประวัติเดิมของสถานที่นี้ไว้ตามสมควร และได้สร้างถาวรวัตถุ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เป็นที่ระลึกถึงพระคุณ ในสมเด็จพระสังฆราชเจ้าพระองค์นั้น พร้อมกันไปด้วยข้าพเจ้าขออนุโมทนา และขอขอบใจผู้มีส่วนช่วยเหลือในการก่อตั้งโดยทั่วกัน

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดตึก “วชิรญาณวงศ์” เพื่อเป็นที่เล่าเรียนของเยาวชนต่อไป ขอให้สำเร็จประโยชน์สมดังปณิธานของผู้ร่วมกันดำเนินการก่อตั้งทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีเปิดการแข่งขันกรีฑาประจำปี ๒๕๐๗
ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ กรมพลศึกษา

วันศุกร์ ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาเปิดงานกรีฑานักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ อีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบจากรายงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่า ในปีนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงส่งเสริมการกีฬา ให้ก้าวหน้าไปอีกหลายอย่าง โดยเฉพาะการอบรมครูพลศึกษาตามภาคการศึกษาต่าง ๆ และการจัดสร้างสนามกีฬาประจำภาคการศึกษาเพิ่มขึ้นนั้นเป็นการสมควรอย่างยิ่ง

การกีฬานั้น นอกจากจะให้ความสนุกสนานและความสมบูรณ์แก่ร่างกายแล้ว ยังให้ผลดีทางจิตใจได้อย่างมากมาย นักกีฬาที่ได้รับการฝึกหัดอบรมอย่างดีแล้ว ย่อมมีใจแน่วแน่ตัดสินใจได้รวดเร็ว มีความเพียรพยายามไม่ท้อถอย และมีความหนักแน่น รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักให้อภัย ผู้มีใจเป็นนักกีฬา จึงเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อสังคม และน่าคบหาสมาคมด้วยอย่างยิ่ง นักกีฬาทั้งหลายที่ประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ จะได้แข่งขันกันต่อไป ขอให้พยายามแสดงความสามารถของท่านให้สุดฝีมือ และแสดงน้ำใจเป็นนักกีฬาของท่านให้เด่นชัด จะได้เป็นเกียรติแก่ตัวท่านและช่วยให้งานนี้ได้ผลสมบูรณ์ด้วย

บัดนี้ ถึงเวลาอันควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานกรีฑานักเรียน ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๐๗ ขอให้การแข่งขันดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และมีผลดีสมตามความมุ่งหมายของกระทรวงศึกษาธิการ ทุกประการ.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ
ครั้งที่ ๒๗ ประจำปี ๒๕๐๗
ณ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

วันอังคาร ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีมาก ที่มีโอกาสมาในงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ อีกครั้งหนึ่งในวันนี้

งานแสดงศิลปหัตถกรรมนี้ เป็นงานที่ให้ประโยชน์กว้างขวางมาก นอกจากจะทำให้นักเรียนทั่วไป มีโอกาสได้แสดงผลงาน ซึ่งสำเร็จขึ้นจากฝีมือและความคิดของตนเองแล้ว ยังเป็นโอกาสให้ได้ศึกษาตัวอย่าง ที่จะนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาชั้นสูง หรือประกอบการเลือกวิชาชีพต่อไปด้วย อีกประการหนึ่ง งานที่จัดแสดงนี้ เท่ากับเป็นการแสดงผลการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในรอบปี ของโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ จึงให้ประโยชน์แก่ครูที่จะได้ศึกษาวิธีการ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ในวิชาการด้านนี้ได้อย่างดี ข้าพเจ้าขอชมเชยกระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดงานนี้ขึ้นอีก และโดยเฉพาะที่ได้จัดการแสดงพิเศษเพิ่มขึ้นในปีนี้

ถึงเวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีนี้ ขอให้งานนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จผลดี สมตามความมุ่งหมายของกระทรวงศึกษาธิการทุกอย่าง และขออวยพรให้ครู นักเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร

วันพุธ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษา ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา อีกครั้งหนึ่งในวันนี้

ข้าพเจ้าพอใจ ที่ได้ทราบตามรายงานของประธานสภาวิทยาลัยว่ากิจการของวิทยาลัยวิชาการศึกษาทั้งสามแห่ง เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ขณะนี้มีบัณฑิตของวิทยาลัยวิชาการศึกษา สำเร็จไปเป็นครูและทำหน้าที่อื่น ๆ อยู่ทั่วทุกจังหวัดแล้ว คงจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนตัวบุคคลในการพัฒนาการศึกษาของชาติได้มาก ส่วนการที่วิทยาลัยจัดการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะขึ้น เพื่อส่งเสริมความรู้ความชำนาญของบัณฑิตนั้น ก็เป็นการสมควรอย่างยิ่ง เพราะครูที่ดีควรต้องความรู้ดีด้วยเสมอ

ท่านทั้งหลาย ผู้ได้รับปริญญาทางการศึกษาแล้วในวันนี้ ต่อไปจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างยิ่งต่อประเทศชาติ เพราะท่านจะออกไปเป็นผู้ให้การศึกษาอบรมเยาวชนผู้จะเติบโตขึ้นมาเป็นเจ้าของปกครองประเทศในอนาคต และการศึกษาขั้นพื้นฐานของเยาวชนในปัจจุบันมีความจำเป็นเพื่ออนาคตของชาติมาก เพราะฉะนั้น เมื่อท่านเห็นความสำคัญของการเป็นครูและเมื่อท่านได้เลือกหน้าที่ของท่านเช่นนี้แล้ว ท่านต้องพยายามทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ด้วยความตั้งใจจริง โดยมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเป็นที่ตั้ง

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านทั้งหลายได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติจากวิทยาลัยแห่งนี้ หวังว่า ท่านจะได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์สมดังคำปฏิญาณของท่าน ข้าพเจ้าขออวยพรให้นิสิตนักศึกษา และท่านที่ชุมนุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญ และความสำเร็จทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์
ในพิธีตรวจพลสวนสนามเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา

วันพฤหัสบดี ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีมาก ที่ได้มาร่วมในพิธีสวนสนามของทหารรักษาพระองค์ อีกครั้งหนึ่ง ณ โอกาสนี้

ถ้อยคำที่ท่านทั้งหลายกล่าวอวยพร และกล่าวปฏิญาณต่อข้าพเจ้า นั้นจับใจข้าพเจ้านักเพราะเป็นการแสดงถึงความภักดีต่อชาติบ้านเมือง และเจตนาอันแน่วแน่ ของท่านทั้งหลายที่จะปฏิบัติหน้าที่รับใช้ประเทศชาติ อย่างดีที่สุดที่จะพึงกระทำได้ แม้จะต้องสละเลือดเนื้อและชีวิต ทำให้ข้าพเจ้ามีความปีติชื่นชมอย่างยิ่ง

บ้านเมืองจะร่มเย็นเป็นสุข และมีความมั่นคงได้ ก็ด้วยมีทหารของชาติป้องกันรักษา ระยะนี้ เหตุการณ์เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า การรุกราน ทั้งทางตรง และทางการแทรกซึมด้วยวิธีการต่าง ๆ กำลังเป็นภัยคุกคามอยู่ทั่วไป การรักษาเอกราชอธิปไตย และการป้องกันประเทศชาติให้พ้นจากการรุกราน จึงกำลังเป็นปัญหาสำคัญ และเป็นภาระหนักของทหารทั้งหลายอยู่ขอให้ผู้บังคับบัญชาทุกชั้นตลอดจนทหารทุกคน จงอยู่ในระเบียบวินัยโดยเคร่งครัด มีความสมัครสมานกันอย่าแตกแยก ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด อย่าท้อถอย เตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ทุกอย่างเสมอ อย่าประมาท และพยายามรักษาเกียรติศักดิ์ ของทหารรักษาพระองค์ไว้เสมอด้วยชีวิต

ขออำนาจพระรัตนตรัย และผลแห่งความจงรักภักดีโดยสุจริตใจ ต่อชาติบ้านเมือง จงขจัดสรรพอุปัทวภัยให้สิ้นไป บันดาลให้ทหารรักษาพระองค์ทุกคน ถึงพร้อมด้วยกำลังกายกำลังใจ และสติปัญญา เพื่อประกอบกรณียกิจตามภาระหน้าที่ให้สมบูรณ์ และขอให้มีความสุขความเจริญ และความสำเร็จโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคมเนื่องในงาน
พระราชพิธีฉลองพระชนมพรรษา

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้ามีความชื่นชม และซาบซึ้งในไมตรีจิตของท่านทั้งปวง ที่ได้พรั่งพร้อมกันมาให้พรวันเกิดแก่ข้าพเจ้าในวาระนี้

ขอขอบพระทัยพระบรมวงศานุวงศ์ ขอขอบใจนายกรัฐมนตรี ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ บรรดาข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือน ตลอดจนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญในคำอำนวยพรของท่าน และขอทุก ๆ ท่านได้รับไมตรีจิตจากข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน

ขออำนาจพระรัตนตรัย จงปกป้องคุ้มครองท่านทั้งหลาย ให้มีความสุขสวัสดีทุกเมื่อและบันดาลให้ท่านทั้งหลาย สมัครสมานกลมเกลียวกันทุกฝ่าย ในอันที่จะประกอบกรณียกิจเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นส่วนรวม และเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์พูนสุขแก่อาณาประชาราษฎร ยิ่งขึ้นไป.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๘

วันที่ ๓๑ ธันวามคม ๒๕๐๗

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ ถึงวาระที่จะขึ้นปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ แล้ว ข้าพเจ้าขออวยพรปีใหม่แก่ท่านดังเคย

ข้าพเจ้าขอขอบใจ ที่ท่านทั้งหลายได้แสดงไมตรีจิตต่อข้าพเจ้าและพระราชินีกับลูก ๆ ตลอดมา และยินดีที่ท่านทั้งหลายได้ร่วมมือกับเราอย่างดียิ่ง ในการต้อนรับบรรดาประมุขและผู้แทนของมิตรประเทศ ซึ่งมาเยี่ยมถึงพระนครของเราหลายคราว ในปีนี้ เป็นประโยชน์ในการเจริญความสัมพันธไมตรีกับประเทศนั้น ๆ เป็นอันมาก

สถานการณ์บ้านเมืองของเราในรอบปีที่ผ่านมานั้น มีเหตุการณ์ที่มิได้คาดคิดไว้เกิดขึ้นหลายอย่าง รวมทั้งอุทกภัยในภาคกลาง ซึ่งกระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก แต่เมื่อเทียบกับสถานการณ์ของประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศแล้ว ก็ยังนับว่าเราสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ มาได้โดยปลอดภัย และสามารถดำเนินงานสำคัญ ๆ ตามโครงการทะนุบำรุงบ้านเมือง สำเร็จลุล่วงไปได้หลายอย่าง เช่น การสร้างเขื่อนภูมิพลที่จังหวัดตาก ซึ่งเชื่อว่าจะอำนวยความอุดมสมบูรณ์แก่ประเทศได้อย่างใหญ่หลวง ในกาลต่อไป

เหตุการณ์ของโลก และภูมิภาคใกล้เคียงกันกับเรา ยังมีสภาพที่น่าวิตกอย่างยิ่งอยู่ การที่ไม่มีอันตรายใด ๆ เกิดขึ้นแก่ประเทศไทย ทั้ง ๆ ที่มีภัยคุกคามอยู่รอบด้านเช่นนี้ ก็เพราะเรายังสามารถรักษาความเป็นปึกแผ่น และความสงบภายในไว้ได้ ท่านทั้งหลายอย่าได้มีความประมาท ขอให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกันทุกฝ่าย มีความหนักแน่นและรอบคอบในการตัดสินเหตุการณ์ต่าง ๆ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของท่าน โดยมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวม และความเจริญของประเทศชาติด้วยเสมอ และพร้อมที่จะต่อสู้ป้องกันอันตรายทุกอย่าง หากจะมีขึ้นเพื่อรักษาเอกราชอธิปไตย และความเป็นไทยของเราไว้ตลอดกาลนาน

ขออำนาจพระรัตนตรัย จงบันดาลให้ทุก ๆ ท่านพ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวง มีกำลังกาย กำลังใจ ที่จะประกอบกรณียกิจตามภาระหน้าที่ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของตน และของประเทศชาติ ขอให้ประสบแต่สิ่งพึงปรารถนาตลอดศกหน้านี้ทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จฯ เปิดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นทางการ

วันอาทิตย์ ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีเปิดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในวันนี้ และมีความพอใจมากที่ได้ทราบความประสงค์ในการจัดตั้ง ตลอดถึงประโยชน์ต่าง ๆ อันจะได้รับจากการตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้

เวลานี้ เรากำลังต้องการคนดีมีปัญญา และมีความรู้ในด้านต่าง ๆ มาเป็นกำลังทะนุบำรุงบ้านเมืองเป็นจำนวนมาก และยังจะต้องการเพิ่มมากขึ้นอีกเป็นลำดับในวันข้างหน้า เพราะเราจำเป็นต้องทำความเจริญให้แก่ประเทศและประชาชน ให้ทั่วถึง เพื่อที่จะอยู่ในโลกอย่างผาสุก และมั่นคงปลอดภัยต่อไป งานนี้เป็นงานใหญ่ที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจอย่างแท้จริง ของทุกคน และต้องอาศัยสติปัญญา ความสามารถ ของผู้มีการศึกษาขั้นสูงเป็นสำคัญ ในงานทุกประเภทด้วย เมื่อมีมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นแหล่งอบรมคนชั้นนำของชาติเกิดขึ้นอีก เช่นนี้ จึงเป็นที่ควรยินดีทั่วกัน และเมื่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้เริ่มต้นดีแล้ว ขอให้พยายามดำเนินกิจการให้ก้าวหน้าต่อไปให้ได้ผลสมกับความเพียรพยายามที่จะก่อตั้ง และสมกับความปรารถนาที่ได้ตั้งไว้

บัดนี้ ถึงเวลากำหนดแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอให้สถานศึกษาแห่งนี้มีความเจริญยั่งยืน เป็นประโยชน์แก่การศึกษาของกุลบุตรกุลธิดาและแก่ประเทศชาติโดยส่วนรวมสืบไป สมตามวัตถุประสงค์ทุกประการ ขอให้ทุกท่านที่ประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จ ฯ ทรงเปิดงานแสดงศิลปนานาชาติ
ณ โรงละคอนแห่งชาติ

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีเปิดงานแสดงศิลปนานาชาติ ซึ่งคณะกรรมการของมูลนิธิ หอศิลป พีระศรี จัดขึ้นในครั้งนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบความคิดและความประสงค์มูลนิธิ ที่จะสร้างหอศิลปแห่งนี้ขึ้น

เจตนาของท่านทั้งหลาย ที่จะสร้างหอศิลป ให้เป็นสาธารณสมบัติ และเพื่อส่งเสริมศิลปกรรมไทย ให้เจริญสืบเนื่องไปมิให้ขาดสาย เป็นเจตนาที่เป็นคุณแก่ส่วนรวมอย่างยิ่ง เพราะความเจริญทางด้านศิลปะก็เป็นความเจริญด้านหนึ่งของชาติ ที่จะช่วยให้เราดำรงความเป็นชาติไทยอยู่ต่อไปได้ และหอศิลปเช่นนั้น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งที่จะต้องมี เมื่อท่านทั้งหลาย ได้แสดงเจตนาและความพยายาม ให้เป็นที่ประจักษ์แล้วในครั้งนี้ เชื่อว่าจะได้รับความอุปการะสนับสนุนจากทางราชการตลอดจนประชาชนทั่วไปด้วยดี และคงจะดำเนินการต่อไป ให้สำเร็จตามโครงการได้ ในไม่ช้านี้

ถึงเวลาอันควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานแสดงศิลปนานาชาติ ขอให้งานดำเนินไปด้วยดี ได้ผลสมตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ หอศิลป พีระศรี ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
โรงเรียนนายเรือและโรงเรียนนายเรืออากาศ
ณ ศาลาว่าการกลาโหม

ในวันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบกระบี่และปริญญาบัตร แก่นักเรียนผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ อีกครั้งหนึ่งในวันนี้

ขอแสดงความยินดีด้วย กับทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาในครั้งนี้ต่อไปท่านก็จะเข้ารับราชการในกองทัพไทย มีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน ในการทำความเจริญให้แก่การทหารของไทย และร่วมกันรักษาเอกราชและความมั่นคงของชาติบ้านเมือง หวังว่าท่านจะนำวิชาความรู้ ตลอดจนคุณสมบัติ อันได้รับจากการศึกษาอบรมมา ในสถานศึกษาที่ดีนี้ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ราชการสืบไป

กองทัพนั้น มีทหารเป็นกำลัง มียุทโธปกรณ์เป็นเครื่องมือปฏิบัติการ แต่การจะใช้กำลังและเครื่องมือ ให้ได้ผลเป็นประโยชน์นั้น อยู่ที่นายทหาร ผู้เป็นผู้บังคับบัญชากองทัพจึงจำเป็นต้องมีนายทหารที่สามารถ ยิ่งในสมัยปัจจุบัน วิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมาก และการทำสงครามรุกรานกัน ก็ทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ทางการรุกเงียบอย่างที่ทราบกันอยู่แล้วนั้นด้วย นายทหารจึงยิ่งต้องมีความรู้ความสามารถเป็นพิเศษ ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอให้เป็นนิสัย ต้องสังเกตความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ให้รู้เท่าทันอยู่เป็นนิตย์ เพื่อจะได้อยู่ในฐานะพร้อม ที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ทุกอย่าง ได้ทุกขณะทั้งต้องมีความสุขุมรอบคอบ รู้จักร่วมมือกันในการทำงาน รู้จักรักษาสามัคคีและวินัยแห่งหมู่คณะ เพื่อดำรงความเป็นปึกแผ่นของกองทัพไทยไว้ด้วย ข้าพเจ้าขอฝากข้อคิดนี้ ไว้แก่นายทหารใหม่ ผู้จะเข้ารับราชการเป็นผู้บังคับบัญชาทหารในกองทัพทั้งสามต่อไป

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้นายทหารใหม่ และทุกท่านที่มาร่วมประชุมอยู่ในพิธีนี้มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จ ฯ ทรงเปิดตึกมหิดลของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ณ บ้านราชวิถี พญาไท

วันศุกร์ ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่สภาสังเคราะห์ได้จัดสร้างตึกที่ทำการสำเร็จเรียบร้อยแล้ว และมีโอกาสมาร่วมในพิธีเปิดด้วย ในวันนี้

ตึกนี้ นอกจากจะอำนวยประโยชน์และความสะดวก ในการบริหารงานของสภาสังคมสงเคราะห์แล้ว ยังเป็นเครื่องหมายสำคัญของความร่วมมือระหว่างทางราชการ กับบรรดาองค์การเอกชน ในการบำเพ็ญประโยชน์ด้านสาธารณสงเคราะห์ร่วมกันด้วย

ปัจจุบันนี้ มีปัญหาสังคม ที่กระทบกระเทือนถึงความเป็นอยู่ส่วนรวม และเป็นอันตรายต่อความสงบสุขของบ้านเมือง เพิ่มมากขึ้นทุกขณะ ปัญหาเหล่านี้ จำเป็นจะต้องร่วมกันบำบัดแก้ไข และป้องกันให้ทันท่วงที การที่สภาสังคมสงเคราะห์ ได้แบ่งเบาภาระของทางราชการ ในงานด้านนี้ไปได้เป็นอันมาก เป็นการที่น่าอนุโมทนาสรรเสริญอย่างยิ่งข้าพเจ้าขออนุโมทนา และขอขอบใจผู้มีอุปการะและร่วมมือส่งเสริมงานของสภาสังคมสงเคราะห์ครั้งนี้ โดยทั่วกันทุกฝ่าย

บัดนี้ ได้เวลากำหนดแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดตึกมหิดล เพื่อเป็นที่ทำการของสภาสังคมสงเคราะห์สืบไป ขอให้สำเร็จประโยชน์ สมตามความมุ่งหมายทุกประการ และขออวยพรให้ทุกท่าน ที่มาร่วมในงานนี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเสด็จฯ ทรงเปิดตึก “จงกลนี วัฒนวงศ์”

วันเสาร์ ที่ ๖ มีนาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีมาก ที่ได้มาเปิดตึก “จงกลนี วัฒนวงศ์” ในวันนี้

การที่หม่อมเจ้าจงกลนี วัฒนวงศ์ ทรงมีศรัทธาบริจาคเงิน จากมูลนิธิ จงกลนี สร้างตึกมอบให้แก่สภากาชาดไทย อุทิศพระกุศลถวาย พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนมรุพงศ์สิริพัฒน์ ในโอกาสที่ราชสกุล วัฒนวงศ์ ครบรอบร้อยปี นั้น นับว่าได้ทรงบำเพ็ญธรรมอย่างสูง ถึงสองประการ คือ กตัญญูกตเวทิตาธรรม อันเป็นหลักของคนดี และ อัตถจริยาอันเป็นหลักของการสงเคราะห์เพื่อนมนุษย์ ควรแก่การอนุโมทนาสรรเสริญและชื่นชมยินดีอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขออนุโมทนา และขอบพระทัย ทั้งขอขอบใจผู้มีศรัทธาบริจาคร่วมพระกุศลตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมมือช่วยเหลือทุกฝ่าย ขอกุศลที่หม่อมเจ้า จงกลนี วัฒนวงศ์ ได้ทรงบำเพ็ญเป็นสาธารณประโยชน์ด้วยประการต่าง ๆ จงอำนวยผล ให้ทรงเจริญชนมายุ พร้อมด้วยเกียรติยศ สุขสรรเสริญตลอดไป

ข้าพเจ้าขอเปิดตึก “จงกลนี วัฒนวงศ์” เพื่อใช้เป็นที่รักษาพยาบาลคนไข้ทางผ่าตัดและเป็นที่ศึกษาวิจัยโรคทางศัลยศาสตร์ ต่อไป ขอให้สำเร็จประโยชน์ สมตามความมุ่งหมายของผู้บริจาคทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรและรางวัลแก่นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาเยี่ยมวชิราวุธวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่า กิจการของโรงเรียนในรอบปีที่แล้ว ดำเนินมาเป็นที่น่าพอใจทุก ๆ ด้าน

วันนี้ นอกจากจะได้มาแจกประกาศนียบัตร และรางวัลแก่นักเรียนแล้วยังได้มาเปิดพระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัยจัดสร้างขึ้นสำหรับโรงเรียนด้วย พระบรมราชานุสรณ์นี้ ควรจะมีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่งแก่นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัยทุกคน การเคารพบูชาผู้ควรบูชานั้น เป็นมงคลประการสำคัญและการบูชาอย่างสูงสุดนั้น คือ บูชาด้วยการประพฤติปฏิบัติตนให้ดี ขอให้นักเรียนทุกคนตั้งใจศึกษาเล่าเรียน และหมั่นอบรมตนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ด้วยวิชาความรู้ กิริยามารยาท และคุณธรรมทั้งปวง จะได้เป็นการสนองพระมหากรุณาธิคุณ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิดวชิราวุธวิทยาลัย ด้วยการบูชาอย่างสูงนี้ จะได้ช่วยให้มีความเจริญรุ่งเรืองต่อไป ในวันข้างหน้าด้วย

ข้าพเจ้าขอขอบใจ สมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัย ผู้ปกครองนักเรียน และผู้หวังดีทั้งหลาย ที่ได้เอื้อเฟื้อสนับสนุนกิจการของโรงเรียน อยู่เสมอ ขออวยพรให้คณะครูนักเรียน ตลอดจนผู้ที่มาร่วมประชุมอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส*

พระราชทานแก่ผู้นำกลุ่มชาวนา
ในวันเปิดการชุมนุมผู้นำกลุ่มชาวนาทั่วประเทศ ครั้งที่ ๓

วันศุกร์ ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๐๘

ผู้นำกลุ่มชาวนาทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีมาก ที่กรมการข้าวได้จัดการชุมนุมผู้นำกลุ่มชาวนาขึ้นอีกเป็นครั้งที่ ๓ เพราะการชุมนุมเช่นนี้ ทำให้ท่านทั้งหลายมีโอกาสได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดความเห็นซึ่งกันและกัน ได้เรียนรู้วิชาการและวิธีการใหม่ ๆ ทางด้านการเกษตร ซึ่งเป็นผลการค้นคว้าของทางราชการ และได้แสดงความต้องการของกลุ่มของท่านให้ทางราชการทราบด้วย เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพของท่าน และแก่การเกษตรของประเทศโดยส่วนรวมอย่างมาก

ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ศึกษาและทดลองทำนามาบ้าง และทราบดีว่าการทำนานั้นมีความยากลำบากเป็นอุปสรรคอยู่มิใช่น้อย จำเป็นต้องอาศัยพันธุ์ข้าวที่ดี และต้องใช้วิชาการต่าง ๆ ด้วย จึงจะได้ผลเป็นล่ำเป็นสัน อีกประการหนึ่ง ที่นานั้น เมื่อสิ้นฤดูทำนาแล้ว ควรจะปลูกพืชอื่น ๆ บ้าง เพราะจะเพิ่มรายได้ให้อีกไม่น้อย ทั้งจะช่วยให้ดินร่วน ช่วยเพิ่มปุ๋ยกากพืชทำให้ลักษณะเนื้อดินดีขึ้น เหมาะสำหรับจะทำนาในฤดูต่อไป ในการชุมนุมครั้งนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่จะขอให้ท่านทั้งหลายตั้งใจฟังคำบรรยาย ทำความเข้าใจในวิชาการใหม่ ๆ ให้แจ่มแจ้ง ทุก ๆ ข้อ เพราะทางราชการพร้อมที่จะช่วยท่านอยู่แล้ว ท่านจะได้นำวิชาการใหม่ ๆ นี้ ไปใช้ปรับปรุงการทำนาของสมาชิกในกลุ่มให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบใจและขอชมเชยผู้นำกลุ่มชาวนาทุก ๆ คน ที่มีความเสียสละมาเข้าร่วมชุมนุม เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และขอฝากข้อคิดแก่ท่านว่า ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มนั้น เป็นเรื่องสำคัญ ควรที่จะจัดให้เรียบร้อยเป็นเบื้องต้น ส่วนความเจริญก้าวหน้าของกลุ่มนั้น อยู่ที่ความขยันหมั่นเพียร ความหนักแน่นอดทน ความสามัคคี ความเสียสละ เพื่อส่วนรวม และความซื่อสัตย์ต่อกันของสมาชิกในกลุ่ม อยากจะขอให้ยึดข้อคิดข้อนี้เป็นหลักปฏิบัติการของกลุ่มต่อไป

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้การชุมนุมผู้นำกลุ่มชาวนา ครั้งที่ ๓ ดำเนินไปด้วยดีสำเร็จประโยชน์สมตามความมุ่งหมายทุกอย่าง ขอคุณพระศรีรัตนตรัยคุ้มครองรักษาท่านและครอบครัวให้มีความสุข มีกำลังกายมีกำลังใจ ที่จะประกอบกรณียกิจตามภาระหน้าที่เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของตนและของชาติบ้านเมือง โดยทั่วกัน.

---

* นายกรัฐมนตรีเชิญไปอ่านที่จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดพระบรมรูปสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เปิดตึกมหิดลอดุลยเดช และตึกสำราญสุขโรงพยาบาลสงขลา และเปิดโรงพยาบาลประสาท สงขลา ณ จังหวัดสงขลา

วันศุกร์ ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่มีโอกาสมาเปิดพระรูปทูลกระหม่อม และเปิดตึกของโรงพยาบาลสงขลา พร้อมทั้งเปิดโรงพยาบาลประสาท สงขลา ในวันนี้

ข้าพเจ้าพอใจมาก ที่ได้ทราบรายงานว่า ทางราชการและประชาชนทั่วไปร่วมมือกันอุดหนุนเกื้อกูล และอุปถัมภ์โรงพยาบาลสงขลา ตลอดมาด้วยดี ทำให้สามารถดำเนินกิจการเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ จนได้เป็นโรงพยาบาลศูนย์วิชาการและศูนย์กลางการแพทย์ภาคใต้ในบัดนี้ ข้าพเจ้าขออนุโมทนาและขอขอบใจเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย และบรรดาผู้มีกุศลเจตนาบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือกิจการโรงพยาบาลสงขลาทุกท่าน

การเปิดโรงพยาบาลประสาทสงขลาขึ้น เพื่อรักษาพยาบาลผู้ป่วยทางประสาทนั้น คงจะเป็นประโยชน์อย่างมาก ทั้งทางด้านส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในภูมิภาคนี้ และทางด้านการศึกษาและวิจัยทางประสาทวิทยา ข้าพเจ้าขอขอบใจกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขและทางการจังหวัดสงขลา ที่ได้ให้ความสนับสนุนเป็นอันดี

ได้เวลากำหนดแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดพระรูปทูลกระหม่อม และเปิดตึกมหิดลอดุลยเดช ตึกสำราญสุขของโรงพยาบาลสงขลา เพื่อใช้เป็นสถานศึกษาและเป็นที่รักษาพยาบาลคนไข้ต่อไป ขอให้สำเร็จประโยชน์สมตามความมุ่งหมายของทางราชการและของผู้บริจาคทุกประการ ขออวยพรให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

วันอังคาร ที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร แก่นักศึกษาผู้สำเร็จหลักสูตรการศึกษา ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง และขอแสดงความยินดีกับนายกรัฐมนตรี ที่ได้รับปริญญาสาธารณสุขศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ในโอกาสนี้ด้วย

ข้าพเจ้าพอใจมาก ที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เจริญก้าวหน้ามาอีกเป็นอันมาก และมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์จะจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ขึ้นใหม่อีกคณะหนึ่ง ในปีการศึกษานี้ เพื่อเพิ่มจำนวนแพทย์ พยาบาล และอาจารย์ สำหรับโรงเรียนแพทย์ในส่วนภูมิภาคด้วย ข้าพเจ้าขอขอบใจนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการศาสตราจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ร่วมมือกันปฏิบัติงาน และช่วยเหลือสนับสนุน ทำความเจริญให้แก่มหาวิทยาลัยนี้ด้วยดีตลอดมา

สำหรับนักศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ได้รับปริญญาบัตร ประกาศนียบัตรและอนุปริญญาบัตรไปแล้วนั้น ข้าพเจ้าขอชมเชยในเรื่องความอุตสาหะพยายามของท่านทั่วกันทุกคน ต่อจากนี้ไป ท่านทั้งหลายจะออกไปประกอบการงาน มีหน้าที่รับผิดชอบต่อส่วนรวมตามวิชาชีพของท่าน ขอให้ท่านตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด และจงยึดอุดมคติแห่งวิชาชีพของท่าน กับทั้งคำปฏิญญาที่ได้กล่าวแล้วต่อหน้าที่ประชุมนี้ เป็นหลักในการประกอบการงานเสมอตลอดไป ท่านจะได้มีความสำเร็จและมีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และจะเป็นเกียรติแก่มหาวิทยาลัยนี้สืบไปด้วย

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาและทุก ๆ ท่าน ที่ประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในการเสด็จฯ ทรงเปิดอาคารเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล และพระราชทานรางวัลนักเรียน

วันจันทร์ ที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาเยี่ยมโรงเรียนวังไกลกังวล และมาเปิดอาคารเรียนที่สร้างใหม่ด้วย การที่ทางราชการอนุมัติงบประมาณค่าก่อสร้างให้ครั้งนี้ เท่ากับได้ช่วยอุดหนุนโรงเรียนให้สามารถทำประโยชน์เกื้อกูลเด็กในเขตอำเภอหัวหิน ให้มีที่เรียนเพิ่มขึ้น และมีโอกาสเล่าเรียนในชั้นสูงขึ้นไปได้ โดยไม่ต้องโยกย้ายไปที่อื่น ข้าพเจ้าขอขอบใจกระทรวงศึกษาธิการและผู้มีส่วนช่วยเหลือในการนี้ทุกคน

ในโอกาสแรกเปิดภาคเรียนนี้ อยากจะเตือนนักเรียนทุกคน ว่าการที่จะเล่าเรียนให้ได้ความรู้เต็มที่ และให้สำเร็จลุล่วงไปได้โดยตลอดนั้น ขึ้นอยู่ที่ความตั้งใจจริงเป็นสำคัญ ผู้มีความตั้งใจจริง กระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นความดี ย่อมได้รับความสำเร็จและความยกย่องเสมอ ขอให้ดูนักเรียนเก่าที่สำเร็จการศึกษาสูง ๆ และนักเรียนที่ได้รับรางวัลในวันนี้เป็นตัวอย่าง นักเรียนจงฝึกหัดให้มีความตั้งใจจริงเสียตั้งแต่บัดนี้ เพราะความตั้งใจจริงนี้จะช่วยกำจัดความเกียจคร้าน ความอ่อนแอ และความท้อถอยได้อย่างดียิ่ง จะปลูกฝังความขยันหมั่นเพียรและความเข้มแข็งให้เกิดเป็นนิสัย และนิสัยดีที่ปลูกฝังไว้แต่เยาว์วัยนี้จะเป็นคุณสมบัติติดตัวไปในวันข้างหน้า จะช่วยให้เอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ และจะช่วยให้มีความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองต่อไปในชีวิต

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้คณะครู นักเรียน และผู้ที่มาร่วมในงานนี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรและเข็มเสนาธิปัตย์ แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรประจำ ชุดที่ ๔๓ และหลักสูตรเร่งรัด ชุดที่ ๔ ณ หอประชุมกองทัพบก

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๐๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบประกาศนียบัตรและเข็มเสนาธิปัตย์ของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก อีกครั้งหนึ่ง และขอแสดงความยินดีด้วย กับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกิตติมศักดิ์ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาทุกคนในโอกาสนี้

นายทหารฝ่ายเสนาธิการ เป็นผู้มีหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในกองทัพ คือเป็นผู้ช่วยผู้บังคับบัญชาชั้นสูงในการวางแผนงาน ทั้งเป็นผู้กำกับและดูแลการงานต่าง ๆ แทนด้วย จึงได้รับความยกย่องว่าเป็นสมองของกองทัพ ท่านทั้งหลาย สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบกแล้ว จะได้เข้ารับหน้าที่เป็นนายทหารฝ่ายเสนาธิการ ต่อไป ขอให้ตระหนักถึงความสำคัญและความรับผิดชอบ ในหน้าที่ของท่าน และตั้งใจปฏิบัติราชการโดยเต็มกำลังสติปัญญาจงใช้ความรู้ความสามารถของท่าน ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด และหมั่นศึกษาหาความรู้ฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้รอบรู้และเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งระวังรักษาเกียรติของท่านให้สมกับตำแหน่งยศอยู่เสมอ โดยมุ่งถึงความเจริญรุ่งเรืองของกองทัพ และความมั่นคงของประเทศชาติ เป็นที่ตั้ง

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก บรรดาอาจารย์และผู้มีส่วนสร้างความเจริญ ให้แก่โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ทุกคน และขออวยพรให้ผู้ที่ประชุมพร้อมกันอยู่ในที่นี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินในงานวันคล้ายวันสถาปนา
คณะลูกเสือแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๐๘
ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ

วันพฤหัสบดี ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาในงานวันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ อีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า ในรอบปีที่แล้วกิจการลูกเสือดำเนินก้าวหน้าไปอีกเป็นอันมาก ข้าพเจ้าขออนุโมทนาและขอขอบใจคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ พร้อมทั้งผู้มีส่วนส่งเสริมและเกื้อกูลกิจการลูกเสือทั่วกันทุกฝ่าย

ขอถือโอกาสพิเศษนี้ เตือนลูกเสือทุกคนว่า ทุกวันนี้ เยาวชนจำเป็นต้องเล่าเรียนวิชาความรู้ต่าง ๆ เป็นอันมาก เพื่อความเจริญและความสำเร็จของตนในอนาคต การเล่าเรียนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในชีวิต และเป็นงานหนัก ต้องใช้ความพากเพียรพยายามและความตั้งใจจริงมาก ลูกเสือเป็นผู้มีโอกาสดี ที่ได้เข้ามารับการฝึกหัดอบรมความรู้ และความดีอันเป็นคุณสมบัติของลูกผู้ชายหลายอย่าง ที่สำคัญคือความเข้มแข็ง ทั้งทางกำลังกายและกำลังใจ จึงขอให้ลูกเสือทุกคน ตั้งใจรับการฝึกหัดอบรม โดยเต็มกำลัง ตลอดเวลาที่เป็นลูกเสืออยู่นี้ จะได้ใช้ความเฉลียวฉลาด และความเข้มแข็งของลูกเสือ เป็นประโยชน์ช่วยให้การเล่าเรียน สำเร็จลุล่วงไปได้

ข้าพเจ้าหวังว่างานชุมนุมนี้ จะเป็นประโยชน์แก่กิจการลูกเสืออย่างแท้จริง และขออวยพรให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ลูกเสือ และทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
แก่นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่มีโอกาสมาในงานมอบปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรแก่นิสิตผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรคณะต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่าในรอบปีที่แล้วกิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปอีกมาก

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี กับบัณฑิตใหม่ทุกคนที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาและได้รับเกียรติอย่างสูงในวันนี้ ต่อจากนี้ท่านทั้งหลายจะออกไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามทางที่ต่างได้เลือกไว้ ขอท่านทั้งหลายจงทำหน้าที่ของท่านโดยเต็มกำลังความสามารถและสติปัญญาให้สมกับที่ได้รับยกย่องว่าเป็นบัณฑิต บัณฑิตนั้นต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติหลายประการ เช่น มีความรู้และมีความคิด เป็นต้น ความรู้นั้นเป็นหลักของการงาน ผู้ที่จะทำงานอย่างใดจำต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นก่อนเป็นเบื้องต้น ส่วนความคิดเป็นเครื่องช่วยความรู้คือ ช่วยให้ใช้ความรู้ได้ถูกต้อง เช่น จะใช้อย่างไร ที่ไหน เมื่อใด เมื่อมีความรู้สำหรับงาน มีความคิดสำหรับใช้พิจารณาใช้ความรู้ให้ถูกต้องแล้ว ย่อมทำงานได้ผลสมบูรณ์ดี ยากที่จะผิดพลาดความรู้กับความคิดจึงไม่ควรแยกจากกัน ถ้าบัณฑิตใหม่จะยึดถือความจริงข้อนี้ไว้เป็นหลักในการทำงานแล้ว เชื่อว่าจะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยดีเสมอ จะทำการงานให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้อย่างมาก และจะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานพร้อมทั้งความสุขในชีวิตในที่สุด

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ และทุกท่านที่ประชุมพร้อมกันอยู่ในที่นี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินในงานเมาลิดส่วนกลาง ปี ฮศ. ๑๓๘๕

ณ ลุมพินีสถาน

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาพบกับท่านทั้งหลายอีกครั้งหนึ่งในวันที่ระลึกสำคัญทางศาสนาอิสลาม วันนี้ และขอขอบใจในไมตรีของท่าน ที่แสดงต่อข้าพเจ้าในโอกาสนี้

ท่านนาบีมูฮำหมัด ผู้เป็นศาสดาแห่งศาสนาอิสลาม เป็นบุคคลสำคัญของโลก ได้ทำคุณประโยชน์แก่มหาชนไว้เป็นอันมาก การที่ท่านทั้งหลายจัดงานฉลองวันสมภพของท่านเพื่อเผยแพร่เกียรติประวัติ และหลักธรรมของท่าน ทั้งเพื่อชักนำเยาวชนให้เกิดศรัทธาในความดี โดยมุ่งถึงประโยชน์สุขส่วนรวมของประเทศชาติเป็นใหญ่เช่นนี้ จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่ง และเป็นการบำเพ็ญกรณียกิจทางศาสนาที่สำคัญ ส่วนหนึ่ง ข้าพเจ้าขออนุโมทนา

หวังว่างานที่จัดขึ้นนี้ จะสำเร็จผลดีสมตามความมุ่งหมายทุกอย่าง และขอให้มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จฯ ทรงวางศิลาฤกษ์ตึกทดลองวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ ตึกทดลองวิทยาศาสตร์ของคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ ในโอกาสนี้ และมีความพอใจมาก ที่ได้ทราบว่าสถานที่นี้จะได้เป็นสถานศึกษาและค้นคว้าที่สำคัญ ของผู้ที่จะเป็นอาจารย์ในโรงเรียนแพทย์ ในส่วนภูมิภาคและผู้ที่จบเข้าเป็นนักศึกษาแพทย์ในคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีต่อไปด้วยการสร้างตึกทดลองวิทยาศาสตร์นี้ขึ้น จึงนับว่าเป็นประโยชน์อย่างสำคัญ ในด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์ของประเทศของเรา

ข้าพเจ้าขอขอบใจทางราชการ ที่เกื้อกูลและส่งเสริมกิจการแพทย์ทุก ๆ ด้านเป็นอย่างดีตลอดมา และขอขอบใจมูลนิธิรอกกิเฟลเลอร์ ที่ช่วยเหลือสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ ของคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ด้วยประการต่าง ๆ ทำให้สามารถขยายการศึกษาทางด้านนี้ได้สมบูรณ์ดียิ่งขึ้น

ได้เวลากำหนดแล้ว ข้าพเจ้าจะได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ ตึกทดลองวิทยาศาสตร์ต่อไป ขอให้การก่อสร้างและการดำเนินงานต่าง ๆ จงสำเร็จลุล่วงด้วยดี สมตามความมุ่งหมาย และขอให้ท่านทั้งหลาย ที่ประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ โรงเรียนเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ

วันพุธ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สำเร็จการศึกษา จากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพบก โรงเรียนเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จในครั้งนี้

สถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศในปัจจุบัน แสดงว่า การรุกรานในรูปต่าง ๆ เป็นภัยคุกคามประเทศเรายิ่งขึ้น เราจำเป็นต้องป้องกันและกำจัดภัยนั้นด้วยการส่งเสริมปรับปรุงกำลังรบ และด้วยการเร่งพัฒนาบ้านเมืองทุก ๆ ด้านควบคู่กันไป ภาระนี้เป็นภาระหนักมาก จะทำให้สำเร็จได้ ก็ด้วยอาศัยความสามารถ ของเจ้าหน้าที่ผู้บริหารบ้านเมืองเป็นสำคัญ การที่ทางราชการจัดการอบรมเป็นพิเศษ ให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ได้มีความรู้ในวิทยาการใหม่ ๆ ได้เข้าใจในนโยบายบริหารประเทศ และความรับผิดชอบร่วมกัน ในการรักษาความมั่นคงของชาติให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ ให้ประสานสอดคล้องกันทุกฝ่าย เช่นนี้ จึงเป็นผลดีแก่บ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง ขอทุกท่านจงได้นำความรู้ความเข้าใจดังกล่าวแล้ว ไปพิจารณาใช้ให้บังเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง โดยเต็มที่ขอให้ร่วมมือกันรักษาความมั่นคงของประเทศของเรา ด้วยความสมัครสมานสามัคคี ด้วยความเสียสละ และด้วยความคิดพิจารณาอันสุขุมรอบคอบ เพื่อประโยชน์สุข และความวัฒนาถาวรของราชอาณาจักรไทยสืบไป

ข้าพเจ้าขออำนวยพร ให้ผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพุธ ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญา ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกครั้งหนึ่งในวันนี้ และมีความพอใจ ที่ได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัย เจริญก้าวหน้าไปอีกหลายด้าน

ปีนี้ มีผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต มากยิ่งกว่าทุก ๆ ปี หมายความว่าได้ผู้ที่มีความรู้และมีสติปัญญาสูงมาเป็นกำลังทะนุบำรุงบ้านเมืองเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ทุกวันนี้ เรากำลังมีภาระที่สำคัญ และจำเป็นต้องเร่งกระทำอยู่อย่างหนึ่ง คือการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าขึ้นทุก ๆ ด้าน ภาระนี้เป็นภาระหนัก ต้องอาศัยปัจจัยประกอบกันหลายอย่าง เช่น ความสงบสุขของบ้านเมือง กำลังทรัพย์ กำลังคน โดยเฉพาะผู้มีความรู้ความสามารถในการงาน และผู้บัญชางานที่ดีด้วย บัณฑิตทั้งหลายเป็นผู้มีความรู้สูง ย่อมเหมาะที่จะเป็นหัวหน้าผู้บัญชางานต่อไป ขอให้ท่านตั้งใจใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาบ้านเมือง และทำตัวเป็นผู้นำและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน อีกประการหนึ่ง ใคร่จะฝากความคิดไว้ด้วยว่า ขณะนี้เรายังขาดผู้ที่เป็นกำลังพัฒนาประเทศอีกมาก แต่ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงเช่นท่านทั้งหลายนี้จะสามารถขจัดปัญหาขัดข้องนี้ได้ โดยท่านทั้งหลายพยายามเผยแพร่ความรู้ของท่านด้วยการฝึกสอนผู้อื่นต่อไปอีก ถ้าหากแต่ละคน ฝึกหัดผู้อื่นต่อไปอีกหลายสิบคน การที่มีผู้สำเร็จการศึกษา ออกมาเป็นกำลังพัฒนาประเทศจำนวนพันในวันนี้ ก็จะเสมือนได้กำลังผู้พัฒนาเป็นจำนวนหมื่น

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจ ผู้มีส่วนช่วยเหลือทำความเจริญ ให้แก่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกคน ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ ประสบความสำเร็จ และความรุ่งเรืองต่อไปในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่ประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธี
เปิดเขื่อน และโรงไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการแม่น้ำพุง

วันอาทิตย์ ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่มีโอกาสมาร่วมในพิธีเปิดเขื่อน และโรงไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการแม่น้ำพุง ในวันนี้ และมีความพอใจมาก ที่ได้เห็นโครงการนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ตามรายงานของนายกรัฐมนตรี ก็เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า โครงการแม่น้ำพุงเป็นโครงการใหญ่ ที่จัดขึ้นด้วยความละเอียดรอบคอบ และจะสามารถให้ประโยชน์อย่างกว้างขวางได้ ในด้านการชลประทาน การอุตสาหกรรม การประมง และอย่างอื่น ซึ่งจะอำนวยผลอย่างใหญ่หลวงในการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจะยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในภาคนี้ ได้อย่างดียิ่ง

ความสำเร็จครั้งนี้ เป็นด้วยทางราชการเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาบ้านเมืองประกอบด้วยมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถ จึงได้วางโครงการพัฒนานี้ขึ้น และดำเนินการก่อสร้างสำเร็จได้โดยเรียบร้อย ในเวลาอันรวดเร็ว ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ขอบใจองค์การสหประชาชาติ และรัฐบาลญี่ปุ่น ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอันดี ขอขอบใจและชมเชยเจ้าหน้าที่ทุกชั้นทุกฝ่าย ของการพลังงานแห่งชาติ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือทั่วกัน

บัดนี้ ได้เวลากำหนดแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดเขื่อน และโรงไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการแม่น้ำพุง ขอให้เขื่อนและโรงไฟฟ้านี้มีความมั่นคงถาวร อำนวยความผาสุกแก่ประชาราษฎรและความอุดมสมบูรณ์ แก่ภูมิภาคนี้ สืบไปตลอดกาลนาน สมปณิธานปรารถนาทุกประการ.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จ ฯ ไปทรงเปิดงานวชิราวุธานุสรณ์
ณ พระราชอุทยานสราญรมย์

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความชื่นชม ที่ได้เห็นความพร้อมเพรียงของท่านทั้งหลายในการจัดงานวชิราวุธานุสรณ์ เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อีกครั้งหนึ่ง และมีความยินดีที่ได้ทราบว่า การจัดงานนี้เมื่อปีที่แล้วนอกจากจะได้รายได้ นำไปใช้ก่อสร้างถาวรวัตถุเกื้อกูลการศึกษาและบริจาคบำรุงการกุศลสาธารณะแล้ว ยังได้ประโยชน์อย่างอื่นด้วย หวังว่า การจัดงานครั้งนี้ จะได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี และจะได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้า ขอเปิดงานวชิราวุธานุสรณ์ ณ บัดนี้ ขอให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยสำเร็จผลดี สมตามความมุ่งหมายทุกประการ และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความสุขสวัสดีทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีเปิดการแข่งขันกรีฑาประจำปี ๒๕๐๘
ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ กรมพลศึกษา

วันอาทิตย์ ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาเปิดงานกรีฑานักเรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ อีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่า กระทรวงศึกษาธิการพยายามปรับปรุงส่งเสริม การพลศึกษาและการกีฬา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ มิได้หยุดยั้ง ในรอบปีที่แล้ว ก็ได้ดำเนินงานด้านนี้ สำเร็จลุล่วงไปหลายประการ

การกีฬานั้น เป็นของจำเป็นสำหรับคนทุกคน โดยเฉพาะเยาวชน อย่างนักเรียนที่มาร่วมในการแข่งขันวันนี้ เพราะการกีฬานั้นย่อมจะช่วยให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีความสมบูรณ์ด้วยสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ นักกีฬาที่ได้รับการฝึกหัดอบรมและปฏิบัติอย่างดีแล้ว นอกจากจะมีร่างกายแข็งแรง ย่อมจะมีใจหนักแน่น รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักเสียสละ และรู้จักรักษาความสามัคคี อย่างที่เรียกกันว่า มีน้ำใจนักกีฬาด้วย ขอให้นักกีฬาที่จะเข้าแข่งขันกันต่อไปในงานนี้ แสดงความสามารถ และแสดงน้ำใจเป็นนักกีฬาให้เต็มที่ จะได้เป็นเกียรติแก่ตนเองและทำให้งานนี้ได้ผลสมบูรณ์ด้วย

ข้าพเจ้าขอเปิดงานกรีฑานักเรียน ประจำปี ๒๕๐๘ ณ บัดนี้ ขอให้การแข่งขันดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จผลสมตามความมุ่งหมาย ของทางกระทรวงศึกษาธิการทุกประการ.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ
ครั้งที่ ๒๘ ประจำปี ๒๕๐๘
ณ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

วันพุธ ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่มีโอกาสมาร่วมในพิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ อีกครั้งหนึ่ง

งานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน เป็นงานที่ให้ประโยชน์กว้างขวางมาก ข้าพเจ้าเคยกล่าวถึงประโยชน์ต่าง ๆ ของงานนี้มาแล้วหลายครั้ง ในการเปิดงานคราวก่อน ๆ ประโยชน์อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญอยู่มากเหมือนกัน คือ การที่ครูและนักเรียนจังหวัดต่าง ๆ เข้ามาร่วมงานนี้ในพระนคร เป็นโอกาสให้ได้มาเห็นพระนครด้วยตนเอง และได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกับครูและนักเรียนในพระนคร ทำให้ได้ศึกษาเข้าใจซึ่งกันและกัน ได้ดียิ่งกว่าที่จะศึกษาจากตำรับตำรา หรือด้วยวิธีอื่นใดทั้งหมด และโดยปรกติ จะหาโอกาสที่จะทำเช่นนั้นได้ไม่บ่อยนัก นอกจากเมื่อมีงานชุมนุมใหญ่ ๆ การที่กระทรวงศึกษาธิการ พยายามจัดและปรับปรุงงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ให้เป็นงานสำคัญประจำปี จึงเป็นการดีและน่าสนับสนุนอย่างยิ่ง ข้าพเจ้ายินดีมากที่นักการศึกษาสำคัญชั้นรัฐมนตรีของต่างประเทศได้มาเห็นงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ซึ่งเป็นผลส่วนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาของเรา

ได้เวลากำหนดแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ ๒๘ ขอให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยสำเร็จประโยชน์ สมตามความมุ่งหมายของกระทรวงศึกษาธิการทุกประการ ขออวยพรให้ครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมจัดงานทุกฝ่าย มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในงานพระราชทานปริญญาบัตร
แก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่มีโอกาสมาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานของประธานสภาวิทยาลัยว่า กิจการของวิทยาลัยวิชาการศึกษาทั้งสามแห่ง เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ในปีนี้ผู้ที่เข้าศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะรุ่นแรกเมื่อปีการศึกษาก่อนก็ได้สำเร็จออกมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติ อีกส่วนหนึ่ง

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี กับนิสิตและนักศึกษาทุกคน ผู้ได้รับความสำเร็จและได้รับเกียรติในวันนี้ ต่อไปท่านทั้งหลายคงจะต้องเข้ารับหน้าที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนของชาติตามแนวทางที่ได้รับอบรมมา ขอท่านได้พิจารณาให้เห็นโดยถ่องแท้ว่า ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้ จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันข้างหน้า ท่านทั้งหลายจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นเมื่อท่านออกไปเป็นครู ท่านต้องพยายามทำหน้าที่ของท่านให้สำเร็จโดยสมบูรณ์ ด้วยความตั้งใจจริง ให้สมกับที่มีหน้าที่อันสำคัญและให้สมกับคำปฏิญาณที่ให้ไว้แก่ที่ประชุมนี้

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกคน ประสบความสำเร็จและความรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ จงมีความสุขความเจริญ โดยทั่วกัน.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานพรแก่ประชาชนชาวไทย

ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๐๙

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสที่จะขึ้นปีพุทธศักราช ๒๕๐๙ นี้ ข้าพเจ้าขออวยพรปีใหม่และส่งความปรารถนาดีมายังท่านอีกวาระหนึ่ง ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านทั้งหลายที่ได้แสดงน้ำใจไมตรีต่อข้าพเจ้าและพระราชินีกับลูก ๆ ทุกคน ทั้งให้ความร่วมมือเป็นกำลังใจแก่เราตลอดมา ในรอบปีที่ผ่านมาแล้วเราไม่ได้รับความกระทบกระเทือนจากภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง ท่านทั้งหลายต่างก็ได้ปฏิบัติหน้าที่การงานและประกอบอาชีพมาด้วยความสงบเรียบร้อย ในด้านการทำนุบำรุงบ้านเมืองเราก็สามารถดำเนินงานตามโครงการสำคัญ ๆ สำเร็จลุล่วงไปได้อีกหลายประการ มีการสร้างและปรับปรุงขยายทางหลวง และการสร้างเขื่อน และโรงไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการแม่น้ำพุง จังหวัดสกลนคร เป็นต้น ในส่วนความสัมพันธ์กับต่างประเทศก็มีโอกาสได้ต้อนรับประมุข และผู้แทนของมิตรประเทศซึ่งเข้ามาเยือนประเทศไทยหลายคราว อาทิเช่น ต้อนรับสมเด็จพระเจ้ากรุงนอร์เวย์ซึ่งเสด็จมาเมื่อต้นปี ๒๕๐๘

แต่พร้อมกับที่บ้านเมืองของเรากำลังพัฒนาก้าวหน้าไปนี้ ก็มีเหตุการณ์อันน่าวิตกเกิดขึ้นอีกอย่างหนึ่งด้วย คือ ฝ่ายตรงข้ามได้แสดงเจตน์จำนงให้ทราบเป็นแน่ชัดว่า ประเทศไทยเป็นที่หมายที่เขาจะรุกราน และได้ลงมือทำการนั้นแล้วด้วยการโฆษณายุแหย่ ด้วยการแทรกซึม และด้วยวิธีการอันรุนแรง ในที่ที่เขาทำได้ทั่ว ๆ ไป เหตุการณ์ของโลกและของประเทศใกล้เคียงก็ยังตึงเครียดอยู่ จึงเป็นที่น่าห่วงใยว่า หากเราไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการรุกรานที่กล่าวนั้นแล้ว ภัยอันใหญ่หลวงอาจจะมาถึงตัวเราได้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ท่านทั้งหลายอย่าได้มีความประมาท ขอให้ท่านต่อต้านการรุกรานนี้ ด้วยความร่วมมือกันทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่ และฝ่ายประชาชน และด้วยความเสียสละ พร้อมทั้งตั้งใจประกอบการงานด้วยความขยันขันแข็ง โดยมุ่งถึงความปลอดภัยและความวัฒนาถาวรของประเทศชาติโดยส่วนรวมเป็นสำคัญ

ขออนุภาพพระรัตนตรัย จงปกปักรักษาท่านทั้งหลายให้มีความสุขสวัสดีบันดาลให้มีกำลังกาย กำลังปัญญา และมีความสมัครสมานสามัคคี ที่จะร่วมกันประกอบกรณียกิจตามภาระหน้าที่ เพื่อความเจริญก้าวหน้า ความสงบสุข และความมั่นคงของชาติบ้านเมือง ขอให้ทุก ๆ ท่านประสบความสุขและสิ่งพึงปรารถนาตลอดศกหน้านี้ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพระราชพิธีพระราชทานกระบี่ และปริญญาบัตร
แก่นักเรียนนายทหารบก-เรือ-อากาศ

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๙

ข้าพเจ้า มีความยินดี ที่ได้มอบกระบี่และปริญญาบัตร แก่นักเรียนผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือและโรงเรียนนายเรืออากาศ อีกครั้งหนึ่ง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความยินดีด้วย กับทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาและได้รับเกียรติเป็นนายทหารแห่งกองทัพไทย

โรงเรียนนายทหารของไทย นับว่าเป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาสูงนายทหารที่สำเร็จจากโรงเรียนทั้งสามนี้ จึงถือว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถดี และเป็นนายทหารหลักของกองทัพ ท่านทั้งหลายควรตระหนักว่าเมื่อเข้ารับราชการแล้วท่านจะเป็นกำลังสำคัญของกองทัพ และจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ และในการทำความเจริญให้แก่การทหารของไทยด้วย ขอให้ท่านใช้ความรู้ ความสามารถ ให้เป็นประโยชน์แก่งานโดยเต็มที่พร้อมทั้งหมั่นศึกษาหาความรู้ ฝึกหัดตนให้ก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ตั้งใจปฏิบัติราชการด้วยความเข้มแข็ง อดทน และซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในระเบียบวินัยและคุณธรรมโดยเคร่งครัด มีความสุขุมรอบคอบ รู้จักร่วมมือกันในการงานรู้จักรักษาสามัคคีแห่งหมู่คณะ จะได้เป็นผลดีทั้งแก่ส่วนตัวและราชการ และจะได้เป็นความเจริญแก่การทหารของไทยสืบไป

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้นายทหารใหม่ และทุก ๆ ท่าน ที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะ แก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และนายทหารนักเรียน

วันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สำเร็จการศึกษา จากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพบก โรงเรียนเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จในครั้งนี้

สถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศในปัจจุบัน แสดงว่า การรุกรานในรูปต่าง ๆ เป็นภัยคุกคามประเทศเรายิ่งขึ้น เราจำเป็นต้องป้องกันและกำจัดภัยนั้นด้วยการส่งเสริมปรับปรุงกำลังรบ และด้วยการเร่งพัฒนาบ้านเมืองทุก ๆ ด้านควบคู่กันไป ภาระนี้เป็นภาระหนักมาก จะทำให้สำเร็จได้ ก็ด้วยอาศัยความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้บริหารบ้านเมือง เป็นสำคัญ การที่ทางราชการจัดการอบรมเป็นพิเศษให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ได้มีความรู้ในวิทยาการใหม่ ๆ ได้เข้าใจในนโยบายบริหารประเทศ และความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงของชาติ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ ให้ประสานสอดคล้องกันทุกฝ่ายเช่นนี้ จึงเป็นผลดีแก่บ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง ขอทุกท่านจงได้นำความรู้ความเข้าใจดังกล่าวแล้ว ไปพิจารณาใช้ให้บังเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงโดยเต็มที่ ขอให้ร่วมมือกันรักษาความมั่นคงของประเทศของเรา ด้วยความสมัครสมานสามัคคี ด้วยความเสียสละ และด้วยความคิดพิจารณาอันสุขุมรอบคอบ เพื่อประโยชน์สุข และความวัฒนาถาวรของราชอาณาจักรไทยสืบไป

ข้าพเจ้าขออำนวยพร ให้ผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

กระแสพระราชดำรัส

เนื่องในโอกาสพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำแก่ ฯพณฯ ประธานาธิบดี ลินคอน บี. จอห์นสัน และภริยา ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๐๙

ท่านประธานาธิบดี

พระราชินีและข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติ และมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับรองประธานาธิบดีจอห์นสันและภริยา ตลอดจนคณะของท่านในคืนนี้ นับเป็นความปลาบปลื้มปิติที่ได้ต้อนรับท่านอีกครั้งหนึ่งในครั้งนี้ ในฐานะประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา อันเป็นประเทศที่ไทยมีสัมพันธภาพใกล้ชิดสนิทสนมด้วย ประชาชนชาวไทยยังไม่ลืมการมาเยือนประเทศไทยของท่านในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ในฐานะรองประธานาธิบดีแห่งสหรัฐ และท่านแน่ใจได้ทีเดียวว่า ระหว่างระยะเวลาอันสั้นที่พักอยู่ที่นี่ ท่านจะได้รับความเป็นมิตรสนิทสนมอย่างยิ่งและด้วยความยกย่องเป็นอย่างสูง เราหวังอย่างยิ่งว่า การพำนักอยู่ในประเทศนี้ ท่านคงจะได้รับความพึงพอใจและความเพลิดเพลิน

ท่านประธานาธิบดี ประเทศทั้งสองของเรามีประวัติศาสตร์แห่งความสัมพันธ์ฉันมิตรมาช้านานแล้ว ตั้งแต่เริ่มต้นศตวรรษที่ ๑๙ ได้มี การลงนามในสนธิสัญญามิตรภาพและการค้าในปี พ.ศ. ๒๓๗๖ ซึ่งเป็นสนธิสัญญาฉบับแรกที่สหรัฐทำกับประเทศในอาเซีย นับตั้งแต่นั้นมาได้มีการส่งเสริมสันถวไมตรีและการร่วมมือระหว่างกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นเป็นลำดับ ในปีนี้ได้มีการดำเนินการอีกก้าวหนึ่งด้วยการลงนามในสนธิสัญญาฉบับใหม่ ว่าด้วยมิตรภาพและสัมพันธภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งเมื่อได้มีการใช้สัตยาบันกันแล้ว ก็จะช่วยให้ประชาชนของสองประเทศร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นต่อไปอีกในหลาย ๆ ด้าน ที่มนุษย์จะพึงพยายามปฏิบัติเรามีความเชื่อมั่นว่าการมาเยือนของท่านนี้จะช่วยส่งเสริมเกลียวสัมพันธ์แห่งมิตรภาพและความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างประเทศทั้งสองได้กระชับแน่นยิ่งขึ้น

ในการเดินทางของท่านมาทางภูมิภาคนี้ ท่านประธานาธิบดีก็ต้องได้ประจักษ์ถึงภาวะการณ์ที่แตกต่างกันและคงได้รับทราบถึงเค้าโครงทางการเมืองและทางสังคมในลักษณะที่ผิดแผกแตกต่างกันในแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม ทั้ง ๆ ที่มีการผิดแผกแตกต่างกันเช่นนี้ ซึ่งก็เป็นเรื่องธรรมดา ท่านก็คงสังเกตเห็นว่ามีพลังอย่างหนึ่งที่ทุกประเทศในบริเวณนี้ต่างก็มีเหมือนกัน พลังนี้ก็คือเจตจำนงร่วมกันในการต่อต้านการเข้ายึดครองที่ไม่ว่าจะมาในรูปลักษณะใด เจตจำนงอันร่วมกันนี้ จะทำให้เกิดพละกำลังและความมั่นคงในขณะที่มีประเทศต่าง ๆ มีความเห็น

แตกต่างกัน ความหวังสำหรับอนาคตของภาคพื้นอาเซียตะวันออกเฉียงใต้ ฝากไว้กับเจตนารมณ์อันนี้และเป็นความเชื่อมั่นที่ไม่สั่นคลอนในข้อที่ว่า เจตจำนงอันร่วมกันนี้จะเป็นที่มาแห่งสันติภาพอันถาวรของภาคพื้นส่วนนี้ของโลก

คำว่าสันติภาพนี้ เป็นคำที่ใช้กันอยู่เสมอ ๆ และใช้ไปในทางที่ผิดบ่อยครั้งเช่นกันในเวทีการเมืองของโลกปัจจุบัน ในบางกรณีคำนี้เป็นเพียงทฤษฎีทางการเมืองที่ไม่มีแก่นสารและไร้ความหมาย ในบางกรณี ได้ใช้เป็นเครื่องอำพรางเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบระหว่างประเทศ ในบางกรณี ได้ใช้คำว่าสันติภาพเป็นข้ออ้างเพื่อกระทำการ โดยมีความมุ่งหมายที่จะแผ่ขยายอำนาจครอบงำเหนือประเทศอื่นผลที่เกิดขึ้นทุกวันนี้ ก็คือ ประชาชนเป็นจำนวนมากดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้สันติภาพที่มิใช่อะไรอื่น นอกจากการตกเป็นทาสของอุดมการณ์ต่างชาติซึ่งต้องการกำจัดเสรีภาพและอิสรภาพของประชาชน

แต่สำหรับเรา สันติภาพมีความหมายอยู่อย่างเดียว คือ เป็นสันติภาพที่มีเกียรติและมีเสรี สันติภาพประเภทนี้เท่านั้นเราจะเต็มใจจะต่อสู้เพื่อให้ได้มา โดยยอมเสียสละไม่ว่าจะยิ่งใหญ่เพียงใดก็ตาม และยอมรับว่าถ้าเป็นสันติภาพที่สามารถช่วยให้บรรลุความมุ่งหมายในการพัฒนาประเทศ และช่วยให้ได้ชื่นชมผลแห่งความพยายามที่ได้กระทำไปโดยอิสระเสรี และด้วยเจตนารมณ์ดังกล่าวนี้ที่เราจึงรับความช่วยเหลือจากสหรัฐ ฯ ซึ่งเรารู้สึกขอบคุณอย่างยิ่ง และด้วยเจตนารมณ์นี้ที่เราจึงยืนหยัดที่จะดำเนินการแน่วแน่เพื่ออุดมการณ์แห่งเสรีภาพ ไม่มีผู้ใดที่จะกระทำตนเป็นมิตรแท้ได้โดยไม่มีความปรารถนาร่วมกันกับผู้ที่ตนเป็นมิตรเป็นมูลฐาน สิ่งนี้เป็นความจริงสำหรับประเทศชาติเช่นเดียวกัน พันธกรณีย์ของเราที่มีกับประเทศของท่านกระทำด้วยความพอใจของเราเองเพราะตระหนักว่าสหรัฐอเมริกามีความเห็นเช่นเดียวกับไทยในอุดมการณ์แห่งสันติภาพ

ในปัจจุบัน การปฏิบัติอันมีความสำคัญยิ่งเพื่อให้สันติภาพและเสรีภาพมั่นคงขึ้นนั้น ชาติไทยมั่นใจอย่างยิ่งในการที่มีประชาชนอเมริกันอยู่เคียงข้างในฐานมิตรและผู้ร่วมงานที่ไว้วางใจได้ ข้าพเจ้าขอเสริมว่า พฤติการณ์เช่นนั้นมีข้อพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยว่า การที่ชาวอเมริกันมาปรากฏตัวอยู่ในประเทศของเรานี้มิใช่มีความมุ่งหมายแต่เพียงช่วยประเทศไทยในกรณีที่เกิดการรุกรานเท่านั้น ในระหว่างที่เกิดอุทกภัย อย่างร้ายแรงใน จังหวัด

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อเร็ว ๆ นี้เจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกาในประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ โดยทันทีทันใด และพร้อมเพรียง ถ้าไม่ได้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจและอย่างทันท่วงทีของเขาเหล่านั้น หลายร้อยคนอาจต้องเสียชีวิต เรารู้สึกประทับใจอย่างยิ่งในความช่วยเหลือครั้งนี้ และเราขอถือโอกาสนี้ขอบคุณท่านและประชาชนอเมริกันอย่างสุดซึ้ง

ด้วยสัมพันธภาพอันเก่าแก่และมั่นคง ข้าพเจ้าขอเชิญท่านทั้งหลายดื่มให้แก่ ฯพณฯ ท่านประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาและภริยา และแก่ความสันพันธภาพอันยืนนานระหว่างประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา.

กระแสพระราชดำรัสตอบ

ฯพณฯ ประธานาธิบดี ลินคอน บี. จอห์นสัน
ในงานถวายพระกระยาหารค่ำแด่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ

ณ ศาลาสหทัยสมาคม เมื่อวันเสาร์ ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๐๙

ท่านประธานาธิบดี

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ใช้แทนคำปราศรัยของท่าน ข้าพเจ้ายังจำคำพูดที่ได้กล่าวในรัฐสภาในโอกาสที่ท่านเรียกว่า "มีการประชุมร่วมกัน" ได้ และข้าพเจ้าได้กล่าวถึงเรื่องช้างด้วย เพื่อเป็นการเน้นให้เห็นว่าเรารู้เรื่องการช่วยเหลือต่างประเทศ และเพื่อท่านจะไม่ต้องกังวลว่าเราจะไม่เข้าใจถึงความหมายของการช่วยเหลือต่างประเทศที่ให้ด้วยไมตรีจิตมิตรภาพ และด้วยความปรารถนาดีอย่างแท้จริงเพราะที่สมเด็จพระปิตามหัยกาของข้าพเจ้าได้ทรงมีพระราชปรารภ จะพระราชทานความช่วยเหลือแด่ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐ ก็ด้วยพระราชไมตรีจิตนี้เช่นเดียวกันนั้นและเราก็เข้าใจเอาว่า ท่าน-ประชาชนแห่งอเมริกา ให้ความช่วยเหลือด้วยไมตรีจิตมิตรภาพ และเพราะท่านห่วงใยในสันติภาพและเสรีภาพของโลก มิได้มีเรื่องของอิทธิพล อาณานิคม หรืออื่นใดเลย

เกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคที่สมเด็จพระปิตามหัยกามิได้พระราชทานให้ไปนั้น ปัจจุบันนี้ เหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป เพราะขณะนี้ประเทศของเรามีผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคจากประเทศของท่านอยู่มากมาย และเราได้ให้การต้อนรับเป็นอย่างดี เรายอมรับ F-5 พร้อมด้วยผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิค ถ้าหากประธานาธิบดีของท่านยอมรับช้างจากเราแล้ว ข้าพเจ้าคิดว่าท่านควรจะได้ผู้เชี่ยวชาญไปด้วย เพราะมีวิธีการที่พิเศษจริง ๆ และในบางครั้งช้างเป็นสัตว์ที่มีนิสัยดื้อรั้นทีเดียว ข้าพเจ้าคิดว่า ท่านคงไม่ทราบหรอกว่าช้างประพฤติตัว อย่างไร ช้างก็มีสหพันธ์กรรมการเหมือนกัน ต้องกินอาหารเช้าแล้วไปทำงาน และทำงานได้ดีด้วย กลางวันก็ต้องพักผ่อน ถ้าหากไม่ได้พักผ่อนช้างก็จะประท้วงด้วยการเดินขบวนหรือบางทีก็หยุดงาน นี่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของวิธีการของช้าง แต่ข้าพเจ้าไม่คิดว่าดินฟ้าอากาศของสหรัฐ ฯ จะหนาวจนเกินไป ในสมัยโบราณใช้ช้างเพื่อการรบพุ่ง และช้างได้สร้างความงงงวยให้แก่ผู้ได้พบเห็นมาก เช่น ฮันนิบาลซึ่งครอบครองดินแดนแถบภูเขาแอลป์และจักรวรรดิโรมัน ข้าพเจ้าจึงคิดว่าประวัติศาสตร์ของสหรัฐ ฯ คงจะเปลี่ยนแปลง หากท่านประธานาธิบดีของท่านรับความช่วยเหลือจากเราเช่นเดียวกับที่เรายอมรับความช่วยเหลือจากท่านขณะนี้ เพราะเรารู้ว่าประวัติศาสตร์จะต้องแปรรูป ถ้าเราไม่ยอมรับความ

ช่วยเหลือ แต่ก็มิใช่ประเทศของเราเพียงประเทศเดียวไม่ต้องสงสัยเลยว่าศัตรูจะไม่ต้องครอบครองประเทศ เราอาจจะต้องสูญเสียเอกราชและโลกจะไม่เป็นสถานที่น่าอยู่อาศัยอีกต่อไป และไม่ใช่แต่ในฮาวายเท่านั้น ทั้งในแคลิฟอร์เนียและเท็กซัส บางที่ท่านอาจจะเห็นคนต่างชาติเหล่านั้นเกลื่อนอยู่ตามท้องถนนของท่าน ท่านอาจจะต้องตกอยู่ใต้บังคับคนเหล่านั้นก็ได้ ด้วยเหตุเช่นนี้เราเข้าใจได้ดีว่าความร่วมมือกัน ความช่วยเหลือกันและกันเป็นสิ่งสำคัญ

เราถือว่า การมาเยือน ของท่านเป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างสำคัญแก่เราในระยะนี้ และเราพอใจการเยี่ยมเยือนครั้งนี้ของท่าน เพราะเป็นการแสดงให้เห็นถึงการคงอยู่ของความปรารถนาดีและการร่วมมือกัน การคงอยู่แห่งมิตรภาพที่แท้จริงซึ่งผูกพันประชาชนของเราไว้ ที่เราได้ร่วมมือกัน และเคียงข้างกันอยู่ตลอดระยะที่ผ่านมาและที่เราจะได้ต่อสู้ต่อไปเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่เราเห็นว่าเป็นการถูกต้อง และข้าพเจ้าเชื่อว่าเราคงจะไม่ผิดหวัง เพราะเราเข้าใจกันและกัน อีกประการหนึ่งก็คือผลดีจากการมาเยือนของท่านก็คือ ท่านประธานาธิบดีเองและคณะจะได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ในประเทศไทย และจิตใจของประชาชนชาวไทย ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านเองเห็นแล้วว่าประชาชนชาวไทยชื่นชมกับการมาเยือนของท่านเพียงไร เขาเข้าใจว่าท่านมาเยือนในฐานะของมิตร-มิตรที่แท้จริงเพียงไร ? เมื่อวานนี้ท่านได้เห็นใบหน้าที่ยิ้มแย้มของเด็ก ๆ เราไม่สามารถบังคับประชาชนให้ยิ้มได้ แต่เขาก็ได้ยิ้มให้แล้ว และเมื่อเช้านี้ที่มหาวิทยาลัย ฯ เราออกมาจากตึกหอประชุมและไปยังรถของท่านด้วยความยากลำบาก ทั้งนี้เนื่องมาจากศรัทธาของบรรดานิสิต ซึ่งดูครึกครื้นกันมากและเป็นกันเอง เป็นการแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงความเข้าใจของคนไทยต่อการมาเยือนของท่านครั้งนี้ และแสดงให้เห็นถึงจิตใจแห่งการมาเยือน ข้าพเจ้าอาจกล่าวได้ว่าการมาเยือนนี้ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งยวด และเราขอขอบคุณที่ท่านได้มาเยือน จากที่นี้ ท่านจะต้องเดินทางไปอีกหลายคน หลายประเทศ ท่านจะได้พบปะประชาชนมากขึ้น ข้าพเจ้าและประชาชนชาวไทยจึงขออวยพรให้ประสบผลสำเร็จในการเดินทาง และอาจเป็นได้ที่การเดินที่ประสบความสำเร็จ มักจะต้องเหน็ดเหนื่อยบ้าง เราจึงหวังว่าท่านจะไม่เหน็ดเหนื่อยมากนักเมื่อกลับไปถึงสหรัฐ ฯ เพื่อท่านจะได้แจ้งให้ประชาชนอเมริกันทราบถึงไมตรีจิตของเรา

ความชื่นชมในความปรารถนาดีของชาวอเมริกัน และขอฝากความปรารถนาดี ไมตรีจิตและความนับถือของประชาชนไทยไปยังประชาชนอเมริกันด้วย

ข้าพเจ้าขอเชิญท่านทั้งหลายดื่มอวยพรให้ ฯพณฯ ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐ ฯ.

กระแสพระราชดำรัส

ในการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๘ ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ณ พุทธสถานจังหวัดเชียงใหม่

๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๙

ข้าพเจ้ามีความยินดีมาก ที่สมาชิกขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกมาเปิดประชุมใหญ่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับพระพุทธศาสนาในประเทศ

ธรรมะในพระพุทธศาสนา แสดงแนวทางปฏิบัติดำเนินชีวิต ที่ทุกคนย่อมพิจารณาเลือกเฟ้นปฏิบัติได้ตามฐานะ และอำนวยประโยชน์ คือความเจริญให้ได้แท้จริงโดยวิสัยแห่งการปฏิบัติ อย่างสูงสุดคือวิโมกข์อย่างน้อยคือความสามารถที่พึ่งตนเองได้ ทั้งดำเนินชีวิตอันสงบสุขได้ ผู้ที่ถือและปฏิบัติธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงเป็นผู้สามารถในการครองชีวิต รู้จักปฏิบัติตามหน้าที่ มีความรับผิดชอบสุจริตและวางตัวได้เหมาะแก่กาลเทศะ และเป็นผู้มีส่วนช่วย จรรโลง สันติภาพให้คงมีในโลกได้ ทุกยุคทุกสมัย

ข้าพเจ้าหวังว่า ในการประชุมครั้งนี้ ท่านทั้งหลายจะได้พิจารณาถึงความมั่นคงและความสงบสุขของชาวโลก เป็นข้อสำคัญด้วยและช่วยกันหาหนทางที่จะเผยแผ่หลักธรรมอันเป็นพลังแห่งการดำเนินชีวิตที่ถูก เพื่อความก้าวหน้าของชาวโลกและ เพื่อรักษาสันติภาพให้ถาวรสืบไป

ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดี มายังบรรดาผู้แทนสถาบันภาคีแห่งองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกทุกท่าน และขออวยพรให้การประชุมครั้งสำคัญนี้สำเร็จผล สมตามความประสงค์ทุกประการ.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ผู้แทนองค์การศาสนาต่าง ๆ
ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ.๒๕๐๙

รู้สึกปลื้มใจที่ได้เห็นผู้ตั้งใจทำความดีมาอยู่พร้อมหน้ากัน เรื่องการนับถือศาสนาก็เหมือนกับที่เคยพูดมาแล้วในปีก่อน คือใครจะนับถือศาสนาใดก็ได้ เพราะแม้เราจะมีศาสนาต่างกัน แต่เราก็มีจุดหมายร่วมกัน คือมุ่งทำความดี และในการปฏิบัติศาสนานั้น ทุกคนก็ปฏิบัติได้เต็มที่ เพื่อบรรลุจุดประสงค์คือความสงบ และความรุ่งเรืองในชีวิต แต่การปฏิบัตินั้นจะต้องไม่เป็นการเบียดเบียนคนอื่น เพราะเมื่อคิดเบียดเบียนเขาได้ เขาก็คิดเบียดเบียนเราได้เหมือนกัน

ประการสำคัญสุดยอด คือเราต้องช่วยกันรักษาความสงบของบ้านเมืองเพราะถ้าบ้านเมืองไม่สงบแล้วเราก็ไม่อาจปฏิบัติศาสนาอะไรได้

ในโอกาสนี้ขออวยพรให้ทุกคนมีความสงบสุขทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในงานพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษา
วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๙

.....ในโอกาสที่ท่านทั้งหลายจะออกไปรับหน้าที่ครูต่อไปนี้ ข้าพเจ้าขอฝากข้อคิดในการปฏิบัติงานแก่ท่านว่า การสอนให้นักเรียนมีความรู้ดีเป็นสิ่งสำคัญมาก แต่สิ่งสำคัญยิ่งกว่านั้นอีก คือจะต้องฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักพิจารณานำความรู้นั้นไปใช้ในทางที่ถูกต้อง เหมาะสมแก่งานด้วย การศึกษาที่ให้ทั้งวิชาการและวิธีใช้วิชาโดยถูกต้องเช่นนี้ จึงจะเป็นการศึกษาที่ดีที่ทำให้บุคคลและการงานของเขาเจริญก้าวหน้าได้อย่างแท้จริง ท่านทั้งหลายควรนำความคิดนี้ไปไตร่ตรองใช้ให้บังเกิดผลดีแก่การปฏิบัติงานของท่านต่อไป.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานพรแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๑๐

วันเสาร์ ที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๙

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสที่จะขึ้นปีพุทธศักราชใหม่นี้ ข้าพเจ้าขออวยพรและส่งความปรารถนาดีมายังท่านทั้งหลายอีกวาระหนึ่ง

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมในไมตรีจิตของท่านที่มีอยู่แก่ข้าพเจ้า และพระราชินีกับลูก ๆ ทุกคนท่านได้แสดงน้ำใจทั้งได้ร่วมมือสนับสนุนในกิจการทุกอย่างเสมอตลอดมา ทำให้เกิดกำลังใจแก่เราอย่างมาก

เมื่อกลางปี ข้าพเจ้าได้เดินทางไปประเทศอังกฤษเพื่อเยี่ยมเยียนลูกชายระยะนั้น ได้มีโอกาสไปเยือนประเทศที่มีสัมพันธไมตรีกับเราตามคำเชิญอีก ๔ ประเทศ คือ เยอรมัน ออสเตรีย เดนมาร์ก เบลเยี่ยม ได้รับประโยชน์ในการเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศเหล่านั้นอย่างมาก

ปีที่แล้ว เราได้รับความเสียหายอย่างหนักจากอุทกภัยในจังหวัดภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ประสบภัยต้องได้รับความเสียหายและความยากลำบากอย่างยิ่ง และความเสียหายนั้นย่อมกระทบกระเทือนถึงผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมด้วยไม่น้อย แต่อุทกภัยครั้งที่แล้ว ก็ได้เครื่องชี้ให้เห็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติไทยเราอย่างแจ่มชัด ความเสียสละช่วยเหลือกันและกันที่ประชาชนทั้งชาติ ได้แสดงให้ปรากฏนั้นเป็นหลักประกันความมั่นคงของบ้านเมืองของเราอย่างแท้จริง

การคุกคามจากภายนอกยังมีอยู่ไม่ขาดสาย และรุนแรงขึ้นเรื่อยมา เป็นที่น่าวิตกห่วงใยมาก เพราะอาจนำความพินาศมาสู่ชาติเราเมื่อไรก็ได้ ถ้าหากเราต้านทานไว้ไม่อยู่ ขอท่านทั้งหลายจงได้ตระหนักว่า ฝ่ายที่คุกคามเรานั้น เป็นต่างชาติผู้มีลัทธิความเชื่อตรงข้ามกับเรา เขารุกรานเราเพื่อประโยชน์และความเป็นใหญ่ของเขา ทุกคนจะต้องต่อต้าน และปราบปรามการรุกรานนั้นทุกทางด้วยความไม่ประมาท และด้วยความร่วมมือกัน ทั้งทางฝ่ายประชาชนและฝ่ายเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งตั้งใจประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวม ความสงบสุข และความวัฒนาถาวรของประเทศชาติเป็นสำคัญ

ขออนุภาพพระรัตนตรัย จงปกปักรักษาท่านทั้งหลาย ให้มีความสุขสวัสดีบันดาลให้มีกำลังใจ กำลังปัญญา และกำลังสามัคคีในอันที่จะร่วมกันประกอบกรณียกิจตามหน้าที่ให้เกิดความผาสุก ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าแก่ชาติบ้านเมือง ขอให้ทุก ๆ ท่าน ประสบสุขและสิ่งพึงปรารถนา ตลอดศกหน้านี้ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในงานพระราชทานประกาศนียบัตรและรางวัล
แก่นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในงานแจกประกาศนียบัตรและรางวัลของวชิราวุธวิทยาลัย พร้อมกับมาเปิดสระว่ายน้ำที่สร้างขึ้นใหม่ด้วย

กิจการของโรงเรียนในรอบปีที่แล้ว นับว่าดำเนินมาด้วยดี ได้รับความเชื่อถือ สนับสนุนกว้างขวางอย่างน่าพอใจ

ขอชมเชยนักเรียนที่เรียนสำเร็จหลักสูตร และที่ได้รับรางวัลในการที่มีความพากเพียรและตั้งใจดี จนได้รับผลสำเร็จและได้รับความยกย่องในวันนี้

นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย จะต้องทราบว่า พระบรมราโชบาย อันเป็นหลักการสำคัญของโรงเรียนนี้ มุ่งหมายที่จะอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีการศึกษาอันสมบูรณ์ เป็นผู้ดีแท้ คือเป็นผู้รู้จักใช้ความรู้และคุณสมบัติของตัวให้เกิดประโยชน์แก่ตัว โดยไม่กระทบกระเทือนผู้อื่น ทั้งให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่สังคมและบ้านเมือง อันเป็นที่อาศัยของตัว ดังนั้น โรงเรียนจึงกำหนดวิธีการอบรมไว้เป็นประการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้สำเร็จประโยชน์ดังกล่าว นักเรียนได้เข้ามาอยู่ในสำนักที่ดีแล้ว จงใช้เหตุผลตรองให้เห็นประโยชน์ที่จะได้รับโดยถ่องแท้ และพยายามเล่าเรียนรับการฝึกฝนอบรมทุก ๆ อย่างโดยเต็มกำลังเพื่ออนาคตของตัวเอง และเพื่อชาติบ้านเมืองโดยส่วนรวมด้วย

ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ในการที่สมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัย ผู้ปกครองนักเรียน และผู้หวังดีทั้งหลาย ได้เอื้อเฟื้อเกื้อกูลการศึกษาด้วยประการต่าง ๆ เสมอมา ขออวยพรให้คณะครู นักเรียน ตลอดจนผู้มาร่วมประชุมพร้อมกันในงานนี้มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๔[๑]
ณ ห้องประชุมศาลาสันติธรรม

วันพฤหัสบดี ที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๐

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยจัดให้มีการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และมีโอกาสมาเปิดการประชุมในวันนี้

งานด้านสังคมสงเคราะห์เป็นงานสำคัญที่จะต้องเร่งรีบดำเนินการให้ได้ผลอย่างแท้จริงโดยทั่วถึง เพื่อฐานะความสุขของประชาชน และความมั่นคงของประเทศชาติ งานนี้จะกระทำสำเร็จได้ก็ด้วยอาศัยเมตตาจิตและเจตนาอันแน่วแน่พร้อมกับความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่าย เป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่มีผู้เห็นประโยชน์ของการสังคมสงเคราะห์ จัดตั้งองค์การสังคมสงเคราะห์ขึ้นเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกับทางราชการโดยลำดับมา

การประชุมนี้ เป็นการแสดงความร่วมมือและความพร้อมเพรียงของทางราชการกับองค์การเอกชนอย่างดียิ่ง ปัญหาที่นำมาพิจารณาก็เป็นปัญหาสำคัญ จึงหวังว่าจะบังเกิดผลเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมยิ่งขึ้นได้อย่างแน่นอน

ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๔ ขอให้การประชุมครั้งนี้สำเร็จประโยชน์สมตามเจตน์จำนงทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

---

(๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปยังห้องประชุมศาลาสันติธรรม ทรงเปิดประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติครั้งที่ ๔

กระแสพระราชดำรัส

ในการเสด็จ ฯ ทรงประกอบพิธีเปิดอนุสาวรีย์ ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร ณ จังหวัดภูเก็ต

วันอังคาร ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๑๐

ข้าพเจ้ามีความยินดีมาก ที่ได้มาเยี่ยมจังหวัดภูเก็ตอีกครั้งหนึ่ง และได้มาประกอบพิธีเปิดอนุสาวรีย์ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทรในโอกาสนี้

ท้าวเทพสตรีและท้าวศรีสุนทร เป็นบุคคลสำคัญของชาติไทยเป็นผู้มีความรักชาติอย่างแท้จริง ได้แสดงความกล้าหาญและเสียสละอย่างยิ่งใหญ่ ร่วมใจกันต่อสู้อริราชศัตรู โดยวิสัยแห่งผู้ที่หวงแหนถิ่นที่อยู่ และรู้หน้าที่ที่จะต้องป้องกันรักษาชาติบ้านเมือง จนปรากฏเกียรติประวัติและยกย่องกันทั่วไปว่าเป็นวีรสตรี นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีส่วนสร้างความเป็นปึกแผ่นของประเทศไทยให้มั่นคงสืบมา และเป็นตัวอย่างอันดีที่ควรจะยึดถือเป็นแบบฉบับ การที่ท่านทั้งหลายทั้งข้าราชการ และพ่อค้าประชาชนตระหนักในคุณงามความดีของท้าวเทพสตรี และท้าวศรีสุนทร พร้อมใจกันสละทรัพย์สร้างอนุสาวรีย์ขึ้นเป็นที่เคารพและเชิดชูเกียรติคุณของท่าน โดยกตัญญูกตเวทีเช่นนี้จึงเป็นความดีที่ควรแก่การอนุโมทนาสรรเสริญโดยแท้

ได้เวลาอันควรแล้ว ข้าพเจ้าจะได้ประกอบพิธีเปิดอนุสาวรีย์ท้าวเทพสตรีท้าวศรีสุนทร ขออนุสาวรีย์นี้จงเป็นมิ่งขวัญมงคลและนิมิตหมายแห่งความเจริญรุ่งเรืองของจังหวัดภูเก็ต และเป็นที่รวมจิตใจของชาวภูเก็ตทั้งมวลให้สมัครสมานกันประกอบความดี เพื่อความวัฒนาถาวรของประเทศชาติเราสืบไป.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่กลุ่มชาวนาในการประชุมกลุ่มชาวนาครั้งที่ ๕
ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๐

ข้าพเจ้ามีความยินดีมากที่กรมการข้าว กระทรวงเกษตร จัดให้มีการชุมนุมผู้นำกลุ่มชาวนาทั่วประเทศขึ้นอีกในปีนี้ เพราะเท่าที่ปรากฏแล้วการชุมนุมนี้มีประโยชน์ช่วยแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ และส่งเสริมการปฏิบัติงานของกลุ่มชาวนาได้อย่างดี เป็นผลดีต่อการประกอบอาชีพการทำนา และต่อการเกษตรของประเทศไทยส่วนรวมอย่างมาก

ข้าพเจ้ามีความชื่นชม ที่กลุ่มชาวนาพยายามจัดและดำเนินกิจการได้ด้วยดี มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ และได้เป็นกำลังของราชการในการพัฒนาการเกษตรและการพัฒนาชนบทอย่างสำคัญ

ในโอกาสที่ท่านทั้งหลายมาชุมนุมกันโดยพร้อมเพรียงอีกครั้งนี้ ขอให้ท่านหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ ความชำนาญให้มากที่สุด พยายามทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งในวิชาการใหม่ ๆ ที่ทางราชการได้ค้นพบและทดลองค้นคว้ามาแสดงเพื่อประโยชน์และความก้าวหน้าในอาชีพของท่าน และแสดงความคิดเห็นตลอดจนความต้องการของกลุ่มของท่านให้ทางราชการทราบด้วย เพราะทางราชการพร้อมที่จะช่วยเหลือท่านอยู่แล้ว

ขอกล่าวย้ำกับท่านทั้งหลายอีกครั้งหนึ่งว่า ความเจริญ ก้าวหน้าของกลุ่มขึ้นอยู่กับความขยันหมั่นเพียร ความหนักแน่นอดทน ความสามัคคี ความเสียสละและความซื่อสัตย์ต่อกันของสมาชิกในกลุ่ม ขอให้ท่านทั้งหลายนำไปเป็นหลักปฏิบัติ ตามแนวทางของท่านต่อไป ข้าพเจ้าขออำนวยพรให้การชุมนุมผู้นำกลุ่มชาวนาทั่วประเทศครั้งที่ ๕ ดำเนินไปด้วยดี สำเร็จประโยชน์ตามความมุ่งหมายทุกอย่าง ขอคุณพระศรีรัตนตรัยคุ้มครองรักษาผู้นำกลุ่มชาวนาตลอดทั้งครอบครัว ให้มีความสุขสวัสดีมีกำลังกายกำลังใจที่จะประกอบการงานเพื่อความเจริญ ของตนของกลุ่มและของประเทศชาติโดยทั่วกัน.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานคณะกรรมการยุวสมาคมแห่งประเทศไทย

เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๑๐

"ท่านได้กระทำไปตรงตามเป้าหมายที่ประเทศชาติต้องการแล้ว การช่วยเหลือเพื่อนร่วมชาติ นับเป็นงานที่ประเสริฐ ขอให้ระลึกถึงไว้เสมอว่าเรายังเป็นหนุ่มอยู่ ยังจะต้องก้าวหน้าเป็นผู้นำต่อไปในอนาคต ชาติบ้านเมืองเป็นของพวกเราทุกคนที่จะต้องช่วยกันปกปักรักษาให้คงอยู่ตลอดไป ท่านจะต้องช่วยกันทุกคน ไม่ใช่ ปล่อยให้เป็นภาระของรัฐบาล เราเกิดมาเป็นคนไทยคำว่าไทยนั้นความหมายก็ชัดเจนอยู่แล้วว่าไม่ขึ้นแก่ใคร และไม่เป็นทาสของใคร นอกจากนั้นแล้วทุกคนยังมีอิสระเสรีทุกคนสามารถที่จะกระทำอะไรได้ตามสิทธิและเสรีภาพที่มีอยู่ แต่นั่นมิได้หมายความว่าจะทำอะไรนอกเหนือไปจากขอบเขตแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้และเมื่อทุกคนมีอิสระเสรีเช่นนี้แล้ว ท่านจะยอมเลือกให้ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นนายคอยบัญชา ทุกสิ่งทุกอย่างแทนที่ท่านจะกระทำด้วยความเป็นไทยของท่านเองนั้นรู้สึกน่าละอายมาก ยกตัวอย่าง เช่นผึ้งมันพยายามสร้างรังของมันด้วยความมานะเป็นรวงผึ้งแบบหกเหลี่ยมตามเรขาคณิต มันพยายามที่จะบรรจุรังเข้าไปให้ได้มากที่สุด แต่การที่จะพยายามบรรจุรังเข้าไปนั้น มิได้กระทบกระเทือนหรือเบียดบังส่วนหนึ่งส่วนใดของรังอื่นเลยเช่นเดียวกับเราก็ควรพยายามที่จะช่วยกันเสริมสร้างทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่สังคม และประเทศชาติ แต่การเสริมสร้างนั้น จะต้องไม่เป็นการสร้างลงบนความทุกข์ยากหรือความเดือดร้อนของเพื่อนบ้านใกล้เคียง ทุกคนจะต้องทำอะไรลงไปตามขอบเขต ของตนเท่าที่สิทธิเสรีภาพมีอยู่.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่

วันอาทิตย์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๐

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นปีพุทธศักราช ๒๕๑๑ นี้ ข้าพเจ้าขออวยพรปีใหม่ และส่งความปรารถนาดีมายังท่านทั้งหลายอีกวาระหนึ่ง

ข้าพเจ้าขอขอบใจ ที่ท่านได้แสดงน้ำใจไมตรีต่อข้าพเจ้าและพระราชินีกับลูก ๆ ทุกคน ทั้งได้ร่วมมือสนับสนุนในกิจการทุกอย่างตลอดมา ทำให้เกิดกำลังใจเป็นอันมาก

เมื่อกลางปี ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ไปเยือนประเทศอิหร่าน ประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกา ตามที่ได้รับเชิญ การไปเยือนครั้งนี้ ได้บังเกิดผลส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับมิตรประเทศทั้งสาม

การพัฒนาประเทศในรอบปีที่แล้ว นับว่าได้ผลเป็นที่พอใจ เราสามารถดำเนินการโครงการพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นได้อีกหลายโครงการ มีโครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่กลอง และการสร้างสะพานเชื่อมจังหวัดพังงากับจังหวัดภูเก็ต เป็นอาทิ

เหตุการณ์สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งควรนำมากล่าวในที่นี้ คือการส่งกองทหารอาสาสมัครไปช่วยรบในประเทศเวียดนาม ท่านทั้งหลายย่อมทราบดีว่า การที่เรากระทำเช่นนั้นเป็นประโยชน์แก่ประเทศของเราโดยตรง เพราะการรบในประเทศเวียดนาม คือการต่อสู้เพื่อป้องกันเสรีภาพและความมั่นคงของภูมิภาคโลกแถบนี้เป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่มีผู้ที่มีความเสียสละอย่างสูง เข้าอาสาสมัครไปช่วยรบเป็นจำนวนมาก และผู้กล้าหาญเหล่านั้น ก็ได้ประกอบวีรกรรมให้เป็นที่ประจักษ์ สมเกียรติศักดิ์แห่งทหารไทย สมควรยกย่องสรรเสริญ และยึดถือเป็นแบบฉบับอย่างแท้จริง

ระยะนี้การรุกรานจากฝ่ายตรงข้ามเข้าขั้นรุนแรงมาก ถึงใช้กำลังทหารรุกรานโดยตรงเพื่อยึดพื้นที่ในประเทศของเรา เจ้าหน้าที่ฝ่ายเรา ต้องปฏิบัติการอย่างหนัก ต้องต่อสู้ป้องกันประเทศรักษาความปลอดภัยของเราทั้งหลายด้วยชีวิตความเข้มแข็งสามารถของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวนั้น ทำให้ผู้รุกรานจะกระทำย่ำยีแก่เราไม่ได้เต็มที่ เราทั้งหลายควรระลึกให้มาก ถึงทหารที่กำลังรบอยู่ในประเทศเวียดนามทั้งทหาร และ ตำรวจ ที่กำลังต่อสู้ป้องกันการรุกรานประเทศ อย่างหนักอยู่ในเวลานี้ เพราะทหารและตำรวจเหล่านั้น ยอมเสียสละแม้ชีวิตเพื่อรักษาชาติประเทศตามเยี่ยงอย่างบรรพบุรุษที่ต้องต่อสู้ รักษาผืนแผ่นดิน และอิสรภาพของไทยให้ถาวรสืบมาได้ถึงทุกวันนี้ จนความ

เป็นนักต่อสู้ฝังเข้าสู่สายเลือด กลายเป็นลักษณะประจำตัวคนไทย เราต้องตระหนักว่าการรุกรานของศัตรูนั้นเป็นการมุ่งร้ายหมายทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่เรามีอยู่ รวมทั้งชาติด้วย

ขอให้ทุกคนตั้งมั่นอยู่ในความสามัคคี หมั่นประกอบสัมมาอาชีพโดยความซื่อสัตย์สุจริตคิดถึงประโยชน์สุขส่วนรวมของบ้านเมืองเสมอเป็นสำคัญ

ขออนุภาพพระรัตนตรัย จงคุ้มครองรักษาท่านทั้งหลายให้พ้นจากภัยทุกประการ บันดาลให้เกิดกำลังกาย กำลังใจและกำลังสามัคคีอันมั่นคง ในอันที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ตามหน้าที่ เพื่อดำรงความเป็นไทย และความเจริญผาสุกของเราไว้สืบไปชั่วกาลนาน ขอทุกท่านจงประสบความสุข ความสวัสดี พร้อมทั้งสิ่งพึงปรารถนาตลอดศกหน้านี้ทั่วกัน.

"การแพร่ข่าวโดยขาดความระมัดระวังหรือแม้แต่คำพูดพล่อย ๆ เพียงนิดเดียว ก็สามารถจะทำลายงานที่ผู้มีความปรารถนาดีทั้งหลาย พยายามสร้างขึ้นไว้ด้วยความยากลำบากเป็นเวลาแรมปี"

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์
ในพิธีตรวจพลสวนสนามเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา

วันอังคาร ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีมาก ที่ได้มาอยู่ท่ามกลางเหล่าทหารรักษาพระองค์อีกวาระหนึ่ง และมีความชื่นชมที่ได้เห็นความพร้อมเพียงเป็นสง่าของท่านทั้งหลายในพิธีตรวจพลสวนสนามครั้งนี้ ขอขอบใจในไมตรีจิตและขอสนองพรและไมตรีของทุกคนด้วยจริงใจ คำที่ท่านกล่าวปฏิญาณต่อข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าถือว่าเป็นคำมั่นสัญญาที่ท่านได้ให้ไว้แก่ประเทศชาติไทยของเรา และต้องรักษาไว้อย่างเคร่งครัด

ทหารรักษาพระองค์เป็นทหารหน่วยตัวอย่างของกองทัพ และนายทหารหน่วยนี้ได้ปฏิบัติการมาแล้วอย่างดีทั้งในหน้าที่ทหารรักษาพระองค์และหน้าที่ต่อชาติบ้านเมือง ทำให้ข้าพเจ้ามั่นใจว่าท่านทั้งปวงมีปณิธานอันแน่วแน่ที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุดโดยเต็มความสามารถ ขอให้ท่านยึดมั่นในปณิธานดังกล่าว แม้จะมีเหตุการณ์หรืออุปสรรคใด ๆ ขัดขวางก็อย่าได้ย่อท้อ จงมีความอดทนและจงพยายามทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ให้จงได้

ชาติบ้านเมืองนั้น เป็นที่เกิดอาศัย ไม่มีสิ่งใดจะมีคุณและสำคัญยิ่งไปกว่าได้ แต่ในขณะนี้เป็นที่ประจักษ์แจ้งว่า ประเทศของเรากำลังเป็นเป้าหมายที่ฝ่ายอธรรมมุ่งจะบุกรุกทำลาย เขาต้องการจะครอบงำ ครอบครองและเบียดเบียนบังคับเพื่อความเป็นใหญ่และเพื่อประโยชน์ของเขา จึงได้ทำการรุกรานด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นลำดับมา ยิ่งวันก็ยิ่งรุนแรงชัดแจ้งขึ้น จนบัดนี้ถึงขั้นปฏิบัติการรุกรานโดยตรงแล้ว นับว่าถึงขั้นหนักและเป็นอันตรายมาก หากเรามีความประมาทย่อหย่อนลงเมื่อใด ก็จะต้องเพลี่ยงพล้ำสูญเสียอิสรภาพและความเป็นไทยเมื่อนั้น ขอทหารทุกคนจงได้สังวรระวังในอันตรายทั้งนี้ และเตรียมตัวพร้อมที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ทุกอย่างด้วยความไม่ประมาท จงรักษาความสามัคคี ตั้งอยู่ในวินัยอันดีและความกล้าหาญเสียสละ พร้อมแรงพร้อมใจกันปฏิบัติภาระหน้าที่ เพื่อประโยชน์แท้จริงและเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ

ขออานุภาพแห่งพระรัตนตรัย และความภักดีโดยสุจริตใจต่อชาติบ้านเมือง จงกำจัดภัยทุกประการให้สิ้นสูญ บันดาลให้ทหารรักษาพระองค์ทุกคนมีกำลังกายกำลังใจและสติปัญญา สามารถประกอบกรณียกิจตามหน้าที่ให้เกิดความมั่นคงและความรุ่งเรืองก้าวหน้าแก่ประเทศไทยยืนยาวสืบไป ขอให้ประสบความสุขความสวัสดี มีความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์ โดยทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

ในโอกาสที่สถาบันและองค์การที่เกี่ยวกับศาสนา เข้าเฝ้า ฯ ถวายพระพรชัยมงคล และทูลเกล้า ฯ ถวายสิ่งของ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาผกาภิรมย์

วันพุธ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๑

ที่ท่านทั้งหลายผู้เป็นผู้แทนขององค์การสมาคมและศาสนาต่าง ๆ หลายศาสนาพากันมาให้พรวันเกิดพร้อมกัน ณ ที่นี้ เป็นเครื่องแสดงความสามัคคีระหว่างคนไทยผู้ที่อยู่ในเมืองไทย แม้จะถือศาสนาต่าง ๆ กันก็มีสมานฉันท์ที่จะมารวมกันโดยพร้อมเพรียงได้ นับว่าเป็นการดีมาก และเป็นการแสดงให้เห็นว่าเมืองไทยนี้เรามีเสรีภาพในทางความคิดอย่างเต็มที่ เมื่อมีเสรีภาพทางความคิดและทางความนับถือเต็มที่เช่นนี้ เราจึงจะต้องรักษาไว้ด้วยความหวงแหนอย่างที่สุด

ศาสนานั้น จะเป็นศาสนาใดก็ตาม ย่อมมีจุดประสงค์หลายอย่างหลายขั้น ขั้นสูงเรียกว่าขั้นปรมัตถ์ หมายถึงหลักของศาสนาที่เป็นปรัชญา และโดยมากปรัชญานั้นก็เป็นความคิดความเชื่อของบุคคลแต่ละบุคคลว่า โลกนี้มาอย่างไรและจะไปอย่างไร จะมีความสุขสุดยอดอย่างไร แต่ละศาสนามีวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ กัน ซึ่งสรุปแล้วก็คือวิธีหาความสุข ความร่มเย็นให้แก่ตัว การขึ้นสวรรค์หรือการสำเร็จก็คือการบรรลุความสุขสุดยอดนั่นเอง แต่ในการดำเนินถึงขั้นสูงสุดยังมีขั้นอื่น ๆ ซึ่งสำคัญมากอยู่ระหว่างทาง ได้แก่ความสุขของส่วนรวม ของสังคม รวมทั้งการปกครองประเทศ การปกครองส่วนรวมและการปกครองส่วนตัวในชีวิตธรรมดา ๆ ทุกวัน ๆ ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของศาสนาเหมือนกัน ไม่ใช่ว่าจะไปหาความสุขสุดยอดกันขึ้นสวรรค์กันท่าเดียว เราจะต้องพยายามให้ทุกวัน ๆ ของเรานี้ใกล้สวรรค์เข้าทุกทีด้วย การที่จะหาความสุขหรือหาความเรียบร้อยประจำวันนี้สำคัญอยู่หลายทางและก็มีอยู่หลายอย่าง เช่นเรื่องการศึกษาของเยาวชน เรื่องการศึกษาวิทยาการทางโลก เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีความก้าวหน้าและสามารถที่จะมีชีวิตอยู่ ความรู้นี้หมายถึงทางวัตถุ เพราะว่าคนเราก็ต้องการที่จะมีวิชาความรู้เพื่อที่จะทำมาหากินเลี้ยงชีพตัวเองเป็นสำคัญในเวลาเดียวกันความรู้ทางวัตถุนั้นก็จะต้องประสานด้วยความรู้ทางจิตใจ หมายถึงวิธีที่จะคุ้มกันป้องกันร่างกายของตัวคือวัตถุ ต่อสิ่งที่ไม่เป็นวัตถุ ต่อนามธรรมที่เป็นจิตใจ คือความโลภ ความโกรธ ความหลง ความกระหายอำนาจก็เป็นสิ่งที่ยากที่จะควบคุม เราจะต้องสอนทั้งสองอย่าง สอนวิทยาการเพื่อให้ทำมาหาเลี้ยงชีพ นี่หมายความว่ามีอาชีพ มีความรู้ทางวัตถุ และต้องรู้จักควบคุมจิตใจ ควบคุมสติของตัวให้สามารถใช้

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ความรู้ทางวัตถุนี้เพื่อประโยชน์ของตัวเอง ประโยชน์ของตัวเองนี้ก็อยู่ที่ประโยชน์ของสังคมด้วย เพราะเราอยู่ในสังคม ถ้าไม่รู้จักควบคุมความรู้ที่มีในทางวัตถุก็อาจเกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่น ในที่สุดก็เป็นความเดือดร้อนต่อตนเอง จึงอยากขอร้องให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาได้ทำหน้าที่ของตนทุกชั้น หมายถึงว่าผู้ที่ศึกษาพระศาสนาใด ๆ อย่างสูงขั้นปรัชญา ขั้นปรมัตถ์ ก็อย่าลืมว่าศีลก็มี ศีลนี้ก็หมายความว่าเป็นกฎเกณฑ์หรือกฎปฏิบัติในสังคม ศีลไม่ใช่สิ่งที่สูงส่งแท้ ๆ คือถ้าพูดถึงทางศาสนาก็เป็นขั้นต้น มีศีลก็หมายถึงว่าสามารถที่จะมีชีวิตอยู่โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น แล้วก็ไม่เบียดเบียนตัวเอง จึงต้องขอร้องให้ทุกคนค้นคว้าในทางศาสนาของแต่ละคน อย่างสูงคือหมายความว่าในขั้นปรมัตถ์ด้วย ในขั้นศีลด้วย ในเวลาเดียวกันถ้าไม่ค้นคว้าหรือปฏิบัติในขั้นศีลในขั้นสังคมใครจะสามารถค้นคว้าในทางขั้นสูง เพราะว่าถ้าไม่มีความสงบ ไม่มีความเรียบร้อยในสังคมแล้ว ผู้ที่จะปฏิบัติกิจขั้นสูงก็ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ นอกจากจะออกไปเป็นฤๅษีอยู่บนยอดภูเขา แต่ว่าการที่ขึ้นไปอยู่บนยอดภูเขานั้นก็อาจได้ประโยชน์แก่ตัวเองเท่านั้น ไม่ได้ประโยชน์เต็มที่ เพราะไม่ได้ช่วยให้ส่วนรวมดีขึ้น เป็นการขึ้นภูเขาอยู่คนเดียว เราจะต้องร่วมกันขึ้นภูเขาให้ถึงยอดด้วยกัน ทุกศาสนาถือว่าการที่ขึ้นถึงยอดด้วยกันนั้นเป็นบุญที่สูงที่สุดหมายความว่าการที่เราจะช่วยซึ่งกันและกันให้บรรลุถึงความดีพร้อมกันนั้นเป็นบุญที่สูงสุดทุกศาสนาถือเช่นนั้น แต่ระหว่างทางนั้นต้องระวังไม่ให้มีการขัดแย้งกัน เพราะว่าศาสนาต่างกันอาจมีแนวทางต่างกัน อย่าให้ความแตกต่างในแนวทางนี้มาทำให้เกิดเป็นอุปสรรค เพราะว่าอุปสรรคในการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างศาสนาว่าด้วยวิธีการนั้น บางทีก็พูดกันได้ว่าเป็นการดึงลงนรก แต่ละศาสนาก็สอนให้เมตตาต่อผู้อื่น ให้เคารพความคิดของผู้อื่นไม่ใช่บังคับ ไม่ใช่ข่มขู่ จึงพูดได้ว่าดีใจที่ได้พบท่านทั้งหลายที่สนใจที่จะปฏิบัติ ที่จะค้นคว้าในศาสนาต่าง ๆ และก็ขอให้ทุกท่านได้ค้นคว้าได้สนใจและปฏิบัติอย่างดีที่สุดเพื่อความสงบของสังคม เพื่อความเข้าใจในทางที่ถูกของประชาชนทั่ว ๆ ไป ผู้ที่เยาว์ในความคิดก็ควรจะได้รับความสนับสนุนและช่วยเหลือจากผู้ที่คิดได้มากกว่า และผู้ที่พยายามหาความสุขอยู่แล้วก็ขออย่าหาความสุขอยู่คนเดียว ให้แบ่งให้ผู้อื่นบ้าง หมายถึงว่าชี้ทางให้ แต่ไม่ได้หมายความว่าถ้าชี้ทางแล้วอีกฝ่ายไม่เข้าใจหรือคัดค้านเราจะต้องโกรธ เราจะต้องพยายามอธิบายด้วยเหตุผลที่แน่นแฟ้น คือด้วยความรู้ว่าเมื่อเกิดเหตุแล้วก็จะต้องเกิดผล แล้วก็ผลนั้นจะดีหรือไม่ดีก็แล้วแต่เหตุ ขอให้ท่านได้ปฏิบัติตามที่มีเจตนาที่ดีงามและมีกำลังไม่ท้อถอย เพื่อรักษาความ

สามัคคี เพื่อรักษาความเป็นอยู่ของเราในประเทศไทย ซึ่งได้ประจักษ์แล้วว่าทุกคนมีสิทธิ์ที่จะคิด มีสิทธิ์ที่จะปฏิบัติ ขอเพียงอย่าให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

ด้วยเจตนาดีของท่านและโดยกุศลเจตนาทุกอย่างที่ท่านทำและปฏิบัติทางใจ ขอให้เป็นกำลังเป็นพรให้ทุกคนมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง สำเร็จในความคิดสำเร็จในการงานที่ตนทำ โดยเฉพาะในเรื่องที่จะให้หลักธรรมะที่ดีทีงามของแต่ละศาสนาขอให้ประสบชัยชนะ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อที่จะให้ส่วนรวมคือสังคมของคนไทยและประเทศไทยยั่งยืน มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองทั้งทางวัตถุทั้งทางจิตใจ ให้ได้ชื่อว่าประเทศไทยนี้เป็นที่อยู่อาศัยที่น่าอยู่ เป็นที่มีชื่อเสียงว่าเป็นประเทศที่รักสงบ และในเวลาเดียวกันก็หวงแหนความเรียบร้อยความสงบนี้ ขอขอบใจอีกครั้งที่ทุกคนมาให้พรในโอกาสวันเกิด ขอให้ทุกคนมีความเจริญรุ่งเรือง.

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่ข้าราชการ นิสิต นักศึกษา พ่อค้า ประชาชน คณะกรรมการของมูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ เฝ้า ฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาผกาภิรมย์

วันพฤหัสบดี ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๑

ขอขอบใจที่พากันมาอวยพร ที่ให้พรนั้นสรุปได้ว่าให้ทรงพระเจริญ สิ่งใดที่ต้องการขอให้สำเร็จ คำให้พรให้เจริญนั้นจะเจริญได้ถ้ามีกำลังใจ เมื่อมาให้กำลังใจให้อย่างนี้ก็คงจะเจริญได้ ความเจริญนั้นมีหลายอย่าง จะเล่าให้ฟังเมื่อ ๒๐ กว่าปีมาแล้ว ไปเฝ้าสมเด็จ ฯ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศ ฯ [๒] ทรงเจริญชนมพรรษาถึง ๙๐ ทูลว่า ขอให้ทรงพระเจริญ แล้วลงกราบท่าน ท่านรับสั่งไม่ค่อยได้ เพราะไม่ทรงสบาย ทรงเจ็บพระศอ และทรงเพลีย แต่ในที่สุดก็รับสั่งว่า เจริญแล้ว คงจะหมายความว่าทรงพระชรามากแล้ว และตามความจริง สมเด็จ ฯ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศ ฯ ก็ทรงพระเจริญมากด้วยคุณธรรม คือทรงมีความสามารถและความเพียรพยายามทุกด้าน โดยมากมักจะนึกถึงกันแต่ทางศิลปะ แท้จริงยังทรงสามารถทางการปกครองและทางวิชาการอื่น ๆ อีก จึงทรงเป็นผู้ที่เจริญ และเมื่อตรัสว่าเจริญแล้ว จึงหมายความว่าพระชนมายุมากแล้วด้วย เจริญพอแล้วด้วย

ที่ทุกคนมาให้พรว่าให้ทรงพระเจริญ คงจะให้เจริญทางจิตใจ วันนี้มีสมาคมองค์การต่าง ๆ โรงเรียน นักศึกษา และนักเรียนมาให้พรกันมากมายรวมทั้งสมาคมที่เป็นห่วงเรื่องสุขภาพจิตด้วย และเมื่อวันก่อนก็มีองค์การศาสนาต่าง ๆ ทุกศาสนาที่มีอยู่ในเมืองไทยมาให้พร ได้พูดด้วยทุกราย จึงต้องพูดกับนักเรียนบ้างเพื่อไม่ให้น้อยใจ ที่ตั้งใจจะพูดด้วยก็เรื่องสุขภาพจิต เพราะได้เคยพูดฝากกับผู้ที่เป็นสมาชิกสมาคมส่งเสริมสุขภาพจิตว่า “หมู่นี้สุขภาพจิตไม่ค่อยดี” คุณหญิงอัมพรจึงมาให้พรว่า “ขอให้ทรงพระเจริญและให้พระสุขภาพจิตดียิ่ง ๆ ขึ้น” คำว่าพระสุขภาพจิตที่ใช้เป็นคำใหม่ มีความหมายอย่างไร ไม่ทราบได้ ตามจริงก็คงจะอยากให้พรให้มีสุขภาพทางจิตดี คิดว่าสุขภาพทางจิตหรือความรู้สึกนึกคิดจะดีได้ก็เพราะมีคนอื่นเอาใจช่วย อย่างที่ทุกคนมาเฝ้า ฯ นี้ ยินดีมีโอกาสพูดด้วยถ้าทุกคน ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ ทั้งผู้ที่เป็นนักศึกษา และเป็นครู เห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพจิต ขอโทษ ขององค์พระประมุข ถ้าทุกคนร่วมมือกันทำงานตามจุดประสงค์แล้ว จะทำให้สุขภาพจิตขององค์พระประมุขดีได้ และถ้าแต่ละคนทั้งเด็ก

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ ชั้น ๔ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

ทั้งผู้ใหญ่รู้สึกว่ามีหน้าที่ที่จะรักษาสุขภาพจิตขององค์พระประมุข เมื่อถวายพระพรให้ทรงพระเจริญ หรือให้ทรงพระชนมายุยืนนานเป็นร้อยปีหรือเป็นหมื่นปี ก็ขอให้เข้าใจว่าได้ถวายพระพรให้สุขภาพจิตขององค์พระประมุขดีด้วย

คำว่าองค์พระประมุขนั้นแสดงถึงส่วนรวมของประเทศ คือแต่ละคนรวมกันเข้าก็เป็นประชาชน เป็นสังคมของประเทศ ผู้ที่อยู่ในที่นี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของประชาชน เป็นส่วนหนึ่งของประเทศ ถ้าแต่ละคนอยากดีก็จะต้องช่วยกันทำให้ประเทศดีขึ้น อย่างเมื่อกี้เดินผ่านทหาร ตำรวจ นักเรียนที่เป็นลูกเสือ นักเรียนที่เป็นอนุกาชาด นักเรียนที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนรัฐบาล นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทุกคนพากันอวยพรให้ทรงพระเจริญ จึงต้องขอร้องทุกคนที่ขอให้ทรงพระเจริญนี้ทำหน้าที่ เพราะถ้าพูดหรือคิดขึ้นมาว่าขอให้ทรงพระเจริญเป็นการคิดเป็นคำพูดลอย ๆ เก๋ ๆ ตามสมัย โดยเฉพาะในวันเฉลิมพระชนมพรรษายิ่งต้องพูดอย่างนั้นแล้วก็จะไม่ได้ผล แต่ถ้านึกถึงว่าทรงพระเจริญหมายความว่า องค์พระประมุขทรงพระเจริญ หมายความว่าประเทศจงเจริญก็เกิดหน้าที่ขึ้นมา แต่ละคนเกิดมีหน้าที่ต่อประเทศชาติ ซึ่งหมายความว่าหน้าที่ส่วนของตัวด้วยและหน้าที่ในส่วนรวมของกลุ่มด้วย

ไม่กี่วันมานี้ไปที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เล่าถึงเรื่องแปลก ๆ ให้ฟัง เรื่องนั้นไม่ได้หมายถึงเรื่องที่อื้อฉาวคือเรื่องระเบิดขวด แต่เป็นอีกเรื่องหนึ่งคือได้เล่าว่าเวลาอะไรเป็นมงคลเกิดแล้ว ไม่ค่อยมีใครทราบไม่ค่อยมีใครสนใจ เพราะไม่ค่อยตื่นเต้น แต่ถ้าเกิดเรื่องอะไรที่เป็นอัปมงคลแล้วสนุก ลงหนังสือพิมพ์กันเป็นหลายหน้ากระดาษ ไม่ใช่ในประเทศเท่านั้น นอกประเทศด้วย ทีนี้หากจะกลับมาพูดเรื่องระเบิดขวดก็พูดได้ว่าระเบิดขวดเป็นตัวอย่างอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความไม่เรียบร้อยที่มีในประเทศ ถ้าทุกคนทั้งที่อยู่ในที่นี้และที่กลับบ้านไปแล้ว มาให้พรให้ทรงพระเจริญด้วยใจจริง ด้วยเจตนาบริสุทธิ์ทุกคนก็มีหน้าที่ที่จะช่วยกันกำจัดจิตใจระเบิดขวดนี้ให้หมดไป คือกำจัดคนที่มีจิตใจที่จะใช้ระเบิดขวดด้วยเหตุผล ด้วยการสอดส่อง อย่างที่ได้เคยขอร้องนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้สอดส่องดูแลมาแล้ว เวลานี้ทั้งครูก็อยู่ทั้งเจ้าหน้าที่ทหารตำรวจก็อยู่ด้วยพร้อมกันทุกคนที่ให้พรให้ทรงพระเจริญจะต้องทำหน้าที่ จะต้องช่วยกันสอดส่องไม่ให้เกิดจิตใจระเบิดขวด

จิตใจระเบิดขวดนั้น วิเคราะห์ได้ว่าคือความไม่รู้ ความอยากมีอำนาจแล้วไม่รู้ว่าอำนาจนั้นจะเป็นอย่างไร จิตใจระเบิดขวดมีได้ทุกชั้น ตั้งแต่จิตใจระเบิดแก๊ป จิตใจระเบิดที่ทำด้วยกระดาษแล้วกรอกน้ำโยนลงหัวคน จนกระทั่งถึงระเบิดปรมาณู ถ้าใช้ด้วยความไม่รู้จักรับผิดชอบ ไม่รู้ผิดรู้ชอบ ไม่รู้เหตุผลแล้วก็เกิดอันตราย เกิดวุ่นวาย ถ้าเป็นระเบิดขวดก็อาจเกิดวุ่นวายในหมู่ชนไม่มากนัก คนตายเพียงคนเดียว ถ้าเป็นระเบิดปรมาณูซึ่งประกอบขึ้นด้วยความรู้ คนก็ตายเป็นแสนเป็นล้าน แต่ทุก ๆ ชั้นก็เป็นจิตใจระเบิดขวด ก็อันเดียวกัน ถ้าจิตใจระเบิดขวดนี้ยังคงอยู่ ความไม่รู้ผิดรู้ชอบนั้นยังอยู่ ก็เป็นอันตรายได้มากกว่าที่เราคิด อย่างเช่นที่สนามกีฬามีระเบิดขวดโยนลงไปโป้ง มีคนที่โดนเศษระเบิดจนถึงต้องไปตายที่โรงพยาบาลตำรวจ ผลของระเบิดขวดอย่างหนึ่งคือ นายสมคิดตาย แต่ว่าผลอย่างอื่นที่จะเป็นความเสียหายอย่างมากที่สุดก็มีอีกหลายอย่าง คือขวัญของประชาชน ชื่อเสียงของบ้านเมืองและอื่น ๆ ก็จะแตกสลายไป จึงต้องพยายามปราบปราม

วิธีปราบปรามนั้น ถ้าปราบปรามในทางที่ถูกก็จะเป็นผล ถ้าปราบปรามในทางที่ผิดก็อาจทำลายยิ่งขึ้น ที่เป็นผลร้ายต่อประเทศชาติก็สองทาง ชื่อเสียงของประเทศชาติทางหนึ่ง ขวัญของประชาชนอีกทางหนึ่ง ในเรื่องชื่อเสียงของประเทศนั้น ต่างประเทศที่เป็นมหามิตรกับเรา ที่เรียกว่าเป็นคู่สัญญาที่ได้ช่วยกันรักษาความปลอดภัยให้บริเวณในแถบนี้ของโลก หรือพวกที่เรียกมาช่วยเราหลายพวก เขาก็เสื่อมศรัทธาเรา พวกที่อยากที่จะมาในบริเวณนี้ของโลก โดยจะมากดขี่เราโดยใช้วิธีต่าง ๆ เขาก็จะบอกว่าเราไม่มีชื่อมีแป ต้องมาจัดการปลดแอกเรา ความเสียหายอีกส่วนหนึ่งก็คือว่าบ้านเมืองไม่มีชื่อมีแปจริง ๆ เราจึงต้องช่วยกัน

เรื่องระเบิดวิเคราะห์หรือเรื่องวิจัยระเบิดขวดนี้ก็มีว่าวัตถุเคมีที่อยู่ในระเบิดขวดนั้นก็มีส่วนผสมง่าย ๆ คือมีโปตัสเซี่ยมคลอเรตซึ่งหาได้ตามร้านขายยา นัยว่าสำหรับกลั้วคอ กับมีฟอสฟอรัสสีแดงซึ่งหาได้เช่นเดียวกัน วิธีการที่ไปซื้อ เด็กคนหนึ่งไปซื้ออย่างหนึ่งทีละนิดทีละหน่อย แล้วเด็กอีกคนก็ไปซื้ออีกอย่างหนึ่ง แล้วมาผสมกัน มาวางเอาไว้ ใครโยนได้ก็โยน ทำได้ง่าย ๆ แต่จะบอกว่าคนไหนโยนก็จับมือไม่ได้

วิธีที่จะปราบปรามก็ปราบปราม ๒ ทาง ทางหนึ่งปราบปรามทางจิตใจ หรือว่าชี้แจงให้เข้าใจว่าการที่ทำ

ระเบิดเล่นนั้นเป็นอำนาจ เป็นสิ่งที่สนุก มีเสียงดังด้วย แต่ว่าเมื่อเสียงดังก็หมายความว่ามีอานุภาพทำให้เกิดอันตรายได้ ทุกสิ่งทุกอย่าง ยารักษาโรค อุปกรณ์ต่าง ๆ เกิดอันตรายได้ทั้งนั้น ถ้าอยากแกล้งกัน สนุกกัน ก็ต้องไม่ให้เกิดอันตรายทุกสิ่งทุกอย่างมีทั้งคุณมีทั้งโทษ อย่างไฟก็มีทั้งคุณทั้งโทษ ถ้าเราไม่มีไฟเราก็หุงต้มไม่ได้ เราก็อาจไม่มีแสงสว่าง แต่ว่าถ้าใช้ไฟไม่ดีหรือเราประมาท ไฟลุกขึ้นมาก็เกิดเดือดร้อนถึงราชประชานุเคราะห์ เพราะว่าทำให้สิ่งต่าง ๆ วอดไปหมด เรื่องไฟนั้นก็เคยพูดกับนักศึกษาธรรมศาสตร์หลายปีมาแล้ว คือได้พูดว่าความรู้เหมือนไฟ และว่าไฟลุกลามได้เราต้องควบคุมดี ๆ จึงจะใช้ไฟได้ ก็อำนาจนั้นให้ใช้ได้แต่ให้รู้ด้วยจิตใจว่าอะไรควรอะไรไม่ควร ถ้าอยากสนุก ชี้แจงให้เขาทราบว่ามีสิ่งอื่นที่สนุกเหมือนกัน อย่างลูกเสือที่ฝึกตัวให้ดี ช่วยเหลือราชการ ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ก็มีความสนุกสนานไม่น้อย ขอให้ถือว่าการทำประโยชน์เป็นความสนุกสนาน เป็นความบันเทิงของตัวเรา ความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นความสุขถาวรในทางใจ การปราบปรามหรือการแก้ไขในอีกทางหนึ่งคือการควบคุม วัตถุเคมีต่าง ๆ นั้นมีไว้สำหรับใช้ประโยชน์ ผู้ที่จะไปซื้อก็ต้องทราบว่าประโยชน์เป็นอย่างไร และจะต้องทราบว่าวัตถุเหล่านั้นลำพังตัวเองไม่เป็นอันตราย แต่ว่าเมื่อผสมกันเข้าแล้วเป็นอันตราย ควรที่จะควบคุมการขายและการมีไว้ในครอบครองว่ามีไว้เพื่อจะใช้ประโยชน์จริง ๆ ทั้งจะใช้ประโยชน์แต่ในทางที่เหมาะสมด้วย เรื่องนี้ต้องถือเป็นเรื่องของท่านผู้ใหญ่ทั้งทางตำรวจและทางรัฐบาล ที่จะต้องพิจารณาว่าวัตถุเคมีต่าง ๆ นั้น ในโรงเรียนมีมากขึ้นทุกวัน ๆ เพราะว่าเราสอนเคมี เราสอนวิทยาศาสตร์มากในโรงเรียนถ้าไม่มีการควบคุม เด็กที่ยังไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนในทางจิตใจ ก็เห็นว่าเป็นสิ่งสำหรับนำมาใช้เพื่อความสนุก

ที่ทุกคนมาให้พรนี้ สรุปได้ว่าขอให้สุขภาพจิตดีขึ้น การทำให้สุขภาพจิตดีขึ้น ก็คือช่วยกันขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วยการปฏิบัติตนให้ดีตามหน้าที่ของตน คือตั้งใจที่จะเป็นคนดี ถ้าเป็นนักเรียนก็ให้เล่าเรียนให้ดี เป็นครู เป็นพยาบาล เป็นอะไรก็ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด การช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วยความตั้งใจแท้จริงเพื่อส่วนรวมนั้นจะเป็นการให้พรที่ประเสริฐที่สุด จะทำให้อายุยืนได้จริง ๆ ถ้ามีความยุ่งยากอยู่เรื่อย ๆ อย่างที่เป็นอยู่นี้ ก็รู้สึกว่าอายุจะไม่ยืน แต่ถ้าทุกคนช่วยกัน พระสุขภาพจิตอาจดีขึ้น ทำให้อายุยืนได้

ขอขอบใจทุกคนที่อดทนและที่มาสนับสนุน ขออวยพรให้ประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ได้รับผลสำเร็จที่เรียบร้อยที่สุดในกิจการทุกอย่าง.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม
ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๑๑

วันพฤหัสบดี ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความชื่นชม ในไมตรีจิตของท่านทั้งหลาย ที่พรั่งพร้อมกันมาให้พรวันเกิด ในวันนี้

ขอขอบพระทัยพระบรมวงศานุวงศ์ ขอขอบใจนายกรัฐมนตรี ประธานวุฒิสภา ข้าราชการฝ่ายทหาร และพลเรือน พร้อมทั้งสมาชิกวุฒิสภา ในคำอำนวยพรของท่าน ข้าพเจ้าขอสนองพร และไมตรีของท่านทั้งนี้ด้วยจริงใจ

บ้านเมืองของเรามีอิสรภาพและความร่มเย็นเป็นปรกติสุขมาได้ ก็เพราะสถาบันทั้งหลายอันรวมเป็นชาติไทย มีความมั่นคง และสมัครสมานกลมเกลียวกันในสรรพกิจการงานทั้งปวง ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ทุกฝ่ายรักษาความสามัคคีพร้อมเพรียงนี้ไว้ ร่วมใจกันประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความวัฒนาถาวรของประเทศ และความสุขสมบูรณ์ของประชาราษฎรสืบไป

ขอคุณพระศรีรัตนตรัย จงคุ้มครองรักษาท่านทั้งหลาย ให้พ้นจากภัยทุกประการบันดาลสุขสวัสดิ์พิพัฒนมงคลแก่ท่านทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส[๑]

ในงานราชอุทยานสโมสร ณ สวนศิวาลัย

วันอาทิตย์ ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้าขอขอบใจนายกรัฐมนตรี ที่ได้ให้พรในนามของท่านทั้งหลาย งานอุทยานสโมสรนี้ก็เป็นงานที่มีขึ้นทุกปี เป็นโอกาสให้ข้าราชการไทยทุกชั้น ทั้งพ่อค้า เอกชน รวมทั้งชาวต่างประเทศที่เป็นคณะทูตานุทูต และผู้ที่มาชุมนุมในการประชุมหรือที่มาเป็นกิจการพิเศษ ได้มาพบปะกันในงานนี้ เป็นที่น่ายินดี เพราะว่าการพบปะกันระหว่างคนที่มีหน้าที่ต่าง ๆ แต่ว่ามีความจำเป็นหรือมีความต้องการเหมือนกัน เป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับให้งานของแต่ละฝ่ายแต่ละคนก้าวหน้าด้วยดี

ในระยะนี้ก็ทราบกันดีว่าสถานการณ์ในทางบ้านเมืองหรือในทางภูมิภาคนี้ไม่สู้จะดีนัก ที่ว่าไม่สู้จะดีนั้นจะเจาะจงในทางหนึ่งทางใดก็ไม่ได้ ถ้ามาบอกว่าไม่สู้จะดีในทางการทหารก็ไม่เห็นมีอะไรมาก ถ้าบอกว่าไม่สู้จะดีในทางเศรษฐกิจหรือการค้าก็เห็นรุ่งเรืองกันดี ถ้าไม่ดีทางเกษตรกรรมหรือในทางอุตสาหกรรม ตามตัวเลขที่รัฐบาลบอกมาก็ว่าก้าวหน้ามีผลผลิตมากขึ้นทุกปี บริการประชาชนได้ดีทุกอย่าง แต่ทุกคน ทั้งข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย พ่อค้า คหบดี ประชาชนทั่วไปทราบดี หรือควรจะทราบว่าสถานการณ์ทั่วไปไม่ดียิ่งนักหนังสือพิมพ์ก็ยิ่งควรจะทราบดีกว่าคนอื่น จึงควรจะได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะช่วยกันคิดวิธีที่จะปรับปรุงแก้ไขทำให้มีความปลอดภัยความก้าวหน้าแก่ประเทศชาติ วิธีที่จะทำนั้นก็คือแต่ละคนต้องปฏิบัติงานของตนด้วยความเข้มแข็งที่สุดโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่นแล้วพยายามร่วมมือกัน ถ้าเห็นอะไรสิ่งใดที่ไม่ดีไม่งามให้ช่วยกันปราบปราม หรือช่วยกันแก้ไขด้วยความตั้งใจจริง มิใช่ว่าแต่ละคนก็มีชีวิตของตัว แล้วก็ไม่ทุกข์ถึงความไม่สบายหรือความไม่ดีความทุกข์ของผู้อื่น แต่ว่าในฐานะที่พูดถึงเฉพาะคนไทย ในฐานะเป็นคนไทย เป็นเจ้าของประเทศ ประเทศไทยก็จะยังอยู่ อยู่ยั้งยืนนาน เมื่ออยู่ยั้งยืนนานก็มีหวังที่จะก้าวหน้า ที่จะมั่นคงได้อย่างง่ายดาย เพราะว่าประเทศไทยเรามีทรัพยากรพอ ทั้งในทางทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในทางทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพของมนุษย์ดี คือคนในประเทศไทยก็เป็นคนที่มีความเฉลียวฉลาด มีความสามารถทำอะไรได้ดี จะเป็นที่น่าเสียดาย ถ้าเราไม่ช่วยกันด้วยความสามัคคี รักษาความดีนี้เพื่อให้ประเทศไทยได้อยู่ มีเอกราชและมีความก้าวหน้าชั่วกาลนาน

ในโอกาสนี้ก็มีทั้งชาวต่างประเทศที่เข้ามา ที่จริงเขาเข้ามาก็มาช่วยร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ มาช่วย

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

เหลือเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของทุกประเทศ จึงขอแสดงความหวังว่า คนไทยทุกคน ข้าราชการทุกคน และผู้ที่มีอาชีพต่าง ๆ ทั้งผู้ที่เป็นอาคันตุกะของเราทางการทูตหรือทางการอื่น จะได้ประสบแต่ความดีงาม สำเร็จจุดประสงค์ตามความต้องการ เพื่อให้ประเทศไทยและมิตรประเทศมีความมั่นคง ร่มเย็น ก้าวหน้า และในโอกาสนี้ ขอชักชวนให้ทุกคนทำอย่างฝรั่ง คือดื่มให้พรแก่ประเทศชาติ ให้ก้าวหน้า และดื่มให้พรแก่มิตรประเทศที่มีผู้แทนอยู่ในที่นี้ ให้ทุกประเทศมีความเจริญก้าวหน้าและอยู่ในความสงบ ความสงบสุขไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ขอชักชวนให้ดื่มให้แก่อุดมคตินี้.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดงานแสดงสินค้านานาชาติแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑
ณ ตำบลหัวหมาก อำเภอบางกะปิ จังหวัดพระนคร

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาประกอบพิธีเปิดงานแสดงสินค้านานาชาติแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ณ โอกาสนี้

งานแสดงสินค้านานาชาติ เป็นงานระดับประเทศที่อำนวยผลส่งเสริมการขยายตลาดสินค้าและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศอย่างสำคัญ การที่ทางราชการจัดงานแสดงสินค้านานาชาติแห่งประเทศไทยขึ้นครั้งนี้ จึงเป็นการที่สมควรและชอบด้วยเหตุผล เป็นที่น่าพอใจที่มีผู้แทนจากหลายประเทศมาร่วมแสดงสินค้าด้วย ข้าพเจ้าขอชมเชยผู้ที่มีส่วนจัดงานทุกฝ่าย หวังว่าจะได้รับผลทั้งในด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือระหว่างประเทศโดยสมบูรณ์ตามความมุ่งประสงค์ทุกประการ

ได้เวลาอันเป็นมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานแสดงสินค้านานาชาติแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ณ บัดนี้ ขอให้งานดำเนินลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย และขออวยพรให้ผู้มีส่วนร่วมในงานนี้ มีความสุขสวัสดีทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานศึกษาธิการจังหวัดและผู้ตรวจการศึกษาทั่วราชอาณาจักร[๒]

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันศุกร์ ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๑

การที่กระทรวงศึกษาธิการจัดการประชุมศึกษาธิการและผู้ตรวจการศึกษาขึ้นนี้ เป็นสิ่งที่น่าชื่นชมและเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุด เพราะผู้มีหน้าที่ราชการในส่วนภูมิภาคจำเป็นต้องเข้ามาซักซ้อมความเข้าใจ และมารับนโยบายของส่วนกลางเป็นครั้งเป็นคราว และราชการกระทรวงศึกษาธิการนี้ก็มีข้อที่น่าสังเกตหลายอย่าง เพราะการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญสำหรับประเทศชาติ สำหรับประชาชน และสำหรับมนุษย์เป็นส่วนรวม

ประเทศหรือสังคมจะอยู่ได้ก็เพราะมีผู้ที่ให้ คือในหมู่มนุษย์ต้องมีพวกที่ให้กับพวกที่รับ พวกที่ให้ที่สำคัญที่สุดได้แก่บิดามารดา ต่อมาก็มีครูบาอาจารย์ ผู้ที่ให้นั้นเพราะได้รับก่อนจึงให้ได้ ทุกคนเกิดขึ้นมาได้ก็เพราะได้รับกำเนิดจากบิดามารดา ได้มาเป็นครูบาอาจารย์ก็เพราะได้รับวิชาความรู้ตกทอดลงมา ในการประชุมเพื่อรับนโยบายควรจะได้ซักซ้อมความเข้าใจในหลักผู้ให้และผู้รับให้ตระหนัก คือครูเป็นผู้ให้และลูกศิษย์เป็นผู้รับ

การศึกษาครั้งโบราณครูให้เป็นรายบุคคล คือมีครูที่มีความรู้ ได้ฝึกฝนขัดเกลาตนเองมาดีแล้ว ตั้งสำนักขึ้นและมีลูกศิษย์กลุ่มหนึ่ง ซึ่งต่อมากลายเป็นสำนักศึกษาใหญ่ขึ้นมีครูมากมายขึ้น มาปัจจุบันนี้ขยายเป็นการให้การศึกษาอย่างกว้างขวาง วิชาการที่ให้ โดยเฉพาะวิชาความรู้ในด้านความเป็นอยู่ในทางวัตถุ ก้าวหน้าและขยายตัวอย่างมหาศาล เวลานี้สังคมของประเทศขยายตัวขึ้น ประชาชนก็เพิ่มขึ้น จำเป็นต้องให้การศึกษาวิชาต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน จึงต้องมีการสอนโดยมีนโยบายที่เป็นปึกแผ่น เพราะคนเราที่จะอยู่ด้วยกันได้จะต้องมีความรู้ความสามารถพอทัดเทียมกัน มิฉะนั้นก็จะแบ่งแยกกันเป็นพรรคเป็นพวก จะเกิดความไม่สามัคคีแตกแยกวิวาทกัน จำเป็นจะต้องรวมเป็นกระทรวง มีนโยบายส่วนกลางแล้วรับจากส่วนกลางถ่ายทอดไปสู่ส่วนภูมิภาค เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการที่จะต้องตั้งนโยบายและถ่ายทอดนโยบายนั้นต่อ ๆ ไป ถึงจังหวัดต่าง ๆ จนกระทั่งถึงครู จึงต้องมีกระทรวงศึกษาธิการ และต้องมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้แทนหรือเป็นผู้ดำเนินนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดต่าง ๆ ทุกจังหวัด เพื่อที่จะให้สำเร็จความมุ่งหมายในการที่จะให้ประชาชนมีความรู้เพิ่มขึ้นและโดยสม่ำเสมอ เพื่อ

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นำผู้ตรวจราชการกระทรวง ผู้ตรวจการศึกษา และศึกษาธิการจังหวัดทั่วราชอาณาจักร ซึ่งเข้ามาประชุมเพื่อรับทราบนโยบายการบริหารและส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกัน พร้อมด้วยข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการในส่วนกลาง จำนวน ๙๙ คน เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

ความสามัคคีเป็นปึกแผ่นของชาติ ศึกษาธิการประจำจังหวัดต่าง ๆ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และจะต้องเป็นผู้ให้อย่างยิ่งใหญ่ เพราะผู้ที่จะเป็นครูต้องให้ความรู้แก่ศิษย์ และผู้ที่จะให้ครูทราบว่าควรจะให้การศึกษาอย่างใดให้ความรู้อะไรแก่ศิษย์ ผู้ที่จะให้ครูสามารถทราบว่าอยู่ในฐานะที่จะให้วิชาใดแก่ศิษย์ ผู้ที่จะทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้ก็คือศึกษาธิการ ที่ว่าให้สามารถปฏิบัติงานนั้น หมายถึงให้ครูอยู่ในฐานะไม่ยากแค้น มีความสะดวกใจ สะดวกใจในการเป็นอยู่และสะดวกใจในการปกครอง

ข้าราชการชั้นศึกษาธิการเป็นตัวกลไกที่สำคัญที่สุดระหว่างนโยบายส่วนรวมกับราชการในส่วนภูมิภาค ที่จะทำให้การศึกษาของประเทศเป็นปึกแผ่นสำเร็จได้ เมื่อเป็นตัวจักรกลสำคัญที่อยู่ระหว่างกลางเช่นนี้ ศึกษาธิการจึงต้องมีความสามารถในทางวิชาการอย่างยิ่งและจะต้องมีจิตใจเป็นครูคือผู้ให้เป็นอย่างยิ่ง มีจิตใจเป็นผู้ให้นั้นลำบากมาก เพราะจะต้องเสียสละอยู่เสมอ ถ้าไม่เสียสละ งานทั้งหมดของประเทศชาติตลอดจนความมั่นคงความเป็นอยู่ของประเทศชาติก็จะต้องสลายตัวไป ถ้าไม่ได้ทำตัวเป็นผู้ประสานงาน ไม่ได้ทำหน้าที่ของผู้ประสานงานผู้ที่ให้ความสะดวกแก่ครูผู้ต้องให้ความรู้แก่ศิษย์ ก็จะทำให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงทุกด้าน รวมทั้งอาจนับได้ว่าเป็นผู้ทรยศต่อชาติ หมายความว่าเป็นผู้ที่ทำลายชาติ เพราะไม่พยายามที่จะทำให้อนาคตของชาติคือนักเรียนได้มีความรู้เพื่อป้องกันตัวหรือเพื่อที่จะรักษาตัวได้ เป็นการทำลายสามัคคีเป็นส่วนรวม เป็นการทำลายความเป็นปึกแผ่นของประเทศชาติ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ศึกษาธิการจะประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง

ทางที่ถูกต้องนั้น ถ้าพูดในรายละเอียดก็จะยืดยาว เพราะว่ามีวิชาการหลายอย่างคือวิชาการของนักสอนและยังจะต้องมีเป็นขั้น ๆ ตั้งแต่รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี ตลอดไปถึงข้าราชการทุกคนของกระทรวงด้วย แต่วิชาการนั้นเป็นส่วนหนึ่ง จิตใจเป็นอีกส่วนหนึ่ง จิตใจนั้นคือความตั้งใจทำงานใด ๆ เพื่อให้สำเร็จผล ถ้าอยากให้งานใดสำเร็จผลจะต้องทำให้ดี ทำดีนั้นหมายความว่าทำโดยถูกหลักวิชาของตัวด้วย ทำให้ถูกหลักของความสุจริตและความแผ่เมตตาด้วย ไม่เช่นนั้นงานที่ทำจะเสียไป ถ้าทำงานด้วยความตั้งใจที่จะให้งานดี ที่จะให้เกิดผลอันยิ่งใหญ่คือความเป็นปึกแผ่นของประเทศชาติด้วยความสุจริตใจ และด้วยความตั้งใจที่จะแผ่ความรู้แผ่ความสามารถด้วยจริงใจ ไม่นึกถึงเงินทองหรือนึกถึงผลประโยชน์ใด ๆ ก็เป็นการได้ทำหน้าที่โดยตรงและได้ทำหน้าที่โดยเต็มที่ แต่ถ้าตรงข้าม ไม่ได้ทำเช่นนั้นก็ผิดหน้าที่ และยิ่งกว่าผิดหน้าที่ เป็นการทำลาย เพราะว่าตัวอยู่ในฐานะที่เป็นข้าราชการผู้เป็นตัวจักรกลสำคัญ ถ้าตัวทำผิดศีลธรรมผิดความสุจริตผิดความเมตตา มิใช่ว่าราชการจะไม่ใช่ไม่ต้องการเท่านั้น

แต่ยังเป็นอันตรายต่อราชการด้วย ผู้ใดที่ทำหน้าที่สำคัญในด้านการศึกษาเช่นนี้ ถ้าไม่นึกที่จะทำอย่างดีจริง ๆ อย่างเสียสละและอย่างเต็มฝีมือเต็มความสามารถทั้งทางวิชาการและทางความสุจริตและความเมตตาแล้ว ก็อย่าทำดีกว่า ปล่อยให้คนอื่นเขาทำดีกว่า เพราะตัวจะเป็นผู้ที่ทำลาย

ข้อนี้ก็เป็นหลักสำคัญที่ว่า งานนั้นถ้าทำต้องทำจริง ถ้าไม่ทำจริงแล้วเกิดความเสียหายอย่างมาก หลักต่าง ๆ นี้เข้าใจว่าไม่ได้พูดกันมากในการประชุมอบรมหรือในการที่มาปรับความเข้าใจระหว่างกระทรวงกับข้าราชการที่อยู่ส่วนภูมิภาค แต่ว่าเป็นหลักที่สำคัญ ถ้าไม่ปฏิบัติตามหรือไม่นึกถึงเป็นนิจเป็นประจำก็ป่วยการที่จะพูดถึงเรื่องอื่น ๆ เพราะว่าถึงจะมีวิชาการดี หรือมีวิธีต่าง ๆ ที่จะวางหลักสูตรที่ดีงาม มีวิธีที่จะถ่ายทอดความรู้อย่างดีเท่าไร ๆ ก็จะไม่สัมฤทธิ์ผล ถ้าหากหลักประการต่าง ๆ นั้น ไม่ได้รับความเอาใจใส่ หรือไม่มีผู้เล็งเห็นความสำคัญโดยแท้ หลักเบื้องต้นต่าง ๆ นี้ ขออย่าได้เข้าใจว่ารู้แล้ว ขอให้นำไปทบทวนเสียก่อนว่าทุกคนได้ปฏิบัติแล้วหรือยัง จึงค่อยคิดที่จะมารับความรู้ทางวิชาการของการศึกษา ที่เตือนอย่างนี้ก็เพราะทราบว่าหลักเหล่านี้ยังไม่ทราบกัน แต่ละคนที่ปฏิบัติตามหลักแล้ว ปฏิบัติตามวิชาที่ดีแล้ว ย่อมต้องมีความเจริญในทางจิตใจอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นผู้ที่สุขใจที่สุดที่ได้ทำงานที่มีเกียรติและมีความสำคัญอย่างยิ่ง จะเป็นผู้รักชาติเป็นผู้รักเพื่อนมนุษย์ เป็นคนดี เป็นคนที่น่ายกย่อง เป็นผู้ที่ควรบูชา ถ้าอยากเป็นเช่นนั้นก็ควรปฏิบัติทั้งทางหลักใหญ่และหลักวิชาให้ครบถ้วน ขอให้เจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการทุกคนเพ่งเล็งถึงหลักใหญ่ของการศึกษาและความสำคัญของการศึกษา ขอให้ทุกคนตั้งแต่รัฐมนตรีลงไปถึงครูทุกคนที่มีหน้าที่ในด้านความรู้ในด้านการศึกษาของชาติ พยายามปฏิบัติตามนี้ ถ้าปฏิบัติได้ตามนี้ก็ไม่ต้องให้พรอะไร ไม่ต้องให้พรให้มีความเจริญ ก็จะต้องมีความเจริญแน่นอน และแต่ละคนจะได้รับผลดีมีกำลังที่จะทำงาน ขอแต่อย่าลืมหลักใหญ่แล้วจะได้รับพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายให้มีความเจริญรุ่งเรือง ขอให้ทุกคนพิจารณาด้วยดีให้ทุกคนได้รับแต่ผลดี มีความก้าวหน้า มีความสำเร็จในกิจการของตน มีความสุขใจสุขกาย เพื่อที่จะให้สามารถปฏิบัติงานสำคัญของตัวต่อไป และให้มีความสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันจันทร์ ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาประกอบพิธีมอบปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นซึ่งสำเร็จการศึกษาเป็นรุ่นแรก และที่ได้เห็นความเจริญก้าวหน้าของมหาวิทยาลัยนี้ ขอขอบใจทางการมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่มอบปริญญากิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าในโอกาสนี้ด้วย

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ความสำเร็จทั้งนี้เป็นผลของความตั้งใจจริงและความอุตสาหะพยายามของท่านแท้ ๆ ควรจะภูมิใจ ข้าพเจ้าพอใจมากที่สุดที่ทุกคนให้คำมั่นสัญญาจะตั้งตนเป็นคนดี จะรักษาเกียรติและหน้าที่ และจะถือประโยชน์ของชาติบ้านเมืองยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนอื่น คำสัญญานี้มีความหมายอันลึกซึ้ง หนักแน่น และสำคัญมาก จึงขอให้ท่านทำความเข้าใจในถ้อยคำของท่านให้ถ่องแท้ว่าเป็นข้อผูกมัดที่ท่านจะต้องปฏิบัติให้มั่นคงโดยตลอด การที่บัณฑิตรุ่นนี้จำนวนมากออกรับราชการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงให้เห็นแล้วว่าได้พิจารณาเห็นความสำคัญของชาติบ้านเมืองและประโยชน์ส่วนรวม ขอให้พยายามใช้วิชาการให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานทุกอย่างให้สำเร็จด้วยความสุจริตใจต่อตนเอง ต่อส่วนรวม และต่อประเทศชาติ ทุกคนจะได้มีความสำเร็จในชีวิตและทั้งจะได้ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาโดยครบถ้วน

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน ประสบความเจริญรุ่งเรือง และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาประกอบพิธีมอบปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาของวิทยาลัยวิชาการศึกษาอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของวิทยาลัยวิชาการศึกษาทุกแห่งดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และกับบัณฑิตใหม่ทุกคน

ไทยเราเคารพยกย่องครูมาก สงเคราะห์ครูเข้าในบุพการีรองจากบิดามารดา ไม่ว่าผู้ใด แม้มียศศักดิ์มีอำนาจเพียงใด ก็ยังยำเกรงเชื่อฟังครู ไม่ลบหลู่ ไม่ลืมครู เพราะเราถือว่าครูเป็นผู้ปลูกฝังทั้งความรู้และความดีให้แก่เรา เป็นผู้ที่ปั้นเราให้เป็นคนดีมีประโยชน์ แต่ข้าพเจ้ารู้สึกว่า ทุกวันนี้นักเรียนมีท่าทีแสดงว่าเสื่อมคลายความเคารพเชื่อฟังครูลง อยากให้บัณฑิตทางการศึกษาพิจารณาดูว่าเป็นเพราะเหตุใด เป็นเหตุเพราะนักเรียน เพราะสิ่งอื่น ๆ หรือเพราะตัวครู ข้าพเจ้าขอกล่าวกับท่านว่า จิตใจของครูแต่ก่อนนั้นมากด้วยเมตตา ความเมตตาทำให้ครูเห็นแก่ศิษย์ยิ่งกว่าเห็นแก่ตัว จึงมุ่งที่จะสั่งสอนและอบรมศิษย์ให้มีทั้งความดีและความรู้ สามารถเสียสละความสุขความสะดวกสบาย และแม้ความสนุกความคะนองได้เพื่อประโยชน์ของศิษย์ ครูของไทยจึงผูกมัดใจศิษย์ให้เคารพรักใคร่ได้มั่นคง

ท่านทั้งหลายจะได้เป็นครูต่อไป ขอให้เข้าใจในความเป็นครู และตั้งใจเป็นครูให้ได้จริง จงมีเมตตาต่อศิษย์ มีความมุ่งดีมุ่งเจริญต่อศิษย์ มีความกล้าหาญที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง และร่วมกันปั้นศิษย์ให้ดีพร้อมทั้งวิชาความรู้และศีลธรรมจรรยา เพื่อประเทศชาติและสถาบันของครูจักได้เจริญมั่นคงอยู่ตลอดไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดการแข่งขันฟุตบอล และรักบี้ฟุตบอล หารายได้สมทบทุนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ และมูลนิธิส่งเสริมความสะอาดและสุขภาพนักเรียน[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

วันอังคาร ที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

ขอขอบใจทุกคนที่ช่วยเหลือในการจัดงานให้ลุล่วงและเรียบร้อย ทำให้ประชาชนได้เกิดความคิด ความบันเทิง และความสนใจปรารถนาจะช่วยการกุศล เช่นนี้นับว่ามีเจตนาดี เพราะผู้ที่บริจาคเงินได้เห็นว่าการทำการกุศลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประเทศชาติ และต่างก็เข้าใจว่ามูลนิธิทั้งสองนี้ได้ทำการที่ช่วยทำให้สังคมเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น ที่ได้มีการประชาสงเคราะห์ให้ผู้มีความทุกข์ได้รับความช่วยเหลือจากผู้มีความสุขอย่างพร้อมเพรียง ก็เพราะผู้มีความสุขมีความเจริญรุ่งเรืองย่อมต้องคิดถึงอยู่เสมอว่าวันหน้าอาจเกิดเคราะห์ร้ายบ้างก็ได้น่าเป็นห่วงอยู่ แต่ถ้าได้สร้างสมความดีไว้ ก็เชื่อได้แน่ว่าจะมีผู้มาช่วยบ้าง มูลนิธิราชประชานุเคราะห์มีจุดประสงค์เช่นนั้นในการที่บริการ ผู้ที่ถือว่าการทำบุญเป็นการสะสม ถือว่าเราสมทบเข้าไปช่วยเหลือกับมูลนิธิเท่ากับได้ช่วยผู้ประสบภัยทั้งในปัจจุบันและในวันหน้าต่อ ๆ ไป เป็นผู้ได้ทำดี ได้ทำตามหลักแท้ของการทำดีแล้วทุก ๆ คน มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นบริการให้แก่ผู้ที่ตั้งใจดีแล้ว นอกจากนั้นก็เพื่อจุดประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นว่า ประชาชาติไทยนี้ จะเป็นชาวภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคอีสาน ภาคกลาง ก็เป็นพี่น้องกันทั้งนั้น ชาติไทยมีความเดือดร้อนก็ช่วยกัน ประเพณีโบราณของเราก็มีว่าเพื่อนบ้านใครเดือดร้อนเราก็ช่วยกัน และยิ่งอยู่ในบ้านเดียวกัน ก็ยิ่งต้องอาศัยซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นหลักของคนไทยที่ว่าทุกคนเป็นพี่น้องท้องเดียวกัน เมื่อประเทศไทยโตใหญ่ไพศาลขึ้น และมีประชาชนมากขึ้น การช่วยเหลือก็ต้องมีเจ้าหน้าที่ แล้วก็ต้องมีการติดต่อ มูลนิธิประชานุเคราะห์นี้ก็ทำงานมาเป็นเวลานานพอสมควร ก็เห็นได้ผลดีพอใช้ ผลที่จะเกิดก็คือเป็นความปลอดภัยความมั่นคงของประเทศด้วย เพราะว่าทำให้คนที่ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ ได้มีความสุขใจและไม่วุ่นวายใจ ส่วนมูลนิธิที่ส่งเสริมความสะอาดของนักเรียน

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาส ให้พลเอก หลวงกัมปนาทแสนยากร ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ และพลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์ ประธานกรรมการแข่งขันฟุตบอลการกุศล พร้อมด้วยคณะกรรมการการจัดการแข่งขันและผู้บริจาคเงินรวม รวม ๒๒ คน เข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินรายได้ในการแข่งขันฟุตบอลที่จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๑๑ เพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ จำนวน ๓๐๕,๔๗๓.๕๐ บาท และ สมทบทุนมูลนิธิส่งเสริมความสะอาดและสุขภาพนักเรียน ฯ จำนวน ๓๐๕,๔๗๓.๕๐ บาท

นั้น ก็ได้ดำเนินการมานานพอสมควรเหมือนกัน เป็นมูลนิธิที่จะช่วยนักเรียนผู้ที่ไม่ค่อยมีโอกาสที่จะได้เรียน เพราะขาดอุปกรณ์บ้าง ขาดกำลังบ้าง มูลนิธิก็ช่วยนักเรียนเหล่านั้นให้มีผู้อุปการะ ให้มีผู้ที่จะไปดูแลโดยเฉพาะในเรื่องสุขภาพ เพราะว่าเด็กที่ไปโรงเรียน เราจะเห็นได้ว่าโดยมากสุขภาพไม่สมบูรณ์ไม่แข็งแรง เพราะบางทีก็ขาดอาหารหรือบางทีก็ขาดความดูแลทางร่างกาย มูลนิธิก็ได้มีอาสาสมัครไปดูแลเป็นแห่ง ๆ เพื่อที่จะให้เด็กเหล่านั้นมีที่เรียนให้สามารถหาความรู้ใส่ตัว และเพื่อที่จะได้เป็นพลเมืองดีต่อไป

มูลนิธิทั้งสองนี้ได้ทำงานมาด้วยความตั้งใจ และโดยมีเจ้าหน้าที่ที่ล้วนเป็นอาสาสมัคร ก็ต้องการกำลังใจบ้าง การที่กรมตำรวจและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้จัดงานหาทุนให้นอกจากเป็นการหาทุนสำหรับดำเนินงานของมูลนิธิทั้งสองแล้ว ก็เป็นกำลังใจสำหรับเจ้าหน้าที่ด้วย ในด้านการดำเนินงาน มูลนิธิทั้งสอง จำเป็นต้องมีเงินไม่ใช่น้อยเพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำจะต้องทำเป็นการใหญ่ โดยเฉพาะมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ สาธารณภัยเกิดมาเป็นเดือน ๆ จะต้องหาเครื่องอุปโภคบริโภคแจก แล้วก็ไปช่วยในขณะที่เกิดภัย ให้ผู้ที่ประสบภัยตั้งตัวขึ้นมาใหม่ จึงต้องจ่ายทรัพย์ไม่ใช่น้อย

ที่ผู้ใจบุญได้บริจาคทรัพย์บริจาคแรงเพื่อจัดงานกุศลครั้งนี้ ถือได้ว่าได้ทำการบุญที่ดี และบุญที่ทำเป็นบุญอย่างสูง ขอให้ทุกคนทำด้วยความตั้งใจเช่นนี้เสมอแล้วจะได้รับผลของบุญที่ทำ ขอให้ทุกคนมีพลานามัยแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง และมีความเจริญรุ่งเรืองทั้งในหน้าที่การงานที่ดีและในส่วนตัว เพื่อจะได้มีความเจริญก้าวหน้า มีความสุขใจสุขกายตลอดไปชั่วกาลนาน ส่วนรวมจะได้เป็นปึกแผ่น เราจะได้อยู่ในสังคมที่เรียบร้อย อยู่ในประเทศที่มั่นคงที่มีความก้าวหน้า ขอให้ทุกคนประสบแต่โชคดี มีความสุขความเจริญความก้าวหน้าและมีความสุขทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานเป็นอนุสรณ์แก่เจ้าหน้าที่พลเรือน ตำรวจ ทหาร ผู้เสียชีวิตในการป้องกันและปราบปราม ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน, และที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์[๑]

เจ้าหน้าที่พลเรือน ตำรวจ ทหาร ผู้ป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ที่อำเภอทุ่งช้างและอำเภอกุยบุรี ได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อประเทศชาติสมบูรณ์แล้วด้วยชีวิต วีรกรรมของเจ้าหน้าที่เหล่านี้แสดงความรักชาติ ความหวงแหนผืนแผ่นดินอันเป็นที่เกิดที่อาศัยให้เห็นอย่างชัดแจ้ง ทุกคนควรได้รับความยกย่องสรรเสริญ และตราบใดที่มีวีรบุรุษเช่นนี้ในหมู่ไทย ไทยจะดำรงชาติดำรงประเทศอยู่ได้ตราบนั้น.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๑

---

(๑) ผู้บัญชาการปราบปรามคอมมิวนิสต์ ขอพระราชทานอัญเชิญลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้าหน้าที่ที่เสียชีวิต ในกรณีการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดการมูลนิธิรุจิรวงศ์ และคณะกรรมการจัดการแข่งขันการชกมวย ชิงชนะเลิศของโลกรุ่นฟลายเวท ระหว่างชาติชาย เชี่ยวน้อย กับ เบอร์นาเบ วิลลา แคมโป[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

วันอังคาร ที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

ขอขอบใจทุกคนที่เกี่ยวข้องในการที่จัดงานชกมวยคราวนี้ ได้รายได้เป็นจำนวนไม่น้อย ขอขอบใจผู้ที่บริจาคให้แก่มูลนิธิอานันทมหิดล ได้รับเงินนี้เพิ่มขึ้นก็จะเป็นทางให้ขยายการให้ทุนการศึกษาออกไปได้ มูลนิธิอานันทมหิดลจะได้ช่วยประชาชนต่อไป เพราะว่ามีจุดประสงค์จะจัดหาผู้ที่มีความสามารถในทางวิชาเฉพาะต่าง ๆ กับผู้ที่เรียนได้ดียอดเยี่ยมจากมหาวิทยาลัยในเมืองไทยส่งไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศในวิชาเฉพาะ บางคนก็ต้องไปอยู่ถึง ๕ ปี และศึกษาในวิชาที่ต้องใช้เงินมากเงินก็จะหมดเสียก่อน โดยที่ค่าใช้จ่ายในการศึกษาแพงมาก จึงลำบากที่จะส่งนักศึกษาไปศึกษาให้ได้ปริญญาชั้นสูงถ้าไม่มีเงินพอผลงานของมูลนิธิดูจะไม่ได้สมดุล เพราะว่ามีเงินกองทุนมากแต่ผลงานมีไม่คงที่ ที่เป็นดังนี้เพราะว่าต้องเบิกเล็กเบิกน้อย เมื่อแปดเก้าปีที่แล้วก่อนที่จะส่งนักเรียนทุนออกไปคนหนึ่งต้องใช้จ่ายประมาณปีละหกหมื่นเป็นอย่างน้อยจนถึงแปดหมื่น ในปัจจุบันขึ้นไปถึงแสนบาทต่อปี ถ้าเขาไปเป็นเวลาตามหลักเดิมที่ว่าให้ไปสามปีก็เรียนไม่สำเร็จ ต้องมากกว่าสามปี คือสามปีครึ่งเป็นอย่างน้อย ห้าถึงเจ็ดปีถ้าเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ก็นับได้ว่าไม่ได้คนที่ต้องใช้เงินนับเป็นหลายแสนจำนวนมากนัก แต่ได้คุณภาพ ผู้ที่กลับมาก็ได้มาแสดงฝีมือทางแพทย์ทางวิทยาศาสตร์และทางเกษตรศาสตร์ ก็รู้ว่าเขามีความรู้มากพอที่จะกลับมาทำการสอนได้ คือว่าการศึกษาในเมืองไทยก็สูงดี แต่เราจะต้องสร้างต้องทำให้สูงขึ้นอีกโดยให้มีผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะวิชามากขึ้น จึงได้ตั้งมูลนิธิด้วยความร่วมมือของผู้ที่มีใจกุศลและเข้าใจในการกุศล ก็สามารถดำเนินการมาได้ด้วยดีในระยะสิบปีที่แล้ว เราได้นักศึกษาเป็นจำนวนสิบกว่าคนแล้วด้วยความร่วมมือของผู้ที่ตั้งใจ เชื่อแน่ว่าต่อไปจะมีผู้

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ พลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์ ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิรุจิรวงศ์ และคณะกรรมการอำนวยการแข่งขันชกมวยรวม ๒๕ คนเข้าเฝ้าทูลเกล้า ฯ ถวายเงินรายได้จากการแข่งขันชกมวยชิงชนะเลิศของโลกรุ่นฟลายเวท ระหว่างชาติชาย เชี่ยวน้อย กับ เบอร์นาเบ วิลลา แคมโป เพื่อสมทบทุนมูลนิธิอานันทมหิดล จำนวน ๑,๒๙๓,๑๑๐ บาท และโดยเสด็จพระราชกุศลช่วยเหลือทหารและตำรวจซึ่งปราบปรามผู้ก่อการร้ายจำนวน ๕๕๔,๑๙๐ บาท กับกรรมการบางคนทูลเกล้า ฯ ถวายเงินส่วนตัวสมทบมูลนิธิอานันทมหิดล อีก ๒๑๐,๐๐๐ บาท

เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มาร่วมมือร่วมแรงกันเพื่อสร้างวิชาการแก่คนไทย

เจ้าหน้าที่ตำรวจทหารที่ปฏิบัติการร่วมกันเพื่อป้องกันประเทศ ย่อมทราบกันทั่วไปว่าหนักเพียงไหน เป็นผู้ที่มีความดีเช่นกัน เงินที่ได้รับจากผู้บริจาคครั้งนี้ก็ได้มากเป็นจำนวนถึงสองล้านเศษ ได้จ่ายไปแล้วล้านบาทกว่า ๆ ที่จ่ายไปนั้นก็เป็นเครื่องเวชภัณฑ์ และจ่ายให้โรงพยาบาลของกรมอนามัยที่จังหวัดน่าน เพื่อที่จะช่วยผู้ปฏิบัติการเมื่อบาดเจ็บ ให้มีที่รักษามีเวชภัณฑ์และมีอาคารที่จังหวัดน่าน มีเวชภัณฑ์มีที่รักษาที่จังหวัดสกลนคร และสองสามวันนี้ก็ได้ส่งเวชภัณฑ์และสิ่งของสำหรับจังหวัด ที่อำเภอหล่มสัก และอำเภอหล่มเก่า การที่ได้รับความสนับสนุนในครั้งนี้ก็ถือว่าเป็นการบำรุงขวัญของเจ้าหน้าที่ตำรวจทหารที่ปฏิบัติการเพื่อความมั่นคงของประเทศ เพื่อให้มีกำลังใจที่จะป้องกันประเทศจากผู้ที่จะทำลาย การหาเวชภัณฑ์และสิ่งของเหล่านี้ก็เป็นราคาไม่ใช่น้อย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องช่วยกัน นอกจากนี้ก็ได้ตั้งศูนย์การฝึกเพื่ออาชีพสำหรับเจ้าหน้าที่ทหารที่บาดเจ็บ สำหรับช่วยผู้พิการทุพพลภาพได้ฝึกอาชีพตามสภาพของตัว เพื่อให้มีทางที่จะทำมาหากินต่อไปได้ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ทั้งหลายทราบว่าถ้าต้องสละร่างกายของตัวเพื่อประเทศชาติแล้วก็จะมีคนดูแล ทั้งได้ช่วยทำให้จิตใจของทหารตำรวจดีขึ้น โดยให้เงินเพื่อช่วยเหลือครอบครัวไปหลายรายแล้ว ที่โรงพยาบาลตำรวจก็ได้ให้ทุนเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับจัดหายาบางชนิดที่บางทีเบิกยาก เพราะว่าเวลาที่ผู้ป่วยเข้าไปรักษาตัวอาจต้องใช้ยาพิเศษซึ่งจะต้องไปเบิก ถ้าไม่มีเงินสำรองไว้ก็อาจเบิกไม่ได้ เพราะระเบียบการมีอยู่ว่าต้องให้ผู้ป่วยจ่ายเงินเสียก่อนจึงจะได้ยา ซึ่งผู้ป่วยซึ่งไปป่วยบางคนก็ไม่มีเงินตามระเบียบราชการ การเบิกยาแต่ให้เงินทีหลังจะต้องทำเป็นสำเนาเสียก่อน จึงได้ตั้งทุนไว้สำหรับใช้จ่ายเพื่อจะได้ยาบางชนิดที่จะช่วยชีวิตผู้ป่วยไว้ได้ทันท่วงที เบิกมาใช้เท่าไรต้องรีบซื้อยามาใช้แทนเขาทันที ระเบียบของราชการนั้นจำเป็นต้องมีมิฉะนั้นก็เบิกกันยุ่ง แต่ว่าถ้าประชาชนไม่ช่วยเพื่ออุดช่องในระเบียบการซึ่งมีมานานแล้วก็ไม่สะดวก ช่วยเหลือกันบ้างก็จะเป็นทางดี และการที่คนทุกคนช่วยกันหาทุนสำหรับช่วยตำรวจทหารและเจ้าหน้าที่ที่ออกไปปฏิบัติการ ก็นับว่าได้ช่วยกันได้ส่งเสริมกันทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่และทั้งฝ่ายประชาชน

ขอให้เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิรุจิรวงศ์ และของกรรมการจัดมวยครั้งที่ปฏิบัติงานแล้วด้วยความสนใจและตั้งใจ ได้รับพรจากความดีที่ตัวได้ประกอบได้ทำเพื่อการกุศล เชื่อว่าจะได้รับผลทำให้แต่ละคนมีความเจริญรุ่งเรืองและมีความสุขความเจริญทางกายทางใจ ขอให้ทุกคนมีความสุขสวัสดี.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า งานของมหาวิทยาลัยดำเนินมาด้วยดี มีความก้าวหน้าทั้งด้านวิชาการและด้านบริหาร

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ความสำเร็จครั้งนี้ แต่ละคนควรถือว่าสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นต้นทางที่จะช่วยให้สามารถดำเนินไปสู่การงานที่กว้างขวางยิ่งใหญ่ต่อไปในกาลข้างหน้า และควรจะสำนึกด้วยว่าการที่มีความสำเร็จนี้ นอกจากอาศัยสติปัญญาความสามารถของตนเองแล้ว ยังได้อาศัยความอุปการะเกื้อกูลจากผู้อื่นอีกด้วย ผู้ที่ช่วยเหลือโดยตรง ก็มีบิดามารดา ผู้ปกครอง ถัดมาก็มีครูบาอาจารย์ ซึ่งทุกคนจะได้มองเห็นแล้ว แต่ยังมีผู้ช่วยเหลืออื่นอีกเป็นอันมาก ที่ได้อุปการะท่านโดยทางอ้อม ซึ่งท่านอาจนึกไปไม่ถึง บุคคลทั้งนั้นคือประชาชนคนไทยทั้งมวล ประชาชนเป็นผู้เสียภาษีอากรให้แก่รัฐ ซึ่งได้นำมาบำรุงการศึกษา ทำให้ท่านสามารถเข้าศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับได้ และโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาที่ท่านสำเร็จแล้วนี้ ก็ต้องใช้เงินทองมิใช่น้อย ดังนั้นท่านไม่ควรลืมว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้มีอุปการคุณ เป็นผู้มีส่วนในความสำเร็จของท่าน

ท่านมีหน้าที่อันสำคัญผูกพันอยู่ ที่จะต้องตอบแทนคุณของทุกฝ่ายที่ได้อุปการะช่วยเหลือ การทดแทนคุณนั้นมิใช่สิ่งที่ยากนัก ถ้าท่านประพฤติตนดี มีสัมมาอาชีวะเป็นหลักฐานเป็นที่เชิดชูวงศ์ตระกูล ก็เป็นการได้ทดแทนคุณบิดามารดา ถ้าท่านหมั่นศึกษาค้นคว้าวิชาการให้มีความรู้ความสามารถเหมาะแก่กาลสมัย ก็เป็นการได้ทดแทนคุณครูบาอาจารย์ และในประการสุดท้าย ถ้าท่านตั้งใจทำงานทุกอย่างโดยถือประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัวแล้ว ก็เป็นการได้ทดแทนคุณประชาชนคนไทยทุกคน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ผู้ที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พ.ศ.๒๕๑๒

วันอังคาร ที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสที่จะขึ้นปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ นี้ ข้าพเจ้าขออำนวยพรปีใหม่และขอส่งความปรารถนาดีมายังท่านทั้งหลายอีกวาระหนึ่ง

ขอขอบใจท่าน ที่ได้แสดงน้ำใจไมตรีต่อข้าพเจ้าและพระราชินีกับลูก ๆ ทุกคน ทั้งได้ร่วมมือสนับสนุนในกิจทุกอย่างด้วยดีตลอดมา ทำให้เกิดกำลังใจเป็นอันมาก

ในรอบปีที่ผ่านมา เหตุการณ์ของบ้านเมืองโดยส่วนรวมกล่าวได้ว่ายังเป็นปรกติงานทั้งปวงยังดำเนินมาได้เรียบร้อยพอสมควร โครงการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ตลอดจนการเจริญสัมพันธไมตรีกับมิตรประเทศเป็นมาโดยราบรื่น ทำให้บังเกิดความก้าวหน้าและเป็นคุณแก่ประเทศหลายประการ สิ่งสำคัญที่ทางราชการได้กระทำ คือได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นที่หวังว่าจะทำให้การปกครองประเทศเข้ารูปเข้ารอยต่อไปก็จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ท่านทั้งหลายควรจะได้ใช้สิทธิ์และทำหน้าที่ของท่านให้ดีที่สุด

แต่พร้อมกันกับที่เราพยายามปฏิบัติการทุกอย่าง เพื่อสร้างความเจริญมั่นคงของประเทศอยู่นี้ ฝ่ายตรงข้ามก็รุกรานเราไม่หยุดยั้ง ทั้งด้วยการแทรกซึมบ่อนทำลายและด้วยการใช้กำลังรบ เจ้าหน้าที่ฝ่ายเราต้องต่อสู้ป้องกันความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศอย่างหนัก เราทั้งหลายไม่พึงประมาทต่อเหตุการณ์ ต้องตระหนักว่าเรามีศัตรูคอยมุ่งร้าย เพราะฉะนั้น ทุกคนจะต้องตั้งมั่นในความสามัคคีและความไม่ประมาท จะต้องใช้ปัญญา และความรอบคอบคิดอ่านก่อนที่จะกระทำการทั้งปวง จะต้องร่วมกันป้องกันแก้ไขและกำจัดสิ่งชั่วร้ายเป็นอันตรายต่อประเทศชาติ หมั่นประกอบสัมมาอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต คิดถึงประโยชน์สุขส่วนรวมของบ้านเมืองเป็นนิจเป็นสำคัญ

ขออานุภาพแห่งพระรัตนตรัยจงปกป้องคุ้มครองท่านทั้งหลายให้แผ้วพ้นจากภัยทุกประการ บันดาลให้มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสามัคคีอันมั่นคง ให้สามารถประกอบกรณียกิจทั้งปวงตามหน้าที่ให้ลุล่วงเป็นประโยชน์ได้โดยสมบูรณ์ และสามารถดำรงความเป็นปึกแผ่นพร้อมทั้งความเจริญผาสุกของบ้านเมืองไว้สืบไปชั่วกาลนาน ขอทุกท่านจงประสบความสุขสิริสวัสดิ์ สำเร็จในสิ่งพึงปรารถนาตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่ผู้แทนบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด และผู้แทนสมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิง[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

วันจันทร์ ที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ขอขอบใจบริษัทไทยโทรทัศน์และเจ้าหน้าที่ทั้งหลาย ที่ได้จัดงานร่วมกับสมาคมผู้สื่อข่าว การที่ได้เงินมาสำหรับการกุศลเพื่อผู้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ นับว่าเป็นนิมิตดีอย่างยิ่ง เชื่อว่าทางการก็ได้จัดเจ้าหน้าที่และมีงบประมาณสำหรับช่วยเหลืออยู่แล้ว แต่ว่าพวกเราทั้งหลายถือว่าเป็นประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ จะต้องมีส่วนร่วมในการทำให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสี่ยงอันตรายและเหน็ดเหนื่อย ได้มีความสะดวกใจมากขึ้น เงินที่ได้รับมาจากผู้บริจาคจะได้ใช้เป็นประโยชน์ในการนำไปซื้ออุปกรณ์สำหรับการรักษาพยาบาลเจ้าหน้าที่ผู้บาดเจ็บ ได้ซื้ออุปกรณ์และยาให้แก่โรงพยาบาลที่อยู่ใกล้กับที่ปฏิบัติการ เช่น โรงพยาบาลน่าน โรงพยาบาลสกลนคร สถานีอนามัยหล่มเก่า หล่มสัก โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ โรงพยาบาลพิษณุโลก การที่ไปช่วยให้อุปกรณ์การรักษานั้นก็นับว่าเป็นการช่วยจิตใจของผู้ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันประเทศ ให้เขาได้ทราบว่าถ้าถูกบาดเจ็บอะไรก็ได้รับการรักษาอย่างเข้มแข็ง เงินที่จะมีผู้บริจาคจะมีผู้ช่วยจัดหาขึ้นมาเช่นนี้ ก็จะได้นำไปทำประโยชน์ต่อไปอย่างเดียวกัน นอกจากนี้ ก็จะได้ใช้เงินที่บริจาคมาสำหรับช่วยผู้ที่บาดเจ็บทุพพลภาพ เพื่อช่วยให้สามารถทำกินต่อไปได้ ได้มีอาชีพ เป็นพลเมืองดีต่อไป จะได้เป็นประโยชน์ช่วยชีวิตของครอบครัว เพราะถ้าผู้ทุพพลภาพมีครอบครัว ๆ จะเดือดร้อน เราต้องช่วยเหลือครอบครัวผู้ที่ทุพพลภาพด้วย นอกเหนือจากที่องค์การทหารผ่านศึกได้ปฏิบัติมา เช่น ได้สร้างศูนย์สำหรับปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า สิ่งเหล่านี้ก็เป็นการช่วยราชการอย่างดีที่สุด

ขอขอบใจเจ้าหน้าที่บริษัทไทยโทรทัศน์และทั้งสมาคมผู้สื่อข่าวด้วย ที่ได้ร่วมกันจัดงานขึ้น แล้วก็มีผู้บริจาค และต้องขอฝากขอบใจผู้ร่วมงานผู้บริจาคทั้งหลายที่ได้ช่วยราชการส่วนรวม นับว่าทุกคนได้ช่วยให้เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ดีขึ้น ก็ที่จริงการที่เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติไปนั้น ก็เพื่อความปลอดภัยมั่นคงของประเทศไทย หรือความปลอดภัยของเราทั้งหลาย ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องแล้ว เพราะท่านจะได้รับความคุ้มครองความปลอดภัยโดยที่เจ้าหน้าที่ได้พยายามรักษาเอกราชการของเราไว้ ขอขอบใจ.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ผู้แทนบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ๖ คน กับผู้แทนสมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิง ๑๑ คน เข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินของผู้บริจาคในการจัดรายการพิเศษทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวี เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑ จำนวน ๓๗๖,๙๑๒.๑๐ บาท โดยเสด็จพระราชกุศลช่วยเหลือผู้ปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามผู้ก่อการร้าย.

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดงานฉลองครบรอบ ๓๐ ปี ของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ขออนุโมทนาในส่วนกุศลที่คณะกรรมการคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีจัดงานพบปะกันขึ้นแล้วหารายได้เพื่อช่วยมูลนิธิ มูลนิธินี้หาทุนมาก็เพื่อจะส่งเสริมการศึกษาทุกสาขา สำหรับให้ผู้ที่มีความสามารถในวิชาต่าง ๆ ในประเทศไทยไปเล่าเรียนเพิ่มเติมในชั้นสูงต่อไปในประเทศอื่น เพื่อเสริมสร้างและนำความรู้กลับมาปฏิบัติการในเมืองไทย ชีวิตของประเทศต้องประกอบด้วยวิชาหลายสาขา และวิชาทุกด้านสำคัญเท่าเทียมกัน จึงพยายามที่จะเลือกส่งเสริมวิชาหลาย ๆ สาขา แต่ถ้ารักที่จะส่งนักเรียนไปเรียนเพิ่มเติมเช่นนี้ก็จำเป็นต้องมีทุนมาก และต้องอาศัยผู้ที่หารายได้มาบริจาค ที่ได้เห็น มีผู้เข้าใจในจุดประสงค์ดี ทำให้มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป

สำหรับคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีที่มีอายุถึง ๓๐ ปี ก็น่ายินดีมาก เพราะว่าได้เห็นผู้เรียนสำเร็จจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ออกไปปฏิบัติงานทุกทาง ทั้งทางราชการทั้งทางธนาคารเป็นปึกแผ่นดี นับว่าคณะนี้ได้มีส่วนช่วยให้พัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าได้ด้วยดี และถ้านึกย้อนหลังไปถึงสมัย ๓๐ ปีมาแล้ว ที่ได้ตั้งคณะนี้ขึ้นมา ก็นับว่าเป็นวาระที่น่าชื่นชม ผู้ที่สำเร็จออกมาก็ได้ปฏิบัติงานมาถูกวิธี และนักศึกษารุ่นต่อ ๆ มาที่กำลังศึกษาอยู่ก็ปฏิบัติถูกต้อง ผู้ที่มีประสบการณ์ย่อมสามารถที่จะแนะนำชี้แจงให้ผู้ที่กำลังเรียนอยู่ให้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งได้ดำริที่จะช่วยนักศึกษาปัจจุบันให้ศึกษาดีได้ด้วยการสงเคราะห์ทั้งด้วยการแนะนำทั้งด้วยทุนทรัพย์ นับว่าเป็นความดำริดี ผู้ที่ผ่านงานมาแล้วย่อมทราบอยู่ดีว่า ปัญหาต่าง ๆ ของผู้ที่กำลังศึกษาเป็นอย่างไร

ทุกสิ่งทุกอย่างที่ปฏิบัติก็นับว่ามีจุดประสงค์อันดีเลิศ และควรที่จะได้รับการยกย่องขอขอบใจที่ได้จัดงานเพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ เหล่านี้ และดีใจที่บรรลุจุดประสงค์ได้อย่างงดงาม การจัดงานเพื่อความบันเทิงความพอใจด้วยความดีงามด้วยพร้อมกันไป ย่อมเกิดประโยชน์ในทางสังสรรค์กัน ให้รุ่นพี่ได้สงเคราะห์รุ่นน้อง ทั้งได้วางรากฐานเพื่อที่จะให้มีการช่วยเหลือส่งเสริมกันหนักแน่นยิ่งขึ้น จึงได้เป็นสิ่งที่น่าภูมิใจ ขอให้ทุกคนที่ได้ช่วยกันจัดงานนี้ได้รับ

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้คณะกรรมการจัดงานฉลองครอบรอบ ๓๐ ปี ของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๐ คน เข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินรายได้จากการจัดงานจำนวน ๓๓๔,๘๑๕.๒๕ บาท เพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิอานันทมหิดล

ความชมเชย และขอให้งานที่จะมีต่อไปสำเร็จด้วยดี ที่ได้ปฏิบัติมาแล้วก็ขอให้เป็นการส่งเสริมการศึกษาในทางพณิชยศาสตร์และการบัญชียิ่งขึ้นไป เพื่อให้เป็นกำลังใจในการบริหารชาติบ้านเมืองให้ลุล่วง

ขอทุกคนจงมีทั้งกำลังกายกำลังใจที่จะทำหน้าที่ตามที่ทำอยู่ และได้ช่วยกันในฐานะที่เป็นประชาชนคนไทยด้วยกันให้เกิดแรงของปัญญาและสามัคคี เพื่อให้ชีวิตของบ้านเมืองก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นมีความเจริญเป็นปึกแผ่น ขอให้ทุกคนมีความสุขความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงานยิ่ง ๆ ขึ้น.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่นายทหารที่กราบถวายบังคมลา ไปปฏิบัติราชการในสาธารณรัฐเวียดนาม[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๖ มกราคม ๒๕๑๒

ตามที่ได้ส่งกองกำลังไปในสมรภูมิเวียดนามนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศและแก่กองทัพไทย จึงถือได้ว่าท่านทั้งหลายที่เป็นนายทหารของกองกำลังมีหน้าที่รับผิดชอบมาก นอกจากจะมีความรับผิดชอบในทางหน้าที่ที่เป็นทหาร ยังมีความรับผิดชอบอย่างอื่น ๆ อีกหลายประการ ที่จะต้องพูดถึงความรับผิดชอบก็เพราะว่าผู้ที่ปฏิบัติตรงตามหน้าที่ ด้วยความรับผิดชอบอย่างดี ด้วยความตั้งใจ จะมีความปลอดภัยควบคู่กันไปด้วย

รับผิดชอบในหน้าที่โดยตรงก็คือจะต้องทำให้กองทัพนี้มีประสิทธิภาพดี ทุกฝ่ายทุกคนต่างมีหน้าที่ทั้งทางยุทธการและทางปกครองซึ่งต้องทำพร้อมกันไปในเวลาเดียวกัน และโดยที่ไปต่างประเทศก็เกิดมีหน้าที่ที่จะเป็นผู้แทนของกองทัพไทยและประเทศไทยด้วย ซึ่งถ้าปฏิบัติทั้งในหน้าที่ราชการทั้งในการส่วนตัว ก็จะทำให้เกิดความเคารพนับถือและความเกรงขาม ทำให้ชื่อเสียงของประเทศไทยแข็งแรงขึ้น ทำให้คนเขายินดีที่จะคบค้าสมาคมกับคนไทยและรู้ว่าคนไทยมีความเข้มแข็งมีความซื่อตรง การปฏิบัติทั้งในหน้าที่ทั้งนอกหน้าที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่ว่าสำคัญก็เพราะว่า ถ้าต่างประเทศเขาเห็นว่าคนไทยเป็นคนที่ไว้วางใจได้ เมื่อเราเกิดความจำเป็นที่จะต้องมีเพื่อนฝูงต่างประเทศ เขาก็จะมาช่วยเราโดยไม่อิดเอื้อนและบิดเบือน ก็จะเป็นผลให้ความมั่นคงของประเทศของเรามีมากยิ่งขึ้น เพราะเรามีเพื่อนที่แท้จริงมากขึ้น หน้าที่ที่มีอีกก็คือต่อผู้ใต้บังคับบัญชา นอกเหนือจากการบังคับบัญชาสั่งการทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นไปโดยเรียบร้อยตามหลักวิชาการแล้ว ก็จะต้องเมตตาและต้องเอาใจใส่ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาทั้งโดยตรงทั้งโดยทางอ้อม ด้วยการเอาใจใส่ในทุกข์สุขของเขาในความต้องการของเขา ความต้องการนั้นก็มีทั้งความต้องการในทางธรรมดาและในทางที่จะวัดทหารทุกคน เขามองนายทหารว่าเป็นผู้ที่จะนำไปสู่ชัยชนะและเป็นตัวอย่าง เขาจะทำอะไรอย่างไรเขาก็มองที่นาย ถ้านายทัพปฏิบัติตนเป็นคนเข้มแข็ง ทหารก็เข้มแข็งไปด้วย ถ้านายทหารปฏิบัติตนดีมีศีลธรรม ผู้ใต้บังคับบัญชาก็มีศีลธรรมดี แต่ถ้าไม่ปฏิบัติตนให้ดีก็อาจนำพาผู้ใต้บังคับบัญชาไปในทางที่ผิดได้ หรืออาจทำให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเสื่อมความนับถือได้ การเสื่อมความนับถือนั้นก็จะพาไปถึงความอลวน

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้คณะนายทหารกองพลอาสาสมัคร (ส่วนที่ ๒) ๕๒ นาย เข้าเฝ้า ฯ กราบถวายบังคมลาไปปฏิบัติราชการ ณ สาธารณรัฐเวียดนาม

ไม่มีระเบียบ ไม่มีวินัย เคยปรากฏมาแล้วว่านายทหารผิดพลาดในทางปฏิบัติต่าง ๆ แล้วทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเสื่อมความนับถือ ไม่ใช่จะเสื่อมความนับถือในหมู่ทหารเป็นส่วนบุคคลอย่างเดียว ทำให้เสื่อมความนับถือในกองทัพ ทำให้ความนับถือเสียไป พาไปถึงคนอื่นด้วย แล้วเกิดความกระด้างกระเดื่องในหมู่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยก็มี จึงขอให้พิจารณาให้รอบคอบว่า การที่ไปนี้ไปทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ในทางทหารโดยตรง ทั้งในทางเป็นผู้แทนของประเทศไทยของประชาชนคนไทยทั้งปวง ทั้งในหน้าที่พลเมืองที่ดีที่จะต้องทำเพื่อเพื่อนร่วมชาติ ขอให้มีความนับถือซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน หมายความว่า ทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นจากการปฏิบัติต่อกันและกันของแต่ละฝ่าย ขอให้มีใจสูง กล้าหาญ และตั้งใจปฏิบัติตามหลักวิชาให้เข้มแข็งที่สุด ถ้าท่านทำเต็มตามความสามารถแล้ว ก็จะนับได้ว่าเป็นผู้ที่ได้ช่วยประเทศชาติให้มีความมั่นคง ทั้งจะคุ้มครองแต่ละคนให้พ้นจากอันตราย ขอให้ถือว่าการปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ปฏิบัติเพื่อชาติ เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติและเพื่อสนองคุณบรรพบุรุษของเราที่ได้รักษาความเป็นเอกราชรักษาอิสรภาพของประเทศไทยของประชาชนคนไทยมาเป็นเวลาช้านาน เราต้องรักษาความเป็นปึกแผ่นและความเป็นอิสระของประเทศไทยไว้ ที่บอกให้สนองคุณบรรพบุรุษก็เพราะว่ามีข้อหนึ่งที่สำคัญ คือว่าคนไทยเรามีความเชื่อมั่นมีความเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็ได้คุ้มครองทหารที่ปฏิบัติการในสงครามในต่างประเทศมาหลายครั้งแล้ว เมื่อเข้าที่คับขัน ขอให้ทุกคนระลึกถึงบรรพบุรุษของเรา อย่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ทรงคุ้มครองประเทศไทยให้เป็นปึกแผ่นมาแล้ว พระวิญญาณของท่านยังอยู่ยังคุ้มครองผู้ที่ระลึกถึงท่าน มีทหารหลายคนที่เข้าที่คับขันแล้วระลึกถึงท่านอย่างแน่วแน่ท่านก็ช่วย จึงขอให้ระลึกถึงสมเด็จพระนเรศวรเวลาเข้าที่คับขันและเวลาไม่ได้อยู่ในที่คับขันก็ให้มีสติอยู่กับตัว ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยความเข้มแข็ง สิ่งเหล่านี้จะทำให้ท่านทั้งหลายปลอดภัยและปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วน ขอให้ทุก ๆ คนที่ไปด้วยกันตั้งใจให้เข้มแข็ง ประสบความสำเร็จในงานของตัวและประสบแต่ชัยชนะและความพอใจในการงานทุกเมื่อทุกขณะ ให้มีพลังแข็งแรง มีแต่ความปลอดภัย และให้ได้ชื่อว่าได้ไปทำหน้าที่เพื่อประเทศ แล้วทุกคนจะมีความพอใจ ทุกคนจะมีความสุข ขอให้ทุกคนมีความปลอดภัยและปฏิบัติการเป็นชื่อเสียงแก่กองทัพกลับมา เมื่อได้ผ่านสงครามกลับมาแล้วจะได้มีความภูมิใจว่าได้ทำหน้าที่สมบูรณ์ตามที่ได้รับมอบหมายและได้ทำหน้าที่ของคนไทยได้เต็มที่ ขอจงมีความสุขสวัสดีทุกคน.

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการอำนวยการจัดงานกาชาด และผู้แทนกระทรวงทบวงกรม บริษัท ห้าง ร้าน[๒] ณ สนามหน้าพระที่นั่งอัมพรสถาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านที่ได้อวยพรให้มีความเจริญรุ่งเรือง และที่ร่วมมือในกิจการของสภากาชาดอย่างสม่ำเสมอตลอดมา งานวันนี้ซึ่งเป็นการเลี้ยง เป็นโอกาสให้ได้พบปะกับบรรดานักธุรกิจ ทั้งผู้ที่อยู่ในพระนครและมาจากต่างจังหวัด เป็นโอกาสที่จะได้พบปะกันอย่างใกล้ชิด และได้ทราบเรื่องราวของทุกคนว่าเป็นอย่างไร

การที่ทุกคนเข้าใจดีว่าความเจริญของแต่ละบุคคลต้องอาศัยความเจริญมั่นคงของส่วนรวมนั้น ก็เป็นสิ่งที่น่าชื่นชม เพราะเป็นความจริงที่ว่า แต่ละบุคคลนั้น ถ้าส่วนรวมมีความเจริญแล้ว ก็สามารถที่จะประกอบการงานของตนได้อย่างมีผล จึงมีความจำเป็นที่สุด ที่ทุกคนจะได้นึกถึงส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เพราะว่าถ้าส่วนรวมไม่มีความมั่นคงแล้วแต่ละคนก็จะแย่เหมือนกัน จึงขอให้ทุกคนถือโอกาสนี้แลกเปลี่ยนความคิดกัน และตั้งปณิธานที่จะเสริมสร้างความมั่นคงของส่วนรวม

ขอขอบใจทุกคนที่ได้ร่วมมือมาเป็นเวลาช้านาน และในโอกาสขึ้นปีใหม่นี้ขอทุกคนได้รับพรทุกประการ ขอให้แต่ละคนเจริญรุ่งเรืองในกิจการของตน และขอชักชวนแต่ละคนให้ระลึกและตั้งปณิธานว่า ปีนี้เราจะปฏิบัติหน้าที่ให้ดีเพื่อรักษาความมั่นคงที่มีอยู่เดี๋ยวนี้ให้คงมีอยู่ตลอดปี และจะสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติ ขอให้ประสบแต่ความก้าวหน้า ความมั่งคั่งทั่วกัน ขอชักชวนให้ทุกคนอธิษฐานให้บ้านเมืองและให้แต่ละคนมีความเจริญมั่นคง.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้คณะกรรมการอำนวยการจัดงานกาชาด พร้อมด้วยผู้แทนกระทรวงทบวงกรม และบริษัท ห้าง ร้านเข้าเฝ้า ฯ รับพระราชทานเลี้ยงน้ำชา ณ สนามหน้าพระที่นั่งอัมพรสถาน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาและวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินการก้าวหน้าด้วยดี มีโครงการที่จะขยายงานให้เกิดประโยชน์กว้างขวางออกไป ขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มอบปริญญากิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าในคราวนี้ด้วย

ข้าพเจ้าขอชมเชย และขอแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุกคน ความสำเร็จครั้งนี้ แต่ละคนควรถือว่าเป็นความสำเร็จที่สำคัญ เพราะเป็นผลของความดี คือความตั้งใจจริงและความเพียรพยายามของตนเอง นอกจากนั้นยังเป็นต้นทางดำเนินไปสู่การงานที่กว้างขวางเป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่ต่อไปในวันข้างหน้าด้วย

งานของท่านในอนาคต คืองานสร้างความเจริญมั่นคงของประเทศ เป็นงานใหญ่ซึ่งผูกพันท่าน ให้ต้องร่วมกันกระทำอยู่ตลอดชีวิต งานนี้จะกระทำสำเร็จได้ก็โดยที่ทุกคนเข้าใจซาบซึ้งถึงคุณของชาติบ้านเมือง และทำงานทุกอย่างด้วยสติสำนึกถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อส่วนรวม

ในโอกาสนี้ จึงใคร่จักเตือนบัณฑิตใหม่ให้เข้าใจในเรื่องชาติบ้านเมืองว่า ทุกคนมีชาติบ้านเมืองเป็นที่เกิดที่อาศัย ทุกคนจะมีความสุขความเจริญได้ก็เพราะบ้านเมืองเป็นปรกติมั่นคง ผู้ที่ทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมย่อมได้รับประโยชน์เป็นส่วนของตนด้วย ผู้ที่ทำงานโดยเห็นแก่ตัวเบียดเบียนประโยชน์ส่วนรวม ย่อมบั่นทอนทำลายความมั่นคงของประเทศชาติ และที่สุดตนเองก็จะเอาตัวไม่รอด ขอให้ทุกคนเตรียมกายเตรียมใจทำงานเพื่ออนาคตของชาติไทยของเราต่อไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จในชีวิตมีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธี จงมีความสุขความสวัสดีโดยทั่วกัน.

บันทึกใจความพระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่คณะนักศึกษา
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๑๑
ณ ภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

วันศุกร์ ที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๑๒

เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานบรมราชวโรกาสให้คณะนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๑๑ เฝ้า ฯ เป็นการส่วนพระองค์ ณ ภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ ในโอกาสนั้นได้ทรงชวนคณะนักศึกษาให้ตามเสด็จ ฯ ขึ้นไปยังอ่างเก็บน้ำบนเนินเขาเหนือพระตำหนัก และพระราชทานกระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับการปราบปรามแม้วแดงเป็นใจความสำคัญหลายประการ สรุปได้ดังนี้

พระราชประสงค์ที่ให้คณะนักศึกษาตามเสด็จ ฯ ขึ้นไปในที่สูงนั้น เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่า ฝ่ายคนที่อยู่ในที่สูงกับฝ่ายคนที่กำลังขึ้นมาจากที่ต่ำนั้น มีสภาพเป็นอย่างไรเมื่อได้เห็นสภาพนั้นแล้วจักได้ลองเปรียบเทียบกับทหารตำรวจไทย ซึ่งกำลังปราบแม้วแดงอยู่ขณะนี้

๑. แม้วแดงชำนาญภูมิประเทศ มักยึดที่สูง ขุดคูหรือขุดรูอยู่ คอยจ้องยิงทหารหรือพวกผู้ปราบปรามซึ่งแบกทั้งอาวุธ กระสุน และอาหารต้วมเตี้ยมขึ้นมาจากที่ต่ำ แล้วเลือกยิงเอาตามชอบใจ ฝ่ายที่อยู่ในที่ต่ำนั้นไม่เห็นด้วยซ้ำไปว่าถูกยิงมาจากที่สูงบริเวณไหนมีสภาพเหมือนกับคนที่นั่งห้างยิงสัตว์ เราจึงควรอยู่ในที่สูงกว่าแม้ว โดยจัดให้มีกำลังประจำรักษาพื้นที่บนยอดเขา ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ และรักษาต้นน้ำลำธารไว้ให้ได้

๒. พิจารณาดูสภาพของชาวแม้ว เขามีชีวิตจิตใจเหมือนอย่างคนธรรมดา เขารักถิ่นที่อยู่ ที่ทำมาหากิน เขามีชีวิตอยู่ได้ด้วยการทำไร่บนภูเขา สินค้าที่เขาขายคือฝิ่นและพืชไร่อย่างอื่น เมื่อถูกขับไล่ให้ต้องทิ้งถิ่นที่อยู่ ถูกหักหลังเรื่องสินค้าสำคัญคือฝิ่นหรือถูกบีบบังคับกดราคาพืชไร่ให้ต้องขายถูกอยู่ร่ำไป ทนถูกกดขี่ตามสภาพนี้ไม่ได้ แม้วขาวก็กลายเป็นแม้วแดงไป คือเมื่อทนไม่ได้ก็เริ่มป้องกันตนเองโดยการหาอาวุธ การค้าอาวุธเถื่อนจึงเกิดขึ้น มีการนำอาวุธไปขายให้กับชาวแม้ว บางครั้งก็แลกกับฝิ่น เมื่อมีอาวุธอยู่ในมือก็เป็นธรรมดาที่จะต้องต่อสู้เพื่ออิสรภาพของตนเอาบ้าง ปัญหาเรื่องการกลั่นแกล้ง การถูกบีบบังคับทางเศรษฐกิจนั้นเป็นสาเหตุสำคัญของความเดือดร้อนวุ่นวายในทุกวันนี้

---

(๑) เรียบเรียงตามที่นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๑๑ บันทึกไว้

๓. ในเรื่องการค้าขายของชาวแม้วนี้ ถ้ามีทุนจัดซื้อสิ่งของหรือวัตถุที่ชาวแม้วผลิตได้ โดยมีหลักประกันว่าจะได้ราคาพอควรตลอดไป โดยจัดให้มีตลาดรับซื้อสินค้า และค่อยดำเนินการต่อไปในรูปของสหกรณ์ในระหว่างชาวแม้วด้วยกันแล้ว ก็ช่วยไม่ให้แม้วกลายเป็นแม้วแดงไปได้

การจัดให้ชาวแม้วอยู่ในพื้นที่ของเขาเอง ร่วมมือช่วยเหลือจัดจำหน่ายสินค้าของเขาในรูปสหกรณ์ และจัดเจ้าหน้าที่ โดยคัดเลือกแต่คนที่ดีจริง ๆ ให้คุ้มครองอยู่ร่วมกับเขาพร้อมด้วยอาวุธ คงจะทำให้อยู่กันเป็นปรกติสุขได้

๔. ยุทธวิธีของพวกแม้วแดงนี้ จะต้องสอนให้นักเรียนนายร้อยของไทยเข้าใจ ถ้าหาเวลาสอนได้ยาก จะแทรกเข้าในวิชาภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ก็น่าจะได้ นายทหารจากโรงเรียนนายร้อย จปร. คนหนึ่งถูกพวกแม้วแดงยิงตายเพราะขาดความระมัดระวังและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การที่รู้แต่เพียงวิธีรบแบบนายทหารผู้นั้นไม่ทำให้เป็นผู้นำได้ เมื่อมาเป็นผู้นำ ผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะไม่เชื่อฝีมือ ไม่มีศรัทธาในผู้บังคับบัญชา จะมีก็แต่ความสงสาร แล้วจะรบชนะได้อย่างไร

๕. ในเรื่องอาวุธ ทั้งทหารตำรวจควรจะได้อาวุธดี ๆ ใช้ การมีเครื่องยิงลูกระเบิดไปด้วยย่อมช่วยทำลายพวกที่อยู่ในที่กำบังได้มาก

๖. เฮลิคอปเตอร์ก็เป็นสิ่งจำเป็น ต้องมีไว้ให้พร้อมที่จะทำงานได้ทันที และให้มีจำนวนมากพอด้วย

๗. ทุกวันนี้ทหารตำรวจและทางบ้านเมืองไม่ควรจะมีการปิดบังอำพรางกันในเหตุการณ์ที่กำลังเป็นอยู่ ความจริงเป็นอย่างไรควรให้ทราบทั่วกันทุกฝ่ายโดยแจ่มแจ้ง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่จะต้องทำงานร่วมกัน ควรมีการประสานงานกัน ไม่ควรชิงดีชิงเด่นกัน

๘. การวิจัยของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จะต้องตรงไปตรงมาและจริงจังมีความคิดเห็นร่วมกันอย่างไรก็เสนอแนะไปอย่างนั้น ไม่ต้องเกรงว่าจะไม่ถูกใจนาย คิดเสียว่า “อยู่โดยให้นายเขม่นยังดีกว่าอยู่โดยให้ศัตรูเหยียบหัว”

๙. สถานการณ์ในขณะนี้ยังพอแก้ไขได้ ถ้ามีการร่วมมือที่ดี มีแผนการที่ดี ไม่มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น ไม่มีการอำพราง การอิจฉาริษยากัน และทุกคนต่างก็ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่ ประกาศนียบัตร และปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ณ ศาลาว่าการกลาโหม

วันพฤหัสบดี ที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่ ประกาศนียบัตร และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติเป็นนายทหารแห่งกองทัพไทย

ในการที่ท่านทั้งหลายจะเข้ารับราชการต่อไปนั้น ขอให้ทำความเข้าใจในความเป็นทหารให้ถ่องแท้ว่า ทหารเป็นผู้ได้รับความยกย่องว่า เป็นผู้ป้องกันรักษาความมั่นคงและอธิปไตยของประเทศ เป็นผู้มีความรับผิดชอบอันกว้างขวาง มีภาระอันหนัก การปฏิบัติงานทุกอย่างของทหาร มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและประชาชนทุกคน เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นที่ท่านจะต้องตั้งใจทำหน้าที่ทุก ๆ ประการให้สมบูรณ์ต้องถือประโยชน์ของชาติยิ่งกว่าประโยชน์ใด ๆ ต้องใช้ความรู้ความสามารถให้เป็นคุณแก่ราชการให้มากที่สุด ต้องรู้จักรักษาวินัย รักษาเกียรติ และรักษาความสามัคคี พร้อมทั้งมีความขยันหมั่นศึกษาวิทยาการต่าง ๆ ให้ก้าวหน้าควรแก่ยศแก่ตำแหน่ง

อีกประการหนึ่ง แม้ว่าทุกคนจะได้ชื่อว่าผ่านการศึกษาอบรมให้มีความรู้ความสามารถอันเหมาะแก่หน้าที่ที่จะมีมาในทุก ๆ กรณีแล้วก็ตาม ก็ยังจะต้องเข้าใจว่าในการออกปฏิบัติการสนามนั้น ย่อมมีสถานการณ์ที่ยังไม่ทันได้ศึกษาโดยครบถ้วน ที่จะต้องผจญอีกมากมาย จำเป็นจะต้องฝึกฝน ให้สามารถใช้ความเฉลียวฉลาดและเชาวน์ไวไหวพริบตัดสินปฏิบัติการทุกอย่างโดยถูกต้องได้ด้วยตนเอง เพื่อรักษาตัว เพื่อให้ปลอดภัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และเพื่อให้บังเกิดผลเลิศแก่หน้าที่

ขออวยพรให้นายทหารใหม่ทุกคนได้เป็นกำลังจรรโลงประเทศชาติต่อไป ให้ประสบความสำเร็จทุกประการในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่นายทหารซึ่งได้รับพระราชทานประดับยศนายพล[๒]

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันศุกร์ ที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าพอใจ ที่ได้มีโอกาสประกอบพิธีประดับยศชั้นนายพลในวันนี้ ขอแสดงความยินดีกับทุก ๆ คนที่ได้รับการเลื่อนยศทั้งหมดนี้ การที่ท่านได้เลื่อนยศสูงก็นับว่าเป็นเกียรติแก่ตนเอง แก่วงศ์ตระกูล ทั้งเป็นสิ่งที่จะต้องมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น และนอกจากนี้ ในระยะนี้จะเห็นได้ชัดว่า มีความรับผิดชอบทุกอย่างอยู่ในชื่อของนายทหารชั้นผู้ใหญ่อีกด้วย คือยิ่งใหญ่ขึ้นไป ก็ยิ่งมีคนรู้จักมากขึ้น ก็มีคนเพ่งเล็งมากขึ้น ถ้าได้ประกอบการงานของตนด้วยความเข้มแข็งเต็มที่แล้ว ก็นับว่า พ้นจากข้อครหานินทาทั้งหลายและทำให้กองทัพทั้งสามมีความเข้มแข็ง เพราะว่าชื่อเสียงจะดี และงานการก็จะรุดหน้าไปโดยเพียบพร้อม ไม่ต้องกลัวข้อครหา หรือกลายเป็นเครื่องมือของการเมือง หรือการยุแหย่ที่มีอยู่ขณะนี้ ขอให้ทุกท่านได้พยายามทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เพื่อให้การงานของตนก้าวหน้า และให้กองทัพของเราเข้มแข็ง เพื่อจะสามารถป้องกันอันตราย ซึ่งมีมารุกรานประเทศของเราโดยเต็มที่ ด้วยการทำงานตามหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไป ถ้ามีการยุแหย่ใด ๆ ก็ให้มีจิตใจเข้มแข็งแน่วแน่ไม่รับรู้ ผู้ใดทำดีแล้ว ด้วยการกระทำดีของตน จะไม่มีสิ่งใดที่จะมาแตะต้องได้ ผู้ใดที่ทำดีแล้วไม่ต้องแก้ตัว ขอให้ทุกคนมีกำลังพลังกายพลังใจเข้มแข็งที่สุดที่จะปฏิบัติงานตามหน้าที่ในวาระนี้ ซึ่งเป็นเวลาที่ต้องการให้มีความสามัคคีมั่นคงที่สุดในหมู่ทหาร ในหมู่ประชาชน และต้องการความเข้มแข็งในกองทัพ เพื่อให้ประเทศชาติรอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง

ขอให้ทุก ๆ คนมีความเจริญ มีความสำเร็จในกิจการงานของตัว ทั้งในงานของส่วนตัวของแต่ละคน ขอให้มีความเจริญทั่วกัน.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) จำนวน ๒๑ นาย

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่ผู้ซึ่งได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๒

ขอให้ถือว่า ที่ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงนี้นับว่าเป็นเกียรติอย่างสูง และเกียรตินั้นเมื่อมีก็ต้องรักษา ที่ต้องรักษาเกียรตินี้ก็มีเหตุผลอย่างหนึ่ง คือทุกคนอยู่ในตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ถ้าแต่ละคนทำงานทำการของตนด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความเอาใจใส่และด้วยความสุจริตแล้ว จะทำให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้โดยดี นอกจากนี้ยังต้องมีอีกอย่างหนึ่ง โดยที่ท่านทั้งหลายมาจากกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ กัน มีหน้าที่ต่าง ๆ กัน ถ้าแต่ละคนทำแต่งานของตัว ก้มหน้าก้มตาทำของตัวเท่านั้นเองก็จะไม่พอ จะต้องสามัคคีกันเป็นส่วนรวม ต้องแลกเปลี่ยนบริการซึ่งกันและกัน จึงจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ขอให้รักษาเกียรติ รักษาความสามัคคีระหว่างผู้ที่ทำงานเพื่อชาติด้วยกัน ขอให้ทุกคนตั้งหน้าตั้งใจที่จะปฏิบัติการตามหน้าที่ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และมีความสามัคคีกลมเกลียวกันอย่างแน่นแฟ้น เพื่อประโยชน์ที่จะให้ประเทศชาติบ้านเมืองได้มีความก้าวหน้าปลอดภัย ถ้าบ้านเมืองของเราปลอดภัยก้าวหน้า ก็ถือว่าข้าราชการทุกคนได้ทำทั้งในหน้าที่ของคนที่ได้รับมอบหมาย ทั้งในฐานะเป็นคนไทยด้วยกัน หมายความว่า เราต้องรักษาประเทศชาติให้มั่นคงและนำไปสู่ความรุ่งเรืองด้วยความสามัคคี ขอให้ทุกท่านประสบแต่ความเจริญก้าวหน้า มีความสุขใจ สุขกาย และมีความสำเร็จทุกประการในชีวิตของท่าน.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) จำนวน ๑๖๑ นาย

พระบรมราโชวาท

ในงานพระราชทานประกาศนียบัตรและรางวัล
แก่นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบประกาศนียบัตรและรางวัลของวชิราวุธวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง รายงานกิจการของโรงเรียนและผลการสอบของนักเรียนในปีที่แล้ว นับว่ามีผลดีพอสมควร เป็นที่พอใจ

ขอชมเชยนักเรียนที่เรียนสำเร็จหลักสูตรและที่ได้รับรางวัลทุกคน ในการที่ได้ตั้งใจเล่าเรียนและปฏิบัติตนดี จนได้รับความยกย่องและความสำเร็จ

วชิราวุธวิทยาลัยมีหลักการสำคัญที่จะอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีการศึกษาที่ครบถ้วนให้มีวิชา มีความรอบรู้ มีความประพฤติเรียบร้อย และมีความเข้มแข็งอดทนเพื่อช่วยให้นักเรียนของโรงเรียน เติบโตขึ้นเป็นคนดี มีความสามารถ มีประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ ทุกคนที่มีโอกาสได้เข้ามาศึกษาอยู่ในสำนักนี้ จะต้องเข้าใจหลักการดังกล่าวโดยถ่องแท้และตั้งใจเล่าเรียน เพียรพยายามฝึกฝนความรู้ความดีทุก ๆ อย่าง ให้เกิดขึ้นในตนโดยครบถ้วน เพื่อจักได้มีอนาคตอันมั่นคงและแจ่มใส เป็นผู้สามารถประกอบการงานเป็นประโยชน์แก่ตน แก่ส่วนรวม และแก่บ้านเมืองสืบไปในวันข้างหน้า

ขออนุโมทนาในการที่ผู้ปกครองและผู้หวังดีทั้งหลาย ได้เอื้อเฟื้อเกื้อกูลวชิราวุธวิทยาลัยด้วยประการต่าง ๆ และขออวยพรให้คณะครู นักเรียน กับทั้งผู้ที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตร
ของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ณ เนติบัณฑิตยสภา

วันจันทร์ ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความชื่นชม ที่ได้มาร่วมในงานสโมสรสันนิบาตเนติบัณฑิต และได้มามอบประกาศนียบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับเนติบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติ และความสำเร็จในครั้งนี้ทุกคน

เนติบัณฑิตไทย ได้รับความนิยมยกย่องเป็นอย่างมากจากทุกวงการ ในคุณวุฒิและความสามารถในการรักษาความเที่ยงธรรม ตามกฎหมายบ้านเมือง เนติบัณฑิตพึงตระหนักในเกียรติคุณของสถาบันของท่าน และพึงภูมิใจที่จะบำเพ็ญกรณียกิจของท่านให้สมบูรณ์โดยตลอดไป ในฐานะที่เป็นพลเมืองคนหนึ่ง ขอให้ร่วมกันผดุงความยุติธรรมในแผ่นดินเพื่อช่วยให้บ้านเมืองมีขื่อแปอันมั่นคง ในฐานะที่เป็นนักกฎหมาย ขอให้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจอันเที่ยงแท้ถูกต้องในทางกฎหมาย ในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนในการรักษาอำนาจตุลาการ ขอให้ทำตนเป็นผู้ช่วยเหลือและที่พึ่งของประชาชนอย่างแท้จริง และประการสำคัญที่สุด ขอให้นำความยุติธรรมในจิตใจของท่าน พร้อมทั้งความคิดพิจารณาที่รอบคอบมาใช้ในการปฏิบัติงานทุก ๆ อย่าง เพื่องานของท่านจักได้บังเกิดผลเป็นคุณแก่ราชการแก่ประเทศชาติและประชาชนเต็มบริบูรณ์

ขอขอบใจในไมตรีจิตของท่านทั้งหลายที่แสดงต้อนรับข้าพเจ้า และขออวยพรให้เนติบัณฑิตใหม่ทุกท่านประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน สมตามปณิธานปรารถนาทุกประการ.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีเปิดประชุมรัฐสภา ณ โอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับท่านทั้งปวง ที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้มาร่วมบริหารงานของแผ่นดิน

การเรียกประชุมรัฐสภาครั้งนี้ เป็นผลของการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งนับว่าเป็นความสำเร็จและเป็นการเริ่มต้นที่ดี สมควรที่ทุกฝ่ายจะพอใจนับแต่วาระนี้เป็นต้นไป สภานี้จะเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ สมาชิกของสภาจะมีภาระที่จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ ขอให้ท่านสำนึกว่า งานของท่านนั้นสำคัญมาก มีความผูกพันรับผิดชอบอยู่กับชีวิตของประเทศและประชาชนทุกคน จำเป็นที่ท่านจะต้องใช้สติปัญญาความสามารถปฏิบัติ ให้ดำเนินไปตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญ และด้วยความคิดความตั้งใจที่จะให้บังเกิดความมั่นคงปลอดภัย และความก้าวหน้าแก่บ้านเมือง ปัจจุบันนี้ภยันตรายร้ายแรงเกี่ยวด้วยความปลอดภัยของชาติยังมีอยู่ ฝ่ายบริหารซึ่งจะได้รับแต่งตั้งให้เข้ามาบริหารราชการแผ่นดินต่อไป ย่อมจะต้องมีภาระอันหนัก ความไม่แตกแยกกันเท่านั้นที่จะเป็นปัจจัยสำคัญช่วยให้ชาติบ้านเมืองของเราดำรงอยู่ต่อไปโดยสวัสดีได้ ดังนั้น การปรึกษาตกลง หรือการอภิปรายในปัญหาใด ๆ ที่จะมีขึ้นในสภานี้ จึงควรจะได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและส่วนรวมอย่างแท้จริง และด้วยความปรารถนาที่จะให้งานทุกอย่างสัมฤทธิ์ผลที่ดีที่สุด

ถึงเวลาอันเป็นมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภาตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาลให้การดำเนินงานของสภานี้เป็นผลสำเร็จทุก ๆ สถาน อำนวยประโยชน์สุขแก่อาณาประชาราษฎร และความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติยั่งยืนสืบไป ขอให้ท่านทั้งปวงมีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ในโอกาสเสด็จ ฯ ไปทรงดนตรี
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันเสาร์ ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๒

อันนี้ดังกว่า ก็ถ้าจะนั่งกันได้แล้ว เรียบร้อยแล้ว ดังแน่เพราะว่าได้ยินกันหมด คราวนี้ก็รู้สึกว่าปลอดภัย เพราะไม่ต้องกลัวว่าหลังคาจะหล่นลงมา นัยว่าซ่อมหลังคาให้เรียบร้อยแล้ว พื้นก็เรียบร้อยแล้ว มีแต่ฝาที่จะถล่ม ก็ขอให้พวกที่อยู่ในกระเช้าน่ะโผล่หน้าออกมาได้ (เสียงปรบมือ) ความจริงถ้าเขาไม่โผล่หน้ามาก็ทำให้กลุ้มใจว่าเขาจะเมื่อยตาย แล้วความเป็นห่วงนั้นจะทำให้พูดจาไม่ออก และจะทำให้เดือดร้อนกันหมด

ก่อนจะพูดเรื่องอะไรก็ตาม ขอชมเชย – ไม่ใช่นักศึกษา – ชมเชยน้องใหม่ในอนาคตที่ได้สอบไล่แล้ว แล้วก็ (เสียงฮา) สอบไล่แล้วเขาบอกว่าสอบไล่นั้นน่ะเป็นโมฆะ เรื่องที่น่าชมเชยนั้นเพราะว่า ผู้ที่สอบไล่เคร่งเครียดมาแล้ว แล้วก็ได้ข่าวว่าการสอบไล่นั้นเป็นโมฆะ ตามความจริงถ้าพูดถึงผลแท้ ๆ ก็ไม่เป็นอะไร เพราะว่าผู้ที่เรียนดีแล้วก็ท่องหนังสือดี พยายามดี มีความรู้ ก็ไม่ต้องเดือดร้อน สอบอีกกี่ครั้งก็ได้ทั้งนั้น แต่ว่าคงต้องถือว่าการสอบนั้นมันมีความเคร่งเครียดก่อนสอบ เช่นที่ทุกวันนี้ท่านทั้งหลายก็มีความเคร่งเครียด จึงต้องเชิญให้มาก่อนสอบ แล้วก็มาขอโดยที่ท่านที่อธิการได้ขอเป็นลำดับแรกทีเดียวให้ให้พร แต่ตามประเพณีของเราการให้พรนั้นให้ทีหลัง คือว่าพูดก่อนให้พรทีหลังแล้วก็ไม่ได้พูดถึงนักศึกษา พูดถึงนักเรียนที่เขาสอบไล่แล้วก็ไม่เป็นผล น่าเห็นใจเขาอย่างยิ่ง น่าจะเดินขบวนอย่างยิ่ง (เสียงปรบมือ) นี่คงเห็นว่าปีใหม่แล้วนโยบายเปลี่ยนไปเสียแล้ว แต่ก่อนนี้บอกอย่าเดิน เดี๋ยวนี้วันนี้มาบอกว่าน่าจะเดิน พูดว่าน่าจะเดินขบวนอย่างยิ่ง แต่ว่าปรากฏว่าการเดินขบวนนั้นก็เดินกันกะปริบกะปรอย แล้วก็ไม่มีเรื่องราวอะไรที่ร้ายแรงที่จะเกิดขึ้น การที่ไม่เดินขบวนนั้นแสดงให้เห็นว่าน้องใหม่ในอนาคตนี่น่าจะได้รับความชมเชยว่ามีความคิด เห็นว่าการเดินขบวนนั้นมีผลพลอยเสียมาก และถ้ามีผลพลอยเสียแล้วก็ทำให้เสียหายต่อบ้านเมือง ต่องบประมาณแผ่นดิน ที่จะต้องซ่อมสิ่งของที่พังทลายไป เราอาจไม่ได้เอางบประมาณแผ่นดิน อาจเป็นงบประมาณของเทศบาลก็ได้ซึ่งมีน้อยอยู่แล้ว (เสียงปรบมือ) ก็นับว่าทุกคนน่าจะพอใจได้ว่าปีหน้า มหาวิทยาลัยนี้จะได้น้องใหม่ที่เขามีความคิดดี มีความคิดไกลว่า การเดินขบวนอย่างมีระเบียบหรือไม่มีระเบียบนั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะทำให้เกิดความเจริญและจะไม่ได้ผลอะไรเลย ยิ่งยั่วโมโหท่านผู้ใหญ่ ยั่วโมโหตำรวจ และอาจเกิดเรื่องได้เหมือนกัน ท่านผู้ใหญ่หรือตำรวจก็พยายามเต็มที่ที่จะร่วมมือไม่ให้เกิดเรื่อง นับว่าเป็นนิมิตดีสำหรับ

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

อนาคตของบ้านเมือง เราน่าจะสนับสนุน อีกอย่างหนึ่งเมื่อปลายปีที่แล้วได้ไปมหาวิทยาลัยอื่นแล้วก็ที่แห่งอื่น ได้พูดถึงระเบิดขวดว่าเสียใจเหมือนกันที่รู้สึกว่านักเรียนไม่มีความคิดพอ ที่พูดไว้น่ะว่านักเรียนไม่มีความคิดพอที่จะเห็นว่าระเบิดขวดนี้เป็นอันตรายหรือเป็นข้อเสียหายอย่างไร แต่มาบัดนี้ก็เห็นแล้วว่านักเรียนรู้จักวางตัว รู้จักผลประโยชน์ของส่วนรวม แต่เรื่องระเบิดขวดนี้ ได้ทราบเรื่องมาอย่างหนึ่ง ก็เป็นที่วิตกกังวลเหมือนกัน คือว่ามีนักเรียน บอกได้ว่าโรงเรียนราชวินิต เขาเดินไปโรงเรียน ตามทางมีผู้ชาย จะเป็นคนหนึ่งหรือสองคนจำไม่ได้ เอาวัตถุสิ่งหนึ่งให้เขาบอกว่าให้เอาไปโรงเรียน นักเรียนผู้นั้นก็เอาไป ปรากฏว่าเป็นระเบิดขวดหรือสิ่งประกอบ แล้วระเบิดนั้นก็ไประเบิดที่โรงเรียน ก็เกิดเรื่อง เด็กไม่รู้เรื่องบอกว่าได้รับมาอย่างนี้ นี่ก็ส่อให้เห็นว่ามีคนที่จะก่อกวนขอให้พวกเราสอดส่องบ้าง เพราะว่าที่จะไปว่าเด็กนั้นบางทีก็ว่าไม่ได้เหมือนกัน เด็กบางคนเขาทราบ เมื่อทราบแล้วรู้ตัวแล้วว่าระเบิดขวดนั้นมันไม่ดี มันไม่สนุกสำหรับทุกคน ก็วางมือไม่ทำ เขาก็ไม่สนุกในเรื่องนั้น ขอฝากความคิดไว้ว่า ระเบิดขวดนี้มันซับซ้อน แต่ถ้าพวกเราทุกคนสอดส่องอย่างดีก็จะเรียบร้อยและไม่อลวนกัน

ทีนี้มาถึงเรื่องมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนี้เปลี่ยนแปลงจากปีที่แล้ว นอกจากหลังคาที่ได้ซ่อมหอประชุมนี้ก็ยังมีอีกอย่าง ไม่ใช่คนเปลี่ยนแปลง นอกจากว่าปีหนึ่งเป็นปีสองปีสองเป็นปีสาม อย่างที่ว่าเคยว่ามาแล้วเมื่อปีที่แล้ว เมื่อปีที่แล้วบอกว่าปีนี้เป็นปีสุดท้ายที่เราจะพบกันโดยไม่มีรัฐธรรมนูญ ก็เป็นความจริงไม่ใช่หรือว่าปีนี้เรามีแล้ว เรามีตั้งแต่ปีที่แล้ว แล้วยังมีการเลือกตั้งที่ผ่านแล้ว และจวนจะมีรัฐบาลใหม่แล้วด้วย จะเป็นรัฐบาลใหม่เก่าเก่าใหม่ก็ไม่ทราบ (เสียงปรบมือ) แต่อย่างไร ๆ เราก็ต้องมี เป็นอย่างไร ๆ เราก็ต้องนึกว่าจะมีรัฐบาลอย่างไร ก็รู้สึกว่าต้องเป็นของธรรมดา หลังจากมีรัฐบาลก็จะขาดอีกอย่างหนึ่งคือการยึดอำนาจ แต่ว่ามานึกดูดี ๆ การยึดอำนาจหรือการปฏิวัติการอะไรก็ตามนี้ จะมีความจำเป็นหรือเปล่า หรือเราจะทำอย่างไรที่จะปฏิบัติการเพื่อให้ได้รับผลดีตามที่เราต้องการทุกคน ก็เข้าใจว่าไม่จำเป็นที่จะปฏิวัติกัน เพราะว่าถ้าทุกคนช่วยกันอย่างที่ทุกคนได้ช่วยกันในการเลือกตั้งแล้ว ก็เชื่อว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยที่ถ้าเราทุกคนร่วมแรงกันก็ต้องเกิดผลแน่

พูดถึงผลของการเลือกตั้งก็พูดได้ว่าได้ผลพอสมควร คำว่าพอสมควรนี้อาจอยากจะหัวร่อ แต่ก็อย่าเพิ่งหัวเราะมากเกินไป เพราะว่าคำว่าพอสมควรนี้เป็นคำที่สำคัญที่สุดแล้ว ก็อาจเป็นใจกลางของการปฏิบัติทุกอย่าง แต่อาจดูคล้ายว่าเป็นคำที่แสดงความเฉื่อยไปบ้าง ที่คิดถึงคำนี้เพราะว่ามีอาจารย์คนหนึ่งที่มีผู้คนนับถือพอสมควร ได้

เคยมาพูดมาบอกว่า กลุ้มใจเต็มทน ที่ไปพูดกับนักศึกษาว่าควรจะทำอย่างนั้น ๆ ไม่ควรจะเดินขบวน แล้วต่อไปก็เรียบร้อยไป การพูดอย่างนี้ก็เชื่อว่าจะไม่เป็นผลดี ประเดี๋ยวนิสิตนักศึกษาทั้งหลายใครต่อใครเกิดเดินขบวนกันขึ้นมาก็ไม่มีทางที่จะทำให้เขาไม่เดิน ก็อาจจริง แต่ว่าขอให้สงสารอาจารย์ผู้นั้นที่กลุ้มใจเต็มทนจนกระทั่งต้องเข้าโรงพยาบาลสงสัยว่าจะเป็นโรคเส้นประสาทด้วยเพราะมีความกลุ้มใจหลายอย่าง ขอให้ช่วยจิตใจอาจารย์ผู้นั้นด้วย ด้วยการเข้าใจคำว่าพอสมควร คำว่าพอสมควรนั้นเป็นหัวใจของประชาธิปไตย เพราะว่าการเลือกตั้งก็ตามหรือการถกเถียงอะไรทุกสิ่งทุกอย่างก็ตาม ต้องได้ผลพอสมควรทั้งนั้น ถ้าไม่ได้ผลพอสมควร ได้ผลร้อยเปอร์เซนต์ เชื่อได้ว่ามีพลร่มเชื่อได้ว่าทุจริต เชื่อได้ว่าไม่ใช่ประชาธิปไตย เพราะทุกคนมีผลประโยชน์ มีความต้องการแตกต่างกัน แล้วก็เมื่อมีเสรีภาพความแตกต่างนั้นอาจทำให้เบียดเบียนกันได้ ก็ต้องมีผลพอสมควร หมายความว่าเป็นที่พอใจของแต่ละคนพอสมควร จึงจะมีความเรียบร้อยมีความสงบ ถ้าแต่ละคนเห็นแก่ตัวมีแต่จะเอาผลเต็มที่สำหรับตัว เชื่อว่าอีกคนหนึ่งเขาก็เดือดร้อน ประชาธิปไตยหรือความเป็นอยู่ของสังคมของชาติอยู่ที่แต่ละคนมีความสุขพอสมควร จะได้ไม่ใช่เบียดเบียนกันอย่างเปิดเผย ก็หมายความว่าทุกคนก็ต้องร่วมมือกันช่วยกัน ตัวใครตัวมันก็ไม่ได้ ก็ต้องถือเป็นหลักว่าเราต้องช่วยกันทำ ผู้ที่มีความคิดความรู้ก็ควรที่จะคิดให้มากหน่วยแล้วก็พยายามที่จะจัดการหรือทำให้เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีพอสมควร

หลักสำคัญของประชาธิปไตยแบบนี้อาจไม่ใช่หลักของประชาธิปไตยของอเมริกาหรือของอังกฤษ หรือของฝรั่งเศส หรือของจีนแดง พวกนั้นทุกฝ่ายเขามีหลักประชาธิปไตยทั้งนั้น เขาเป็น democracy ทั้งนั้น บางทีทางกลุ่มฝ่ายแดงฝ่ายคอมมิวนิสต์ เขาเรียกว่าประชาธิปไตยของประชาชน ส่วนอีกฝ่ายเขาก็เรียกว่าประชาธิปไตยเสรีประชาธิปไตย แต่เรื่องอะไรก็ตามเราก็อาจไม่จำเป็นที่จะเอาอย่างเขาก็ได้ ประชาธิปไตยนั้นที่แท้ก็คือประเทศที่มีประชาชนที่มีความคิดที่มีความพิจารณาที่รอบคอบเพื่อให้บ้านเมืองมั่นคง ให้บ้านเมืองอยู่ได้โดยไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน แล้วก็เชื่อว่ามีทางที่จะปฏิบัติได้โดยเฉพาะเมืองไทย ซึ่งแม้แต่จิตใจของประชาชนก็ไม่เหมือนกับจิตใจของประชาชนประเทศอื่น อย่างนักศึกษาเองก็มีความคิดที่ดี ได้พิสูจน์แล้วว่าได้ช่วยดูแลเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมาแล้ว ก็นับว่าได้ผลแล้วก็เป็นที่น่าชื่นชม แต่ว่าเราเห็นได้ในข้อพิสูจน์อีกอันหนึ่ง มีอยู่ในกระเป๋านี่เอง ว่าต่างประเทศเขาฉงน เขาฉงนเขาไม่เข้าใจ เขานึกว่าการที่เรามีประชาธิปไตยมีการเคลื่อนไหว มีการปกครองนั้นไม่ใช่ประชาธิปไตย หรือเป็นประชาธิปไตยแบบที่เขาเรียกว่า Thai - style democracy Thai - style นี่ก็มีการพูดกันในเมืองไทยแล้วว่าเรามีประชาธิปไตยแบบไทย เขาพูดกันไปแบบไทยอาจไม่ใช่แบบไทยแท้ แต่ที่พูดนี้ขอให้เป็น

แบบไทยแท้ หมายความว่าด้วยการพิจารณารอบคอบ ด้วยการมีสติที่แท้ คือมีปัญหาอะไรเราก็เอามาพิจารณาอย่างรอบคอบอย่างใจเย็นแล้วก็ปฏิบัติ เรื่องหลักฐานก็อยู่นี่ เขามีเลขที่ ที่พับอย่างนี้ก็เพราะว่าไม่อยากให้เห็นว่าเป็นหนังสือพิมพ์อะไร แต่ก็คงทราบ เขาบอกว่า Updating a tradition คือหมายความให้ประเพณีของเราทันสมัยขึ้น ก็ที่เขาเขียนอย่างนี้เป็นสิ่งที่ประหลาดที่สุด เพราะว่าเขาเขียนสองคอลัมน์กับนิดหนึ่ง ก็นับว่ามากพอใช้สำหรับเขา แล้วเขาเขียนอย่างที่เป็นความจริง เราเห็นได้ว่าเขางงเขาไม่เข้าใจเขาบอกว่าที่นักสื่อข่าวของเขาส่งข่าวนี้ไปนั้นบอกว่าเป็นเรื่องของการตั้งต้น "ประชาธิปไตยแบบไทย" นี่ขีดเอาไว้ ขีดสีแดงเอาไว้ เพราะว่ามันตลกดี ทีนี้ก็มาถึงแห่งหนึ่งก็มีพูดว่า "แม้แต่นักศึกษาที่รุนแรงที่สุด" ก็ไม่ทราบว่านักศึกษารุนแรงหรือไม่รุนแรงเป็นอย่างไร แต่ว่าของฝรั่งเขาถือว่านักศึกษาผู้รุนแรงคือนักศึกษาที่ชอบออกไปตามถนนแล้วร้อง โว้ก ๆ แล้วก็บอกว่าให้โน่นกลับบ้านได้ นี่กลับบ้านได้ แล้วก็ให้เปลี่ยนโน่นเปลี่ยนนี่เอาลงให้หมด นั่นน่ะเป็นพวกหัวรุนแรงอย่างว่านั้น ซึ่งในเมืองไทยเข้าใจว่าไม่มี จึงเข้าใจเรายาก เขาบอกว่า "แม้แต่นักศึกษาที่รุนแรงที่สุดก็พูดว่าคิดว่าไม่ควรจะทำลายวิธีการปกครอง" นี่หมายถึงวิธีการปกครองสำหรับเปลี่ยนแปลงเท่านั้นเอง คือการเปลี่ยนเพื่อการเปลี่ยน นักศึกษาของไทยเรานี่ไม่ทำเขาก็ตกใจ ความจริงเราไม่ตกใจ เพราะว่าผู้ที่เป็นนักศึกษา ผู้ที่มีความรู้ หรือผู้ที่แสวงหาความรู้ย่อมไม่คิดทำลายสิ่งใด แม้จะนึกว่าไม่ดี โดยที่ไม่ทราบว่าจะแก้ไขอย่างไร เหมือนอย่างว่ามีบ้านอยู่แล้ว แม้จะมีเสาผุพังบ้างก็รู้ว่าบ้านนั้นน่ะเป็นที่อยู่อาศัย ไม่ใช่บอกว่าบ้านนี้มันพังผุนิดหน่อยแล้วเราก็เอาระเบิดมาวางเสียให้มันระเบิดไป หรือเอาไฟมาเผา แล้วทีหลังจะไปอยู่ที่ไหน เราสามารถที่จะคิดว่า เราไปสร้างหรือค่อย ๆ สร้าง ค่อย ๆ ซ่อม ค่อย ๆ ค้ำจุนให้ฝาผนังอยู่ดีแล้ว ก็อาจหาทางที่จะหาที่อยู่ที่เหมาะสมได้โดยที่ไม่ทำลายของเก่าที่ยังพอใช้ได้ ถึงใช้ไม่ได้แล้ว อย่างน้อยฝนตกแดดออกเรายังมีที่กำบัง แต่ว่าถ้ามีโอกาสที่จะสร้างใหม่ หรือซ่อมให้เรียบร้อยเราก็ทำ นี่เขาพูดเจาะจงว่านักศึกษาไม่คิดที่จะทำลายวิธีปกครองซิสเตมนี้ เขาวิจารณ์ว่าวิธีการของเมืองไทยไม่เหมือนตะวันตกเลย เขาตกใจมากว่าไม่เหมือนเลย ก็เป็นความคิดของประชาธิปไตยแบบตะวันตก ก็ของเขาเรียกว่าเป็นตะวันตก แต่ว่าเราจะเรียกว่าตะวันตกหรือตะวันออกเราไม่ทราบ เพราะว่าเราไปอเมริกา เราจะบินไปทางตะวันตกก็ได้ไปทางตะวันออกก็ได้ ระยะเท่ากัน แต่ว่าเขาถือว่าไม่เหมือนกัน Western definition of democracy หมายความว่าไม่เหมือนกับการที่เขาถือว่าเป็นประชาธิปไตย แต่ว่าดูท่าทางมันพิลึก ที่เขาเขียนน่ะอย่างนี้ "it does seem curiously" curious ก็พิลึก ที่จริงเขาว่าพิลึกเหมาะสำหรับวิธีการของเมืองไทย ตามประเพณี "curiously appropriate to Thai tradition" เรื่องนี้เขาก็ชอบพูดอยู่เสมอว่าของเก่านั้นไม่ดี แต่เราทราบว่า

ของเก่านั้นเราซ่อมแซมได้ แล้วของเก่าที่ไม่ดีจริง ๆ ก็วาง ไม่ใช้ ของเก่าที่ดีเราก็ขัดเกลาแล้วก็ใช้ นี่เขายังแปลกใจเพราะว่าเป็นเวลาตั้ง ๗๐๐ กว่าปีแล้วที่มีพระเจ้าแผ่นดินทำกฎหมายลงหิน "stone tablet" พูดถึงว่าคนมีสิทธิที่จะมาถวายฎีกา "even the lowliest citizen could summon the king to hear his grievances" หมายความว่าเรียกพระเจ้าแผ่นดินออกมาได้สำหรับมาถวายฎีกา แล้วเขาก็บอกว่าแม้ทุกวันนี้พระเจ้าแผ่นดินเมืองไทยเวลาเดินทางไปต่างจังหวัดหรือตามข้อเท็จจริงแม้แต่ในกรุงเทพ ฯ ใครจะถวายฎีกาก็ได้ ก็ได้รับฎีกาหลายครั้ง แล้วเขาก็บอกว่า การที่มีสภาก็เท่ากับต่อประเพณีนี้ ทำให้ผู้ที่เป็นผู้แทนราษฎรรับฎีกาต่าง ๆ ของประชาชนมาให้แก่ผู้ที่ปกครองประเทศคือรัฐบาลแล้วก็บอกไว้ว่าพวกท่านนายพลเข้าใจว่ามีประเพณีที่จะถวายฎีกา มีประเพณีที่จะให้ฎีกาแก่ผู้ที่ปกครองประเทศ แล้วก็ต้องรู้จักฟังเสียงของประชาชน นี่เขาก็ชื่นชม แต่ว่าเขาก็อดไม่ได้ที่จะบอกว่าไม่ใช่ประชาธิปไตย แต่ความจริงประชาธิปไตยของแบบของเรานี้เราไม่ทำลาย เราสร้าง ก็ยิ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะเข้าใจถึงคำว่าผลพอสมควรอย่างที่ว่า ทั้งหมดนี้ก็เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งได้พูดถึงว่านักศึกษาได้ช่วยในการให้การเลือกตั้งเรียบร้อยก็น่าดู

แต่ว่าขอเล่านิทานเกี่ยวข้องกับ ..... ที่จริงไม่ควรจะพูดเพราะว่ารู้สึกว่าจะไม่เหมาะสม แต่ว่าเมื่อคิดจะพูดแล้วก็เลยอยากพูด คือเรื่องขยะ มันเกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยเหมือนกัน เวลานี้ก็ทราบดีว่าการเทขยะของเทศบาลนั้น รถขยะไม่พอ เพราะไม่มีงบประมาณ ขอก็ไม่ได้ เราทุกคนจะแก้ไขอย่างไร ก็คิดแล้วคิดอีก มีทางหนึ่งก็คือซื้อรถขยะให้เทศบาล แต่การซื้อรถขยะให้เทศบาลนั้น พวกเราก็ไม่ได้ร่ำรวยอะไรจะไปเรี่ยไรร่ำไปก็ไม่ได้ แล้วรถขยะนี่ก็แพง เลยต้องคิดถึงว่าวิธีแก้ไขแบบประชาธิปไตยจะทำอย่างไร ก็คิดออกว่าเราพยายามอย่าเทขยะมากเกินไป หรือถ้าจะเทขยะก็ให้เทขยะอย่างมีระเบียบเรียบร้อย ช่วยเจ้าหน้าที่ให้การขนขยะเป็นที่เป็นระเบียบเรียบร้อยทำให้ง่ายขึ้น แต่ว่ามีข่าวอีกอย่างหนึ่ง คือเทขยะนี้ก็มีการหยอดน้ำมันบ้างเหมือนกัน คนไหนหยอดน้ำมันขยะเดิน นี่เราก็ต้องหาทางแก้ไขเหมือนกัน ก็ดูเหมือนเคยชี้ทางให้คร่าว ๆ ในหอประชุมนี้แล้วเกี่ยวข้องกับการแก้ไข วิธีแก้ไขการหยอดน้ำมันมาแล้ว ก็ได้ฝากเอาไว้กับผู้ที่สนใจให้ช่วยกันคิดบ้างเหมือนกันว่าเราจะทำอย่างไรที่จะแก้ไขเรื่องการหยอดน้ำมัน ที่จะทำให้เราเดือดร้อนกันทั้งนั้น

ต่อไปนี้ก็มีเรื่องอยู่นี่ คือเรื่องที่เกิดขึ้นตอนหลังเลือกตั้งในจังหวัดที่อยู่ในรัศมีร้อยกิโลเมตรจากพระนคร คือตัวจังหวัดนี้เอง วัดจากแผนที่โปเก ๆ ยังประมาณ ๙๑ กิโลเมตร จากสวนจิตรไปโดยเฮลิคอปเตอร์ สมัยใหม่

ต้องบอกไปโดยเฮลิคอปเตอร์ สมัยโบราณของฝรั่งเขาเรียกว่าไปโดยบินอีกาไป เรื่องนั้นว่ามีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่คนหนึ่งไปพูดที่จังหวัดนั้นว่าในหลวงได้สั่งให้การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นไปตามพระราชประสงค์ คือว่าให้ ส.ป.ท. ชนะ (เสียงฮาและปรบมือ) ให้พรรคประชาธิปัตย์เข้ามาในสภาเป็นฝ่ายค้าน แล้วก็มีการขมวดท้ายด้วยข่าวว่า ในกรุงเทพ ฯ กับธนบุรีให้ประชาธิปัตย์เขาชนะ เพราะว่าในกรุงเทพ ฯ ธนบุรีนี้คนเขามีการศึกษา (เสียงปรบมือ) ส่วนต่างจังหวัดให้ ส.ป.ท. ชนะข่าวอันนี้ที่จริงก็น่าหัวร่อ ไม่ทราบว่ามันจะน่าปรบมือหรือเปล่า เพราะว่ารู้สึกว่าถ้าสั่งไปเช่นนี้จริง ๆ ก็นับว่าเก่งมาก เพราะว่าเป็นไปตามที่เขาว่า แต่ไม่ได้พูดถึงพวกอิสระเลย แต่ผลก็ออกมาว่า ส.ป.ท. ได้มากกว่าประชาธิปัตย์ แล้วในกรุงเทพ ฯ ประชาธิปัตย์ยกทีม ธนบุรีก็ยกทีม วันนี้มานี่ก็ต้องขอปฏิเสธข่าวนี้ว่าไม่ได้พูดสั่งกับใครเลยว่าให้ใครเลือกใคร เพราะว่าถือว่าการสั่งให้คนอื่นไปเลือกคนโน้นคนนี้ไม่ใช่ประชาธิปไตย เป็นการเบียดเบียนสิทธิของเขา (เสียงปรบมือ) แล้วก็ทราบดีว่าถ้าไปเลือกตั้งก็มีชื่ออยู่ เพราะว่าเขาบอกมาทีเดียวว่ามีชื่อไม่เหมือนบางคนที่ไปหาชื่อไม่เจอชื่อ บางคนไปแล้วเขาไปเจอชื่อของคนที่ตายไปแล้ว ทำอย่างนี้ฟื้นความรู้สึกถึงเพื่อนที่ตายไปแล้วเลยร้องไห้เลย (เสียงฮา) ไม่ได้ร้องไห้เพราะว่าตัวไม่มีชื่อ บางคนก็ไปหาชื่อ หาอย่างขะมักเขม้นปรากฏว่าตัวมีสองคนได้กำไร ก็มีแปลก ๆ อย่างนี้จริง ๆ คือที่จะบอกก็ว่ามีชื่อในที่จะเลือกตั้ง แล้วที่มิได้มาเลือกมิใช่ว่าจะนอนหลับทับสิทธิ์ วันนั้นไม่ได้นอนหลับ ตื่นทั้งวันตื่นจนดึกฟังผลการเลือกตั้ง แล้วก็มีการรับแขกด้วย คือว่ามีนัดกับฝรั่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมาคุยกัน มาจากอเมริกา เป็นเพื่อนที่เคยรับรองที่อเมริกา เป็นประธานกรรมการบริษัทที่แคลิฟอร์เนีย ก็เป็นอันว่าไม่ได้นอนหลับทับสิทธิ์ แต่ว่าที่ไม่ได้มาเลือกตั้งเพราะว่าทราบดีว่า ถ้าออกมาจากสวนจิตร คนจะจ้อง จะจ้องว่าไปไหน แล้วก็ถ้าบังเอิญมาที่หน่วยเลือกตั้งไหน เขาก็จะจ้องว่าเข้าไปหรือเปล่า แล้วก็เมื่อเข้าไปถ้าเป็นหน่วยเลือกที่เหมาะสมที่ถูกต้องตามที่เขาบอกมีชื่ออยู่ในนั้น เข้าไปเอาเบอร์ ไปติดเบอร์ แล้วก็มาหยอดหรือให้เจ้าหน้าที่หยอด มาหยอดแล้วใครจะรู้ว่าเลือกใคร จะมีวิธีที่จะทราบได้อยู่เสมอว่าเลือกใคร เขาจะไปลือว่าในหลวงลงเบอร์นั้นเบอร์นี้ซึ่งก็จะไม่เป็นประชาธิปไตย เพราะว่ากลายเป็นคล้ายว่าเป็นการโฆษณา ความจริงที่ไม่ได้มาออกเสียงนี่น่ะเป็นการสละสิทธิ์หรือเรียกเสียสละอย่างสูง เพราะถือว่ากันว่าทุกคนก็ควรจะมีเสียงในการปกครอง ไม่มีเสียงอยู่คนเดียวก็น่าน้อยใจ แต่ว่าก็ยอมเพื่อไม่ให้เกิดเรื่อง แต่ถ้ามาจริง ๆ จะเลือกใคร บอกได้ว่าจะไม่เลือก ไม่เลือกพรรคใด พวกที่สังกัดพรรคทั้งหลายนั้นน่ะจะไม่ได้เสียงเลย ที่จริงอยากจะเลือกคนเดียว อยากทราบว่าใครนะ (เสียงปรบมือ) ที่จริงน่าจะทราบแล้วเพราะว่ามิได้สังกัดพรรคใด ๆ อย่างแท้จริงแล้วมิหนำซ้ำเป็นคนที่ธรรมะธรรมโม (เสียงปรบมือ) นี่สำหรับคราวหน้าเดี๋ยวจะเกิดเรื่องว่ามาโฆษณา สำหรับ

คราวหน้า แต่รู้สึกว่าก็น่าชมผู้ที่เป็นอิสระโดยแท้จริง และมีความขยันมีความเพียรที่จะมารับเลือกยอมเสียค่าสมัครทุกครั้ง นี่ก็ที่บอกว่าแปลกประหลาดในเรื่องราวที่เล่าให้ฟัง แล้วก็อธิบายว่าทำไมไม่ได้มาลงคะแนนเลือกตั้ง ก็เพื่อที่จะให้ทุกคนมีสิทธิตามสิทธิเสรีภาพของตัว

ทีนี้มาพูดถึงเรื่องว่าประชาธิปไตยเป็นอย่างไร ก็คงเข้าใจว่ามีความคิดอย่างไรมากพอสมควร แล้วยังมีเรื่องที่กลุ้มใจอยู่อีกเรื่องคือเรื่องชาติชาย เชี่ยวน้อย ไม่ใช่กลุ้มที่ว่าแพ้ ไม่ใช่กลุ้มว่าที่ว่าภรรยาไปจะชนะหรือไม่ชนะ (เสียงปรบมือ) แต่จะบอกให้ทราบว่าก่อนที่ชาติชาย เชี่ยวน้อยไปเทรนที่ต่างประเทศ แล้วก็ไปที่เมกซิโกคราวนี้ ให้เข้าโรงพยาบาลแล้วก็ให้ไปตรวจดูร่างกาย ก็ทราบดีแล้วว่า ชาติชาย เชี่ยวน้อยไม่สบาย ก็ไม่แปลกใจที่ชาติชาย เชี่ยวน้อยจะต้องแพ้ ที่กลุ้มใจก็เพราะว่า เมื่อกลับมาแล้วให้สัมภาษณ์ว่าจะขอแก้มือ คราวนี้ในทางของชาติชาย เชี่ยวน้อยเองแกเป็นคนที่รักชาติ เป็นคนที่รักเกียรติเมื่อไปเสียตำแหน่งแล้ว ตัวยอมตายดีกว่า เคยมาบอกว่าถ้าแพ้ขอตายบนเวที วันที่ชกกับวิลลา แคมโปก็ขึ้นมา ชาติชายไม่ทราบว่าแพ้หรือชนะแท้ ๆ ขึ้นมาบอกว่าถ้าข้าพระพุทธเจ้าแพ้ขอตายบนเวที นี่ก็เช่นเดียวกัน ก่อนไปก็เคยมาบอกว่าขอตายบนเวทีดีกว่า ก็บอกว่าคราวนี้แพ้หรือชนะก็ไม่อยากที่จะให้ชกต่อไป เพราะว่าจะทำประโยชน์สำหรับบ้านเมืองอย่างอื่นโดยที่จะมาเป็นครูพละก็ได้ หรือทำอย่างอื่นก็ได้ แต่ถ้าจะสู้ต่อไปก็ต้องคิดถึงว่าร่างกายว่าจะสู้ได้หรือไม่ ทีนี้นายบุญเลิศ ก็บอกว่าแล้วแต่ในหลวง ที่มาพูดเพราะว่า นายบุญเลิศพูดอย่างนั้นก็ทำให้เกิดความรับผิดชอบอย่างยิ่ง ถ้าบอกว่าไม่ให้ชาติชายสู้ต่อไปให้แขวนนวมแล้วก็นายบุญเลิศจะจัดการให้วิลลา แคมโปไปชกกับเทอเรส แล้วก็บังเอิญวิลลา แคมโปชนะเทอเรส วิลลา แคมโปก็เป็นแชมป์ ที่มาพูดกันวันนี้ก็จะมาพูดให้เห็นว่าเราจะต้องพิจารณาอย่างไรในเรื่องที่ก็นับว่าใหญ่เหมือนกัน ถ้าบอกกับนายบุญเลิศว่าให้ชาติชายชกเถอะ แล้วนายชาติชายเกิดไปตายบนเวที ซึ่งเป็นได้นะ เพราะว่าเดี๋ยวนี้แผลหรือการช้ำในสมองของชาติชายยังไม่หาย ก็ทำให้รับผิดชอบในชีวิตของคนเหมือนกัน ถ้ามาบอกว่าให้แขวนนวม ก็จะหาว่าเป็นการตัดทางที่จะแก้ตัวที่จะกู้เกียรติของตัวขึ้นมา ถ้าต้องรับผิดชอบอย่างนี้จะทำอย่างไร อยากจะมาฝากความคิดให้ทุกคนคิดในเรื่องที่ก็สำคัญ โดยเฉพาะถ้าหากชาติชาย เชี่ยวน้อย ถ้าเมื่อกลับมาแล้วได้เช็คร่างกายให้ดีจริง ๆ แล้ว ร่างกายมีความต้านทานพอ แล้วก็สามารถที่จะชกต่อไป ก็น่าจะให้ชกได้ แต่รู้สึกสงสัย จึงให้ทุกคนนึกว่าถ้ามีข่าวใด ๆ เกี่ยวข้องกับชาติชายแล้วก็ให้เข้าใจในข่าวนั้นให้ดี

ได้พูดถึงเรื่องต่าง ๆ มาแล้ว ขอกลับมาพูดถึงเรื่องเลือกตั้ง ก่อนนี้เราได้เลือกโฆษกด้วยวิธีต่าง ๆ กัน แล้วเราก็ได้โฆษกหน้าเดียวกันอยู่เสมอ โฆษกหน้านี้ที่จริงก็ได้ทำหน้าที่มาหลายครั้งหลายคราวมากมายแล้ว ตั้งแต่สมัยสภาร่างรัฐธรรมนูญก็เป็นโฆษก ไม่ใช่โฆษกของสภา โฆษกของดนตรี มาถึงจวนจะมีรัฐธรรมนูญก็เป็นโฆษก ได้รับเลือกด้วย วิธีการออกเสียงด้วยเสียงเชียร์ ด้วยการปรบมือด้วยการไม่ปรบมือ ด้วยการยิ้ม ด้วยการหน้าบึ้ง แล้วก็ด้วยวิธีต่าง ๆ ถ้านิตยสารนี่เขาทราบก็คงยุ่งกันใหญ่ วิธีเลือกตั้งของเราที่จริงก็ได้ผลดี ตอนนี้ มาปีนี้มีวุฒิสภาแล้วก็มีสภาผู้แทน เลยเกิดความคิดว่าอยากที่จะมีโฆษกสองคน คนหนึ่งเป็นโฆษกที่ได้รับการเลือกตั้ง อีกคนหนึ่งด้วยการเลือก เพราะวุฒิสภานั้นในรัฐธรรมนูญ จำไม่ได้ว่ามาตราไหนมีมากเหลือเกิน ว่าพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง ก็รู้สึกว่าอยากตั้งโฆษกด้วยวิธีนี้ โฆษกหน้าเก่าให้เป็นวุฒิโฆษกพูดอย่างนี้เพราะว่าขี้เกียจที่จะต้องบอกว่าใครจะเป็นผู้ที่มารับสมัครอะไรต่าง ๆ อย่างไร ๆ ก็ได้คนนี้ แล้วเขาก็วันนี้เขาก็มีหน้าตาแช่มชื่นขึ้นไปแล้ว คือไม่อย่างนั้นหน้าเง้าอาจไม่ค่อยสบายใจหมู่นี้ คราวนี้สำหรับโฆษกที่เลือกจะทำอย่างไร ถ้าจะรับสมัครก็เชื่อได้แน่ว่าจะไม่มีใครรับสมัคร กลัวว่าเดี๋ยวจะต้องเป็นพรรคโน้นพรรคนี้อะไร เป็นอันว่าทำตามนี้ เมื่อวันนี้เป็นวันที่จะมีการนำเงินมาสำหรับทุนมูลนิธิอานันทมหิดลด้วย ก็ขอขานชื่อกรรมการมูลนิธิอานันทมหิดลสาขาธรรมศาสตร์ แล้วก็คนไหนท่านไหน ฯพณฯ ไหน จะเป็นที่สบใจของผู้ฟัง ก็ให้เลือกคนนั้นเป็นโฆษกที่สอง ไม่มีเบอร์ ไม่เหมือนกับการเลือกตั้ง ไม่ใช่การเลือกตั้งที่ผ่านมาแล้ว มีเบอร์หนึ่งถึงเบอร์สิบสอง ไม่ใช่เบอร์หนึ่งถึงเบอร์หกสิบ หรืออะไรเท่าไหร่ แล้วก็ทุกคนไม่ทราบว่าสังกัดพรรคอะไร ก็ถือว่าเป็นอิสระทั้งนั้น แล้วก็อาจมีบางท่านไม่ได้มา ส่วนมากคงไม่ได้มาก็มี ๑. ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ (เสียงปรบมือ) รู้สึกว่ามีคนนิยมมากมายจริง ๆ ต่อไปที่ ๒ เบอร์ ๒ นายบุญมา วงศ์สวรรค์ อยู่หรือเปล่า (เสียงปรบมือ) ไม่ได้มา แต่ก็รู้สึกว่ามีคนก็นิยมเหมือนกัน ๓. ศาสตราจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ (เสียงปรบมือ) เป็นที่นิยมมากแต่ท่านไม่ได้มา แล้วก็ ๔. ม.ร.ว คึกฤทธิ์ ปราโมช (เสียงปรบมือ) นี่ท่านผู้นี้ไม่ได้มาแน่เพราะว่าอยู่ที่โรงพยาบาล ท่านไม่สบาย ๕. ศาสตราจารย์ดอกเตอร์อดุลย์ วิเชียรเจริญ (เสียงปรบมือ) นี่ไม่เข้าเกณฑ์แล้วเพราะว่าเป็นวุฒิโฆษกแล้ว ๖. ศาสตราจารย์ดอกเตอร์ประกอบ หุตะสิงห์ (เสียงปรบมือ) ท่านไม่ได้มา ๗. ศาสตราจารย์ดอกเตอร์ศักดิ์ ผาสุกนิรันดร์ ไม่ได้มา (เสียงปรบมือ) เอ๊ะ นี่ก็มีสองท่านที่มา ๘. นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ไม่ได้มาเหมือนกัน ๙. นายเสน่ห์ จามริก (เสียงปรบมือ) อยู่ไหนไม่ได้มาหรือ เอ๊ะหายาก ๑๐. ดอกเตอร์เกษม ศิริสัมพันธ์ (เสียงปรบมือ) ก็ดูว่ามีคนนิยมเหมือนกัน ๑๑. ดอกเตอร์พยอม สิงห์เสน่ห์ (เสียงปรบมือ) ไม่ได้มาแต่รู้สึกว่ามีแฟนมาก ๑๒. นายประภาศน์ อวยชัย (เสียงปรบมือ) ตกลงมีเบอร์ ๑ เบอร์ ๗

แล้วก็เบอร์ ๑๐, ๑๑ แล้วก็ ๑๒ ตามเสียงเครื่องวัดเสียงในหูนี้ ข้างฟังไม่คอยดีนะ ได้ความว่าศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นแซมเปียน (เสียงปรบมือ) ไม่ทราบว่าท่านศาสตราจารย์สัญญา จะรับหรือไม่รับ ถ้าไม่รับก็ให้บอกว่า ไม่รับ แล้วก็จะได้บอกว่าคนไหนเป็นคนที่สอง (เสียงปรบมือ) ท่านศาสตราจารย์สัญญา ไม่รับเพราะท่านเป็นผู้ใหญ่ แล้ว แล้วท่านก็อยากที่จะฟังเอง ท่านเหนื่อยมาแล้วในการที่จะต้องสอนต้องนั่งศาลต้องทำอะไร ๆ ท่านก็ขอพัก ทีนี้ ก็ที่สองตามเครื่องรับข้างนี้ว่าเป็นเบอร์ ๑๒ (เสียงปรบมือ) ก็คงเป็นที่พอใจแล้ว หวังว่าเบอร์ ๑๒ จะรับ รับหรือไม่ รับ อะไรนะ ไม่ค่อยได้ยินเขาพูด (เสียงปรบมือ) อาจารย์ประภาศน์ บอกว่าไม่รู้เรื่องเพลง ใครว่าจะมาเล่นเพลง (เสียงปรบมือ) ก็ตกลงเมื่อเราไม่พูดถึงเรื่องเพลง ก็นับว่าถือว่ารับได้แล้ว (เสียงปรบมือ) ก็เป็นอันว่าเรามีวุฒิโฆษก แล้ว แล้วก็มีจะเรียกว่าโฆษกราษฎร์ก็ได้ แล้วก็ดำเนินกิจการต่อไปได้ตามที่ท่านอธิการได้ขอ คือมีการเล่นดนตรี แล้วก็ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นประเพณีตามเรื่องตามราวของการเล่นดนตรี แล้วก็อาจมีการมาปรับทุกข์เรื่องการสอบไล่ ด้วย นี่เขาสองคนนี่เขาสอบไล่เสร็จแล้ว เขาจะเยาะเย้ยพวกเรา (เสียงฮา) ไม่ทราบว่าเขาจะว่ายังไงนะ ก็รู้สึกถึง เวลาอันสมควรที่จะเริ่มการบรรเลง เพราะว่านักดนตรีนี่เขาอยากเล่น เขาอุตส่าห์ออมกำลังเอาไว้ ไม่อย่างนั้นถ้าไม่ ได้เล่นปากจะไม่บวม (เสียงปรบมือ) ต้องเชิญโฆษก รู้สึกว่าเล่นตัวมาก อ้อมาแล้ว ออกไม่ได้ ประชาชนคับคั่ง ก็ขอ ให้โฆษกวุฒิโฆษกอยู่ทางนี้ แล้วอีกคนหายไปไหนไม่ทราบ ถ้าจะไปหาเสียงต่อ ขอมอบให้โฆษก ที่จริงเพลงแรกก็ ควรจะเป็นตามประเพณี เพลงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

(ต่อไปเป็นการแสดงดนตรี สุดท้ายจึงพระราชทานพร)

การที่จะให้พรให้สอบได้ก็เคยพูดมาทุกปีว่า ต้องมีองค์ให้ครบ ให้ครบองค์ คือ ต้องได้เล่าเรียนมาเอาใจใส่ มาตลอดแล้วก็ต้องทวน จึงจะมีความรู้ที่อยู่ในตัว ถึงเวลาสอบจะต้องฟังคำถามหรือดูคำถาม อ่านคำถามที่ถูกเขา ถามว่าอย่างไร ครูถามว่าอย่างไร แล้วก็เป็นสิ่งที่เราเรียนทั้งนั้น ก็ฟื้นความจำที่ได้ท่องเอาไว้แล้วก็ตอบ นี้ก็ หมายความว่าให้มีสติให้มีความใจเย็นรวมทั้งมารวมกับความขยันที่มีอยู่ก่อน ก็ทำให้สอบได้ ถ้าเป็นการสอบ สัมภาษณ์ ก็ต้องใจเย็นอย่างที่สุด เพราะว่าเราโดยมาก เมื่อเข้าห้องที่จะถูกสัมภาษณ์ก็จะทำให้เราตื่นเต้น ก็สงบสติ อารมณ์ไว้ให้มีความสามารถที่จะนำเอาความรู้ที่มีอยู่แล้วออกมา แล้วก็อีกข้อหนึ่งการสอบของครูอาจารย์สอบลูก ศิษย์นั้นสอบในสิ่งที่รู้ ไม่ใช่ในสิ่งที่ไม่รู้ ให้จำเอาไว้ ถ้าครบองค์แล้วก็ขอให้ทุกคนมีพลังจิตให้สามารถรวบรวมสติ แล้วก็สามารถที่จะรวบรวมความรู้มาตอบคำถามที่เป็นข้อสอบ และเมื่อสอบแล้วก็ให้ถูกต้อง จะได้สอบได้ เป็นการ

ผ่านขั้นหนึ่งที่สำคัญในชีวิต แล้วจะได้มีทางได้เรียนต่อไปให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นจนกระทั่งได้รับปริญญา ได้รับความสำเร็จในทางการเล่าเรียน เพื่อที่จะเป็นพลเมืองที่เป็นกำลังแข็งแรงของบ้านเมือง สามารถรักษาความเป็นปึกแผ่นของบ้านเมืองของเรา แล้วก็มีเกียรติมีความก้าวหน้า นี่เป็นส่วนพร บัดนี้ก็ครบทุกอย่าง เหลือแต่เพลงที่จะปิดรายการก็คงต้องปิดรายการเสียที แล้วก็จะได้พบกันที่อื่น ก็คงพบกันที่สนามหลวง หรืออาจพบกันตามทางที่ไหนที่ไหนก็ได้ พบกันอย่างนี้ก็คงต้องรออีกประมาณปีหนึ่ง แล้วก็เขาเตรียมแล้วก็เริ่มต้นได้.

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่โต๊ะครูและนักเรียนจากภาคใต้
เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
ณ ศาลาผกาภิรมย์

วันพุธ ที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้พบกับครูและนักเรียนจากจังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานี และสตูล ในโอกาสที่เข้ามาประชุมสัมนาในพระนครคราวนี้ ขอแสดงความยินดีกับโรงเรียนที่ได้รับรางวัลของทางราชการในการจัดโรงเรียนดีทั่วกัน

ข้าพเจ้าพอใจมากที่ได้ทราบว่า มีปอเนาะได้รับฐานะเป็นโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีก และปีนี้มีโรงเรียนได้รับรางวัลอันดับพิเศษด้วยถึงสองโรงเรียน ที่เป็นดังนี้น่าจะเข้าใจได้ว่า ท่านทั้งหลายพยายามปรับปรุงโรงเรียนของท่านเข้มแข็งยิ่งขึ้น และงานของท่านที่ทำได้ผลดียิ่งขึ้น ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะได้เห็นทุกคนมีความตั้งใจอันแน่วแน่ที่จะปรับปรุงหลักสูตรและวิชาการต่าง ๆ ที่สอนในปอเนาะ เพราะเยาวชนในแต่ละจังหวัดจะมีอนาคตแจ่มใสได้ ก็โดยได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่ดี มีโอกาสได้รับความรู้พื้นฐาน สำหรับนำไปสู่การศึกษาระดับสูงยิ่งขึ้นไปจนกระทั่งถึงขั้นอุดมศึกษา ถ้าท่านทั้งหลายเล็งเห็นประโยชน์ที่จะมาในวันข้างหน้า มีกำลังใจที่จะปฏิบัติการทุกอย่างเพื่อความเจริญด้วยความเข้มแข็ง งานต่าง ๆ ก็จะสำเร็จลุล่วงไปได้สมประสงค์โดยไม่ยากนัก

ในโอกาสที่ทางราชการจัดให้เข้ามาประชุมสัมมนากันในพระนคร ขอให้ท่านได้ตั้งใจศึกษาสังเกตสิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ไว้ เพื่อเพิ่มพูนความรอบรู้ และนำไปใช้ในหน้าที่ ขอให้กล้าแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และกล้าซักถามในสิ่งที่ข้องใจสงสัย โดยถือว่าความรู้ความเข้าใจที่กระจ่างและถูกต้องนั้น จะช่วยให้ปฏิบัติงานได้โดยสะดวกใจ และได้ผลสมบูรณ์ที่สุด

ขออวยพรให้การประชุมสำเร็จผลสมตามความมุ่งหมาย ขอให้คณะครูนักเรียนพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกคนมีความสุขทั้งด้วยกายและด้วยใจ มีพลานามัยอันสมบูรณ์ สามารถกระทำหน้าที่ให้เกิดความมั่นคงและความก้าวหน้าแก่ตนเอง แก่จังหวัดและแก่ประเทศชาติได้ สมตามความตั้งใจทุกประการ.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานพระพุทธนวราชบพิตรประจำจังหวัดน่าน

วันจันทร์ ที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีมาก ที่ได้มาเยี่ยมจังหวัดน่าน และมาพบกับท่านทั้งหลายอย่างใกล้ชิด ขอขอบใจท่านทุกคน ที่พร้อมกันมาต้อนรับด้วยน้ำใจไมตรี จังหวัดน่านเป็นจังหวัดใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์และความเจริญทางวัฒนธรรมประเพณีมั่นคงมาช้านานแล้ว จึงได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดชายแดนที่สำคัญตลอดมาทุกสมัย ท่านทั้งหลายควรจะภาคภูมิใจ และร่วมกันรักษาชื่อเสียงความสำคัญทั้งนี้ไว้ให้ยั่งยืน

ข้าพเจ้ามาเยี่ยมท่านครั้งนี้ ได้นำพระพุทธนวราชบพิตรมามอบให้ด้วย พระพุทธนวราชบพิตรนี้ ข้าพเจ้าสร้างขึ้นสำหรับมอบให้เป็นพระพุทธรูปประจำจังหวัด ที่บัวฐานข้าพเจ้าบรรจุพระพิมพ์ไว้องค์หนึ่ง เป็นพระซึ่งทำด้วยผงศักดิ์สิทธิ์ที่ได้มาจากทุกจังหวัดทั่วราชอาณาจักร มีผงศักดิ์สิทธิ์จากปูชนียสถานและปูชนียวัตถุของจังหวัดน่าน เช่น ผงจากองค์พระธาตุแช่แห้งและผงทองจากองค์พระเจ้าทองทิพย์เป็นต้น รวมอยู่ด้วย ข้าพเจ้าถือว่าพระพุทธนวราชบพิตรนอกจากจะเป็นเครื่องหมายแทนคุณพระรัตนตรัยอันเป็นที่เคารพสูงสุดแล้ว ยังเป็นเครื่องหมายแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติไทยและคนไทยอีกด้วย จึงได้บรรจุพระพิมพ์ซึ่งทำด้วยผงศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าว ให้เป็นพระพุทธรูปสำคัญประจำจังหวัด และนำมามอบให้แก่ท่านเอง

ขอท่านทั้งหลายจงรับพระพุทธนวราชบพิตรไว้ เพื่อเป็นสิริมงคลสำหรับจังหวัดและสำหรับตัว เป็นที่ยึดเหนี่ยวของจิตใจในการที่จะกระทำความดี และขอให้ระลึกไว้เสมอเป็นนิตย์ว่า ในการประกอบการงานทั้งปวงนั้นทุกคนต้องมีความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร ต้องรู้จักคิดพิจารณาด้วยปัญญาและความรอบครอบ ประกอบด้วยความอะลุ้มอล่วยถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน มีเมตตามุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน ยึดมั่นในความสามัคคีและความซื่อสัตย์สุจริต ถือเอาประโยชน์ร่วมกันเป็นจุดประสงค์สำคัญ จึงจะสามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้สำเร็จผลโดยสมบูรณ์ได้ และสามารถรวมกำลังกันรักษาความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของจังหวัด พร้อมกับพัฒนาให้เจริญรุดหน้าต่อไปในทุก ๆ ทางได้

ขออานุภาพพระรัตนตรัยและพระพุทธนวราชบพิตร จงปกปักรักษาท่านทั้งปวงให้แผ้วพ้นจากทุกข์และภัยทุกประการ บันดาลให้เกิดความสุข ความสวัสดี และความสมัครสมานสามัคคีอันแน่นแฟ้น ให้ทุกคนสามารถประกอบกรณียกิจใหญ่น้อยตามหน้าที่สำเร็จลุล่วงได้ดังประสงค์ บังเกิดความก้าวหน้ารุ่งเรืองแก่จังหวัดน่าน และแก่ประเทศชาติไทยยิ่งขึ้นสืบไป.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ผู้เข้าเฝ้า ฯ รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มอบอิสริยาภรณ์ให้แก่ท่านที่ได้บำเพ็ญประโยชน์แก่ทางราชการ ทั้งโดยหน้าที่ในราชการและโดยหน้าที่ของพลเมืองดี ท่านทั้งหลายนับว่าได้ทำหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง และแม้แต่ละคนจะมีหน้าที่ต่างกัน ก็ได้ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดทุกกระทรวงทบวงกรมและทุกหน่วยราชการ เพื่อที่จะให้การงานรุดหน้าไป และให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยแก่ประเทศ เรื่องการร่วมมือกันปฏิบัติงานนี้ ยกตัวอย่างให้ดูได้ เมื่อวานนี้ไปจังหวัดน่าน[๓] ก็ได้ไปประสบเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า ถ้าไม่มีความร่วมมือกันอาจทำให้เสียงานและความมั่นคงของประเทศด้วย ที่จังหวัดน่านนั้น มีเหตุการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้นทางทิศตะวันออก เมื่อวานซืนหน่วยตำรวจชายแดนพลร่มที่ตำบลบ้านด่านถูกผู้ก่อการร้ายหรือในสถานการณ์เช่นนั้น เรียกได้ว่าผู้รุกราน เข้าล้อม จนถึงเมื่อวานนี้ก็ยังล้อมอยู่ต้องส่งเครื่องบินโดยเฉพาะเฮลิคอปเตอร์ไปช่วย เฮลิคอปเตอร์ลงไปช่วยนำคนเจ็บขึ้นมาได้ ๕ นาย คนตายอีก ๒ ศพ นำไปส่งที่เชียงใหม่ แต่กว่าจะบินลงไปช่วยได้ก็ถูกระดมยิงยับเยินไปด้วยกันทุกลำ เฮลิคอปเตอร์ที่ไปช่วยนั้นมีทั้งของกองทัพบก กองทัพอากาศ และของตำรวจ ถึงจะเป็นเฮลิคอปเตอร์ชนิดเดียวกันก็อยู่คนละเหล่า ถ้าแต่ละเหล่าไม่รู้จักร่วมมือกันไม่รู้จักปฏิบัติการร่วมกัน ก็จะทำงานไม่สำเร็จ เหตุการณ์เมื่อวานนี้ยังทำให้เห็นอีกด้วยว่า ถ้าเราไม่ร่วมมือกัน จะมีความมั่นคงไม่ได้ มิใช่แต่ ๓ เหล่าที่กล่าวแล้วเท่านั้นที่จะต้องรวมมือกัน ยังมีทางฝ่ายปกครองด้วย คือตั้งแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดลงไปจนถึงข้าราชการในอำเภอและตำบล ที่จะต้องร่วมกันในงานทุก ๆ ด้าน เช่น การศึกษา การสาธารณสุข ทุกส่วนราชการจะต้องร่วมมือกัน มิฉะนั้นประเทศชาติจะล่มจม แต่ละคนมีหน้าที่ที่จะต้องทำ ต้องทำให้ดีที่สุด แต่เท่านั้นยังไม่พอ ต้องนึกด้วยว่างานของตัวจะต้องสัมพันธ์กับงานของคนอื่น เพราะถ้าไม่สัมพันธ์กับงานของคนอื่นงานที่ตัวทำอาจเปล่าประโยชน์ก็ได้ หรือถ้าไปปีนเกลียวกับหน่วยอื่นก็อาจเป็นผลร้ายยิ่งขึ้นไปอีก จึงอยากถือโอกาสนี้ฝากความคิดไว้ว่าทำงานใด ๆ ขอให้ทำด้วยความตั้งใจจริง ๆ ทำตามหลักวิชา ตามหลักของธรรมะ และยิ่งกว่านี้ขอให้ทำหน้าที่ของพลเมืองดี ผู้มีความรู้ ตามหน้าที่ของผู้มีตำแหน่งเหมาะสมที่จะทำงานใหญ่ด้วย เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ประถมาภรณ์ช้างเผือก ประถมาภรณ์มงกุฎไทย ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก รวม ๑๑๑ ราย เนื่องในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาปี ๒๕๑๑ และผู้ได้รับพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยาอีก ๑ ราย

(๓) เสด็จ ฯ ไปพระราชทานพระพุทธนวราชบพิตรประจำจังหวัดน่าน เมื่อ ๑๐ มีนาคม ๒๕๑๒

ยืนยงถาวร มีความก้าวหน้า และความเจริญรุ่งเรืองในสมัยนี้ ถ้าไม่ทำงานด้วยกันเราจะไม่มีที่อยู่ ขอฝากข้อคิดนี้ไว้ ขอให้ทุกคนมีกำลัง คือกำลังใจกำลังกายที่สมบูรณ์ เพื่อที่จะปฏิบัติงานของตน ขอให้ทุกคนประสบความเจริญรุ่งเรืองในการงานทั้งของตนและในส่วนรวม.

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดงานวัน "นิติศาสตร์จุฬา"[๒]

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ได้ทราบว่ารายได้จากการจัดงานได้นำไปใช้เป็นประโยชน์ นอกจากนั้นก็ได้นำมาใช้สำหรับช่วยครอบครัวเจ้าหน้าที่ที่เสียชีวิตในการป้องกันประเทศ การที่ได้นำเงินไปใช้ในการช่วยเหลือต่าง ๆ นี้ก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะในเมืองไทยนี้ความรู้ในด้านกฎหมายของประชาชนทั่วไปยังมีน้อยเกินไป หลักของต่างประเทศที่ว่าประชาชนทุกคนย่อมทราบกฎหมายนั้น เรารับมาเป็นหลักปฏิบัติในการปกครองของบ้านเมือง แต่ถ้าจะถือหลักนี้โดยอาศัยความรู้ของประชาชน ก็เป็นไปไม่ได้

กฎหมายกับความเป็นอยู่ที่เป็นจริงอาจขัดกัน และในกฎหมาย ก็มีช่องโหว่มิใช่น้อย เพราะเราปรับปรุงกฎหมายและการปกครองอย่างโดยอาศัยหลักการของต่างประเทศ โดยมิได้คำนึงถึงความเป็นอยู่ของประชาชนว่าในที่ใดเป็นอย่างไร ร้ายกว่านั้นก็ไม่คำนึงถึงว่าการปกครองของทางราชการบางทีไปไม่ถึงประชาชนด้วยซ้ำ จึงทำให้ประชาชนต้องตั้งกฎหมายของตนเอง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเลว เป็นแต่มีบางสิ่งบางอย่างขัดกับกฎหมายของทางบ้านเมือง เช่นอย่างทางแถวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เมื่อปีสองปีมานี้ มีเจ้าหน้าที่เข้าไปในหมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่งชาวบ้านเป็นผู้ที่อพยพย้ายมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช มาตั้งหมู่บ้านอยู่ใกล้ขอบป่าสงวน คือเรียกว่าล้ำเข้าไปในป่าสงวนบ้าง คนเหล่านั้นเข้ามาทำมาหากินและอยู่กันด้วยความเรียบร้อย หมายความว่าได้มีการปกครองหมู่บ้านของตนเอง ไม่มีโจรไม่มีผู้ร้าย มีการทำมาหากินที่เรียบร้อย ขาดแต่อย่างเดียวคือนายอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ก็จะเป็นประชาธิปไตย ซึ่งแท้จริงเขาเป็นประชาธิปไตยยิ่งกว่าที่จะเอานายอำเภอมาปกครองเขาเสียอีก แต่ว่าเมื่อขาดนายอำเภอหรือเจ้าหน้าที่เขาก็เลยไม่เป็นประชาธิปไตย และปรากฏว่าเขากลายเป็นผู้ร้ายจวน ๆ จะเป็นผู้ก่อการร้ายคอมมูนิสต์

เราไม่ได้ปรารถนาเลยที่จะให้มีผู้ก่อการร้ายคอมมูนิสต์ในประเทศไทย แต่เราก็สร้างขึ้นมาเองโดยไปชี้หน้าชาวบ้านที่เขาปกครองตัวเองดีแล้ว เรียบร้อยแล้ว เป็นประชาธิปไตยอย่างดีอย่างชอบแล้ว ว่าบุกรุกเข้ามาอยู่ในป่าสงวน

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นายอุกฤษ มงคลนาวิน อาจารย์ที่ปรึกษานิสิตแผนกวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย นำคณะกรรมการจัดงานวัน "นิติศาสตร์จุฬา ฯ" จำนวน ๔๐ คน เฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงิน ซึ่งเป็นรายได้ส่วนหนึ่งในการอภิปรายในหัวข้อ "ความมั่นคงของชาติ" เมื่อ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๒ เพื่อพระราชทานเป็นทุนการศึกษาแก่บุตรธิดาของผู้เสียชีวิตในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย

และขับไล่ให้เขาย้ายออกไปคนเหล่านั้นเขาทำการงานเข้มแข็ง ทำงานดีตลอดเวลาหลายปีมาแล้วจากนครศรีธรรมราช ไม่เคยทำลายป่า แต่บังเอิญกฎหมายบอกว่าป่าสงวนนั้นใครบุกรุกไม่ได้ เขาจึงเดือดร้อน ป่าสงวนนั้นเราขีดเส้นบนแผนที่ เจ้าหน้าที่จะไปถึงได้หรือไม่ได้ก็ช่าง และส่วนมากก็ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่ได้ไป ดังนั้นราษฎรจะทราบได้อย่างไรว่าที่ที่เขาเข้ามาอาศัยอยู่เป็นป่าสงวน และเมื่อเราถือว่าเขาเป็นชาวบ้าน ก็ไปกดหัวเขาว่าเขาต้องทราบกฎหมาย แต่กฎหมายอย่างนี้เป็นแต่เพียงขีดเส้นทับเขาไม่ใช่กฎหมายแท้ ที่เป็นกฎหมายก็เพราะพระราชบัญญัติป่าสงวนเป็นกฎหมาย ซึ่งจะให้เขาทราบเองเป็นไปไม่ได้ เพราะทางฝ่ายปกครองไม่ได้นำเอากฎหมายนั้นไปแจ้งแก่เขา สมัยโบราณจะให้ทราบเรื่องอันใดเขาต้องตีกลอง มาสมัยผู้ใหญ่ลีก็ยังตีกลอง แต่ว่านี่ไม่มีผู้ใหญ่ลีจะตีกลอง ประกาศด้วยปากหน่อยเดียว ก็เหมือนยังไม่มีกฎหมาย จึงไม่ใช่เรื่องที่จะไปว่าเขาว่าไม่ทราบกฎหมาย ประชาชนย่อมทราบแต่ว่าการปกครองไม่ดี และโดยประการนี้จึงทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่กฎหมายเพราะต่างคนต่างมีผิดมีถูกด้วยกันอยู่ ทางกฎหมายก็ว่ามีกฎหมายแล้วก็มีอำนาจเจ้าหน้าที่ ทางประชาชนก็ว่าการเข้ามาทำกินเป็นกฎหมาย ทีนี้เมื่อขัดกันก็เกิดความเดือดร้อนทั้งสองฝ่าย จึงเป็นหน้าที่ของผู้รู้กฎหมายที่จะต้องไปทำความเข้าใจ คือไม่ใช่ไปกดขี่ให้ใช้กฎหมายโดยเข้มงวด แต่ไปทำให้ต่างฝ่ายเข้าใจว่าเราอยู่ร่วมประเทศเดียวกันต้องอยู่ด้วยกันด้วยความอะลุ้มอล่วยไม่ใช่กดขี่ซึ่งกันและกัน เมื่อไม่กี่วันมานี้ไปที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ไปพูดถึงคำพอสมควรว่าเป็นหัวใจของประชาธิปไตย อธิบายว่าคนเรามีสิทธิเสรีภาพ แต่ถ้าใช้สิทธิเสรีภาพของแต่ละคนเต็มร้อยเปอร์เซนต์ เชื่อว่าจะต้องไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของคนอื่นด้วย คนเราจึงมีสิทธิเสรีภาพเต็มร้อยเปอร์เซนต์ไม่ได้ ต้องมีพอสมควร เสรีภาพต้องมีจำกัดจะว่าไม่จำกัดไม่ได้ ในสังคมหรือในประเทศเสรีภาพของแต่ละคนจะต้องถูกจำกัดด้วยเสรีภาพของผู้อื่น จึงเห็นได้ว่า “พอสมควร” เป็นสิ่งที่สำคัญ

สำหรับนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ “พอสมควร” ก็เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเราจะปกครองหรือช่วยให้บ้านเมืองมีชื่อมีแป เราจะปฏิบัติตรงตามกฎหมายทั้งหมดไม่ได้ เพราะถ้าเราดูกฎหมายอย่างเช่นเมื่อวานนี้ได้ดูกฎหมายการพิมพ์ มาตรา ๓๖ ที่ว่า เมื่อมีการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ ซึ่งเจ้าพนักงานการพิมพ์เห็นว่าอาจขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเป็นต้น เจ้าพนักงานการพิมพ์มีอำนาจเรียกตัวผู้โฆษณามาตักเตือน สั่งให้เสนอเรื่องที่จะพิมพ์ให้ตรวจก่อนหรือกระทำอย่างอื่นต่อไปอีกจนถึงลงโทษจำคุก ทั้งนี้แล้วแต่จะตีความว่าฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่เพียงไร ดังนี้เราจึงเห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ที่ตราขึ้น เพื่อให้การพิมพ์ข้อความต่าง ๆ เป็นไปโดยเรียบร้อย

ไม่เบียดเบียนศีลธรรมของประชาชนไม่เบียดเบียนความมั่นคงของประเทศนั้น เมื่อนำมาปฏิบัติ ย่อมขึ้นอยู่กับการตีความทั้งสิ้น

นักกฎหมายทั้งหลายรวมทั้งนักกฎหมายในอนาคตด้วย จะต้องทราบว่ากฎหมายนั้นมีไว้สำหรับให้มีช่องโหว่ในทางปฏิบัติ ไม่ใช่ว่าจะทำได้ตรงไปตรงมาตามตัวบท จำต้องใช้ความพินิจพิจารณาอยู่เสมอ จึงต้องมีศาลไว้ถึงสามศาล ตั้งแต่ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ไปจนศาลฎีกา และแม้ถึงศาลฎีกาแล้วก็ยังถวายฎีกาได้อีก ถ้ากฎหมายร้อยเปอร์เซนต์ ปฏิบัติได้เหมือนกดปุ่มเครื่องจักร เราก็ไม่ต้องมีศาลฎีกาไม่ต้องถวายฎีกา เพราะว่าทุกสิ่งเรียบร้อยและยุติธรรม อันนี้เป็นข้อสนับสนุนว่าการที่ได้ตั้งศูนย์การให้ความรู้ในตำรากฎหมายให้คำแนะนำในทางกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง แต่เพื่อให้บรรลุผลจริง ๆ ทุกคนจะต้องคิดพิจารณาและต้องสำนึกว่ากฎหมายไม่ใช่เครื่องจักรแท้ ที่เรียกว่ากลไกของกระบวนการยุติธรรมไม่ใช่กลไกแต่เป็นสิ่งที่ต้องใช้สมองคิด และสมองนี้ออกจะยืดหยุ่นได้มาก จึงต้องพิจารณาให้รอบคอบและพยายามถ่ายทอดการพิจารณาอันรอบคอบนั้นให้เป็นหลักวิชาที่เป็นที่เข้าใจแก่ประชาชนและแก่ตนเอง ในด้านกฎหมายก็ขอฝากความคิดนี้ไว้

ในด้านอื่น ๆ นั้น ผู้ศึกษาในทางนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ก็จะมีหน้าที่ต่าง ๆ ต่อไปในด้านการศาลและในทางการปกครอง หมายความว่าถ้าไม่นับผู้ที่จะไปทำอาชีพอิสระนับเฉพาะผู้ที่จะทำราชการ ก็จะมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติเกี่ยวข้องกับประชาชนในด้านตุลาการและด้านการปกครอง ในด้านการปกครองนั้นก็สำคัญที่จะใช้หลักกฎหมาย ข้อนี้จะต้องใช้คำที่ไม่ค่อยดี คือความยืดหยุ่น ต้องขอให้พิจารณาคำนี้ให้รอบคอบสักหน่อย ได้เห็นมามากเหมือนกันว่าถ้าปกครองด้วยหลักที่แข็งแกร่งแล้ว แม้ว่าจะสุจริตเท่าไร ๆ ทุกสิ่งทุกอย่างก็พังหมด จึงต้องมีความยืดหยุ่น คือยืดหยุ่นในทางที่ดี เพราะความหยืดหยุ่นนี้ถ้าใช้ในทางดีก็ดี แต่ถ้าใช้ในทางยืดหยุ่นตามใจตัวก็อาจกลายเป็นทุจริตไป จึงใช้ลำบากยิ่งนัก ยิ่งตัวมีความกดดันต่าง ๆ อยู่ก็จะเป็นความทุจริตไปได้ง่าย ๆ เมื่อสามวันมานี้ไป[๑] จังหวัดน่าน ได้เห็นความลำบากในการปกครอง เพราะที่จังหวัดน่านการคมนาคมยังไม่สะดวก ท้องที่บางส่วนเจ้าหน้าที่เข้าไปไม่ถึง อย่างอำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง อำเภอปัว ซึ่งเต็มไปด้วยภูเขา เวลาที่บินผ่านไปที่หุบเขาข้างล่าง ก็กำลังมีการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างตำรวจพลร่มจากค่ายนเรศวรและตำรวจจากบ้านด่านกับผู้

---

(๑) เสด็จ ฯ ไปพระราชทานพระพุทธนวราชบพิตรประจำจังหวัดน่าน เมื่อ วันจันทร์ ที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๑๒

รุกรานที่เขาเรียกว่าพวกก่อการแม้ว ซึ่งรุกเข้ามาจากทางด้านเหนือในเขตประเทศลาวใกล้แม่น้ำงึม หมายความว่าแถวนั้นพวกที่มาจากต่างประเทศซึ่งไม่ได้มาด้วยความเป็นมิตรแต่เข้ามารุกรานนั้น เดินเข้าเดินออกได้ง่าย ๆ อย่างสบาย กฎหมายสำหรับประชาชนที่อยู่แถบนั้นจะถือกฎหมายไทยได้อย่างไร เพราะเจ้าหน้าที่ของเราไม่กล้าไป ไปอยู่ก็โดนตีโดนยิง โดนยิงก็ไม่ใช่ยิงด้วยปืนลูกซอง แต่เป็นปืนกลปืนครกรวมทั้งปืนที่ร้ายแรงต่าง ๆ อย่างที่ใช้ในสงคราม เมื่อเจ้าหน้าที่ของเราไม่สามารถเข้าไปถึงเช่นนั้นจะมีการปกครองได้อย่างไร จะเรียกว่าเป็นป่าสงวนได้อย่างไร ดูจะไม่มีทาง และก็พวกแม้วหรือพวกชาวเขาที่นั่น เราจะให้เขาทำตามกฎหมายของไทยเราได้อย่างไร เป็นปัญหาอยู่

ในด้านการปกครอง สิ่งเหล่านี้จะพาไปสู่ปัญหาที่ยุ่งยากยิ่งขึ้น ขอให้ทุกคนเรียนให้สำเร็จแล้วมาพิจารณาว่าต่อไปควรจะทำอะไรอย่างไร แต่หลักใหญ่ที่ได้ทำกันมาแล้วจนถึงวันนี้ก็คือรวมกลุ่มกันขึ้นมา แล้วจัดให้มีงานโดยมีอาจารย์ที่หวังดีที่เข้าใจกันมาช่วยจัดงานสร้างศูนย์ ศูนย์กลางที่ช่วยให้ประชาชนได้รับความสะดวกที่ดี ในการติดต่อกับประชาชนก็ขอให้เป็นการช่วยส่วนตัว และเมื่อพูดถึงหน้าที่ของตนก็ไม่ใช่ในทางรับหน้าที่ราชการ เพราะหน้าที่ราชการจะต้องไปสังกัดโน่นสังกัดนี่ มีผู้บังคับบัญชา มีผู้อยู่เหนือตัว แล้วต่อไปก็มีผู้ที่อยู่ใต้ตัว ขอให้พูดในฐานะที่เป็นนักศึกษา ในฐานะที่ตัวเป็นคนไทยที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว ช่วยกันให้ความรู้แก่ผู้ที่มีความรู้น้อยกว่า ให้ความสะดวกเพื่อให้อยู่เย็นเป็นสุขกันได้ ซึ่งจะเป็นการดีมาก และต่อไปก็จะต้องใช้สิ่งนี้รักษาสิ่งนี้ไว้เท่าที่จะทำได้ เพื่อที่บ้านเมืองของเราอยู่ด้วยการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยโดยแท้ตามจุดประสงค์ ตามหัวใจของประชาชนทั่วไปไม่ใช่ตามตัวหนังสือ

เมื่อมีโอกาสช่วยได้ดังนี้ก็ขอให้ทำต่อไป ขอให้รักษาอุดมคติรักษาความตั้งใจไว้ให้ตลอด ขอขอบใจที่ได้มีเจตนาที่ดีในการทำงานนี้ แล้วก็เป็นที่น่าพอใจอีกอย่างหนึ่งที่ร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อทำประโยชน์ในฐานะพลเมืองดีและในฐานะที่เป็นพลเมืองที่แสวงหาความรู้เพื่อความเจริญของตนเองและของประเทศชาติ ก็ขอให้สำเร็จกิจ ให้มีน้ำใจบริสุทธิ์ ตัดสินปัญหาชีวิตถูก รักษาตัวเองไว้ตลอดไปในชีวิตด้วยความดี.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ประธานกรรมการมูลนิธิช่วยเด็กปัญญาอ่อน ในพระบรมราชินูปถัมภ์ กับคณะ[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๑๒

ขอขอบใจในการที่ทุกฝ่ายได้ช่วยเหลือการกุศลในครั้งนี้ การบริจาคนี้เป็นการช่วยเด็กปัญญาอ่อนด้วย เป็นการช่วยเด็กที่ยากจนด้วย และการช่วยทั้งด้านการศึกษาและด้านอาชีพเป็นการกุศลแท้ นับว่าถูกต้องกับอาชีพของท่าน เงินที่มอบให้นี้เป็นเงินที่จะได้ใช้สร้างศูนย์วิจัยสำหรับเด็กปัญญาอ่อน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี เพราะในการช่วยเด็กปัญญาอ่อนนั้น จะต้องมีที่สำหรับวิจัย มีห้องสำหรับรักษา ช่วยให้เด็กปัญญาอ่อนมีความรู้และช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้

การช่วยนี้ไม่ช่วยเฉพาะเด็ก ข้อใหญ่ที่สุดคือช่วยครอบครัวของเด็กให้มีภาระน้อยลง ครอบครัวที่มีเด็กปัญญาอ่อนอยู่ย่อมมีภาระและความหนักใจในการที่จะต้องคอยปฏิบัติดูแลอยู่ตลอดเวลา และเมื่อไม่สามารถดูแลอย่างถูกต้องได้ก็ต้องปล่อยเด็กไว้เฉย ๆ ตามยถากรรม เป็นที่น่าเสียดาย ทางราชการตั้งโรงเรียนสอนเด็กปัญญาอ่อนขึ้น ก็ไปเกิดเป็นภาระหนักแก่โรงเรียนอีก ศูนย์วิจัยจะสามารถช่วยเด็กปัญญาอ่อนให้มีอาการดีขึ้นเท่ากับช่วยลดภาระให้แก่โรงเรียนและแก่ญาติของเด็กเหล่านั้น จึงจำเป็นต้องมีอย่างยิ่ง ที่ทุกคนได้จัดงานและช่วยงานด้วยประการต่าง ๆ เป็นกุศลอย่างยิ่ง การลงแรง การให้เพื่อให้สังคมดีขึ้น มีความสะดวก มีความสบาย โดยอาศัยวิธีช่วยกันทำ ไม่ใช่แบบรอให้ทางราชการหรือคนอื่นมาทำ ทุกคนมีหน้าที่ที่จะช่วยให้บ้านเมืองเจริญ มีความสุข และให้ประชาชนอยู่ดีกินดี สิ่งที่ท่านทำอยู่นี้เป็นหน้าที่ของพลเมืองผู้เป็นส่วนหนึ่งของประเทศ ที่จะต้องช่วยกันทะนุบำรุงบ้านเมืองทุก ๆ ด้าน ขอนุโมทนา ขอให้กุศลเจตนาและผลของการที่ทำบันดาลให้ท่านทั้งหลายมีความสุขความรุ่งเรืองในกิจการที่ทำในหน้าที่ของแต่ละคน ขอให้มีสติรอบคอบ มีใจและกายสมบูรณ์ และมีความเจริญโดยทั่วกัน.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) คุณหญิงเลขา อภัยวงศ์ ประธานกรรมการมูลนิธิช่วยเด็กปัญญาอ่อน ฯ กับคณะ มีสโมสรกอล์ฟทหารอากาศ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย รวม ๑๙ คน และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรณ์มงคลการ กับคณะ มีเจ้าของโรงภาพยนตร์ในกรุงเทพ ฯ ครูอาจารย์ นักเรียน รวม ๓๓ คน เฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิช่วยเด็กปัญญาอ่อน ฯ สำหรับเป็นทุนสร้างตึกวิจัยเพื่อศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของบุคคลปัญญาอ่อน ในการนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานโล่สมณาคุณของมูลนิธิ ฯ แก่องค์การที่บริจาคเงินครั้งนั้นด้วย

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานเนื่องในวันงานการศึกษาสัมพันธ์
ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษาถนนประสานมิตร

วันเสาร์ ที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๑๒

ก่อนอื่นต้องขอชม และขอแสดงความยินดีแก่ท่านรัฐมนตรีในปฐมกิจของท่าน บัดนี้ก็ขอให้ทุกคนนั่งลงเพื่อให้สบาย ผู้ที่ยืนอยู่คนเดียวบนเวทีนี้ก็ไม่สบาย ที่ไม่สบายเพราะว่า ข้างหน้านี้เป็นส่วนหนึ่งแล้วข้างหลังเป็นอีกส่วนหนึ่ง เท่ากับต้องแสดงภาพยนตร์แบบ ไม่ใช่ซีเนรามา มันยิ่งกว่า มันรอบด้าน ๓๖๐ องศา จึงมีความลำบากใจเพราะว่าถ้าพูดให้คนข้างนอกข้างหน้าได้ยิน ข้างหลังเขาไม่ได้ยิน ถ้าพูดให้คนข้างหลังได้ยิน ข้างหน้าก็ไม่ได้ยิน จึงขอให้ฟังกันดี ๆ ด้วย ใครได้ยินเล่าให้คนที่ไม่ได้ยินให้ฟังให้ถูกต้อง แล้วก็เรื่องที่ท่านรัฐมนตรีว่านี่ก็เป็นอภินิหารอย่างยิ่งที่ได้มาพบกันในปฐมกิจนี้ เพราะว่าจริงอย่างท่านว่าที่อเมริกาว่า เราฉลองกันเป็นครั้งสุดท้าย ถ้าพบกันอีกจะเป็นคนธรรมดา คราวนี้มาพบหน้ากันอีกปรากฏว่าเป็นคนวิเศษ หรือพิเศษ ก็วิเศษกับพิเศษนี้เป็นคำเดียวกัน แต่ถ้าใช้คำว่าวิเศษก็อาจไม่ดีเหมือนกัน เพราะว่าท่านจะต้องโต้แย้งว่าไม่ใช่เป็นคนวิเศษ เป็นคนธรรมดา ทำหน้าที่รับสนองพระเดชพระคุณอย่างธรรมดาที่สุด ความจริงไม่ได้ยอท่าน ท่านเป็นคนวิเศษอยู่ดีเพราะว่า (เสียงปรบมือ) เวลาท่านพูดอะไรก็มีความหมายเสมอ ไม่เหมือนบางคนพูดแล้วก็ไม่มีความหมาย

อันนี้ที่ถืออยู่นี่อย่าตกใจ (เสียงฮา) เพราะว่าคนที่อยู่ข้างหลังนี่ ระยะสัก ๔ เมตร นี่เขาตกใจ เพราะบอกเขาว่า เมื่อไปที่ธรรมศาสตร์ได้พูดเพียง ๑ ชั่วโมง ๑๐ นาที มาที่นี่โดยที่เราเป็นพวกนักศึกษาการศึกษา เพื่อศึกษาวิจัยและเพื่อสอน น่ากลัวจะต้องมาวิจัยแล้วก็พูดถึงเรื่องที่พูดที่ธรรมศาสตร์ว่าได้พูดอะไรบ้าง ก็หมายความว่าใช้เวลา ๑ ชั่วโมง ๑๐ นาที สำหรับอ่านที่พูด แล้วก็ใช้เวลาอีกชั่วโมง ๑๐ นาที หรือกว่านั่นสำหรับอ่านข่าวในหนังสือพิมพ์แล้วก็ใช้อีกประมาณอีกเกือบ ๑ ชั่วโมง ๑๐ นาทีสำหรับวิจารณ์และแก้ข่าวรวมเป็น ๓ ชั่วโมง ๓๐ นาที รู้สึกว่าเขาก็น้อยใจว่า ถ้าพูด ๓ ชั่วโมง ๓๐ นาทีตั้งแต่บัดนี้ไป ก็เป็นเวลา ๒๑ นาฬิกา เกือบไปแน่ะ ๒๐ นาฬิกากว่า ก็รู้สึกว่าวิตกมากและน้อยใจมาก จึงบอกว่าเหล่านักดนตรีแกเตรียมเพลงเพียง ๔ เพลง (เสียงฮา) แล้วก็ไม่ทราบว่าเขาเตรียม ๔ เพลงจริงหรือไม่จริง แต่ว่าเมื่อวานนี้ก็ได้ข้อม ปรากฏว่าเตรียมหลายเพลง แบ่งเป็น ๓ จำพวก จำพวกที่เล่นด้วยโน้ต จำพวกที่เล่นไม่ได้ด้วยโน้ต และจำพวกที่ไม่มีโน้ตดู ก็ไม่ทราบว่าจะเอา ๓ อย่างนี้หรือเปล่า แล้วก็จะเอากี่เพลง บัดนี้ถ้าพูดถึงที่เตรียมไว้ว่าจะเล่น รู้สึกว่าหลายหน้าอยู่ แต่ว่าก่อนอื่นต้องมาบอกใน

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ที่นี้ว่า ดีใจมากที่ได้มีโอกาสมาวิทยาลัยวิชาการศึกษา แล้วพบปะตั้ง ๕ วิทยาลัยในคราวเดียวกัน นับว่าประหยัดมาก (เสียงฮาและปรบมือ) และดีใจอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นที่ในหอประชุมใหม่ ไม่ใช่ในที่ที่เคยแจกปริญญาเมื่อก่อนนี้ว่าอย่างนี้เพราะมีเหตุผล คราวที่แล้ว มาแจกปริญญาในสถานที่นี้ แล้วก็เกิดความดีใจในครั้งนั้นเหมือนกัน เพราะว่า ขอเล่านิทานให้นิดหน่อยว่าทำไมเวลาเชิญมาที่วิทยาลัยการศึกษาจึงกินเวลานานสำหรับตอบว่าจะมาหรือไม่มา เพราะว่ามานี่เป็นเวลาล่วงมาประมาณสองปีได้ มาที่วิทยาลัยการศึกษานี้เพื่อแจกปริญญา แล้วก็การแจกปริญญาในห้องสมุด และไม่เป็นของแปลก เป็นการประหยัด แต่ว่าวันนั้น เมื่อประมาณสองปีมาแล้ว วันนั้นตอนเช้าได้ทำฟัน คือว่าหมอฟันมา มาเจาะฟัน เจาะจนเกือบจะทะลุคางไป (เสียงฮา) จริง ๆ ถามหมอฟันข้างหลังน่ะ อย่างน้อยมีหนึ่งคน ว่าการเจาะฟันนั้นเกือบทะลุคาง เพราะว่าทะลุฟันซี่นั้นถึงราก ถอนเอาประสาทออก แล้วหมอฟันทั้งหลายก็สนุกสนาน (เสียงฮา) ก็ต้องบอกไปอย่างนั้น ไม่อย่างนั้นเขาเศร้ามาก (เสียงฮา) หมอฟันที่อยู่ข้างหลังก็ถอนประสาทออกไป แล้วก็ว่ายังมีอีก ก็ถอนอีก เอาออกไปจนกระทั่งสามอันแล้ว กินเวลาประมาณสองชั่วโมง เวลาประมาณบ่ายโมงครึ่งก็ยังไม่ได้รับประทานอาหาร ก็รับประทานไม่ไหวปากมันชาหมดเพราะยาที่เขาฉีดไว้ ยังอุตส่าห์ฉีดยาให้ (เสียงหัวเราะ) ประมาณบ่ายสองโมงกว่า ๆ ก็ต้องมาที่นี่ ไม่ใช่ห้องนี้ ที่ที่แจกปริญญา ฤทธิ์ของยาที่ยังอยู่ก็ยังสบายดี แต่ว่าหน้าตาไม่คอยดี ก็แจกปริญญาไป นับจำนวนไป ทีนี้ก็คราวหน้าก็น่ากลัวถึงกว่าพันแน่ คราวที่แล้วถึง ๙๙๙ (เสียงฮา) ไม่ถึงพัน นับจำนวนผู้ที่มารับปริญญาแล้ว ก็ดูนาฬิกา อย่างที่ดูนาฬิกาอยู่ที่นี่ ที่จริงก็ดีใจคราวนี้มีนาฬิกาแล้ว จะได้รู้เวลา นับไปนับมา แจกไปแจกมา ก็มีคนหนึ่งทำให้ตกใจ เขาเดินเข้ามา มารับปริญญา แล้วก็ด้วยความพอใจของเขา เขาร้องออกมาว่า “ทรงพระเจริญ” (เสียงฮา) ที่จริงก็แปลกหน่อยหนึ่งในพิธี ถ้าเป็นอย่างฝรั่งเขาก็ถือว่าการแจกปริญญานี่เป็นพิธีใหญ่มาก การแจกปริญญานี้ต้องใส่เสื้อครุย ใส่อะไรต่าง ๆ แล้วก็ต้องมีการพูดกันใหญ่ แต่ว่าในพิธีนั้นก็เดินเข้ามารับ แล้วก็ร้อง “ทรงพระเจริญ” ความจริงตอนนั้นก็กำลังหลับในอยู่ (เสียงฮา) ก็ตกใจตื่น (เสียงฮา) การแจกปริญญานั้นที่จริงเป็นเทคนิคสูงมาก คือว่าเครื่องของคนเราถ้าเปรียบเทียบกับเครื่องยนต์กลไก เราเสียเปรียบ เราปิดเครื่องอีกอย่างไม่ได้ แต่บังเอิญตอนนั้นการแจกปริญญาก็ส่วนแจกปริญญา ส่วนปวดฟันก็ส่วนปวดฟัน (เสียงฮา) ส่วนหลับในก็ส่วนหลับใน (เสียงฮา) เมื่อเสียงเขาบอกว่า “ทรงพระเจริญ” มาต้องโสตประสาทตกใจตื่นทั้งตัว แต่ว่าหลังจากตกใจตื่นขึ้นมาอาการปวดฟันหายไปจริง ๆ นี่พูด

ตามวิสัยของนักวิทยาศาสตร์หรือนักวิจัย รู้สึกว่ากระปรี้กระเปร่าที่จะแจกปริญญาต่อไป ทำด้วยความรู้ตัวด้วย แล้วก็ทำให้เรารู้สึกว่าเรามีกำลังใจ ที่เขาบอกว่า “ทรงพระเจริญ” นั้นน่ะ เขาก็ทำด้วยความตั้งใจดี ด้วยความตื่นเต้นของเขา แต่ว่าทำให้เกิดผลดี ทำให้รู้สึกว่าเขาเอาใจช่วย อย่างงานอื่น ๆ ก็เข้าใจว่าเหมือนกัน เวลาเราเหนื่อย ถ้ารู้ว่ามีคนที่เอาใจช่วยที่เห็นใจแล้วก็พยายามทุกอย่างที่จะทำเพื่อให้งานทั้งปวงลุล่วงไปโดยดี มันก็เป็นการสนับสนุน แล้วก็เป็นการดีสำหรับส่วนรวม เพราะว่างานก็ลุล่วงไปด้วยดี ลงท้ายก็ปรากฏว่างานแจกปริญญาก็ลุล่วงไปโดยดี หลังจากนั้นทางท่านรัฐมนตรี - ไม่ใช่คนนี้คนเก่า ที่ท่านก็น่านับถือเหมือนกัน ได้ทำประโยชน์ได้มากเหมือนกัน — ก็เชิญไปดูโรงเรียนสาธิต ก็เลยขอท่านรัฐมนตรีว่าขอเติมสตีมเสียก่อน คือว่าหิวเต็มทน ก็ดี ก็ได้รับประทานของว่าง แล้วก็ยาหนึ่งเม็ดเพื่อให้ฟันหายปวด ซึ่งที่จริงหายปวดแล้วเพราะว่าดีใจที่มีคนสนับสนุน แต่ฟันยังไม่ยอมหายปวดก็ต้องใช้ยาระงับหน่อย

นี่ก็เป็นอารัมภบทที่ยืดยาว ก็น่าจะถึงสองชั่วโมงแน่ อีกข้อหนึ่งที่เป็นอารัมภบทเหมือนกันคือว่า วันนี้มาคนเดียวเพราะผู้ที่จะมาด้วยมีอันเป็น พูดถึงลูกก่อน ที่ต้องพูดถึงลูก เพราะว่าเขาเป็นคนที่อยู่ไกลที่สุด ก็ทราบดีแล้วว่าเขากำลังเรียนอยู่ต่างประเทศ คนหนึ่งที่อเมริกา คนหนึ่งที่อังกฤษ ก็ไม่ได้มา เสียใจ เพราะว่าค่าเครื่องบินแพง (เสียงฮา) แล้วไม่เป็นการประหยัดอีกแล้ว แต่ก็ไม่เป็นไร ได้ข่าวดีมาว่าสอบแล้วก็ได้คะแนน - -ที่อเมริกาได้คะแนนที่นับว่าดี ก็ในฐานะที่เป็นพ่อก็ขอมาอวดหน่อย (เสียงฮาและปรบมือ) ว่าทางฟิสิกส์ และแคลคูลัสได้ A+ หนึ่งอัน แล้วก็ A (เสียงปรบมือ) ก็เป็นที่หวังได้ เขาก็เขียนจดหมายมาบอกว่า ลูกทำอย่างนี้แล้วขอให้พ่อสนับสนุนให้เข้า เอ็ม. ไอ. ที. ให้ได้ หรือว่าขออนุญาตเข้า เอ็ม. ไอ. ที. ก็เลยนึกว่าถ้าเขาทำคะแนนดี ๆ อย่างนี้ไม่ต้องสนับสนุน เขาก็เข้าไปได้ แล้วก็คงได้ผลดี ก็ขอเพิ่มเติมคำว่าในฐานะเป็นพ่อ เพราะว่าพูดไปเฉย ๆ เดี๋ยวจะหาว่าโอ้อวดหาว่าทำอะไร ๆ อย่างนั้นอย่างนี้เป็นความภูมิใจแท้ พ่อทุกคนเขาก็มีสิทธิ์ที่จะภูมิใจลูกเขาใช่ไหม คราวนี้สำหรับลูกชาย ก็ได้ข่าวดีเหมือนกัน แต่ก่อนนี้เป็นคนที่ออกจะเหมือนเด็กผู้ชายทั่ว ๆ ก็ขี้เกียจที่จะเรียน แต่เดี๋ยวนี้ขะมักเขม้น มีหวังกลับมาในเดือนกรกฎานี้ มีหวังกลับมาเอาตัวหนังสือ โอ มาให้ หมายความว่าจะได้สอบที่เขาเรียกว่า O. Level Mark ได้เป็นผลสำเร็จ ก็มีหวังอย่างมาก สำหรับผู้ที่อยู่ไกลสองคนก็มีคำอธิบายแล้วว่าทำไมไม่มา สำหรับคนที่อยู่ใกล้กว่า เดี๋ยว ตอนนี้ต้องดูทิศทาง (เสียงฮา) เข้าใจว่าเป็นพระราชินี ไม่ได้มา แต่ก็ขอฝาก

ความระลึกมา ไม่ได้มาเพราะเหตุว่าไม่สบายจากที่ลูกไม่สบาย (เสียงฮา) ก็ไม่สบายด้วยตนเองด้วย ไม่ได้โทษลูกเท่านั้นเอง แต่ว่าไม่สบายด้วยลูกด้วย เพราะว่าลูกคนที่สาม - ก็คงอ่านหนังสือพิมพ์แล้ว เขาบริการประชาชนอย่างดี (เสียงฮา) แล้วก็ลงหนังสือพิมพ์ว่าเป็นประกาศของคณะกรรมการแพทย์แล้ว ก็คงทราบดีว่าเป็นอย่างไร เมื่อเช้านี้ออกแถลงว่าได้ทำการผ่าตัด ในระยะ ๒๔ ชั่วโมงที่ผ่านมาก็เรียบร้อยดี แล้วก็เมื่อเช้านี้ตามประกาศว่าลุกขึ้นนั่งได้ แล้วก็พูดได้ แจ่มใสดี แต่ว่าข้อนี้ไม่ได้โทษหนังสือพิมพ์เลย – แต่ว่าประกาศเขาประกาศว่าอย่างนี้ – อ่านหนังสือพิมพ์แล้ว อ่านประกาศแล้วพ่อก็เซ่อ นึกว่าเขาพูดได้ก็เข้าไปหาเขา เสร็จแล้วบอกว่า "ลูกสบายรึ" (เสียงฮาและปรบมือ) ถามว่า "บ่ายนี้จะไปวิทยาลัยประสานมิตรกับเขาไหม" แล้วก็จะไปร้องเพลงอะไร (เสียงฮา) เขาบอกว่า ..... (เสียงฮา) ก็ไม่เข้าใจดีว่าเขาจะร้องเพลงอะไร ตกลงลงท้ายก็ไม่ได้มา แต่ตามข่าวหนังสือพิมพ์ที่ว่าพูดได้แล้วก็เชื่อไม่ได้ (เสียงฮา) จะโทษใคร เดี๋ยวตำรวจจับ (เสียงฮา) ก็เป็นอันว่าคนที่สามมาไม่ได้เพราะเหตุนี้ เพราะว่าถามเขาว่าจะมาร้องเพลงอะไรเขาก็พูดไม่ได้ แต่ป่านนี้คงพูดจ้อแล้ว ลูกคนที่สี่นั้น เมื่อวานซืนนี้ลูกคนที่สามจะผ่าตัดก็ต้องให้ยาแล้วก็แพ้ยา ทำให้นอนไม่หลับ อาเจียนตลอดคืน ลูกคนที่สี่ก็เลยสงสารพี่ ก็มาบริการ ก็เลยเท่ากับไม่ได้นอนเหมือนกัน จึงระงับการมาประสานมิตร ตกลงผู้ที่เป็นมารดาก็ทั้งไม่ได้นอน ทั้งเป็นห่วงทั้งต้องไปบริการ ผู้ที่เป็นธิดา ก็จึงไม่มา นี่ก็เป็นเรื่องอารัมภบท กินเวลาไป ๒๐ นาที

เรื่องที่จะพูดที่จริงก็อยู่ในนี้ แล้วก็ – แล้วก็เขียนเหมือนท่านรัฐมนตรี มากมายอ่านก็อ่านไม่ออกเพราะว่าไม่ทราบว่าจะอ่านอย่างไร แต่ว่าเรื่องที่อยู่วิทยาลัยประสานมิตรหรือวิทยาลัยบางแสน หรือวิทยาลัยพิษณุโลก วิทยาลัยมหาสารคาม และอีกแห่งหนึ่ง – อะไรนะ – ปทุมวัน ทั้งห้าแห่งนี้ ก็เข้ามาเรียนเพื่อจะหาความรู้ แล้วก็เพื่อที่จะทำประโยชน์การทำประโยชน์จะทำอะไรก็ได้ ทำประโยชน์ก็คือการเป็นครูสอนอย่างหนึ่ง ก็นอกจากนั้นก็เป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับความรู้ทั่ว ๆ ไป ไม่ได้หมายความว่าเป็นครูเท่านั้น เป็นผู้ที่ช่วยสร้างบ้านเมืองในทางที่จะให้สามารถที่จะต่อสู้ชีวิต แล้วก็ให้อนาคตของชาติสามารถ มีความรู้ต่อสู้ชีวิตได้ ในการนี้ก็เกี่ยวข้องกันหลายอย่าง เกี่ยวข้องกับการเรียน เกี่ยวข้องกับการสอน เกี่ยวข้องกับการพูด เกี่ยวข้องกับการเขียน ทุกสิ่งทุกอย่างนี่น่ะ ถ้าจะเตรียมตัวให้ทำหน้าที่ได้จริง ๆ เราจะต้องอาศัยหลักวิชาอย่างหนึ่ง ก็รู้สึกว่าเป็นวิชานอกจากวิชาที่เรียนอยู่ เป็นวิชาที่จะต้องท่องจำ และเป็นวิชาที่จะต้องถือว่าปลีกย่อยพอใช้ มีวิชาอย่างหนึ่งคือต้องสามารถใช้เหตุผล เขาเรียกว่า –

ดูเหมือนตรรกวิทยา – ใช่หรือไม่ใช่ คือว่าไม่ค่อยชอบเลยที่จะใช้คำที่ไม่รู้เรื่อง มันไม่สมกับเหตุผล เหตุผลนี่ ก็ขอให้เข้าใจว่าทำไมคำว่าตรรกวิทยามาเป็นเหตุผลได้ เราต้องนึกถึงว่าเกิดเหตุอะไรก็ต้องเกิดผล ถ้าเกิดเหตุดีก็เกิดผลดี แต่เหตุนี่มาจากอะไร ก็มาจากการกระทำของเราเอง ถ้าการกระทำนั้นดีก็เกิดผลดี ถ้าการกระทำนั้นไม่ดีก็เกิดผลไม่ดี ถ้าจะขึ้นธรรมาสน์ก็บอกว่าถ้าประกอบกุศลกรรมก็เจริญ ถ้าประกอบอกุศลกรรมก็อัปมงคล นี่ก็เป็นข้อหนึ่งที่จะต้องศึกษา จะไม่บอกว่าควรจะศึกษาอย่างไร หาเหตุผลเอาเอง มีอีกอย่างที่จะสำคัญสำหรับนักศึกษา นักการศึกษาที่จะศึกษาเอง เพื่อที่จะสอนได้ แล้วก็ต้องสอนวิชานี้แก่ผู้เป็นลูกศิษย์ ถ้าเป็นครูก็สอนแก่ลูกศิษย์ ถ้าเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในด้านที่จะปกครองก็สอนผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าเป็นนักหนังสือพิมพ์ก็เขียนให้ดี ๆ ประชาชนเรียนเองก็อยู่ที่ให้รู้จักสรุปย่อความ ข้อนี้สังเกตดูว่า การย่อความเป็นวิชาที่สำคัญที่สุด เพราะว่าถ้าไปฟังใครพูดและยิ่งพูดนาน ๆ ก็ต้องไปจับว่าเขาพูดว่าอะไร แล้วก็มาเรียงเป็นหัวข้อ เสร็จแล้วจึงจะสอนคนอื่นได้ ถ้าเราไม่มีระเบียบอยู่ในหัว เราจะไปสอนหรือไปเล่าให้คนอื่นก็ไม่ได้ เพราะว่าลงท้ายคนที่ฟังจะไม่เข้าใจ คนที่ฟังเขาจะไม่เชื่อ คนที่ฟังเขาจะไม่รู้เรื่อง จึงต้องรู้จักย่อความ รู้จักจับใจความที่สำคัญว่าพูดว่ากระไร เสร็จแล้วไปถ่ายทอดได้โดยที่ตั้งเป็นหัวข้อก่อน ต่อจากหัวข้อก็เป็นเนื้อความที่ย่อ ๆ ถ้าอยากจะพูดให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยความจำก็ต้องดีมาก วันนี้เอาแฟ้มมาที่นี่ มีหลายอย่างทีเดียวในนี้ แต่ว่าข้อสำคัญก็มีเรื่องที่ไปพูดที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พูดเป็นเวลานาน ก็เป็นหน้ากระดาษนับได้ ๓๔ หน้ากระดาษ แล้วอันที่สองก็มีย่อความจากที่พูดที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เหลือ ๑๑ หน้ากระดาษเล็ก ๆ แล้วก็ส่วนที่สาม ที่เขาลงหนังสือพิมพ์กัน ตั้ง ๕๐ กว่าหน้า ถ้าจะดูตามเรื่องนี้ ที่พูดอย่างพูดวันนี้บางทีก็กลับไปกลับมานิดหน่อย หรือเอ้อ ๆ อ้า ๆ ไปไม่ค่อยรู้เรื่องบ้าง ที่เขียนไว้นี่เขียนตามที่ได้พูด ไม่ได้ตัดทอนเลย ก็มาดูได้ว่าใจความพูดว่าอะไร จึงมาย่อความ ที่ย่อความนั้นน่ะ บางทีก็ไม่ได้ความ คือไม่ได้ทำเอง ให้คนหนึ่งที่เขาเคยเป็นอาจารย์เขาทำ แต่ให้เวลาเขาน้อยเขาก็ยังทำไม่ได้ดี แต่ก็ส่วนใหญ่ก็ดี ตอนนี้ขั้นที่สามก็ไปเปรียบเทียบกับที่ลงหนังสือพิมพ์ มีหนังสือพิมพ์ประมาณสิบฉบับที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ก็ปรากฏผลว่าบางทีไปคนละเรื่อง จึงขอให้เข้าใจว่า การย่อความหรือการเก็บความนี่มีความลำบากมากมาย สำหรับที่ธรรมศาสตร์นั้นมีอุปสรรคหลายอย่าง ก็มานับดูแล้วก็ประมาณสิบอย่างเหมือนกัน อุปสรรคขั้นแรกที่สำคัญก็ผู้พูด ผู้พูดนั้นอาจพูดไม่ได้ความ พูดไม่ได้เรื่องจึงจับความไม่ได้ ก็รับว่า บางทีพูดบางประโยคอาจเข้าใจยาก เพราะว่าในหัวข้อของตัวเองก็เข้าใจแต่เวลาพูด

ออกมาเป็นคำแล้วมันซุลมุน ก็เลยอาจเข้าใจยาก นั่นก็เป็นข้อหนึ่ง ข้อที่สองไมโครโฟนนี้อาจไม่ดี (เสียงฮา) จึงต้องออกตัวตั้งแต่ต้นว่า คนที่ได้ยินขอให้มีความเมตตาต่อผู้ที่ไม่ได้ยิน เพราะว่าไมโครโฟนบางแห่งพูดแล้วไม่ได้ยิน แต่ที่นี่หวังว่าได้ยิน เพราะเข้าใจว่ามีเจ้าหน้าที่พิเศษที่มีความเชี่ยวชาญอย่างยิ่งปฏิบัติการ ก็ควรจะได้ยิน ประการต่อไปก็คือคนฟังอาจเหม่อหรืออาจหลับหรือหลับใน ก็เลยไม่ได้ยิน เหตุผลต่อไป ผู้ที่จดข่าวเอาไว้อาจจดไม่ทัน เพราะว่าพูดมาก รู้สึกว่าเหมือนที่ใกล้สนามม้า "ผักบุ้งโหรงเหรง" ก็อาจเป็นได้ แต่ว่าคนที่เขียนเขาอาจจับความไม่ได้หมด เพียงแต่จับคำแรกแล้วไปจบคำสุดท้าย เรื่องก็ไปคนละอย่าง ถ้าสมมุติว่าพูดว่า "วันนี้ยินดีมาก ที่ได้มาที่มหาวิทยาลัยนี้ เอ้อ ที่วิทยาลัยนี้" จับเพียงแต่ว่า เอ้อ ไม่ใช่มหาวิทยาลัย ลงท้ายก็ไม่ได้ความ ข่าวจะออกมาว่า "วันนี้ยินดีมากที่ไม่ได้มามหาวิทยาลัย" ที่จริงความว่า "วันนี้ยินดีมากที่มาวิทยาลัยนี้" ที่ว่า "เอ้อ" หมายถึงไม่ใช่มหาวิทยาลัย "เอ้อ" เพราะว่าพูดผิด แต่ว่าถ้าบังเอิญเขาตื่นขึ้นมา มาจับเอาตรงคำว่า ไม่ใช่มหาวิทยาลัยแล้ว แน่ละข่าวนั้นและซักไม่รู้เรื่อง แล้วเขาก็ว่าคนพูดน่ะพูดไม่รู้เรื่อง นี่ก็เป็นเรื่องของการเก็บข่าว เป็นความรู้ เก็บสิ่งที่ผ่านไป ก็เป็นอย่างนี้ คนที่สนใจการศึกษา คนที่เป็นครู คนที่เป็นนักหนังสือพิมพ์ก็มีอุปสรรคดังนี้ทั้งนั้น อุปสรรคต่อไปก็ยังมี เช่นอุปสรรคว่า เมื่อเราเขียนข่าวแล้วก็ต้องให้บรรณาธิการตรวจ หรือผู้ที่เรียงพิมพ์เขาอาจไม่เข้าใจ หรือเขาอาจมีนโยบายอื่น เขาก็ตัดข่าวนั้นออก หรือเขาปรับปรุงข่าว ซึ่งก็เกิดขึ้นทั้งเมืองไทยทั้งเมืองนอก เป็นเรื่องอย่างนี้ อุปสรรคต่อไปสำหรับหนังสือพิมพ์คือว่าที่จำกัด เขียนไว้แล้วยืดยาว เขาบอกที่ไม่พอตัดเสีย ไม่ฟังเสียงตัดสุ่มสี่สุ่มห้า ข้อความก็ไม่เหลือ ก็เป็นอย่างนี้ได้เหมือนกัน อีกประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรค ก็กลัวตำรวจ ทำดีไม่ดีโดนตำรวจจับ โดนตำรวจสอบสวน ในการที่โดนตำรวจสอบสวนนั้น ไม่ใช่ว่าเข้าไปสอบสวนเฉย ๆ เพราะว่ากฎหมายการพิมพ์มาตรา ๓๖ บอกไว้ว่า เจ้าหน้าที่การพิมพ์มีอำนาจที่จะไปตักเตือน ประกาศตักเตือน หรือประกาศตักเตือนเป็นส่วนรวม และเรียกผู้เขียนหรือเรียกบรรณาธิการมาตักเตือน แล้วก็ให้ผู้ได้รับการตักเตือนลงชื่อรับทราบ ข้อต่อไปก็อาจปิดโรงพิมพ์ก็ได้ อาจยึดแท่นพิมพ์ก็ได้ อาจรื้อเครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ไปก็ได้ จำคุกก็ได้ จับกุมเอาไว้ก็ได้ จะอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีก็ได้ ไม่ใช่รัฐมนตรีศึกษา (เสียงฮา) จะอุทธรณ์ได้ต่อรัฐมนตรีมหาดไทย ถ้ารัฐมนตรีมหาดไทยเห็นว่าคดีนี้ไม่มีมูล ก็ให้ปล่อยตัว ให้คืนแท่นพิมพ์ ให้คืนสิ่งพิมพ์อะไรทุกอย่างก็ทำได้ทั้งนั้น แต่ว่าถ้ามีการเสียหาย ไม่ชดใช้ให้ ก็เป็นสิ่งธรรมดาที่จะต้องกลัว นี่ก็เป็นอุปสรรคเหมือนกัน ที่พูดถึงทั้งหมดนี้ พูดถึง

อุปสรรคในการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์หรือของผู้เขียน ตอนตำรวจจับนี่เฉพาะหนังสือพิมพ์กับผู้เขียน ไม่ใช่ครู ครูยังเคราะห์ดีและเพราะว่าครูมีความลำบากอย่างอื่น จะไปคอยให้ตำรวจจับครูก็อันตราย รู้สึกว่าครูจะท้อใจกันหมด จะไม่มีครูเหลือ

ในที่นี้ผู้ที่เป็นครูก็มีที่จะเป็นครูก็มี ต้องนึกถึงความรับผิดชอบเหมือนกัน เพราะว่าถ้าเป็นครูแล้วลูกศิษย์จะต้องนับถือได้ ต้องวางตัวให้เหมาะสมกับที่เป็นครู ไม่ใช่วางตัวอย่างหนึ่งแล้วมาสอนอีกอย่างหนึ่ง ลูกศิษย์เขาเอาอย่าง เพราะอย่างนี้กระทรวงศึกษาจึงตั้งโรงเรียนสาธิต สาธิตก็เข้าใจว่าเป็นโรงเรียนเป็นสาธิต ไม่ใช่สอนแบบสาธิต แต่ว่าที่จริงการสอนควรจะเป็นสอนแบบสาธิต ไม่ใช่โรงเรียนสาธิต คือหมายความว่าครูจะต้องสาธิตนี่ใช้คำของกระทรวงนะ (เสียงฮา) ครูจะต้องสาธิตให้นักเรียนเห็นว่าในชีวิตนี้เราควรจะทำอะไร ถ้าเราสาธิตให้นักเรียนวางตัวให้ดี มีศีลธรรม ก็เชื่อว่าเด็กนักเรียนจะเชื่อฟังและเชื่อตาม เพราะเขาเห็นว่าเหมาะสมดี เขาก็เลื่อมใส เขาก็มีหวังว่าจะเป็นเด็กที่ดี แล้วจะเป็นนักเรียน เป็นนักศึกษา เป็นครูต่อไปก็อาจเป็นได้ เป็นคนที่ดี ทำงาน ทำหน้าที่ของพลเมืองดีต่อไป แต่ว่าถ้าเป็นโรงเรียนสาธิตเท่านั้นเอง ก็ไม่มีหวัง เพราะว่าถ้าโรงเรียนสาธิตตั้งไว้สำหรับโชว์สำหรับสาธิต ก็รู้สึกว่าเด็กนักเรียนเป็นสัตว์ที่อยู่ในกรง เป็นสัตว์ประหลาด เป็นลิงเขาดิน เขาดินนี่น่ะเป็นสวนสาธิต สาธิตให้ประชาชนให้คนที่สนใจในเรื่องของลิงไปดูลิงว่าเขาอยู่กันอย่างไร เขากินกล้วยอย่างไร (เสียงฮา) แล้วก็เขาเกาหัวกันอย่างไร (เสียงฮา) เคยเห็นลิงเกาหัวไหม (เสียงฮา) เคยซิ เขาเอาเท้ามาเกา ก็นำเอานักเรียนไปอยู่โรงเรียนสาธิต พาประชาชนพาผู้เชี่ยวชาญใครต่อใคร พาแขกบ้านแขกเมือง พาผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศที่เขาช่วยเหลือเรา ที่แลกเปลี่ยนมาเอามาสอนเราในเมืองไทยน่ะ ไปดูใหญ่ จะได้ไปดูว่าเป็นของประหลาด นี่แหละพูดถึงคำว่าสาธิตจึงออกจะไม่ค่อยดีนัก พูดไม่ค่อยดี คำพูดไม่ค่อยดี ปากไม่ค่อยดี เพราะว่าพูดถึงเรื่องอะไรแล้วก็ม้วนกลับไปถึงเรื่องอื่น รู้สึกว่าตลบหลังเรื่อย ขอให้เข้าใจว่านี่เป็นครั้งแรกที่มาพูดแบบนี้ในสถานที่นี้ ในสถาบันนี้ซึ่งประกอบด้วย ๕ สถาบัน และก็ขอให้เข้าใจว่า ที่พูดนี่เรื่อยเจื้อยไม่ได้พูดมาให้โอวาทอย่างท่านรัฐมนตรีขอ มาพูดตามที่อะไรผ่านในหัว ก็พูดออกมาเพราะว่าจะเป็นการสาธิตความคิดที่มีอยู่ในหัว (เสียงฮา)

ที่พูดถึงเรื่องโรงเรียนสาธิตว่าควรจะเป็นอย่างไรก็เนื่องมาจากที่บอกว่า ผู้ที่จะมีหน้าที่เป็นครูก็จะต้องสาธิตให้ลูกศิษย์เห็น จะทำอย่างไรจึงจะดี ถ้าครูเชื่อมั่นว่าอุดมคติของตัวถูกต้อง ก็ควรที่จะสอนให้แก่ลูกศิษย์ เพราะว่าคนเราถ้าเห็นชอบด้วยสิ่งที่เราคิดจริง ๆ ที่เราเชื่อมั่นจริง ๆ ก็ควรจะให้ผู้ที่อยู่ใกล้ ๆ และผู้ที่อยู่ใต้อุปการะได้ทราบบ้าง แล้วจะได้ปฏิบัติ ก็เป็นหน้าที่ที่สำคัญ ไม่ได้ห้าม — ถ้าอยากแพร่ลัทธิคอมมูนิสต์ก็เชิญแพร่ลัทธิคอมมูนิสต์ ถ้าแต่ละคนเชื่อว่าลัทธิคอมมูนิสต์เป็นลัทธิที่เหมาะสมแก่บ้านเมือง เมื่อคิดโดยรอบคอบแล้วว่าบ้านเมืองเราต้องการลัทธิคอมมูนิสต์ จงไปสอนแก่ลูกศิษย์ เพราะว่า ถ้าเห็นว่าลัทธิคอมมูนิสต์หรือวิธีการคอมมูนิสต์ถูกต้อง หรือส่วนหนึ่งของลัทธิคอมมูนิสต์ถูกต้อง เราก็ควรจะปรับปรุงบ้านเมืองของเราให้เป็นคอมมูนิสต์ นี่ยกตัวอย่างที่อาจรุนแรงมาก แล้วก็เชื่อว่าในหนังสือพิมพ์คืนนี้ พรุ่งนี้ จะไม่ได้ลงแน่ (เสียงปรบมือ) เข้าใจว่าไม่ลง เพราะว่าถ้าใครไม่เข้าใจคำพูดนี้แท้ ๆ เดี๋ยวจะมาหาว่าผู้พูดเป็นคอมมูนิสต์ (เสียงฮา) ก็จะทำให้เกิดเข้าใจผิด แต่ความจริงถ้าเข้าใจแล้ว ก็คงเข้าใจว่าหมายความว่าอะไร แต่ที่นี่ไม่เห็นหนังสือพิมพ์ เพราะว่าผู้ที่เขียนข่าวอาจเขียนไม่ได้ เพราะไม่มีทางที่จะเขียนให้เข้าใจกันได้ว่า หมายความกันว่ากระไร หมายความว่าจะต้องเขียนตั้ง ๑๕ หน้ากระดาษ กว่าจะเข้าใจได้ แล้วก็เมื่อลงมีตั้ง ๑๕ หน้ากระดาษแล้วจะลงในหนังสือพิมพ์เขาก็ไม่ลงให้แน่ ถ้าย่อลงมา ตำรวจบังเอิญไปเห็นก็น่ากลัวจับ จะจับด้วยเหตุใดก็ไม่ทราบ จะเป็นจับเพราะผู้เขียนเป็นคอมมูนิสต์หรือบรรณาธิการเป็นคอมมูนิสต์ หรือกระดาษมาจากจีนแดง (เสียงฮา) — กระดาษมาจากจีนแดงคงไม่จับ — หรือผู้พูดจะโดนกล่าวว่าเป็นคอมมูนิสต์ น่ากลัวตำรวจจะต้องกลายเป็นคอมมูนิสต์ เมื่อตำรวจกลายเป็นคอมมูนิสต์ ก็จะต้องจับคน ๆ หนึ่ง ใครก็ได้ เพราะว่าคนไหนที่บอกว่าเป็นคอมมูนิสต์อาจไม่เป็นคอมมูนิสต์เขาก็ต้องจับเรา เรียกว่าอนาคิสต์ ก็เลยยุ่งกันใหญ่ นี่นะพูดเละนะ (เสียงฮา) คือข้อนี้ต้องบอกว่าพูดเละ เพราะประเดี๋ยวหนังสือพิมพ์จะไปลงเป็นอะไรต่าง ๆ นี่ จะเข้าปิ้งกันทั้งเมือง (เสียงฮา) แล้วพรุ่งนี้เช้าจะไม่มีหนังสือพิมพ์อ่าน (เสียงฮา) อ่านหนังสือพิมพ์นี่ตื่นเต้นดี (เสียงฮา) แล้วได้ทราบว่าทำอะไรวันนี้ เพราะบางทีไม่ทราบว่าทำอะไรก็ไปอ่านหนังสือพิมพ์ แล้วร้องอ้อได้ว่าเราทำอะไรบ้างวันนี้ (เสียงฮาและปรบมือ) ก็อย่างวันก่อนนี้โล่งใจแล้วก็ดีใจมาก บางคนก็บอกว่าดี วันก่อนนี้เมื่อวันที่ ๑๐ ได้ข่าวว่าไปน่าน ไปแล้วก็กลับมา กลับมาเวลา ๑๖.๓๐ กลับบ้านแล้วก็โล่งใจ ก่อนมืด ปลอดภัยดี (เสียงฮา) แต่แท้ที่จริงที่เป็นห่วงมากเพราะว่าเวลาไม่ใช่ ๑๖ นาฬิกา ๓๐ เวลา ๑๗ นาฬิกา ๓๐ กำลังวนอยู่ที่บ้านด่าน แล้วก็น่ากลัวจะได้ล้ำ

เขตไปถึงเมืองลาวนิดหน่อย ที่ไม่ได้โดนยิงก็ยังบุญ (เสียงฮาและปรบมือ) ก็อะไร ๆ ที่เขียนไว้บนแฟ้มว่าลับมากนั่นน่ะคนรู้หมด แต่ว่าวันนี้ถ้าจะเพราะไม่ได้เขียนว่าลับมากคนเลยไม่ทราบ แท้จริงวันนั้นเวลา ๑๗ นาฬิกา ๓๐ ถึง ๑๘ นาฬิกา ๑๕ นาที วนที่บ้านด่าน ความสูง ๗,๕๐๐ ฟิต ภูเขาที่นั่น ๖,๓๐๐ ฟิต ที่บินขนาด เจ็ดพันกว่าฟิตนี่ก็เพราะว่ากลัวชนภูเขา (เสียงฮา) ปรากฏว่าเห็นดี เห็นไฟไหม้ เห็นเขารบกัน ที่มาเล่าให้ฟังก็เพราะว่าเดี๋ยวจะไม่ทราบว่าการกระทำที่แท้จริงกับรายงานบางทีก็ไม่ตรงกัน แล้วก็เพื่อขจัดข่าวลือ เดี๋ยวจะไปลือว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปเมืองลาว (เสียงฮา) ลือไปอย่างโน้นอย่างนี้ ก็จะต้องแก้ข่าวยุ่งกันใหญ่ จึงต้องบอกว่าอยู่ที่ไหนไปบ้านด่านเสร็จแล้วเวลา ๑๘ นาฬิกา ๑๐ นาที ก็กลับมาทิศใต้เฉียง ๆ นิดหน่อย มาถึงดอนเมืองประมาณสองทุ่งครึ่ง ๒๐ นาฬิกา ๓๐ ๒๑ นาฬิกาก็ถึงสวนจิตร ถึงสวนจิตรรับประทานอาหารค่ำ คือว่าอาหารค่ำแต่งเครื่องแบบทหาร ดูเหมือน ๆ ดินเนอร์ใหญ่ (เสียงฮา) แต่แท้จริงก็สองสามีภรรยาเท่านั้นเอง แล้วก็แค่นั้น (เสียงฮา)

ที่ถือแฟ้มนี่มาก็เพื่อจะยกตัวอย่างสำหรับวิธีการย่อความ แต่ว่าเมื่อพูดมากอย่างนี้รู้สึกว่าไม่สู้จะจำเป็น ที่พูดถึงการเทขยะนั้น ที่พูดจริง ๆ พูดว่าขอให้ทุกคนช่วยกันเทขยะให้น้อย ๆ หรือถ้าต้องเทขยะขอให้เทขยะอย่างมีระเบียบ ผู้ที่มาเก็บขยะจะได้ทำงานได้ง่ายขึ้น นี่คือคำที่พูด แต่บางแห่งก็บอกว่าให้นักศึกษาช่วยเทขยะ ที่จริงไม่ใช่ไม่ได้มีหน้าที่ที่จะไปเทขยะ (เสียงฮา) ความจริงเทขยะได้ทุกอย่าง แต่เราอย่าไปเทมากเกินไปคนอื่นต้องเก็บ นี่ก็เป็นเรื่องของการเทขยะ เรื่องที่พูดต่อจากเทขยะนั้นบอกว่า การเทขยะนั้น ถ้าเราไม่หยอดน้ำมันรถขยะไม่เดิน ไม่ได้บอกว่ารถไม่เดิน บอกว่าขยะไม่เดินข้อนี้ขอปลอบใจนิดหน่อย ปลอบใจว่าพูดแค่นั้นอาจทำให้ทุกคนท้อใจว่าทำไมต้องหยอดน้ำมันรถขยะถึงจะเดิน เมืองนอกก็เป็น บางแห่งถ้าไม่หยอดน้ำมันขยะไม่เดินเหมือนกัน ประเทศที่เราเคยไปอย่างเช่นประเทศอังกฤษ ประเทศสวิสก็เกิดเหมือนกัน ถ้าไม่หยอดน้ำมันขยะก็ไม่เดิน มีทุกแห่งทุกหน ไม่ใช่ว่าเราเป็นประเทศเดียวที่เป็นอย่างนั้น แต่ว่าเป็นที่แน่นอนว่าบางคนไม่มีน้ำมันที่จะหยอดก็ลำบาก จึงขอให้หยอดน้ำมันให้น้อยลง แล้วท่านนายกเทศมนตรีก็ดีมาก ได้แถลงว่าจะพยายาม แล้วจะพยายามหางบประมาณมาซื้อรถขยะ ก็น่าชื่นใจที่ท่านนายกเทศมนตรีได้มีความพยายามอย่างยิ่ง เราก็พอใจ

มีเรื่องอีกอย่างหนึ่งที่จะยกตัวอย่างเท่านั้นเองว่า คราวที่แล้วที่ธรรมศาสตร์ พูดถึงว่าเรากำลังมีรัฐบาล บอกว่าเรากำลังจะมีรัฐบาล จะเป็นรัฐบาลใหม่เก่าหรือเก่าใหม่ก็ไม่ทราบ ที่พูดนี่ หนังสือพิมพ์เห็นว่าฟุ่มเฟือย ไปเขียนไว้ว่า "จะเป็นรัฐบาลใหม่หรือเก่าไม่ทราบ" ซึ่งออกจะต่างกัน เพราะว่ารัฐบาลใหม่เก่าหมายความว่า รัฐบาลที่ประกอบคณะรัฐมนตรีที่เป็นคนเก่าแต่ว่าตั้งขึ้นมาใหม่ ส่วนรัฐบาลเก่าใหม่หมายความว่า รัฐบาลก็ยังมีอย่างเดิมแต่ว่าซักฟอกขึ้นมานิดหน่อย เลือกเอาคนหนุ่ม ๆ อย่างท่านรัฐมนตรีเรา (เสียงฮาและปรบมือ) ทุกคำมีความหมาย ถ้าจับความหมายไม่ถูกก็ออกจะลำบาก แต่ว่าขอวิจารณ์ท่านรัฐมนตรีท่านนี้หน่อยเพราะว่านับถือท่าน รัฐมนตรีท่านนี้ จะเรียกว่าเก่าใหม่หรือใหม่เก่าก็ไม่ทราบ ต้องเป็นทั้งสองเพราะว่าเคยเป็นรัฐมนตรีมาแล้ว ก็เป็นรัฐมนตรีเก่า แต่ว่าก็เท่ากับเพิ่งเป็นรัฐมนตรี ก็เป็นทั้งใหม่ทั้งเก่า ทั้งเก่าใหม่ ทั้งใหม่เก่า (เสียงปรบมือ) ถ้าจะต้องบัญญัติศัพท์สำหรับบอกว่า รัฐมนตรีนี้ บุคคลชนิดนี้ เราจะบัญญัติศัพท์ว่าเป็นอะไร เพราะว่าเป็นบุคคลที่หายาก มีอีกอย่างหนึ่งที่ไปพูดที่ธรรมศาสตร์คือปฏิวัติ หนังสือพิมพ์บางฉบับมีลงถือขนาดว่า รับสั่งถึงการเมืองว่าไม่ควรปฏิวัติ คือพาดหัวว่า "รับสั่งปฏิวัติไม่ดี" ไม่ได้พูดอย่างนั้น (เสียงฮา) แต่ก็ไม่ได้พูดว่าควรปฏิวัติพูดว่าการยึดอำนาจหรือการปฏิวัติ หรือการเปลี่ยนแปลงให้ดีนั้น เราไม่จำเป็นที่จะทำอย่างรุนแรง มีคำว่า "ถ้า" เวลาเตรียมจะมานี่ก็เอามาดู ขีดเส้นใต้คำว่า "ถ้า" ไว้ <u>ถ้า</u>ทุกคนช่วยกัน <u>ถ้า</u>ทุกคนรู้จักหน้าที่ มีสามัคคีด้วยกัน ก็ไม่ต้องปฏิวัติ แล้วก็เปลี่ยนแปลง เราจะเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่างให้ดีขึ้นได้โดยไม่ต้องปฏิวัติ เชื่อว่าสำเร็จ ในนี้บอกว่า "เชื่อว่าได้ผลแน่" ถ้าไปด่วนบอกว่ารับสั่งว่าไม่ดี ปฏิวัติไม่ดี เดี๋ยวผู้ที่เคยปฏิวัติมาแล้วจะหาว่าผู้ที่พูดนี่เป็นคนที่ไม่ชอบปฏิวัติ ไม่ชอบคณะปฏิวัติ ไม่ชอบคนโน้น ไม่ชอบคนนี้ ที่จริงไม่ได้พูดอย่างนั้น พูดถึงทั่ว ๆ ไป เพราะทุกสิ่งทุกอย่างที่พูดในเรื่องการเมืองที่ธรรมศาสตร์นั้น ไม่ใช่การเมือง เป็นวิชาการเมืองซึ่งเรียกกันว่ารัฐศาสตร์ แล้วก็จุดสำคัญที่พูดที่โน่นแล้วก็ขอมาฝากที่นี่ด้วย ก็คำว่า "พอสมควร" อาจยังไม่เข้าใจกันดีว่าทำไมพูดถึงคำพอสมควร พูดว่าพอสมควรเป็นหัวใจของประชาธิปไตย เพราะว่าทุกคนมีเสรีภาพ แต่เสรีภาพนั้นมันเป็นเสรีภาพพอสมควร ถ้าทุกคนอยากมีเสรีภาพสมมุติว่าคนที่อยู่ในหอประชุมนี้ พูดถึงเฉพาะข้างหน้านี้ เพราะเดี๋ยวข้างหลังท่านจะโกรธ ทุกคนมีเสรีภาพมีเสรีภาพที่จะนั่งที่นี่ แต่ว่าจำกัดด้วยเสรีภาพของคนอีกคนที่นั่งอยู่ข้าง ๆ เราบอกว่าเรามีเสรีภาพ แต่ถ้าลองยืดแขนออกไปอย่างนี้ เสรีภาพนั้นน่ากลัวโดนบั่นทอน เพราะว่าอีกฝ่ายหนึ่งเขาก็ทำอย่างนี้บ้าง (เสียงฮา) เราก็โดนบั่นทอนเสรีภาพ

ของเรา เราต้องนึกถึงว่าเสรีภาพของเราคืออะไร เสรีภาพพอสมควรนี่น่ะคืออะไร เสรีภาพพอสมควรนั้นคือเสรีภาพที่เรามี แล้วอยู่ในขอบเขตของเสรีภาพของคนอื่น แต่ละคนมีเขตในเสรีภาพ และเขตนี้จำกัดเขตด้วยเสรีภาพของผู้อื่น ถ้าเราถือว่าเรามีเสรีภาพเต็มที่ ๑๐๐ % เราทำตามชอบใจ พอใจของเรา เราจะต้องเดือนร้อน เราจะคงเสียเสรีภาพของเรา จึงได้บอกว่าพอสมควรนี้เป็นใจกลาง เป็นหัวใจของประชาธิปไตย ถ้าจะยกตัวอย่างอื่นก็มีมากมายหลายอย่าง วันก่อนนี้ยกตัวอย่างเรื่องเลือกตั้งว่าได้ผลพอสมควร ก็เกิดฮากัน แต่ว่าที่บอกวันนั้นว่าเลือกตั้งได้ผลพอสมควรนั้น พอสมควรจริง ๆ เพราะว่าถ้าคิดดี ๆ เราแต่ละคนอยากได้ผล ๑๐๐% ถ้าบุคคลหนึ่งสนับสนุนพรรคหนึ่งอยากให้ทุกคนลงคะแนนพรรคนั้นหรือบุคคลนั้น เท่ากับเบียดเบียนเสรีภาพของคนอื่น ถ้าคนอื่นเขาอยากให้อีกคนหนึ่งได้รับเลือกก็เป็นคะแนนที่แย้งกันแล้วไม่ได้ ๑๐๐ % การไม่ได้ ๑๐๐% นี่จะขอให้ถือว่าเป็นเรื่องพอสมควร หมายความว่าเรามีเสรีภาพที่จะพูด มีเสรีภาพที่จะลงคะแนน มีสิทธิเสรีภาพที่จะเลือกใครที่เราเห็นว่าควร จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่จะต้องยอมรับว่าพอสมควรนี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับประเทศชาติ สำหรับการประชาธิปไตย ทั้งสำหรับชีวิตของทุกคน

นี่ก็ได้พูดทั้งหมดที่ได้เตรียมเอาไว้ในกระเป๋านี้แล้ว ก็เกือบชนะธรรมศาสตร์แล้ว (เสียงฮา) อีกนิดหนึ่งก็ชนะ แต่ว่ายังมีอีก เมื่อพูดแล้วก็ขอเลยเถิดไป ตั้งใจจะพูดถึงเรื่องชาติชาย เชี่ยวน้อยอีกที (เสียงฮา) รู้สึกว่าออกจะชอบพูดถึงชาติชาย เชี่ยวน้อย พูดแล้วก็เกิดเดือดร้อนทุกที ครั้งก่อนนี้ได้พูดถึงว่าชาติชาย เชี่ยวน้อย งงเต็มทน ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร เพราะว่านายบุญเลิศบอกว่าแล้วแต่ในหลวง จึงมาพบที่สวนจิตรเมื่อไม่กี่วันมานี่ ชาติชาย เชี่ยวน้อยมาพร้อมกับพิชัย กุลละวนิชย์ แล้วก็บุญเลิศ แล้วก็เทียมบุญ แล้วก็ – เดี๋ยว – ชื่ออะไร – บุญอะไร – บุญทั้งนั้น (เสียงฮา) สมบุญ – ใช่หรือไม่ใช่ก็ไม่รู้ นั่นน่ะเขาก็เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับชาติชายซึ่งมีบุญมาก ชาติชายก็มายืนยันบอกว่า อยากจะชกแก้มือนายทอร์เรส ก็เลยบอกว่า ให้เข้าใจดี ๆ ในคำที่พูด ที่พูดที่ธรรมศาสตร์นั้นมิได้บอกว่ามีประสงค์ที่จะให้แขวนนวม ไม่ได้บอกอย่างนั้น แต่เขาพาดหัวในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งใหญ่เบ่อเร่อว่า “ในหลวงจะให้ชาติชายแขวนนวม” ไม่ได้พูดอย่างนั้น และที่บอกว่า “โปรดเกล้า ฯ ให้ชกแก้มือ” ก็ไม่ได้พูดว่าอย่างนั้น ขอให้ไปดูที่จดไว้ ถ้าไม่มีที่จดมาดูในแฟ้มนี้ได้ ที่พูดนั้นอาจซุลมุนหน่อย เพราะว่าในจิตใจก็ซุลมุน แต่ที่นั้นพูดว่า “ถ้าจะให้แก้มือก็เป็นห่วงมาก เพราะว่าชาติชาย เชี่ยวน้อย ก่อนที่จะไปร่างกายไม่ค่อยจะสมบูรณ์ คราวนี้จะสมบูรณ์

หรือไม่สมบูรณ์ก็ไม่ทราบ” เขาก็ประกาศว่าสมบูรณ์บอกว่า “ก็กลัวเหมือนกัน ถ้าไม่สมบูรณ์แล้วขึ้นไปซกจะตายเอา” นี่เป็นความจริง เป็นห่วง อันนี้เขาก็เข้าใจว่าอยากให้แขวนนวม อีกข้อหนึ่งที่ซาติซายมาพูดเอง บอกว่าต้องพยายามกู้เกียรติของตัวและของบ้านเมือง คือว่าเป็นของบ้านเมือง จึงขอให้อนุญาต เท่ากับอนุญาตให้ซกอีก ลงท้ายได้ตกลงกับซาติซายกับผู้ที่มาด้วยพร้อมกับซาติซาย บอกเขาว่าตกลง ถ้าซาติซายสัญญาจะฟิตตัวให้แข็งแรงให้ดี วางยุทธวิธีให้ถูกต้อง พวกที่เกี่ยวข้องทั้งหลายขอให้ช่วยให้กำลังให้ดีที่สุด ให้มีทางที่เข้มแข็งที่สุด แล้วก็ถ้านายแพทย์เห็นจริง ๆ ว่าปลอดภัยก็ยอม ไม่ใช่โปรดเกล้า ฯ เราโปรดเกล้า ฯ ไม่ได้ การโปรดเกล้า ฯ ไม่ถูกเพราะว่าชีวิตของเขา เกียรติของเขา ก็เป็นอย่างนี้ การที่ซาติซายบอกว่าในหลวงรับสั่งว่าให้เป็นทหาร พร้อมที่จะไปสู้ที่เวียดนามหรือสู้แม้วแดงนั้น ก็พูดจริง แต่ก็บอกเขาว่า ถ้ากำลังไม่ดีหรือถ้าอย่างไรก็ตาม ไปสู้แม้วแดงก็ไม่มีประโยชน์ เพราะว่าการสู้แม้วแดงนี้ต้องมีวิชาความรู้ ต้องเป็นทหารที่ได้ฝึกหัดมาจึงจะสู้ได้ จึงจะไปเวียดนามหรือจะไปสู้แม้วแดง ทีนี้มาเรื่องแม้วแดง ขอฝากข้อสังเกตนิดหน่อยว่า แม้วแดงนี้ไม่ได้เป็นแม้วแดงทั้งนั้น แม้แต่แม้วแดงก็ไม่ใช่แดง ส่วนมากยังนับได้ ที่บริเวณภูลำโล เข้าใจได้ว่ามีแม้วที่อยู่แถวนั้นทั้งหมดประมาณเจ็ดร้อยแปดร้อย ที่เขาเรียกว่าแม้วแดงมีประมาณสองร้อย แต่แม้วแดงจริง ๆ ที่แดงโร่ ที่แดงแท้ ๆ เข้าใจว่ามีสี่คนเท่านั้นเอง แต่ว่าการมีแม้วเหล่านี้กลายเป็นแม้วแดงก็มีเหตุผล มีเหตุผลว่า เขาอยู่บนภูเขา แล้วก็มีแม้วแดงแท้ ๆ ซึ่งอาจไม่เป็นแม้วก็ได้ อาจเป็นชาติอื่น อาจเป็นไทยก็ได้ อาจเป็นญวนก็ได้ อาจเป็นลาวก็ได้มา แล้วมาบอกว่าผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง คนนั้นน่ะไม่ดี เข้าข้างพวกโจร พวกโจรหมายถึงรัฐบาล แล้วก็เมื่อพูดอย่างนั้น พวกแม้วต่าง ๆ ก็ต้องบอกว่าขอให้พิสูจน์ เสร็จแล้วต่อไปแม้วคนนั้นที่เป็นผู้ใหญ่บ้านก็เข้ากับรัฐบาลจริง ๆ แต่ก็เป็นนกสองหัว ก็เข้าทางฝ่ายแดงเหมือนกัน ทั้งสองอย่าง ทางฝ่ายแม้วที่เป็นแม้วธรรมดาไม่ใช่เป็นแดงแต่โดยยุจากพวกแดง ก็บอกว่าต้องฆ่า เขาต้องฆ่าเจ้าหน้าที่ทั้งหมด รวมทั้งแม้วแดงคนนั้น ที่เป็นคนที่ไม่ดี เขาก็ยกพวกมาฆ่าเจ้าหน้าที่ที่ทับเบิกหรือที่ไหนใกล้ ๆ กันนั้น แม้วคนนั้นไม่อยู่ ผู้ใหญ่บ้านไม่อยู่ ตกลงฆ่าเจ้าที่ทั้งตำรวจทั้งพวกพัฒนาสิบคนตาย นี่นะเป็นเริ่มต้นของศึกภูลำโล แล้วลงท้ายทางฝ่ายเจ้าหน้าที่บ้านเมืองก็ต้องเข้าไปปฏิบัติการ พวกแม้วที่โดนยุแหย่ก็บอกว่า เจ้าหน้าที่นี้เบียดเบียนเรา ก็จับอาวุธ อาวุธของตัวตามที่สำรวจแต่เดิมในบริเวณนั้นมีปืนประมาณ ๒๐๐ กระบอก แล้วกระสุนไม่มาก โดยมากเป็นปืนลูกซอง ปืนลูกธรรมดา ปืนลูกกรด หรือพวกปืนที่ทำเอง แต่ทำไมมา

ตอนหลังมาเป็นปืนอาร์กาทั้งนั้น ปืนอาร์กาหมายถึงเป็นปืนกลมือแบบของรัสเซียที่สร้างในจีนแดง แล้วมีจริง ๆ เพราะว่าเขาเก็บปลอกกระสุนปืนอาร์กาบนที่บริเวณภูขี้เถ้าได้ ได้เห็นเอง ก็เป็นข้อพิสูจน์ที่แน่นอน นี่น่ะเป็นสิ่งที่อยากฝากเอาไว้ว่าแม้วแดงนี้ไม่ใช่แม้วแดงทั้งนั้น แต่ว่าการปฏิบัติไม่ถูกต้อง หรือปฏิบัติที่จะเรียกว่าผิดจังหวะของเจ้าหน้าที่ก็ตาม เคราะห์ร้ายก็ตาม อาจทำให้แม้วเหล่านี้เป็นแม้วแดงได้ เราป้องกันได้โดยที่เราทุกคนช่วยกันคิดวิธี

นี่ท่าจะชนะธรรมศาสตร์แล้ว รู้สึกว่าพูดมาเป็นเวลานาน เป็นเวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง ๑๕ นาทีแล้ว ก็ถึงเวลาที่จะปฏิบัติการทางดนตรี แต่ว่าขอบอกว่าเขาเตรียมดนตรี เตรียมเพลงมาจำนวนจำกัด ถ้ารายการไม่ครบถ้วนไม่สนุก ก็ต้องจัดการเอง หมายความว่าถ้าจะปฏิวัติกัน เดินขบวนกันขึ้นมาแล้ว ทางดนตรีเขากลัว เขาก็จะเล่นแล้วก็มีอีกข้อหนึ่ง ตามปรกติที่ไหน ๆ เขามีโฆษกกัน อย่างที่จุฬาก็มีโฆษก โฆษกของเขาเวลาขึ้นไปก็รู้ว่าใครเป็นโฆษก ไปที่ธรรมศาสตร์โฆษกของเขาต้องเลือกกัน ไปที่เกษตรศาสตร์โฆษกของเขาเตี๊ยมเอาไว้แล้ว บางทีก็ซ้อมมา ที่นี่มีข่าวแว่ว ๆ ว่าเตรียมทีเด็ดไว้ คือว่าที่ธรรมศาสตร์เราเลือกโฆษกคนหนึ่ง แล้วโฆษกบอกขอตัวว่าร้องเพลงไม่เป็น ไม่รู้จักเพลง ไม่รู้จักเล่นเพลง แต่ที่นี่ได้ทราบว่าเตรียมโฆษกแล้ว และโฆษกนั้นน่ะเตรียมที่จะร้องเพลงเสียด้วย (เสียงฮาและปรบมือ) ไม่ทราบว่าจะร้องเพลงในท่าไหน หมายความว่าจะทำให้เหมือน - - - ที่กำลังสำรวจอยู่เดี๋ยวนี้น่ะ เพราะว่าเดี๋ยวนี้เขากำลังสำรวจว่านักศึกษาชายมีความเห็นยังไงเรื่องกระโปรงสั้นของผู้หญิง อาจขึ้นมาแสดงท่าว่า ถ้าแต่งกระโปรงสั้น ๆ แล้วก็ร้องเพลง แล้วก็ทำตัวเป็นยึกยือ มันจะน่าดูยังไง นักศึกษาชายจะได้พิจารณาได้ ไม่ทราบว่าลงคะแนนกันแล้วหรือยัง ถ้าลงคะแนนเดี๋ยวเปลี่ยนใจ จึงต้องขอให้ระมัดระวัง ยังไม่ทราบว่าโฆษกอย่างนี้มีจริงหรือเป็นข่าวที่ล้อเท่านั้นเอง แต่ว่าน่าเสียวไส้มาก (เสียงฮา) ต้องดูว่าโฆษกนั้นน่ะจะมีจริงหรือไม่จริง ขอให้แสดงตัว ถ้ามีจริงให้มารับหน้าที่ทันทีเดี๋ยวนี้ เพราะว่าหมดพุงแล้ว (เสียงปรบมือ)

(โฆษก (คุณหญิงอุบล หุวะนันท์) แสดงตัวแล้ว เริ่มรายการแสดงดนตรีและก่อนจบรายการดนตรี โฆษกกราบบังคมทูลขอพระราชทานเพลงประจำวิทยาลัยวิชาการศึกษา)

สำหรับเรื่องสุดท้ายที่ขอเพลงสำหรับประจำวิทยาลัยการศึกษาเป็นความดำริที่ดี แต่ว่าสำหรับเรื่องเพลงนี้ลำบาก พูดอยู่เสมอว่าใครขอเพลงสำหรับสถาบันก็อยากจะให้ แต่ว่าบางทีไม่มีเวลาที่จะทำ หรือบางทีก็ไม่เกิดความ

คิดที่จะทำ คราวนี้ความยุ่งยากอยู่ที่ว่าต้องเข้าคิวกัน อย่างที่ได้แล้วก็มีมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ แล้วก็ธรรมศาสตร์ แล้วก็เกษตรศาสตร์ ระหว่างเวลาที่สองเพลงต่อกันนั้นน่ะ เป็นเวลาตั้งหลายปี ตอนนี้เข้าคิวกันแล้ว ศิลปากรก็ขอ ที่อื่นก็เคยขอ อยากจะทำพิธีอย่างที่เคยทำเมื่อครั้งเพลงประจำหน่วยนาวิกโยธิน คือจับฉลากเลย ถ้าทำอย่างนั้น อย่าน้อยใจเพราะว่าเข้าคิวกันแยะ แม้แต่ตำรวจภูธรก็ขอ คือว่าตำรวจภูธรนี่ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจภูธรได้มาบอกว่า บัดนี้ตำรวจภูธรได้มีบทบาทมากพอแล้ว พอใช้แล้ว ที่ได้รักษาความสงบของประเทศ ก็นับว่าควรจะยกย่องและควรจะรางวัลให้เป็นเกียรติบ้าง ซึ่งที่จริงก็เห็นด้วยเหมือนกัน เขาก็ทำงานหนัก หมู่นี้ เหน็ดเหนื่อยมาก ก็เลยเห็นว่าจะต้องบอกว่า ถ้าเรื่องเพลงเห็นจะต้องรอนานหน่อยอาจเป็นว่าชุดนี้ออกไปปฏิบัติงานแล้วจึงจะได้รับ ก็อย่าว่าเพราะว่าเข้าคิวกันมาก มีอีกเรื่อง เรื่องแจกันนี้ เมื่อกี้ได้แจกันมาก็ดีใจ นึกว่าจะขอดอกไม้มาใส่ ก็ได้ดอกไม้ได้พอดี แต่รู้สึกว่าถ้าใส่ดอกไม้ช่อนั้นลงไปในแจกันจะไม่สมดุล เพราะว่าดอกไม้ดูจะเล็กเกินไป เลยต้องเอาไปอย่างนี้ แต่ถ้าแถวนี้มีดอกไม้ดอกโต ๆ สำหรับแจกันก็ดี เพราะว่าจะต้องไปเยี่ยม เยี่ยมทั้งสอง แล้วก็ถ้าสอง แล้วเดี๋ยวจะเกิดน้อยใจ เอาไว้สาม เป็นสามดีกว่าแจกันใหญ่ ๆ แล้วก็ใส่ดอกไม้น่ะ สำหรับคนที่เจ็บ ที่พูดไม่ออก แล้วก็ช่อดอกไม้นั้นดูหรูหราดีเหมาะสมสำหรับพระราชินี ถ้าขอบิณฑบาตอีกสักดอกเล็ก ๆ แจกันเล็ก ๆ สำหรับผู้ที่ได้พยาบาลผู้ที่พูดไม่ได้ หาไม่ได้ก็ไม่เป็นไร

แล้วทีนี้ก็เรื่องเงินสำหรับสมทบในทุนภูมิพลนี้ ก็ขอขอบใจทุกคนที่ได้บริจาค ที่จริงก็ทราบดีว่าทุนนี้เพื่ออะไร ก็ไม่ต้องอธิบายยืดยาว ที่ตั้งทุนเอาไว้ก็เพื่อที่จะให้คนเขามาสมทบทุนด้วย เพราะว่าเห็นว่าวิทยาลัยการศึกษาทั้งห้าแห่งมีความสำคัญมากสำหรับประเทศชาติ มีเกียรติมาก แล้วก็เป็นการทำงานที่จะต้องใช้ความคิดที่ดี ความเข้มแข็ง ความเสียสละ ก็เข้าใจว่าจะมีผู้ช่วยเหลืออีกมาก จึงได้ตั้งทุนนี้ขึ้นมาเพื่อที่จะช่วยในการศึกษาของผู้ที่สมควรที่จะสนับสนุน ก็น่าชื่นชมที่สุด ขอขอบใจในการต้อนรับที่ดี แล้วก็อย่างที่โฆษิกาว่าให้มีคราวหน้า ก็ขอยืนยันว่ามี จะมีคราวหน้า (เสียงปรบมือ) ถ้าหากเชิญมา (เสียงปรบมือ) ก็ขอลา แล้วก็ขอบใจ ขอให้ทุกคนมีความสุขสวัสดี.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานวุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารบก

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบวุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ และแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารบกอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ณ โอกาสนี้ด้วย

ท่านทั้งปวง ผู้ได้ผ่านการอบรมความรู้ระดับสูงจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงสุดของเหล่าทัพต่าง ๆ แล้วนี้ จะต้องรับหน้าที่เชิญและแก้ไขปัญหาและสถานการณ์คับขันของประเทศซึ่งมีอยู่ขณะนี้ต่อไป ในฐานะผู้บังคับบัญชาทหารชั้นสูง ขอให้ท่านถือว่าความรู้และวิชาการทั้งหลายนั้น เป็นประโยชน์และจำเป็นสำหรับผู้เป็นหัวหน้า หน่วยมาก จึงสมควรอย่างยิ่ง ที่จะได้ถ่ายทอดให้แก่ผู้ที่ต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยปฏิบัติการให้ทั่วถึง เพื่อช่วยให้เขาสามารถเผชิญเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้ดีขึ้น เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติภารกิจของเขาด้วยประสิทธิภาพ และมีความปลอดภัยยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างมากว่า ท่านทั้งหลายจะได้เป็นทั้งสมองและกำลังของกองทัพ ในการดำรงรักษาอิสรภาพและอธิปไตยของชาติ ให้ยืนยงมั่นคงอยู่ตลอดไป

ขออวยพรให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษา ประสบความสำเร็จ มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในราชการ สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นคุณแก่ประเทศชาติได้สมตามความปรารถนา และขอบรรดาท่านผู้มาร่วมพิธีนี้ จงมีความสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่ผู้แทนมูลนิธิทั่วราชอาณาจักร[๒]
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๒

หลักการสำคัญคือต้องร่วมกันทำงานเพื่อชาติ นี่เป็นหลักสำคัญสำหรับทุกคนในประเทศไทย ที่จะต้องร่วมกันสร้างความมั่นคงของส่วนรวมด้วยความขะมักเขม้น ด้วยความตั้งใจ และด้วยความเสียสละเพื่อส่วนรวม หลักการอื่น ๆ ที่มีอยู่อีก เช่นการที่ทางราชการโดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย มีนโยบายที่จะช่วยทะนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญ ให้มีความเป็นปึกแผ่น ก็นับว่าเป็นหลักการสำคัญของสันนิบาตมูลนิธิเหมือนกัน ฉะนั้น การที่ผู้แทนของมูลนิธิต่าง ๆ ในประเทศไทยได้มาร่วมประชุมในการสัมมนาคราวนี้ นับว่าได้ทำตามจุดประสงค์ เชื่อว่าด้วยความร่วมแรงกันแลกเปลี่ยนความคิด คงจะพบวิธีที่จะปฏิบัติต่อไปได้ จึงไม่ต้องพูดถึงหลักการหรือหลักประจำใจอีก

ความจริงมีหลักอีกอย่างหนึ่ง ที่อาจไม่ทันได้นึกกันว่ามีความสำคัญ คือทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะช่วยส่วนรวม สิ่งนี้เป็นความรู้สึกในจิตใจ จะเป็นใครอยู่ที่ไหน ก็ตามจิตใจนี้มีอยู่ แต่อาจมองไม่เห็นค้นไม่พบ เริ่มแรกอาจพบปะพูดจากับเพื่อนฝูงสองสามคนว่ามีอุดมคติที่จะช่วยส่วนรวมอย่างไร เมื่อนำความคิดนั้นมาถกเถียงกันและปรึกษาหารือกัน ก็อาจก่อตั้งขึ้นเป็นกิจการ และในที่สุดก็อาจตั้งเป็นมูลนิธิเพื่อช่วยส่วนรวม จึงมีมูลนิธิก่อตั้งขึ้นในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่เป็นสิ่งที่เสียหายเลย เพราะว่าการที่มีมูลนิธิก่อตั้งขึ้นมาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนั้นเป็นการแสดงออกซึ่งจิตใจอันดีของผู้หวังดีต่อประเทศชาติ

แต่ความสำคัญนั้นอยู่ที่ว่า เมื่อมีการก่อตั้งมูลนิธิขึ้นมาเป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีการสัมพันธ์กันพอ ก็อาจทำงานซ้ำกัน จึงเป็นที่น่ายินดีที่มีสันนิบาตมูลนิธิเกิดขึ้น เพื่อที่จะร่วมแรงกันสร้างชาติ สร้างความก้าวหน้าความเป็นปึกแผ่นของประชาชน มีข้อเสียอยู่ที่ว่าแต่ละคนที่ตั้งมูลนิธิแล้ว ต่างก็มีความคิดของตัว ถ้ามาตั้งเป็นมูลนิธิแห่งชาติหรือมูลนิธิใหญ่ แต่ละคนก็จะเท่ากับถูกกลืนเข้าไปในก้อนใหญ่ ซึ่งตนไม่ปรารถนา เพราะบุคคลหรือคนเราทุกคนมีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดความเห็นของตน ๆ เอง แต่การที่มีสันนิบาตมูลนิธิเกิดขึ้น ก็เป็นเหตุส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้พลังจิตของแต่ละคนได้มารวมกับพลังจิตของคนอื่น เพื่อสร้างความเจริญมั่นคงตามจุดประสงค์ เพียงแต่ว่าต่างก็ย่อมต้องเสียสละบ้าง เพราะว่าจะต้องทำความคิดของแต่ละคนที่ไม่ถูกไม่ตรงกันให้ราบรื่นก่อน ไม่อย่างนั้น

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) ผู้แทนมูลนิธิทั่วราชอาณาจักรมาประชุมสัมมนาสันนิบาตมูลนิธิแห่งประเทศไทย ในพระนคร ระหว่างวันที่ ๑๖ ถึง ๑๙ มีนาคม ๒๕๑๒ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นายพงศ์สวัสดิ์ สุริโยทัย นายกสันนิบาตมูลนิธิแห่งประเทศไทย นำผู้แทนมูลนิธิทั้งนั้นเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

ก็จะอยู่ด้วยกันไม่ได้ โดยหลักข้อนี้จึงเป็นอันว่ามูลนิธิที่มาอยู่ในสันนิบาต ต้องมีจุดประสงค์อย่างเดียวกันด้วยความบริสุทธิ์ใจ แต่เมื่อเข้ามาเป็นก้อนใหญ่กลุ่มใหญ่ ก็ต้องมีการแบ่งออกไปอีก เพราะว่าการทำงานตามจุดประสงค์ของมูลนิธิแต่ละมูลนิธิมีความแตกต่างกัน เมื่อเข้ามาเป็นก้อนแล้วเราจึงต้องแบ่งออกไปอีกทีว่าเป็นกี่สาขา กี่ประเภทมีจุดประสงค์กี่อย่าง

มูลนิธิในเมืองไทยแบ่งไปได้เป็นหลายอย่าง ส่วนใหญ่ ๆ ก็มีมูลนิธิที่จะช่วยประชาราษฎรให้มีความปลอดภัยในทางภัยธรรมชาติ ได้แก่พวกที่ไปช่วยในด้านที่ว่า ถ้าใครถูกเบียดเบียนทางภัยธรรมชาติก็ต้องช่วยเขาต่อไปก็มีมูลนิธิจำพวกที่จะช่วยให้ก้าวหน้ากว่า “ตามยถากรรม” ได้แก่มูลนิธิที่ช่วยในด้านการศึกษา “ตามยถากรรม” ก็ได้แก่พวกที่ถูกเบียดเบียนในทางธรรมชาติให้มีความพิการในร่างกาย ในจิตใจ เราต้องช่วยพวกนี้เพื่อที่จะให้สามารถสร้างพลังของตัวในทางที่จะเป็นอยู่อย่างคนธรรมดาได้ดีขึ้นและมากขึ้น แล้วยังมีมูลนิธิที่จะช่วยในด้านความเป็นอยู่ ในด้านอนามัย ต่อไปก็มีมูลนิธิที่จะส่งเสริมให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความเป็นอยู่ดีในด้านวัตถุในด้านอาชีพ เข้าใจว่าจะแบ่งจุดประสงค์ต่าง ๆ ของมูลนิธิได้เป็นหลายอย่างเช่นนี้

มูลนิธิต่าง ๆ อย่างที่ว่าไว้แต่ตอนต้นว่าตั้งขึ้นโดยที่เพื่อนฝูงหรือผู้ที่อุดมคติคล้าย ๆ กันมารวมกันก่อตั้งขึ้นมานั้น แต่ละมูลนิธิอาจมีจุดประสงค์อันคาบเส้นระหว่างจุดประสงค์ที่มาแยกตอนหลัง จึงมีความลำบากเหมือนกันว่าจะทำอย่างไรสันนิบาตมูลนิธิจึงจะสามารถรวมเข้ามาเป็นกลุ่มใหญ่ได้ แล้วแบ่งออกไปเป็นสาขา ๆ ได้อีกทีนี่เป็นปัญหาที่เข้าใจว่าทางสันนิบาตก็คงต้องถกเถียงกัน ในด้านจุดประสงค์ ที่ทางราชการอยากให้มีสันนิบาตมูลนิธิก็คงเป็นเพราะว่าปกครองได้ง่ายขึ้น โดยมากทางราชการก็มีหน้าที่ที่จะทำนุบำรุงประชาชน เมื่อประชาชนเองมาก่อตั้งมูลนิธิสำหรับช่วยกันเอง ก็นับว่าได้ร่วมมืออย่างดีกับราชการ แต่การร่วมมืออย่างดีกับราชการ ถ้าไม่มีระเบียบเรียบร้อยก็จะเกิดความรุงรังความลำบาก เพราะว่าลงท้ายจะมาขัดขวางกันเองโดยไม่ตั้งใจ จะทำให้เกิดความลำบากในการปกครอง ทางกระทรวงมหาดไทยจึงส่งเสริมให้มีสันนิบาตมูลนิธิขึ้น

ปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่จะมีมาก็คือ มูลนิธิอื่น ๆ ที่มีจุดประสงค์คล้ายคลึงกันแต่ไม่สามารถจะมาเข้าในมูลนิธิในสันนิบาตมูลนิธิได้คงจะต้องมี จึงต้องถือว่างานที่ท่านทั้งหลายทำนั้นยังไม่ครบถ้วน เพียงแต่ว่าครบถ้วนมากที่สุดเท่าที่ทำได้ อีกประการหนึ่ง บางทีการที่มาอยู่เป็นกลุ่มใหญ่อาจทำให้เกิดความยุ่งยาก และอาจเป็นการไม่ส่งเสริมให้

แต่ละคนได้แสดงฝีมือได้เต็มที่ เช่นเรื่องการหาทุนที่เกิดเป็นปัญหาขึ้นมาแล้ว เข้าใจว่าได้ถกเถียงกันแล้ว ไม่อยากที่จะให้หาทุนโดยสุ่มสี่สุ่มห้า โดยแต่ละมูลนิธิหาทุนทางโน้นทีทางนี้ทีจนกระทั่งผู้ที่บริจาคเอือมระอา และไม่สามารถที่จะบริจาค หรือถ้าบริจาคลงท้ายก็ต้องกลายเป็นต้องไปกู้เงินของคนอื่น ทำให้เกิดความเดือดร้อน จนมูลนิธิอื่นหรือกองทุนอื่นต้องมาช่วยมาประชาสงเคราะห์อีกที เรื่องการหาทุนนี้แหละที่เป็นปัญหาใหญ่ คือว่าถ้าจะทำโครงการที่จะหาทุนเป็นส่วนรวม แต่ละกลุ่มก็ไม่เกิดพลังจิตที่จะปฏิบัติงานของตัว เพราะว่าแต่ละกลุ่ม ๆ จะทำเพื่อทะเลใหญ่ ก็ออกจะไม่ค่อยมีกำลังใจ อันนี้เป็นข้อคิดที่ไม่ใช่แนวทาง แต่เป็นข้อคิดที่เป็นแนวปลื้มใจ และก็รู้ว่าในสมองของทุกคนที่อยู่ที่นี่ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ คงมีปัญหาเหมือนกันเรื่องใครจะหาเงินให้ใคร

เรื่องที่เป็นปัญหาเข้าใจว่าแก้ไขได้ จึงจะไม่แก้ไขให้ เพราะว่าถ้าแก้ไขให้เดี๋ยวจะหาว่าสั่งให้ทำโน่นทำนี่ซึ่งไม่ประชาธิปไตย ถ้าถือว่าตั้งเป็นสันนิบาตแล้วรวมกลุ่มกันแล้ว แต่ละคนก็มีความคิดที่ดี แต่ละคนก็มีปฏิภาณที่ดี มีกันหลายหัวก็ย่อมดีกว่าที่จะรับคำสั่งจากแห่งเดียว สำคัญที่ต้องพยายามหาวิธีที่จะปรองดองกัน เชื่อว่าวิธีปรองดองนั้นจะดีนอกจากนั้นก็จะเป็นตัวอย่างสำหรับผู้อื่นซึ่งเป็นข้าราชการหรือผู้อื่นที่จะได้รับส่วนช่วยเหลือจากมูลนิธิต่าง ๆ ด้วย คือเมื่อเห็นความปึกแผ่นของบุคคลที่เรียกว่าเป็นบุคคลชั้นนำในประเทศไทยมีความคิดดี ก็อุ่นใจและรู้สึกว่าอนาคตจะแจ่มใส แม้จะเดี๋ยวนี้เรายังอยู่ในระยะที่มืดมน แต่ว่าต่อไป ด้วยความร่วมมือของทุกคน ก็จะเป็นอันหวังได้ว่าเราจะมีอนาคตที่ดี งานของสันนิบาตมูลนิธิอันนี้รู้สึกว่าจะสำคัญที่สุด เป็นการพิสูจน์ว่าเอกชนในเมืองไทยสามารถที่จะทำอะไรบ้าง เป็นการแสดงว่าประชาชนแต่ละคนมีอำนาจในทางที่ดี เมื่อประชาชนมีอำนาจในทางที่ดีด้วยการปฏิบัติด้วยความเข้มแข็ง การปกครองในบ้านเมืองเราก็เชื่อว่าจะไปได้ดี และเมื่อการปกครองเป็นไปได้ดี ก็เชื่อได้ว่าบ้านเมืองจะอยู่มั่นคงและก้าวหน้า ประชาชนมีความสุขสบายตามที่จะสามารถทำ ผู้ที่มีความคิดตามหลักนี้ จะว่ามีความคิดที่จะเรียกว่าประชาธิปไตยก็ไม่ใช่ มีความคิดที่ว่าเป็นเผด็จการหรือเป็นคอมมิวนิสต์หรือเป็นอะไรก็ตามก็ไม่ใช่ วิธีที่จะปกครองประเทศด้วยการถือเอามูลนิธิเป็นสำคัญเป็นอนาธิปไตย “อนาธิปไตย” นี้ก็คงไม่ค่อยได้ยิน แต่คงได้ยินชื่อเป็นภาษาฝรั่งว่า “อนาคิสต์” “อนาคิสต์” แปลว่าไม่มีอำนาจอธิปไตยอะไรมาปกครอง แต่ว่าอนาคิสต์แบบนี้เป็นอนาคิสต์แบบแท้คือว่าแต่ละคนปกครองตนเองโดยที่มารวมกลุ่มกันเป็นมูลนิธิ ถ้าเราทำอย่างนี้ได้ประเทศชาติจะอยู่ได้ เพราะว่าไม่ต้องบ่นว่ารัฐบาลท่านไม่ดี ไม่ต้องบ่นว่าผู้แทนท่านไม่ดี ไม่ต้องบ่นว่ากรมกองต่าง ๆ ไม่ทำหน้าที่ เพราะว่าแต่ละคนทำหน้าที่แล้ว ประเทศชาติก็เดิน ก็ขอฝากความคิดอันนี้เป็นประการสุดท้าย.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะเยาวชนจาก ๒๐ จังหวัด[๒]

ณ ศาลาผกาภิรมย์

วันอาทิตย์ ที่ ๖ เมษายน ๒๕๑๒

คำสัตย์ปฏิญาณที่ได้เปล่งเมื่อครู่นี้ ทั้งเจ้าหน้าที่ทั้งเยาวชนก็ได้เปล่งออกมาด้วยกัน ข้อสำคัญของการที่ปฏิญาณนั้นอยู่ที่ความเข้าใจว่าหมายความว่ากระไร ที่ว่าจะตั้งใจพัฒนาประเทศด้วยความเข้มแข็งที่สุด และจะเป็นเยาวชนที่ดีของประเทศนั้น ต้องให้เข้าใจว่าคืออะไร สำหรับเจ้าหน้าที่ก็เป็นผู้ใหญ่แล้ว แม้จะเป็นผู้ใหญ่ การปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาประเทศนั้น ก็ใช้ได้เหมือนกัน หมายถึงว่าทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ จำเป็นที่จะเข้าใจในความหมายของคำสัตย์ปฏิญาณนี้ และหมายถึงว่าทุกคนจะตั้งใจที่จะปฏิบัติการทุกวิถีทาง เพื่อให้บ้านเมืองมีความมั่นคง มีความก้าวหน้า เพราะเหตุใด ก็เพราะว่าประเทศไทยนั้น กว้างใหญ่ไพศาล และก็ถ้าไม่ช่วยกันรักษาเอาไว้ แต่ละคนซึ่งอยู่คนละทิศคนละทาง ก็ไม่สามารถที่จะร่วมมือกันรักษาความมั่นคงของส่วนรวม จึงจะต้องมีความตั้งใจอันหนึ่งอันเดียวกันที่จะรักษาประเทศชาติให้เจริญและให้ก้าวหน้า

วิธีการที่จะทำให้บ้านเมืองมั่นคงและเจริญก้าวหน้านั้นมีอยู่หลายอย่าง ข้อแรกคือ จะต้องให้เข้าใจว่าสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ ซึ่งโดยเฉพาะสำหรับเยาวชน ก็เป็นสิ่งที่ยากที่จะทราบว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ เพราะว่าบางคนก็ได้รับคำบอกให้ทำอย่างโน้นอย่างนี้ เราทำไปอาจผิดก็ได้ เมื่อมีกิจการอะไรที่จะทำ ขอให้ทุกคนใช้ความคิดพิจารณา ความคิดพิจารณานี้แปลว่า ฟังว่ากิจการจะมีอะไร เขามาบอกว่าให้ทำอะไร แล้วก็มาคิดด้วยความคิดของตัว คือให้มีเหตุผล เพราะทุกสิ่งทุกอย่างก็ต้องมีเหตุผล ที่เขามาบอกให้ทำอะไร ต้องให้เข้าใจว่าสมเหตุสมผล เยาวชนที่มาในวันนี้ก็มีจำนวนไม่น้อย นับว่ามากกว่าจำนวนที่เคยมาชุมนุมกันในครั้งก่อน ๆ ด้วยซ้ำ ต่างก็มาจากแห่งที่มีหน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ ก็นับว่าเป็นผู้ที่มาจากแห่งที่มีโชคดีแล้วที่จะได้เห็นวิธีการสมัยใหม่ต่าง ๆ ที่จะพัฒนาหมายความว่าทำให้มีความเจริญแก่ท้องที่ ยิ่งได้มาชุมนุมกันในคราวนี้ ก็ยิ่งได้เพิ่มพูนความรู้ ทราบว่าควรจะทำอะไรในประเทศ เพื่อให้ประเทศเรามีความก้าวหน้าได้ ได้เห็นสิ่งของที่อาจไม่เคยเห็นมาก่อน ได้พบคนที่ไม่เคยพบได้พบปะซึ่งกันและกัน ทั้งหมดนี้ทำให้เกิดความรู้ ความรู้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเรา เพราะว่าเราจะทำอะไรก็ต้องประกอบด้วยความรู้ เมื่อได้มาเห็นสิ่งใดแล้ว ก็ต้องใช้สติพิจารณาเหมือนกัน หมายความว่า ถ้าเราได้ฟังจากใครก็ตาม หรือแม้จะได้เห็นด้วยตาของตนเองก็ตาม เราต้องใช้การพิจารณาทั้งสิ้น คำว่าพิจารณานี้ต้องให้เข้าใจว่า

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ พลโท เกรียงศักดิ์ ชมะนันท์ รองเสนาธิการ กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ นำเยาวชนจากท้องถิ่นทุรกันดารในเขตปฏิบัติการของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ต่าง ๆ ๒๐ จังหวัด พร้อมด้วยพี่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่ รวม ๓๙๐ นาย ซึ่งเดินทางมาร่วมในการชุมนุมเยาวชนครั้งที่ ๗ ประจำปี ๒๕๑๒ เฝ้า ฯ รับพระราชทานพระบรมราโชวาท.

หมายถึงว่าเห็นอะไร ได้ฟังได้ยินอะไรแล้วนำมาคิด คิดว่าถูกหลักของเหตุผลไหม อย่างเช่นเราเห็นว่าเราได้ฟังว่าบ้านเมืองจะเจริญถ้าเราช่วยกันพัฒนา ก็ต้องมาพิจารณาว่าแปลว่าอะไร ต้องดูว่าคำต่าง ๆ นี้แปลว่าอะไร ความเจริญคืออะไร ความเจริญนี้คือการที่ทุกคนจะได้อยู่ดีกินดี มีชีวิตที่สบายมีทั้งความสุขทางกาย คือมีอาหารใส่ท้อง มีบ้านอยู่ มีเสื้อผ้าสวมใส่ ทั้งมีความสบายทางจิตใจ คือมีความสบายใจ นี่เราต้องหาความก้าวหน้าก็คือความเจริญนี้

การพัฒนาเป็นทางที่จะให้ได้ความเจริญ คำว่าพัฒนานี้ก็เป็นคำที่เหมือนกับความเจริญ คือการอยู่ดีกินดี จึงได้ว่าเรามีหน้าที่ทำความเจริญแล้วก็พัฒนา เรามาเห็นวิธีที่เขาทำให้มีความเจริญก็นำไปคิดว่า วิธีนี้เราจะไปใช้ที่บ้านได้ไหม เราจะไปใช้ในที่ที่เราอยู่ได้ไหม ทุกสิ่งทุกอย่างจึงต้องใช้ความคิดพิจารณา ความคิดพิจารณานี้ก็หมายถึงว่า เมื่อได้เห็นแล้วเมื่อได้ยินแล้ว มาดูว่าที่เห็นนั้นจริงหรือไม่จริง ที่ฟังนั้นจริงไม่จริง คำปฏิญาณของตนก็หมายความว่าเราปฏิญาณที่จะทำความเจริญแก่ส่วนรวมแก่บ้านเมือง การที่ทุกคนจะทำความเจริญจึงต้องใช้ความคิดที่ดี ใครจะมาบอกว่าอะไรก็จะต้องคิดพิจารณาอยู่เสมอ นี่เป็นหลักสำคัญ ที่พูดว่าให้พิจารณา ให้คิดถึงคำปฏิญาณของตนนั้น เพราะว่าถ้าปฏิญาณออกมาหรือเปล่งเสียงออกมาแล้วไม่เข้าใจในคำพูดของตัวในคำปฏิญาณของตัวแล้ว ก็จะปฏิบัติไม่ได้ คราวนี้มานึกถึงการที่ทุกคนได้มีโอกาสมาดูเมืองหลวง แล้วได้ดูกิจการต่าง ๆ ของบ้านเมือง จะเป็นประโยชน์อย่างไร ทุกคนได้มาเห็นว่าบ้านเมืองนี้ต้องทำกิจการหลายทาง มีทั้งความเจริญด้านอุตสาหกรรม หมายถึงการสร้างวัตถุให้มาเป็นสินค้า ที่เราจะใช้ได้ เป็นสินค้าที่เราจะขายได้ ได้เงินมาแล้วก็มาบำรุงให้บ้านเมืองก้าวหน้าได้ นี้เป็นส่วนหนึ่ง ได้มาเห็นอาวุธต่าง ๆ เห็นในหนังสือพิมพ์ว่าไปดูทั้งเรือรบไปดูทั้งกองทัพต่าง ๆ ได้เห็นว่าเราจะต้องมีอาวุธเพื่อป้องกันบ้านเมือง เพราะว่ามีศัตรูจากที่ภายนอก หมายถึงคนที่ไม่ใช่คนไทย หมายถึงคนที่จะมารุกรานเรา เป็นคนที่เห็นว่าเมืองไทยเป็นประเทศที่น่าอยู่ เป็นประเทศที่เป็นประโยชน์ เขาก็อยากได้ อยากเป็นเจ้าของ แต่การที่คนที่มาจากข้างนอกจะมารุกรานเราแล้วมาแย่งดินของเราไป เราก็ไม่ต้องการ เราจึงต้องมีอาวุธไว้สำหรับป้องกันตัว การรุกรานของผู้ที่จะมายึดบ้านเมืองของเรา ก็มีทั้งเข้ามาด้วยอาวุธแล้วก็มายึดพื้นที่ดินของเราไป เราจึงต้องมีอาวุธให้พอที่จะต่อสู้ป้องกันบ้านเมือง การรุกรานน่ะหมายถึงว่า การที่คนอื่นจะมาเอาบ้านเมืองของเราไป มายึดพื้นที่ของเราไป แล้วมาข่มเหงเรา เขามีวิธีหลายวิธี มีวิธีใช้อาวุธมาบังคับเราก็มี มีการหลอกลวง การบอกว่าพวกเราสู้กันเพื่อให้บ้านเมืองมีความเป็นเอกราชก็มี อันนี้ก็ขอให้พิจารณาด้วย ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ก็ควรจะพิจารณาได้ว่า ผู้ที่พูดอย่างนี้ก็อาจมาหลอกลวงเราได้เหมือนกัน มาบอกว่าเราไม่มีเอกราช เรา

ไม่มีเสรีภาพ เราจึงต้องต่อสู้ ถ้าเราเชื่อ บ้านเมืองอาจตกไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้อื่นก็ได้ เพราะเรามัวแต่ต่อสู้กันเอง แล้วก็ทำให้เราอ่อนเพลียหมดแรง

ข้อสำคัญในคำปฏิญาณของตนที่ได้ให้เมื่อกี้ก็คือ เราต้องมีความคิดพิจารณาให้ดี ใครมาพูดว่าอะไรให้พิจารณาว่าเป็นความจริงหรือไม่ เพื่อที่จะได้สร้างสรรค์ให้บ้านเมืองเราน่าอยู่ยิ่งขึ้นและมีความปลอดภัยมั่นคง ทุกคนที่ได้มามีโอกาสมาชุมนุมแลกเปลี่ยนความคิด ก็ช่วยกันคิดว่า บ้านเมืองของเราซึ่งเป็นของเราแท้ ๆ เราจะรักษาต่อไปได้อย่างไรผู้ที่เป็นเยาวชนที่จะต้องทำหน้าที่สำหรับรักษาบ้านเมืองต่อไปเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เมื่ออายุถึงขั้นที่จะเรียกว่าเป็นผู้ใหญ่ ได้เล่าเรียนมาแล้วเพื่อให้ปฏิบัติงานของชาติได้ต่อไป ก็ต้องเตรียมตัวเพื่อปฏิบัติงานนั้น ในเวลานี้ก็จะต้องหาความรู้ใส่ตัว ฝึกฝนจิตใจ ฝึกฝนความคิดที่ดี เพื่อให้เข้าใจ ให้มีความคิดพิจารณา ให้มีเหตุผลที่แน่นแฟ้น มีเหตุผลที่จะใช้การได้ เพื่อแยกสิ่งที่ดีที่ควรทำจากสิ่งที่ไม่ดีที่ไม่ควรทำ ฉะนั้น หน้าที่ของเยาวชนก็คือเรียนรู้ แล้วก็นอกจากเรียนรู้คือเมื่อเรียนแล้ว ก็เริ่มช่วยกันสร้างความมั่นคงแก่บ้านเมือง โดยใช้ความรู้ที่ได้มาให้เป็นประโยชน์พัฒนาบ้านเมืองให้มั่นคง

ขอให้ทุกคนที่มาชุมนุมในครั้งนี้ได้รับประโยชน์จากการมาชุมนุม กลับไปท้องที่ของตัวก็จำความคิดต่าง ๆ ที่ได้คิดในขณะที่มาดูและก็มาประชุมกันไปใช้ อะไรที่เป็นประโยชน์ขอให้ไปเล่าให้พ่อแม่ญาติพี่น้องฟัง เพราะอาจเกิดความก้าวหน้าแก่หมู่บ้านของตัว แก่ส่วนรวมของตัว นอกจากนี้ การที่มาประชุมนั้นมีประโยชน์อีกอย่างหนึ่ง เพราะว่าแต่ละคนก็เชื่อว่ามีความคิดดี ๆ มาแบ่งให้เพื่อน ๆ กันฟังก็จะเป็นประโยชน์เหมือนกัน ขอให้ทุกคนได้รับประโยชน์จากการประชุม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ถึงส่วนท้องถิ่นที่ตัวพำนักอยู่ และขอถือโอกาสนี้ขอบใจเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติด้วยความเข้มแข็ง เพื่อที่จะนำเยาวชนให้มีความรู้ดีเพื่อที่จะเป็นเจ้าของประเทศที่ดีต่อไป และทำให้บ้านเมืองของเรามีหวังที่จะมั่นคงเจริญยั่งยืน ไม่มีใครมาย่ำยีได้ ขอให้เจ้าหน้าที่ทุกคนและเยาวชนทุกคนที่อยู่ ณ ที่นี้ประสบแต่ความก้าวหน้า ประกอบด้วยความคิดที่ดีความพิจารณาที่รอบคอบ และความเข้มแข็งขยันหมั่นเพียร เชื่อว่าจะเป็นผลที่ดีสำหรับทั้งประเทศสำหรับความเป็นปึกแผ่นของบ้านเมืองของเรา ซึ่งถ้าคงอยู่เราจะมีอนาคตที่แจ่มใส ขอทุกคนจงประสบแต่ความเจริญ และเมื่อกลับไปท้องที่ของตัว ก็ขอฝากความระลึกถึงทุกคนที่อยู่ที่บ้าน ทั้งพ่อ ทั้งแม่ ทั้งปู่ ทั้งย่า ทั้งพี่ ทั้งน้อง ให้ร่วมกันทำงานเพื่อความเป็นปึกแผ่นของบ้านเมือง เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง ขอทุกคนมีพลานามัยทั้งกายทั้งจิตใจ อันเข้มแข็งชั่วกาลนาน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๕
ณ ห้องประชุมศาลาสันติธรรม

วันอาทิตย์ ที่ ๖ เมษายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ซึ่งสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย จัดให้มีขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ณ โอกาสนี้

งานสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทยของเราขยายตัวกว้างขวางยิ่งขึ้นมาเป็นลำดับ ทุกวันนี้อาจกล่าวได้ว่าเข้ารูปเข้ารอยเป็นปึกแผ่น และดำเนินงานประสานสอดคล้องกันเป็นอันดีทั้งฝ่ายที่เป็นทางราชการและมิใช่ราชการ ควรที่ทุกคนจะพอใจและยินดี ที่เป็นได้ดังนี้ เพราะทุกฝ่ายต่างเข้าใจและเล็งเห็นว่าฐานะและความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่นั้น เป็นรากฐานความมั่นคงของประเทศชาติ จำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันอุ้มชู ยกระดับความเป็นอยู่ของสังคมให้ดีขึ้น

ในการประชุมกันเพื่อพิจารณาแนวทางปฏิบัติในการสงเคราะห์อนุเคราะห์ของท่านครั้งนี้ ใคร่จะขอให้พิจารณาด้วยว่า การเข้าใจถึงสถานการณ์และสภาพการของผู้ที่เราจะช่วยเหลือนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด การช่วยเหลือให้เขาได้รับสิ่งที่เขาควรจะได้รับตามความจำเป็นอย่างเหมาะสม จะเป็นการช่วยเหลือที่ได้ผลดีที่สุด เพราะฉะนั้น ในการช่วยเหลือแต่ละครั้งแต่ละกรณี จำเป็นที่เราจะพิจารณาถึงความต้องการและความจำเป็นก่อน และต้องทำความเข้าใจกับผู้ที่เราจะช่วย ให้เข้าใจด้วยว่า เขาอยู่ในฐานะอย่างไร สมควรที่จะได้รับความช่วยเหลืออย่างไรเพียงใด อีกประการหนึ่ง ในการช่วยเหลือนั้น ควรจะยึดหลักสำคัญว่า เราจะช่วยเขาเพื่อให้เขาสามารถช่วยตนเองได้ต่อไป

ได้เวลากำหนดแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๕ ขอให้การประชุมดำเนินลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จประโยชน์ตามที่มุ่งหมายทุกประการ และขออวยพรให้ทุกท่านที่ประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้มีความสุขความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ว่าที่ร้อยตำรวจตรี ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประจำปี ๒๕๑๑

วันอาทิตย์ ที่ ๖ เมษายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่แก่ว่าที่ร้อยตำรวจตรี ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีกรุ่นหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับนายตำรวจใหม่ทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จ และจะได้เข้ารับตำแหน่งหน้าที่อันมีเกียรติในราชการต่อไป

ปัจจุบันนี้ ตำรวจต้องทำหน้าที่เพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก รวมทั้งราชการสนาม ปราบปรามผู้ก่อความไม่สงบ ซึ่งกำลังเป็นทั้งภาระและปัญหาเฉพาะหน้าอันหนักอยู่นั้นด้วยทุกคนที่สำเร็จการศึกษาแล้วนี้ย่อมทราบดี และเชื่อว่าต่างได้ฝึกฝนตนให้พร้อมเพื่อหน้าที่อันยากลำบากนั้นแล้ว ในโอกาสที่จะเข้ารับหน้าที่ใหม่ ขอฝากข้อคิดไว้ว่า การจะทำงานใด ๆ ให้สำเร็จ จะต้องทำด้วยความมั่นใจและด้วยความตั้งใจที่แน่วแน่ อย่าลังเลและท้อถอย และจงระลึกไว้เสมอว่า ถ้าได้ทำหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนได้สมบูรณ์ดีโดยทั่วถึงแล้ว ก็จะเป็นทางที่ดีสุด สำหรับป้องกันบรรเทาเหตุร้ายเนื่องจากการแทรกซึมบ่อนทำลายที่ต้องปราบปราม

ขอให้ทุกคนตั้งใจและพยายามสอดส่องป้องกันการแทรกซึมบ่อนทำลายและการกระด้างกระเดื่อง ใช้ความรู้ความสามารถให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานและในการสร้างเสริมปัญญาความรู้ของท่านให้มากที่สุด ยึดมั่นในความสุจริต มีความกล้าหาญที่จะต่อสู้กับความชั่วและคนชั่วเพื่อรักษาคนยุติธรรม มีความยินดีที่จะสละประโยชน์และความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์และความสุขของส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อความเจริญยั่งยืนในตำแหน่งหน้าที่และเกียรติยศของท่าน และเพื่อความมั่นคงของประชาชนและประเทศชาติไทยของเรา

ข้าพเจ้าขออวยพร ให้นายตำรวจใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิตมีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในราชการ และขอให้ท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดอาคารคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี

วันเสาร์ ที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้ทำพิธีเปิดอาคารคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ณ โอกาสนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่าคณะแพทยศาสตร์แห่งนี้ จะสามารถดำเนินงานให้เป็นประโยชน์ ในการขยายการศึกษาวิชาแพทย์ กับทั้งการรักษาพยาบาลประชาชนได้อีกมากพอสมควร

การที่ทางราชการพยายามขยายงานด้านการแพทย์ โดยเฉพาะพยายามเพิ่มจำนวนแพทย์และพยาบาล ให้เพียงพอกับความจำเป็น และความต้องการของประชาชนส่วนรวมทั้งประเทศนั้น เป็นการสมควรอย่างยิ่ง งานนี้เป็นงานใหญ่ที่ทำได้ด้วยยาก แต่ก็สำคัญ จำเป็นต้องรีบกระทำให้ดีที่สุด ขอให้ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาของแพทย์และพยาบาล ให้การศึกษาที่สมบูรณ์แก่แพทย์และพยาบาล ให้ทุกคนมีความรู้อันแน่นแฟ้น ทั้งให้เป็นที่เชื่อถือได้ด้วยว่าทุกคนรู้จักหน้าที่ของตน ๆ อย่างครบถ้วน เพราะผู้ที่มีความรู้ดีแต่ไม่รู้จักรักษาหน้าที่นั้นจะทำงานให้บังเกิดประโยชน์แท้จริงมิได้เลย

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในเจตนาดีของบรรดามูลนิธิ และเอกชนทุกฝ่าย ที่ได้ร่วมมือกันเกื้อกูลอุปการะสนับสนุนงานของรัฐ ก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์แห่งนี้ขึ้น และขอเปิดอาคารคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี ให้ดำเนินงานอำนวยประโยชน์แก่กิจการแพทย์ แก่สาธารณชน และแก่ประเทศชาติให้ยั่งยืนต่อไป ขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธี มีความสุขความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่กลุ่มชาวไร่ศูนย์พัฒนาไทย – อิสราเอล[๒]

วันพุธ ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๒

รู้สึกว่าน่าดีใจที่ตั้งกันขึ้นมาเป็นกลุ่ม เพราะจะได้ปรึกษาหารือกันได้ และถ้าบางคนมีความจำเป็นอะไรก็มาปรับทุกข์กันได้ จักได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าเรามีชีวิตที่ก้าวหน้ามากขึ้นบางทีจะต้องซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ที่แพง ๆ มากขึ้น เราเคยมีรถยนต์บรรทุกเป็นส่วนรวม แต่ตอนนั้นเราไม่ได้ตั้งค่าใช้จ่ายสำหรับรถบรรทุกนั้นไว้ก็เลยลำบากและขาดทุน ต่อไปนี้สมมุติว่าเราจะต้องมีเครื่องมือของกลุ่มเราเอง เรามีทุนของกลุ่มอยู่ เราก็นำทุนมาใช้ได้ นี่เป็นหลักของการปฏิบัติในกลุ่ม เวลานี้เรามีกันตั้งร้อยกว่าครอบครัว ในไม่ช้าเงินทุนก็จะขึ้นไปมาก ไม่ต้องไปกู้เงินทางโน้นทางนี้ให้ต้องเสียดอกเบี้ยยุ่งยาก นี่เป็นหลักที่อยากให้ระลึกถึง และเล่าให้ลูกหลานฟังว่าเราเริ่มต้นอย่างไร ด้วยลำแข้งของเราด้วยเกียรติของเรา เราทำขึ้นมาได้ จะได้เป็นตัวอย่างสำหรับลูกหลานเราที่จะดำเนินชีวิตต่อไป เราควรจะได้สำนึกด้วยว่ามีโชคดี พอตั้งเป็นกลุ่มก็พอดีมีผู้มาช่วยเหลือ มีทั้งทางบ้านเมือง ทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งมาช่วยในด้านการแนะนำสั่งสอนในด้านการรักษาพยาบาลและจัดหาสิ่งที่เราต้องการ และมีการช่วยเหลือของอิสราเอล ซึ่งมาช่วยเหลือให้ตั้งศูนย์ขึ้นอย่างเป็นระเบียบ มีเจ้าหน้าที่มาช่วยให้ความรู้ ให้ถามปัญหา ให้ปรึกษา ให้ความเข้าใจ ให้ความร่วมมือ และให้กำลังใจซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

มาอยู่โรงเรียนนี้เกิดความรู้สึกว่า โรงเรียนนี้เราสร้างขึ้น แต่ก่อนโรงเรียนนี้เล็กนิดเดียว คับแคบและซอมซ่อเสียจริง ๆ เหมือนกับที่เราสร้างตัว ด้วยลำแข้งด้วยความเพียรของเรา เราก็ก้าวหน้ามาได้ทุกปี ๆ คนภายนอกที่ได้มาเห็นรวมทั้งนักเรียนเกษตรด้วยย่อมทราบ นี่ก็เป็นเกียรติแล้ว

คนเราทุกคนต้องการปัจจัยสี่ หรือจตุปัจจัย หมายความว่าสิ่งที่อาศัยใช้หรือสิ่งที่มนุษย์ต้องมีต้องใช้ ๔ อย่าง คืออาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ถ้าไม่มีอาหารก็ผอม ไม่มีแรง และตายไป ไม่มีเครื่องนุ่งห่มก็ไม่มีสิ่งปกปิดป้องกันร้อนหนาว ไม่มีบ้านก็ต้องอยู่กลางแจ้งกลางแดดกลางฝนซึ่งอยู่ไม่ได้ ไม่มียารักษาโรคก็ถูกโรคภัยเบียดเบียนเอาชีวิต นอกเหนือจากนั้นก็เป็นสิ่งที่เรียกว่าส่วนเกินหรือสิ่งที่มีมากขึ้น จึงมีหลักอยู่ว่าเรามีปัจจัยครบสี่แล้วเป็นการดี ถ้าปัจจัยสี่นี้ยิ่งบริบูรณ์เท่าไรก็ยิ่งดีขึ้นเท่านั้น นอกจากนั้นก็ยังมีความรู้ ความอยู่ร่วมกันด้วยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งก็เป็นสิ่งสำคัญที่เราต้องการ

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) เสด็จพระราชดำเนินจากพระราชวังไกลกังวล ไปทรงเยี่ยมศูนย์พัฒนาไทย – อิสราเอล ที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีมาด้วยการทำงาน อย่างเราก็ต้องทำการเพาะปลูกขึ้นมาก่อน เพราะอย่างเราทำยาไม่ได้แต่เราต้องซื้อยา เราก็ต้องเพาะปลูกแล้วนำผลิตผลของเราไปขายได้เงินมาแล้วก็เอาไปซื้อยา นี่เป็นการทำงาน อย่างบ้านนี่ก็เหมือนกัน เราไปหาไม้มาทำแต่ว่าถึงอย่างไรก็ต้องไปซื้อตะปูซื้อน็อต ฯลฯ ถ้าพื้นเทคอนกรีต ก็ต้องไปซื้อปูนซิเมนต์มาทำ บางคนทำได้ทำเอง แต่ว่าบางคนทำไม่ได้ก็ต้องไปจ้างเขามาทำ จึงต้องมีเงิน ถ้าเราทำงานเราเพาะปลูกแล้วเราขายได้เงินดี เราก็จ้าง นี่เป็นหลักของการทำงาน การที่จะทำให้ได้มากที่สุดได้ผลดีที่สุด เราต้องมีความรู้ รู้ว่าจะปลูกอะไร ที่ไหน และรู้เรื่องอื่น ๆ อีก เพื่อให้พืชผลงอกงามดี เมื่องอกงามดีแล้ว เราจะเก็บไปขาย ก็ต้องทราบว่าพืชพันธุ์อะไรราคาดี เราก็ต้องทราบหลักเศรษฐกิจ ต้องถือหลักว่าสิ่งไหนที่เขาต้องการเราก็นำไปขาย ต้องขนส่งไป ต้องไปต่อสู้ราคากับของคนอื่นที่เขาก็ปลูกเหมือนกับเรา เหล่านี้เป็นหลักเศรษฐกิจ

เราจำได้ว่าแต่ก่อนนี้พวกเราแต่ละคนบางคนเพาะปลูก แต่ก็เพาะปลูกกันตามบุญตามกรรม บางคนก็ไม่มีงานทำ บางคนก็ไปเที่ยวรับจ้างเขาทำงานได้ค่าจ้างวันละ ๑๐ บาท บางวันก็มีกินบางวันก็ไม่มีกิน นี่แหละเราจึงต้องทำโครงการ หมายความว่าต้องมีความคิด แล้วก็ปรึกษาหารือกันแล้วก็มาช่วยเกื้อกูลซึ่งกันและกัน จึงจะอยู่ได้ เราจะต่างคนต่างอยู่ไม่เกี่ยวข้องกับคนอื่นไม่ได้ เพราะเราทำมาหากิน เราต้องเกี่ยวข้องกับคนอื่น เราไม่มีน้ำก็ต้องไปเอาน้ำจากที่อื่น ต้องผ่านที่ของคนอื่น เขาไม่ยอมเราก็ไม่ได้น้ำ หรือถ้ามีน้ำมากเกินไป ซึ่งที่นี่ไม่มีปัญหา แต่ถ้าเป็นที่อื่นถ้ามีน้ำมากเราจะปล่อยน้ำไปในที่ของคนอื่นก็จะไปท่วมเขา เราจึงมีโครงการ อย่างโครงการชลประทาน ชลประทานก็แปลว่า “ให้น้ำ” โครงการนี้ต้องทำทางน้ำ ตรงไหนที่น้ำขึ้นไม่ถึงก็ต้องสูบน้ำ ถ้าคนที่อยู่ข้างล่างโน่นที่อยู่ใกล้คลอง เขาบอกว่าเขาไม่ต้องการสูบน้ำ เขาไม่ยอมเอาสูบน้ำมาตั้ง เราจะทำอย่างไร เราก็จะต้องเดินไปไปตักน้ำเอาขึ้นมา แต่นี่เพราะข้างล่างมีสูบน้ำ จึงสามารถสูบน้ำขึ้นมาให้ข้างบน นี่เป็นตัวอย่างว่าต้องสามัคคีกัน ต้องร่วมมือกัน ต้องแบ่งส่วนงานกัน ถ้าไม่เป็นเช่นนี้แต่ละคนก็จะอยู่ไม่ได้ จึงต้องมาอยู่เป็นกลุ่ม อย่างกลุ่มนี้ก็มีทั้งพวกที่มาจากสวนผักข้างล่างทั้งพวกที่มาจากหมู่บ้านหนองยาว มาอยู่ด้วยกัน ก็จะมีความเจริญ มีความก้าวหน้า จะมีกินมากขึ้น มีที่อยู่ มีเสื้อผ้านุ่งห่มดีกว่าก่อน ตอนแรกอาจยังไม่เข้าใจกัน อาจนึกว่าพวกข้างล่างขึ้นมาบุกรุก และพวกข้างล่างก็อาจนึกว่าพวกข้างบนไม่ใช่พวกกลุ่ม อย่างนี้ไม่ได้ ต้องร่วมกัน และถ้าเราร่วมมือกันแล้วก็จะมีความก้าวหน้า มีอยู่มีกินมากกว่าที่เคยมี และเร็วกว่าด้วย

เคยบอกไว้ว่าตอนนี้เราสร้างบ้าน อย่างเฉลิมสร้างตอนแรก ๘๐๐ บาท และบางคนก็สร้างพันบาทบ้าง สองพันบาทบ้าง นี่เดี๋ยวนี้พื้นเป็นคอนกรีตแล้ว แต่ก่อนไม่เป็น นี่ก็เป็นเวลาไม่นานนัก ต่อไปก็ฝาบ้าน ฝาบ้านถ้า

ต้องการให้กันลมให้ดีขึ้นก็เป็นไม้ เชื่อว่าอีกไม่นานก็จะมีถ้าเราทำตามโครงการ สามัคคีกัน ช่วยกันคิด แล้วต่อไปหมู่บ้านนี้ก็จะเป็นหมู่บ้านตัวอย่าง จึงต้องวางบ้านให้อยู่เป็นส่วน ๆ ไม่ใช่ให้มาแออัดติดกันอยู่ จะไม่มีที่หายใจ จะไม่มีที่ทางสำหรับแต่ละบ้านจะเพาะปลูก แต่ก็ไม่ใช่ว่าบ้านจะต้องอยู่ห่างกันตั้งโยชน์ มาอยู่กันได้ตามสัดส่วนที่เรียกว่าโครงการวางผังวางที่ปลูกบ้าน สำหรับเมืองใหญ่ก็ต้องวางผังเมืองเหมือนกันเรียกว่าผังเมือง สำหรับที่นี่ก็ให้วางเป็นที่สำหรับแต่ละบ้านแต่ละคน และที่บ้านอยู่เป็นคู่ ๆ อย่างนี้ก็มีความปลอดภัยด้วย ถ้าบ้านหนึ่งบ้านใดมีความเดือดร้อนก็อาจไปพึ่งเพื่อนบ้านได้ วางเป็นกลุ่มเป็นหมู่แล้วก็มีหัวหน้าหมู่ จะได้ปรึกษาหารือ นี่เป็นวิธีวางผังเมืองทีนี้ต่อไปอีกหน่อยก็เป็นหมู่บ้านตัวอย่าง หรือเป็นเมืองเล็ก ๆ ซึ่งมีโรงเรียน มีวัด แล้วก็มีส่วนกลางซึ่งจะเป็นที่ปกครอง และจะปกครองกันได้เพราะว่าแต่ละคนรู้จักกัน เห็นว่าคนไหนมีความสามารถในทางทำความเจริญเราก็เลือกคนนั้น อย่างนี้พวกเราปกครองกันเอง ไม่ใช่ว่าเจ้าหน้าที่ของศูนย์หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมาบอกว่า “นี่ คนนี้ต้องเป็นหัวหน้า คนนี้ต้องเป็นรองหัวหน้า” แล้วพวกเราจึงจะมี แต่ว่าพวกเราต้องมีเหตุผลและต้องมีความสามัคคี จึงได้ย้ำเรื่องสามัคคีว่า มีความเดือดร้อนอะไร หรือจะทะเลาะเบาะแว้งกัน ก็ให้มาทะเลาะกันต่อหน้า ใครมีปัญหาอะไรก็ให้คนที่สามซึ่งอยู่ข้างเคียงเข้ามาตัดสินว่าคนไหนถูกคนไหนผิด แล้วก็ทำตาม เท่านี้ก็พอ แล้วที่อยู่อย่างนี้ก็เป็นหมู่บ้านที่นับว่าห่างจากถนน เราต้องรู้จักป้องกันตัว เพราะว่ามีคนแปลกหน้าจากข้างนอกเข้ามาเหมือนกัน ถ้าพวกเราพร้อมใจกัน จะป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกเข้ามาได้ สำคัญที่สุดถ้าเรามีปัญหาอะไรเราก็มาปรึกษากัน คนอื่นจะได้ไม่เข้ามาทำให้แตกสามัคคีได้

สำหรับเรื่องแทรกเตอร์ก็ต้องลงทุนมาก จะต้องเป็นสมบัติของกลุ่ม แล้วใครจะเป็นผู้ดูแล ฉันนึกอยู่เหมือนกันว่าที่กว้างอย่างนี้จะต้องมีเครื่องทุ่นแรง ทีนี้เมื่อมีเครื่องทุ่นแรงเราก็ต้องสามารถที่จะคิดว่าค่าใช้จ่ายมีอะไร ต้องช่วยกันคิด คิดเลขว่ารถแทรกเตอร์มีราคาประมาณเท่าใด เอามาใช้ต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงน้ำมันหยอดเครื่อง ค่าสึกหรอเท่าไรงานที่เราจะใช้รถแทรกเตอร์จะมีอะไรบ้างตลอดปี เราต้องมาคำนวณดูว่าตลอดปีจะใช้เป็นเวลาเท่าใด จะได้ผลงานเท่าไร ระหว่างที่ใช้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่าไร ดูว่าคุ้มกันหรือไม่ และก็ตามปรกติต้องมีผู้รู้ที่จะจัดการใช้การแบ่งกันใช้ตามความจำเป็น แทรกเตอร์จะต้องทำงานตลอดเวลาจึงจะคุ้ม ไม่ใช่ว่าหามาแล้วในหนึ่งปีใช้เพียงหนึ่งเดือน แล้วก็จอดเอาไว้ให้สนิมกิน อันนี้ต้องพยายามที่จะช่วยกันพิจารณาแล้วก็ทำโครงการ และถึงอย่างไรก็ตาม ทำโครงการแล้วก็ต้องปรึกษาเจ้าหน้าที่ นี่แหละที่ฉันอยากให้ทราบถ้ารถแทรกเตอร์เป็นของกลุ่มไม่ใช่ของศูนย์

ที่เขาต้องการรถแทรกเตอร์นี่น่ะ ฉันอยากให้เขาทราบ[๓] เขาต้องการทำงานด้วยตนเอง คือว่ารถแทรกเตอร์ของศูนย์ก็มีอยู่แล้ว แต่ว่าถ้าเป็นแทรกเตอร์ของกลุ่มของสมาชิกก็ดีกว่า แต่การที่จะใช้ทางศูนย์จะต้องให้ทางฝ่ายสมาชิกต่าง ๆ ได้ทราบว่าค่าใช้จ่ายความรับผิดชอบมีอะไรบ้าง ทีแรกฝากไว้ที่ศูนย์ได้ แต่ถ้าฝากไว้ที่ศูนย์ทางศูนย์จะต้องบอกว่าค่าใช้จ่ายมีอะไรบ้าง คุ้มกับที่เขาได้รายได้เพิ่มขึ้นหรือเปล่า ถ้าคุ้ม ให้แทรกเตอร์เป็นของฝ่ายสมาชิกก็จะเป็นเกียรติดี ก็นี่ซี จึงได้บอกว่าให้สมาชิกไปคิดค่าใช้จ่าย และถ้าคิดไม่ออกให้มาถามทางศูนย์ เพราะทางศูนย์นี่ทำให้ เอารถแทรกเตอร์มาปราบที่นี่มันก็เป็นเงินเป็นทองขึ้นมาไม่ใช่ว่าฟ้าบันดาล จึงได้ยอมให้ศูนย์มาอยู่ในเขตที่ดินบริเวณไร่ผืนนี้ ถ้าไร่ผืนนี้โยนให้สมาชิกมาปฏิบัติถากถางโดยลำพังก็ทำไม่ได้ สมมุติว่ายกให้เป็นของศูนย์แล้วก็ให้ค่อย ๆ ทำ แต่ว่าต่อไปในอนาคตให้เครื่องมือเป็นของสมาชิกและให้สมาชิกบริหารเอง สมาชิกจะทำอะไรก็ทำได้ แต่ว่าเครื่องมือแต่ละชิ้นราคาแพง ถ้าให้ไปแล้วก็ไม่ไปทำรายได้ให้เพิ่มขึ้นก็น่าเสียดาย อันนี้ต้องไปช่วยกันคิดว่าเครื่องไถนี่ราคาเท่าไร จะถามที่ศูนย์ก็ได้ งานที่จะได้จากเครื่องมือนี้จะเป็นอย่างไร ทำให้เพิ่มรายได้หรือเพิ่มความสะดวกของเราอย่างไรแค่ไหน ค่าใช้จ่ายประจำสำหรับเครื่องมือนี้จะเป็นเท่าไร ทั้งต้องคิดว่าจะต้องมีเจ้าหน้าที่หมายความว่ามีคนในพวกเราเองที่มีความรู้พอที่จะรักษาบำรุงด้วย ที่บอกว่าระยะเริ่มแรกต้องเป็นของศูนย์นั้นถูกต้องแล้ว แต่อยากให้ค่อย ๆ เปลี่ยนไปเป็นขั้นที่สอง โดยที่สมาชิกรู้ตัวว่าต้องมีค่าใช้จ่ายเท่าไร อันนี้สำคัญ จึงอยากให้ปรึกษากันแล้วมาเปรียบเทียบกับ คำปรึกษาหารือกับความรู้ที่จะไปถามศูนย์ ก็จะเป็นความรู้ที่ได้เพิ่มขึ้นมาทำโครงการก็มองเห็นว่าเข้าใจแล้ว ก็น่าจะลองพยายาม ถ้ามีเครื่องมือเราก็ต้องมีโรงเก็บและจะต้องมีอีกหลายอย่างจึงต้องดูว่ากำลังของกลุ่มมีแค่ไหนด้วย.

---

[๓] มีพระราชดำรัสกับเจ้าหน้าที่

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะครู นักเรียน โรงเรียนวังไกลกังวล[๒]
ณ ศาลาเริง พระราชวังไกลกังวล

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๒

โรงเรียนนี้ตั้งขึ้นสำหรับให้เด็กทั้งหลายที่อยู่ในบริเวณนี้ ได้มีโอกาสและมีที่เรียนขอขอบใจและขอชมเชยครูที่ได้พยายามเอาใจใส่ในการศึกษาของเด็ก ๆ การสอนเป็นงานที่หนักและมีความรับผิดชอบมาก ขอให้ครูทุกคนได้ตั้งหน้าและตั้งใจหาทางที่จะให้ลูกศิษย์มีความรู้ให้มากที่สุด คือนอกจากความรู้ในทางวิชาแล้ว ก็ให้เรียนรู้ในเรื่องอื่นด้วย เช่น กิริยา มารยาท ความเป็นผู้ที่มีจิตใจสูง การกีฬา ศิลปะและดนตรี

ทุกอย่างที่กล่าวมีโอกาสที่เล่าเรียนได้ในโรงเรียนนี้ ฉะนั้น ขอให้นักเรียนทั้งหลายตั้งใจรับความรู้ที่ครูสอน เพราะโอกาสเช่นนี้หายาก ถ้าไม่เอาใจใส่พยายามเรียนก็จะหาโอกาสไม่ได้อีกเพราะเวลาที่เป็นเด็กนั้นมีน้อย จึงต้องขอให้ใช้เวลาให้ถูกต้อง สะสมความรู้ในทางหลักวิชาและความรู้ทั่วไปให้มากและดีที่สุด แล้วจะไม่ต้องเสียใจเมื่อโตขึ้นก็จะสามารถทำหน้าที่ของตน คือทำมาหากินเลี้ยงชีวิตตน และช่วยส่วนรวมให้อยู่ได้ด้วย ความก้าวหน้าและด้วยความร่มเย็น ขอให้นักเรียนเพียรพยายามจงหนัก รู้จักสังเกตให้ดี พยายามสะสมความรู้ซึ่งเป็นทั้งกำลังและอาวุธที่จะใช้ต่อสู้ในชีวิตต่อไป

ขอขอบใจครูที่เอาใจใส่สอดส่องให้ลูกศิษย์ได้รับความรู้ดี มีพลานามัยแข็งแรง และมีจิตใจสูง ขอให้ทุกคนมีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานของตัวหน้าที่ของตัวให้ดีที่สุดและให้มีผลสำเร็จงดงามยิ่งขึ้นทุก ๆ ปี ขอให้นักเรียนได้เล่าเรียนดี ได้สอบไล่ได้ดีเพื่ออนาคตของตน ขอให้มีกำลังกายกำลังใจสมบูรณ์ที่จะทำหน้าที่ให้ก้าวหน้าและเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ครูและนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวลเฝ้า ฯ ในการพระราชทานรางวัลการศึกษาและพระราชทานเสมาประจำปี

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะแพทย์ที่ได้ออกปฏิบัติงานรักษาพยาบาล และอนามัยเคลื่อนที่ตามแผนงานเร่งรัดพัฒนาชนบท[๒] ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันอังคาร ที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๑๒

ขอชมเชยนายแพทย์ทั้งหลายที่ได้พากันออกไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม ขอฝากความคิดเห็นไว้ด้วยว่าที่นายแพทย์ออกไปปฏิบัติหน้าที่ในการกุศล เพื่อพัฒนาประชุมชนและเพื่อร่วมมือกับผู้ที่กำลังป้องกันประเทศนั้นเป็นการปฏิบัติที่รู้สึกสมัยใหม่ที่สุด เพราะโดยมากก็พูดกันว่าเมืองไทยเราล้าหลัง และนายแพทย์ที่ต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่ในชนบทนั้นจะต้องเสียสละอย่างมาก เพราะได้เรียนวิชาแพทย์มาแล้วลงท้ายไม่ได้ปฏิบัติ เพียงแต่ออกไปวางยาคนโน้นทีคนนี้ที ไปรักษาไข้หวัดรักษาปอดบวม แทนที่จะค้นคว้าวิจัยในห้องทดลองที่ดีหรือเปิดร้านในกรุงเทพฯ เพื่อที่จะหาเงินได้มาก ๆ การไปฝึกงานต่างจังหวัดนั้นยังถือกันว่าเป็นการถอยหลัง ความจริงความคิดนี้ออกจะล้าสมัย ที่สมัยใหม่ที่สุดคือ นายแพทย์เมื่อได้เรียนวิชาแพทย์มาแล้ว จะต้องออกปฏิบัติตามความมุ่งหมายของการแพทย์คือรักษาประชาชนให้พ้นทุกข์จากโรค โรคที่มีอยู่ในเมืองไทยหรือทั่วโลกที่เหมือนกันคือความขาดแคลนในสิ่งที่ควรจะมี ได้แก่ขาดแคลนยา ขาดแคลนอาหารบางชนิด และขาดแคลนเรื่องความเป็นอยู่ซึ่งทำให้เกิดโรคแก่ร่างกายได้ การที่ทางราชการหรือว่านายแพทย์ทั้งหลายเข้าใจโจมตีจุดสำคัญนี้ คือความเจ็บป่วยของประชาชนจนถึงที่นั้น นับว่าเป็นการทำหน้าที่ของแพทย์โดยตรงและอย่างตรงที่สุด และขอให้นึกถึงว่าการที่ออกไปนี้นอกจากในฐานะแพทย์ตามธรรมดา ยังได้ปฏิบัติงานของตัวในฐานะอย่างอื่นด้วย คือในฐานะเป็นคนไทยที่รักชาติ เพราะถ้ารู้สึกว่าบ้านเมืองอยู่ในความลำบาก ประชาชนที่อยู่ห่างไกลมีความแร้นแค้น เราจะพากันอยู่แต่ในเมืองหลวงเมืองสวรรค์ไม่ได้ ในหลักการพัฒนา การที่ออกไปทำหน้าที่ร่วมกับผู้ทำหน้าที่พัฒนาอื่น ๆ นับว่าได้ทำหน้าที่ของพลเมืองดีผู้รักชาติ ส่วนที่สามที่ท่านออกไปก็นับว่าทำหน้าที่ของมนุษย์ที่มีจิตใจสูง เพราะว่าเพื่อนมนุษย์ในประเทศเรา คือในชนบทของประเทศไทยนี้ มีความจำเป็นที่จะต้องรับความรู้ความเอาใจใส่ในทางร่างกายอย่างยิ่ง ท่านได้ออกไปให้ความรู้ความเอาใจใส่ ก็นับว่าได้ทำหน้าที่มนุษย์ที่ดีที่ควรจะยกย่อง เพราะมีจิตใจเมตตาต่อผู้ที่มี

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราวโรกาสให้ พลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์ ประธานคณะกรรมการส่งเสริมงานรักษาพยาบาลและอนามัยเคลื่อนที่ในเขตเร่งรัดพัฒนาชนบท นำคณะแพทย์ กรรมการแพทย์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข คณะแพทย์ศาสตร์และศิริราชพยาบาลและเทศบาลนครกรุงเทพ ที่ออกปฏิบัติงานรักษาพยาบาลและอนามัยเคลื่อนที่ตามแผนงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จำนวน ๙๘ คน เฝ้าฯ และรับพระราชทานของที่ระลึก

ความเดือนร้อน ฉะนั้นการที่นายแพทย์ทั้งหลายได้ร่วมมือกับทางราชการออกไปปฏิบัติงานเช่นนี้ เรียกว่า ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตัวทุกประการ การออกไปนี้ พูดถึงการเสียสละ ก็ต้องเสียสละอีก เพราะแต่ก่อนนี้ ตามหลักที่เคยชินกันมา เมื่อเรียนมาแล้วก็ทำงานเป็นนายแพทย์ประจำโรงพยาบาล หรือทำงานของตัวอยู่ในที่ที่เลือกเอาไว้ แต่อย่างนี้ต้องออกไปปฏิบัติห่างไกลอาจต้องเหน็ดเหนื่อยมากขึ้น อาจต้องต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ นอกจากนี้การออกไปต่างจังหวัดก็ยังความลำบากด้วยเรื่องภัยอันตราย อาจไปพบอุปสรรคที่เป็นอันตรายแก่ร่างกายของตัว นอกจากเหน็ดเหนื่อยแล้วยังจะต้องระแวดระวังไม่ให้เกิดอันตรายด้วย ทั้งหมดนี้ คือการที่ต้องเหน็ดเหนื่อย ต้องระแวดระวังอันตราย ต้องมีอุปสรรคมีความลำบากในความเป็นอยู่ รู้สึกว่าจะเป็นการปฏิบัติสมกับเป็นแพทย์ที่ดี เป็นมนุษย์ที่ดี เป็นผู้ที่รักชาติ ทางราชการสมควรจะขอบใจเขา ให้ความสะดวกในเรื่องที่พักในเรื่องความปลอดภัยแก่เขา โดยเฉพาะทางราชการทหารตำรวจน่าจะรับรู้เรื่องนี้มากขึ้นแล้วปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับหน่วยพัฒนาอนามัยนี้

ถ้าบ้านเมืองไทยสามารถสร้างวิธีปฏิบัติงานสมัยใหม่อย่างที่ทำอยู่นี้ ก็มีความหวังได้ว่าจะก้าวหน้าและรอดพ้นจากอันตรายของการแทรกซึมไม่ว่าคอมมูนิสต์หรือไม่ใช่คอมมูนิสต์ หรือของอันธพาลทั้งหลายที่จะมาครอบครองบ้านเมือง ทำบ้านเมืองของเราให้ล่มจม ฉะนั้น ขอนายแพทย์ทั้งหลายได้อดทนและตั้งใจที่จะปฏิบัติงานต่อไปและชักชวนเพื่อนแพทย์อื่น ๆ ให้ปฏิบัติเช่นกับท่านด้วย เพราะการออกไปปฏิบัติงานก็ไม่ใช่เป็นการประจำ ไปเป็นพัก ๆ เป็นหน่วยเคลื่อนที่ ขอให้ถือว่าเป็นการเปลี่ยนอิริยาบถเป็นการออกไปหาความรู้ และในเวลาเดียวกันก็เป็นการช่วยเพื่อนมนุษย์ช่วยเพื่อนร่วมชาติและช่วยบ้านเมืองให้มั่นคงอีกด้วย ในประการอื่น ก็ขอให้ร่วมมือกันปฏิบัติเพื่อสร้างวิธีการที่จะทำให้บ้านเมืองเจริญก้าวหน้าได้และที่จะให้ระบบการทำงานในเมืองไทยเปลี่ยนไปได้ ขอให้ทุกคนมีกำลังใจ มีความอดทน และมีความคิดที่ดี การเริ่มต้นย่อมต้องมีปัญหาเกิดขึ้นเสมอ ขอให้ช่วยกันพิจารณาค้นคว้าวิจัยวิธีที่จะปฏิบัติให้ดีที่สุด เพราะว่าอนาคตก็อยู่ที่การปฏิบัติที่เข้มแข็ง แม้จะนอกแนวนอกตำราที่เรียนมาหรือนอกแนวของการวางระเบียบราชการบางอย่างที่ต้องแหวกแนวไปด้วยความเข้มแข็งด้วยความสุจริตและด้วยความเป็นกลาง จึงจะทำให้บ้านเมืองก้าวหน้าได้ ขอให้ทุกคนมีกำลังใจกำลังกายที่สมบูรณ์เพื่อปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญนี้ ขอให้ทุกคนมีทั้งกำลังทั้งความปลอดภัยอยู่ตลอดไป.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะข้าราชการพ่อค้าประชาชนจังหวัดชลบุรี[๒]

ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๑๒

ขอขอบใจข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน จังหวัดชลบุรี ที่ได้บริจาคเงินสำหรับช่วยทหารตำรวจและพลเรือนที่ป้องกันรักษาประเทศเพื่อไม่ให้ผู้ก่อการร้ายมาย่ำยี การที่ทุกคนนึกถึงว่า ผู้ที่มีหน้าที่ป้องกันประเทศเป็นผู้ที่จำเป็นต้องสนับสนุนนั้น เป็นการคิดที่ชอบที่ถูกต้อง ขอฝากขอบใจไปถึงผู้ที่บริจาคทุกราย เขาเหล่านั้นเป็นผู้ที่ทราบดีว่าบ้านเมืองของเราเราต้องหวงแหนและจะต้องมีเจ้าหน้าที่ที่จะป้องกัน ขอฝากความคิดไว้อย่างหนึ่งว่า การที่มีผู้ก่อการร้ายเกิดขึ้น มาจากเหตุหลายประการ ประการหนึ่ง มีผู้มาจากต่างประเทศ ซึ่งตั้งใจเข้ามาแล้วจะมาครอบครองบ้านเมืองของเรา เพราะบ้านเมืองของเราเป็นถิ่นที่น่าอยู่ และครอบครองเพื่อใช้ประโยชน์ อีกประการหนึ่งพวกเหล่านั้นยุแหย่ให้ประชาชนในประเทศไทยนี้เข้าใจว่าจะต้องต่อสู้เพื่อเสรีภาพ ต้องต่อสู้เพื่อให้ประชาชนมีอิสรภาพในการทำมาหากิน ซึ่งบางทีก็มีความจริงบ้าง เพราะในบ้านเมืองไทยมีผู้ที่ฝืดเคืองแร้นแค้นเป็นจำนวนไม่น้อย การโฆษณาชวนเชื่ออย่างนั้นจึงเป็นผลขึ้นมา และก็เป็นเหตุอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดมีการไม่เรียบร้อย เหตุอื่น ๆ ก็มีอยู่ว่า บางทีการปกครองบ้านเมืองของเราไม่ทั่วถึง เช่นที่ได้ไปเห็นเมื่อเดือนที่แล้ว คือได้ไปป่า แล้วก็เห็นว่ามีคนจำนวนมากอาศัยอยู่ในบริเวณที่เรียกว่าป่าสงวน คนเหล่านั้นได้อยู่มาตั้งแต่ชั่วพ่อชั่วแม่ชั่วปู่ย่าตายาย ได้ทำมาหากินตามสภาพของเขาในที่นั้น อาจไม่สบายนักแต่ก็อยู่ได้ตามสภาพของเขา ต่อมาเมื่อยกสภาพที่ดินจากป่าสงวนมาเป็นที่ดินเปิด แทนที่เขาจะได้ทำมาหากินต่อไป ก็กลับเป็นผู้ที่จะต้องอพยพเร่ร่อนไปอยู่ที่อื่น เพราะที่ดินนั้นได้มีการยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้อื่นเสียแล้วโดยที่ผู้นั้นมาติดต่อกับทางราชการ ขอจองบ้าง ขอครอบครองบ้าง คนเก่าจึงถูกไล่ออกไป บุคคลเหล่านั้นไม่ได้อยากเป็นผู้ก่อการร้าย แต่ก็ต้องกลับเป็นผู้ก่อการร้ายเพราะเจ้าหน้าที่เข้าไปไล่ โดยถือว่าตามสิทธิตามกฎหมายเขาเป็นผู้บุกรุกที่ซึ่งแท้จริงบุกรุกมาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย จะว่าอย่างไร เรื่องเหล่านี้เป็นหน้าที่ของทางราชการที่จะให้ความเป็นธรรม ถ้าไม่ให้ความเป็นธรรมก็เกิดความไม่เรียบร้อย เดือนที่แล้วไปที่หมู่บ้านแห่งนั้น ก็มีการปะทะกับผู้ก่อการร้าย ผู้รักษาหมู่บ้านต้องตายไปคนหนึ่งเป็นอย่างน้อย หัวหน้าผู้ก่อการร้ายเป็นคนที่ไปจากหมู่บ้านนั้นเอง อย่างนี้ไม่เป็นสิ่งที่ปรารถนา การที่ข้าราชการและพ่อค้าประชาชนจังหวัดชลบุรีบริจาคเงินนั้น เป็นการแสดงว่าทราบแล้วว่ามีปัญหาเรื่องก่อการร้าย ขอให้เข้าใจว่าปัญหาเรื่องก่อการร้ายด้วยเหตุประการนี้ไม่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นเลย ถ้าปัจจุบันนี้ในจังหวัดชลบุรียังมีความสงบ ก็ต้องถือว่าเป็นบุญ แต่ถึงอย่างไรเราก็ยังจะต้องพยายามป้องกันไม่ให้มีการก่อการร้ายแบบนี้ ถ้าก่อการร้ายแบบนี้มีไม่ได้ การก่อการร้าย

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นายนารถ มนตเสวี ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี นำคณะข้าราชการพ่อค้าและประชาชนจังหวัดชลบุรี เฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลช่วยเหลือทหารตำรวจและพลเรือนที่ทำการปราบปรามผู้ก่อการร้าย

แบบมาจากต่างประเทศก็มียากขึ้น เพราะการก่อการร้ายจากต่างประเทศนั้นต้องอาศัยความไม่พอใจของประชาชน ต้องอาศัยความไม่พอใจของผู้ที่อยู่ในท้องที่ มิฉะนั้นเขาก็ไม่มีกำลังที่จะมาทำให้พวกเราเดือดร้อน ถ้าอยากจะบุกเข้ามาก็ต้องบุกมาเป็นกองทัพ ซึ่งถ้าบุกมาเป็นกองทัพ เราเป็นเลือดนักรบมาแต่โบราณกาล เราก็สู้ได้ แต่ถ้าเขามาในรูปก่อการร้ายแบบนี้โดยที่เราเปิดโอกาสให้ก่อการร้ายได้เอง เราก็สู้ได้ยาก จึงขอฝากไว้กับข้าราชการพ่อค้าประชาชนชาวชลบุรีว่า เราต้องป้องกันไม่ให้เกิดการก่อการร้ายเช่นนี้ โดยเฉพาะจากท้องที่ของจังหวัดชลบุรี และการที่จะไม่ให้เกิดเหตุการณ์ร้ายนั้นก็ขึ้นอยู่กับข้าราชการเป็นส่วนใหญ่เหมือนกัน ข้าราชการทุกอำเภอทุกตำบลจะต้องพยายามปฏิบัติหน้าที่ของตัวด้วยความระมัดระวัง ด้วยความเป็นธรรม ด้วยความขยันหมั่นเพียรอย่างมากที่สุด ถ้าไม่อยากตกอยู่ในสภาพที่จะต้องต่อสู้กับผู้ก่อการร้าย ที่จะต้องฝ่าอันตรายมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และเมื่ออันตรายเช่นนั้นเกิดขึ้น ส่วนรวมของประเทศจะอลวน เราจะประกอบการงานอาชีพของเราโดยสงบโดยเสรีมิได้เลย ซ้ำร้ายเราจะไม่มีที่อาศัย เราจะต้องไร้ประเทศ จึงได้ว่าปัจจุบันนี้เป็นเวลาสำคัญที่ทุกคนจะต้องทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจที่สุด ประโยชน์ส่วนตัวต่าง ๆ จะเป็นทางวัตถุหรือทางชื่อเสียงก็ตาม ต้องระงับ มิฉะนั้น จะต้องเสียหายหมดทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ขอให้ทุกคนคิดถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเหล่านี้ด้วยความเข้มแข็ง และขอให้ทราบตระหนักด้วยว่าถ้าไม่ปฏิบัติด้วยความเข้มแข็ง การบริจาคเงินช่วยผู้ป้องกันผู้ก่อการร้ายจะไร้ประโยชน์และจะได้ผลตรงกันข้าม คือผู้ป้องกันประเทศอาจต้องเสียชีวิตมากขึ้นและตัวเองก็อาจเอาตัวไม่รอดเหมือนกัน เพราะการก่อการร้ายจะเพิ่มมากขึ้น แพร่หลายออกไปทุกที่ตามแผนการของฝ่ายตรงข้าม ฉะนั้นจึงขอให้แต่ละคนเข้าใจและขอฝากให้ชี้แจงแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนให้เข้าใจว่า ถ้าไม่ทำเดี๋ยวนี้ ไม่มีวันหน้าที่จะทำ ถ้าทำเสียวันนี้ วันหน้าจะสบาย เรายังมีเวลาที่จะทำให้บ้านเมืองเรียบร้อยที่จะช่วยให้บ้านเมืองรอดพ้นจากอันตราย แต่ถ้าไม่ปฏิบัติโดยเข้มแข็ง เราจะไม่มีเวลาและปีหน้าบ้านเมืองของเราอาจไม่มีอยู่ในแผนที่แล้ว ขอให้ทุกคนรักษาจิตใจให้เข้มแข็งและขอให้เข้าใจว่า ทุกคนที่ได้บริจาคทรัพย์ได้ทำหน้าที่ที่ควรปฏิบัติส่วนหนึ่งแล้วคือช่วยผู้มีหน้าที่ป้องกันประเทศ แต่ทว่าตัวเองก็มีหน้าที่ป้องกันประเทศด้วยเหมือนกันด้วยการประกอบการงานของตัวด้วยความตั้งใจสุจริตใจอย่างเข้มแข็งที่สุด ขอให้ทุกคนฝากความคิดนี้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา แก่เพื่อนฝูง แก่ญาติพี่น้องให้ทั่วกัน ขอให้ทุกคนประกอบด้วยความเข้มแข็งทั้งในจิตใจทั้งในร่างกาย เพื่อที่จะปฏิบัติงานของตน ๆ ได้ เพื่อความเจริญของตัวเอง เพื่อความมั่นคงของส่วนรวม เพื่อความก้าวหน้าของจังหวัดชลบุรี และเพื่อความผาสุกโดยส่วนรวมของบ้านเมือง ขอให้ทุกคนประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ความเจริญก้าวหน้า ความสุขในใจ และความสำเร็จในกิจการ.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะผู้บริหารงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ระดับผู้ว่าราชการจังหวัด[๒] ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันศุกร์ ที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๑๒

การพัฒนาชนบทเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นเรื่องที่ใหญ่อยู่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนี้ จึงสมควรได้มาสัมมนามาปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด และการสัมมนาก็ควรเป็นทางวิชาการเพื่อให้ทราบว่าควรจะทำอย่างไร ปัญหาในการพัฒนาชนบทนี้ต้องนึกถึงว่าทำทำไม ทำอย่างไร และทำที่ไหน เมื่อไร คำถามเหล่านี้เป็นคำถามสำหรับทุกสิ่งทุกอย่างที่เราจะทำ เราควรต้องตั้งปัญหาหรือคำถามที่เรียกว่า "พื้นฐาน" เป็นเบื้องต้นก่อน เพราะโดยมากเวลามาพูดกันในทางวิชาการ มักชอบแต่พูดกันแต่ในทางรายละเอียด ซึ่งที่จริงจะต้องพิจารณาในส่วนรวมก่อน

ทำเมื่อไรนั้นตอบได้ง่ายที่สุด เพราะว่าเป็นการเร่งรัดพัฒนา จึงต้องบอกว่าทำเดี๋ยวนี้ ทำที่ไหน ก็อยู่ในชื่อของพัฒนาชนบทแล้ว ทำตามชนบท ทำอย่างไร อันนี้เป็นสิ่งที่ยังมีปัญหามาก ทำทำไม อันนี้เป็นเรื่องต้องคิดตามปรกติสำหรับเราซึ่งเป็นผู้ที่จะต้องปกครองและจะต้องให้ความเจริญแก่บ้านเมือง "ทำไม" นี้ไม่ควรจะมีปัญหานัก แต่ก็เกิดปัญหาเหมือนกัน เพราะว่าการที่นำความเจริญการพัฒนาไปสู่ชนบท หมายถึงไปสู่ประชาชนในชนบทนั้น มีเหตุผลหลายประการ เหตุผลใหญ่ที่สุดข้อแรกก็คือมนุษยธรรม ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ที่อยู่ร่วมประเทศกับเราซึ่งถ้าพูดถึงทางหนึ่งก็เป็นเพื่อนร่วมชาติ ถ้าพูดอีกทางหนึ่งก็เป็นผู้ที่เรารู้ว่าอยู่ในความแร้นแค้น ก็ถ้าเรามีเมตตาแล้ว จำเป็นที่ทางราชการซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้มากกว่า เป็นผู้ที่มีฐานะดีกว่า ควรจะไปช่วย แต่มนุษยธรรมนั้นกินกันไม่ได้ และก็ออกจะเรียกว่าเป็นอุดมคติชั้นสูงมาก จะไปขอให้ทุกคนทำทุกอย่างด้วยมนุษยธรรมเท่านั้นเองอาจไม่ได้ ทั้งเจ้าหน้าที่ไทยทั้งเจ้าหน้าที่ต่างประเทศที่มาเร่งรัดพัฒนานั้นก็ทำด้วยมนุษยธรรม แต่ว่าก็ทำด้วยหน้าที่ของตัวด้วย อย่างเจ้าหน้าที่ต่างประเทศที่มาช่วยเราในขณะนี้ ก็เพราะว่าเป็นนโยบายของรัฐบาลของเขาที่จะมาช่วยการพัฒนาประเทศของเรา โดยที่เหตุผลทางการเมืองและในทางการปกครอง รัฐบาลเขาต้องมาช่วยเราเพราะเขาถือว่าเราเป็นพันธมิตร และถ้าเรามีความหายนะเขาจะเดือดร้อนไปด้วย จึงเป็นนโยบายของรัฐบาลเขาที่จะ

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายพ่วง สุวรรณรัตน์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย นำผู้เข้าประชุมสัมมนาผู้บริหารงานเร่งรัดพัฒนาชนบทระดับผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้ช่วย เจ้าหน้าที่อำนวยการ ร.พ.ช. และที่ปรึกษา ร.พ.ช. จากยูซ่อมจำนวน ๑๐๐ คน เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

ช่วยเรา นโยบายของรัฐบาลไทยก็เช่นเดียวกัน ถ้าเราไม่ไปช่วยพัฒนาในชนบท ประเทศไทยก็ต้องหายนะ จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องไปพัฒนา อันนี้เป็นเหตุผลแรกของทำไม เหตุผลที่สองที่จะต้องพัฒนาชนบทนั้นก็คือเพื่อความปลอดภัยของบ้านเมือง เพื่อความก้าวหน้านอกเหนือจากมนุษยธรรม เพราะว่าถ้าบ้านเมืองเรามีความเจริญ มีความมั่นคง ก็ทำให้เราอยู่ได้ ทั้งผู้ที่อยู่ในกรุงทั้งอยู่ในเมือง ทั้งผู้ที่มีฐานะดี หรือฐานะปานกลางก็อยู่ได้ เมื่อประเทศมีความสงบสุข มีความมั่นคง ความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญคือความมั่นคงของประชาชนทั่วไปในชนบท เพราะประชาชนในชนบทเป็นประชาชนส่วนใหญ่ เป็นประชาชนส่วนรวม และประชาชนส่วนรวมหรือประชาชนทั้งหมดนั้นคือชาติ เราจึงต้องปฏิบัติให้ชาติคือให้ประชาชนในส่วนรวมมีความมั่นคงเพื่อเราจะอยู่ได้ นี่เป็นเหตุผลที่สองที่เราจะต้องพัฒนา

นโยบายของรัฐบาลที่จะพัฒนาก็คือนโยบายของรัฐบาลที่จะรักษาประเทศ นโยบายที่จะรักษาประเทศนั้นเป็นหน้าที่สำคัญอันหนึ่งหรืออันเดียวของรัฐบาล รัฐบาลเป็นผู้ที่รักษาส่วนรวมให้ดำรงอยู่ด้วยวิธีต่าง ๆ ถ้ามีการรุกเข้ามาด้วยอาวุธเราก็ต้องรบ ถ้ารุกเข้ามาด้วยการแทรกซึมเราต้องทำให้บ้านเมืองมั่นคง คือทำให้บ้านเมืองมั่นคงด้วยการพัฒนาชนบท ด้วยการพัฒนาให้ประชาชนทั่วไปมีความอยู่ดีกินดีมีความมั่นคง ต้องทำจึงจะสำเร็จประโยชน์สำเร็จจุดประสงค์นี้ วิธีที่จะทำนั้นคืออย่างไร อันนี้เป็นปัญหาสำคัญ ที่เห็นแผนพุทธเจดีย์นั้นก็ดูสวยดีว่าเป็นเจดีย์[๑] รูปร่างเป็นเจดีย์มั่นคงดี พื้นฐานกว้างแล้วยอดแหลมขึ้นไป นำมาเปรียบเทียบกับงานพัฒนาก็ดูรู้สึกว่าทำให้น่าเลื่อมใสดี แต่ว่าวิธีการที่จะทำบางทีจะเอามาเปรียบเทียบง่าย ๆ อย่างนั้นไม่ได้ เช่นถ้ายกตัวอย่างในแผนตอนพื้นฐานนั้น มีตัวอย่างว่าจะต้องสร้างถนน สร้างชลประทานสำหรับให้ประชาชนใช้ สำหรับให้เจ้าหน้าที่ได้เข้าไปปฏิบัติการได้ คือไปช่วยประชาชนในทางบุคคลหรือในทางที่จะพัฒนาให้บุคคลมีความรู้และอนามัยแข็งแรงด้วยการให้การศึกษา และการรักษาอนามัย ขั้นที่สามถึงยอดนั้นก็คือการให้ประชาชนในท้องที่สามารถทำการเพาะปลูกหรือทำการงานและค้าขายได้ สามขั้นนี้อาจต้องกลับหัวกันบ้างก็ได้ เพราะว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน แล้วแต่ท้องที่แล้วแต่บุคคลที่เราจะไปช่วย จะยกตัวอย่างเช่นว่า การสร้างถนนนั้นอาจไม่ใช่เป็นวิธีการพื้นฐานที่

---

(๑) แผนภูมิการพัฒนาของ ร.พ.ช. ทำเป็นรูปเจดีย์

จะทำ เพราะว่าได้เคยประสบมาแล้วว่าการสร้างถนนก่อนแล้วไม่ได้นำสิ่งของที่อยู่บนยอดเจดีย์ไปให้ทันทีจะกลับทำให้ได้ผลตรงกันข้าง ในภาคอีสานมีบุคคลหนึ่งเป็นชาวต่างประเทศที่มีความรู้ดี ได้ไปเยี่ยมตามชนบทแล้วก็มาเล่าให้ฟังว่าไม่สร้างถนนเสียดีกว่า เพราะว่าสร้างถนนแล้วแทนที่จะเอาความเจริญไปให้เขากลับไปดูดจากเขาออกมา จึงทำให้เกิดการก่อการร้าย ข้อนี้ฟังเขาพูดแล้วก็อาจไม่เชื่อ เพราะว่าไม่น่าเชื่อว่าสร้างถนนแล้วจะไม่ดี สร้างถนนแล้วก็ควรจะทำให้เราสามารถเข้าไปแนะนำทำให้ชาวบ้านที่อยู่ข้างในสามารถนำสินค้าออกมาขายได้ราคาดีขึ้น ข้อนี้อาจจริงแต่ว่าก็มีข้อสำคัญซึ่งถ้าเราไม่ได้ปฏิบัติทันทีจะเกิดหายนะจริง ๆ เหมือนกัน ได้เห็นด้วยตัวเองที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดเพชรบุรีว่า ถ้าสร้างถนนเข้าไป ถนนนั้นทำให้ชาวบ้านที่อยู่ข้างในสามารถขายสินค้าได้ราคาดีขึ้น หมายถึงว่าได้กำไรสำหรับการผลิตของเขามากขึ้นจริง แต่ในเวลาเดียวกันก็มีสิ่งอื่นที่เข้าไปด้วยคือความปั่นป่วน มีผู้ที่มีอิทธิพลมีเงินหรืออาจเป็นผู้ที่เป็นฝ่ายก่อการร้ายเข้าไปซื้อที่ดินไปซื้อที่ข้างถนน และไปซื้อในราคาที่ชาวบ้านอาจพอใจ แต่ลงท้ายก็ทำให้ชาวบ้านนั้นต้องมีทางออกเป็นสองทาง ทางหนึ่งคือทำงานให้แก่ผู้ที่เป็นนายทุน รับจ้างทำงานเป็นวัน ๆ ซึ่งกลับเป็นการถอยหลังเข้าคลอง หรือมิฉะนั้นก็เร่ร่อนไปที่อื่นด้วยเงินที่ขายที่ดินได้มาโดยหวังว่าจะไปทำกินที่อื่น คือเข้าไปลึกเข้าไปในป่า ไปถากถางที่แล้วทำมาหากินต่อไป ที่มีหวังจะเป็นไปด้วยดีก็มีบ้างแต่ว่าจะมีหวังเป็นไปด้วยไม่ดีเสียมากกว่า เพราะการทำมาหากินจะแร้นแค้นยิ่งขึ้น เงินทองก็หมดไป ทั้งเกิดปัญหายุ่งยากอื่น ๆ ด้วย ที่ยกตัวอย่างนี้ก็ที่เห็นเมื่อไปหัวหิน การสร้างถนนของตำรวจพลร่มค่ายนเรศวร ได้สร้างด้วยความร่วมมือของกรมทางเข้าไปถึงหมู่บ้านชื่อห้วยมงคล และต่อไปแยกไปที่หนองพลับ ก็มีคนที่ขายที่ดินแล้วพวกที่ขายที่ดินต้องไปหาที่ดินต่อไปเข้าไป ข้ามภูเขาไป เข้าไปที่ต้นแม่น้ำปราณก็ที่บริเวณต้นแม่น้ำปราณนั้นกะเหรี่ยงอยู่ เราพยายามจะให้กะเหรี่ยงที่อยู่ที่นั้น ให้อยู่เป็นหลักเป็นฐานไม่เร่ร่อนไม่กลายเป็นเครื่องมือของผู้ก่อการร้าย ก็มีครอบครัวจากข้างนอกห้าครอบครัวเข้าไป ไม่ได้เข้าทำความยุ่งยากอย่างเปิดเผย ไม่ได้ทำความเดือดร้อนแก่กะเหรี่ยง กะเหรี่ยงนั้นก็ไม่ได้ว่าอะไร เพราะเขาจ้างกะเหรี่ยงให้ไปทำไร่บ้างให้ไปมุงหลังคาให้บ้าง แต่ในการจ้างนั้น ขอให้ทราบว่าไม่ได้จ้างด้วยเงิน ให้เหล้าเถื่อน ให้ไปพนัน ให้ไปทำสิ่งที่เป็นอบายมุขต่าง ๆ นำความอลวนสู่กะเหรี่ยงและบริเวณนั้น ซึ่งก็อาจกลายเป็นบริเวณก่อการร้ายอย่างร้ายแรงที่สุดไปก็ได้ ผลก็คือต้นแม่น้ำปราณซึ่งเป็นป่าสงวนนั้นก็จะกลายเป็นสนามรบ ซึ่งอาจต้องไปทิ้งระเบิดปูพรม อย่างที่คนบางคนเขา

อยากให้ทำแก่ผู้ก่อการร้ายจะทำให้เกิดเสียหายในบริเวณนั้น ไม่เป็นการรักษาต้นน้ำลำธาร โครงการแม่น้ำปราณที่กำลังทำอยู่ก็อาจล้มเหลวไป เดี๋ยวนี้ก็อาจช้าไปมากแล้ว นี่แหละผลของความไม่เรียบร้อยสะท้อนไปไกล

ทีนี้ก็มาพูดถึงว่าการให้ความต้องการพื้นฐาน อย่างที่ว่าให้ถนนหรือชลประทานเป็นเบื้องต้นนั้นอาจทำให้เสียหายก็ได้ นึกถึงกะเหรี่ยงแล้วก็บอกได้ว่าได้คัดค้านเอาไว้แล้ว เมื่อเดือนที่แล้วมีผู้บอกว่าควรจะสร้างถนนจากหนองพลับข้ามภูเขาเข้าไปหากะเหรี่ยงซึ่งก็นับว่าเป็นทางที่พอจะทำได้ คือพอที่จะนำแทรกเตอร์เข้าไปถากถางให้กะเหรี่ยงได้ในที่ที่สมควรจะทำเป็นไร่ ที่คัดค้านไม่ให้ทำถนนและคัดค้านไม่ให้ขนแทรกเตอร์เข้าไปเพราะมีเหตุผลหลายอย่าง ไม่สร้างถนนเพราะว่า แม้จะไม่ได้สร้างถนนครอบครัวห้าครอบครัวก็เข้าไปแล้ว ถ้าสร้างถนนก็จะเข้าไปเต็ม ที่ไม่ให้ทำถนนเพื่อที่จะนำแทรกเตอร์เข้าไปก็มีผู้เสนอให้ขอทางฝ่ายกองทัพอเมริกันนำเฮลิคอปเตอร์มายกเข้าไป เพื่อที่จะเข้าไปถากถาง แล้วที่คัดค้านนั้นเพราะว่าทราบดีว่ากะเหรี่ยงไม่รู้จักแทรกเตอร์ดีนัก ถ้านำแทรกเตอร์เข้าไป แม้จะได้ผลดี ก็จะทำให้พวกกะเหรี่ยงจะเห็นว่าแทรกเตอร์นี้ดี มือของตัวเองนั้นไม่ดีลงท้ายจะไม่ทำงานด้วยมือของตัว ที่เข้าไปที่ป่าละอูนั้นนำจอบเสียมไปให้แก่กะเหรี่ยง ให้กะเหรี่ยงเหล่านั้นรู้จักใช้มือ รู้จักใช้จอบเสียมก่อน จริงอยู่ในการเร่งรัดพัฒนามีโครงการว่าให้ใช้เครื่องมือทุ่นแรงที่ทันสมัย แต่ว่าจอบเสียมนั้นก็อย่าให้ถือว่าพ้นสมัยแล้ว เพราะว่าคนเราทุกคนจะมีรถแทรกเตอร์ไม่ได้นอกจากนายทุน แล้วนายทุนที่เข้าไปนั้นเขาไม่คำนึงถึงชาวบ้านธรรมดา คนที่อ้างว่าคำนึงถึงชาวบ้านธรรมดา ก็เพียงแต่อ้างว่าจะมาปลดแอกชาวบ้าน ลงท้ายชาวบ้านก็ทำอะไรไม่ได้ การที่ไม่ให้เอาแทรกเตอร์เข้าไปแต่เอาจอบเสียมไปให้แทนนั้นได้พิสูจน์ว่าเป็นวิธีที่ถูกต้อง เมื่อไปอีกแห่งหนึ่งคือหมู่บ้านในอำเภอเขาย้อย เข้าไปถามผู้ใหญ่บ้านและกำนันว่าทำไมไม่ทำการเพาะปลูกหมุนเวียน คือหมายถึงว่าหมุนเวียนที่ดินไม่ใช่หมุนเวียนพืชพันธุ์ ปีนี้ทำแห่งหนึ่งปีต่อไปย้ายต่อไปอีกแห่งหนึ่ง อีกปีย้ายไปอีกแห่งหนึ่ง ปีที่สามกลับมาที่เดิม เขาบอกว่าปลูกข้าวปีนี้ที่นี่แล้วปีหน้าปลูกไม่ได้เพราะมีหญ้าขึ้น ก็ถามเขาว่าทำไมไม่ถอนหญ้าไม่ปราบหญ้าเพื่อที่จะปลูกอย่างอื่นได้ เขาบอกว่าพวกเราคนจนไม่มีปัญหาที่จะถอนหญ้า คำตอบนี้หมายความว่าอะไร คำตอบนี้หมายความว่า เขานึกว่าการถอนหญ้านั้นต้องใช้แทรกเตอร์ เพราะว่าเขาเห็นที่ไร่ส้มที่อยู่ใกล้ ๆ กิโลเมตรสองกิโลเมตรเขาใช้แทรกเตอร์ ชาวบ้านเขาไม่มีแทรกเตอร์เพราะว่าเขาเป็นคนจน เขาก็เลย

ไม่มีปัญญาที่จะไปถอน เพราะเขานึกว่าการถอนหญ้านั้นต้องใช้แทรกเตอร์มาไถชาวบ้านเหล่านั้น ซึ่งเป็นกะเหรี่ยงเหมือนกัน เขาเห็นความก้าวหน้าของการพัฒนาว่า ถ้าเจ้าหน้าที่อยากให้เขาพัฒนา ถ้าเจ้าหน้าที่อยากให้เขาก้าวหน้าแผนใหม่ ต้องเอาแทรกเตอร์มาให้เขา ก็เลยไปที่ไร่เขาบอกว่ายังสงสัย ขอคัดค้านนิดหน่อย สงสัยว่าถ้าขยันไปถอนหญ้าแล้วก็ปลูกอย่างอื่นเราก็จะหายจนไปได้เหมือนกัน ไม่ใช่เพราะเป็นคนจนถึงถอนหญ้าไม่ได้ แต่เพราะว่าขี้เกียจ เพราะว่าไม่สามารถที่จะหอบร่างของตัวไปที่ไร่แล้วไปจับหญ้านั้นถอนขึ้นมา เขาก็ทำหน้าประหลาดแล้วก็ร้องแหะ ๆ ไม่ทราบว่าเขาจะทำหรือไม่ทำต่อไป แต่เชื่อว่าถ้าเอาแทรกเตอร์เข้าไปในที่ที่ไม่เคยมีแทรกเตอร์ ทำถนนเข้าไปในที่ที่ไม่มีถนน อาจเกิดผลร้ายก็ได้ ถ้าไม่จัดการทุกสิ่งทุกอย่างให้พร้อมด้วย การจัดสรรที่ดิน ซึ่งอยู่ในขั้นสูงกว่าการสร้างถนนนั้นต้องทำก่อน เพราะว่าที่เขาย้อยนั้นมีคนถวายฎีกา แล้วก็ได้เห็นเองด้วยว่า เมื่อถอนสภาพจากป่าสงวนแล้วมีโฉนดปาฏิหารย์ขึ้นมา คือนายทุนได้ไปไล่ชาวบ้านที่เคยอยู่ที่นั้นมาเป็นชั่วคน ๆ ไปบอกว่าที่นี่มีโฉนดแล้วหรือมีใบสำคัญแล้วให้ออกไปจากที่นั้น คราวนี้ก็เป็นปัญหาว่า เขามีใบสำคัญถูกต้องตามกฎหมายเพราะว่าเจ้าหน้าที่ได้ออกให้ แต่ว่าไม่ได้คำนึงถึงหลักมนุษยธรรมว่ามีคนอยู่ในนั้นมาแล้วตั้งแต่ชั่วปู่ ข้อนี้เป็นข้อสำคัญ ป่าสงวนเดิมก็เป็นป่า คือมีต้นไม้ มีสัตว์ป่า ซึ่งมีกฎเกณฑ์ตามกฎหมายในการที่จะเข้าไปทำประโยชน์ แต่กฎหมายไม่ได้พูดถึงมนุษย์ที่อยู่ในป่า ไม่ได้พูดว่ามนุษย์ที่เขาไปทำมาหากินโดยที่ไม่รู้ว่ามีกฎหมายคุ้มครองนั้นจะว่าอย่างไร เวลายกสภาพจากป่าสงวนเป็นที่เปิดแล้วก็หมายความว่าเปิดให้จับจองมนุษย์ด้วยเหมือนกัน ก็ผิด ผิดหลัก แต่ว่าไม่ได้อยู่ในกฎหมาย เมื่อเจ้าหน้าที่เปิดให้คนเข้าไปจองได้แล้วคนก็ไปจองไล่คนออกไป ไปรังแกเขาต่าง ๆ อย่างนี้ก็เกิดเป็นการก่อการร้าย ที่เขาย้อยนั้น หมู่บ้านที่เราไป หัวหน้าผู้ก่อการร้ายคนหนึ่งมาจากป่ามาอยู่ที่หมู่บ้านนั้น เราเข้าไปก็นับว่าไปในดงของผู้ก่อการร้าย แต่ว่าคนนั้นออกไปเพราะว่าถูกรังแก ถูกยึดที่ดิน อันนี้เราจะไปช่วยในทางกฎหมายอย่างไรก็ช่วยไม่ได้ เพราะว่าที่ดินนั้นเป็นที่ดินว่างเปล่าจริง ๆ เพราะวิธีของชาวบ้านที่ปลูกปีนี้แห่งหนึ่ง ปีหน้าอีกแห่งหนึ่ง ปีต่อไปอีกแห่งหนึ่ง แล้วก็กลับมาที่เดิม ในปีที่สาม ที่อีกสองแปลงที่ไม่ได้ทำอยู่นั้นจึงว่าง ตามกฎหมายก็ว่าว่างเปล่าเพราะไม่ได้ทำประโยชน์อะไร แต่สำหรับชาวบ้านที่นั่นเขาถือว่าเป็นที่ของเขาที่เขาต้องใช้อย่างนั้น มิฉะนั้นดินมันจืด มิฉะนั้นปราบหญ้าไม่ไหว ปราบหญ้าหลังจากสามปีปราบง่ายกว่า เขาเผาง่ายกว่า นี่เป็นปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในกฎหมายบ้างไม่ได้อยู่ในกฎหมายบ้าง เป็นหน้าที่

ผู้ที่สนใจในเรื่องเร่งรัดพัฒนาที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ เคยไปบอกให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนายอำเภอ ทั้งตำรวจ ให้เจ้าหน้าที่ต่อต้านการใช้กฎหมายสนับสนุนผู้ที่จะไปเบียดเบียนประชาชน ด้วยการใช้หลักของมนุษยธรรมแท้ ๆ หลักของเมตตา หลักของการปฏิบัติเพื่อส่วนร่วมจริง ๆ

แต่ว่าปัญหาสำคัญที่สุดในการพัฒนาชนบทก็คือเรื่องเครื่องมือ เครื่องมือจำนวนมหาศาลนี้ต้องใช้ให้ถูกต้อง ทั้งเครื่องมือทุ่นแรงทั้งวิธีการที่ก้าวหน้า ถ้านำไปใช้ถูกหลักถูกต้องตามกฎเกณฑ์และหลักของมนุษยธรรมของเมตตา ก็ไม่เป็นไร แต่บางทีเพราะงานเร่งรัดพัฒนานี้เป็นงานที่เรียกว่า “แหวกแนว” และใหม่ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จึงไม่ชัด อาจไม่รู้ว่าจะใช้กฎเกณฑ์ที่ไหน แล้วก็ผิดพลาดไป การทำผิดพลาดกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับด้วยเจตนาดีนั้นไม่ว่า แต่บางทีมีคนที่อ้างว่าเพราะโง่เขลาเบาปัญญาจึงทำผิดกฎเกณฑ์ไปนั้น ถ้าทำให้เสียหายต่อส่วนรวมก็ลำบากหน่อย เพราะว่าผู้ที่ปฏิบัติตามโครงการตามแผนของเร่งรัดพัฒนานั้น ก็นับว่าเป็นท่านที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญไม่ควรจะโง่เขลาเบาปัญญาถึงปานนั้น

ข้อสำคัญอีกอย่างหนึ่งนั้นคือจะต้องทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพราะว่าเร่งรัดพัฒนานี้อย่างว่าไว้มีกฎเกณฑ์ที่แหวกแนว บางทีก็ต้องทำผิดหลักของระเบียบของทางราชการ บางอย่างเพื่อความเร็วและเร่งรัด บางทีก็ผิดแผนแต่แม้จะผิดแผนก็ต้องทำ บางเวลาก็ต้องใช้หลักมนุษยธรรม ใช้หลักเมตตากับใช้หลักความบริสุทธิ์ใจแท้ ๆ ถึงจะทำงานได้ดี การทำผิดพลาด ถ้าทำความผิดพลาดด้วยความบริสุทธิ์ใจก็ดี ถ้าไม่ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ก็เป็นผู้ทรยศต่อชาติ เพราะว่าถ้าการเร่งรัดพัฒนาเป็นงานสำคัญที่ถึงจุดถึงประชาชน ถ้าทำเสียเท่ากับฟันรั้วทิ้งไป ทำให้ศัตรูเข้ามาในบ้านได้ ทำให้บ้านเมืองล่มจมได้ เราไม่มีสิทธิ์เลยที่จะทำให้การเร่งรัดพัฒนาล้มไป ผู้ใดทำให้การพัฒนาทั่ว ๆ ไปล้มลงมาผู้นั้นเป็นผู้ทรยศ การที่พูดนี้อาจเรียกว่ารุนแรงไปหน่อย ทำไมผู้ที่คัดค้านการพัฒนาเป็นผู้ทรยศ ก็เพราะว่าในเวลานี้บ้านเมืองของเราอยู่ในที่คับขัน ถ้าเราทำอะไรให้เปิดช่องให้ผู้ที่ก่อการร้าย ผู้ที่มาแทรกซึมเข้ามาได้เราก็ทำผิดต่อบ้านเมือง ถ้าเราสร้างรั้วขึ้นมาได้ด้วยการพัฒนาทั้งคนทั้งวัตถุให้ดีให้มีความสุขให้มีความพอใจ เราไม่มีวันที่จะเรียกว่าเสียบ้านเมือง ข้อนี้เป็นข้อที่สำคัญยิ่งกว่า

การพัฒนาชนบทเป็นงานที่สำคัญ เป็นงานที่ยาก เป็นงานที่จะต้องทำให้ได้ด้วยความสามารถ ด้วยความเฉลียวฉลาด คือทั้งเฉลียวทั้งฉลาด ต้องทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ มิใช่มุ่งที่จะหากินด้วยวิธีการใด ๆ ใครอยากหากินขอให้ลาออกจากตำแหน่ง ไปทำการค้าดีกว่า เพราะว่าถ้าทำผิดพลาดไปแล้วบ้านเมืองเราล่มจม และเมื่อบ้านเมืองของเราล่มจมแล้วเราอยู่ไม่ได้ ก็เท่ากับเสียหมดทุกอย่าง ขอพูดอย่างนี้แล้วก็ให้ไปพิจารณา พยายามที่จะให้การสัมมนาที่ทำมาได้ประโยชน์ เพราะว่าเรื่องที่สัมมนาเป็นหลักวิชาที่จะต้องปฏิบัติแล้วก็ขอให้นำวิชาต่าง ๆ นี้ไปแจกจ่ายผู้ใต้บังคับบัญชา ไปให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งหลายพิจารณาว่าจะทำอย่างไรให้ดีที่สุด ไม่ใช่เพื่อประจบผู้ใหญ่ แต่ว่าสำหรับประจบตัวเอง สำหรับสร้างที่ให้ตัวเองอยู่ได้ เพราะว่าเป็นงานของตัวเองทั้งนั้น

ขอให้ทุกคนมีกำลังใจกำลังกายที่จะปฏิบัติงาน ใจแข็งพอที่จะเสียสละ ใจแข็งพอที่จะต่อสู้กับการแทรกซึมซึ่งมาในทุกวิถีทาง ไม่ใช่แทรกซึมด้วยปืน ไม่ใช่แทรกซึมด้วยการจัดค่ายมรณะ แต่แทรกซึมในสมองของแต่ละคน เขามาบอกว่าทำไมทำงานเกือบจะตายแล้วไม่ได้อะไร ได้ชื่อ ได้ความมั่นคงของบ้านเมือง สิ่งเหล่านี้ก็ขอให้ไปพิจารณา เมื่อพิจารณาแล้วให้นำไปฝากไปให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั่วทุกแห่งทุกจังหวัด เพื่อที่จะให้งานเร่งรัดพัฒนาเป็นส่วนรวมได้ก้าวหน้าจริง ๆ และมั่นคงจริง ๆ เพื่อให้บ้านเมืองของเราอยู่ได้ ขอให้มีกำลังกายกำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญด้วยความสามัคคี ด้วยความเฉลียวฉลาด ด้วยความตั้งใจอันบริสุทธิ์.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ คณะนายทหารและกองพลอาสาสมัคร ผลัดที่ ๓ ซึ่งจะเดินทางไปผลัดเปลี่ยนหน้าที่ ณ สาธารณรัฐเวียดนาม[๒] ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันพุธ ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๒

การที่กองกำลังทหารของเราได้ไป ณ สมรภูมิในเวียดนามนี้ ก็ได้ทราบกันดีแล้วว่า เพื่อความมุ่งหมายอันใด และที่เรามีกองกำลังนี้ก็จะเกิดประโยชน์หลายอย่างในด้านชาติบ้านเมือง หรือในด้านการเมือง หรือในด้านการป้องกันประเทศของเราโดยตรง ฉะนั้นหน้าที่ที่ท่านมีอยู่ก็เป็นหน้าที่ที่สำคัญ กองกำลังที่ได้เคยไปแล้วและได้แสดงฝีมืออย่างดีในการรบก็เป็นตัวอย่างที่ดี ที่ไปคราวนี้ก็ต้องถือเป็นตัวอย่างว่า หากปฏิบัติด้วยความกล้าหาญด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความตั้งใจที่ตนมีแล้ว ก็ได้รับความยกย่อง ความยกย่องนี้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติของเราในด้านการทหาร ก็เท่ากับได้ไปป้องกันประเทศของเราแต่เนิ่น ๆ ตั้งแต่นอกประเทศ ในด้านชื่อเสียงของคนไทยก็แสดงว่าคนไทยนี้มีความเข้มแข็งมีความกล้าหาญ น่าเกรงขาม ทำให้เป็นเกราะสำหรับป้องกันประเทศอีกทอดหนึ่ง ในด้านความรู้ ความชำนาญก็ได้มา เพราะว่าผู้ที่ไปต่อสู้ไปรบในสถานการณ์จริงก็ย่อมได้ทราบสิ่งที่ได้ประสบมาจริง ๆ และมีความรู้มาประกอบการงานต่อไป

ในปัจจุบันนี้ในเมืองไทยเอง ในเขตของเรา ก็เป็นที่ทราบว่ามีความไม่เรียบร้อย ด้วยเหตุว่ามีการรุกรานแต่การรุกรานนั้นมาในรูปไม่เปิดเผยเท่ากับการรุกรานในประเทศเวียดนาม แต่ก็มาในลักษณะเดียวกัน ซึ่งเราก็ต้องป้องกัน เราต้องต่อสู้เช่นเดียวกันเพราะฉะนั้นการที่ไปก็ได้ประโยชน์ทั้งด้านการป้องกันโดยตรง ทั้งในด้านชื่อเสียงของบ้านเมือง ของคนไทย ทหารไทย ทั้งในด้านความรู้ที่ได้มา จึงได้ว่าเป็นงานที่สำคัญยิ่งที่จะต้องปฏิบัติด้วยความตั้งใจสุดยอด เวลาไปรบนี้ก็เป็นธรรมดาที่จะต้องฝ่าอุปสรรคและอันตราย อันตรายนี้จะมาจากการรบโดยตรงก็มี ซึ่งอาจถึงชีวิตก็ได้ แต่ถ้าปฏิบัติด้วยความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและใช้หลักวิชา จะทำให้ความสูญเสียของเราในด้านกำลังพลน้อยลงไปได้มาก เช่นที่ได้ปรากฏมาแล้วว่า ทหารไทยแม้จะได้สู้รบอย่างดุเดือดอย่างรุนแรงการเสียชีวิตนับว่ายังน้อยกว่ากำลังจริง แสดงให้เห็นว่าไม่ใช่คนไทยเราเอาตัวรอด เพราะว่าผลดีเราก็ได้ปรากฏเหมือนกัน แต่ว่าเพราะว่าคนไทยเราทหารไทยเราได้มีทั้งความรู้วิชาการทั้งไหวพริบ ทั้งความรู้ในทางเชิงรบเชิงการ

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ พลตรี เชวง ยังเจริญ ผู้บัญชาการกองกำลังทหารไทยผลัดที่ ๓ นำพลตรี สวัสดิ์ มักการุณ ผู้บัญชาการกองพลอาสาสมัครผลัดที่ ๒ และคณะนายทหารในกองบัญชาการกองกำลังทหารไทยในสาธารณรัฐเวียดนาม และกองพลอาสาสมัครผลัดที่ ๓ จำนวน ๕๕ นาย เข้าเฝ้า ฯ กราบถวายบังคมลา

ต่อสู้ใกล้ชิด ได้มีอย่างดีแล้ว อันตรายที่จะมีในการปฏิบัติจึงมีแต่มีอันตรายอื่น ๆ เช่น อันตรายจากการเดินทางต่าง ๆ อันตรายจากอุปัทวเหตุต่าง ๆ ที่ย่อมจะเกิดขึ้นเป็นธรรมดา อันตรายเหล่านี้เวลาปฏิบัติมากก็อาจเจ็บมาก แต่ว่านี่ก็เช่นเดียวกัน ถ้าเราทำด้วยความระมัดระวัง ทำด้วยความคิดถึงหลักวิชา สิ่งเหล่านั้นก็อาจทำให้เป็นอันตรายน้อยลง แต่อันตรายสำคัญที่สุดซึ่งจะเป็นอันตรายต่อคนและต่อบ้านเมืองโดยตรง แม้แต่ผู้ประสบอันตรายเช่นนั้นจะเป็นคน ๆ เดียว ก็จะเป็นอันตรายต่อบ้านเมืองได้มาก คืออันตรายในตอนปฏิบัติเพื่อชื่อเสียงของตน ถ้าไปปฏิบัติแล้วปฏิบัติครบถ้วนด้วยความกล้าหาญ ด้วยความรู้ความชำนาญแล้ว แต่ขาดความตั้งใจที่บริสุทธิ์ อันตรายจะเกิดขึ้น และอันตรายนั้นคือชื่อเสียงจะเสีย แล้วก็ทำให้ทำลายทั้งหมด ทั้งกลุ่ม ทั้งกองกำลัง และทั้งกองทัพทั้งประเทศ ซึ่งก็เคยปรากฏมีบ้างเหมือนกัน จึงได้ขอวิงวอนว่าขอให้ทุกคนเลี่ยงอันตรายนี้ ซึ่งเลี่ยงได้เพราะว่าทำให้เสียหายอย่างมากมาย เมื่อเกิดอันตรายเช่นนี้แล้วทหารที่อยู่ใต้บังคับบัญชาก็จะเสียขวัญ เสียต่อประเทศชาติ เพราะว่าคนอื่นก็ตราหน้าได้ว่าคนไทยทำเสียหาย จึงไม่มีความนับถือ ถ้าเกิดขาดความนับถือแล้ว เราก็จะไม่ได้รับความสะดวก ความร่วมมือต่าง ๆ ความนับถือก็หมดไป ทำให้เพื่อนฝูงของเราเสื่อมความนับถือ แล้วก็ไม่เป็นมิตรต่อเรา ถ้าไม่เป็นมิตรเฉย ๆ ยังไม่สู้กระไร อาจกลายเป็นศัตรูก็ได้ จึงเกิดอันตรายต่อส่วนรวมทั้งประเทศชาติ จึงขอให้ระมัดระวังในอันตรายข้อนี้ สร้างแต่ความดีหรือความบริสุทธิ์ใจ สร้างแต่ความน่านับถือหรือความเข้มแข็ง สร้างวีรกรรมด้วยความกล้าหาญ สำหรับไปสู้รบในสมรภูมินั้นคือ ต้องมีความกล้าหาญ ความเด็ดเดี่ยว ความเฉลียวฉลาด ความรู้ ความบริสุทธิ์ใจ ความรักชาติ

ขอให้ทุกคนรักษาตัวคือรักษากายของตัว และรักษาจิตใจให้เข้มแข็ง ให้เด็ดเดี่ยว เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการไปเป็นกองกำลัง ทำให้เกิดผู้แทนของชาติไทยทั้งชาติ ขอให้รวบรวมสติกำลังทั้งหลายนี้ เพื่อให้การไปนี้เป็นผลสำเร็จ เป็นเกียรติแก่แต่ละบุคคลและเป็นเกียรติแก่กองทัพไทย และเป็นเกียรติแก่ประเทศไทย จะได้เป็นประโยชน์และได้ชื่อว่าได้ช่วยให้บ้านเมืองไทยให้คงอยู่เป็นมรดกตกทอดต่อไปสืบลูกหลานของเราในอนาคต เราต้องระลึกถึงอยู่เสมอว่า ชาติไทยที่ได้อยู่มาจนทุกวันนี้ ก็ต้องอาศัยบรรพบุรุษของเราที่ได้รักษาความดีรักษาประเทศชาติด้วยกำลังของตัวของท่าน ด้วยความสามารถฉลาดเฉลียวเข้มแข็ง เพื่อที่จะช่วยให้พวกเราอยู่ได้เป็นชาติไทย

ในการไปทำอะไร ขอให้ระลึกถึงบรรพบุรุษของเราที่ได้รักษาประเทศชาติของเรา ได้สร้างสรรค์ให้เรามีความเจริญได้มีความปลอดภัยได้ แล้วก็ควรจะเชื่อว่าบรรพบุรุษทั้งหลาย วีรบุรุษทั้งหลายได้เสียสละกำลังทั้งกายทั้งใจของท่านเพื่อรักษาเพื่อสร้างบ้านเมือง ท่านคงยังอยู่ แล้วก็ถ้าเราคิดถึง ระลึกถึง จะเกิดกำลังใจขึ้นในตัวและก็จะเกิดทำให้ท่านคุ้มครองได้ ซึ่งก็เป็นที่ปรากฏออกมาแล้ว และจะต้องปรากฏต่อไป เพราะว่าที่ได้รักษาประเทศมาแล้วก็ไม่อยากให้ลูกหลานผลาญไป จึงเชื่อว่าการวิงวอนการระลึกถึงผู้ที่เป็นวีระบุรุษของไทยจะเป็นผล

ในการไปนี้ก็ขอให้พรให้ทุกคนมีกำลังใจกำลังกายสมบูรณ์ทุกประการ เพื่อจะปฏิบัติหน้าที่ของตน ให้มีสติปัญญาเฉียบแหลม เพื่อที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ใด ๆ ที่จะเกิดขึ้น ให้มีความบริสุทธิ์ใจเพื่อที่จะรักษาความดี รักษาเกียรติของชาติไทย ขอให้ประสบแต่ความสำเร็จ มีความปลอดภัย มีความแข็งแรง เพื่อที่จะได้ชื่อว่าได้ทำหน้าที่ ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่รักชาติ แล้วก็จงมีความปลอดภัย ปฏิบัติงานเสร็จแล้วกลับมาช่วยกันรักษาบ้านเมืองต่อไป ขอจงมีความสุขความเจริญ มีความสำเร็จทุกประการ.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และพลเรือน[๒] ที่ได้รับพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์และเหรียญราชรุจิ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๑๒

ขอถือโอกาสนี้ขอบใจ ที่ทุกคนได้ปฏิบัติงานของตนเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ถึงว่างานของเราทั้งหลายมีแตกต่างกัน แต่ถ้ามีความร่วมมือกันด้วยดี แล้วก็สามัคคีกัน งานก็สำเร็จลุล่วงไปโดยดี เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง แก่ความมั่นคงของบ้านเมืองอย่างดีที่สุด ขอให้ทุกคนมีกำลังกายกำลังใจที่สมบูรณ์ เพื่อปฏิบัติงานต่อไปเพื่อความก้าวหน้าในงานการของส่วนรวม และเพื่อความก้าวหน้าของแต่ละบุคคล ขอจงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) จำนวน ๙๕ คน

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ พันโท โยธิน ทวีพงษ์ กับคณะ[๒]

ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๑๒

ขอขอบใจทหารที่จะไปปฏิบัติราชการในสาธารณรัฐเวียดนาม ที่ได้มอบเงินไว้สำหรับในการกุศล เงินนี้จะได้นำไปใช้ในทางที่เป็นประโยชน์ ก็ขอขอบใจที่ได้ร่วมบริจาคด้วย ความจริงการบริจาคนี้ สิ่งสำคัญอยู่ที่จิตใจที่จะตั้งใจแน่วแน่ที่จะทำประโยชน์แก่ส่วนรวม การที่ทหารจะไปปฏิบัติการรบนอกประเทศก็เป็นการปฏิบัติภารกิจอย่างหนึ่งที่สำคัญ เพราะว่าการที่ไปนี้มีความมุ่งหมายในทางที่จะช่วยมิตรประเทศ เพื่อให้รักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศเขา แต่ภาระที่สำคัญและความสำคัญของการไปนี้มีอยู่ ที่เป็นการป้องกันประเทศไทยเราเอง ในเมื่อมีอันตรายที่จะมารุกรานเรา และเวลานี้ซึ่งมีอยู่ในประเทศบ้างแล้ว แต่ก็ยังอยู่นอกประเทศเป็นส่วนใหญ่ เราจึงนำกองกำลังออกไปปฏิบัติการนอกประเทศ ซึ่งก็เป็นการป้องกันประเทศโดยตรง ฉะนั้นภาระของท่านทั้งหลายก็มีอย่างสำคัญมากที่จะปฏิบัตินำให้มีประสิทธิภาพ มีความกล้าหาญอย่างที่สุด การปฏิบัติงานนี้จะมีทั้งการต่อสู้รบพุ่งอย่างที่ได้ฝึกหัดมาดีแล้ว คือ ทั้งนายทหาร ทั้งนายสิบ และก็พลทหาร จะต้องปฏิบัติการด้วยความระมัดระวัง ด้วยความรู้ในหลักวิชา เพื่อให้การปฏิบัติการรบเป็นไปโดยดี มีผลดีที่สุดสำหรับเรา แต่การไปนี้ก็ต้องขอเตือนว่า การปฏิบัติรบนั้นเป็นส่วนหนึ่งของภาระที่มีอยู่ อีกส่วนหนึ่งคือการปฏิบัติตนให้สมกับเป็นคนไทย สมกับผู้ที่เป็นธงชัยของบ้านเมือง คือต้องปฏิบัติด้วยความกล้าหาญ และต้องปฏิบัติด้วยความสุจริต บริสุทธิ์ใจ ทั่วทุกภารกิจ เพราะว่าชื่อเสียงของกองทัพของเราและชื่อเสียงของบ้านเมืองของเราก็อยู่กับท่าน การปฏิบัติภาระนอกเหนือจากการรบพุ่งกันก็มีการติดต่อ แล้วก็การช่วยเหลือประชาชนในท้องที่ในที่เราไปปฏิบัติการอยู่ การช่วยเหลือและการให้ความสงบในท้องที่ที่เราไปนั้น ความจริงก็เป็นส่วนหนึ่งของการรบในปัจจุบัน เพราะว่าถ้าเราได้เอาใจประชาชนบุคคลที่อยู่ในบริเวณก็เท่ากับได้สร้างความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่บริเวณนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกท่านจะต้องติดต่อกับฝ่ายต่างประเทศ รวมทั้งฝ่ายเวียดนามด้วยให้ดีที่สุด นอกเหนือจากนี้ก็ยังมีว่ามีการติดต่อกับต่างประเทศอื่น ๆ ที่เป็นพันธมิตร การปฏิบัติทุกอย่างของเราจะถูกเพ่งเล็ง แล้วก็ถ้าเราทำดีครบถ้วนในฐานะที่เป็นทหาร ในฐานะเป็นนักรบ และในฐานะเป็นบุคคลเป็นคนที่ดี ก็ทำให้เกิดความนับถือจากชาติอื่น ความนับถือนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ พันโท โยธิน ทวีพงษ์ กับคณะ จำนวน ๒๕ คน เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อทูลเกล้า ฯ ถวายเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย

เพราะว่าถ้าเขานับถือ ความร่วมมืออันดีก็ยิ่งทวีขึ้น จึงจำเป็นที่จะให้ทุกคนได้ปฏิบัติตนอย่างครบถ้วน เพื่อให้เป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าได้ช่วยเหลือบ้านเมืองให้มั่นคง การไปนี้ก็จะประสบอันตราย จะมีอุปสรรคต่าง ๆ ก็ขอให้ทำด้วยความเข้มแข็งที่สุดเพื่อให้บรรลุผลในภาระที่ได้รับมา ขอให้ทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ทุกด้าน และจงมีกำลังใจและกำลังกายครบถ้วนบริบูรณ์เพื่อปฏิบัติภารกิจนี้ ขอจงมีความปลอดภัยให้ตลอดไปในโอกาสที่ได้อยู่ปฏิบัติงานของตน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่ได้รับพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์และเหรียญราชรุจิ[๒] ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันศุกร์ ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มอบเหรียญต่าง ๆ ให้ท่าน และขอถือโอกาสนี้ขอบใจที่ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ขอให้ได้เข้าใจว่าทุกคนมีหน้าที่ต่าง ๆ กัน ก็ควรที่จะพึงปฏิบัติงานของตนให้ดีที่สุด แล้วก็มีความสามัคคีปรองดองกัน คือแต่ละคนทำงานและนึกว่าคนอื่นก็ต้องทำงาน เพื่อความสำเร็จของการงานทั้งหมดของชาติ ขอให้สามัคคีปรองดองกัน มีการติดต่อกัน เพื่อที่จะให้การงานทุกอย่างก้าวหน้าด้วยดี ด้วยความประสานที่เรียบร้อย จะทำให้งานของส่วนรวมก้าวหน้า และเป็นความปลอดภัย ความก้าวหน้า ความมั่นคงของประเทศชาติ ขอขอบใจท่านทั้งหลาย และขอให้ประสบแต่ความเจริญทุกคน.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานต่อจากวันก่อน จำนวน ๑๒๓ คน

พระบรมราโชวาท

ในพิธีสวนสนามเนื่องในวันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ
ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ

วันอังคาร ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีปฏิญาณตนสวนสนามของคณะลูกเสือ และที่ได้รับรายงานว่างานของคณะลูกเสือดำเนินก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

การลูกเสือเป็นกิจการที่ผู้ใหญ่จัดขึ้นสำหรับเด็ก คือผู้ใหญ่ผู้มีความเสียสละ มีความมุ่งดีมุ่งเจริญต่ออนาคตของเด็ก มาร่วมมือกันอุทิศกำลังกายกำลังความคิด อุทิศเวลาและประโยชน์ส่วนตัว จัดกิจการลูกเสือขึ้น ทำตัวเป็นผู้นำ ผู้ฝึกสอน พร้อมทั้งผู้อุปถัมภ์แก่เด็ก ช่วยกันฝึกฝนอบรมเด็กให้มีความรู้ดี มีความเข้มแข็งบึกบึน และมีความเฉลียวฉลาด เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นคนมีค่าในสังคม และในขณะเดียวกันก็เป็นคนที่จะทำให้สังคมเป็นสังคมที่มีค่าด้วย ในโอกาสสำคัญนี้ ข้าพเจ้าจึงขอฝากหลักการที่กล่าวข้างต้นไว้กับผู้บังคับบัญชาลูกเสือและผู้บริหารกิจการลูกเสือทุกคน เพื่อท่านจะได้ทราบตระหนักถึงเจตนารมณ์อันแท้จริงของการลูกเสือ และร่วมกันรักษาเจตนารมณ์นั้นไว้ให้เที่ยงตรง เพื่อความมั่นคงของคณะลูกเสือและเพื่อประโยชน์ของเยาวชนของเรา

ในส่วนตัวลูกเสือนั้น ขอเตือนว่า การที่ได้เข้ามาเป็นลูกเสือย่อมเป็นโอกาสให้ได้เข้ารับการฝึกฝนอบรมความรู้และความดีต่าง ๆ เป็นอันมาก ที่จะทำให้เป็นคนมีความเข้มแข็ง มีความสามารถ มีความคิด มีความสุจริตและมีน้ำใจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การดำเนินชีวิตในอนาคต ลูกเสือจะต้องคิดพิจารณาให้เห็นประโยชน์ทั้งนี้ แล้วตั้งใจรับการฝึกหัดอบรมโดยเต็มกำลังความสามารถ และระมัดระวังประพฤติปฏิบัติตนตามกฎข้อบังคับและอุดมคติของลูกเสือโดยเคร่งครัด จักได้เป็นลูกเสือที่สมบูรณ์ในวันนี้ และเป็นกำลังดำรงความเป็นปึกแผ่นรุ่งเรืองของการลูกเสือต่อไปในวันข้างหน้า

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเหรียญลูกเสือสดุดีทุกท่าน และขออวยพรให้งานวันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติครั้งนี้ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จประโยชน์ตามความมุ่งหมายทุกประการ ขอให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ลูกเสือ ตลอดจนทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในงาน ประสบความสุขความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ลูกเสือโลกภาคตะวันออกไกล และกองลูกเสือชาวเขา[๒] ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๑๒

โรงเรียนที่ตำรวจชายแดนได้จัดสำหรับชาวเขา ก็ได้มีขึ้นหลายแห่งแล้ว แล้วก็เกิดประโยชน์อย่างยิ่งในทางที่จะให้ความรู้แก่เยาวชนชาวเขา เพื่อให้สามารถที่จะมีความรู้ ประกอบอาชีพต่อไป ทั้งทำความเจริญให้แก่หมู่แก่คณะของตัว การสร้างกิจการโรงเรียนชาวเขานั้นก็เป็นไปตามลำดับ ตั้งแต่เริ่มต้นด้วยความลำบากยากเย็น แต่ว่ามีความคิดริเริ่มดีมีความเข้มแข็งและด้วยความแน่วแน่ จนกระทั่งมาเป็นกิจการที่เป็นที่สนใจของคนทั่ว ๆ ไปทั้งประเทศ เมื่อตั้งโรงเรียนแล้ว เพื่อทำให้มีความรู้ ก็ได้ติดต่อให้มีการตั้งกองลูกเสือสำหรับโรงเรียนเหล่านั้นบางโรงเรียน ทางกองลูกเสือก็ได้ให้ร่วมมืออย่างดี ขั้นนี้ถือว่าเป็นขั้นที่สำคัญมากสำหรับประวัติของโรงเรียนชาวเขาและก็สำหรับเผ่าชาวเขาทั้งหลาย เพราะว่าการที่เด็กชาวเขาได้มาเป็นลูกเสือ และก็โดยเฉพาะได้มาร่วมในงานของลูกเสือประจำปีอย่างนี้ก็นับว่าได้มีโชคที่ทำให้ได้เห็นได้ดูของที่ไม่ได้เคยเห็นเลย ได้เรียนรู้ได้มาก การที่งานเช่นนี้ได้ริเริ่มขึ้นมาได้ ก็ด้วยความบากบั่นเป็นปัจจัย และที่งานได้ก้าวหน้าก็ด้วยความตั้งใจ ความเห็นชอบ และสามัคคีร่วมมือของทุกฝ่าย ฝ่ายลูกเสือก็ได้ทำหน้าที่ฝ่ายลูกเสือของลูกเสือคือพยายามที่จะช่วยให้เยาชนสามารถมีความรู้ในทางวิชาการ ทั้งมีความรู้ในทางจิตใจที่จะปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี เพราะว่าชาวเขาก็ได้เป็นพลเมืองของประเทศชาติเหมือนกัน ไม่ใช่ว่าชาวเขาเป็นชาวเขาต้องอยู่ตามลำพังของตัว ชาวเขานั้นอยู่ในหมู่สังคม ของประเทศไทยเหมือนกันและถ้าใช้ความสามารถของตัว ซึ่งชาวเขามีความสามารถพิเศษคือ มีความรู้ในทางด้านความเป็นอยู่ที่ภูมิลำเนาของตัว ก็จะช่วยกันได้รักษาประเทศของเราให้อยู่ได้ มีความสงบสุขได้

การที่ทางตำรวจชายแดนและทางการลูกเสือได้ร่วมมือกัน เพื่อให้เด็กเหล่านี้มีความรู้ มีความก้าวหน้าได้เช่นนี้ จึงเป็นงานที่สำคัญยิ่งและน่าสรรเสริญ เมื่อเริ่มงานเช่นนี้แล้ว ก็ขอให้ทำต่อไปด้วยการขวนขวายด้วยว่า

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นายเพทาย อมาตยกุล กรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ลูกเสือโลกภาคตะวันออกไกล นำกองลูกเสือชาวเขาที่ได้เข้าร่วมพิธีวันลูกเสือแห่งชาติ เนื่องในวันสถาปนาลูกเสือแห่งชาติ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

เราจะทำอย่างไรเพื่อให้สามารถที่จะจูงจิตใจให้ประชาชนทั้งประเทศสนใจ และให้ชาวเขาโดยเฉพาะ สนใจในกิจการลูกเสือและความหมายลึก ๆ ของการลูกเสือ เพื่อที่จะให้ส่วนรวมมีประชาชนที่ดีในอนาคต ขอชมเชยย้อนหลังไปอีก ขอชมเชยคณะตำรวจชายแดนที่ได้เสียสละ และมีความคิดริเริ่มที่จัดตั้งโรงเรียน และรักษาโรงเรียน ได้เป็นครู ทั้งที่ภารกิจของตัวก็หนักมาก เพราะว่าเป็นที่ที่ต้องอยู่ลำบากและก็ต้องมีความรับผิดชอบอย่างหนัก ขอฝากชมเชยไปถึงครูโรงเรียนชาวเขาทุกคน ที่ได้ปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ ด้วยความตั้งใจแน่วแน่ เพราะว่าทราบดีว่าเป็นกิจการที่สำคัญแค่ไหน และก็ขอชมเชยที่ทางตำรวจชายแดนได้ริเริ่มกิจการนี้จนกระทั่งกลายเป็นกิจการที่สร้างกันทั่วประเทศ และเป็นที่น่ายินดีที่มีผู้สนับสนุนมากมาย ขอฝากความระลึกถึงทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่นี้ทั่วทุกคน

ส่วนลูกเสือ ก็ขอบใจที่ได้ให้ความร่วมมือ ให้ความรู้วิธีการของการลูกเสือ และในเวลาเดียวกันขอให้นึกถึงว่า การที่ตั้งลูกเสือชาวเขานี้เป็นวิธีการแผนใหม่ ขอให้ศึกษาว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้กิจการลูกเสืออยู่ในสภาพดีขึ้น และอาจได้ความรู้มาสำหรับมาสอนลูกเสือสามัญ หรือลูกเสือที่ตั้งเป็นกองเป็นกลุ่มอยู่แล้วเดี๋ยวนี้ว่า อาจมีวิธีการอื่น ๆ จากลูกเสือชาวเขานี้ที่จะมาสอนให้ได้ เพราะว่าจะมีประโยชน์ในการดำรงชีวิตต่อไปของเด็กที่เป็นลูกเสือ ขอให้ปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็งต่อไป ขอขอบใจที่ร่วมมืออย่างดีกับกลุ่มราชการอื่น ๆ ในการที่จะทำให้อนาคตของชาติมีความดีและมีความเข้มแข็ง ขอให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องในกิจการนี้จงมีพลังกายพลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป ให้มีความคิดที่ดี ให้มีความคิดก้าวหน้า ถ้ามีอะไร ให้ปรึกษาหารือกัน อาจปรับปรุงหรือสร้างกิจการใหม่ ๆ ขึ้นมาได้ เพื่อให้ส่วนรวมของเราเป็นปึกแผ่นก้าวหน้าและมั่นคง ขอให้ทุกคนจงมีความสุข.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิผู้ได้รับปริญญากิตติมศักดิ์ และกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน

ผู้สำเร็จการศึกษาขั้นอุดมศึกษาแล้วนี้ ควรจะได้รับใช้บ้านเมืองในงานที่สำคัญ เพราะมีโอกาสได้ศึกษามาก ข้าพเจ้าใคร่จะให้ข้อคิดก่อนที่จะออกปฏิบัติงานว่าการทำงานยากลำบากกว่าการเรียน การเรียนนั้นเรียนตามหลักสูตร หรือเรียนวิชาต่าง ๆ ตามที่ทางมหาวิทยาลัยจัดลำดับให้ แต่การทำงานไม่มีหลักสูตรวางไว้ จำจะต้องใช้ความริเริ่มและความคิดพิจารณาด้วยตนเอง ในอันที่จะทำสิ่งใด อย่างไร เมื่อใด หากไม่รู้จักพิจารณาใช้ให้ถูกช่องถูกโอกาส ถึงมีวิชาอยู่ ก็ไม่เป็นผลแก่งานและแก่ตัวนัก ผู้ที่ออกทำงานแรก ๆ มักมีปัญหาขัดข้องในการทำงานเสมอเพราะเหตุนี้ และส่วนมากทีเดียวพากันบ่นว่ากล่าวร้ายถึงระเบียบงานและหัวหน้างานว่าเก่าแก่ล้าสมัย หรือว่าไม่เหมือนแบบแผนการทำงานของประเทศนั้นประเทศนี้ แล้วเลยท้อถอยไม่ทำงาน ไม่ร่วมงาน หรือซ้ำร้ายวางตัวเป็นปฏิปักษ์ ตกที่นั่งเป็นคนมือไม่พายเท้าราน้ำไป ข้าพเจ้าขออย่าให้บัณฑิตใหม่ต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ ขอให้ออกปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความตั้งใจจริง และที่สำคัญที่สุด จงรู้จักใช้ความคิดพิจารณา เพราะปัญญาที่เกิดจากความคิดพิจารณาอันรอบคอบแล้ว จะช่วยให้สามารถใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้อง และเป็นปัจจัยแก้ปัญหาการงานรวมทั้งปัญหาในชีวิตที่ประเสริฐกว่าเครื่องคำนวณใด ๆ ทั้งหมด

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เป็นผู้มีความคิดอันสุขุม มีความเจริญในการงานและประสบความสำเร็จในชีวิต และขอทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดีทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินโดยเสด็จพระราชกุศล สมทบทุนในการสร้างถาวรวัตถุ วัดพระแท่นดงรัง อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี[๒] ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันอังคาร ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๒

ขอถือโอกาสนี้อนุโมทนาที่ท่านได้บริจาคทรัพย์เพื่อช่วยในการสร้างพระแท่นดงรังและที่สำคัญที่สุดที่ท่านได้ร่วมกุศลในวันวิสาขะที่พระแท่นดงรัง ซึ่งเท่ากับได้ร่วมในงานนมัสการที่ศักดิ์สิทธิ์อย่างหนึ่ง นี่ก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

ในวันนั้นพระท่านได้เทศน์ถึงความสำคัญของพระแท่นดงรังซึ่งมีอยู่ว่า เป็นสิ่งที่จะชักจูงให้คนระลึกถึงพระพุทธเจ้า ซึ่งข้อนั้นเป็นข้อที่สำคัญที่สุด ความสำคัญอยู่ที่จะได้สร้างให้ปูชนียสถานนั้นให้สวยงาม ให้เป็นที่น่าชื่นชม ไม่ได้สำคัญอยู่ที่ว่าพระแท่นนั้นเป็นพระแท่นจริงหรือไม่จริง ถ้ามีแรงศรัทธาของประชาชน ประชาชนเขามีความตั้งใจบริสุทธิ์ ที่จะสร้างสิ่งที่ดีงาม ก็เป็นที่น่าชื่นชมสำหรับทำให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้า การที่ยึดเหนี่ยวพระพุทธเจ้าหรือมีสิ่งที่จะยึดเหนี่ยวแทนพระพุทธเจ้านั้น มีความสำคัญสำหรับเราอย่างมาก เพราะว่าเราต้องทราบดีว่า พระพุทธเจ้าท่านได้ตรัสรู้และได้สั่งสอนพระธรรม จึงจำเป็นที่เราจะต้องมีศรัทธา เพื่อว่าคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้นจะได้ทำให้เราทั้งหลายมีทางที่จะมีความสุขมีทางที่จะมีความเจริญได้ ถ้าเราทำตามคำสั่งสอนเหล่านั้น และถ้าได้พยายามเข้าใจและพยายามให้คนอื่นเข้าใจในคำสั่งสอนในบทต่าง ๆ ก็จะทำให้สังคมทั่วไปให้ประเทศชาติมีความสามัคคี แล้วมีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะสร้างบ้านเมืองให้มีความเจริญมั่นคง สิ่งที่ท่านทำในการไปร่วมงาน และได้บริจาคทั้งแรงทั้งทรัพย์เพื่อให้งานเรียบร้อย ทำให้ที่ศักดิ์สิทธิยิ่งศักดิ์สิทธิ์ขึ้นไปอีกด้วยแรงศรัทธา จึงเป็นสิ่งที่น่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ พลเอก หลวงกัมปนาทแสนยากร นำผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงิน โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนในการก่อสร้างถาวรวัตถุวัดพระแท่นดงรัง อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ในโอกาสที่เสด็จ ฯ ไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๑๒ จำนวน ๑๑๑ คน เฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงินที่ร่วมกันบริจาคเพิ่มเติมอีก ๓๐,๐๐๐ บาท และรับพระราชทานของที่ระลึก

ขอให้ทุกคนได้ปฏิบัติการเพื่อเป็นการบูชาพระรัตนตรัยด้วยความตั้งใจดี การปฏิบัติไม่ใช่ว่าจะสร้างโบสถ์สร้างวัดเท่านั้นเอง แต่ว่าต้องปฏิบัติงานของตนให้ดี ให้ก่อความเจริญก้าวหน้าแก่ส่วนรวม ก่อความสามัคคีเพื่อให้ส่วนรวมมีความมั่นคง แล้วก็ถ้าทำเช่นนั้น แต่ละคนจะได้รับส่วนที่เรียกว่าส่วนบุญกุศลที่ได้ทำ ในส่วนตัวจะทำให้มีความก้าวหน้ามีความเจริญ ขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบแต่ความเจริญก้าวหน้า มีความปลอดภัยมีความเจริญรุ่งเรืองทุก ๆ คน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์[๒] ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันอังคาร ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๒

ขอขอบใจในการที่ได้จัดงานกุศลสำหรับสมทบทุนในมูลนิธิราชประชานุเคราะห์แล้วก็ทุกท่านได้บริจาคเพิ่มเติมขึ้นมาเป็นจำนวนไม่น้อย

การที่มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ได้รับทุนต่าง ๆ มาดำเนินงานก็เป็นการช่วยเหลืออย่างยิ่ง เพราะว่าทางมูลนิธินี้ก็มีงานที่สำคัญที่จะตัดภาระตัดหน้าที่ไว้ให้ตัวเองว่า "อุปการะผู้ที่ประสบภัยธรรมชาติร้ายแรง" การที่ต้องช่วยผู้ที่ประสบภัยนี้เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการดำเนินชีวิตของประเทศ เพราะว่าภัยธรรมชาตินั้นคาดหมายไม่ได้ แล้วก็ถ้าคาดหมายไม่ได้ ก็ไม่ทราบว่าจะพึ่งใคร เราจึงต้องมีทุนเอาไว้เพื่อที่จะช่วยเหลือ

ช่วยเหลือนี้มีทางสองอย่างที่สำคัญ คือช่วยเหลือในทางสิ่งของ ในทางเครื่องอุปโภคบริโภค ซึ่งจะต้องมอบให้ แล้วก็ในทางที่จะอุปการะในเรื่องการทำงาน ทำอาชีพต่อไปของผู้ประสบภัย ทั้งนี้ต้องใช้ทรัพย์เป็นจำนวนมากอยู่เสมอ แล้วต้องมีทรัพย์ที่จะไว้สำหรับใช้ในเวลาฉุกเฉินอีก การที่ผู้บริจาคมีใจกุศลเช่นนี้ ก็นับว่าเป็นทางหนึ่งที่ได้สร้างความมั่นคงของชาติบ้านเมือง เพราะว่าเป็นประกันแก่ผู้ที่จะประสบว่าจะมีผู้ช่วยเหลือ

ในงานของราชประชานุเคราะห์นี้ก็มีอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญมาก คือกำลังคน กำลังแรงของผู้ที่จะไปช่วยในด้านเข้าไปช่วยโดยตรงคือผู้ที่ไปสงเคราะห์ ผู้ที่ไปเป็นผู้อาสาสมัครแล้วก็โดยเฉพาะในด้านจัดการให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ในด้านบริหารงาน ทุกด้านนี้ก็ต้องอาศัยกำลังคนที่มีความเฉลียวฉลาด จึงขอฝากขอบใจและชมเชยผู้ที่ได้เสียสละแรงของตัว เพื่อให้งานของมูลนิธิดำเนินไปด้วยดี เชื่อว่าการที่ทุกคนได้ร่วมมือ ทั้งได้ร่วมกันในทาง

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ พลเอก หลวงกัมปนาทแสนยากร ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และพลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์ ประธานกรรมการจัดการแข่งขันฟุตบอลเพื่อหารายได้โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ พร้อมด้วยกรรมการจัดการแข่งขันฟุตบอลและผู้บริจาคเงิน รวม ๒๖ คน เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อทูลเกล้า ฯ ถวายเงินรายได้จากการแข่งขันฟุตบอลระหว่างทีมนักร้องลูกทุ่ง กับนักร้องเมืองกรุง ทีมสโมสรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กับทีมราชประชานุเคราะห์ดับเพลิง และทีมดารานักร้องหญิงกับทีมสมาคมจีนผสมพ่อค้า เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ จำนวน ๓๗๐,๐๐๐ บาท เพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ฯ

เสียสละแรงของตัว เวลาของตัวและทรัพย์ของตัวเพื่อช่วยส่วนรวมนั้น เป็นกุศลที่จะส่งให้แต่ละคนมีความเจริญก้าวหน้า แล้วก็มีความปลอดภัยด้วย เพราะว่าจุดประสงค์ของมูลนิธินี้คือความปลอดภัยของส่วนรวม ทุกคนจึงจะได้รับความปลอดภัยเป็นส่วนตัวด้วย

ขอให้ทุกคนที่มีความเพียรพยายามในงานการของตัว และได้มีใจกุศลบริจาค จงประสบแต่ความก้าวหน้า ความสุขในจิตใจของตัว ขอให้มีกำลังใจกำลังกายปฏิบัติงานของตัวให้เป็นผลดีแก่กิจการของตนเอง และเพื่อความก้าวหน้าของส่วนรวม ขอให้ทุกคนประสบแต่ความสุขใจ และเพิ่มพูนความก้าวหน้า ความปลอดภัย และความเจริญรุ่งเรือง.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ได้รับความเชื่อถือร่วมมืออย่างกว้างขวาง

ข้าพเจ้ามีความรู้สึกอย่างหนึ่งเกิดขึ้นเสมอ ทุกคราวที่มามอบปริญญาบัตรที่มหาวิทยาลัยนี้ คือรู้สึกดีใจว่าบ้านเมืองของเราจะได้กำลังผู้มีความรู้ มีความกระตือรือร้นและรักความเจริญก้าวหน้า มาช่วยงานของชาติเพิ่มขึ้น การที่เราวางโครงการพัฒนาต่าง ๆ ขึ้น และเร่งรีบดำเนินการอยู่ในเวลานี้ ก็เพื่อปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นทรัพยากรตามธรรมชาติ ให้สามารถอำนวยประโยชน์แก่ประเทศและประชาชนส่วนรวมให้ได้มากที่สุด แต่การพัฒนาเช่นนี้ นอกจากจะได้รับผลดีตามความประสงค์ อาจกระทบกระเทือนถึงประโยชน์อย่างอื่น ๆ ด้วยก็ได้ เช่นการสร้างเขื่อนทดน้ำเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ อาจทำความเสียหายให้แก่การประมงหรือการเพาะปลูก ก่อความเดือดร้อนแก่ราษฎรที่อยู่ในเขตโครงการนั้นได้และมีตัวอย่างมาแล้ว จำเป็นที่เราจะต้องแก้ไข ดังนั้น เราจึงต้องการนักวิชาการทุก ๆ สาขา เพื่อที่จะมาวางโครงการที่รอบคอบและแก้ไขสิ่งที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายนั้น ช่วยกันให้ความรู้ความคิดที่ต้องตามหลักวิชาแก่ราษฎร แนะนำวิธีการทำงานอาชีพ ให้รู้จักแก้ไขอุปสรรคขัดข้อง หรือเปลี่ยนการงานให้เหมาะสมเป็นประโยชน์ดีกว่าเก่า บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ศึกษามาเป็นอย่างดีมีความรู้สูง สมควรที่สุดที่จะรับหน้าที่นี้ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านทั้งหลายจะได้พิจารณาให้เห็นถ่องแท้ถึงหน้าที่ดังกล่าว และบำเพ็ญตนเป็นนักวิชาการที่ดี เป็นนักปฏิบัติที่สามารถ ใช้วิชาความรู้พร้อมทั้งความคิดสติปัญญา ให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลประชาชนและประเทศชาติโดยแท้จริง

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมด้วยกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ขอขอบใจผู้ที่ได้ร่วมมือส่งเสริมการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกฝ่าย ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ และทุก ๆ ท่านที่ร่วมชุมนุมอยู่ในพิธีนี้ มีความสำเร็จและความสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานเนื่องในงานวันสังคีตมงคล ครั้งที่ ๒[๒]

ณ เวทีลีลาศสวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๒

ความจริงตั้งใจที่จะขอเอาเครื่องมือชนิดหนึ่งขึ้นมาที่นี่สำหรับให้โอวาท แต่ว่าไม่จำเป็นไม่ต้องมีก็ได้ เพราะว่าเขาคงเอากลับบ้านแล้ว เมื่อกี้ตอนที่วงดนตรีที่ประกวดเครื่องมือที่วางอยู่ข้าง ๆ โต๊ะข้างหลังโน่น คือเครื่องสำหรับวัดเสียง สำหรับวัดเสียงว่าเสียงจะดังแค่ไหน เพราะว่าดนตรีนี้มีความไพเราะด้วยเสียง ทั้งเสียงดังทั้งเสียงเงียบมีความสำคัญ ถ้าเราทำเสียงดังมาก ก็จะทำให้หูหนวก หมอทางโสตประสาทก็มาวัดกำลังของเสียงว่าเป็นแค่ไหน ก็ปรากฏว่าพอใช้ได้ นอกจากเมื่อกี้นี้เองอาจมากเกินไป เลยต้องยกกลับบ้านหรือเครื่องพังแล้วก็ไม่ทราบ

ความจริงในสมัยนี้เขาพูดกันว่าดนตรีเสียงมันดัง เครื่องวัดนี้ ถ้ามีเสียงดังมากเข็มก็จะขึ้น ถ้าเสียงดังเกินควรก็จะทำให้หูแตก แต่ก่อนที่จะให้หูแตก ต้องพยายามป้องกันไม่ให้แตกด้วยการอยู่ในขอบเขตดนตรี ความจริงอย่างที่ว่าตะกี้อยู่ที่เสียงดังเสียงค่อย แต่ว่าที่จะทำให้เป็นเพลงอยู่ตรงที่ว่า ที่เขาเขียนให้เสียงค่อยต้องเสียงค่อยจริง ๆ เพื่อที่จะให้ตรงที่เขาบอก เสียงดังเป็นเสียงดังจริง ๆ จึงจะไพเราะ ไม่จำเป็นที่จะต่างคนต่างตะเบ็งเพราะว่าลงท้ายก็เท่ากับ ตรงไหนที่เสียงเบา ก็เบาลงไปจริง ๆ แหละตรงไหนที่เสียงดังแก้วหูจะแตก แก้วหูแตกนั้นจะเป็นผลเสียสำหรับทุกคน ตามที่นายแพทย์ได้วัด ได้ตรวจโสตประสาทของเด็ก ๆ อายุ ๑๗ - ๑๘ สมัยนี้ เห็นได้ว่าโสตประสาทเสื่อมลงไปเท่ากับคนอายุ ๕๐ - ๖๐ หมายความว่าเสื่อมลงไปมาก เพราะไปฟังดนตรีเสียงดัง ทำให้เสียหาย เด็ก ๆ อายุ ๑๗ - ๑๘ อาจดูถูกคนแก่กว่าครึ ว่าเล่นไม่ได้ความ ถามครูเวศ ยังเล่นได้ดังแต่ว่าถ้าโสตประสาทเสียก็หมายความว่าอายุ ๕๐ - ๖๐ กับ ๑๗ - ๑๘ นี้ก็เท่ากัน นี่ข้อหนึ่งขอให้นึกถึง ทำไมเมื่อประกวดดนตรีกันเขาจึงจับเสียง แล้วก็ควบคุมให้อยู่ในขอบเขต เพราะเขาเกรงว่าโสตประสาทของเด็กสมัยนี้ซึ่งจะเป็นผู้ใหญ่ในสมัยหน้าจะเสีย จึงเป็นข้อหนึ่งที่ควรจะป้องกันในด้านอื่นก็มี คือมีว่าดนตรีนี้มีไว้สำหรับให้บันเทิง แล้วก็ให้จิตใจสบาย ดนตรีนี้คือเสียงแต่สิ่งประกอบยังมีว่า เสียงนั้นเป็นเสียงอะไร นั่นน่ะยังเป็นคุณภาพของเสียง แต่ผู้ที่บรรเลงหรือร้อง นั้นน่ะเป็นใคร อย่างไร ก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง มาสมัยนี้ชอบนิยมว่าพวกบรรเลงนั้น ถ้าเป็นชายผมต้องยาว ถ้าเป็นหญิงกระโปรงต้องสั้น (เสียงปรบมือ) ข้อนี้น่ะไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับดนตรี แต่ก็ออกจะเกี่ยวข้องมาก

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามาที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) เสด็จพระราชดำเนินในงานวันสังคีตมงคล ครั้งที่ ๒ และพระราชทานรางวัลแก่นักร้องที่ชนะเลิศและรองชนะเลิศ ในการประกวดดนตรีสตริงคอมโบ ตามคำอัญเชิญของสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย

เพราะเป็นอย่างนี้แพร่หลาย ขอให้พิจารณาด้วยตนเองว่าสมควรแค่ไหน มีประโยชน์แค่ไหนที่จะทำเช่นนั้น นี่ก็เป็นสิ่งที่ต่อเนื่องจากดนตรี หรืออย่างน้อยเป็นสิ่งที่คนที่เราเรียกว่าวันดนตรี ทำให้เด็กเป็นอย่างนั้น ก็อาจไม่ชอบกันเพราะว่าสมัยนี้เป็นสมัยจงทำดี จงทำดี จงทำดี (เสียงปรบมือ) พวกเราทั้งหลายที่พูดถึงว่าพวกเราเพราะว่าเราต้องเล่นคืนนี้เหมือนกัน คนข้างล่างก็เป็นนักดนตรี คนข้างบนก็เป็นนักดนตรีไม่ใช่นักดนตรีเท่านั้นเอง (เสียงปรบมือ) คือพวกเราเป็นนักดนตรี นักเพลง นักเกี่ยวข้องกับเรื่องของศิลปะในด้านการแสดง การแสดงโดยเฉพาะดนตรี พวกเรานี่มีความสำคัญมากไม่ใช่น้อยสำหรับส่วนรวม เพราะว่าดนตรีนั้นเป็นสิ่งหนึ่งที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกของชนหมู่หนึ่ง ในที่นี้ก็ชนคนไทย คือประชาชนคนไทยทั้งหลายจะแสดงความรู้สึกออกมา หรือจะรับความรู้สึกที่แสดงออกมาก็ด้วยดนตรี พวกเราที่เป็นนักเพลง นักดนตรี จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ถ้าเราทำในสิ่งที่จะนำให้คนฟังแล้วมีความพอใจ มีความครึกครื้น มีความอดทน มีความขยัน แล้วก็มีความบันเทิง ทุกสิ่งทุกอย่างในดนตรีนี้มีจุดประสงค์ที่จะทำ เราก็มีความสำเร็จ ยิ่งเดี๋ยวนี้และยิ่งในเมืองไทยเราอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่น่าไว้วางใจ นักดนตรีทั้งหลาย นักเพลงทั้งหลาย ก็มีหน้าที่เหมือนกัน ทีจะช่วยอุ้มชูความรู้สึกที่พี่น้องชาวไทยทั้งหลายต้องมี คือความเข้มแข็งและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวได้เห็นแล้วว่านักดนตรี นักเพลง นักแสดง ได้แสดงน้ำใจในทางนี้มามากหลาย ทั้งในการแสดงในทางศิลปะของตน ทั้งในการแสดงฝีเท้าเล่นฟุตบอลการกุศล ซึ่งก็แปลกประหลาดอยู่ นักดนตรีโดยมากก็แสดงเพลงแสดงเสียงแต่กลับไปเล่นกีฬา แต่ว่าการเล่นกีฬาเป็นการชักชวนให้ประชาชนทั่ว ๆ ไปได้สนใจในความสามัคคี แล้วก็ในกีฬานั้นก็ปนด้วยเพลง นั่นน่ะเป็นสิ่งที่ดีแล้ว ขอชมเชยในที่นี้ด้วยว่า ทุกคนที่เกี่ยวข้องในการกุศล เพื่อรวบรวมทรัพย์สำหรับมาช่วยส่วนรวม และทั้งผู้ที่ทำกุศล ไม่ใช่นำทรัพย์มา แต่สร้างความสามัคคีในชาติ ชักชวนให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นมีความสบายใจนั้น ได้ทำหน้าที่ดีแล้ว ขอให้ทำหน้าที่ด้วยความกลมเกลียวอย่างดีที่สุด เพื่อรักษาบ้านเมืองซึ่งเราต้องรักษา เพราะถ้าเราไม่รักษาใครจะรักษา

ขอให้ทุกคนจงมีความเจริญรุ่งเรืองในอาชีพการงานของตัว ทั้งได้ปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง แต่สำคัญที่สุดก็ขอให้ปฏิบัติงานของตนด้วยความระมัดระวังว่า เราจะต้องสร้างชาติให้แข็งแรง สร้างชาติบ้านเมืองให้ยืนยงมีความก้าวหน้า ด้วยการปฏิบัติงานของตัวด้วยความตั้งใจ เช่นอย่างนักเพลง นักร้อง นักอะไร ๆ ก็ให้แสดงในสิ่งที่จะเป็นทางสร้างสรรค์ให้เป็นทางที่จะชักนำให้คนเป็นคนดี แล้วมีความเจริญ ความก้าวหน้า ขอให้ทุกคนมีความเจริญความแข็งแรงทั้งกายทั้งใจ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของตน เพื่อจะได้ก้าวหน้าและมีความสุขความปลอดภัยโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานสามัคคีสมาคม ในพระบรมราชูปถัมภ์
ในการประชุมใหญ่ประจำปี ครั้งที่ ๕๖[๑]

วันที่ ๒ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีด้วย ในการที่สมาชิกของสามัคคีสมาคมมาพบปะประชุมกันในการประชุมใหญ่ประจำปีในครั้งนี้

ความสามัคคีและความถือตัวว่าเป็นไทย ที่เป็นเหตุชักนำท่านทั้งหลายให้มาประชุมกันได้โดยพร้อมเพรียงกันนี้ เป็นสมบัติมีค่าสูงสุด เพราะเป็นมรดกที่เราได้รับสืบต่อมาจากบรรพบุรุษ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เรารวมกันอยู่ได้ ให้เราดำรงชาติประเทศและเอกราชสืบมาได้ ทุกคนจะต้องรักษาความเป็นไทยและความสามัคคีนี้ไว้ให้มั่นคงในที่ทุกแห่ง อีกประการหนึ่ง การที่ออกมาอยู่ในต่างประเทศ ก็เพื่อแสวงหาความรู้สำหรับช่วยตนเองช่วยบ้านเมืองเป็นข้อสำคัญ ขอให้เอาใจใส่ศึกษาโดยเต็มความสามารถ พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นโดยรอบคอบอยู่เป็นนิตย์ เพื่อให้เกิดปัญญาอันแตกฉาน สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และความเจริญอันแท้จริงแก่ตนเองและประเทศชาติต่อไป

ขอให้การประชุมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จประโยชน์ต่าง ๆ สมตามเจตนาทุกประการ และขออวยพรให้ทุกคนมีความสุขกายสุขใจ ประสบความก้าวหน้าและความสมหวังในสิ่งที่ปรารถนาทั่วหน้ากัน.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๓ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒

---

(๑) สภานายกสามัคคีสมาคม ขอพระราชทานอัญเชิญไปอ่านในที่ประชุม

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานพระพุทธนวราชบพิตร ประจำจังหวัดอุทัยธานี

วันพุธ ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมยินดีมาก ที่ได้มาเยี่ยมจังหวัดอุทัยธานี และได้มาพบกับท่านทั้งหลายอย่างใกล้ชิด ขอขอบใจท่านทุกคน ที่มีน้ำใจไมตรี พร้อมกันมาต้อนรับอย่างคับคั่ง จังหวัดอุทัยธานี มีชื่อเสียงและความสำคัญตลอดทุกสมัย ในความมั่งคั่งสมบูรณ์ด้วยพืชพันธ์ธัญญาหาร โดยเฉพาะนาข้าว จัดเป็นนาชั้นดีที่สุดของประเทศ ข้าวของจังหวัดนี้ เป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้อย่างมากมาย ท่านทั้งหลายควรจะภาคภูมิใจในข้อนี้ และมีความพร้อมกายพร้อมใจกันประกอบการอาชีพ เสริมสร้างฐานะ และชื่อเสียงความสำคัญดั่งกล่าวแล้วนั้น ให้เพิ่มพูนมั่นคงยิ่งขึ้นต่อไป

ข้าพเจ้ามาเยี่ยมท่านครั้งนี้ ได้นำพระพุทธรูปนวราชบพิตรมามอบให้ด้วย พระพุทธนวราชบพิตรนี้ ข้าพเจ้าสร้างขึ้นสำหรับมอบให้เป็นพระพุทธรูปประจำจังหวัด ที่บัวฐานข้าพเจ้าบรรจุพระพิมพ์ไว้องค์หนึ่ง เป็นพระที่ทำด้วยผงศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งได้มาจากปูชนียสถานและปูชนียวัตถุต่าง ๆ ของทุกจังหวัดทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งผงธูปและเปลวทองที่ใช้บูชาพระมงคลศักดิ์สิทธิ์ วัดสังกัดรัตนคีรี จังหวัดอุทัยธานีนี้ด้วย ข้าพเจ้าถือว่า พระพุทธนวราชบพิตรนอกจากจะเป็นเครื่องหมายแทนคุณพระรัตนตรัยอันเป็นที่เคารพสูงสุดแล้ว ยังเป็นเครื่องหมายแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติไทยและคนไทยทุกคนอีกด้วย จึงได้บรรจุพระพิมพ์ซึ่งทำด้วยผงศักดิ์สิทธิ์ดั่งกล่าวให้เป็นพระพุทธรูปสำคัญประจำจังหวัดและนำมามอบแก่ท่านเอง

ขอท่านทั้งหลายจงรับพระพุทธนวราชบพิตรนี้ไว้ เพื่อเป็นสิริมงคลสำหรับจังหวัดและสำหรับตัว เป็นที่ยึดเหนี่ยวของจิตใจในการที่จะสมานสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันประกอบความดี และขอให้ระลึกไว้เสมอเป็นนิตย์ด้วยว่าในการกระทำการงานทั้งปวงนั้นทุกคนต้องมีความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร ประกอบด้วยความอะลุ้มอล่วยถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน เมตตามุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและความสามัคคี ถือเอาประโยชน์ร่วมกันเป็นจุดประสงค์สำคัญ งานของท่านจึงจะสำเร็จผลได้โดยสมบูรณ์ และจะช่วยให้ท่านสามารถรวมกำลังกันรักษาความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของจังหวัดของท่าน พร้อมกับพัฒนาให้เจริญรุดหน้าต่อไปในทุก ๆ ทางได้

ขออนุภาพแห่งพระรัตนตรัย พระมงคลศักดิ์สิทธิ์ และพุทธนวราชบพิตร จงปกปักรักษาท่านทั้งปวงให้แผ้วพ้นจากทุกข์และภัยทุกประการ บันดาลให้เกิดความสุข ความสวัสดี และความสมัครสมานสามัคคีอันแน่นแฟ้น ให้ทุกคนสามารถประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ตามหน้าที่ สำเร็จลุล่วงได้ดังประสงค์ บังเกิดความก้าวหน้ารุ่งเรืองแก่จังหวัดอุทัยธานี และแก่ประเทศชาติไทยยิ่งขึ้นสืบไป.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานพระพุทธนวราชบพิตรประจำจังหวัดเลย

วันศุกร์ ที่ ๕ กันยายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มีโอกาสมาเยี่ยมจังหวัดเลยอีกครั้งหนึ่ง และได้มาพบกับท่านทั้งหลายอย่างใกล้ชิด ขอขอบใจท่านทุกคน ที่พร้อมกันมาต้อนรับด้วยน้ำใจไมตรี จังหวัดเลยเป็นจังหวัดชายแดนสำคัญ ที่ได้ชื่อว่ามีพื้นภูมิประเทศผิดกว่าจังหวัดอื่น ๆ โดยมาก กล่าวคือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าทึบและเขาสูง แต่ก็เหมาะแก่การทำอาชีพหลายอย่าง เช่น ทำไร่ ทำนา ทำป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์ ทั้งยังอุดมด้วยทรัพยากรตามธรรมชาติ ซึ่งอาจพัฒนาให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ได้มากมายหลายทาง ความเอาใจใส่ของทางราชการ โดยเฉพาะของฝ่ายปกครองและฝ่ายจังหวัด จะสามารถทำให้จังหวัดนี้มีฐานะดีขึ้นได้มาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม และด้านการรักษาความมั่นคง

ข้าพเจ้ามาเยี่ยมท่านคราวนี้ ได้นำพระพุทธนวราชบพิตรมามอบให้ท่านด้วย พระพุทธนวราชบพิตรองค์นี้ข้าพเจ้าสร้างขึ้นเพื่อมอบให้เป็นพระพุทธรูปประจำจังหวัด ที่บัวฐาน ข้าพเจ้าบรรจุพระพิมพ์ไว้องค์หนึ่ง เป็นพระที่ทำขึ้นด้วยผงศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งข้าพเจ้าได้มาจากทุกจังหวัดทั่วราชอาณาจักร มีผงจากองค์พระธาตุศรีสองรักษ์จังหวัดเลยนี้รวมอยู่ด้วย ข้าพเจ้าถือว่าพระพุทธนวราชบพิตร เป็นที่ตั้งแห่งคุณพระรัตนตรัยอันเป็นที่เคารพสูงสุดและเป็นที่หมายของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศไทย และคนไทยทั้งชาติ จึงได้บรรจุพระพิมพ์ที่ทำด้วยผงศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าว ให้เป็นพระพุทธรูปสำคัญ และนำมามอบให้ท่านด้วยตนเอง

ท่านทั้งหลายจงรับพระพุทธนวราชบพิตรนี้ไว้ เพื่อเป็นสิริมงคลสำหรับจังหวัดและสำหรับตัว เป็นที่ยึดเหนี่ยวของจิตใจ ในการที่จะสมานสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันประกอบความดี และขอให้ระลึกไว้เสมอเป็นนิตย์ด้วยว่า ในการกระทำการงานทั้งปวงนั้น ทุกคนต้องมีความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร ประกอบด้วยความอะลุ้มอล่วยถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน เมตตามุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและความสามัคคี ถือเอาประโยชน์ร่วมกันเป็นจุดประสงค์สำคัญ งานของท่านจึงจะสำเร็จผลได้โดยสมบูรณ์ และจะช่วยให้ท่านสามารถรวมกำลังกันรักษาความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของจังหวัดของท่าน พร้อมกับพัฒนาให้เจริญรุดหน้าต่อไปในทุก ๆ ทางได้

ขออานุภาพแห่งพระรัตนตรัย พระธาตุศรีสองรักษ์ และพระพุทธนวราชบพิตร จงปกปักรักษาท่านทั้งปวงให้แผ้วพ้นจากทุกข์และภัยทุก ๆ ประการ บันดาลให้เกิดความสุขความสวัสดี และความสมัครสมานสามัคคีอันมั่นคงให้ทุกคนสามารถประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ในหน้าที่ สำเร็จลุล่วงได้ดังประสงค์ บังเกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่จังหวัดเลยและแก่ประเทศชาติยิ่งขึ้นสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีเปิดค่ายวชิราลงกรณ์ หมู่บ้านป่าหวาย จังหวัดลพบุรี

วันจันทร์ ที่ ๘ กันยายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีมาก ที่ได้มาทำพิธีเปิดค่ายวชิราลงกรณ์ และมาอยู่ในท่ามกลางท่านทั้งปวงในวันนี้

สงครามที่กระทำกันอยู่ในสภาพการณ์ปัจจุบัน เป็นการรบเพื่อป้องกันรักษาประเทศโดยตรง และจำเป็นต้องใช้หน่วยรบพิเศษ ซึ่งเป็นกองรบเล็ก ๆ ที่เข้มแข็ง สามารถปฏิบัติการโดยเอกเทศให้ได้ผลครบถ้วน ทั้งด้านการรบและด้านการติดต่อประสมประสานกับประชาชน ทหารในกองรบพิเศษต้องได้รับการฝึกหัดอบรมอย่างดีให้มีความสามารถสูง คือให้มีความกล้าหาญอดทนแข็งแกร่ง มีความฉลาดไหวพริบ จัดเจนคนในการใช้วิชายุทธการและจิตวิทยา ให้ทำหน้าที่เป็นนักรบ นักพัฒนา และนักปกครอง ซึ่งเข้ากับคนทุกประเภทได้พร้อมมูลในตัว

นับแต่ได้ตั้งกองรบพิเศษขึ้นในประเทศของเราเป็นต้นมา ข้าพเจ้าถือว่ากองรบนี้เป็นหน่วยรบสำคัญของชาติ และได้เฝ้าสังเกตติดตามผลการปฏิบัติการอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติอยู่ภายในประเทศหรือนอกประเทศ ก็ปรากฏว่าทหารแห่งกองรบพิเศษนี้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีเลิศ ได้สร้างชื่อเสียงและความเชื่อถือไว้อย่างกว้างขวาง ทหารทั้งหลายได้สร้างชื่อเสียงและความดีไว้แล้ว จงรักษาไว้ให้มั่นคง เพราะชื่อเสียงและความดีนี้มีอานุภาพยิ่งใหญ่ที่จะคุ้มครองรักษาหน่วยรบ ทั้งเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของท่าน เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน และเป็นที่เกรงขามของเหล่าศัตรู

ได้เวลาอันเป็นมงคลแล้ว ข้าพเจ้าจะได้กระทำพิธีเปิดค่ายวชิราลงกรณ์ ณ บัดนี้ขอให้ค่ายนี้มีความมั่นคงและความเจริญยั่งยืน ขอทหารและครอบครัวจงมีกำลังกายกำลังใจอันเข้มแข็งสมบูรณ์ ประสบแต่ความสุขและความสวัสดีทุกเมื่อ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความเจริญโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานพระพุทธนวราชบพิตรประจำจังหวัดสุรินทร์

วันพุธ ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีมาก ที่ได้มีโอกาสมาเยี่ยมจังหวัดสุรินทร์อีกวาระหนึ่ง และได้มาพบกับท่านทั้งหลายอย่างใกล้ชิด ขอขอบใจในไมตรีจิตที่ท่านได้แสดงต้อนรับข้าพเจ้าในครั้งนี้ จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดชายแดนที่นับว่ามีความสงบเรียบร้อยเป็นปรกติสุขตลอดมาช้านาน มีพื้นภูมิประเทศและทรัพยากรตามธรรมชาติ ที่อาจพัฒนาให้เกิดความมั่งคั่งสมบูรณ์ได้เป็นอย่างดี ท่านทั้งหลายควรจะภูมิใจในจังหวัดของท่าน และพึงขยันหมั่นประกอบการงาน ช่วยกันสร้างฐานะของตนเองและของจังหวัดให้มั่นคงยิ่งขึ้นไป

ข้าพเจ้ามาเยี่ยมท่านคราวนี้ ได้นำพระพุทธนวราชบพิตรมามอบให้ท่านด้วย พระพุทธนวราชบพิตรองค์นี้ข้าพเจ้าสร้างขึ้นเพื่อมอบให้เป็นพระพุทธรูปประจำจังหวัด ที่บัวฐาน ข้าพเจ้าบรรจุพระพิมพ์ไว้องค์หนึ่ง เป็นพระที่ทำขึ้นด้วยผงศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งข้าพเจ้าได้มาจากทุกจังหวัดทั่วราชอาณาจักร มีดินหน้าหลวงพ่อพระชีว์ พระประธานในพระอุโบสถ วัดบูรพาราม จังหวัดสุรินทร์นี้รวมอยู่ด้วย ข้าพเจ้าถือว่า พระพุทธนวราชบพิตร เป็นทั้งที่ตั้งแห่งคุณพระรัตนตรัยอันเป็นที่เคารพสูงสุด และเป็นทั้งที่หมายของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศไทยและคนไทยทั้งชาติ จึงได้บรรจุพระพิมพ์ที่ทำด้วยผงศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าว ให้เป็นพระพุทธรูปสำคัญ และนำมามอบให้ท่านด้วยตนเอง

ท่านทั้งหลายจงรับพระพุทธนวราชบพิตรไว้ เพื่อเป็นสิริมงคลสำหรับจังหวัดและสำหรับตัวท่าน เป็นที่ยึดเหนี่ยวของจิตใจในการที่จะกระทำความดี ขอให้ระลึกไว้เสมอเป็นนิตย์ว่า ในการประกอบอาชีพการงานทั้งปวงนั้นทุกคนต้องมีความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร รู้จักคิดพิจารณาด้วยปัญญาและด้วยความรอบคอบ มีความสามัคคีปรองดองกัน มีเมตตามุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน และยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต จึงจะได้รับผลสำเร็จโดยสมบูรณ์ และที่สำคัญที่สุด ขอให้เข้าใจว่า การที่จังหวัดสุรินทร์ยังมีความสงบเรียบร้อยอยู่เช่นนี้ ย่อมเป็นพื้นฐานอันดีที่สุดที่จะเร่งรัดพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ทางราชการจะต้องถือเป็นหน้าที่เบื้องต้น ที่จะปฏิบัติการเป็นผู้นำ สร้างความคิดก้าวหน้าให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน ส่งเสริมการประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้เป็นล่ำเป็นสัน เพื่อประชาชนจักได้มีฐานะความเป็นอยู่สูงและมั่นคงขึ้น และจักได้สามารถรวมกำลังกันพัฒนาจังหวัดนี้ให้รุดหน้าไปได้ในทุก ๆ ทาง

ขออานุภาพพระรัตนตรัย และพระพุทธนวราชบพิตร จงปกปักรักษาท่านทั้งปวงให้แผ้วพ้นจากทุกข์และภัยทุก ๆ ประการ บันดาลให้เกิดความสุขความสวัสดี และความสมัครสมานสามัคคีอันมั่นคง ให้ทุกคนสามารถประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ในหน้าที่ ลุล่วงได้ดังประสงค์ บังเกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่จังหวัดสุรินทร์และแก่ประเทศชาติยิ่งขึ้นสืบไป.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานกระบี่และประกาศนียบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบกระบี่และประกาศนียบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีด้วยกับทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จ และได้รับเกียรติเข้าเป็นนายทหารแห่งกองทัพไทย

ในการที่ท่านจะออกรับราชการเป็นนายทหารต่อไปนั้น ขอให้ทราบตระหนักว่านายทหารเป็นผู้มีภารกิจต้องปฏิบัติและรับผิดชอบมาก ทั้งในด้านการปกครองบังคับบัญชาและการบริหาร ซึ่งท่านจำเป็นจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จไปทุกอย่างมิให้เกิดความล่าช้าเสียหาย เพราะงานในหน้าที่ของท่านล้วนผูกพันอยู่กับผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติทั้งสิ้น ขอให้ท่านใช้ความรู้ความสามารถที่ได้ฝึกฝนอบรมมาแล้วเป็นหลักและแนวทางปฏิบัติงาน ใช้ความตั้งใจจริง ความเพียรพยายาม ความฉลาดไหวพริบ พร้อมทั้งความรู้จักคิดพิจารณาอันรอบคอบ ประกอบกันเป็นเครื่องกำจัดอุปสรรค และตัดสินปัญหาต่าง ๆ อันจะพึงมีขึ้น งานทุกอย่างก็จะลุล่วงไปได้ไม่ยากนัก

อีกประการหนึ่งที่ใคร่จะกล่าวเตือนทุกคน ในฐานะที่จะต้องไปเป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร คือ ขณะนี้ผู้บังคับหน่วยขนาดย่อม ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้บังคับหน่วยขนาดใหญ่ เพราะการรบในสถานการณ์ปัจจุบัน ต้องแบ่งกำลังออกเป็นหน่วยเล็ก ๆ ซึ่งต้องปฏิบัติการโดยเอกเทศ และต้องออกปฏิบัติการห่างไกลฐานที่ตั้งมากยิ่งขึ้น ทำให้แต่ละหน่วยต้องใช้ความสามามารถปฏิบัติการรบและรักษาความปลอดภัยอย่างสูง ดังนั้นผู้บังคับหน่วยจึงต้องมีความสามารถสูงด้วย คือต้องมีทั้งความรู้ดี ไหวพริบดี มีกำลังกายกำลังใจเข้มแข็ง และกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ขอทุกคนที่จะเข้าประจำการต่อไป จงเตรียมกายใจให้พร้อม ตั้งใจปฏิบัติงานรับใช้ประเทศชาติ ให้สมเกียรติและสมชาติทหารและให้สมกับความตั้งใจที่ได้เพียรพยายามศึกษาเล่าเรียนมาแล้วนั้นทุกประการ

ที่สุดนี้ ขออวยพรให้นายทหารใหม่ พร้อมทั้งผู้ที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ ประสบความสุขความสวัสดีและความเจริญก้าวหน้าโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ คณะนิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ในการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงดนตรี[๒] ณ หอประชุมจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

วันเสาร์ ที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๒

ก่อนที่จะให้ตามที่นายกสโมสรขอ และก่อนที่จะอนุญาตให้นั่ง ขอเทียบเวลาว่าตามเวลานาฬิกาใหม่นี้เป็นเวลา ๑๕ นาฬิกา ๑๗ นาที ไม่ทราบว่าตรงหรือไม่ตรงเพราะว่าไม่ได้ตั้ง แต่ว่าถือว่าเป็นเวลาทางราชการในวันนี้ ในหอประชุมนี้ และในบริเวณหอประชุมนี้ ที่ต้องตั้งนาฬิกาและเทียบเวลานี้ เพราะว่าวันนี้ก็ตามเคย ก็คงมีการชักคะเย่อกัน แล้วก็จะต้องอ้างถึงเวลาในต่างประเทศ ก็ขอไม่อ้างเวลาในต่างประเทศ แล้วตอนนี้ก่อนที่จะวิสัชนาต่อไป ก็ขอให้นั่งได้ การที่ต้องเทียบเวลานี้เพราะว่าทราบดีว่ามีกิจการหลายอย่างที่จะแสดงในวันนี้

การมาเป็นประจำหรือเกือบเป็นประจำทุกปีตามคำขอของทางมหาวิทยาลัย และของสโมสรของนิสิตจุฬาลงกรณ ก็มาด้วยจุดประสงค์หลายประการ ตามที่ขอให้มาให้โอวาทและมาเล่นดนตรี ทั้งมารับเงินด้วย การที่มารับเงินนั้นก็เป็นไปตามประเพณีที่ว่าเราจะต้องช่วยกันที่จะสร้างการกุศล แล้วก็การกุศลนั้นโดยเฉพาะที่เป็นมูลนิธิอานันทมหิดล ซึ่งเป็นมูลนิธิที่จะช่วยให้นักศึกษาที่สำเร็จจากมหาวิทยาลัยนี้ได้มีโอกาสได้ไปศึกษาต่อไป ปีก่อน ๆ นี้เคยมาแล้วโฆษณา ซึ่งเว้นมาหลายปี มาโฆษณามูลนิธิอานันทมหิดล แต่ในปีนี้จะขอโฆษณานิดหน่อย โดยที่ว่ามีผลงานของมูลนิธิอานันทมหิดลมาอยู่ ณ ที่นี้ และก็กำลังปฏิบัติการคิดด้วยเครื่องสมองอันใหญ่โต การที่พูดเรื่องสมองอันใหญ่โตนี้ เพราะว่าคราวที่มาแจกปริญญาเมื่อคราวที่แล้ว ทางท่านอธิบดีก็ได้โอ้อวดว่า ปีนี้ทางมหาวิทยาลัยได้รับการพัฒนาอย่างใหญ่หลวง คือมีสมองอีเล็คโทรนิคใช้ ก็วันนี้ก็ดูเหมือนจะมาแสดงให้ดู นี่เป็นรายการของทางมหาวิทยาลัย ข้อต่อไปที่จะต้องอารัมภบทอีกคือว่า ปีนี้พวกที่นั่งอยู่ในที่นี้อาจไม่ทันนึกว่าเป็นปีที่ ๑๒ แล้วที่มีการประชุมกันแบบนี้ ครบรอบแล้ว ที่จำได้ดีเพราะว่าผลงาน คือมีบุคคลหนึ่งในที่นี้ที่อายุ ๑๒ แล้ว แล้วก็ขอเตือนความจำหรือบอกว่า ที่เริ่มมีการประชุมอย่างเช่นวันนี้ก็ต่อเนื่องมาจากการเกิดของบุคคลนี้ เมื่อ ๑๒ ปี เมื่อปี ๒๕๐๐ นั้นน่ะ วันหนึ่งมาแจกปริญญาในหอประชุมนี้ แล้วก็เมื่อแจกปริญญาเสร็จแล้ว ก็ได้ประกาศสิ่งที่

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธร เทพรัตนสุดา และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์

ไม่เคยประกาศเลย ณ ที่ใดว่า เมื่อแจกปริญญาเสร็จแล้วขอหนีกลับบ้าน วันนั้นผู้ที่ได้รับปริญญาก็คงงงพอใช้ แต่ว่าก็กลับบ้านไป แล้วไปคอย แล้วเกิดมีบุคคลผู้นี้เกิดขึ้นมา เมื่อเป็นเช่นนั้น ได้ทราบข่าวว่ามีทั้งอาจารย์ทั้งนักศึกษาขอแสดงความยินดี ก็ติดต่อมาทางอาจารย์สุมนชาติ สวัสดิกุล ผู้ล่วงลับไปแล้วว่า นักศึกษาอยากจะมาแสดงความยินดี ก็บอกว่าให้มาได้ที่พระที่นั่งอัมพร แล้วก็ยินดีจะต้อนรับ ให้ส่งจำนวนและรายชื่อมาจะได้ให้ทางตำรวจทางทหาร ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ จะได้ให้เข้ามาได้ ก็บอกว่ามีประมาณ ๔๐ คน ต่อมาก็บอกว่าขอเพิ่มจำนวนเป็นสัก ๑๐๐ คน ต่อมาก็เพิ่มจำนวนเป็น ๓๐๐ คน ก็เลยบอกว่า ถ้าเป็นเช่นนั้นก็ขอเปลี่ยนสถานที่เป็นสวนอัมพร เพราะว่า ๓๐๐ คน จะมาประชุมในห้องหนึ่งก็รู้สึกว่าจะลำบาก ก็ไปที่สวนอัมพร ในวันนั้นปรากฏว่ามาเป็นจำนวนไม่ใช่ ๓๐๐ คน มาเป็นจำนวน ๓๐๐๐ คน คนเหล่านั้นก็คงได้ศึกษาสำเร็จมาแล้ว ก็หวังอย่างนั้นเพราะ ๑๒ ปีมาแล้ว แล้วก็ได้ทำประโยชน์แก่บ้านเมืองอย่างมากมายแล้ว ผู้ที่อยู่ในหอประชุมและรอบหอประชุมนี้ก็คงจำไม่ได้ เพราะไม่ได้อยู่ในที่นั้น ก็ถึงต้องมาอธิบายว่า การมาอย่างนี้ก็มาเป็นประเพณี ซึ่งก็ทุกปีที่มาแบบนี้และทั้งมาเวลามาแจกปริญญา ก็ได้เคยบอกว่าเป็นการให้โอวาท ในการแจกปริญญานั้นเป็นโอวาทในการมาอย่างเช่นวันนี้ ไม่ใช่โอวาท แต่ก็กลับกลายมาเป็นประเพณีว่านายกสโมสรขอให้ให้โอวาท ก็จนใจ ไม่ทราบว่าถ้ามาออกตัวว่า วันนี้ไม่ใช่โอวาทก็จะหัวร่อกัน จึงยอมรับว่า วันนี้จะเป็นโอวาทก็ได้ แต่ข้อสังเกตอีกอย่างก็คือภายใน ๑๒ ปี ที่ผ่านมานี้ได้มีเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในมหาวิทยาลัยทั้งนอกมหาวิทยาลัย ทั้งนอกประเทศ ซึ่งถ้าสังเกตดูจริง ๆ จะว่า “ดี” หรือ “ไม่ดี” ก็พูดไม่ถูก ในทางดีก็มีมาก คืออย่างประเทศชาติก็พัฒนาขึ้นไป มหาวิทยาลัยก็พัฒนาขึ้นมา จนกระทั่งได้มีเครื่องคอมพิวเตอร์อันมโหฬารแล้วก็เหตุการณ์ต่าง ๆ นั้น ที่ได้บันทึกไว้ในหนังสือพิมพ์ก็ตาม ได้ออกประกาศทั้งวิทยุและโทรทัศน์ก็ตาม นี่ต้องบอกว่าทางสื่อมวลชนทั้งหมด เพราะว่าโดยมากถ้าบอกทางหนังสือพิมพ์เท่านั้น เดี๋ยววิทยุเขาก็ต่อว่า ว่าไม่ได้เอ่ยถึง เวลาเอ่ยถึงวิทยุ เขาก็บอกว่าโทรทัศน์ไม่ ก็เลยเอาทั่วทุกอย่าง สื่อมวลชนทั้งหลายได้รายงานข่าวทั้งดีทั้งไม่ดี เราได้อ่านได้ฟัง ได้เห็นทั่วกัน นั่นน่ะส่วนหนึ่ง แต่ว่าเหตุการณ์ที่มีขึ้น แล้วก็ไม่ได้ผ่านไม่ได้รับการบันทึก หรือกระจายข่าวทางสื่อมวลชนก็มีเหมือนกัน ซึ่งก็มีทั้งดีทั้งไม่ดี ทั้งนี้ถ้าเรามาคิดดู ข่าวต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เราจะมาฟังข่าวเพียงว่าฟังสนุกก็เป็นทางหนึ่ง อีกทางหนึ่ง เราฟังข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว เราจะต้องมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่เรามาพิจารณาว่าจะเป็นประโยชน์อย่างไรแก่เรา แล้วก็เมื่อคิดแล้ว

ว่าอยากจะให้ข่าวเหล่านั้นเหตุการณ์เหล่านั้นเป็นประโยชน์แก่เรา เราจะทำอย่างไร เราจะมีทัศนะอย่างไรต่อข่าว หรือเราจะฝึกจิตใจของเราอย่างไรสำหรับให้ข่าวเหล่านั้นเป็นประโยชน์ต่อเราและต่อส่วนรวม อันนี้ก็ต้องมานั่งคิด จะว่ามานั่งวิปัสนาหรือมานั่งทางในก็อาจมากเกินไป แต่ขอให้ได้มา พิจารณาว่า จุดประสงค์ของแต่ละคน และแต่ละคณะ แต่ละสถาบัน แต่ละหมู่ชนหรือประเทศหรือแม้แต่มนุษย์ทั้งหลาย เรามีจุดประสงค์อะไร ตามความจริงแต่ละคนก็ต้องการความเจริญความก้าวหน้า ความเจริญนั้นก็มีทั้งเจริญทางวัตถุและทางจิตใจ ทุกคนต้องมีหน้าที่จะปฏิบัติตนทำให้เกิดประโยชน์ เกิดพัฒนาขึ้น ทั้งนี้ก็เราจะต้องใช้วิธีต่าง ๆ มาทำให้เกิดประโยชน์ขึ้นมา ที่พูดอย่างนี้อาจทำให้งงว่าจะนำไปสู่อะไร อันนี้คือทราบดีว่าได้พูดซ้ำซากมาแล้วเป็นเวลาหลายปี ว่าแต่ละคนต้องพยายามที่จะใช้ความคิดพิจารณาให้รอบคอบ ใช้สติ ทั้งสติที่รู้ตัวว่ากำลังทำอะไร ทั้งสติปัญญา เพื่อประกอบกรรมที่ดี เพื่อให้กรรมนั้นน่ะสนองให้เป็นผลที่ดีแก่เราและแก่ส่วนรวม อันนี้ก็เลยทำให้มาพิจารณาว่าถ้าแต่ละคนปฏิบัติอะไรจะปฏิบัติอะไร มีสติอยู่กับตัว มีสติปัญญา แล้วมีความตั้งใจที่แน่วแน่ จะบรรลุผลตามที่ต้องการ คือการพัฒนาในทางจิตใจและในทางวัตถุแก่ตนเองและแก่ส่วนรวม

บัดนี้ได้มีข่าวบางอย่าง ซึ่งไม่ได้ลงในหนังสือพิมพ์ หรือออกวิทยุหรือโทรทัศน์มาถึง ก็ได้สดับตรับฟังแล้ว แล้วทำให้นึกถึงว่า แต่ละคนที่เกี่ยวข้องก็อาจไม่ได้คิดถึงประโยชน์แท้จริงของตัว ถึงทำให้เกิดอลวนได้ แล้วก็อาจเกิดอลวนต่อไปได้ ที่พูดถึงก็ขอพูดตรง ๆ แล้วก็ที่มีแฟ้มขึ้นมานี่ แฟ้มอันที่เขาให้มานี่ ตอนนี้ก็ไม่ทราบมีอะไร ยังไม่ได้ดู แต่แฟ้มที่เอามานี้ก็มีหมายกำหนดการว่าจะทำอะไร ก็เห็นว่าไม่มีอะไรมากนัก มีแต่ว่ามีพระราชดำรัส มีทรงดนตรี ถวายพระสุธารส แล้วก็ถวายของ ถวายเงินสมทบทุน แล้วก็เสด็จพระราชดำเนินกลับตามพระราชอัธยาศัย ทีนี้ที่เอาแฟ้มมานี่ ก็เพราะมีสิ่งสำคัญอยู่ด้วยเกี่ยวข้องกับที่พูดเมื่อกี้ว่า ที่เราต้องการที่จะขจัดสิ่งที่ไม่ปรารถนานั้น เรามีทาง แล้วเราต้องทำ แต่ว่ามีสิ่งหนึ่งที่ได้สดับตรับฟังมาแล้วก็ไม่เรียบร้อย แล้วก็น่าจะขจัดได้ด้วยความเข้าใจดี ๒ เรื่อง เรื่องหนึ่งก็คือเรื่องตะกี้ก็เห็นว่า คณะวิศวกรรมเวลาต้อนรับลงกราบที่ถนนแล้วก็เป็นสิ่งที่คณะต่าง ๆ เขม่น เรื่องเขม่นกันก็รับว่าในโลกนี้ก็เขม่นกันทั้งนั้น คนหนึ่งเขม่นอีกคนหนึ่งเราเพราะว่าแต่ละคนก็นึกว่าตัวถูก แต่ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ขอมาแยกธาตุ ทางฝ่ายคณะวิศวกรรมเขาด้วยจิตใจที่ไม่ได้อยากจะเบียดเบียนใคร เขาทำ

ด้วยจิตใจบริสุทธิ์ เขาก็ทำไป ฝ่ายคนอื่นเขาบอกว่า ทำอย่างนั้นมันเบียดเบียน ก็อาจเบียดเบียนได้บ้าง เพราะว่าคนอื่นเขาก็บอกว่า ทำคล้าย ๆ ว่าทำอย่างนี้เป็นการเหยียดหยามว่าคนอื่นทำไม่ถูก แต่ในสมัยปัจจุบันนั้นขอให้เข้าใจว่า แต่ละคนมีเสรีภาพที่จะทำในสิ่งที่ไม่เกิดเสียหาย มีการอ้างถึงพระบรมราชโองการ พระบรมราชโองการของรัชกาลที่ ๕ ที่ทรงไว้ตอนเสวยราชย์ใหม่ ๆ ซึ่งมีใจความที่ว่าให้เลิกการหมอบคลานในทุกที่ มีไว้ว่าให้พระบรมวงศานุวงศ์ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยซึ่งจะเข้ามาในที่เฝ้าแห่งหนึ่งแห่งใด จงประพฤติตามข้อบัญญัติที่พระราชทานไว้ อันนี้ก็ไม่ได้พูดถึงว่าให้คณะวิศวกรรมปฏิบัติตามนี้ แต่ถ้าจะมาสรุปในพระบรมราชโองการก็มีว่าทรงพระราชปรารภว่าต้องการที่จะให้ประชาชนทั้งหลายในประเทศไทยในประเทศสยามมีความก้าวหน้า ในสมัยนี้ก็จะเรียกว่าพัฒนา ใช้คำว่าพัฒนาอันหนึ่ง ทั้งนี้ก็บอกว่าประเทศอื่น ๆ ทางตะวันตกตะวันออกเขาเปลี่ยนได้ เราจึงเปลี่ยนได้เหมือนกัน ในประเทศเราก็ควรจะเปลี่ยนได้ แล้วมีไว้ว่าการหมอบคลานเป็นการกดขี่ ก็ควรจะเปลี่ยนแปลงแล้วก็พระราชโองการนี้เป็นพระราชโองการต่อพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการผู้ใหญ่น้อย แต่ถ้ากลับมาดูจริง ๆ ใจความหรือพระราชประณิธานของรัชกาลที่ ๕ ทรงมีไว้เพื่อที่จะขจัดในสิ่งที่เป็นการกดขี่ กดขี่น้ำใจ ซึ่งนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หรือเปลี่ยนแปลงความรู้สึกของประชาราษฎร โดยเฉพาะข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยให้เป็นการปกครองอย่างไม่กดขี่ การปกครองไม่กดขี่นั้น ก็ทรงยกตัวอย่างเกี่ยวข้องกับการหมอบคลานนี้เป็นอย่างหนึ่ง แล้วก็มีอยู่ชัดอยู่ในนี้ว่า ขนบธรรมเนียมหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีอีกมากมายจะต้องพยายามที่จะขจัดด้วย ไม่ให้มีการกดขี่ต่อไป ก็ไม่ได้เขียนไว้ชัดในนี้ ถึงคำว่าประชาธิปไตย เพราะเวลานั้นยังไม่ได้เห่อประชาธิปไตย หรือไม่ได้พูดถึงสิทธิเสรีภาพหรืออะไรมากมาย แต่ในสมัยนี้ก็พูดถึงสิทธิและเสรีภาพซึ่งถ้ามาเปลี่ยนมาแปลในสมัยปัจจุบันนี้เราก็ปรารถนาจะให้ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเต็มที่ แต่ต้องมาพิจารณาดูว่าเสรีภาพนั้นน่ะคืออะไร ไม่ทราบว่าเคยพูดในที่นี้แล้วหรือเปล่าว่าเสรีภาพของแต่ละคนน่ะมี มีเต็มที่ทีเดียว แต่ละคนจะทำอะไรก็ได้ จะทำตัวให้เป็นอันธพาลก็ได้ อยากจะทำอะไรที่เสียหาย ๆ ก็ทำได้ทั้งนั้น แต่ว่ามีหลักอยู่ว่า กรรมเป็นของแต่ละคน แต่ละคนทำกรรมใด หมายความกระทำอะไรจะต้องเกิดผลทั้งนั้น ผลจะดีถ้าทำกรรมดี เพราะกรรมดีก็คือทำสิ่งอะไรมีความรอบคอบแล้วคิดให้รอบคอบ ทีนี้ก็เรื่องเสรีภาพ เราจะทำอะไรก็ได้ทั้งนั้น แต่ว่าต้องมีอีกอย่างหนึ่ง คือคนหนึ่งมีเสรีภาพ อีกคนหนึ่งก็มีเสรีภาพเหมือนกัน ถ้าเสรีภาพนั้นมันก้าวก่ายกันจะทำอย่างไร เหมือนที่ในหอประชุมนี้นั่ง

กันอย่างหนาแน่น แต่ถ้าคนหนึ่งอยากจะนั่งหรืออยู่ในที่ที่อีกคนนั่งอยู่ก็ออกจะลำบาก ไม่ใช่ว่าเกือบจะเกิดทะเลาะวิวาทกัน แต่ว่าเป็นการที่ทำไม่ได้ เพราะว่าคนหนึ่งจะไปอยู่ในช่องอากาศที่อีกคนหนึ่งอยู่ก็ไม่ได้ แม้แต่อากาศที่เคยอยู่ในที่ที่เราจะมานั่งก็ต้องหนีไป เราก็เบียดเบียนอากาศไป ให้ไปที่อื่น จึงมีหลักว่า เสรีภาพของแต่ละคนก็มีการจำกัด โดยเสรีภาพของคนอื่นมีอยู่แค่ไหนเราก็จะต้องเคารพ เคารพนับถือเสรีภาพของผู้อื่น ก็เลยมานึกถึงการที่คณะวิศวกรรมเขาปฏิบัติเช่นนั้น เขาก็มีเสรีภาพที่จะปฏิบัติเช่นนั้น ถ้าพูดถึงว่าเป็นกฎเกณฑ์การทำความเคารพประมุขในการที่ได้พบกัน ถ้าเขาอยากจะแสดงอย่างนั้นเขาก็แสดงได้ ไม่ได้ยิ่งหย่อนกว่าคนที่แสดงความเคารพโดยถวายคำนับก้มศีรษะหรืออย่างอื่น ผู้ที่ทำความเคารพตามประเพณีนิยมใด ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผลให้เข้าใจตามนั้น ๆ เป็นการกระทำที่เหมาะสมแล้ว ก็ทำได้ทั้งนั้น จึงมองไม่เห็นว่าทำไมจะต้องมาเหยียดหยามกัน ทำไมจะต้องมาเบียดเบียนกัน ก็แสดงเหมือนกัน เท่ากัน อันนี้ที่มาพูดตรง ๆ อย่างนี้เพราะเห็นว่าจะเป็นเรื่องที่เหยียดหยามกัน ฟัดกันโดยที่ไม่มีประโยชน์เลย เราต้องการอะไร เราต้องการความเจริญ ความสงบ ความสุขของส่วนรวม โดยเฉพาะของมหาวิทยาลัยเป็นส่วนรวม แล้วทำไมเราจะต้องมาตีหัวกันเพื่อเรื่องหยุมหยิมอย่างนี้แล้ว ก็ขอเตือนอย่างหนึ่งว่า การที่จะมาฟัดกัน ไม่ใช่พวกเราฟัดกันเองเท่านั้น คนอื่นเขาช่วยฟัดด้วย ถ้าคนอื่นช่วยฟัดมันจะยุ่ง แล้วทุกคนก็จะเสีย ไม่อยากที่จะให้ทุกคนเสียด้วยเรื่องที่หยุมหยิม นี่ก็เรื่องหนึ่ง ก็ขอให้เข้าใจว่าต้องระวังการกระทำเพราะถ้าว่าเราตีหัวกันเอง เราก็มีเสรีภาพจะตีหัวกันเอง แต่ว่าถ้าคนอื่นเขาสวมรอยซึ่งปรากฏมาแล้ว คนที่ไม่ใช่วิศวกรรมหรือบัญชีเขาก็มาตีหัว ทั้งวิศวกรรมทั้งบัญชีก็จะเสียหายทั้ง ๒ ฝ่าย แล้วก็โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ก็ต้องเสียยา อย่างนี้จึงได้ว่าขอให้พิจารณา

ข้อที่สอง เรื่องที่สองก็เรื่องออกจะคล้าย ๆ กัน เมื่อกี้ร้องเพลงมหาจุฬาลงกรณ์ สัญญากันว่าจะเชิดชูพระเกี้ยว นายกสโมสรก็ปฏิญาณตนแทนทุกคนในเช่นเดียวกัน ก็เป็นเรื่องของธงพระเกี้ยวนี่เอง ทุกคนต้องเชิดชูเชิดชูทำไม ธงนั้นก็เป็นผ้า มีด้าม พระเกี้ยว เป็นเครื่องหมายซึ่งถือว่าเป็นเครื่องหมายของมหาวิทยาลัย การเชิดชูพระเกี้ยวก็เป็นการเชิดชูสถาบัน การเชิดชูสถาบันมีประโยชน์ในทางที่จะทำให้ทุกคนที่เกี่ยวข้อง ทั้งครู ทั้งลูกศิษย์ ทั้งผู้ที่เป็นศิษย์เก่า ทั้งผู้ที่เป็นศิษย์ปัจจุบัน ทั้งผู้ที่ไม่เคยเป็นศิษย์เลย แต่ว่าขอเชิดชูสถาบันนี้ว่าเป็นสถาบันชั้นสูงที่

จะช่วยให้บ้านเมืองเจริญก้าวหน้าได้ ทุกคนต้องเชิดชูความคิด หรือสถาบัน ธงสีชมพู พระเกี้ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญ คราวนี้ต้องช่วยกันจึงต้องช่วยกันเชิดชู การที่มีเรื่องบอกว่า คณะวิศวกรรมเป็นผู้ถือธงนั้นเป็นประเพณีมา เพราะว่าถือมาเรื่อย ไม่มีใครคัดค้าน ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องว่า ถ้ามีอาจารย์บอกว่า มีหลักฐานว่าคณะวิศวกรรมได้ถือธงนี้มาตลอดเป็นประเพณีมา ก็ต้องถือต่อไปนั้น คำพูดอันนี้ก็เป็นจริงไป คณะวิศวกรรมจึงต้องถือธงนี้ไป แต่ว่าหลักถูกหรือไม่ถูกนี่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ความจริงเรื่องนี้เป็นเรื่องเล็กเหมือนกัน คือเรื่องเล็กในการกระทำ เมื่อร้องเพลงว่าจะเชิดชูกันทั้งนั้น ก็เห็นด้วยกับคณะอื่นที่เขาบอกว่า “ขอ ขอบ้าง ขอเชิดชูบ้าง ขอถือบ้าง” เห็นใจ แต่ว่าทางคณะวิศวกรรมเขาก็ได้บอกเหมือนกันว่า เขาเห็นใจเหมือนกัน แล้วก็ตกลงกันแล้วว่า ปีหน้าให้เริ่มการหมุนเวียนเป็นประเพณีขึ้นมาใหม่ ก็ดูจะไม่มีเรื่องอะไรที่จะมาพูด แต่ว่าที่พูดถึงเรื่องนี้เพราะว่าอยากให้ทุกคนพิจารณาว่าการเชิดชูสถาบันจากการเชิดชูส่วนรวมหมายในที่สุดว่าเชิดชูตัวเอง ให้ตัวมีเกียรติว่าอยู่ในสถาบันที่มีเกียรติ แล้วก็เป็นคนที่มีความคิดมีสติ ทั้งมีสติที่รู้ตัวว่าตัวกำลังทำอะไร กำลังเรียนอยู่ ให้เข้าใจว่า การที่ทะเลาะกันเรื่องถือธงนี้เป็นเรื่องเล็ก แต่ว่า ความคิดในการถือธงนั้นน่ะเป็นเรื่องใหญ่ มีคนเขามาเสนอ บอกว่าขอให้พระราชทานธงใหม่ซึ่งขอตอบว่าไม่ให้ เสียทรัพย์เปล่า ๆ ธงนี้มีแล้ว เรียบร้อยแล้ว แล้วก็ตกลงกันเรียบร้อยแล้วว่า การถือหมุนเวียนกันปีหนึ่งก็คณะหนึ่งตามลำดับอักษรก็ยุติธรรมดีแล้ว ขอให้ปฏิบัติตามนี้ แล้วก็เรื่องก็จะยุติ ถ้าอยากหาเรื่องที่จะตีหัวกัน ก็หาเรื่องอื่น ถ้ามีเหตุผลดีที่จะตีหัวกัน ก่อนที่จะตีหัว ขอบอกว่าให้มาแยกธาตุกันเสียก่อน ถ้าหากมีเรื่องที่จะตีหัวกันจริง ๆ ยินดีจะมาทุกเมื่อ ไม่ต้องวันที่ ๒๐ กันยาก็ได้ คือว่าถ้าอยากจะตีหัวกัน แล้วก็วางแผนกันที่จะตีหัวกันเองน่ะ ขอร่วมสนุกด้วย เดี๋ยวนี้การตีหัวกันเขามีเทคนิคสูง แล้วก็เทคนิคสูงนี้น่ะ เมื่อพัฒนามากก็รู้สึกกว่าเราก็จะต้องพัฒนาวิธีการตีหัวกัน การตีหัวด้วยไม้มันล้าสมัยแล้ว มันเป็นสมัยโน้น สมัยก่อนสมัยหิน มาตีหัวด้วยท่อนเหล็กก็เป็นสมัยเหล็ก มาตีหัวกันด้วยระเบิด จะเป็นขวดหรือไม่ขวด ก็เป็นสมัยโนเบล โนเบลได้ค้นคิดดินระเบิดแต่ท่านไม่ได้ค้นคิดมาสำหรับมาโยนสังหารกัน ถ้าจะตีหัวอย่างสมัยใหม่จริง ๆ มาตีหัวกันด้วยคอมพิวเตอร์ดีกว่าเราเป็นคนสมัยใหม่ เรามันเป็นคนที่อยากจะทันสมัย ไม่ค่อยอยากที่จะถอยหลังเข้าคลอง เขาทำอะไรกันได้ เราก็ทำได้ทั้งนั้น จึงขอร่วมสนุกด้วย ถ้ามีเรื่องราวอะไร ถ้าอยากจะตีหัวกันก็ให้ได้ร่วมกันตีกันอย่างหั่นแหลกทีเดียว แต่ว่าขอให้ทำอย่างมีเหตุผล แล้วก็คอยดูจะเป็นผลดี แล้วก็สมัยนี้แพทย์ในประเทศไทยก็น้อยเต็มทน งานเขามาก

แล้วแพทย์บางคนก็ไปหากินต่างประเทศเพราะเงินดีกว่า เราช่วยประหยัดเวลาของแพทย์ก็จะดี ทั้งตำรวจก็มีน้อย ตำรวจจะต้องมาแยกพวกที่ตีหัวกันก็ออกจะเสียเวลา เราทำกันเอง ตีหัวกันเอง แล้วก็รักษากันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใสกันเอง แล้วก็ปัญหาจะไม่มี จะมีความก้าวหน้า พัฒนาทุกประการ ขอให้ทุกคนถือสัญญาตามเพลงและตามคำของนายกสโมสรว่าจะเชิดชูพระเกี้ยว ตอนนี้เรื่องในนี้มีอีก แต่ว่าก็คงไม่ต้องพูดอะไรมากมาย เพราะว่าที่จริงก็ขอให้ย่อยสองเรื่องนี้ให้ดี แล้วก็ให้ไม่ต้องใช้ยามากเกินไป

(ต่อจากนั้น เป็นการตั้งโฆษกและการแสดงดนตรี จบแล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพร)

รู้สึกว่าการมาวัดเสียงนั้นก็ได้ความรู้ต่าง ๆ มาก รวมทั้งมาใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ถามว่าคาลริเนตคืออะไร เราก็ได้ทราบว่าเป็นอะไร แล้วก็การที่ทางวิศวกรรมเขาได้รวบรวมเกี่ยวข้องกับเสียงของดนตรีร่วมมือกับฝ่ายวิทยาศาสตร์ ก็เป็นความรู้ที่เราควรจะค้นคว้าอยู่ อาจไม่ได้อยู่ในหลักสูตรของเรา แต่ว่าก็เป็นความรู้ที่น่าที่จะสนใจน่าจะวิจัยอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นที่ทุกคนมีจิตใจที่เปิดเผยที่อยากรู้อยากเห็น อยากวิจัย อยากทำงานที่จะให้มีของใหม่ ๆ ตลอดเวลานั้น เป็นจิตใจที่ถูกต้อง ก็ทำให้เห็นว่า ณ มหาวิทยาลัยนี้มีผู้ที่สนใจในการค้นคว้า ในการแหวกแนวในการหาสิ่งที่ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ทั้งในทางวิชาการ ทั้งในด้านความเป็นอยู่ที่ผู้แทนนักศึกษา ได้มาขอให้ออกความเห็น สมเด็จฯ ได้ออกความเห็นเรื่องผู้หญิงไทยนี่ ก็หมายความว่าสนใจว่าควรจะปฏิบัติตนอย่างไร แต่ก็ขอฝากให้ไปวิจัยกันเองด้วยว่าควรจะปฏิบัติอย่างไร ทีนี้มาถึงเรื่องสอบไล่ คราวนี้เป็นเรื่องสอบไล่กลางปี ก็ดีแล้วที่ขอพรสำหรับสอบไล่กลางปี เพราะว่าถ้าสอบไล่กลางปีได้ดี หมายความว่าผู้นั้นไปในทางที่ถูกแล้ว ไปทางที่จะได้สอบไล่ปลายปีได้ดี การที่จะให้พรอย่างที่เคยให้พรที่ไหนก็ตาม ก็ต้องมีอารัมภบทว่า คนไหนท่องหนังสือดีอยู่ตลอดเวลาไม่ได้หมายความว่าจะต้องนั่งจมอยู่อ่านหนังสือตลอดเวลา แต่ว่าหมายถึงเอาใจใส่ในการเรียน ถึงเวลาเรียนก็เรียนคือมีสติในการกระทำของตน คนนั้นมีหวังสอบไล่ได้ โดยที่เป็นพรในตัว แต่ก็พรที่จะให้คือให้ทุกคนมีกำลังใจที่จะมีสมาธิ มีพลังอย่างอาจารย์โฆษกราษฎร์พูดถึง ขอทุกคนจงมีกำลังใจที่จะมีสมาธิ มีความเพียรที่จะเล่าเรียน และจิตใจไม่วอกแวกไปทางอื่นและทำแต่สิ่งที่เหมาะสม จะทำให้การเรียนได้ผลดี เมื่อการเรียนได้ผลดี คือหมายความว่าเมื่อถึงเวลาสอบไล่ ครูจะถามอะไร ข้อสอบจะออกมาอย่างไรเราตอบได้ เราจึงจะผ่านการสอบไล่ได้ดี สำหรับการ

สอบไล่กลางปีนี้ก็ให้สำเร็จเรียบร้อยให้มีผลดี และให้ผลนี้เป็นการส่งเสริมให้มีกำลังใจให้สอบปลายปีให้ดียิ่งขึ้น สำหรับผู้ที่ยังเรียนไม่ใช่ปีสุดท้าย ก็ให้มีกำลังใจที่จะเรียนปีต่อ ๆ ไปด้วยความขะมักเขม้นจนกระทั่งสอบได้ปริญญา ได้ประกาศนียบัตรอย่างมีเกียรติ เพื่อที่จะเป็นกำลังของชาติบ้านเมืองและเป็นกำลังสำหรับตัวเอง เพื่อสร้างตัวเอง ให้มีความสุข ความเจริญก้าวหน้าทุกประการ อีกอย่างก็ต้องขอขอบใจที่ทุกคนให้ความสนใจ ทั้งทุกคนที่ได้ร่วมแสดงร่วมสนุกในรายการนี้ ซึ่งถือว่าเป็นการมาร่วมกันหย่อนใจแลกเปลี่ยนความคิดกัน แล้วก็แสดงว่าสถาบันนี้เป็นอันหนึ่งอันเดียว มีจุดประสงค์อย่างเดียว คือผลิตคนที่มีความรู้สูง มีใจสูง และจะสามารถสร้างบ้านเมืองให้ก้าวหน้าให้มีความเจริญจริง ๆ ต้องขอบใจทุกคนที่บริจาค แม้จะไม่ใช่นโยบายที่จะมารีดไถ ที่จริงก็รีดไถได้ไม่ใช่น้อย แล้วก็ทางข้างหลังที่แบ่งกันบริจาค คนไหนอยากร้องเพลง ก็บริจาค คนไหนไม่อยากร้องเพลงก็บริจาคนั่นน่ะ เป็นเครดิตที่ดีมาก ก็ขอขอบใจในที่นี้ด้วย ที่พูดอย่างนี้ก็หมายความว่าขอบใจสำหรับทั้งหมดที่เป็นไปอย่างนี้ แล้วก็ขอบอกว่ารายการนี้จะต้องยุติเพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องยุติบ้าง รายการยุติช้ากว่ากำหนด ๓ ชั่วโมง กับ ๕๒ นาที แต่ยังไม่เสร็จ ต้องปิดรายการก่อน

(นายกสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย กราบบังคมทูลรายงานการบริจาคทั้งหมด ได้เงินจำนวน ๓๕,๓๕๔.๒๑ บาท และขอพระราชทานเบิกตัวนางสาววิไล ผาตินาวิน เหรัญญิกสโมสร ฯ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าฯ ถวายเงินบริจาค)

ก็ขอขอบใจอีกที วันนี้ที่ปิดรายการช้าไป ๔ ชั่วโมง กับ ๑ นาที ก็เป็นวันหรือเป็นถึงคืนที่สนุกมาก ขอให้ทุกคนได้ช่วยกันทำให้มหาวิทยาลัยนี้มีความครึกครื้น มีความร่าเริง มีความเรียบร้อย สำเร็จทุกประการตลอดปี ถ้าอยากตีหัวกันก็บอกให้ทราบ แต่ว่าหวังว่าจะไม่ตีหัวกันก่อนปีหน้า.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล

วันพุธ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล ณ โอกาสนี้ รายงานกิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย แสดงว่ามหาวิทยาลัยพยายามดำเนินกิจการทุก ๆ อย่าง ให้เจริญก้าวหน้าและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของบ้านเมืองอยู่ตลอดมา การปฏิบัติการสนามของนักศึกษานั้นได้ประโยชน์มาก เป็นการเพิ่มความรู้ความชำนาญให้แก่นักศึกษาอย่างดีที่สุด เพราะการที่นักศึกษาได้เห็นได้ทราบถึงสภาพที่แท้จริงของท้องถิ่นและการปฏิบัติการในท้องถิ่น ตั้งแต่ยังกำลังศึกษาอยู่ ย่อมจะมีโอกาสนำปัญหาต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น มาศึกษาเพิ่มเติมให้ลึกซึ้งต่อไปอีกได้ในมหาวิทยาลัย ดีกว่าจะออกไปเผชิญปัญหาลำพังตนเองโดยไม่มีครูบาอาจารย์ที่จะปรึกษา

ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับนักศึกษาทุกคน ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา สำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรต่าง ๆ แล้วนั้น นับแต่วาระนี้เป็นต้นไป ต่างก็จะได้ออกไปประกอบการงานตามแนวทางที่ได้ศึกษามา ขอให้ถือว่าแต่ละคนเป็นผู้ได้รับการศึกษามาแล้วดี มีโอกาสดี ที่จะได้อุทิศตนเป็นกำลังและเป็นผู้นำสำคัญ ในการทำความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติโดยเฉพาะในด้านการแพทย์ ท่านจะต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างโดยเต็มความสามารถ ด้วยอุดมคติ และด้วยความเข้มแข็งเสียสละ จะต้องพยายามศึกษาหาความรู้ความชำนาญ ฝึกฝนตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ และขอให้ระลึกไว้เป็นนิตย์ว่า ความเที่ยงตรงต่อหน้าที่และความสามารถในการงานเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่จะสร้างชื่อเสียง เกียรติคุณ ความเชื่อถือ ให้แก่ตัวท่านและสถาบันของท่าน

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการ และขอให้ท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในงานนี้ มีความสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการบริหาร และ ประธานคณะกรรมการสาขาของ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๑๒

ขอฝากแนวปฏิบัติสำหรับคิดซึ่งมานึกดูเมื่อคืนนี้ว่า งานสังคมสงเคราะห์นี่เป็นงานบริหารราชการของทางราชการ และเป็นหน้าที่สำคัญ คือความก้าวหน้าและความผาสุกของสังคมของส่วนรวมประชาชนที่ประกอบบ้านเมือง การบำรุงความสุขสำหรับประชาชนทั้งประเทศ ซึ่งมีวิธีการต่าง ๆ จึงเป็นของรัฐ ความจริงหน้าที่ของรัฐบาลหรือของทางราชการก็มีอยู่ชัดแจ้งแล้วว่าทะนุบำรุงรัฐและก็ทะนุบำรุงประชาราษฎรที่ประกอบเป็นรัฐ แต่ว่าทำไมจึงต้องมีองค์การสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ มาเกี่ยวข้องด้วยหรือมายุ่งกับงานบริหารประเทศ อย่างที่บางทีก็บ่นอยู่เหมือนกันว่าพวกสังคมสงเคราะห์นี่ยุ่ง ซึ่งก็อาจเป็นความจริง มาพิจารณาดูแล้วจึงมีอยู่ว่า งานของรัฐบาลหรือของทางราชการได้วางแผนไว้ดี ได้ถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะทำความเจริญให้บ้านเมือง แต่บางทีก็วางแผนไว้ดีมากเกินไป ทำให้คนที่มีหัวใจ “ท้อใจ” เพราะว่างานของทางราชการนี้มันเป็นงานแห้งแล้ง เป็นงานที่วางระเบียบไว้เป็นชั้น ๆ ต้องมีปัจจัย คือ เงิน ต้องตั้งงบประมาณ ตั้งงบประมาณแล้ว ก็ต้องเข้ารัฐสภา หรือบางทีก็ไปถกเถียงกันเองในเรื่องที่ไม่เป็นเรื่อง ไปตัดในที่ไม่ควรตัด ไปเพิ่มในที่ไม่ควรเพิ่ม ก็เลยต้องตั้งมูลนิธิหรือสมาคมสงเคราะห์ขึ้นให้ทำงานสังคมสงเคราะห์

สมาคมหรือมูลนิธิสังคมสงเคราะห์นั้น ก็เห็นได้ว่ามีหลายสาขาหลายอย่างเหลือเกิน สมาคมก็มีหลายชนิดทั้งชนิดที่จะสงเคราะห์ในด้าน “วัตถุ” และสงเคราะห์ในด้าน “จิตใจ” ทั้งหมดนี้ก็อยู่ในหน้าที่ของผู้ที่จะทะนุบำรุงบ้านเมือง ก็เห็นได้ว่าทะนุบำรุงบ้านเมืองในวิธีต่างกัน ที่มีสาขาต่าง ๆ ก็ต่างกันมาก เพราะว่าการทะนุบำรุงบ้านเมืองหรือสังคมสงเคราะห์ก็มีหลายอย่าง เช่นทางอนามัยของประชาชน ทางความปลอดภัยของประชาชน ทางจิตใจหรือจิตวิทยาของประชาชน ในด้านสงเคราะห์ผู้ที่เกิดมาพิการหรือมีความพิการ ในด้านที่จะทำ

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราวโรกาสให้ คุณหญิง อัมพร มีศุข ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ นำคณะกรรมการอำนวยการคณะกรรมการบริหาร และประธานคณะกรรมการสาขาของสภาสังคมสงเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน ๓๘ คน เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท รับพระราชทานพระบรมราโชวาทในด้านการสังคมสงเคราะห์.

ให้โครงร่างของบ้านเมืองคือครอบครัวดีขึ้น ในด้านที่จะช่วยผู้ที่ประสบภัยอันตราย และการส่งเสริมอีกสารพัดอย่างในแบบอื่น ๆ มาคิดดูว่า สังคมสงเคราะห์นี้ข้อแรกก็คือเป็นงานที่จะช่วยส่งเสริมให้ทางราชการได้ทำงานให้ดีขึ้นเพื่อทะนุบำรุงบ้านเมือง แล้วอีกอย่างหนึ่งก็คืองานสังคมสงเคราะห์นี้มีหลายสาขา มีปัญหา ๒ อย่าง ปัญหาเรื่องความแตกต่างกับงานรัฐบาลหรืองานของราชการก็แบ่งออกไปได้ตามที่ว่า แล้วก็เรื่องงบประมาณ เมื่อตั้งแผนขึ้นมาแล้ว เมื่อได้ศึกษาแล้วว่าจะทำโครงการอะไรดี ก็ตั้งงบประมาณขึ้น แต่ตอนระหว่างที่ตั้งโครงการจะตั้งงบประมาณนั้น ก็จะใช้เวลานานบางทีไม่ทันท่วงที จึงมีผู้ที่ทนต่อเหตุการณ์ไม่ได้คือเอกชนหรือแม้แต่ข้าราชการในฐานะเอกชน มาทำหน้าที่ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้บรรเทาความเดือดร้อน หรือเพื่อนำความเจริญสู่หมู่ชนให้ได้ จึงต้องมีมูลนิธิหรือสมาคมหรือโครงการอะไรที่เป็นของเอกชนเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้เองที่ว่าว่าการสังคมสงเคราะห์เกิดขึ้นจากความมีศรัทธา จากความมีหัวใจ และอาจทำให้งานนี้รวดเร็วขึ้นและทันท่วงที แต่ในเวลาเดียวกันอาจไม่เคร่งครัดเท่ากับงานของทางราชการ เพราะงานของทางราชการต้องวางแบบแผนเคร่งครัด

งานของทางสังคมสงเคราะห์นี้ก็ต้องวางแผน แต่ว่าถ้าเคร่งครัดเกินไปก็เสียเวลา ลักษณะอีกอย่างหนึ่งของสังคมสงเคราะห์จึงเป็นศรัทธาและหัวใจ ซึ่งลักษณะนี้จะทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ แต่ว่ามีข้อเสีย ถ้าวางแผนดีวางแผนอย่างรอบคอบ และวางงบประมาณให้รอบคอบดี อาจเสียงบประมาณน้อยลง สังคมสงเคราะห์นี้อาจเสียเงินเสียกำลังมากกว่าที่วางแผนอื่น อาจทำให้มีการคล้าย ๆ กับว่าฟุ่มเฟือยทั้งกำลังเงินทั้งกำลังการทำงานมากขึ้นซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องยอมรับ เช่นเวลาเราจะทำอะไรอย่างหนึ่ง เราก็ได้กำลังคนมาจากผู้ที่อาสาสมัคร ก็ต้องฝึกอาสาสมัครขึ้นมาเป็นพิเศษ บางทีอาสาสมัครมาบ้างไม่มาบ้าง ก็ต้องมีผู้ที่สำรองเอาไว้ บางทีคนก็บริจาคสิ่งของซึ่งไม่เหมาะกับเหตุการณ์ก็ต้องเก็บเอาไว้หรือต้องไปดัดแปลง และบางทีก็ต้องเสียค่าเลี้ยงพวกอาสาสมัคร ต้องเสียค่าพาหนะ เพราะไปเช่ารถเขามา ก็ยิ่งเสียกำลังเพิ่มขึ้น ถ้าวางแผนไว้ดีแล้ว ซึ่งทางราชการควรจะมีพร้อมอยู่แล้ว ก็เสียเงินน้อย แต่การเสียเงินมากขึ้นนี้ก็ดูจะคุ้มค่า ถ้าเราทำด้วยหัวใจ และทำด้วยความตั้งใจ ในด้านการเงินก็รู้สึกว่าทางสังคมสงเคราะห์จะเสียเงินมากกว่าทางราชการ ควรจะเป็นอย่างนั้น น่าจะเป็นอย่างนั้น เสียกำลังมากกว่า

วางแผนน้อยกว่า ทำด้วยหัวใจมากกว่า ความแตกต่างก็ยังมีอยู่ที่ถ้าทำจริง ๆ จัง ๆ สังคมสงเคราะห์ก็จะเป็นงานที่มาเพิ่มเติมงานของทางราชการ เป็นงานที่อุดช่องโหว่ของทางราชการ และงานสังคมสงเคราะห์นี้ก็หมายความว่าจะต้องทำให้รัฐด้วยความตั้งใจที่จะทำให้สังคมนี้เจริญขึ้น มีความปลอดภัยขึ้น และก็ทำด้วยเมตตาจิต

ความแตกต่างในจุดประสงค์หรือในวิธีการ ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อย่างที่พูดมาหลายปีแล้วเกี่ยวข้องกับงานของสภาสังคมสงเคราะห์ ที่พูดกันว่าจะต้องรวบรวมกำลังกันอย่าเรี่ยไรฟุ่มเฟือยมากเกินไป เพราะว่าทำให้เดือดร้อน นี่ก็ถูกต้อง มารวบรวมอยู่กันเป็นสภาสังคมสงเคราะห์ มาทำให้มีแผนมากขึ้น แผนอันนี้ถูกต้อง แต่ว่าถ้าหากว่าทำให้มากเกินไปในคราวนี้ กำลังใจของแต่ละองค์การ หรือแต่ละสมาคม แต่ละหน่วยก็จะมีน้อยลง เพราะว่าคล้าย ๆ จมลงไปในส่วนรวม สมาคมเพื่อช่วยเหลือซึ่งอาจซ้ำกัน แต่ละคนก็อยากได้หน้าเหมือนกัน แต่ละคนก็อยากทำ ถ้าสมมุติว่าทำแล้วไม่ได้หน้า เขาไม่ทำหรือเขาไม่อยากทำ นี่เป็นความต้องการของเขาจึงต้องยอมเหมือนกัน หลีกความฟุ่มเฟือยหรือซ้ำในหน้าที่ของแต่ละองค์การหรือแต่ละหน่วยที่เกี่ยวข้องกับสังคมสงเคราะห์ไม่ได้ ถ้าจะวางแผนให้เคร่งครัดจริง ๆ ก็อย่าทำ ให้ราชการทำ ความฟุ่มเฟือยในงานต้องมีบ้าง ถ้าเราจะไปขจัดความฟุ่มเฟือยของแรงงานหรือแรงเงิน ก็อาจทำให้หมดแรง “ศรัทธา” อันนี้ คิดดูโดยการเปรียบเทียบระหว่างงานขององค์การสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ หรือมูลนิธิกับงานของสังคมสงเคราะห์ทางราชการ ทีนี้ในด้านที่จะให้คิด ก็ต้องดูว่างานสังคมสงเคราะห์หรือสงเคราะห์เพื่อร่วมชาติจะมีสาขาอะไรบ้าง ควรจะทำในทางไหนบ้างก็เหมือนกับงานของราชการ เขาก็แบ่งเป็นการบริหารในด้านต่าง ๆ ที่เห็นสภาสังคมสงเคราะห์ได้ปฏิบัติมาก็มากหลาย ล้วนแต่มีความจำเป็นทั้งนั้น ในด้านสงเคราะห์ผู้ที่เจ็บป่วย หรือผู้ที่ด้อยในทางมีความพิการในทางร่างกาย ด้อยเพราะว่ามีความยากจน ด้อยในทางความรู้ที่จะนำความรู้นั้นมาปฏิบัติงานของตนเพื่อที่จะเลี้ยงตัวได้ ผู้ที่ประสบภัยแล้วก็ควรที่จะอุ้มชู มีหลายด้าน แล้วนอกจากนี้ ในทางจิตใจ ความรู้ในทางจิตใจ ผู้ที่ขาดที่พึ่งในทางจิตใจ ก็ถ้าจะแบ่งเป็นงานต่าง ๆ เราก็เห็นได้ว่าสมาคมนี้ที่อยู่ในแนวเดียวกันมีอยู่มาก แต่ละแนว ๆ ก็มีวิธีที่จะทำหลายวิธี คือถ้าสภาสังคมสงเคราะห์ทำโดยที่ไม่ต้องไปบังคับให้เข้ามาสอดคล้องกันมากนัก แต่ว่าค้นคว้าหลักวิชาต่าง ๆ ในสาขาต่าง ๆ

ที่เขามีอยู่ให้ร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนความคิดกันก็พอแล้ว ไม่จำเป็นที่จะมาร่วมเข้าไปอยู่ในการทำงานอันเดียวกัน เช่น คนที่ตั้งมูลนิธิหรือตั้งสมาคมสำหรับช่วยคนที่ประสบภัยธรรมชาติก็มีหลายแห่ง แต่ละฝ่ายก็ควรจะช่วยกันทำแบ่งกันเป็นภูมิประเทศ หมายความว่าในภาคหนึ่ง ๆ ก็มีสมาคมทำงานในภาคของตัว หรือกับจังหวัดของตัว ความร่วมมือต้องมีระหว่างสมาคมหรือมูลนิธิ เพราะว่าสิ่งของที่จะช่วยประชาชนที่ประสบภัยธรรมชาติเหล่านั้นต้องมาจากที่อื่น ๆ เพราะว่าถ้าจังหวัดหนึ่งประสบภัยก็ย่อมมีความเดือดร้อนในท้องที่นั้น ก็จำเป็นที่จะต้องนำสิ่งของบริโภคช่วยเหลือจากจังหวัดอื่น ๆ ไม่มีทางที่จะเอาจากจังหวัดนั้นเพราะว่าจังหวัดนั้นประสบภัย จึงต้องมีการร่วมมือร่วมแรงกับจังหวัด แม้จะอยู่ในที่เดียวกันก็แบ่งงานกันได้โดยตกลงใจกันว่า ฝ่ายหนึ่งจะช่วยในทางหนึ่ง อีกฝ่ายช่วยอีกทางหนึ่ง หรือร่วมแรงกันช่วยในทางเดียวกัน แต่ว่าอย่าให้ซ้ำหรืออย่าให้เสียเปล่า ต้องเททิ้ง นี่ก็เป็นทางที่สภาสังคมสงเคราะห์ในสาขานั้นจะได้ประสานงานกัน แต่ไม่ใช่จะมาบอกว่ามีงานซ้ำกัน ให้ยุบหรือให้มาอยู่ในสมาคมเดียวกันหรือมาอยู่ในกิจการเดียวกัน เพราะจะหมดศรัทธาจะหมดกำลังใจของผู้ที่ปฏิบัติ สำหรับในด้านอื่น มีมูลนิธิหรือสมาคมในทางสังคมสงเคราะห์จะช่วยได้อีกมากหลาย โดยประสานงานกับทางรัฐบาลหรือทางราชการ เช่นในด้านการช่วยเหลืออาชีพของประชาชน ทางราชการก็ดี การส่งเสริมอาชีพก็ดี ส่งเสริมอาชีพทุกอย่างของผู้ที่พิการของผู้ที่มีความรู้น้อย แต่ก็ไม่พอ เพราะแต่ละกรมกองอาจมีเจ้าหน้าที่จำกัด และบางทีที่เสีย ก็เพราะเจ้าหน้าที่ "นั่งรับราชการ" ที่เรียกว่านั่งรับราชการเพราะว่าไม่ได้ไปสอดส่อง ไม่ได้ไปดูในท้องที่ในที่ควรจะไปดู ก็ได้แต่นั่งรับราชการ ตอนเช้าก็มานั่ง ถึงหมดเวลาราชการก็ลุกขึ้นกลับบ้าน ไปหาลูกเมีย มีชีวิตที่มีความสงบ ก็ไม่ได้ทำอะไรทุจริต ไม่ได้ทำอะไรที่เสียหาย แต่ว่านั่งรับราชการเรื่อยไม่สอดส่องในหน้าที่ เพราะตามระเบียบราชการ ถ้าจะมาบอกว่าต้องออกไปในสนาม ก็จะต้องเบิกเบี้ยเลี้ยง จะต้องทำอะไรให้ยุ่งไป ก็เลยมีแต่ผู้ที่นั่งรับราชการ

คราวนี้สังคมสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ก็จะต้องมีนั่งรับราชการ เพราะว่าตัวเองอยากมีศรัทธาที่จะไปทำ ก็ขอให้กระทำในสนาม จะได้เป็นการป้อนงานมาให้พวกที่นั่งรับราชการ สู้มาทำงานในทางสังคมสงเคราะห์ในสนามไม่ได้ ถึงสังคมสงเคราะห์จะฟุ่มเฟือยหน่อยในทางกำลังเงินหรือกำลังกายกำลังใจ ด้วยเหตุผลที่พูดไว้ก่อนแล้วก็ตามมาทำแล้วก็ยังมีความพอใจได้ง่ายกว่า เพราะว่าทำแล้วจะเอาหน้าก็ได้หน้า หรือถ้าไม่อยากเอาหน้าก็ไม่ได้

หน้า มีเสรีภาพมากกว่ารับราชการ ถ้ารับราชการแล้วไม่ได้เงินเดือนขึ้น ไม่ได้เหรียญตรา มันก็คล้าย ๆ กับเสียหน้า รับราชการมีเสียหน้า แต่ว่ามาสังคมสงเคราะห์แล้วไม่มี ไม่มีทางเสียหน้า นี่เป็นความแตกต่างอีกอย่างหนึ่งของสังคมสงเคราะห์

แต่สังคมสงเคราะห์ต้องมีความพอดี ไม่นึกว่าจะแข่งกับราชการ หากแต่เป็นการช่วยราชการให้ทำได้สำเร็จ สังคมสงเคราะห์นี้ก็อาจจะมีได้เปรียบเหนือราชการอีกอย่างหนึ่ง คือราชการนั้น แต่ละคนที่ทำราชการในด้านสงเคราะห์ประชาชน ได้มีความรู้เล่าเรียนมาในทางนั้น ส่วนผู้ที่มาปฏิบัติในด้านสังคมสงเคราะห์โดยมากเป็นพวกอาสาสมัครไม่ใช่อาชีพมาทำ จึงทำให้ตาสว่างกว่า เพราะว่าคนที่ไม่ใช่อาชีพมาทำงาน ย่อมมองเหมือนเด็กที่ไม่รู้อิโหน่อิเหน่เข้ามาในห้อง มาเห็นอะไรด้วยตาที่บริสุทธิ์กว่า เพราะว่าไม่รู้งาน ก็อาจมีคำถามที่คนอื่นเขาอาจเห็นว่า "เปิ่น" เพราะว่ายอมเปิ่น ถามว่าทำไมจึงเป็นอย่างนั้น คำถามที่เปิ่นนั้นอาจเป็นความจริงก็ได้ ก็หมายความว่าคนที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญมาอยู่ในงานอย่างหนึ่งก็อาจดี เพราะว่ามีความเป็นกลางมากกว่า เพราะว่าไม่ได้นั่งรับราชการมาตลอดชีวิตจนกระทั่งเห็นงานของตนแล้วเบื่อหน่าย เห็นอะไรใหม่ ๆ รู้สึกว่ามีความกระตือรือร้นมากกว่า แล้วก็มีความบริสุทธิ์ใจ ไม่ได้หมายความว่าทางราชการ คนที่รับราชการ ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ แต่ว่าเพราะมีความเคยชินก็เลยเห็นอะไรที่จริงหรืออะไรที่ควรทำ เพราะว่ามัวแต่มองใกล้เกินไป ไม่เห็นความหมายของงาน อันนี้ก็เป็นอีกข้อหนึ่งที่งานทางสังคมสงเคราะห์จะได้เปรียบงานราชการ แต่ก็ถ้าจะมาจัดงานสังคมสงเคราะห์ให้เข้าแถวทหารเป็นระเบียบมากเกินไป ก็จะกลายเป็นราชการ แล้วนักสังคมสงเคราะห์ก็จะมานั่งรับราชการมากโดยใช่เหตุ แล้วจะไม่มีประโยชน์อะไรเลย

นี่เป็นแนวทาง และแนวทางนี้เป็นแนวความคิด เพราะว่าที่พูดไว้นี้ไม่มีอะไรเจาะจง ไม่ได้โจมตีใครโดยตรง ไม่ได้เสียดสีใคร ไม่ได้ชมใคร แต่หมู่นี้ถ้าชมใครหรือถ้าเสียดสีใครก็จะมีอันตรายมากไป ขอให้แต่ละคนเอาแนวความคิดนี้ไปแล้วคิดในใจ อย่าพูดออกมา อย่าคิดโจมตีคิดติเตียนคนโน้นคนนี้ แล้วคิดด่าว่าเขา คิดชมเชยเขาในใจแล้วก็จะเกิดความสว่างมากขึ้น จะเกิดความนึกคิดว่า สังคมสงเคราะห์ควรจะทำอย่างไร เมื่อได้ไปคิดแล้วแต่ละ

คนก็มาพบปะกัน แล้วก็มานึกถึงว่างานสังคมสงเคราะห์หรืองานราชการนี่แตกต่างกันอย่างไร ควรจะช่วยกันอย่างไร ก็คงได้ความสว่างขึ้นและจะได้ความคิด ถ้าไปย่อยแนวทางกันให้ดีแล้วก็ปรึกษาหารือกัน

ทีนี้พูดถึงเรื่องเจาะจง เรื่องเจาะจงที่ได้เห็นเมื่อเดือนที่แล้วก็เป็นเรื่องของการพัฒนา แล้วก็เรื่องของการอาชีพ ไม่ใช่พัฒนาชุมชน แต่ว่าก็ควรจะพัฒนาชุมชนมากกว่าที่จะประชาสงเคราะห์ เรื่องเมื่อวานนี้เป็นเรื่องที่ได้ตั้งนิคมอีกแห่งหนึ่งในที่อีกแห่งหนึ่ง ตั้งนิคมใหม่ ก็เลยได้ไปเห็นนิคม ดูวิธีปฏิบัติของนิคม บางอย่างมันนอกแบบเราต้องการยิ่งกว่านักสังคมสงเคราะห์เหมือนกัน ต้องการช่วย แต่ว่านักสังคมสงเคราะห์ที่เข้าไปช่วยเจออุปสรรคมากกว่า ที่พูดถึงเพราะว่าเมื่อเดือนที่แล้วไปนิคมสร้างตนเองที่ประจวบฯ แล้ว ก็เห็นวิธีการจัดที่ดิน และจัดเงินให้แต่ละครอบครัว ครอบครัวใดไม่มีเงินพอก็จัดเงินให้เป็นทุนสามพันบาทสำหรับสร้างบ้าน แต่ว่าไม่ได้จัดที่ให้ เวลาเขาเข้าไปก็ให้เพาะปลูกได้ทั้ง ๆ ปัจจัยต่าง ๆ ยังไม่มี คือความรู้ในทางเพาะปลูกเขาก็ยังไม่มี ดินก็ยังไม่ได้เตรียมน้ำก็ยังไม่ได้เตรียม และส่วนใหญ่ของนิคมที่ว่าให้มาอยู่ บางทีก็เป็นป่า บางทีเป็นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก แต่ว่าในเวลาพวกนั้นยกกองกันมาที่นั่น มาอยู่ในที่นั้น ก็บอกที่นี่ของแก ไม่มีอะไรเลย บางทีก็มีแต่ป่ามีต้นไม้ใหญ่ ๆ ที่จะต้องโค่น แต่ไม่มีปัจจัยพอที่จะโค่นต้นไม่ใหญ่ ๆ ได้ ไม่ทราบจะโค่นต้นไหน ถ้าไปโค่นต้นไม้เข้าก็บอกว่าแกทำลายชาติ ทำลายทรัพยากรของชาติ ไม่ได้บอกว่าต้นไหนที่จะให้โค่น ก็โค่นกันเป็นการจ้าละหวั่น แล้วแกก็เอาเงินสามพันบาทที่ได้นั้นก็ไปลงทุน บางทีก็เซ้งที่ โดยที่มีคนที่อาจเป็นพ่อค้ามารับซื้อที่ดินนี้ไว้ ขอยืมชื่อไว้แล้วลงท้ายที่เหล่านั้นก็กลายเป็นไม่ใช่เป็นของประชาชนที่เก็บเงินเพื่อที่จะมีที่ของตัว ก็เร่ร่อนต่อไป ส่วนพ่อค้าก็ได้เก็บที่ไว้แล้วก็เอามาปะติดปะต่อ ลงท้ายก็เป็นเจ้าของใหญ่ ซึ่งก็ว่ากันอยู่แล้วว่า มีคนที่เป็นเจ้าของใหญ่แล้วประชาชนก็ไม่มีเลย มันไม่ดีสำหรับประชาชน ต่อไปก็มีปัญหาสังคมเกิดขึ้นเรื่อย อย่างนี้นักสังคมสงเคราะห์ก็จะช่วยได้ โดยที่เรียกว่าไม่ใช่นักสังคมสงเคราะห์ แต่ว่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่รู้ ไปในฐานะนักสังคมสงเคราะห์อย่างที่ได้มีผู้เชี่ยวชาญทางการเลี้ยงไหมไปที่หัวหินคราวนั้น เป็นชาวญี่ปุ่นสองคน ก็ไปกับคนไทยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเลี้ยงไหม ไปที่แถวเขาเต่า แถวที่จะเข้าไปข้างในทางแม่น้ำปราณนั่น เพื่อที่จะไปช่วยดูเกี่ยวกับการเลี้ยงไหม

เป็นอาชีพ ก็เลยขอร้องให้ท่านผู้มีความรู้เหล่านี้เขามา แล้วมีเวลาว่างขอพาเขาไปดูที่ประจวบ ฯ นั่งรถไปเพียงชั่วโมงเดียวก็ถึง ไปดูที่โน่นแล้ว เขาได้บอกกับผู้ที่ปกครองนิคมว่าควรจะมีผู้เชี่ยวชาญมาช่วย และถ้าทำใหม่แบบสังคมสงเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญเขาจะยินดีมา เขาไปที่ปราณ เข้าไปดูไปเห็นการเลี้ยงไหมที่เริ่มทำที่นิคมประจวบ ฯ ซึ่งเลี้ยงไหมในคุณภาพที่ไม่ดี ผู้เชี่ยวชาญเขาก็ไปช่วยสอนวิธีทำที่ถูกต้องให้ ต่อไปก็เชื่อว่าอาจมีผู้ใจบุญเอาเงินไปให้เป็นทุนสำหรับกลุ่มเลี้ยงไหมก็ได้ เพราะไม่ยากเย็นอะไร ถ้าเป็นอย่างนี้ก็เชื่อว่าเงินนั้นไม่ใช่เงินงบประมาณที่ใช้อาจเห็นว่าฟุ่มเฟือย ทำไมจะต้องให้ทุน งบประมาณแผ่นดินก็มีอยู่แล้วที่เอามาส่งเสริมการเลี้ยงไหม แต่ว่าเงินนี้อาจสักห้าพันหรือหมื่นบาท สำหรับช่วยให้ผู้ที่เลี้ยงไหมหรือเจ้าหน้าที่ ได้ไปดูงานที่ขอนแก่นเพื่อที่จะนำวิชาเหล่านี้มาใช้ แล้วเอาพันธุ์ต้นหม่อน พันธุ์ไหมที่ดีมาใช้ปฏิบัติการเพื่อจะทำให้มีรายได้ขึ้น และเงินห้าพันบาทหรือหมื่นบาทที่ให้ไว้อย่าไปนึกว่าเป็นเงินที่จม ก็ตั้งเป็นกลุ่มเลี้ยงไหม แล้วเงินหมื่นบาทนั้นจะเท่ากับเป็นเงินหมุนเวียน เวลาพวกชาวบ้านที่เข้ามาอยู่ในกลุ่มมีรายได้แล้วหักค่าใช้จ่ายแล้ว ถ้ากำไรก็นำมาใส่เป็นกองทุน ให้กองทุนหมื่นบาทเป็นทุนหมุนเวียนในการค้าของส่วนรวม ลงท้ายเงินหมุนเวียนนี่ เราไม่เอาคืน แต่ทว่าให้อยู่เป็นสมบัติของส่วนรวม สร้างอย่างนี้แล้วลงท้ายเราก็ไม่ต้องไปยุ่ง เพียงแต่ว่าเราผ่านไป ก็ไปดูว่าเรียบร้อยหรือไม่เรียบร้อย แล้วก็อาจมานั่งกัน ๒๐ - ๓๐ ครอบครัว หรือ ๕๐ ครอบครัว มานั่งคุยกับท่าน คุยกันแล้วจะได้มีความคิดที่จะทำอะไร ๆ เกิดขึ้นมา ถ้าเขาถามอะไรที่เราไม่รู้ เราต้องจดเอาไว้ แล้วไปถามผู้เชี่ยวชาญ เวลาผู้เชี่ยวชาญเขามาหรือแม้แต่เป็นสิ่งที่เราเข้าใจได้แล้ว เราก็ฟังเขาอธิบายต่อไป ก็เป็นการทำให้คนที่ไม่มีความรู้มีความรู้ขึ้น คือเป็นการคุยกัน ทุกท่านก็ทำแบบนี้ แต่ค่าพาหนะจากนี่ไปประจวบ ฯ หรืออะไรอื่น ๆ ก็ต้องช่วย ๆ กัน ก็อาจฟุ่มเฟือย เพราะว่า ถ้าเป็นทางกิจการจริง ๆ เป็นราชการจริง ๆ ก็มีค่าพาหนะเบี้ยเลี้ยงสำหรับข้าราชการเป็นเรื่องเป็นราว แต่ในที่สุด ถ้าแต่ละคนไปก็ต้องเสียค่าโสหุ้ยแพงกว่า เพราะว่าคนหนึ่งไม่อาจไปคนเดียว แต่ต้องใช้รถคันใหญ่ ๆ ทั้งคัน มันก็เสียเงิน เราไปที่ไหนอาจต้องมีการเอาคนอื่นไปด้วยแล้วก็ต้องเลี้ยงเขา อาจเสียเงินมากกว่าแต่ว่าในที่สุดงานที่ทำนั้นจะดีกว่า เพราะเป็นการช่วยทางราชการ ผู้ที่ปกครองนิคมก็จะได้ไม่ได้อยู่รับราชการมาก ๆ ถ้าร่วมมือกันทำอย่างนี้ ที่พัฒนาชุมชนที่กุยบุรีเขาก็ทำได้เหมือนกัน ทำในแนวความคิดเห็น โดยที่ประสานกัน

พวกฝ่ายสังคมสงเคราะห์หรือฝ่ายอาสาสมัครได้ประสานงานกับกระทรวงทบวงกรมที่ปฏิบัติการตั้งมากมาย แต่ถ้าไม่มีการประสานงานในฐานะส่วนบุคคล ถ้าท่านอธิบดีต้องเขียน ทำหนังสือส่ง แล้วก็ไปขอทางอธิบดีโน้น งานมันผ่านไปผ่านมา กระดาษเป็นตั้ง ๆ แต่ว่าถ้าพบกันในฐานะอย่างที่ได้พบกันวันนี้ ไม่ใช่อย่างในฐานะอธิบดี เราพบกันในฐานะเอกชน ก็คุยกันได้ พูดกันได้ พอที่จะขอร้องกันได้ ก็อย่างที่ชอบยกตัวอย่างที่เขื่อนหุบกะพง งานพัฒนาชุมชนหรือเกี่ยวกับพัฒนาอื่น ๆ ทั้งพัฒนาชุมชนทั้งเร่งรัดพัฒนาประชากร แล้วก็กสิกรรม ชลประทาน และอะไร ๆ แม้แต่ศาสนา เขาก็ตั้งสำนักขึ้น เป็นยุวพุทธิกะก็เป็น กระทรวงศึกษาก็เป็น เป็นทุกอย่างอยู่ที่นี่ แล้วก็ต้องช่วยกัน เราจะดูว่ามีสำนักมากมายแล้วหรือยัง ก็ลองไปดูได้ แล้วก็ดูได้ทั้งในด้านอุตสาหกรรมในครัวเรือน ทั้งในด้านปศุสัตว์ แม้แต่ฝนเทียมของเทพฤทธิ์ ฯ ก็ต้องไปทำที่นั่น ทุกอย่างรวมอยู่ในที่ เพราะว่าชีวิตของแต่ละคนก็ต้องอาศัยกระทรวงทบวงกรม ไม่อย่างนั้นไม่มีทาง ก็ต้องประสานกันงานของสังคมสงเคราะห์ก็ต้องประสานกับกระทรวงทบวงกรม กระทรวงทบวงกรมอย่าไปนึกถึงว่าแต่ละกระทรวงต้องเด่นคนเดียว แต่ละกระทรวงแต่ละกรมต้องให้ได้ผลโดยสอดคล้องกับกรมหรือกระทรวงอื่น เพื่อให้ได้ผลถึงประชาชน จึงได้บอกให้รวบรวมความคิดเอาไปปฏิบัติที่กุยบุรี แล้วก็เพิ่มเติมความรู้ต่าง ๆ เหมือนอย่างเคยมาประชุมกับประธานาธิบดีนิกสัน ผู้ใหญ่ต่าง ๆ ในกระทรวงทบวงกรม นายช่าง อธิบดี ประชุมกันเพื่อที่จะได้วางแผนให้สอดคล้องกัน ทางฝ่ายคณะสังคมสงเคราะห์ก็จะสามารถที่จะทำงานของตนได้โดยที่เข้าไปประสานงาน การประสานงานนี่เป็นงานที่ยากที่สุด เพราะว่าถ้าประสานดีไม่ดีก็กลายเป็นเราทำเสียแผน เพราะว่าทางนี้เขาก็บอกว่าเป็นพวกฝ่ายโน้น ฝ่ายโน้นเขาก็บอกว่าฝ่ายนี้ เราก็อยู่กลาง เราก็ต้องเป็นกันชน แต่ก็ต้องยอม ในทางดีก็คือทั้งสองฝ่ายยกย่องว่า พวกนี้ทำให้เป็นผลสำเร็จ ในทางไม่ดีก็คือพวกนี้ไปทำให้เป็นผลเสีย ก็โดนทั้งชมทั้งด่าประชันกัน ขอให้เราทำด้วยความบริสุทธิ์ใจเรา ถ้าทำสำเร็จก็ดี ถ้าไม่สำเร็จเราก็พยายามที่จะทำต่อไปจนสำเร็จเร็ว ๆ

นี่ก็เป็นการเพิ่มเติมแนวทางความคิดที่จะปฏิบัติในทางนักสังคมสงเคราะห์ ที่จะให้สามารถที่จะประสานงานในองค์การหรือมูลนิธิสมาคมสงเคราะห์ต่าง ๆ ให้ได้ผลสำเร็จทีนี้สภาสังคมสงเคราะห์ก็จะต้องเหน็ดเหนื่อย

กรรมการจะต้องพิจารณาเห็นว่าควรจะได้ถ่ายทอดให้แก่สมาคมมูลนิธิต่าง ๆ อย่างไร จะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการจะได้พิจารณา แนวทางนี้ด้วยตนเองในการถ่ายทอดให้แก่สมาชิกของสมาคม

(คณะกรรมการฯ กราบบังคมทูลถาม)

ในความคิด แต่ละคนก็คิด แต่ว่าต้องมองอย่างสุขุม อย่างความคิดที่คิดนี่ ทราบมานานแล้วว่ากรรมการสังคมสงเคราะห์สภาสังคมสงเคราะห์ก็จะมาขอพระราชดำรัส ก็ควรจะคิดว่าขอแนวทางหรือขออะไร ควรจะคิดอย่างไร แต่ว่าทำด้วย จะว่าตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ไม่ทราบ ไม่ได้คิดจะพูดว่าแนวทางมีอะไร แต่ว่ามาคิดดูเมื่อคืนนี้ว่าขอให้มองงานของสังคมสงเคราะห์อย่างเรียกว่ามองด้วยสายตาของเด็กซึ่งไม่รู้เรื่องว่าสังคมสงเคราะห์คืออะไรก็เลยเกิดเห็นเป็นอย่างนี้ แล้วก็เห็นว่าทำไมงานราชการ องค์การต่าง ๆ จึงมีวิธีการต่าง ๆ กัน

(คณะกรรมการฯ กราบบังคับทูลถาม)

อันนี้ฉันก็คิดเหมือนกันว่า ความจริงถ้าพูดถึงประหยัดหรืออะไรก็ตามเมื่อกี้ไม่ได้พูดไป เพราะไม่อยากที่จะพูดเลยเงียบเสีย ถ้ามาพูดแล้วอย่างที่ว่าเมื่อกี้ ประหยัดกว่าหรือควรจะประหยัดกว่าทางราชการ แต่ว่ามันเกิดขึ้นมาเหมือนกัน เพราะว่าเวลาข้าราชการไปตรวจงานที่ต้องมีเบี้ยเลี้ยง และเบี้ยเลี้ยงมันเกินไป อย่างเขามีระเบียบว่าไปจากนี่ไปจังหวัดนนทบุรี ก็ไปต่างจังหวัด ก็ได้เบี้ยเลี้ยง แต่ว่าไปจากนี้ไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน ก็ไปต่างจังหวัด ก็ได้เบี้ยเลี้ยง ทีนี้คนที่ไปจังหวัดแม่ฮ่องสอนเขาก็บ่นว่า ไปที่โน่นมันต้องเดินทางไกลลำบาก ขอเบี้ยเลี้ยงให้มากขึ้น จึงต้องให้เบี้ยเลี้ยงมากขึ้น ก็ไปจังหวัดแม่ฮ่องสอนหรือจังหวัดอื่นก็ดีเบี้ยเลี้ยงก็เท่ากัน เพราะเป็นอย่างนี้ คนที่ไปจังหวัดนนทบุรีก็บอกว่าเขาไปต่างจังหวัดเหมือนกัน เบี้ยเลี้ยงฟุ่มเฟือย ระเบียบการไม่ได้เป็นตัวเลขจริงจึงฟุ่มเฟือยกว่า แต่ว่าถ้าสังคมสงเคราะห์ไปที่ไหนก็เป็นไปที่นั่นเพราะว่ามีเกียรติเหมือนกัน ก็ทำให้ฟุ่มเฟือยน้อยกว่าได้ แต่ที่ฉันพูดหมายถึงว่าต้องยอมฟุ่มเฟือยนั้น เพราะว่าท่านที่ไปอาสาสมัครไปต่างจังหวัด หรือนักสังคมสงเคราะห์ไปจะไปหวังไปในทางหน้าที่ราชการแท้ ๆ ไม่ได้ ก็ไปมีผลพลอยได้ ไปได้เห็นสิ่งโน้นสิ่งนี้ ไปซื้อของที่ระลึกหรืออะไร

ซึ่งฟุ่มเฟือยที่ว่าฟุ่มเฟือยนั้นหมายความว่า ฟุ่มเฟือยเพราะว่าทำอย่างกันเอง อย่างหลวม ๆ จึงฟุ่มเฟือย แต่ว่าไม่ได้พูดถึงคอรัปชั่น คราวนี้ที่พูดถึงคอรัปชั่นนี่น่ะมันจริง ที่เงินของทางราชการคอรัปชั่นง่ายกว่าเงินของตัวเอง เพราะว่าเงินของราชการเป็นเงินของหลวงท่านหลวงท่านมีแยะ เงินทองอะไรของเรา แต่ว่าถ้าเงินของเรา ที่เราอุทิศให้แก่ราชการหรือแก่ส่วนรวมล่ะ เงินมันก็เป็นของเราอยู่ดี ก็เลยทำให้ประหยัดกว่า ของเรานี่เป็นห่วงแต่ของหลวงน่ะไม่ห่วง นี่เป็นของธรรมดา สิ่งของของหลวง รถยนต์ของหลวง ใช้อะไรก็ใช้ไปไม่เป็นไร ของหลวง เหยียบเข้า พังก็เปลี่ยนใหม่ ก็เป็นเรื่องคำว่า “เบิก” ฉันก็ฟังมามากแล้วคำว่าเบิกนี่ คือในนี้น่ะมันมากนะ ชีวิตของฉันมาจากสมบัติ ก็เลยรู้ว่าราชการนี่มันเบิก เบิกแล้วมันฟุ่มเฟือย แล้วก็คนใช้นั้น เวลาเบิกแทนที่จะทราบว่านี่เงินของตัวต้องอย่างนั้น ๆ ๆ ค่าใช้จ่ายมันขึ้นเร็ว ก็ไม่รู้ตัว ถ้าต้องถือเงินไปเสียของตัวเองว่าเท่านั้น ๆ ค่าใช้จ่ายมันลด ก็มีความจริงที่พูด ที่พูดตอนแรกก็ได้บอกแล้วว่า มันเป็นแนวทางทั่ว ๆ ไป เป็นแนวความคิด และที่ควรจะเป็น ไม่อยากเสียดสีใคร แต่ว่าเมื่อมาพูดแหย่ให้เป็นการเสียดสี ก็เป็นไปได้ ซึ่งก็ไม่อยากจะเสียดสีมาก จะทำให้เกิดหน้าม้าน ทำให้เสียประโยชน์ต่อส่วนรวมไป ถ้าเสียดสีมากเกินไป เดี๋ยวจะโกรธกัน แล้วก็จะฟุ่มเฟือยกันใหญ่ จะต้องเสียค่าสร้างค่าตั้งกระทรวงตั้งกรมใหม่

เรื่องคอรัปชั่นก็ได้พูดในที่อื่นแล้วว่ามีคอรัปชั่น คนที่ต้องใช้เครื่องทุ่นแรงเมื่อมีเครื่องทุ่นแรงอยู่แล้วเราก็ใช้ เมื่อเบิกได้ก็ต้องเบิก เบี้ยเลี้ยงหรือค่าเดินทางเราก็เบิก แต่เราก็มีระเบียบราชการที่แย่อยู่อย่างหนึ่ง ท่านผู้ใหญ่ไปตรวจราชการที่ไหน ถ้าบอกว่าไม่ต้องเลี้ยง แล้วไปถึงไม่มีใครเลี้ยงจริง ๆ ก็โกรธ ถ้าไปที่ไหนแล้วก็ไม่ได้พูดอะไร แล้วเขาไม่เลี้ยง ก็เป็นความผิด เพราะท่านผู้ใหญ่มาตรวจ แต่ว่าถ้าไปเลี้ยง ไปถึงแล้วเลี้ยงก็พอใจ แต่ว่าเงินน่ะเอามาจากไหน บางเรื่องบางราวก็ไม่มีค่ารับรองของส่วนภูมิภาค เขาก็ไปเรี่ยไรกัน ไปเรี่ยไรจากข้าราชการชั้นผู้น้อยซึ่งเงินเดือนน้อยกว่าท่านผู้ใหญ่ตั้งมาก แล้วท่านผู้น้อยต่าง ๆ นี้ก็ต้องไปขูดรีดจากท่านพ่อค้าต่าง ๆ เพราะว่าไปบอกว่าช่วยกันนะจะได้มีความเจริญในท้องที่ ก็ต่อ ๆ กันไป แล้วพ่อค้าก็ต้องทำมาหากินของตัวด้วยการค้า ก็ต้องถือเป็นการลงทุน ผลสุดท้ายก็จะต้องมาบอกว่า นี่น่ะ เราร่วมมือกันดีนะ เวลาขอใบอนุญาตอะไรขอให้เร็ว ๆ หน่อย

มันก็กลายเป็นคอรัปชั่นไป ถ้าไม่ได้ทางนั้น ก็มาเบียดเบียนตาสีตาสาที่ไม่รู้เรื่อง ในที่สุด ก็จะเป็นการเบียดเบียนตาสีตาสา เพราะว่าพ่อค้าได้ลงทุนบริจาคเงินช่วยในการรับรองท่านผู้ใหญ่ ก็ต้องการอะไรตอบแทนเป็นของธรรมดาของพ่อค้า จะว่าพ่อค้าเขาคอรัปชั่นเขาก็ร่วมแรงด้วย ก็ต้องช่วยกันเพื่อซื้อ service ซื้อมาแล้วเขาก็ต้องได้ลงท้ายไปเสียกับตาสีตาสา ไปเสียเพราะว่าตาสีตาสาจะมาจดทะเบียนอะไรที่อำเภอ ถ้าไม่ให้เงินก็คอย ตั้งแต่เช้าจนยันค่ำแล้วยังไม่ได้ ตาสีตาสาก็ไม่ได้รับ service เพราะว่าไม่มีเงินให้ ควรจะเป็นเรื่องของทางราชการที่จะบริการประชาชนผู้ที่ไม่มีเงิน เพราะว่าเขาเสียภาษี ก็ต้องบริการ อันนี้ทำให้บ้านเมืองล่มจม เพราะว่าคนอย่างตาสีตาสาที่จะมาจากที่ทำงานของเขาก็ตาม จะทำนาก็ตาม หรือทำอะไร ๆ ที่บ้านก็ตาม มาที่อำเภอมาเสียเวลา เสียค่าพาหนะแล้วต้องเสียเวลาทั้งวันก็ยังไม่ได้ความอะไร ต้องกลับเสียค่าพาหนะกลับอีก แล้วจะมาอีก เสียเวลาตั้งเป็นก่ายเป็นกอง พวกนี้มาทีหนึ่งต้องลงทุน เงินรายได้ของเขาเดือนหนึ่ง ๆ สมมุติว่าพอกินไปเดือนเดียว มีกินอยู่ได้ ๆ เดือนละ ๕๐๐ บาท ถ้าเสียไปในค่าเดินทาง ในค่าอะไรต่าง ๆ ๑๐ บาท เปรียบเทียบกับท่านผู้ใหญ่ที่มีเงินเดือน ๆ ละเป็นพัน เสียค่าเดินทางอาจแพงมากกว่า ๑๐ บาท เพราะว่าท่านนั่งรถเก๋งท่านมาต้องหรูหรากว่า แต่ว่าเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซนต์ เป็นเปอร์เซนต์ของเงินเดือนหรือเงินรายได้ของท่านผู้ใหญ่ ก็น้อยกว่า มันก็เดือดร้อน แก่ตาสีตาสามากกว่าเพราะเงินเดือนเงินรายได้ของเขาน้อยกว่า นี่เป็นสิ่งที่เรียกว่าระเบียบการต่าง ๆ มันเบียดเบียน

ถ้าเราพูดถึงคอรัปชั่นมาอย่างไร ไปอย่างไร เสียอย่างไร แค่ไหน ก็เป็นเรื่องที่ออกจะพูดได้ยาว แต่ว่าถ้าบอกว่าไม่มีคอรัปชั่นเลย มันก็เป็นไปไม่ได้เพราะว่าการที่จะเรียกว่าไม่มีคอรัปชั่นนั้นไม่มี แม้จะบอกว่าขอบใจ ขอบคุณ หรือเป็นพระกรุณา หรือเป็นอะไรก็ตาม ซึ่งการพูดสุภาพ ก็เป็นคอรัปชั่นทั้งนั้น มันซื้อความรำคาญทั้งนั้น คอรัปชั่นมันมี แต่มันจะมากหรือน้อยเท่านั้น ถ้าพูดอย่างรุนแรงว่าต้องปราบคอรัปชั่นให้เกลี้ยงลงท้ายก็จะไปไม่ได้ แต่ว่าคอรัปชั่นรายใหญ่ ๆ ขนาดยักษ์นั้นเดือดร้อนมาก ก็ควรจะขอแบ่งบ้างเถอะ คือให้มันทั่วถึงทุกคนได้ก็ไม่เป็นไร ลงท้ายก็เหมือนเงินเฟ้อเปรอะ เฟ้อเปรอะมันก็ช่วยไม่ได้ นี่พูดอย่างมากเกินไป เรื่องคอรัปชั่น ถ้าพูดไปถึงที่สุด แล้วก็จะขจัดคอรัปชั่นถึงที่สุดแล้ว ลงท้ายเราก็ไม่รู้มันเป็นอย่างนั้น ถ้ามาเปรียบเทียบอีกอย่าง พูดถึง

บ้านเมืองที่เจริญขึ้นอย่างโน้น เจริญขึ้นอย่างนี้ คอรัปชั่นก็ยิ่งหนักกว่าเราอีก คิดว่าประเทศที่รุ่งเรืองด้วยวัตถุเขาคอรัปชั่นหนักกว่าเราเสียอีก แต่ก็เป็นประเพณีของเขา เป็นวิธีของเขา เขาก็ยังเจริญกว่า แต่ถ้าไปดูเรื่องสังคมสงเคราะห์ให้ดี ที่ในรัฐนิวยอร์ค งบประมาณของเทศบาลนิวยอร์คมากกว่างบประมาณศึกษากว่าครึ่ง คืองบประมาณสังคมสงเคราะห์ของเขาส่วนใหญ่ คือการเอาเงินไปให้ผู้ที่อยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์หรือหน่วยประชาสงเคราะห์ของเทศบาลของเขา ถ้าจะให้ดีควรจะสังคมสงเคราะห์พวกนี้ให้มีอาชีพทำดีกว่าที่จะเอาเงินไปให้เขา เรียกว่าสงเคราะห์ผู้ไม่มีงาน ผู้ที่ว่างงานก็ได้ ถ้าเราทำสังคมสงเคราะห์โดยไปส่งเสริมให้คนที่ว่างงานว่าควรที่จะใช้กำลังของตัว นี่พูดอย่างแบบคอมมูนิสต์นิดหน่อย ไม่ให้เสียแรงงาน ให้ใช้แรงงานของแต่ละคนได้มากขึ้นแล้วเราก็สามารถที่จะใช้พลังนั้นมาเลี้ยงเขาเอง เป็นแบบนี้ คือสังคมสงเคราะห์ในด้านช่วยให้มีอาชีพนี่น่ะเป็นสังคมสงเคราะห์ที่สำคัญมากที่สุด เป็นหลักฐานที่สำคัญมาก สังคมสงเคราะห์ที่จะช่วยคนพิการก็ต้องทำ ช่วยคนที่โดนภัยธรรมชาติก็ต้องทำ แต่มันไม่สำคัญเท่า ไม่เป็นจุดหลักเท่ากับช่วยคนที่ไม่มีงานทำ หรือไม่สามารถจะมีงานทำ หรือไม่อยากจะมีงานทำ ให้มีงานทำเพื่อใช้แรงงานของเขาทำจุดเด่น จะมีทางที่จะทำให้สังคมมีความเรียบร้อยมากขึ้น โจรผู้ร้ายน้อยลง เดี๋ยวนี้โจรผู้ร้ายมากขึ้นก็เพราะว่า ทำงานโดยอาชีพโจรนี่มันง่ายกว่า เป็นแต่เสี่ยงนักเลงหน่อย แต่ว่ามันง่ายที่ไปปล้นเขากิน แต่ว่าถ้าจะช่วยอาชีพก็ทำอาชีพให้เขาสามารถเลี้ยงตัวของเขาได้ อันนี้ฉันก็ยกตัวอย่างเป็นจุดสำหรับเขา ตอนแรกไม่มีเงิน ไม่มีรายได้ ไม่มีแม้แต่บ้านให้เขาอยู่จะได้สร้างตนเอง แม้ใครจะเอาเงินมาให้โดยจะพูดกับเขาว่า เดี๋ยวนี้ฝรั่งก็มีความสนใจในตัวของเรา แต่ว่าถ้าเขาเอาเงินแม้จะตั้งล้านบาทมาให้เรา เราก็เอาไม่ได้ เราไม่รับ เพราะว่าเราเป็นคนไทย เราจะต้องเป็นตัวของตัวเองจึงจะรับได้ จึงมีเกียรติ เขายังจำทุกวันนี้ เขาต้องยืนด้วยขาของตัวเอง ก็ต้องเพาะความรู้สึกอันนี้ให้มีขึ้น และก็ต้องทำให้เขาสามารถที่จะเลี้ยงตัวได้โดยให้วิธีการแก่เขา เช่นที่เราให้เขาตั้งกองทุนกู้ยืมของเขาเอง ทีแรกเราก็ต้องให้ที่ให้ทุนหมุนเวียนเขาหมื่นบาทก็ต้องหมุนเวียนไป หมุนเวียนมา เงินหมื่นบาทนี้ก็ให้เขาหมุนคือช่วยค้ำจุนซึ่งกันและกัน สงเคราะห์ซึ่งกันและกันแต่เราก็ต้องไปด้วยกัน เขาอ้อนวอนขอให้ไปเยี่ยมเขาก็ไป ไปเยี่ยมเขาสักนิดหนึ่ง เขาก็ประชุมกลุ่ม นั่งคุยกัน ก็เกิดความคิดมากขึ้นทุกที ทีแรกพูดจาไม่รู้เรื่อง เบื่อทุกที พูดไม่รู้เรื่องก็นั่งฟัง แล้วเขาเข้าใจมากขึ้น ความเป็นอยู่

ฐานะแต่ก่อนกระรุ่งกระริ่ง อาหารบางทีก็อด บางวันไม่มีข้าวกิน แต่ว่าเดี๋ยวนี้มีทุกสิ่งแน่นอน เป็นแต่มากหรือน้อย แล้วก็แต่งตัวสะอาดเรียบร้อย บ้านก็ชักจะดีขึ้น แต่ตอนแรกที่เข้าไปยังซอมซ่อ

งานสังคมสงเคราะห์มีกว้างขวาง ต้องพูดว่าอย่างกว้างขวาง แล้วก็ที่ฟังแล้วเห็นด้วยบ้างไม่เห็นด้วยบ้างก็ดีแล้ว พูดว่าข้อไหนเห็นด้วย ข้อไหนไม่เห็นด้วย จะได้อธิบายว่าทำไมพูดอย่างนั้น จะไม่ว่าเลย

(คณะกรรมการกราบบังคมทูลถาม)

ตั้งใจจะบอกว่างานสังคมสงเคราะห์นี่ ที่ลำบากเพราะมันมีช่องโหว่ที่จะคอรัปชั่นมากว่าราชการ แต่ว่าที่มีคอรัปชั่นอาจยังน้อยกว่า เพราะว่าเงินทองของเรา กำลังของเรา ศรัทธาของเรา ไม่ใช่เงินของหลวง เงินหลวงยังคอรัปชั่นได้ง่าย แต่นี่เงินทองของเรา แต่ว่าถ้าจะมาพูดถึงความฟุ่มเฟือยของสังคมสงเคราะห์แล้ว แก๊งสังคมสงเคราะห์ในเมืองไทยนี่น่ะขอให้อยู่อย่างนี้ แต่ละประเทศต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์มากขึ้นเพราะว่าโกงกัน ก็เลยมาใช้คำนี้

เรี่ยไรกัน เซ็นชื่อท่านผู้ใหญ่ว่า นี่น่ะต้องช่วยกัน เสร็จแล้วเอาเงินเข้ากระเป๋าของตัวเป็นแสน ๆ นี่ไม่พูดถึง ในต่างประเทศเช่นในอเมริกาเขาจึงต้องมีกฎหมาย แล้วก็โกงกันเป็นบริษัทเชียว บริษัทสังคมสงเคราะห์นี่โกงเป็นสิบ ๆ ล้านไม่พูดถึง เพราะว่าเป็นคอรัปชั่นของเอกชนต่อเอกชนหรือประชาชน ก็มีมาก แต่ว่าเพราะว่าไม่ใช่เงินหลวงก็เลยหลับหูหลับตาโกงไป แต่ว่าเสียกว่านั้นมากก็มี มีอยู่มากซึ่งอ้างว่าโดยเสด็จพระราชกุศลแล้วก็เอาฉันไปย้อม ที่จริงคนคอรัปชั่นฉันมาก คือหมายความว่า งานอะไรที่เขาอยากทำสนุกสนานแล้วเขาอยากจะคอรัปชั่นเขาก็โดยเสด็จพระราชกุศล ไม่รู้อย่างไร ขอโน่นขอนี่มาถวายโดยเสด็จพระราชกุศล มาถวายแล้วก็ขอพระราชทานจึงเป็นสิ่งที่ประหลาดที่สุด มาพบ มาเฝ้าถวายเงิน พอฉันรับแล้วทีหลังก็ให้ไป ผ่านมือฉันไป ปีหนึ่ง ๆ ฉันรวยปีหนึ่ง ๆ เงินผ่านมือฉันตั้งเป็นก่ายเป็นกอง แต่ว่าก็เป็นการที่เรียกว่าปล่อย ๆ ไป ถ้าจะว่าคอรัปชั่นก็คอรัปชั่นอย่างไม่เป็นทางการ ผลสุดท้ายก็กลายเป็นประเพณีไป แล้วก็กลายเป็นข้อสงสัย อย่างเช่นเอาเงินมาให้ตั้งแสนบาท

คนก็เลยนึกว่า เออดี เอามาให้แสนบาท แสนบาทก็มีค่าบริการ ค่าอะไร ๆ ลงท้ายออกไป มันก็เสียค่าแสตมป์ ค่าที่ส่งไป ก็ต้องเหลือน้อยกว่าแสนบาท แต่ผลสุดท้ายตรงกันข้าม เมื่อถึงมือฉัน โดยเสด็จพระราชกุศลแสนบาท ลงท้ายทำไปทำมา ทำไมไปซื้อของแสนห้าหมื่นบาท ก็เพราะเงินงอกขึ้นมา เวลาโดยเสด็จพระราชกุศลทีไรฉันน่ะเสียเงิน แต่ลงท้ายก็มีคนอื่นใช้ให้มาฟื้นทุนให้ ไม่ได้แย่ ฉันไม่ได้สักสตางค์แดงเดียว แต่ถึงอย่างไรผลสุดท้ายฉันเสียเพราะถือหลักว่าเสียไปดีกว่าที่จะได้อะไรเป็นเงินเป็นทอง ยังมีอีกที่องค์การหรือผู้ที่ทำกุศลแล้วกลายเป็นการค้าไป ทำไมเป็นอย่างนี้ก็ไม่รู้ เรื่องคอรัปชั่น ไม่ใช่ว่าฉันจะเข้าข้างคอรัปชั่นราชการ ฉันไม่ปฏิเสธว่า คอรัปชั่นราชการมีมาก แต่ว่าคอรัปชั่นที่ไม่ใช่ทางราชการก็ไม่เบาเหมือนกัน ถ้าคัดค้านอะไรอีกก็ได้

(คณะกรรมการฯ กราบบังคมทูลเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพจิต)

หมู่นี้ไม่ได้คิดถึงเรื่องสุขภาพจิตเลย เพราะว่าสุขภาพจิตนี่ไม่ค่อยนับถือ คนไหนจะดีก็ดีไป คนไหนจะเลวก็เลวไป แต่ละคน ๆ นั้นทำกรรมของตน มันอยู่ที่กรรม ขอให้ไปถกเถียงกันใหม่ในพวกสุขภาพจิตว่า สุขภาพจิตเขาจะว่าอย่างไร ในเรื่องประกอบกรรมดี จงทำดี

(คณะกรรมการฯ กราบบังคับทูลว่า กรรมเป็นเรื่องที่เราทำขึ้นเอง แต่ทว่าเวรนั้น เป็นสิ่งที่เราต้องยอมรับ แก้ไม่ได้)

ก็ใช่ แก้ไม่ได้ เราต้องยอมรับเวรนั้น แล้วก็ประกอบกรรมดี ไม่ใช่มาลบล้างแต่เพื่อไม่ให้มีเวรต่อไป กรรมที่ทำมาก่อน เราจะไปลบล้างไม่ได้ เพียงแต่ว่าเรารับกรรมรับผลของกรรมนั้น ถ้าเราต้องรับกรรมก็รับไป แต่ว่าอย่าทำให้เหตุผลของกรรมนั้นมาบั่นทอนเรา มาทำให้เป็นทำกรรมที่จะเป็นเวรต่อไปเพราะสุขภาพจิตนั่นเอง สุขภาพจิตนี่อีกเรื่องหนึ่ง เอาไว้โลกหนึ่ง ตอนนี้สุขภาพจิตก็เป็นสังคมสงเคราะห์เหมือนกัน ไม่ใช่เรื่องสุขภาพจิตแล้ว เป็นเรื่องความรู้และก็สามารถที่จะประกอบกรรมดี เพื่อที่จะไม่ให้ก่อกรรมที่จะเป็นผลร้ายหรือเป็นอกุศลกรรมต่อไป อย่างระบบสังคมสงเคราะห์นี้ ก็แนะนำให้คนประกอบแต่กรรมดี เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ สมาคมบริการนักศึกษานานาชาติแห่งประเทศไทย ผู้แทนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากทุกคณะทุกสถาบันทั่วประเทศ และ คณะกรรมการจัดงานวันบริการนักศึกษา[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๒

การที่สมาคมบริการนักศึกษาแห่งประเทศไทย ได้จัดวันบริการนักศึกษาในคราวนี้ ก็นับว่าได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์อันดีของสมาคมบริการนักศึกษานานาชาติในเมืองไทย นักศึกษาทั้งหลาย ซึ่งได้ทวีจำนวนขึ้นมามากในระยะหลังนี้ ควรที่จะพยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของการที่มีบุคคลเข้ามาในสถาบันการศึกษาชั้นสูง เพื่อหาความรู้และเพื่อที่จะเตรียมตัวเป็นพลเมืองดีสำหรับประเทศชาติ โดยที่บ้านเมืองเรากำลังอยู่ในระยะที่จะต้องสร้างให้เจริญขึ้นมากมาย และจะต้องการความรู้ของผู้ที่มีความรู้ของผู้ที่มีความรู้มาช่วยกันสร้างก็เป็นสิ่งที่สมควรและเป็นสิ่งจำเป็นที่สุด ตามที่ฟังรายงาน สมาคมนานาชาติก็ได้มีมานานแล้ว แม้แต่สมาคมบริการนักศึกษาแห่งประเทศไทยก็มีมานานแล้ว แต่กิจกรรมต่าง ๆ หรือการกระทำต่าง ๆ อาจยังมีน้อยเกินไป คราวนี้จึงได้พยายามรวบรวมกำลังกันทำอะไรที่เป็นชิ้นเป็นอัน ก็เป็นสิ่งที่สมควรที่สุด หลักการที่ได้มาจากสมาคมนานาชาติ คือสมาคมที่ต่างประเทศเขาตั้งแนวทางไว้แล้ว ก็เป็นสิ่งที่เห็นชอบ เพราะว่าต่างประเทศเขามีหลักการดีและมีความก้าวหน้ามาก โดยเฉพาะประเทศในทวียุโรปหรืออเมริกา มีความก้าวหน้าในทางกิจการทุกด้านมากมาย เราจะต้องเอาตัวอย่างมาดูในประเทศไทยเรา ประเทศเราก็รู้สึกว่าเป็นประเทศที่จะพูดว่า “ด้อยพัฒนา” ก็ออกจะดูหมิ่นตัวเองไป แต่ว่าสมัยนี้เรากำลังพูดว่า เราเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ก็ฟังดูออกจะค่อยยังชั่วหน่อย แต่ก็ข้อเท็จจริงก็คือว่าเราเป็นประเทศที่จำเป็นต้องพัฒนาเหมือนประเทศที่เรียกว่าพัฒนาแล้ว เขาก็ต้องพัฒนา ทีนี้วิธีการที่จะพัฒนา ก็จะต้องหาวิธีการที่เหมาะสมแก่ประเทศไทย ซึ่งถ้าพูดถึงประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา เราพัฒนามานานแล้ว แล้วก็อาจไม่ได้ทำอย่างที่ทำให้พัฒนาได้เร็วเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะในทางวัตถุ เราจึงต้องหาตัวอย่างมาสำหรับมาเป็นแนวทางเพื่อที่จะให้กิจการต่าง ๆ ของประเทศไทยก้าวหน้าดี อันนี้ในเรื่องของ

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้สมาคมบริการนักศึกษานานาชาติ ผู้แทนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากทุกคณะทุกสถาบันทั่วประเทศ และคณะกรรมการจัดงานวันบริการนักศึกษา ๑๒๐ คน เฝ้าฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินจากการจำหน่ายรูปลอกโดยเสด็จพระราชกุศล เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เป็นสวัสดิการนิสิตนักศึกษา

นักศึกษาทั่วไป ตั้งแต่ในเวลาระยะ ๑๐ กว่าปีผ่านมาก็เห็นได้ว่าได้ก้าวหน้ามาก สถาบันการศึกษาได้ขยายตัวขึ้นไปมาก ทั้งที่มีอยู่แล้วทั้งได้ตั้งใหม่ขึ้นมา ทำให้การศึกษาขั้นอุดมศึกษาได้ขยายออกไปทั่วราชอาณาจักร ไม่ใช่เฉพาะกรุงเทพ ฯ สิ่งนี้ก็เป็นสิ่งที่สำคัญ ถ้ามีการก้าวหน้าในทางการขยายงาน ก็จะต้องมีการขยายจำนวนของนักศึกษา และเมื่อมีการขยายจำนวนของนักศึกษา พลังของมวลนักศึกษาก็จะมีมากขึ้น พลังนี้ถ้าไปในทางที่ดีที่ชอบ ก็จะทำให้ช่วยให้ผู้ที่แสวงหาความรู้สามารถที่จะหาความรู้อย่างที่ต้องการ และก็สามารถที่จะสะสมความรู้เพื่อที่จะมาสร้างประเทศตามจุดประสงค์ แต่ถ้าพลังนี้มิได้จัดให้ไปในทางที่เหมาะสม ก็อาจเกิดเป็นพลังผลพลอยเสียซึ่งจะทำให้เกิดอลวนก็ได้ อย่างที่เกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ซึ่งพลังของนักศึกษากลายเป็นพลังมืด กลายเป็นพลังที่เขาถือว่าน่ากลัว ซึ่งพวกเรา ถ้าหมายถึงนักศึกษา ก็อาจภูมิใจว่า นักศึกษาทั้งมวลมีพลังที่ทำให้ผู้ใหญ่กลัว หรือทำให้แม้แต่นักการเมืองก็กลัว จึงต้องเอาใจในด้านนี้

ถ้ามาพิจารณาดูจริง ๆ จะดีหรือที่จะให้พลังของนักศึกษาทั้งมวลเป็นพลังมืดความจริงถ้าเป็นพลังสว่างหมายความว่าเป็นพลังที่จะให้แสงสว่างแก่บ้านเมือง ก็จะน่าชื่นชมน่ายินดียิ่งขึ้น คราวนี้ก็เมื่อสมาคมบริการนักศึกษานานาชาติมีอยู่แล้ว เราก็ควรที่จะปฏิบัติตามโครงร่างที่เขาวางเอาไว้ แล้วก็มาทำตามจุดประสงค์ที่แท้จริงของนักศึกษาคือความสว่าง สำหรับให้ผู้ที่กำลังศึกษาก็สว่างขึ้น หมายถึงผู้ที่ขัดสนหรือผู้ที่เคราะห์ร้ายที่ได้มีแสงสว่าง สามารถที่จะเรียนได้ แล้วก็ให้แสงสว่างแก่ผู้ที่ไม่ใช่นักศึกษา ผู้ที่ไม่มีโอกาสเป็นนักศึกษา ให้มีแสงสว่างหมายถึงพัฒนาบ้านเมืองให้ก้าวหน้า ให้ดี ให้เป็นที่น่าชื่นชม จะเป็นพลังสว่าง เป็นพลังที่น่าชื่นชมน่าภูมิใจได้ ในข้อนี้ เมื่อได้ฟังรายงานทั้ง ๒ คน ที่รายงานถึงกิจการที่ทำมาพร้อมทั้งจุดประสงค์ ก็คิดขึ้นมาได้ เพราะว่ามานึกดูว่า นักศึกษาในประเทศไทยและนักศึกษาต่างประเทศมีความแตกต่างอยู่ไม่ใช่น้อยในความรู้สึก เพราะนักศึกษาในเมืองไทยนี่รู้สึกว่าเจริญก้าวหน้าในจิตใจมาก แม้จะไม่มีสมาคมแม้จะไม่อยู่ในกรอบของสมาคม ก็ได้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งแก่เยาวชนทั้งแก่ผู้ที่เรียกว่าผู้ใหญ่ โดยที่ได้จัดงานต่าง ๆ โดยตนเอง เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าคนเราอยู่ด้วยกันจะต้องส่งเสริมในจิตใจอันนี้ให้ยิ่งก้าวหน้า แล้วเหล่านักศึกษาทุกสถาบันทั่วประเทศจะมีชื่อเสียงที่ดีและ

เป็นที่นับถือของเยาวชน ทั้งประชาชนทั่วไป ทั้งราชการผู้ใหญ่ก็จะนับถือ และเสียงที่จะแสดงความคิดออกมาก็รับรองได้ว่าจะมีคนฟัง อย่างนี้รู้สึกว่าจะเป็นที่พอใจและเป็นที่น่าพึงพอใจของมนุษย์ของผู้ที่เป็นนักศึกษา ต่อไปก็มีหวังว่าจะเป็นผู้ที่นำประเทศสู่ความเจริญที่แท้จริง สู่ความเจริญทั้งทางวัตถุทั้งทางจิตใจ และประเทศไทยจะมีหวังยั่งยืนก้าวหน้า เป็นประเทศที่มีเกียรติในโลกนี้ เป็นตัวอย่างแก่ประเทศต่าง ๆ ในโลกว่า มีประเทศในโลกนี้ที่เขารู้จักบริหารตัวเองโดยตนเอง โดยมีความคิดที่เหมาะสม ฉะนั้นการที่ได้ทำวันบริการนักศึกษา เพื่อหารายได้สำหรับปฏิบัติการของสมาคม ก็เป็นสิ่งที่เห็นชอบเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าเงินทุนนี้จะต้องมีเพื่อที่จะปฏิบัติการ ก็เป็นจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมในการปฏิบัติการขั้นต่อไป ขอชมเชยทุกคน ทั้งกรรมการทั้งผู้แทนนักศึกษาทั่วทุกสถาบันที่ได้ร่วมแรงกันปฏิบัติงานนี้เป็นผลสำเร็จ ขอให้งานที่จะปฏิบัติต่อไปในด้านบริการและในด้านช่วยเหลือทางสวัสดิการของนักศึกษาทั้งในด้านช่วยในการศึกษาโดยตรง บรรลุผลสำเร็จ ให้เป็นที่ชื่นชมของสมาชิกทั้งหลายและเป็นที่ชื่นชมของประชาชนทั่วไป ที่จะภูมิใจได้ว่ามวลนักศึกษาแห่งประเทศไทยมีเกียรติ มีความคิดริเริ่ม แล้วก็มีความห่วงใยในส่วนรวม ก็ขอให้งานทั้งหลายมีความสำเร็จเรียบร้อย ในเวลาเดียวกันก็ขอให้ผู้ที่กำลังศึกษาได้รับการศึกษาที่ดีให้สามารถได้บรรลุถึงจุดหมายที่มีอยู่ เพื่อเข้าสถาบัน เพื่อการศึกษาให้สำเร็จเรียบร้อย สอบไล่ได้เรียบร้อย ได้ผลเพื่อที่จะมีความรู้ และก็มีพลังที่จะปฏิบัติงานของตนต่อไป ขอให้ทุกคนจงมีกำลังใจกำลังกายอันสมบูรณ์ เพื่อให้สำเร็จในจุดประสงค์ของแต่ละคน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการสโมสรไลออนส์สากล ภาค ๓๑๐ (ประเทศไทยและประเทศลาว)[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๒

สมาคมไลออนส์ก็มีอายุ ๑๐ ปีแล้ว นับว่าสมาคมไลออนส์แห่งประเทศไทยได้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ช่วยเหลือในสาธารณกุศลให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมาเป็นเวลานานพอสมควร ได้ติดตามทราบว่ามีโครงการต่าง ๆ หลายโครงการ อย่างโครงการช่วยในด้านกิจการอนามัยและสุขภาพของประชาชนก็ได้ทำมามาก ในทางสายตาก็ได้ทำ ต่อไปก็จะทำในด้านสารานุกรม หรือในด้านพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ก็เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเหมือนกัน

แต่งานของเรา รู้สึกว่าตั้งจุดหมายเอาไว้กว้างขวางมาก อย่างที่ระหว่างประเทศเขาทำกัน มีจุดประสงค์ในด้านที่จะช่วยให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้า คำว่า ให้ความเจริญก้าวหน้าแก่สังคมนี้ ก็รู้สึกว่าจะกว้างขวางมากเหลือเกิน เพราะว่าเป็นหน้าที่ของแต่ละรัฐบาล แต่ละประเทศที่จะทำ แต่ว่า มานึกดูอีกที ก็เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนด้วย ในฐานะเอกชน ในฐานะเจ้าของตัวเองและเจ้าของประเทศ จะต้องทำเหมือนกันเมื่อไลออนส์เป็นสมาคมของผู้ที่มีความรู้ ของผู้ที่มีความปรารถนาดีต่อส่วนรวม ก็เกิดมีหน้าที่ขึ้นมาที่จะต้องทำเหมือนกัน ต่อไปก็ถึงเรื่องที่จะเลือกหน้าที่ซึ่งก็มีมากอีกเหมือนกัน รู้สึกว่าจะมาสรุปได้เป็น ๒ ทาง คืออย่างหนึ่ง หน้าที่บริการส่วนรวมในด้านอนามัยหรือในความก้าวหน้าของส่วนรวม อีกหน้าที่ก็คือทำให้เห็นความสำคัญระหว่างหมู่ชน ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างหมู่ชน ซึ่งก็สำคัญมาก

เมื่อคิดถึงการทำงานในด้านบริการอย่างมากมายของไลออนส์แล้ว ก็ต้องนึกถึงสภาพของภาคนี้ด้วย สถานการณ์ในภาคนี้กำลังมีความยุ่งยาก แล้วก็โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ มีปัญหาเรื่องสถานการณ์ในทางการเมืองและไม่ค่อยมีความปลอดภัยในทางการทหารเป็นปัญหาที่จะทำให้พวกเราทั้งหมดในภาคนี้ ไม่ได้หมายถึงภาคไลออนส์ คือภูมิภาคของโลกภาคนี้อาจเป็นจะตายก็ได้ในระยะนี้ เพราะว่ามีความขัดแย้ง มีความยุ่งยาก รวมทั้งก่อการร้ายในด้านนี้ ถ้าสมาชิกของสมาคมไลออนส์ต่าง ๆ ได้ทำความเข้าใจซึ่งกันและกันกับสมาชิกไลออนส์ใน

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ หม่อมหลวงจิตรสวาร ชุมสาย ผู้ว่าการไลออนส์สากล ภาค ๓๑๐ นำคณะกรรมการสโมสรไลออนส์สากล ภาค ๓๑๐ (ประเทศไทยและประเทศลาว) จำนวน ๒๐ คน เฝ้า ฯ รับพระราชทานพระบรมราโชวาทเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจการของสโมสร

ภาคอื่น ก็จะเป็นประโยชน์มาก เพราะว่าเดี๋ยวนี้ที่เห็นอยู่ได้ชัด โดยเฉพาะตั้งแต่มีการมาเยี่ยมเยียนของประธานาธิบดีนิกสัน[๑] ก็เห็นได้ชัดว่ามีการแปรสภาพในสถานการณ์ ถ้าพูดเจาะจง ก็ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้กับอเมริกาเปลี่ยนแปลงไป แล้วก็การเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นไปในทางดีก็มี ในทางร้ายก็มี ทางดีก็หมายความว่า รู้สึกว่าพร้อมที่จะเข้าใจดีขึ้นว่าสถานการณ์ในภูมิภาคนี้เป็นอย่างไร แต่ในทางร้ายก็เราจะเห็นได้ว่าความเข้าใจของประชาชนในอเมริกาต่อสถานการณ์ในบ้านเมืองของเราไม่ดีขึ้น ถ้าเราอยากให้ดีขึ้นในขั้นประชาชนจะต้องให้ประชาชนในอเมริกาเข้าใจถึงสถานการณ์ถึงความจำเป็นความต้องการของประชาชนในประเทศไทย และในภูมิภาคเอเชียให้ดีขึ้น เขาก็อาจเกิดความเห็นใจเข้าใจกันได้มาก

สมาคมไลออนส์นี่อยู่ในฐานะที่จะติดต่อ เพราะว่าการเป็นองค์การนานาชาติ เป็นองค์การระหว่างประเทศซึ่งไม่ใช่เป็นองค์การทางราชการ เป็นองค์การระหว่างบุคคล แล้วก็เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีปณิธานที่จะช่วยให้ทั้งโลกมีความสงบ อยู่อย่างสงบและก้าวหน้า เห็นว่าในเรื่องนี้ ถ้าสมาคมไลออนส์พยายามทำความเข้าใจให้มีมากขึ้นเท่าใด ก็จะมีประโยชน์มากเท่านั้น อันนี้เป็นความคิดที่เกิดขึ้นเมื่อทราบว่ากรรมการใหม่ของไลออนส์สแควร์ในภาคของไลออนส์จะมา อยากจะฝากความคิดไว้อย่างนี้ว่า จะทำอย่างไรสำหรับให้ภาคมีการเยี่ยมเยียนระหว่างสมาคมหรือระหว่างภาค ให้พยายามที่จะพิจารณาในด้านนี้ ไม่ใช่จะให้ตั้งองค์การอะไร แต่ให้มีความเข้าใจมากขึ้นในความจำเป็นหรือในความต้องการของประชาชน ทั้งในด้านวัตถุทั้งในด้านจิตใจ ว่าเรามีความหนักใจอย่างไร แล้วเรานึกอยากจะแก้ปัญหาอย่างไร แล้วก็อาจต้องแสดงผลงานของเราด้วยว่าเราไม่ได้นิ่งนอนใจในการพัฒนาบ้านเมือง โดยมากประชาชนในอเมริกา ก็ต้องพูดถึงอเมริกาเพราะว่าเป็น เรียกว่ามหามิตรของเราเป็นประเทศที่ให้ความช่วยเหลือมากที่สุด ก็ประชาชนในอเมริกาเข้าใจว่าเมืองไทยแล้วก็ลาวด้วย เวียดนามด้วยทั่วไป ต้องการความช่วยเหลือทั้งในด้านการเงิน ในด้านอาวุธ ในด้านกำลังคน ในด้านวิชาการ ทุกอย่างเราต้องการความช่วยเหลือทั้งนั้น ซึ่งก็เป็นความจริงเหมือนกันว่าเราต้องการความช่วยเหลือ แต่ว่าเขาจะตำหนิติเตียนเราว่าเราไม่ได้ทำอะไร คล้าย ๆ ว่าเราแบมือ ซึ่งจิตใจอันนี้ก็แพร่มาสู่วงการในเมืองไทยเหมือนกันว่าไหน ๆ เขาช่วย

---

(๑) ประธานาธิบดีนิกสัน เดินทางมาเยือนประเทศไทยระหว่างวันที่ ๒๘ ถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๒

เรา เราก็แบมือ ง่ายดี เพราะว่าเขาต้องช่วยเรา แต่มานึกถึงวันหนึ่งที่เขาจะบอกว่าเบื่อแล้ว เบื่อหน่ายที่จะช่วยเรา ปล่อยเราให้ไปตามยถากรรม เขาก็ทำได้ ถ้านึกในขั้นคนธรรมดา เขาอยู่ในบ้านอยู่ในเมืองของเขา เขามีปัญหาร้อยแปดอยู่แล้ว แม้จะเป็นเมืองที่เจริญที่ก้าวหน้า เขาก็มีปัญหาร้อยแปดเหมือนกัน ในด้านสวัสดิการ ในด้านความยุ่งยาก ในด้านการปกครอง เขาก็มีความเบื่อเอือมพอแล้ว ทำไมจะมาปวดหัวแทนเราที่ไม่ได้ทำอะไร ความคิดจะไปอยู่ในสมองของเขาอย่างนั้น ก็เห็นใจเขา แต่ถ้าเราแสดงให้เห็นว่า เรายินดีรับความช่วยเหลือเพราะว่าเราอยากจะพัฒนาตัวเอง แล้วเราอยากสร้างบ้านเมืองให้เจริญ ให้มีความแข็งแกร่ง เพราะว่ารู้ดีว่า ถ้าบ้านเมืองอย่างประเทศไทยไม่มีความแข็งแรง ก็จะกระทบกระเทือนต่อภูมิภาคนี้ เพราะถ้าภูมิภาคนี้ไม่มีความแข็งแรง ง่อนแง่นก็จะทำให้เกิดอันตรายต่อโลกเหมือนกัน รวมทั้งประเทศอเมริกาบ้านเมืองของเขา ถ้าอธิบายให้เขาทราบและให้เห็นว่าเราดิ้นรนเหมือนกัน เขาก็เกิดศรัทธาว่าเราไม่ได้แบมือแบเท้า เขาช่วยอะไรเราได้เขาจะช่วยเพราะมีศรัทธา ถ้าเราทำแล้วมาแสดงผลงาน เขาก็เกิดชื่นชม การสร้างความรู้สึกอันนี้ส่วนหนึ่ง ซึ่งไลออนส์ได้ทำเป็นบริการประชาชนในด้านต่าง ๆ แล้วก็แสดงให้เพื่อนร่วมสมาคมไลออนส์ในต่างประเทศ ให้ทราบอีกส่วนหนึ่ง การทำโครงงานอะไรกับชาวต่างประเทศอาจถือว่าเป็นการแหวกแนว เช่นวิธีพัฒนาของเรา วิธีออกไปช่วยเหลือประชาชนของเรา อาจรู้สึกแหวกแนว แต่เราก็ต้องทำ เพราะว่ากำลังเรามีอยู่ในทางวัตถุทั้งในทางจิตใจที่เราจะทำได้ ก็ต้องช่วยกัน

ที่ทำโครงการสารานุกรมสำหรับเด็กไม่ใช่โครงการใหม่ เราคิดมาหลายปีแล้วก็กำลังทำอยู่ ที่เจ้าคุณศัลวิธาน[๒] เป็นประธาน และมีพวกผู้ใหญ่ต่าง ๆ ได้ช่วยกันทำ ก็ต้องการเงิน อย่างที่ไลออนส์รับจะช่วยและก็เริ่มช่วยแล้วที่จะหาเงินสำหรับพิมพ์ แต่ปัญหาไม่ได้อยู่ที่เงินเท่านั้นเอง เงินกลายเป็นเรื่องเล็ก ปัญหาอยู่ที่ว่า เราจะทำอย่างไรให้ถูกจุดประสงค์ ได้ตัวอย่างมาแล้วเกี่ยวข้องกับรูปร่างของสารานุกรม แต่รู้สึกว่ายังอีกไกลกว่าจะสำเร็จ แม้จะวางโครงการไว้มีระยะเวลา แต่รู้สึกว่าจะอีกนานกว่าจะทำสำเร็จเรียบร้อย เพราะว่าผู้ที่เขียนก็อาจยังไม่เข้าใจจุดประสงค์แท้ หรือยังไม่สามารถที่จะเขียนตามจุดประสงค์ได้ ถ้าเราหาเงินมาเร็ว ๆ ขอพิมพ์เร็ว ๆ ก็อาจทำให้ยุ่ง ไม่ได้ตาม

---

[๒] พลโท พระยาศัลวิธานนิเทศ

จุดประสงค์ เพราะว่าจะเร่งรัดทำ ถ้าเร่งรัดทำภายในปีกว่า ๆ ก็คงทำเสร็จทั้งรวบรวมข้อความทั้งรวบรวมรูปภาพทั้งหมด จะให้พิมพ์ภายในปีก็อาจได้ แต่ว่าจะดีหรือไม่ดีก็ไม่ทราบตัวอย่างที่ได้มาก็มี เช่น ในด้านวิทยาศาสตร์ว่าด้วยเรื่องดวงอาทิตย์ เขาเขียนไว้ตอนต้นไม่ถูกจุดประสงค์ โดยใช้คำที่ยากเกินไป จุดประสงค์คือ แต่ละอย่าง แต่ละข้อต้องแบ่งเป็น ๓ ส่วน ส่วนแรกเป็นคล้าย ๆ พาดหัวเช่นพาดหัวหนังสือพิมพ์ แต่ว่าพาดหัวนี้ ไม่ใช่สำหรับให้ประชาชน สำหรับเด็กอายุเริ่มอ่านออกก็สอนให้สนใจได้ คือเป็นพาดหัวที่ใช้คำง่ายที่สุดแล้วก็เขียนตัวโต ๆ สำหรับเด็กอายุ ๘ ถึง ๑๐ ขวบ อ่านรู้เรื่อง เป็นเพียงไม่กี่บรรทัด ส่วนที่สองก็เป็นสำหรับเด็กอายุ ๑๒ - ๑๓ ที่กำลังสนใจในวิทยาการ แล้วก็ขั้นที่ ๓ ซึ่งจะละเอียดกว่า ก็อาจเป็นสำหรับเด็กอายุ ๑๔ - ๑๕ - ๑๖ ซึ่งก็นับว่ามีความรู้มากพอใช้ จนกระทั่งสำหรับแม้จะไม่ใช่ผู้ใหญ่ที่ไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชานั้นจะมาดูคล้าย ๆ เป็นหนังสือที่จะมาอ่านหาความรู้ ก็พอสำหรับใช้ สำหรับคุยกันได้ ก็เป็น ๓ ช่วง ทีนี้ในตัวอย่าง อย่างดวงอาทิตย์ อันแรกก็สำหรับเด็กที่ยังไม่รู้เรื่อง เขาเขียนเอาไว้ว่า ดวงอาทิตย์เป็นก้อนสสารใหญ่ คำว่าสสารใหญ่ ก็เป็นคำเรียกว่าเทคนิคแล้ว สำหรับเด็กอายุ ๘ ขวบ ก็เข้าใจไม่ได้ อันนี้ก็เป็นปัญหาอย่างหนึ่ง แต่จะให้เขียนอย่างไรก็ยังไม่ทราบ พวกเราต้องช่วยกันคิด ช่วยกันที่จะนำความคิดของเด็กอายุ ๘ ขวบ มาใส่ในตัวเอง แต่ละคนก็เคยเป็นเด็กมาแล้ว ถ้าจำไม่ได้อย่างน้อยก็คิดว่า ถ้าเป็นลูกของตัวอายุ ๘ ขวบหรือ ๑๐ ขวบ จะเข้าใจแค่ไหน แล้วเราก็ใส่เนื้อหาที่พอเหมาะ ให้เขาสนใจ นี่สำหรับในด้านวิทยาศาสตร์ ในด้านสังคมก็มีข้อหนึ่ง เรื่องบ้านไทย คราวนี้ที่เสียหายที่บกพร่องก็อยู่ที่เขียนคล้าย ๆ เป็นการเมืองไป ไม่เขียนอย่างอธิบาย เขียนเป็นการวิจารณ์มากเกินไป เป็นวิจารณ์ทางสังคม หรือวิจารณ์ทางการเมืองไป คือว่าบอกว่าบ้านไทยลักษณะเป็นอย่างไร แต่ว่าไปย้ำถึงว่าไม่สะดวก การสร้างแบบสมัยใหม่แข็งแรงกว่า ไม่เหมือนเรื่องก่อนนี้ ออกจะการเมืองเพราะว่าคล้าย ๆ ว่า พัฒนาประเทศนี่น่ะเราต้องพัฒนาบ้านไทยให้ดีขึ้น ซึ่งอ่านแล้วก็รำคาญ คล้าย ๆ บอกว่าเรื่องของการสร้างบ้านไทยแบบตามประเพณีนั้นล้าสมัยใช้ไม่ได้ ต้องสร้างตึก ดูจะกลายเป็นการทำลายวัฒนธรรมไทยในเด็ก บ้านไทยแบบโบราณ แบบสร้างด้วยไม้แล้วมีสลักไม่มีตะปูอะไรพวกนี้ ก็เป็นเทคนิคอย่างหนึ่ง แต่อาจไม่เหมาะเหมือนแบบสมัยนี้ เพราะว่าบ้านในเมืองถ้าสร้างอย่างนั้นจะกินที่มากเกินไป จะใส่แอร์คอนดิชั่นก็ไม่ได้ หรือจะหาไม้ที่ได้ขนาดยาก แต่ว่าอย่างไรก็ตาม บ้านไทยนี่ก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับว่าจะสะดวกหรือไม่สะดวกเหมือนสมัยอย่างพัฒนา จะมาวิจารณาอย่างนั้นก็เสีย ทำให้เห็นคล้าย ๆ

ว่าบรรพบุรุษของเราสร้างบ้านไม่ถูก ไม่เหมาะ ไม่เห็นแก่สภาพของความเจริญ ทำให้เด็กเข้าใจผิด ก็ความจริงบ้านไทยนี่เป็นแบบของสถาปัตยกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งก็ยังมีความจำเป็นสำหรับบางสภาพ แล้วก็มีความสะดวกเท่ากันกับบ้านสมัยใหม่ ถ้าจะมาบอกว่าบ้านเดี๋ยวนี้ต้องสร้างด้วยอิฐด้วยคอนกรีต ด้วยซีเมนต์ อะไร ๆ เพราะมันดีกว่า เพราะมันเหมาะกว่าก็ยังไม่ได้ ในข้อที่อาจยิ่งแย่กว่านี้คือเรื่องกฎหมาย เรื่องรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกี่ยวในทางการเมืองมากขึ้น หรือประวัติศาสตร์เหล่านี้ใครก็ตามแม้จะไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ เขาจะช่วยได้ เพราะว่าทุกคนเคยเป็นเด็ก เคยมีความต้องการที่จะรู้ เดี๋ยวนี้ก็เป็นผู้ใหญ่แล้ว ก็ยังต้องการที่จะรู้แต่ต้องการรู้ความรู้ที่เป็น Graph ยิ่งเดี๋ยวนี้เป็นผู้ใหญ่ก็เข้าใจว่าทำไมเราต้องการความรู้ที่เป็น Graph เพราะถ้าเราได้ความรู้ที่ไม่เป็น Graph ก็เป็นการดูถูกเรา ดูถูกสมองของมนุษย์ว่าพิจารณาไม่เป็น ถ้าเรามีตำราหรือสารานุกรมอะไร สารานุกรมไม่มีหน้าที่อะไรที่จะไปทำนอกหน้าที่ที่จะแสดงถึงข้อเท็จจริงที่เป็นหลักวิชา ไม่ใช่หน้าที่ที่จะแสดงความคิดความเห็นกันทางการเมือง แต่ว่าเชื่อว่าหรือเกรงว่า สารานุกรมนี้จะเต็มไปด้วยลัทธิอย่างสารานุกรมอันเก่า มีอันหนึ่งที่เจ้าคุณศัลวิธานเอามาเกี่ยวข้องกับกฎหมาย แล้วก็บอกว่าฉีกทิ้งเสียดีกว่า เขียนไว้สำหรับเด็กเรื่องกฎหมาย ศาลยุติธรรม ขึ้นต้นบอกว่า ผู้ที่กระทำผิดถือว่าไม่ผิดจนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าผิด ก็เป็นหลักในศาลยุติธรรม ก็ถูกต้อง แต่ว่าเขียนไว้สำหรับเด็กอย่างนี้แล้วมันทำให้เสื่อม ทำให้เสียหมดเลย หมายความว่า เด็กทุกคนอ่านแล้วว่าจะต้องอ้างกฎหมายทั้งนั้น พ่อแม่จับได้ว่าขโมยของหรือทำอะไรผิด ก็จะบอกว่าต้องพิสูจน์ก่อน เดี๋ยวนี้บริสุทธิ์ เอ้อ เล่นแบบกฎหมายอย่างนี้ ลงท้ายก็ปกครองไม่ถูก ถ้าเป็นคนที่เรียกว่าโบราณ เห็น ๆ รู้ ๆ ว่าทำผิดแล้วก็ตีเสียก่อน ตีมันเสียก่อน อย่างเพิ่งขึ้นศาล ตีมัน บางทีตีฟรีก็มีเหมือนกัน แต่ก็ตีมันเสียก่อน ให้รู้ว่าพ่อแม่นี่ก็ตีได้ แล้วก็ถ้าเป็นพ่อแม่ที่ยุติธรรม เมื่อตีฟรีแล้ว ถ้าทราบแน่ว่าไม่ใช่ความผิดของเขาก็อาจให้ขนมหรืออะไรให้ทำขวัญไป ผลสุดท้ายเด็กนั้นก็ไม่เสีย แต่ว่าถ้าเขียนชัดเจนบอกว่า ผู้ที่กระทำผิด ถ้ายังพิสูจน์ไม่ได้ว่ากระทำผิดเป็นคนบริสุทธิ์ ฉันบอกได้ว่าเสี่ยง จะทำให้ยุ่ง บ้านเมืองเราปั่นป่วนอยู่แล้วจะยุ่งใหญ่

สารานุกรมนี่ หน้าที่ของไลออนส์ไม่ใช่หน้าที่จะหาเงิน มีหน้าที่ที่อาจต้องขอดูปรูฟนิดหน่อย หรือขอดูที่เขาร่าง ๆ ไว้ แล้วก็อาจมีข้อสังเกตบ้าง อันนี้จะมีประโยชน์ เรื่องเงินหาได้ และที่จริงก็ต้องใช้เงินจำนวนมากสำหรับพิมพ์ เพราะว่าจะต้องพิมพ์ให้ดี ให้ประณีต ให้น่าดู แล้วก็การจำหน่าย ก็อย่าไปจำหน่ายในราคาแพง เอากำไรก็ไม่

ได้ เพราะว่าบางอย่างต้องส่งเสริมให้แพร่หลายออกไป เราจึงต้องแจกไปตามโรงเรียน ตามสถาบันต่าง ๆ ที่แบ่งแยกประเภทของเด็กที่สามารถที่จะเรียนสารานุกรม ก็ถ้าจำหน่ายในราคาแพงเกินไปจะไม่แพร่หลายตามที่เราต้องการตามจุดประสงค์ทีเราจะต้องการให้เด็กสามารถที่จะเห็นความรู้ต่าง ๆ อยู่ในเล่มเดียวหรือในชุดเดียวกัน เรื่องจุดประสงค์ขั้นสำคัญที่สุดของสารานุกรมนี้ ก็ไม่ใช่จุดประสงค์ที่จะให้ความรู้แก่เด็ก โดยเฉพาะให้ไปพูดเก๋ ๆ ว่า เราเสียสละเพื่อที่จะให้บ้านเมือง ให้เยาวชนของเรามีความรู้ สามารถที่จะสร้างบ้านเมือง ไม่ใช่อย่างนั้น จุดประสงค์สำคัญที่สุดคือ ให้เด็กเข้าใจ และผู้ใหญ่เข้าใจว่า หลักวิชาทุกสาขานั้นร่วมกัน อันนี้ก็เป็นหลักที่จะสร้างความสามัคคีและสร้างพลังแก่ประเทศชาติ สร้างพลังแก่มวลมนุษย์ ก็คือว่าให้ทุกคนทราบว่า คนนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญอีกสาขาหนึ่งเหมือนกัน ในสารานุกรมจะเห็นว่า หลักวิชาเช่นว่าเศรษฐกิจกับวิทยาศาสตร์นี่ เป็นวิชาที่ใหม่หรือว่าอะไร แต่ว่ามันรวมกันอย่างใกล้ชิดที่สุด เพราะสถิติเพราะอะไรพวกนี้ ก็จะต้องใช้วิทยาศาสตร์ ใช้คำนวณใช้คอมพิวเตอร์ ต้องใช้ประกอบกัน เพราะฉะนั้นก็ทำมากเหมือนกัน ต้องใช้ในด้านประวัติศาสตร์ จะต้องใช้ในด้านภาษาศาสตร์ ใช้ในด้านภูมิศาสตร์ ทุกสิ่งทุกอย่างมันรวมกันหมดในเรื่องนี้ สารานุกรมนี้จุดประสงค์อันแรกอันสำคัญที่สุดก็คือให้ผู้ที่ใช้สารานุกรมนี้ให้เกิดความรู้สึกว่า โลกนี้มันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โลกหมายถึงโลกความรู้ โลกกลม โลกของวิทยาศาสตร์ และโลกของวิชาต่าง ๆ อันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน แล้วก็ในเวลาเดียวกันก็ทำให้เห็นว่าในชาติบ้านเมืองหรือในเมืองอื่น ๆ ก็ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าได้ความคิดอันนี้อย่างหนึ่ง ก็จะเกิดความรู้สึกว่า ชีวิตของตนจะต้องอยู่ในส่วนรวม และจะต้องพยายามปฏิบัติเพื่อส่วนรวม ศิลปะ ดนตรีก็จะต้องรวมกับวิทยาศาสตร์ ซึ่งคนทั่ว ๆ ไปไม่เข้าใจ แต่ว่าถ้าอ่านสารานุกรมแล้วก็จะเข้าใจ ก็เกิดความเชื่อถือ

เมื่อเด็ก ๆ มี Book of Knowledge ซึ่งเป็นชุด ๒๐ เล่ม จำได้ว่าเป็นรุ่นเก่าทีเดียวเวลานั้นอ่านภาษาอังกฤษก็ไม่รู้เรื่อง ต้องดูภาพแล้วก็ขอให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง มีทั้งของสำหรับเด็กอ่าน มีทั้งสิ่งที่ง่าย ทั้งสิ่งที่ยาก และมีรูปภาพประกอบ ทำให้เกิดความคิด ได้ความคิดว่าวิชาต่าง ๆ มันรวมกัน ไม่ว่าวิชาในด้านวิทยาศาสตร์หรือไม่ใช่วิทยาศาสตร์ หรือในด้านอักษรศาสตร์ หรือประวัติศาสตร์ มันโยงกันหมด และต้องใช้ทั้งนั้น จะเรียนอะไร ทางไหน จะสนใจทางไหนความรู้นี่ต้องรวมกันหมด และยิ่งขวนขวายยิ่งมากขึ้น ถ้าสารานุกรมถึงจุดประสงค์อันนั้นก็เป็นอันว่าสำเร็จ แต่ว่ายากหน่อย จึงมาบอกแก่ผู้ที่สนใจให้สารานุกรมนี้สำเร็จช่วยให้ แม้จะไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่หรือ

ผู้ที่จะจัดสารานุกรมนี้โดยตรง ถ้าเป็นผู้ที่สนใจก็อาจช่วยทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้ หรือใกล้เคียงได้ เพราะความสนใจของผู้ที่มีความรู้ ของผู้ที่มีกำลังที่จะพิจารณาสารานุกรม ก็มาเกี่ยวโยงกับเรื่องพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ที่คิดมานานเหมือนกัน ยิ่งได้ไปเห็นที่อังกฤษ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ของอังกฤษที่ลอนดอนก็ยิ่งรู้สึกว่าดี จะทำให้ประชาชนทั่วไปกับเด็ก ๆ ได้มีที่ไปเที่ยว ไปดู แล้วก็เกิดความรู้ แต่ว่าเป็นโครงการที่จะยาก ที่ใหญ่โตและที่จะต้องใช้เวลาใช้ทรัพย์มาก แต่ถ้าไม่เริ่มสักแห่งหนึ่ง ก็จะไม่ได้เริ่มเลย ไม่ได้ทำ โดยมากแต่ละองค์การแต่ละหน่วยราชการก็พยายามทำพิพิธภัณฑ์ของตนเหมือนกัน แต่ว่าไม่มีการเชื่อมโยงกัน ก็ได้เริ่มจะพิจารณาจะทำให้ทัน แต่ว่าก็ไม่มีกำลังพอที่จะทำเพราะต้องหาสถานที่ อย่างสถานที่ก็ต้องใหญ่ ต้องหาเจ้าหน้าที่ที่สนใจ ที่เสียสละมาทำ แล้วก็ต้องหาสิ่งของที่จะมาแสดง แนวทางเริ่มแรกก็รู้สึกว่าอยากจะทำให้พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์นี้เป็นพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ที่ส่วนหนึ่งเป็นวิทยาศาสตร์สากลทั่ว ๆ ไป แล้วก็อีกส่วนหนึ่งเป็นวิทยาศาสตร์หรือประวัติศาสตร์ของวิทยาศาสตร์ในเมืองไทย ยกตัวอย่างเช่นเรื่อง “ล้อเลื่อน” ตามประวัติศาสตร์สากลล้อเลื่อนมีตั้งแต่โบราณ ใช้อะไรเป็นพาหนะมาบ้างตลอดจนถึงปัจจุบัน ในเมืองไทยโดยเฉพาะ ก็อาจเอาสิ่งของที่เราเคยใช้ในเมืองไทย ได้พบที่ไหน ๆ หรือกำลังใช้อยู่มาแสดง รถลาก รถเจ๊ก รถสามล้อซึ่งเดี๋ยวนี้ก็จะหายไปหมด รถรางก็ไม่ได้ใช้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะเคยเป็นประวัติมาว่าเคยใช้อย่างไร เปลี่ยนแปลงมาอย่างไร ซึ่งเดี๋ยวนี้ถ้าถามเด็ก ๆ ว่ารถเจ๊กเป็นอย่างไรก็ไม่รู้ ไม่ต้องเด็กเท่าไร หนุ่ม ๆ ก็ได้ รถรางก็เหมือนกัน อีกหน่อยก็ไม่เข้าใจว่าทำไมจึงไม่มีรถราง มีแต่รถไฟอยู่ในกรุง ก็สิ่งเหล่านี้จะได้เป็นความรู้เพิ่มพูนมาเรื่อย ๆ สิ่งไรที่จะหาได้เป็นสิ่งจริงก็ควรจะมี สิ่งใดหาไม่ได้เป็นสิ่งจริง ก็อาจทำเป็นหุ่นจำลอง หรือจะทำเป็นรูปภาพก็ยังดี นี่เป็นโครงการที่น่าทำ แต่ต้องใหญ่โตมาก ในด้านวิทยาการอื่น ๆ ก็มีอีกเหมือนกันที่จะทำ ในเมืองไทย ถ้าทำพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ได้สำเร็จ จะทำให้เรามีเกียรติมากทีเดียว เพราะว่าได้เห็นว่าเมืองไทยนี่น่ะไม่ได้ป่าเถื่อน ได้ทำอะไร ๆ มาตั้งแต่สมัยโบราณ มีการขวนขวายที่จะก้าวหน้ามาแต่โบราณกาล ตั้งแต่สมัย ๑๐๐๐ ปีมาแล้ว เราก็ขวนขวายมาเรื่อย ด้วยตนเองบ้าง ด้วยเอาวิชาต่างประเทศมาประกอบด้วยบ้าง อันนี้จะเป็นทางหนึ่งที่จะส่งเสริมให้คนยิ่งรักชาติมากขึ้น เพราะมีความภูมิใจว่า ในประเทศไทยไม่ใช่ว่าเราเหมือนสมัยนี้ ที่แบมือรับความช่วยเหลือ เราเคยช่วยเหลือเราเคยทำมาโบราณกาลแล้ว เราไม่ได้ต้องรับความช่วยเหลือมาแต่ก่อนนี้เราทำอะไร ๆ ได้ เดี๋ยวนี้ทำไมจึงทำไม่ได้ ได้แต่รับ รับ รับ เขาให้ก็รับคล้าย ๆ มัน

หมดเกียรติ เราเป็นทาสเขาสมัยนี้ แม้แต่อย่างเครื่องบิน แต่ก่อนนี้ ครั้งที่เราสร้างเครื่องบินเองที่ดอนเมือง ยังจำได้เมื่อเด็ก ๆ ไปดู ยังเคยเห็นเขาทำเครื่องบินที่ดอนเมือง แล้วก็ยังติดอยู่ในสมองว่าสร้างเครื่องบินนี่ทำอย่างไร ยังแปลกใจที่เครื่องบินนี่ทำโครงแล้วก็เอาผ้าหุ้มมันติดอยู่ตลอดมา จนกระทั่งต่อมาเมื่อโตขึ้นได้สร้างเครื่องร่อน เครื่องร่อนที่สร้างกันเองด้วยไม้ แล้วก็เอากระดาษปะเข้าไปอย่างที่เราเคยเห็นติด จนกระทั่งมาตอนหลังนี้ จะทำอะไรก็ใช้หลักที่ได้เคยเห็นมาแล้ว เกี่ยวข้องกันต่าง ๆ เมื่อเห็นอะไรเมื่อเด็ก ทั้งเรียนในโรงเรียน หรือเห็นในพิพิธภัณฑ์ จะทำให้เกิดความคิด อย่างเช่นในด้านชลประทาน หรือในด้านป่าไม้นี่ ก็อาจมีบางคนเข้าใจว่าทำไมจึงสนใจ และบางคนไม่เข้าใจว่าทำไมฉันเองทำไมสนใจเรื่องชลประทานหรือเรื่องป่าไม้ จำได้ว่าเมื่ออายุ ๑๐ ขวบ ที่โรงเรียนมีครูคนหนึ่งซึ่งเดี๋ยวนี้ตายไปแล้ว สอนเรื่องวิทยาศาสตร์ เรื่องการอนุรักษ์ดิน แล้วให้เขียนว่าภูเขาต้องมีป่าไม้อย่างนั้น เม็ดฝนลงมาแล้วจะชะดินลงมาเร็วทำให้ไหลตามน้ำไป ไปทำให้เสียหาย ดินหมดจากภูเขา เพราะไหลตามสายน้ำไป ก็เป็นหลักของป่าไม้เรื่องการอนุรักษ์ดิน และเป็นหลักของชลประทานที่ว่า ถ้าเราไม่รักษาป่าไม้ข้างบน จะทำให้เดือดร้อนตลอด ตั้งแต่ดินบนภูเขาจะหมดไปกระทั่งการที่จะมีตะกอนลงมาในเขื่อน มีตะกอนลงมาในแม่น้ำ ทำให้เกิดน้ำท่วม นี่น่ะ เรียนตั้งแต่อายุ ๑๐ ขวบ ก็เลยพิสูจน์ได้ว่า สิ่งที่เรียนด้วยวิธีการที่แสดงให้เห็นทำให้ติดอยู่ เชื่อว่าถ้าเรามีการแสดงให้เห็นทีเดียวในพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ถึงกลไกของการที่มีตะกอนลงมาในเขื่อนหรือลงมาในแม่น้ำ ว่าจะทำให้เกิดน้ำท่วม ให้เห็นเป็นแบบหุ่นจำลองเป็นลำดับลงมา ซึ่งก็ทำได้ไม่ยากนัก จะทำให้เห็นชัดทีเดียว จะเป็นประโยชน์และติดหัวของเด็ก และต่อไปเด็กคนนั้นอาจสนใจเป็นช่างชลประทานหรือช่างไฟฟ้าหรือช่างเกี่ยวกับเรื่องของใหญ่ ๆ โต ๆ ก็ได้ จะทำให้เข้าใจในวิทยาการ เขาอาจไม่ได้เรียนในทางนั้น แต่อย่างน้อยก็ต้องรู้

แบบจำลองของสิ่งต่าง ๆ เป็นประโยชน์มากตั้งแต่เด็กต่อไปจนเป็นผู้ใหญ่ จึงได้ว่าโครงการพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ไม่ใช่เรื่องที่จะทำ “เก๋” เอารถโบราณหรือเอาอะไรมาแสดงให้เห็นว่าโก้มาก ที่เรามีรถอะไร ๆ มาอยู่ในพิพิธภัณฑ์โบราณ แต่ว่ามันก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นความสำคัญที่สุดของพิพิธภัณฑ์ คือที่จะทำให้เด็กดูแล้วเกิดความคิดและเข้าใจได้ง่ายอย่างที่ ถ้าจะอวดก็อวดได้นะ ที่ไปที่หัวหินคราวนี้ ไปดูที่ประจวบ เขาตั้งนิคมขึ้นมาให้ประชาชนเข้าไปอยู่ในที่ แล้วก็เรื่องน้ำ เรื่องดิน เรื่องอื่น ๆ เขาเอาใจใส่เอง แต่ถ้าพวกเจ้าหน้าที่ได้ทราบตั้งแต่เด็กว่า คนเรา

ต้องมีปัจจัยอะไรสำหรับให้อยู่ได้ เขาก็จะเกิดความริเริ่มขึ้น แม้จะไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชานั้น ก็จะทำให้เกิดความคิดขึ้นมาว่า อะไรจะทำให้ประชาชนที่ไม่มีอะไร เกิดมีอะไรได้ จึงอยากที่จะให้ตั้งพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ในจุดประสงค์ที่จะให้เกิดความสนใจแก่เด็ก เป็นจุดสนใจในชีวิตของมนุษย์ จะเป็นพิพิธภัณฑ์ในด้านปลุกใจให้เด็กรู้ว่าชีวิตของมนุษย์นี่ต้องฟันฝ่าอุปสรรคอะไรบ้าง แล้วใช้เทคนิคใดมาฟันฝ่าอุปสรรค จุดประสงค์ของพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ก็มีเพียงเท่านี้ ไม่ใช่ที่จะมาแข่งกัน อวดกันว่ามีของโบราณหรือของที่หายากมาประกวดประขันกันหรือมาชิงดีกันบริจาคเงินสงเคราะห์ แต่ว่าตัวการเรื่องการที่ให้มาประชันรถโบราณหรืออะไรก็ตาม อันนี้คนบริจาคมา ก็เขียนเอาไว้เป็นกำลังใจ แต่ว่าจุดสำคัญก็คือ ให้เด็กและผู้ใหญ่สามารถที่จะเข้าใจในเทคนิคที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ก็ต้องแบ่งเป็นส่วน ๆ ในด้านเทคนิคคล้าย ๆ สารานุกรม แต่สารานุกรมนี่ทั่วทุกอย่าง ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ทั้งในด้านวิชาสังคมศาสตร์และทั้งในด้านศิลปะ แต่ส่วนพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์นี้ จะไปในด้านเทคนิคและในด้านพัฒนาเป็นพิพิธภัณฑ์พัฒนา ก็คือว่า ถ้าสมาคมไลออนส์สนใจที่จะเป็นตัวตั้งตัวตีทำขึ้น ก็ขอให้ทำในด้านพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์นี้ และก็เชื่อว่าจะเป็นโครงการอย่างหนึ่งที่จะเกิดประโยชน์มาก แล้วก็จะสามารถทำได้เพราะว่าเป็นผู้ที่เป็นสมาชิกไลออนส์ก็ออกจะเป็นคนที่มีความรู้กว้างขวางทุกอาชีพไม่ใช่เฉพาะแต่ทางราชการ ทางด้านเป็นประชาชน เป็นเอกชนด้วย ก็จะได้ร่วมแรงกัน รู้สึกว่าจะเป็นโครงการอย่างหนึ่งที่เป็นระยะยาว แต่ว่าถ้าวางให้ดีแล้วทำโครงการให้ได้ ก็เชื่อว่าจะสำเร็จเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้มากมาย อันนี้เราก็ต้องช่วยกันหาปัจจัยคือสถานที่และก็สิ่งที่จะนำมาแสดงนี้ ควานหาตามกระทรวงทบวงกรมได้มาก ถ้าเราทำที่ไว้แล้วก็มีเจ้าหน้าที่เรียบร้อยก็อาจอาศัยการโดยเสด็จพระราชกุศลก็ได้ กระทรวงพัฒนามีมาก กองทัพต่าง ๆ ก็มีมาก โดยเสด็จพระราชกุศลแล้วก็ให้ไปพิพิธภัณฑ์ แต่ถ้ามารับแล้วให้ไป พิพิธภัณฑ์ต้องรักษาไว้ สำคัญที่สุดก็ต้องตั้งกลไกของการแสดงให้ดูได้ตลอดอันนี้ต้องทำ ก็ยังดีเราเป็นบุรุษไปรษณีย์ ซึ่งเขาทำมาแล้ว ชำนาญแล้ว ก็ทำวางโครงการให้ดี ๆ แต่เชื่อว่าไม่จำเป็นแม้จะในทางความรู้ร้อยแปด คิดอะไรออกก็เอามาทำเป็นโครงการ เป็นแนว เป็นแถวเลย ทั้งตามประวัติศาสตร์ทั้งตามกรรมวิธีของวิชานั้นที่น่าสนใจ ได้หลายแนวทีเดียวมากมาย หรือคิดอะไรได้ในด้านอื่น เมื่อวันก่อนนี้ไปปากน้ำ ไปเห็นเรือขุดสันดอน เห็นว่าอาจทำ model ของแม่น้ำให้เห็นว่า ทำไมมันเกิดสันดอนขึ้น แล้วทำไมจะต้องขุดสันดอน และถ้าขุดสันดอนมันจะเป็นผลอะไรบ้าง น้ำเค็มขึ้นทำไมไม่สูบ ถ้าน้ำฝนลงมามากมาน้อยละก็จะทำ

ให้น้ำหนุนขึ้นมามากน้อย ถ้าหากไปทำเขื่อนชัยนาทจะทำให้เป็นอย่างไร แล้วก็จะได้ทราบว่าเขื่อนชัยนาทนี่น่ะเป็นคุณหรือเป็นโทษ ถ้าปล่อยน้ำ ถ้ามีเขื่อนชัยนาท ถ้าไม่มีเขื่อนชัยนาท น้ำจะท่วมหรือไม่ท่วม ถ้าฝนตกอย่างไรที่ไหน อย่างไร จำนวนเท่าไร ๆ นี่โยงกันไปยืดยาว ก็อย่างฝนเทียมของเทพฤทธิ์[๑] ที่ทำเมื่อเร็ว ๆ นี้ที่แถวจังหวัดประจวบและกุยบุรี ก็เป็นวิชาที่จะแสดงให้เห็นไม่ยากนัก ส่วนไหนที่ทำด้วย Landplane ได้ก็ทำ อย่างเช่นฝนเทียมก็ทำเครื่องทำขึ้นมาว่า ทำไมถึงเกิดฝนเทียมขึ้นมาได้เพราะอะไร

จึงขอฝาก แม้จะเป็นผู้ที่ไม่ใช่นักวิทยาศาสตร์หรือวิชาการ ให้นำความคิดนี้ไปพิจารณาดูเอา ติดต่อกับผู้ที่จะสามารถแล้วช่วยกันทำ ก็อย่างเจ้าคุณศัลวิธานหรือทางสมาคมวิทยาศาสตร์นี่ก็รู้สึกว่าสนใจมาก แต่เจ้าคุณมีงานมากเหลือเกิน จะต้องให้คนอื่นแบ่งเบาภาระ

พิพิธภัณฑ์ที่น่าสนใจก็มีอยู่ที่ลอนดอนแห่งหนึ่ง อยู่ที่เยอรมันแห่งหนึ่ง และอยู่ที่ปารีสแห่งหนึ่ง แล้วก็ที่ได้ไปที่เดนมาร์กนั้น ก็น่าสนใจที่เขาเริ่มแต่เด็กเล็ก อาจไม่น่าสนใจเท่ากับที่เยอรมันเพราะว่าของเขาใหญ่ แต่ว่าเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเรา ส่วนที่อังกฤษเขาใหญ่มาก แต่ว่าเท่าที่สังเกตรู้สึกเก่า เขาทำมานานนักหนาแล้ว เขาไม่สามารถที่จะพัฒนามากก็เลยดูเก่า ๆ แม้แต่ประเทศอย่างอังกฤษเขาก็มีความลำบากในการทำ แต่ว่าเชื่อว่า ถ้าเราทำด้วยความตั้งใจ แล้วเกิดใช้ความคิดขึ้นมา อาจทำได้ดีเหมือนกัน และไม่ต้องใช้กำลังทรัพย์มากเพราะช่วยกันทำแบบกันเอง อันนี้ก็ควรจะทำได้ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาแก่เด็กมาก ใครมีอะไรใหม่ก็ใส่เข้าไปในโครงการ แล้วก็จัดสถานที่ในพิพิธภัณฑ์แสดงให้เห็น แต่ต้องทำให้สำเร็จ ไม่ใช่ทำไม่ได้ ความจริงที่งานกาชาดหรืองานแสดงอะไรต่าง ๆ กระทรวงพัฒนา กระทรวงเกษตร และกระทรวงอื่น ๆ ก็มีการแสดงมากมาย ที่ได้แสดงมาแล้วแต่ละรอบ ๆ ก็อาจนำเอาสิ่งที่แสดงมาแล้วมาแสดงในพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ได้ แบบจำลองของเขื่อน ของเครื่องบิน ก็เอามาแสดงได้ อาจแสดงให้เห็นการทำงานก็ได้ ซึ่งแม้จะเป็นสิ่งที่เป็นความรู้ปรกติธรรมดาก็จะน่าสนใจ อย่างเขื่อนสร้างเขื่อนสำหรับพลังงานไฟฟ้า ทำไมน้ำจึงมาเป็นไฟฟ้าได้ คนที่รู้ก็รู้แล้ว ก็ไม่ต้องอธิบาย แต่คนที่ไม่รู้ ก็อาจมา

---

(๑) หม่อมราชวงศ์เทพฤทธิ์ เทวกุล

แสดงให้ดูให้รู้ว่า ทำไมเมื่อหมุนแล้วจึงเกิดไฟฟ้าขึ้น เขาทำอย่างไร อย่างที่เคยทำที่ตรงนี้ ทำภูเขาเทียมแล้วก็ทำเขื่อน ทำเขื่อนแล้วก็ทำสูบน้ำสูบขึ้นไปสำหรับทำเป็นลำธารขึ้นมา ก็เกิดความคิดเฉียบแหลมสูบน้ำขึ้นมา แล้วก็ทำเป็นคลองส่งน้ำ แล้วก็ทำเครื่องไฟฟ้าเล็ก ๆ ก็เกิดไฟฟ้าขึ้นมาได้ ไม่ต้องทำให้ใหญ่แต่ให้เห็นชัด จากอันนี้ก็ทำให้เห็นว่ากลไกเป็นอย่างไร คนทั่ว ๆ ไปก็จะเข้าใจว่าทำไมชลประทาน การไฟฟ้าต้องทะเลาะกัน ก็จะเข้าใจดีขึ้นว่าทำไมกระทรวงพัฒนากระทรวงเดียวกันจึงทะเลาะกัน สร้างเขื่อน แล้วเขื่อนอันเดียวกัน ทำไมการไฟฟ้าก็จะต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วการชลประทานก็บอกว่าจะต้องปันแบ่ง พิพิธภัณฑ์นี้ จะเรียกพิพิธภัณฑ์การแสดงจะเห็นได้เขียนเอาไว้เลยว่าชลประทานเขาต้องการน้ำระยะนั้น ๆ สำหรับหนุนเข้าไปในนา สำหรับช่วยในการเพาะปลูกอย่างไร การไฟฟ้าต้องการไฟฟ้าอย่างไร เวลานั้นต้องการจำนวนน้ำเท่าไร ประชาชนไปดูแล้วก็เข้าใจ เป็นคำตอบอยู่แล้ว ทำไมถึงทะเลาะกัน ก็เห็นใจกันทั้งสองฝ่าย นี่จึงเกิดความคิด เอาตัวเลขอะไร ๆ มาใส่ได้ว่า สร้างเขื่อนนั้นเขื่อนนี้ ปีนั้นน้ำเท่านั้น ๆ ให้ทันสมัย อย่างปีนั้นน้ำแล้ง แล้วก็มีความเสียหายในการทำนาเพียงไหน มีน้ำท่วม มีอะไร ก็รู้ได้สะดวกว่า ปีนี้จะเป็นอย่างไร คนที่จะเข้าใจ แล้วก็ไฟฟ้านั่นจะต้องด้อยลงไปเพราะว่าชลประทานต้องการใช้น้ำ ใช้น้ำในขณะที่ทำไฟฟ้า ไฟฟ้าจะทำอย่างไร จะต้องตั้งโรงงานไอน้ำ ต้องใช้เชื้อเพลิงอะไร อย่างไร ก็ต่อเนื่องกันไปถึงการเพาะปลูกเรื่อย ๆ ไป คนที่เดินมาก็เห็น นี่น่ะจุดสำคัญ มันรวมลงจุด รวมว่าพลังไฟฟ้ากับชลประทานกับการเพาะปลูกมาอยู่ที่จุดนี้ และก็ผ่านไปเป็นไฟฟ้า ตรงนี้เป็นอันที่เป็นจุดสว่างจุดหนึ่งจะเข้าใจว่า ทำไมในการบริหารราชการจะต้องมีการทะเลาะระหว่างกระทรวงทบวงกรม และเมื่อทราบแล้วว่าจะต้องมีการทะเลาะระหว่างกระทรวงทบวงกรม ในการบริหารราชการเพื่อความเจริญของบ้านเมือง ก็จะเห็นชัด แล้วก็พยายามทำทางที่จะแข่งกันแทนที่จะใส่ไฟกัน เพราะเดี๋ยวนี้ก็เริ่มใส่ไฟกันแล้วว่าคนนี้ดี คนนี้เลวว่ากันไปว่ากันมาอยู่เรื่อย ๆ แต่ถ้าเราใช้สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าเขาทำเพื่อวิชาการ อย่างเมื่อหลังปีงบประมาณ การแพทย์ก็บ่นอยู่ว่างบประมาณการแพทย์มีไม่พอ เดี๋ยวนี้มูลนิธิรอคกี้เฟลเลอร์ไม่ช่วยแล้ว ช่วยแต่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไม่ช่วยทางการแพทย์บ้าง ก็ต้องเอานายแพทย์มาบอกว่า เอ้า เอาเงินกองโตมา เอางบประมาณมาสร้างโรงพยาบาลแห่งนี้ แต่ว่าทางเกษตรศาสตร์ไม่มีการผลิตอาหารเพียงพอ แล้วก็จะมีคนไข้ในโรงพยาบาลนี้เต็ม เราจะพอใจไหม คนไข้ที่อยู่ในโรงพยาบาลนี้จะเป็นโรคขาดอาหารทั้งนั้น จะดีรึ ก็ต้องส่งเสริมทางเกษตรศาสตร์ในด้านผลิตอาหาร ให้พอกับจำนวนประชาชนดี

พลเมืองดี เราสร้างโรงพยาบาลแล้วไม่มีคนไข้ มันก็จะเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งเป็นไปไม่ได้ บางคนก็บอกงบประมาณกลาโหมมากมาย นายแพทย์ก็บอกว่าถ้าเอาเงินมาสร้างโรงพยาบาล มาทำบริการทางการแพทย์ แทนที่จะไปซื้อปืน ซื้อเรือรบ หรือซื้อรถแทงก์ เรือบิน แต่ว่าถ้าเราไม่มีอาวุธ หรือไม่มีกองทัพป้องกันประเทศ ไม่กี่วันโรงพยาบาลที่เราสร้างอยู่ เราจะไม่ได้ใช้มันวอดหมดเพราะว่าไม่มีอะไรป้องกัน มันโยงกันหมด

ทั้งสารานุกรม ทั้งพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ จะช่วยให้ประชาชนตั้งแต่เด็กจนผู้ใหญ่เข้าใจว่า งานในทางเทคนิคแท้ ๆ นี่น่ะก็ต้องทะเลาะกัน ก็ต้องอะลุ้มอล่วยกัน นึกถึงประโยชน์ในทางถึงขั้นชาติบ้านเมืองของสารานุกรม และพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ไม่ใช่รวมกัน ไม่ใช่ทำเล่นสนุก มันเป็นประโยชน์ในการเพาะความรู้สึกของประชาชนต่อหน้าที่ของตัว ต่อประเทศ เพาะความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อบ้านเมือง แล้วก็ให้รู้จักว่า คนอื่นเขาก็มีปัญหาของเขา การทะเลาะก็จะได้ทะเลาะกันอย่างตามหลักวิชา ไม่เปะปะไปหมด แต่ว่าแน่ ก็ต้องกินเวลานานแล้วก็จะไปหวังว่าเป็นเรื่องของราชการที่จะทำ หรือเอกชนที่จะทำไม่ได้ เพราะว่าคล้ายกับไม่ใช่เรื่องของราชการเพราะฉะนั้นยินดีที่จะให้สมาคมไลออนส์ถือเป็นนโยบายและถือเป็นโครงการ เป็นหน้าที่ของตนที่จะสร้างโครงการจะกินเวลานาน พวกเราแก่เฒ่ากว่าจะเสร็จ อีกนานกว่าจะเสร็จ เราอาจไม่เห็นความสำเร็จด้วยซ้ำ แต่ว่าขอให้ได้วางหลักเอาไว้เพื่อที่จะให้บ้านเมืองต่อไป ฉันเองก็หวังว่าจะเห็นความสำเร็จ เพราะว่าคิดว่าคงต้องอายุ ๙๐ ตายอีก ๕๐ ปีก็คงจะสำเร็จแล้ว แล้วก็เวลานั้นก็เชื่อว่าบ้านเมือง การบริหารบ้านเมืองเราจะเรียบร้อยขึ้น ง่ายขึ้น และทุกคนจะมีความปรองดองกันมากขึ้นก็จะยินดีเพราะสิ่งที่เราวางไว้ ฉันจึงไม่เป็นห่วงถ้าเราทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ถึงอายุ ๙๐ ก็จะเห็นความสำเร็จ ก่อนอายุ ๙๐ ก็คงเดินไม่ไหวแล้ว และก็คงไม่ค่อยรู้เรื่อง แต่ว่าก็อย่างน้อยถ้าทำวางโครงการไว้เรียบร้อย ตอนนั้นอาจรู้เรื่องก็ได้ ถ้าจะยิ้มแฉ่งเลย เพราะว่าโครงการต่าง ๆ ที่เราวางไว้สำเร็จ อนุชนรุ่นหลัง ลูกหลานเราก็จะเห็น

นี่เป็นความคิดว่าเราจะเตรียมทางอะไร ไปในแนวไหน และก็เป็นการบ้านมากมายแล้ว ยินดีที่ไลออนส์ตั้งใจ แต่ก่อนนี้เรียกว่าไลออนส์ออฟฟิศ พวกออฟฟิศทำได้เหมือนกัน ทำได้ดี เราทำตามจุดประสงค์ของไลออนส์เซอร์วิสก็แล้วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙
ณ หอสมุดแห่งชาติ ท่าวาสุกรี

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาเปิดการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติอีกวาระหนึ่ง การที่มหาวิทยาลัยศิลปากรกับกรมศิลปากรพยายามส่งเสริมงานศิลปะและสนับสนุนศิลปินด้วย การจัดการแสดงศิลปกรรมเป็นประจำตลอดมานั้นเป็นการชอบด้วยเหตุผลอย่างยิ่ง ควรที่จะได้รับความนิยมและร่วมมือสนับสนุน

ศิลปกรรม ออกจะมีความหมายกว้างมาก ยากที่คนทั่วไปจะเข้าใจให้แน่ชัดได้ว่า ศิลปกรรมนั้นได้แก่งานประเภทใดลักษณะใดบ้าง ข้าพเจ้าจึงใคร่ถือโอกาสฝากปัญหานี้ไว้กับผู้จัดการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติและศิลปินทุก ๆ คน ให้ช่วยกันคิดพิจารณา ให้เข้าใจความหมายที่แท้จริงของศิลปกรรม และหาวิธีการอันเหมาะสม อธิบายถ่ายทอดความเข้าใจของท่านสู่สาธารณชน จักได้ช่วยให้ประชาชนรวมทั้งศิลปินเอง รู้จักและเข้าใจลักษณะของงานที่จัดว่าเป็นศิลปกรรมอย่างถูกต้อง เมื่อคนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอันถูกต้องแล้ว ก็จะเกิดความสนใจศึกษาศิลปะ ต่อไปความนิยมยกย่องและการสนับสนุนงานศิลปะก็จะเกิดตามมาเอง

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ได้รับเกียรติและได้รับรางวัลในการแสดงศิลปกรรมครั้งนี้ทุกคน และขอเปิดการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๙ ณ บัดนี้ ขอให้การแสดงดำเนินลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จประโยชน์ตามความมุ่งประสงค์ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ คณะกรรมการจัดการแข่งขันฟุตบอล “ส.ส.มหากุศล”[๒]

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันศุกร์ ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๑๒

รายการกีฬา ส.ส.มหากุศล เป็นรายการที่มหัศจรรย์ตั้งแต่ต้นจนปลาย เมื่อกี้ที่ประธานสภารายงานผลของการแข่งขัน ทีแรกนึกว่าจะรายงานว่าใครชนะ แต่ปรากฏว่าเป็นรายงานเรื่องได้รับเงินมาสำหรับสมทบทุนเพื่อการกุศล ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าในเมืองไทยจัดรายการได้มหัศจรรย์อย่างนี้ นับว่าแปลกกว่าประเทศอื่น ๆ ทั้งหลาย เมื่อตอนแรกฟังว่าจะมีการแข่งขันกันระหว่างสมาชิกสภาในพรรคต่าง ๆ ก็แปลกใจอยู่ มานึกดูว่า ในเมืองไทยนี้การปกครองบ้านเมืองก็ทำมาคล้ายเป็นตำรามาตั้งแต่ต้น ไม่ได้ใช้ตำราต่างประเทศมากเท่าไรเลย ที่เมืองไทยเราอยู่มาได้จนทุกวันนี้ก็เพราะว่าใช้ตำราของเราเอง เรามีวิธีปกครองหลายวิธี ถ้าเรามองนานาประเทศ ซึ่งเขาค้นตำรามา ปัจจุบันนี้ก็มีการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งนั้น จะเป็นแบบไหนก็ต้องเป็นประชาธิปไตย มาถึงเมืองไทยจึงต้องว่าเป็นประชาธิปไตย เพราะถ้าขาดคำประชาธิปไตยก็จะไม่ทันสมัย แต่ว่าการที่เมืองไทยรักษาการปกครองแบบประชาธิปไตยไทยไว้ ก็รู้สึกว่าเป็นการดี เพราะว่าคำนี้ หมายถึงว่าเราปกครองด้วยเหตุผลมิใช่ปกครองด้วยการลอกแบบอย่างที่เข้าใจ หลายประเทศในโลกมีนิสัยใจคอของตัวมีความเป็นประเทศของตัวมาเป็นเวลาช้านานแล้ว จำต้อง พิจารณาดูว่า เราอยู่เป็นประเทศมาช้านานแล้ว ไม่ใช่ว่าเราเพิ่งตั้งประเทศขึ้นมาใหม่ ๆ อย่างประเทศหลายประเทศในปัจจุบันนี้ซึ่งต้องปรับปรุงการปกครองอย่างมากมาย เพราะการปกครองของตนไม่เหมาะสม ความจริงการปกครองของเมืองไทยเราก็ไม่ใช่ว่าจะหยุดนิ่งคงเดิมอยู่เสมอ ต้องเปลี่ยนแปลงเหมือนกัน แต่ต้องเปลี่ยนแปลงด้วยเหตุผล จากการปกครองที่มีมาแต่โบราณ ค่อย ๆ ดัดแปลงให้เหมาะสมแก่สภาพของประเทศ แก่สภาพและนิสัยของประชาชน จึงเป็นการไม่แปลกที่มีการกีฬาอย่างนี้ แต่เป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศอื่น ๆ เขาไม่ทำกัน ในการที่จะให้นักการเมืองมาเล่นกีฬาให้ประชาชนดูอย่างที่ในประเทศไทยเราทำ ข้อที่น่าฉงนต่อไปก็คือก่อนจะมีการแข่งขันก็ต้องสนใจกันว่าใครจะชนะ ในสภาพรรคการเมืองโต้กัน พรรคใดชนะก็แล้วแต่อารมณ์แล้วแต่กำลังของจำนวนคนในพรรคที่ออกเสียง แต่ในการกีฬานั้นเขามีกติกาว่าแต่ละข้างต้องมีจำนวนคนเท่ากัน จึงน่ากลัวจะต้องมี

---

(๑) เรียบเรียบขึ้นตามที่บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้พลตรี ศิริ สิริโยธิน ประธานสภาผู้แทน นำคณะกรรมการจัดการแข่งขันฟุตบอล “ส.ส.มหากุศล” กับผู้บริจาคเงินสมทบ รวม ๘๓ คนเข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงิน ๕๘๒,๔๗๐ บาท โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย

อย่างอื่นนอกจากกีฬา แต่ก็ปรากฏว่าอย่างอื่นนอกจากกีฬา ก็คือการกีฬานั่นเอง แสดงว่าผู้ที่เป็นนักกีฬาสมัครเล่นได้เล่นกีฬาอย่างมีจิตใจเป็นนักกีฬา อันนี้ก็เป็นการแสดงความน่าประหลาดอีกอย่างหนึ่งซึ่งก็น่าชื่นชมด้วย แสดงว่าคนไทยมิใช่จะทำอะไรได้อย่างเดียว จะต้องทำได้หลายอย่าง หมายความว่าเป็นคนที่ครบถ้วน ทุกคนที่ไปเล่นกีฬาผู้จัดการกีฬาครั้งนี้นับว่าเป็นผู้ที่เป็นมนุษย์ครบถ้วน มิใช่ว่าแต่ละคนก้มหน้าทำแต่งานของตน หากแต่ว่าสนใจในงานทั่วไปทุกอย่าง ซึ่งเป็นที่ชื่นชมสำหรับคนไทยทั้งหลาย และก็เป็นที่แปลกใจสำหรับชาวต่างประเทศ และเป็นการแสดงออกซึ่งนิสัยของคนไทยที่ว่าจะทำอะไรทำได้ทั้งนั้น เป็นสิ่งมหัศจรรย์ข้อหนึ่ง ข้อที่มหัศจรรย์ที่สุดก็คือ การงานนี้ลุล่วงไปโดยดีหรือเรียบร้อย ไม่มีเหตุการณ์อะไรเลย ก็นับเป็นนิมิตดีสำหรับบ้านเมือง ที่ผู้มีหน้าที่ในการปกครองบ้านเมืองในส่วนสำคัญ คือในด้านนิติบัญญัติได้มาจัดงานที่ไม่ใช่การเมืองให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เมื่อครู่นี้ได้ฟังรายงานเรื่องการเงิน เข้าใจว่าหมู่นี้งบประมาณขึ้นสมอง เลยต้องรายงานเรื่องงบประมาณใหม่ ก็ไม่ใช่ แต่ว่ามีข้อที่จะมหัศจรรย์หรือจะน่าหนักใจอีกอย่างคือว่า นำเงินมาเพื่อการกุศลแต่ว่าไม่ทราบว่าการกุศลใด บอกว่าแล้วแต่พระราชอัธยาศัย ข้อนี้ขอถามสมาชิกทั้งหลายว่า จะทำอย่างไรถ้าจะนำเงินนี้ไปพัฒนาประเทศ คือตั้งใจไว้ว่าจะนำเงินที่ได้ไปพัฒนาประเทศโดยไปใช้สำหรับจัดกิจการให้ผู้ที่ไม่มีที่อยู่และที่ทำกินได้มีที่อยู่ให้สามารถทำกิน จะตั้งเป็นกองทุนหรืออาจตั้งเป็นมูลนิธิเพื่อการพัฒนา แต่ว่าวิธีการนั้นจะไม่เป็นวิธีการทางราชการล้วน เพราะว่าต้องทำเป็นการช่วยทางราชการ แบ่งเบาภาระทางราชการ ที่จะตั้งกองทุนหรือมูลนิธินี้ มิใช่ว่าจะแข่งกับรัฐบาล แต่ใช้หลักว่าทุกคนในประเทศมีหน้าที่ที่จะพัฒนา หรือทะนุบำรุงให้บ้านเมืองเจริญให้ประชาชนเจริญดังที่ผู้แทนราษฎรได้จัดรายการฟุตบอลกีฬามหากุศลนี้ก็ต้องทำในสิ่งที่ไม่ใช่หน้าที่โดยตรง ถึงจะเป็นแบบไทยแท้ เราช่วยกันทำด้วยความสามัคคี ก็อาจไม่ถูกต้องตามตำราทุกประการ แต่ว่าถูกต้องตามจุดประสงค์ของการทำงานของคนที่รวมกันอยู่ในประเทศหนึ่ง ที่รวมกลุ่มกันเป็นประเทศไทย คือว่าจะต้องช่วยกันทุกวิถีทางที่จะทะนุบำรุงให้บ้านเมืองเจริญให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข มีความสงบไม่เบียดเบียนกันและกัน จะทำอย่างไรก็ตามด้วยวิธีใดก็ตามไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่การกระทำนั้นทำด้วยความบริสุทธิ์ใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพราะว่าทำอะไรเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนั้น ก็นับว่าทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวทั้งนั้น ถ้าบ้านเมืองมีความสงบมีความเจริญ ประชาชนที่อยู่อาศัยในบ้านเมืองนั้นก็จะมีความเจริญมีความสงบ และสามารถที่จะทำมาหากิน มีชีวิตที่เจริญก้าวหน้าได้ไม่ทำให้ต้องหวาดกลัวต่ออันตราย ต่อความยากลำบาก

ฉะนั้นการที่มีรายการที่แม้จะมองเห็นว่ามหัศจรรย์ คือมหัศจรรย์ในความหมาย แปลกประหลาดน่าตกใจ เพราะผิดตำราก็ตาม ก็ยังนับว่าถูกตำราของการกระทำของหมู่ชนที่เรียกว่าชาติไทย จึงขอให้ทุกคนที่มีส่วน ทั้งฝ่ายสภา ทั้งฝ่ายราชการ ทั้งฝ่ายพ่อค้า ที่ได้สนับสนุนกิจการนี้ให้ลุล่วงไปด้วยดี ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนทั้งคนไทยและต่างประเทศ ว่าเรามีความสามัคคีมีความปรองดองกัน ได้มีความสุขความเจริญทั่วกัน และก็ขอให้ได้รับความชมเชยที่มีความคิดแหวกแนวแต่ว่าเป็นทางที่สร้างสรรค์ ขอให้ทุกคนทำงานการของตนให้เจริญ และพยายามที่จะสร้างบ้านเมืองให้มีความก้าวหน้า ความปลอดภัย ขอให้ทุกคนมีความสุขสวัสดีทั้งกายทั้งใจ.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการบริหาร
มูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลน ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ฯลฯ[๒]
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๒

มูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลนนี้เป็นประโยชน์มากจริง ๆ และผู้ที่บริหารงาน มูลนิธินี้ก็ควรที่จะได้รับความชมเชยเหมือนกัน ยินดีที่มีกำลังใจปฏิบัติงานนี้ด้วยความยากลำบากไม่ใช่น้อย พร้อมทั้งต้องออกไปช่วยผู้ที่บริจาคเงินสมทบเข้ามาเพื่อให้บริการของมูลนิธิดำเนินไปได้ด้วยดี เพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่างก็ย่อมต้องอาศัยกำลังเงินเป็นสิ่งสำคัญเหมือนกัน แต่กำลังที่สำคัญก็คือกำลังความพากเพียรของกรรมการและผู้ที่สนใจในมูลนิธินี้

มูลนิธินี้ก็มีจุดประสงค์ที่จะช่วยนักเรียนผู้ที่ขาดแคลน แล้วก็ผู้ที่มีโอกาสที่จะเรียนเพื่อสร้างชีวิตของตัวและสร้างความเป็นปึกแผ่นของบ้านเมือง นักเรียนเหล่านี้อาจขาดแคลนในทุนทรัพย์ แต่ไม่ขาดแคลนในปัญญา คนเราทุกคนก็ต้องมีปัญญามากหรือน้อยอยู่เสมอ และถ้าปัญญานั้นได้ฝึกฝนให้ดี ได้มีโอกาสที่จะได้เล่าเรียนสะสมความรู้เพื่อที่จะมีกำลังสร้างอนาคตนั้น ก็จะทำให้เราทราบว่าจะขจัดความขาดแคลนในทางทุนทรัพย์ได้อย่างไรด้วย คนเราถ้าปฏิบัติที่ดีโดยความขยันหมั่นเพียรแล้ว ก็จะเป็นทางที่จะทำให้ชีวิตในทางกายมีความก้าวหน้าได้เหมือนกัน งานของมูลนิธิช่วยนักเรียนขาดแคลนนี้เป็นงานที่สำคัญมาก เพราะว่าทุนทรัพย์นั้น มีผู้ที่มีจิตศรัทธาที่จะบริจาคมากมายเพราะว่าทราบดีว่าอนาคตของชาติอยู่ที่ความรู้ความสามารถของเยาวชนที่จะเป็นผู้ใหญ่ต่อไป และจะเป็นผู้บริหารงานผู้ที่จะทำงานเพื่อประเทศชาติ ฉะนั้นงานของมูลนิธินี้จึงเป็นงานที่สำคัญและกลไกคือผู้ที่จะดำเนินงานผู้ดำเนินงานมูลนิธินี้จะต้องมีความขยันหมั่นเพียร ความอดทน เสียสละ อยู่ไม่น้อย เพราะว่างานนี้เป็นงานที่กว้างขวางมาก ในประเทศไทยนี้ถ้าดูตามสถิติก็มีพลเมืองเพิ่มขึ้นทุก ๆ วัน แล้วก็ด้วยเหตุนี้ที่พลเมืองเพิ่มขึ้นทุกวัน มีอัตราการเพิ่มอย่างสูง จึงสันนิษฐานได้ว่า พลเมืองของประเทศไทยนี้อยู่ในวัยเรียนอยู่เป็นส่วนมากทุก ๆ ปี การที่ส่วนรวมคือประชาชนทั้งประเทศเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาก็เป็นสิ่งที่ดีแล้ว จึงต้องช่วยกันจัดการให้เยาวชน

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกกรรมการบริหารมูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลน ในพระบรมราชินูปถัมภ์ นำนักเรียนที่ได้รับ ทุนนักเรียนเก่า "ม.น.ข." ผู้แทนนักเรียนที่ได้รับพระราชทานทุนนวฤกษ์รุ่นแรก ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินตั้งเป็นทุนการศึกษาและคณะกรรมการบริหารมูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลน ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่อยู่ในจังหวัดพระนครและธนบุรีจำนวน ๑๒๓ คน เฝ้าฯ รับพระราชทานทุนการศึกษา และรับพระราชทานพระบรมราโชวาท

ให้ประชาชนที่เกิดขึ้นมาใหม่นี้ ได้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดี เราจะไปอาศัยรัฐบาลหรืออาศัยทางราชการที่จะช่วยให้บ้านเมืองมีความเจริญด้านเดียวไม่ได้ เพราะว่าในสมัยนี้ถือว่าเป็นสมัยประชาธิปไตย ทุกคนก็มีส่วนในงานของประเทศชาติ ผู้ที่มีกำลังพอทั้งในทุนทรัพย์ทั้งในทางความสามารถ ก็ควรที่จะรวบรวมกำลังกันมาช่วยกันสร้างบ้านเมืองตามที่ทำได้ จึงเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมที่มีมูลนิธินี้เกิดขึ้น และมีผู้ที่มีความสามารถได้พยายามบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทุนการศึกษาที่แบ่งแยกออกเป็นหลายสาขาหลายอย่างนั้น ความจริงก็มีความมุ่งหมายอย่างเดียว คือส่งเสริมให้นักเรียนที่มีปัญญาและความฉลาดแต่ขาดอุปกรณ์หรือขาดโอกาสที่จะฝึกฝนให้ความฉลาดนั้น ให้ยิ่งเฉียบแหลมขึ้นไปอีก ให้ได้โอกาสมาเข้าโรงเรียนและศึกษาจนกระทั่งถึงขั้นอุดมศึกษาก็มี ฉะนั้นก็ขอให้กรรมการทั้งหลายทำงานด้วยความพากเพียรต่อไปไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย และก็ถ้าผู้ใดสามารถที่จะบริจาคก็ควรจะช่วย ส่วนสำหรับนักเรียนก็ถือว่าได้รับทุนนี้เป็นทุนที่ผู้ที่หวังดีอยากที่จะให้นักเรียนได้มีโอกาสสะสมความรู้เพื่อสู้ในชีวิตต่อไป จึงต้องพยายามไม่ท้อถอยในการทำงานในด้านการเรียน เพื่อที่จะฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถให้ดีที่สุด เพราะว่าต่อไปในชีวิต ถ้าเราไม่มีความรู้เราจะฟันฝ่าอุปสรรคได้ยาก มีโอกาสดีแล้วก็ขอให้ถือโอกาสนี้ทำให้เต็มที่ เพื่อที่จะให้เป็นผลดีแก่ตัวเอง แก่บ้านเมือง และอย่างน้อยที่สุดก็เป็นผลทำให้ผู้ที่บริหารมูลนิธิและผู้ที่บริจาคเงินมีความชื่นชมยินดีว่าเงินและงานของตนที่ได้อุทิศไว้ไม่ได้เสียเปล่า ถ้านักเรียนตั้งใจเรียนจริง ๆ เรียนให้ดี ๆ ได้ผลดี ๆ และสู้ในชีวิตให้เข้มแข็งให้ดี ก็เป็นรางวัลที่ผู้บริหารและผู้ที่บริจาคได้รับ นอกจากนี้ก็ถ้าทำตัวให้เป็นผู้ที่ดี ที่เข้มแข็ง ต่อไปก็จะได้ช่วยให้บ้านเมืองมั่นคงได้ แล้วก็อาจช่วยมูลนิธิให้เข้มแข็งใหญ่โตขึ้นด้วย เพราะว่าผู้ที่ได้รับทุนก็ทราบดีในชีวิตที่ยากลำบาก จึงมีความรู้และประสบการณ์มาก จึงมาช่วยให้มูลนิธิยั่งยืนต่อไปได้ มูลนิธินี้ยิ่งกว้างขวาง ยิ่งใหญ่โตยิ่งทำงานได้มาก ก็ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นและปลอดภัยแก่บ้านเมือง ซึ่งเป็นที่อาศัยของเรา ถ้าบ้านเมืองไม่มีความก้าวหน้า ไม่มีความมั่นคง เราผู้เป็นประชาชนของประเทศไทย จะอยู่มิได้เหมือนกัน จึงต้องพยายามด้วยความขยันหมั่นเพียรอย่างยิ่ง ที่จะก้าวหน้าและสะสมความรู้เพื่อที่จะสู้ในชีวิต

ขอขอบใจทุกคนทั้งผู้ที่บริหารงานของมูลนิธิทั้งผู้ที่บริจาค และทั้งนักเรียนที่ตั้งหน้าตั้งใจที่จะเรียนให้ดีด้วยความเข้มแข็ง ความเป็นคนที่สามารถ เป็นคนที่น่านับถือ ทุกอย่างนี้จะช่วยให้บ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อย ขอให้มีกำลังใจกำลังกาย ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ของแต่ละคนด้วยดี.

พระบรมราโชวาท[๑]

เนื่องในโอกาสพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่ข้าราชการ[๒]

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่ท่านทั้งหลาย แม้จะต้องรอมานานหลายเดือนก็ตาม แต่ก็ถือว่าอิสริยาภรณ์นี้เป็นเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ แสดงถึงว่าแต่ละคนได้ทำราชการ และงานการของตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้อย่างดี

ทุกคนก็เป็นข้าราชการที่ถือว่าชั้นผู้ใหญ่ และมีความผูกพันกับงานของชาติอย่างสำคัญ ขอให้เข้าใจว่าชาติบ้านเมืองไทยอยู่มาได้ก็ด้วยทุกคนได้ช่วยกันรักษาทะนุบำรุงมาด้วยดี จึงได้อยู่เป็นเอกราชและมีความสุขเป็นปึกแผ่นถึงปัจจุบัน ถ้าเรารักษาความเป็นไทยอย่างดี ก็จะรักษาประเทศชาติให้รุ่งเรืองได้ ในระยะนี้ ในเวลานี้เราอยู่ในที่คับขัน เราต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดเสียบ้านเมืองด้วยการต่อสู้ทั้งด้วยอาวุธทั้งด้วยจิตใจเข้มแข็ง ราชการมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งและข้าราชการแต่ละบุคคลมีความสำคัญ เพราะถ้าแต่ละคนทำงานของตนด้วยความเข้มแข็งซื่อสัตย์สุจริตแล้ว จะทำให้ส่วนรวมอยู่ได้ แล้วเมื่อส่วนราชการอยู่ได้ แต่ละคนก็จะอยู่ได้ ขอให้พิจารณาดูในข้อนี้

ท่านทั้งหลายส่วนมากวันนี้ บังเอิญเป็นอาจารย์เป็นส่วนใหญ่ ก็ทำหน้าที่อาจารย์ คือปลูกฝังความรู้แก่อนุชนรุ่นหลังเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังนี้สามารถรักษาบ้านเมืองต่อไปได้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านต้องทำ ต้องทำด้วยความเสียสละ ด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ที่ต้องทำเช่นนี้ก็ต้องพูดอยู่เสมอว่าสำหรับประโยชน์ส่วนรวมแต่อย่าลืมว่าประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองก็เป็นประโยชน์ส่วนตัวของตัวเอง เพราะว่าบ้านเมืองอยู่ดีแต่ละคนก็อยู่ดี ขอให้ทุกคนมีพลังจิตกำลังใจที่จะปฏิบัติงานของตนด้วยความเข้มแข็ง ขอให้ทุกคนประสบแต่ความเจริญรุ่งเรืองต่อไป.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าแก่ผู้ค้างรับพระราชทาน ในพระราชพิธีฉัตรมงคล ๔ ราย กับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทวีติยาภรณ์ มงกุฎไทย ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาปี พ.ศ.๒๕๑๑ แก่ข้าราชการ ๑๘๗ คน

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการสมาคมทนายความแห่งประเทศไทย[๒]

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๒

ขอขอบใจสมาคมทนายความที่ได้จัดงาน "วันทนายความ" และได้นำรายได้มาให้สำหรับมูลนิธิ ซึ่งเป็นมูลนิธิเพื่อการศึกษา และก็โดยเฉพาะนำเงินนั้นมาให้สำหรับสถานศึกษา โดยสมาคมได้ปฏิบัติงานต่าง ๆ นอกเหนือจากนี้หลายอย่าง เป็นที่น่าชื่นชมยินดีที่ได้ทำงานในด้านการแนะนำหัวข้อปฏิบัติแก่ประชาชน ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่สำคัญ ที่ผู้ที่มีอาชีพทนายความและผู้ที่มีหน้าที่ในทางกฎหมายจะช่วยประชาชนได้ เพราะกฎหมายนี้มีไว้สำหรับให้บ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อย ทุกสิ่งทุกอย่างจึงต้องมีกฎเกณฑ์ ถ้าประชาชนคือบุคคลที่ประกอบชาตินี้ มีความรู้พอในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้วางเอาไว้ดี ก็จะทำให้การปกครองเป็นไปโดยเรียบร้อย มีความสงบตามตัวบทกฎหมาย ความรู้นี้ได้บ่งเอาไว้ในหลักการว่า บุคคลทุกบุคคลย่อมทราบในกฎหมาย แต่ว่าก็เป็นที่ทราบกันอยู่ว่า ประชาชนทั่ว ๆ ไป ถ้าไม่ได้เรียนรู้ทางกฎหมาย ก็ย่อมไม่ทราบกฎหมาย จึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่มีความรู้ ที่จะต้องพยายามหาทางช่วยให้ทุกคนได้มีความรู้ในสิทธิและหน้าที่ของแต่ละบุคคล เพื่อให้บ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุข มีระเบียบเรียบร้อยและมีขื่อมีแป ฉะนั้น งานที่แต่ละคนได้พยายามทำให้ประชาชนมีความรู้ในด้านกฎหมายนี้ จึงเป็นงานสำคัญของชาติ แต่ละคนก็มีหน้าที่งานการของตัวตามอาชีพของตัว แต่งานอกเหนือนี้เป็นงานที่สำคัญที่สุด เพราะว่าแต่ละคนก็เป็นคนไทยด้วยกัน เราก็จะต้องปรารถนาให้บ้านเมืองอยู่เย็นมีความสงบ ทางกฎหมายนี้เป็นส่วนสำคัญที่จะให้บ้านเมืองมีความเรียบร้อยได้ จึงขอให้ปฏิบัติงานตามอาชีพของท่านด้วยความเข้มแข็ง เพื่อให้งานนั้นลุล่วงไปโดยเรียบร้อย และงานอีกด้านหนึ่งที่พูดได้ว่าเป็นงานนอกเหนือจากอาชีพของตัว หมายถึงงานจะแพร่ความรู้ในทางกฎหมาย ก็ขอให้ทำอยู่ด้วย เพราะว่าจะเป็นประโยชน์ งานนี้ ทำในฐานะเป็นคนไทยคนหนึ่ง ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชาติไทยและเป็นผู้มีความรู้และเป็นผู้มีพลังที่จะปฏิบัติในด้านนี้ และก็ขอให้ปฏิบัติต่อไป

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นายมารุต บุนนาค นายกสมาคมทนายความแห่งประเทศไทยพร้อมด้วยคณะกรรมการของสมาคม รวม ๑๕ คน เฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงินรายได้จากการแสดงละครการกุศลเรื่อง "เป้าบุ้นจิ้น" เมื่อปลายปี พ.ศ.๒๕๑๑ และเงินรายได้จากการจัดงานสาธารณกุศล วันทนายความ เพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนอานันทมหิดล สาขานิติศาสตร์ ๔๐,๐๐๐ บาท และโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย ๘๐,๐๐๐ บาท

ขอขอบใจสมาชิกทุกคนของสมาคม ที่ได้ปฏิบัติงานของตัวด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความตั้งใจจริง ด้วยความสุจริต เป็นการสนับสนุนให้บ้านเมืองมีซื่อมีแป และเมื่อมีซื่อมีแปแล้ว บ้านเมืองก็จะอยู่ได้ด้วยความเจริญและด้วยความเรียบร้อย ทุกคนที่อาศัยอยู่ ก็จะมีความปลอดภัยได้ จึงนับว่าทุกคนมีส่วนในการรักษาประเทศไว้ เพื่อที่จะให้อยู่ยงไม่ล้มเหลวไป ขอให้ทุกคนจงมีกำลังใจกำลังกาย เพื่อปฏิบัติงานที่สำคัญนี้ ขอให้ทุกคนประสบแต่ความรุ่งเรือง ความเจริญ ความสำเร็จทั้งในชีวิตและในงานการ.

พระบรมราโชวาท[๑]

เนื่องในโอกาสพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่ข้าราชการ[๒]

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้แก่ท่านที่ได้ปฏิบัติราชการมาด้วยความเข้มแข็ง ขอให้ถือว่าเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้เป็นเครื่องเทิดทูนเกียรติ และเป็นกำลังใจในการปฏิบัติงานต่อไป

ในวันนี้ท่านทั้งหลายร่วมสังกัดกระทรวงกลาโหมทั้งนั้น และก็เป็นที่สังเกตได้ว่ากระทรวงกลาโหม กองทัพต่าง ๆ ต้องมีหน้าที่แบ่งออกไปเป็นหลายส่วน เช่น ทางพลรบแท้ ๆ ทางบริการ ทางความปลอดภัย ทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางช่าง ถือได้ว่าทางกระทรวงกลาโหมนี้เป็นกระทรวงที่ต้องมีครบถ้วนทุกอย่าง ก็เห็นได้ว่าทุกคนต้องช่วยกัน ทุกสาขาวิชาจะต้องสัมพันธ์กันให้ดีเพื่อที่จะให้อยู่ด้วยกันได้ เช่นเดียวกัน ประชาชนในประเทศจะต้องร่วมมือกัน มีความเสียสละเพื่อที่จะให้ส่วนรวมอยู่ได้ ยิ่งในวงราชการและยิ่งในวงการราชการของกระทรวงกลาโหมจึงมีความสำคัญยิ่งขึ้น ที่ว่า ทุกคนจะต้องร่วมมือกันทำงานเพื่อส่วนรวม บ้านเมืองถึงจะอยู่ได้ ถ้าแต่ละคนต่างฝ่ายต่างทำของตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน จะทำให้ล้มเหลว ความสัมพันธ์นี้จะทำให้แต่ล่ะคนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขอให้ทุกคนนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม ทำงานด้วยความเสียสละ สุจริต จะทำให้ค้ำจุนให้บ้านเมืองมีความปลอดภัยได้ ขอให้ทุกคนมีกำลังใจกำลังกายที่จะปฏิบัติงานด้วยความซื่อตรง ด้วยความเข้มแข็ง เพื่อที่จะให้บ้านเมืองอยู่ยงได้ เมื่อบ้านเมืองอยู่ได้ เราแต่ละบุคคลก็จะมีชีวิตที่สงบได้ มิฉะนั้น ถ้าส่วนรวมอยู่ไม่ได้ แต่ละคนก็จะลำบากเหมือนกัน ขอให้ทุกคนมีแต่ความเจริญก้าวหน้า มีความสำเร็จในหน้าที่ราชการและในชีวิตส่วนตัว ให้มีความเจริญรุ่งเรือง มีกำลังจิตกำลังใจทั่วกัน.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ แก่ข้าราชการ ๑๔๕ ราย

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และโรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง

วันพฤหัสบดี ที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และโรงเรียนนายช่างกลชั้นสูง อีกครั้งหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับท่านทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา และขอขอบใจวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ที่ได้มอบปริญญาบัตรกับเข็มรัฏฐาธิปัตย์แก่พระราชินีในโอกาสนี้

เหตุการณ์ของโลก ทำให้สถานการณ์บ้านเมืองของเราเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับ จนบัดนี้นับว่ามีความตึงเครียดและมีอันตรายอยู่รอบด้าน ปัญหาสำคัญที่สุดในการบริหารคือการป้องกันรักษาอธิปไตย และการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ ความสำเร็จในการจรรโลงชาติประเทศของเราต่อไปนั้น อยู่ที่ความร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานทุก ๆ ด้าน ให้ก้าวหน้าพร้อมกันไปโดยไม่หยุดยั้งและไม่ท้อถอย ด้วยเหตุที่กล่าวนี้ ท่านทั้งหลายจึงเข้ามารับการอบรมเพื่อให้มีความรู้วิชาการชั้นสูง มีความเข้าใจในสถานการณ์ทั่วไปของโลก มีความกระจ่างแจ้งในนโยบายของการบริหารประเทศ และมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกันในระหว่างส่วนราชการทุกฝ่าย ฉะนั้นเมื่อท่านแยกย้ายกันกลับไปรับราชการตามตำแหน่งหน้าที่แล้ว ขอให้พร้อมกันปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ด้วยความมั่นใจ และด้วยความเข้มแข็ง ใช้ความรู้ความสามารถของท่านให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด และรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้ให้มั่นคง เพื่อจักได้ดำรงเอกราชอธิปไตยของชาติไทยให้คงอยู่สืบไปชั่วกาลนาน

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุกท่านที่ประชุมพร้อมกันอยู่ในพิธีนี้ ประสบแต่ความสุขความสวัสดีและความเจริญตลอดกาลทุกเมื่อ โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่เนติบัณฑิตซึ่งสำเร็จการศึกษาทางกฎหมาย จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ ๒๐[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันศุกร์ ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๑๒

ขอขอบใจเหล่าเนติบัณฑิตที่มีงานและก็จัดหารายได้มาเพื่อการกุศล เงินจำนวนนี้ก็จะได้ใช้ในทางการศึกษาต่อไป

เมื่อเนติบัณฑิตสำเร็จการศึกษาจากเนติบัณฑิตยสภา ก็ถือได้ว่าได้ผ่านการอบรมที่ต้องใช้ปัญญา ใช้หลักวิชา ใช้ความพยายาม เพื่อจะได้ศึกษาหาความรู้มาประกอบอาชีพต่อไป ก็นับว่าได้ผ่านการศึกษาที่หนักมาแล้ว ต่อไปก็จะได้ทำหน้าที่ในทางกฎหมายโดยตรง และจะเป็นผู้ที่เป็นหลักสำหรับประเทศ ในการบริหารงานในทางรักษาความสงบ ประเทศแต่ละประเทศ ต้องมีหลักกฎหมายเพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อย เป็นขื่อเป็นแปของบ้านเมือง การจัดงานนี้เป็นงานที่ลำบาก และบางทีถ้าไปนึกในแง่นี้แง่เดียวก็อาจทำไม่สำเร็จ อย่างที่เมื่อเร็ว ๆ นี้มีการประชุมว่าจะให้มีสันติภาพในโลกโดยที่ใช้กฎหมาย ก็ทำให้เกิดความคิดในทางที่อาจไม่ดีนักในใจว่า พวกนักกฎหมายทั้งหลายนึกว่า นำเอากฎหมายมาใช้อย่างเดียว ก็จะทำให้เกิดมีสันติภาพในโลกได้จริง ถ้าทุกคนทำตามกฎหมายและถ้ามีกฎหมายที่เรียบร้อยแล้ว คนในโลกก็มีความสงบได้ เพราะว่าถ้ากฎหมายที่ตั้งขึ้นมาเป็นกฎหมายที่เหมาะสม ทำตามกฎหมายเหล่านั้นแล้วก็ย่อมเกิดความสงบ แต่ปัญหาสำคัญคือว่า กฎหมายจะแก้ปัญหาทุกอย่างได้หรือเปล่า เพราะว่าคนเราที่อยู่ในโลกหรืออย่าพูดว่าในโลกเลย เพียงแต่ว่าในประเทศ ต่างคนก็มีผลประโยชน์ต่างกัน ผลประโยชน์ต่างกันนี่แหละทำให้ต้องกระทบกัน ถ้าผลประโยชน์กระทบกันแล้ว คนที่เป็นผู้พิพากษาก็จะต้องปวดหัวอย่างยิ่งที่จะเข้าตามเหตุผลได้ เพราะบางทีในชีวิตของเราต้องการเหตุผล ทั้งสองฝ่ายก็มีเหตุผลที่ดี เพราะว่าคนเราก็มีความต้องการเหมือนกัน เท่ากัน ถ้าฝ่ายหนึ่งต้องการที่จะอยู่ในที่แห่งหนึ่ง อีกฝ่ายก็อยากอยู่ในที่เดียวกันนั้น แม้จะเรียกว่ามีเสรีภาพที่จะอยู่ในที่เดียวกัน ก็อยู่กันไม่ได้ เพราะว่า ตามหลักของธรรมชาติ คนจะอยู่ในที่เดียวกันพร้อมกันในเวลาเดียวกันไม่ได้นอกจากเป็นผี เป็นผีจึงจะรวมกันเข้าไปได้ แต่ว่าถ้าเป็นมนุษย์ อยู่ที่

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายประภาศน์ อวยชัย เลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา นำเนติบัณฑิตสมัยที่ ๒๐ จำนวน ๒๑ คนเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งได้ร่วมกันบริจาคในโอกาสที่ได้จัดให้มีการฉลองประกาศนียบัตรเพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย

เดียวกันไม่ได้ ก็ต้องตั้งหลักกฎหมายว่า ต้องปรองดองกัน ต้องหลีกทางให้แก่กัน ซึ่งบางทีอาจทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่พอใจ และลงท้ายอาจบอกว่ากฎหมายนี่ไม่ดี เพราะว่าไม่เข้าข้างตัว ก็จะต้องล้มลงไป รวมความแล้วจะแก้ปัญหาทั้งหมดด้วยกฎหมาย ก็รู้สึกว่าไม่ได้ พวกที่เรียนในทางกฎหมายโดยตรง แล้วจะมาปฏิบัติตามกฎหมายโดยตรง โดยความบริสุทธิ์ใจ ก็ต้องยอมรับว่า ต้องมีอย่างอื่นนอกเหนือจากกฎหมาย ต้องนับถือกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ต้องนับถือกฎเกณฑ์ของวิชาอื่น เช่นจิตวิทยา หรือแม้แต่วิชาการเมือง ก็ต้องนำมาประกอบด้วย ฉะนั้นผู้ที่มีหน้าที่ในทางกฎหมาย มีอาชีพในทางกฎหมาย ต้องพยายามที่จะหาความรู้ในทางอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ในทางกฎหมายด้วย เพื่อที่จะให้อาชีพที่ตนเลือกได้ผลมากที่สุด ที่พูดเช่นนี้เพราะว่าเคยเห็นท่านนักกฎหมายใหญ่ ๆ ที่มีอายุแล้ว ที่ได้ผ่านงานในทางกฎหมายมาดีแล้ว ท่านไม่ได้คิดอะไรนอกเหนือจากเรื่องกฎหมาย เพราะไม่ว่างานจะเป็นทางพิพากษาหรือทางกฎหมาย ก็เป็นงานหนักงานใหญ่เลยไม่มีเวลาที่จะพิจารณาดูทั่ว ๆ ไปในด้านอื่น

สำหรับผู้ที่เพิ่งสำเร็จการอบรมจากเนติบัณฑิตยสภา ก็จะเท่ากับเริ่มชีวิตในทางปฏิบัติ ขอให้พยายามปฏิบัติให้ตรงตามหลักวิชาที่ได้เรียนมา แต่ว่าให้นึกถึงว่าชีวิตในโลกนี้ประกอบด้วยวิชาอื่น ๆ ด้วย ถ้าสามารถที่จะค้นคว้าขวนขวายหาความรู้ในทางอื่นมาช่วยด้วยแล้ว จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของตน ในวันที่สำเร็จ ที่ไปในงานที่เนติบัณฑิตยสภานั้น ไม่ได้พูดเช่นนี้ เพราะรู้สึกว่าถ้าพูดเช่นนี้จะกลายเป็นการกระทบกระเทือนท่านผู้ใหญ่มากเกินไป เพราะท่านไม่รู้ ไม่ใช่ว่าท่านไม่รู้เรื่อง แต่ว่ามานึกดูในสมัยนี้และในสมัยที่จะมาต่อไปในอนาคตทุกคนจะต้องมีความรู้รอบตัวมากขึ้น เพราะว่าในสมัยนี้แต่ละคนแต่ละบุคคลที่มีวิชาความรู้ ออกจะมีความรู้จำกัดลงไปทุกทีเพราะว่าต้องรู้สูงมาก จึงต้องจำกัดไม่ให้รู้มากจนเกินไป เลยเป็นห่วงว่าอนาคตจะไม่แจ่มใสสำหรับทั้งประเทศไทย สำหรับโลก ถ้าเราจะมุ่งในทางหนึ่ง จะเป็นคนฉลาดมากเกินไป จึงต้องมีคนที่มีความรู้รอบตัวเพื่อที่จะประสาน ให้งานเฉพาะต่าง ๆ นี้ไปได้ ให้มีเหตุผล แต่ว่าการที่จะไปพูดในงานมันยาก คนมากประเดี๋ยวจะไม่เข้าใจมาพูดเฉพาะกับกรรมการก็อาจพอที่จะอธิบายให้เข้าใจได้ว่า มีปัญหานี้เอาไว้เตือน เพราะว่าถ้าเราอยากให้มีประโยชน์แก่ชีวิตต่อไป เราจะต้องคิดถึงว่า งานที่เราทำนี้คนอื่นเขาทราบหรือเปล่า งานที่เราทำนี่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือเปล่า สอดคล้องกับชีวิตที่มีอยู่ในสมัยปัจจุบันหรือเปล่า ถ้าคิดจะทำแค่นี้ก็เป็นการดีอยู่แล้ว นี่เป็นข้อคิดหัวข้อหนึ่งที่ขอให้ไปช่วยกันพิจารณาต่อไป เพราะว่าอยากจะให้ผู้ที่มีหน้าที่สำคัญ ๆ ต่อไปได้สามารถระลึกในทางนี้

เพื่อที่จะเข้าไปพร้อมกับด้านอื่นด้วย เพราะว่าพูดกันว่าส่วนตุลาการก็ตุลาการ ไม่เห็นใจฝ่ายอื่น ๆ ส่วนปกครองก็ไม่เห็นใจทางอื่น ๆ ด้วย ฝ่ายทหารเขาก็จะให้ทหารเป็นใหญ่ ฝ่ายการเมืองเขาก็อยากให้พรรคเป็นใหญ่ ฝ่ายค้นคว้าในทางวิทยาศาสตร์เขาก็บอกว่าต้องการห้องทดลอง ทำไมเอางบประมาณไปให้ทางโน้นทางนี้ยุ่งกันใหญ่ ซึ่งเป็นของธรรมดา แต่ถ้าเราสามารถที่จะคิดให้ออก เราอาจไปมีเพื่อนที่มีวิชาในสาขาอื่น ๆ ไปพูดกับเขาในฐานะบุคคลแล้ว ก็อาจทำให้ส่วนรวมมีความสงบเรียบร้อย ดีกว่าที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้ แล้วก็ดีกว่าที่จะเป็นอยู่ต่อไป ก็เคยพูดอยู่กับท่านผู้ใหญ่ทางตุลาการเมื่อหลายปีมาแล้วว่า ถ้างานบางอย่างไม่เรียบร้อยแม้จะในทางตุลาการ ในทางผู้พิพากษา ควรที่จะพูดคุยกันในฐานะผู้มีความรู้ ท่านผู้ใหญ่บอกว่าไม่ได้ แก้กฎหมายไม่ได้ เป็นเรื่องของนิติบัญญัติ ท่านเป็นตุลาการ ท่านจะยุ่งกับนิติบัญญัติไม่ได้ พูดอย่างนี้ก็ต้องขออภัยต่อท่านว่า ท่านผู้ใหญ่ผู้นั้นท่านเป็นคนดีมาก แต่ว่าท่านเห็นแต่เพียงหน้าที่ในทางตุลาการของท่าน เลยบอกท่านว่า ขอให้พิจารณาในฐานะคนมีความรู้ดีเป็นผู้เชี่ยวชาญในทางกฎหมาย พบเพื่อนฝูงที่เป็นผู้พิพากษาด้วยกัน หรือนักกฎหมายชั้นสูงด้วยกัน ก็คุยกันว่าวิธีพิจารณาคดีในศาลจะทำอย่างไร สำหรับให้เรียบร้อย เราน่าจะเปลี่ยนกฎหมายหรือน่าจะเปลี่ยนกฎเกณฑ์วิธีการดำเนินการอย่างไรบ้าง แล้วก็ในฐานะที่เป็นคน ไม่ใช่ผู้แทน หรือเป็นผู้อยู่ในสภานิติบัญญัติ แต่ในฐานะที่เป็นผู้ที่มีความรู้ เป็นพลเมืองดี อาจมาพูด หรือเรียกว่าปาฐกถาให้คนอื่นฟังว่า กฎหมายจะแก้ไขได้ในฐานะผู้เชี่ยวชาญกฎหมาย นี่เหมือนกัน ทุกคนก็เรียนมาดี ถ้ามีอะไรที่น่าจะแก้ไขได้ พิจารณาดูแล้วก็คุยกัน ถกเถียงกัน แล้วอาจเสนอในฐานะไม่ใช่ผู้พิพากษาหรือในทางตุลาการ แต่ในฐานะเป็นพลเมืองดีผู้มีความรู้สูง อาจเสนอให้ประชาชนทราบ ให้ทางผู้ใหญ่ทราบ ให้ทางนิติบัญญัติหรือทางกรมกฤษฎีกา ท่านก็อาจรับเอาไว้พิจารณาเข้าสภานิติบัญญัติ แล้วก็ดัดแปลงกฎเกณฑ์ในกฎหมายได้เป็นผลสำเร็จ จะทำให้การดำเนินคดีเรียบร้อยขึ้น มีความยุติธรรมมากขึ้น นี่ยกเป็นตัวอย่างให้คิดว่า ตัวเป็นผู้มีความรู้ในทางกฎหมายส่วนหนึ่ง มีหน้าที่ในทางนี้ส่วนหนึ่ง แต่ว่าการมีหน้าที่ในทางเป็นพลเมืองซึ่งเป็นส่วนยิ่งใหญ่กว่าด้วย อันนี้ก็ขอให้ไปพิจารณา แล้วก็อาจเกิดประโยชน์ต่อสังคม ต่อส่วนรวม

ขอให้ทุกคนมีความสำเร็จในอาชีพการงานต่อไป ให้มีกำลัง มีจิตใจแข็งแรงสามารถพิจารณาสิ่งที่ดีที่ชอบ แยกจากสิ่งที่ไม่ชอบไม่ดี แล้วก็ปฏิบัติในทางที่เหมาะสมที่สุด ให้มีพลังกายที่แข็งแรง เพื่อที่จะปฏิบัติงานให้เหมาะสม และมีความเจริญทั่วทุกคน.

พระบรมราโชวาท[๑]

เนื่องในโอกาสพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่ข้าราชการ[๒]

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๑๓

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ซึ่งเป็นเครื่องหมายแห่งเกียรติเพื่อเทิดทูนเกียรติ และที่แสดงว่าท่านได้ทำงานทำการจนเป็นผู้ที่มีเกียรติ ขอให้พิจารณาว่า งานที่ทำโดยเฉพาะในหน้าที่ราชการนี้จะมีผลได้อย่างไร ถ้าทำดี ทำงานดี ก็เป็นผลว่าท่านได้รับเกียรติ ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น จากผู้ใต้บังคับบัญชา ว่าได้ทำงานด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความตั้งใจจริง แต่ผลอีกอย่างให้พิจารณาให้ดีว่า แต่ละคนทำงานเป็นงานของตนแต่ว่าเป็นงานของทางราชการ ซึ่งราชการนี้เป็นงานที่กว้างขวางมาก ถ้าแต่ละคน ๆ ทำงานในหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งด้วยความสุจริตแล้ว ส่วนทั้งหมดของราชการก็ก้าวหน้าดี เป็นที่เชื่อถือของประชาชน และเป็นผลดีในทางที่จะสร้างให้บ้านเมืองเจริญก้าวหน้า มีความเรียบร้อย มีความปลอดภัย แต่ละคนจึงมีหน้าที่โดยเจาะจงว่า ต้องทำหน้าที่เพื่ออะไร เป็นเกียรติแก่ตัวเองและเป็นการเสริมสร้างให้ราชการมีประสิทธิภาพ ถ้าคนหนึ่ง คนใดทำไม่ดี ก็อาจทำให้ส่วนรวมปั่นป่วนไปก็ได้ ฉะนั้น ทุกคนก็ต้องทำหน้าที่ของตนด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความเสียสละ ด้วยความสุจริตเพื่อให้ส่วนรวมมีความเข้มแข็ง และการที่ทำให้ส่วนรวมของราชการมีความเข้มแข็งและเป็นที่เชื่อถือของประชาชนนั้น จะสท้อนและเป็นผลดีแก่แต่ละคน แต่ละบุคคล โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงาน เพราะว่าเราจะมีความภูมิใจได้ว่า เราทำราชการดีที่สุดส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งงานของราชการจะได้ผลดี ทำให้บ้านเมืองมีความมั่นคง เราก็เป็นส่วนหนึ่งของบ้านเมือง ถ้าเราอยากอยู่ดี อยากอยู่อย่างมีความสงบ มีความก้าวหน้า ก็ต้องช่วยกันทุกคน ที่จะสร้างเสริมให้กลไกที่สำคัญของชาติคือทางราชการให้มีความแข็งแรงแข็งแกร่ง ขอให้ทุกคนพิจารณาดูว่างานที่ทำเป็นผลดีแก่ตัวอย่างไร มีผลตอบแทนอย่างไร และให้พิจารณาดูว่า แต่ละคนต้องทำงานเพื่อส่วนรวม เพราะเหตุว่าถ้าส่วนรวมอยู่ได้เราก็อยู่ได้ ถ้าส่วนรวมล้มเหลวมีอันเป็นไปเราก็ไม่สามารถที่จะอยู่ได้ ท่านทั้งหลายเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีความสำคัญ ที่จะต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่มาติดต่อ แต่ละคนก็มีหน้าที่โดยเฉพาะของตน แต่ว่าต้องประสานงานกับส่วนอื่นของทางราชการจึงจะเป็นผลดีสมบูรณ์แบบ ขอให้ทุกคนพากเพียรปฏิบัติหน้าที่ให้ได้รับผลดังกล่าว ขอให้ทุกคนมีกำลังใจกำลังกายที่จะปฏิบัติหน้าที่นั้น และขอให้ทุกคนประสบแต่ความเจริญก้าวหน้าความผาสุกทั่วกัน.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย ซึ่งทรงพระกรุณา โปรดเกล้า ฯ พระราชทานในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ปี พ.ศ.๒๕๑๑ แก่ข้าราชการ ๑๓๓ ราย

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ ท้องพระโรงวังท่าพระ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วันอังคาร ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่างานด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปอีกเป็นอันมาก การปรับปรุงและขยายกิจการมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นทั้งความต้องการและความจำเป็นสำหรับการศึกษาของชาติ ทุกคนทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการนี้ ควรจะได้ถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำด้วยความตั้งใจและด้วยความจริงใจ โดยเต็มกำลังความสามารถ

ขอชมเชยและขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตใหม่ ที่อุตสาหะเล่าเรียนจนได้ความสำเร็จและได้รับเกียรติอันควรภาคภูมิใจในวันนี้ ต่อจากนี้ท่านก็จะได้ก้าวต่อไปสู่ชีวิตแห่งการงานซึ่งเป็นระยะสำคัญที่สุด จึงใคร่จะฝากข้อเตือนสติไว้ในโอกาสนี้ว่า ในชีวิตการงานนั้น ทุกคนมีภาระอันหนักที่จะต้องกระทำมากมาย ประการแรกคือหน้าที่ในงานอาชีพ ซึ่งควรจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุก ๆ อย่าง ประการต่อไป ได้แก่หน้าที่ที่จะต้องทำประโยชน์ให้แก่สังคมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเป็นผู้ได้รับความเกื้อกูลจากสังคมโดยทางตรงและทางอ้อมอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้น ยังมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติรับใช้ชาติบ้านเมืองในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยอีกประการหนึ่งด้วย ท่านทั้งหลายได้เริ่มต้นชีวิตมาด้วยดีแล้ว ขอให้กระทำดีต่อไปให้ตลอด จงตั้งใจและมั่นใจที่จะทำความเพียรพยายาม ใช้ความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งกำลังกายกำลังใจและความคิดพิจารณาที่รอบคอบ สร้างคุณงามความดี ประกอบการงานให้บังเกิดประโยชน์อันแท้จริงและยั่งยืนทั้งแก่ตนทั้งแก่ส่วนรวม ให้สมกับที่ได้ชื่อว่าบัณฑิต และให้ได้ประสบความสำเร็จในชีวิตโดยสมบูรณ์

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสุขความสำเร็จ มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้มีความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ผู้นำเยาวชนและเจ้าหน้าที่[๒]
ในโอกาสที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๒

ขอขอบใจที่นำสมุดภาพประมวลการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนมามอบให้ และเห็นด้วยกับกรมการพัฒนาชุมชนที่จัดให้เยาวชนของชาติได้รับการฝึกอบรม แสดงให้เห็นว่าเยาวชนได้รับความสนใจและปฏิบัติอย่างถูกต้อง มีความยินดีที่เจ้าหน้าที่กรมการพัฒนาชุมชนทำให้เยาวชนรู้จักปฏิบัติต่อประเทศชาติและต่อตนเอง ทราบว่าเยาวชนที่มารับการฝึกอบรมมีทั้งเยาวชนที่นับถือพระพุทธศาสนาทั้งที่นับถือศาสนาอิสลาม และต่างมีความสามัคคี กลมเกลียวรักใคร่กัน นับว่าเป็นผลดีแก่ประเทศชาติ เพราะความสามัคคีนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานพัฒนาประเทศ แม้ว่าเราแต่ละคนจะนับถือศาสนาตามความพอใจ แต่ทุกศาสนาก็สอนให้เป็นคนดีให้รักประเทศชาติและถิ่นที่อยู่อาศัย

อีกอย่างหนึ่งที่สำคัญ คือผู้ที่เข้ารับการอบรมได้เห็นได้เข้าใจว่าประเทศชาติจะดำรงอยู่ได้อย่างไร และประชาชนจะมีความสุขความสบายได้อย่างไร ซึ่งสรุปลงได้ว่าด้วยการพัฒนา การพัฒนานั้นได้พูดมาหลายครั้งแล้ว กรมกองต่าง ๆ ก็มักอ้างถึงคำ “พัฒนา” ทุกฝ่ายต่างก็มุ่งจะพัฒนา คำว่า “พัฒนา” คืออย่างไร ก่อนอื่นเราต้องทราบว่า “พัฒนา” คือ “มุ่งให้เกิดความเจริญก้าวหน้า มุ่งให้ทุกคนมีความสุขสบาย” ดังนั้นทุกคนจึงมุ่งที่จะพัฒนา แต่เพราะการที่ทุกคนมุ่งที่จะพัฒนานี้ จึงมีทางทำให้เสียได้ เพราะว่ามีผู้ที่ไม่ได้มุ่งให้เกิดความก้าวหน้าแท้จริงรวมอยู่ด้วย หรืออาจเป็นว่าฝ่ายตรงข้ามนำเอาคำ “พัฒนา” ไปใช้ด้วยก็ได้ ผู้ที่ฉลาดมีไหวพริบดีจึงจะแยกได้ว่า ใครจะมาพัฒนาให้ และใครจะมามุ่งพัฒนาเพื่อประโยชน์ของฝ่ายพวกตัว

กรมกองต่าง ๆ ที่มุ่งจะพัฒนาประเทศ ทั้งของกลาโหม มหาดไทย และกระทรวงอื่น ๆ บางทีก็ต้องยอมรับว่าทำงานไม่สอดคล้องกันอยู่บ้าง เป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องพิจารณาแบ่งแยกให้ถูกต้อง และต้องให้ทราบด้วยว่าใครจะมาพัฒนาให้จริงใครจะมาหลอก เพราะอาจมีฝ่ายตรงข้ามเข้ามาแทรกแซงทำลายเราก็ได้ กรมกอง

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายประสงค์ อิศรภักดี อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน นำเจ้าหน้าที่ผู้ที่ดำเนินการฝึกอบรมเยาวชนและผู้นำเยาวชนในจังหวัดภาคใต้ จากเขตพัฒนา ๘ จังหวัด คือ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เนื่องในโอกาสที่มีการฝึกอบรมผู้นำเยาวชน รุ่นที่ ๔ ระว่างวันที่ ๒๕ สิงหาคม ถึงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๑๒ ณ ศูนย์พัฒนาชุมชน เขต ๙ จังหวัดยะลา

ต่าง ๆ เขาคงไม่ตั้งใจจะขัดแย้งกันหรือทำลายพวกเราแน่ ๆ ประชาชนจะต้องช่วยต้องร่วมมือกับทางราชการ เพื่อให้งานพัฒนาเป็นไปโดยเรียบร้อย ประชาชนจะต้องช่วยให้งานของกรมกองต่าง ๆ กลมเกลียวกัน และกรมกองต่าง ๆ ก็จะต้องทำงานให้ประสานสอดคล้องกัน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมการพัฒนาชุมชน คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ กองทัพบก กองทัพอากาศ กองทัพเรือ กรมตำรวจ ที่เข้าไปช่วยพัฒนา ทุกฝ่ายต่างก็มีเจตนาดีที่จะทำให้บ้านเมืองเจริญมั่นคง จึงพยายามจะเข้าหาประชาชนเพื่อช่วยให้ประชาชนได้รับความสุข ได้รับความสงบและความเจริญก้าวหน้า แต่ถ้าประชาชนไม่รับคำแนะนำ ไม่รับความช่วยเหลือ หรือว่าไม่สามารถรับได้เพราะไม่มีความรู้ ความช่วยเหลือเหล่านั้นก็เสียเปล่า ประชาชนจึงต้องร่วมมือกับทางราชการ เพื่อให้ความช่วยเหลือของทางราชการบังเกิดผลเกิดประโยชน์สมบูรณ์ และสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นี่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

การอบรมต่าง ๆ ที่ทุกคนได้ผ่านมาแล้ว จะต้องนำไปคิดว่าเป็นประโยชน์แก่ตนอย่างไรและควรจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร จะต้องกลับไปพิจารณาถึงความรู้ที่ได้รับไป โดยนำไปย่อยดูทุก ๆ ข้อที่จดไว้ว่าถูกหรือเปล่า ทุก ๆ อย่างที่จดไว้ต้องนำไปทบทวนก่อนแล้วจึงนำไปใช้ ไปแนะนำพ่อแม่พี่น้องเพื่อนฝูง ให้เข้าใจวิธีการพัฒนาและวิธีทำตนให้ประโยชน์แก่หมู่บ้านและครอบครัว เมื่อรับการอบรมไปแล้วต้องนำไปคิดดูอีกทีว่าที่เรียนมานั้นผิดหรือถูก ถ้าไม่เข้าใจ เมื่อมีเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมเยียน ก็ต้องถามเขา เขาจะได้ชี้แจงให้เราเข้าใจ ถึงหากผู้มาเยี่ยมเยียนอาจไม่สามารถตอบให้เราเข้าใจได้ ก็ยังเป็นที่เชื่อถือได้ว่าได้ถามผู้ที่มีความรู้มากกว่าเรา เราอาจได้รับประโยชน์ ถ้าเรามีปัญหาอะไรต้องปรึกษาหารือกัน หรือหารือกับเจ้าหน้าที่เขาดู การซักถามกันเองหรือซักถามเจ้าหน้าที่ที่มาเยี่ยมจะมีประโยชน์มาก ไม่ใช่ว่าเรียนมาผิดแล้วก็เฉย ๆ เสีย จะไม่ได้ประโยชน์อะไร ถ้าสงสัยต้องถามจึงจะมีโอกาสมีความรู้ครบถ้วน ถ้าสงสัยแล้วก็เก็บไว้จะทำให้เรารู้สึกขุ่นใจ ไม่สบายใจ และอาจทำอะไร ๆ ที่เป็นผลเสียหายแก่ตนเอง แก่หมู่บ้าน และแก่ประเทศชาติ ถ้าสงสัยแล้วคุยกันจะทำให้รู้แจ้ง ถ้าหากว่าข้อที่เราสงสัยเป็นข้อที่สอนมาผิดทางเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลต้องยอมรับ ทางราชการก็จะต้องแก้ไข เพราะการช่วยกันคิดช่วยกันแก้ไขเป็นการดีที่สุด จะเป็นการช่วยให้ประชาชนเข้าใจรัฐบาล แต่ไม่ใช่ว่าประชาชน บอกอะไรแล้วทางราชการต้องทำตามทุกอย่าง ทางราชการจะทำแต่ในสิ่งที่เห็นดี ถ้าประชาชนให้ความร่วมมือ ข้าราชการก็จะทำดีมากขึ้น มีกำลังใจดีขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่าที่ข้าราชการไม่ค่อยสนใจต่อประชาชน อาจเป็นเพราะเมื่อไปทำงานให้กับประชาชนแล้ว ประชาชนไม่ให้

ความร่วมมือ ถ้าประชาชนให้ความร่วมมือ ให้กำลังใจ ก็เชื่อว่าการบริหารงานทางบ้านเมืองจะเรียบร้อยและก้าวหน้ารวดเร็วขึ้น

การที่เยาวชนได้มารับการศึกษาอบรมนี้ ถือว่าเป็นลาภที่มีโอกาสดี มาได้รับความรู้สำหรับสร้างตนเองและส่วนรวมต่อไป "การฝึกอบรม" ฟังดูแล้วอาจคิดว่าเหมือนกับเป็นการถูกบังคับกดขี่ เพราะต้องถูกบังคับให้อยู่ในระเบียบวินัย แต่ก็ไม่มีคำอื่นดีกว่านี้ จะต้องใช้คำว่า "การฝึกอบรม" ซึ่งเป็นการทำให้ผู้รับการอบรมได้มีความรู้ได้มีประสบการณ์ดีขึ้น จึงต้องถือว่าเป็นลาภ เพราะได้มารู้มาเห็น ได้มารับความรู้

ขอชมเชยกรมพัฒนาชุมชนและเจ้าหน้าที่ทุกคน ที่จัดให้มีการอบรมผู้นำเยาวชนเป็นครั้งที่ ๔ การฝึกอบรมนี้ควรทำต่อไปเพราะเป็นประโยชน์ การฝึกอบรมต้องทำให้ดีที่สุด เพื่อให้ผู้นำเยาวชนมีความรู้ มีความเข้มแข็ง มีความทะเยอทะยานที่จะพัฒนาตนเองและบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าอย่างมีระเบียบวินัย

ขอทุกคนจงทำงานด้วยความเต็มใจ เข้มแข็ง จงประสบความสุขความก้าวหน้าและจงมีกำลังกายกำลังใจที่จะทำงานเพื่อความสงบเพื่อความเป็นปึกแผ่นของบ้านเมืองต่อไป.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะครูอาวุโส ประจำปี ๒๕๑๑
คณะกรรมการบริหารมูลนิธิช่วยครูอาวุโส ในพระบรมราชูปถัมภ์
และ คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา[๒]
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มอบทุนและมอบเข็มเชิดชูเกียรติแก่ครูอาวุโสที่มาในวันนี้ ทั้งอยากที่จะให้ทุกคนระลึกถึงผู้ที่ไม่มา ซึ่งไม่สามารถที่จะมา ครูทั้งหลายที่ได้รับทุนและเครื่องหมายเชิดชูเกียรติวันนี้ ก็เป็นผู้ที่ได้ทำหน้าที่ในตำแหน่งและในหน้าที่ทางการศึกษาในทางเป็นครูมาเป็นเวลาช้านาน ถือว่าได้ทำหน้าที่ด้วยความเสียสละ ด้วยความเหน็ดเหนื่อยตลอดมา ผลในงานของตนก็ควรจะได้เห็นประจักษ์อยู่แล้วว่า การที่ให้ความรู้แก่อนุชนรุ่นหลังก็เท่ากับเป็นการสร้างอนาคตของชาติ

ในปัจจุบันนี้มีปัญหาที่พูดกันหนาแน่นว่า ทำไมเยาวชนปัจจุบันนี้ไม่ค่อยเรียบร้อย และโดยมากมักพูดว่าเพราะว่าครูไม่ได้เป็นครูเหมือนแต่ก่อนนี้ ฉะนั้นจึงคิดออกมาได้ว่ายังอยากขอร้องครูอาวุโสซึ่งมีอายุ ๖๐ กว่าแล้วซึ่งควรจะหมดหน้าที่แล้ว และควรที่จะพักผ่อนแล้วให้ทำหน้าที่ต่อไป ครูอาวุโสนี้จะเป็นผู้ที่จะช่วยชาติในต่อไปได้อีกอย่างมาก โดยการแสดงให้เห็นว่า ผู้มีจิตใจที่จะเสียสละจะต้องเสียสละต่อไปอยู่เรื่อย พยายามที่จะสั่งสอนครูที่ในรุ่นใหม่นี้ให้เข้าใจว่าอาชีพครูนี้มีความสำคัญอย่างไร ให้ขะมักเขม้นและให้ถือว่าเป็นเกียรติ ครูสมัยใหม่อาจค้านว่าครูเป็นอาชีพที่ดีอยู่แล้ว ทำไมจึงต้องได้รับทุนส่งเสริมช่วยเหลือ ก็ตอบได้ว่า ผลงานนั้นไม่ใช่เรื่องเงินทองเป็นสำคัญ สำคัญอยู่ที่ว่าได้สร้างชาติให้คงอยู่ ให้อนุชนรุ่นหลังสามารถที่จะใช้จะมีความคิด นั่นเป็นผลสำเร็จ ไม่ใช่ทางการเงิน แต่ถ้าขาดแคลนทางการเงิน มูลนิธิครูอาวุโสก็พร้อมที่จะช่วยเหลืออยู่เสมอ ก็อาจค้านอีกอย่างว่าทำไมจึงต้องให้เข็มเชิดชูเกียรติครู ถ้าครูทำหน้าที่ดีแล้วก็มีเกียรติอยู่แล้ว ข้อนี้ก็เพราะว่า ไม่ค่อยเห็นว่าได้ทำอะไรเป็นเกียรติ ในสมัยปัจจุบันจึงต้องมีเข็มเชิดชูเกียรติแท้จริงเกียรติก็มีอยู่ในตัวอยู่แล้ว แต่ว่าสำหรับคนที่ไม่เห็นใน

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นำคณะกรรมการบริหารมูลนิธิช่วยครูอาวุโส ในพระบรมราชูปถัมภ์ คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา และครูอาวุโส ประจำปี ๒๕๑๑ เฝ้า ฯ รับพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ และเงินช่วยของมูลนิธิช่วยครูอาวุโส ฯ.

ทางจิตใจ ก็ต้องเอาเข็มเป็นวัตถุมาวางไว้มาติดไว้กับตัว คราวนี้เมื่อได้รับเข็มเชิดชูเกียรติแล้วก็แสดงได้ว่ามีคนที่เห็นความดีของครู ก็ควรจะให้กำลังใจกับครูต่อไปว่า ทำดีตามหน้าที่ของครูนี้ก็จะรักษาบ้านเมืองไว้ได้

ที่มีปัญหาในปัจจุบันนี้ก็คงไม่อยู่ที่ครูแท้ ๆ อยู่ที่ว่าปัจจุบันนี้จำนวนเยาวชนมากขึ้น ถ้าดูตามสำมะโนประชากรแล้ว เห็นได้ว่าภายในระยะเวลา ๒๐ ปีที่ผ่านมา ประชากรเมืองไทยได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก นับเป็น ๑๐ ล้าน ข้อนี้ที่สำคัญ เพราะหมายความว่า ประชากรของเมืองไทยมีผู้ที่อยู่ในวัยเรียนมากกว่าผู้ที่จะเป็นครูได้ ข้อนี้เป็นการอธิบายได้ว่า สมัยนี้ทำไมเยาวชนสอนยากนัก เพราะมีจำนวนมากเกินกำลังของผู้ที่อยู่ในอายุที่จะเป็นครูได้ พูดอย่างนี้ก็ทำให้เสียกำลังใจไป แต่ว่าถ้ายอมให้เสียกำลังใจ ต่อไปเราจะไม่มีอนาคต ฉะนั้น จึงต้องขอร้องทางครูอาวุโส ให้ไปให้กำลังใจแก่ครูในรุ่นใหม่ไม่ให้เสียกำลังใจ แล้วก็ให้เข้าใจว่าผู้ที่ได้ทำหน้าที่ดีทุกคนก็ยกย่อง แล้วก็ได้ชื่อในตัวเองว่าเป็นผู้ที่ได้สร้างชาติบ้านเมืองให้คงอยู่ต่อไป ให้คงอยู่สำหรับอนุชนรุ่นหลัง ก็ขอให้ทุกท่านที่ได้รับเกียรติยกย่อง มีพลังจิตพลังใจ ปฏิบัติงานซึ่งยังมีอีกมากมายต่อไป และขอให้ทุกคนมีพลังกายสมบูรณ์เพื่อที่จะได้มีชีวิตที่มีความสุขสบายมีความเจริญต่อไปอีก ขอทุกคนจงประสบแต่ความรุ่งเรือง.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานในงานวันราชวัลลภ ประจำปี ๒๕๑๒
ณ กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ฯ

วันอังคาร ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

นายทหาร นายสิบ พลทหารใหม่ ที่เข้ามาในสังกัดทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์นี้ จะต้องปฏิบัติตามคำปฏิญาณนั้นและจะต้องเข้าใจถึงคำปฏิญาณว่าแปลว่าอะไร ที่ได้เปล่งวาจาว่าจะซื่อสัตย์สุจริต จะเข้มแข็งนั้นมีความหมายลึกซึ้งมาก ผู้ที่มารับราชการในกรมทหารมหาดเล็กนี้จะต้องถือตัวว่ามีเกียรติอย่างสูง เพราะว่าทหารมหาดเล็กเป็นทหารรักษาพระองค์ ซึ่งทุกคนเพ่งเล็งว่าเป็นผู้ที่มีโชคดี มีเกียรติที่ได้มารับหน้าที่ในกรมทหารที่ดีแห่งประเทศ เป็นทหารที่สำคัญสำหรับบ้านเมือง ทุกคนจะต้องเป็นตัวอย่างแก่หน่วยทหารอื่น ๆ จึงจะต้องแสดงความเข้มแข็ง ความมีระเบียบ ความสามารถทุกประการให้ปรากฏ ถ้ากรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์นี้ทำตัวอย่างที่ดี กองทัพไทยจะมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น หน้าที่ของกองทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์นี้ นอกจากหน้าที่ในทางพิธีการยังมีหน้าที่ในทางปฏิบัติรักษาประเทศโดยตรงด้วย ผู้ที่เข้ามาเป็นทหารในกองนี้จึงต้องสำนึกว่าจะต้องฝึกฝนตนให้ดีทั้งในหน้าที่ราชการ ทั้งในทางส่วนตัว หมายถึงมีความประพฤติดี วางตัวให้เป็นที่เชื่อถือของเพื่อนทหารอื่นและของประชาชนทั่วไป การประพฤติตัว การวางตัวนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะแสดงให้เห็นชัดว่าตัวเป็นผู้ที่จะทำตามที่เปล่งวาจาได้หรือไม่ เปล่งวาจาเป็นการพูด การกระทำเป็นการแสดงขอให้เข้มแข็ง มีความกล้าหาญ มีความสามารถ มีความสุจริต และพยายามขวนขวายฝึกฝนตนเองให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้รักษาชื่อเสียงของหน่วยทหารของตน

ขอให้ทุกคนมีพลานามัยสมบูรณ์ทั้งทางกายและใจ จะได้ปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญของแต่ละคนให้ดี ให้ประสบแต่ความสำเร็จ ความเจริญ และมีเกียรติโดยแท้.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดรายการาอุทกภัยสงเคราะห์ ทางสถานีไทยโทรทัศน์ช่อง ๔ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๒ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

ขอขอบใจทุกฝ่ายที่ได้จัดงานเพื่อเป็นการช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ได้รับเคราะห์เนื่องด้วยอุทกภัยในคราวนี้ และที่ทุกคนได้มีความเข้าอกเข้าใจ เมื่อได้ทราบข่าวว่าเพื่อนร่วมบ้านได้ประสบภัยและความยุ่งยาก ก็พร้อมที่จะช่วยเหลือ ที่ได้ทราบมา บางคนมีเงินเพียงเล็กน้อยก็เอามาให้เพื่อช่วยผู้ประสบอุทกภัย มี ๒๐ บาทก็อุตส่าห์แบ่งให้ ๑๐ บาท และนอกจากนั้นมีค่าพาหนะกลับบ้าน มีอาหาร ก็ยังมาแบ่งครึ่งสำหรับผู้อื่น นี่ก็เป็นเมตตาจิตที่สูงมาก

การที่หลายฝ่าย ทั้งทางสมาคมหนังสือ ผู้สื่อข่าวบันเทิง และผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่โทรทัศน์ ได้ร่วมกันทำการช่วยเหลืออย่าเข้มแข็งด้วยความเหน็ดเหนื่อยด้วยการนี้ เป็นที่น่าภูมิใจยิ่ง มีอีกอย่างอีกข้อหนึ่งอยากจะให้ทราบและตามรายงานของผู้ที่ได้ถวายช่วยทางราชประชานุเคราะห์ก็ได้พูดถึงคือ คราวนี้ที่มีอุทกภัยเกิดขึ้นก็มีผู้ที่ไปช่วยกันมากมายและสำคัญที่สุดทุกฝ่ายก็ได้ช่วยกันอย่างขะมักเขม้นและอย่างพรักพร้อม ทั้งฝ่ายราชการ ซึ่งตามปรกติไม่ได้เกี่ยวข้องคือ ตำรวจ ทหาร ทั้งทหารบก ทหารอากาศ และก็มีทหารเรือด้วย ตำรวจก็หลายฝ่าย ทั้งตำรวจดับเพลิงทั้งตำรวจชายแดน พลร่ม ภูธร ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันที่จะทำให้การช่วยเหลือประชาชนที่ทุกข์ยากเป็นไปโดยรวดเร็ว อันนี้ก็เป็นสิ่งที่น่าอนุโมทนา และน่าจะให้ประชาชนทราบทั่วกันว่า เมื่อมีกำลังใจแล้ว ประชาชนก็จะช่วยเหลือได้เต็มที่ โดยปรกติประชาชนก็มีเมตตาจิตอยู่แล้ว แต่ก็ไม่ทราบจะไปให้ที่ไหน เพราะว่าการที่จะให้แล้วก็ผ่านมือเจ้าหน้าที่ไป ไม่ทราบว่าจะหายหรือไม่หาย สิ่งของที่เขาให้มาจะรั่วไหลหายไป มาบัดนี้มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ก็เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน เพราะว่าเจ้าหน้าที่พยายามปฏิบัติด้วยความขะมักเขม้น เข้มแข็ง เรื่องประวัติของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์นี้ บางทีบางคนก็อาจไม่ทราบว่ามาจากอุทกภัยวาตภัยทางภาคใต้นี่เอง คือทางโน้นที่เกิดเรื่องโดยเฉพาะที่แหลมตะลุมพุก ที่ประชาชนได้ประสบเคราะห์กรรมอย่างใหญ่หลวง ก็มีคนได้นำเงินมาบริจาคเป็นจำนวนมากทั้งเอกชนทั้งบริษัทห้างร้าน แม้แต่ชาวต่างประเทศก็ได้ส่งเงินมาให้เป็นจำนวนมากมาย ถ้าเปรียบเทียบลักษณะที่พูดถึงจำนวนมากมายก็หมายความว่าเปรียบเทียบกับตามสถิติ ถ้าเปรียบเทียบกับคนที่เคยเห็นเงินมามาก เช่นพวกธนาคารหรือบางคน ก็อาจว่าไม่มาก คือได้เงินเป็นจำนวน ๓ - ๔ ล้าน เป็น

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ล้าน ๆ บาทก็รู้สึกว่ามาก จากเงินที่เหลือ ๓ - ๔ ล้านบาทนี้ ก็ได้มาก่อตั้งมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ขึ้น ให้มูลนิธิก็มีหน้าที่ที่จะส่งเสริมเลี้ยงดูเด็กที่กำพร้าเพราะทางวาตภัยครั้งนั้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วก็ได้มาตั้งให้เป็นกองทุนที่จะช่วยประชาชนที่ประสบทั้งอุทกภัยทั้งภัยธรรมชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะอัคคีภัย และได้เปลี่ยนแปลงมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งบัดนี้มีอาสาสมัครที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ อยู่ในฐานะที่จะออกไปปฏิบัติการโดยรีบด่วนด้วยมีความขะมักเขม้นและสุจริต นับว่าราชประชานุเคราะห์เป็นไปตามนโยบายที่ตั้งเอาไว้ เป็นประกันภัยธรรมชาติของประชาชน โดยประชาชนไม่ต้องเสียเงินค่าเบี้ยประกันแต่ประการใด แต่ว่าที่จะดำเนินการไปได้ก็ด้วยเหตุว่าประชาชนผู้ที่มีเงินพอสมควรบริจาคเข้ามาเป็นทุน ไม่ได้จำเป็นว่าจะต้องให้เกิดเรื่อง เมื่อมีรายได้และเกิดความเป็นห่วงผู้ที่มีทุกข์ ก็บริจาคให้แก่ราชประชานุเคราะห์ เพื่อให้เป็นคล้าย ๆ เป็นเบี้ยประกัน ถ้าเกิดเดือดร้อนราชประชานุเคราะห์ก็ไปช่วย ข้อนี้เป็นหลักของราชประชานุเคราะห์ ซึ่งจะต้องการเงินทองและกำลังอีกมากมาย ปัจจุบันนี้ก็รู้สึกว่าได้ปฏิบัติงานได้มาก ที่อยากให้ทราบอีกคือว่า ในคราวนี้น้ำท่วมจังหวัดเพชรบุรี ประจวบ ราชบุรีอย่างมากทีเดียว แต่ว่าถ้าเปรียบเทียบกับคราวที่เคยมีมาในที่อื่น ๆ ก็อาจไม่มากกว่านัก มีการเสียหายมากในบริเวณที่น้ำท่วม โดยเฉพาะหัวหิน ที่ตำบลหินเหล็กไฟนั้นเสียหายอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ทำให้เกิดมีการเสียชีวิตเป็นจำนวนมากกว่าปรกติเพราะไม่ทราบก่อน เฉพาะบริเวณแถวตำบลเดียวนั้นก็เสียชีวิตไปประมาณ ๑๒ - ๑๓ คน ทั้งหมดเสียชีวิตประมาณ ๒๕ คน

ที่ว่าให้สามัคคีกัน ในราชประชานุเคราะห์ก็ได้มีความสามัคคีแล้ว แต่นอกจากนั้น จะต้องมีความสามัคคีในระหว่างหน่วยราชการต่าง ๆ และประชาชนด้วย เพื่อที่จะได้ช่วยเหลือให้เป็นผลดี ในคราวนี้ตำรวจพลร่มค่ายนเรศวรได้มีบทบาทอย่างหนัก แต่ว่าเขาก็ไม่มีทุนพอที่จะออกไปปฏิบัติ ก็ได้ช่วยกันกับฝ่ายกรมตำรวจ ซึ่งได้วิ่งวุ่นให้ได้มีพาหนะ ทั้งทางราชประชานุเคราะห์ซึ่งก็ได้นำสิ่งของออกไปเพื่อแจกและประสานงานกันที่ค่ายนเรศวรหัวหินโดยประสานงานกับกองทัพที่ ๑ ส่วนหน้า เท่าที่เขามีกำลังด้วย เมื่อวันที่ ๕ เดือนนี้ได้ไปที่หัวหิน และได้ไปพบหน้าผู้ที่อยู่ที่กองทัพที่ ๑ ส่วนหน้า ก็บอกว่าขอให้เขาช่วยเหลือ เขาก็ยินดี และเขาบอกมาว่าได้วันนี้เอง คือเวลานั้นพาหนะเฮลิคอปเตอร์ไม่มี ทำให้หมดปัญญาช่วย ทางกองทัพที่ ๑ ได้รับเฮลิคอปเตอร์ ๑ ลำ วันต่อมาจึงได้ให้ไป

ใช้ในการช่วยเหลือ ทางฝ่ายราชประชานุเคราะห์ ในวันนั้นเอง ก็ดูเหมือนจะได้ฟันฝ่าความลำบากลุยน้ำมาตั้งแต่เช้าจนเย็นกว่าจะมาถึงที่ค่ายนเรศวร เวลาเดียวกันฝ่ายสภากาชาดก็มาพร้อมกัน ทั้งผู้ที่อยู่ที่หัวหินทั้งผู้ที่ไปจากกรุงเทพฯ รวมความแล้วทุกฝ่ายก็ได้ช่วยเหลือกันด้วยความขะมักเขม้น ก็ต้องจัดการให้เขาสามารถที่จะช่วยเหลือด้วยการมอบหมายหน้าที่อย่างหนึ่ง และมอบหมายเงินหรือสิ่งของอีกอย่างหนึ่งแก่เขา เพื่อที่จะให้เขาสามารถจะปฏิบัติการขั้นต้น ส่วนเมื่อเร็ว ๆ นี้ก็ได้ทราบข่าวว่า ทางภาคใต้ทางนครศรีธรรมราชจนถึงนราธิวาส ถ้าฝนตกหนักจะมีอันตรายได้ เพราะนครศรีธรรมราช ที่อำเภอทุ่งสง อำเภอปากพนัง อำเภอชะอวด น้ำเริ่มขึ้น อำเภอระแงะนราธิวาสก็มีเหมือนกัน โดยเฉพาะนครศรีธรรมราชและปากพนังนั้นประชาชนขวัญเสียมาก เพราะว่ายังไม่ลืมวาตภัยครั้งที่แล้ว ซึ่งตอนนั้นราชประชานุเคราะห์ได้ไปมีส่วนช่วย ผู้ที่จะมีหน้าที่ได้ไปบ้างแล้ว เพื่อให้ประชาชนไม่ขวัญเสีย และถ้าเกิดเรื่องอะไรได้ช่วยเหลือได้เต็มที่โดยทันควัน นอกจากนี้ก็มีหน่วยตำรวจพลร่มซึ่งไปทางภาคใต้ด้วยราชการป้องกันราชอาณาจักร และได้มอบหมายให้ป้องกันสาธารณภัยด้วย ที่พูดทั้งหมดนี้ก็เพื่อบอกว่า ที่ได้กล่าวมาว่าถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลนั้นหมายความว่า จะให้มอบกับมูลนิธิราชประชานุเคราะห์หรือมูลนิธิส่งเสริมความสะอาดนักเรียนโดยตรงหรือเปล่า หรือหมายความว่าแล้วแต่เจตน์จำนงของผู้ที่บริจาคและผู้จัดรายการก็ขอทราบ

ในโอกาสนี้ขออนุโมทนาในเจตน์จำนงที่ดีที่จะช่วยเหลือประชาชน และขอฝากอนุโมทนาแก่ผู้ที่บริจาคทั้งเงินทั้งสิ่งของทั้งแรงเพื่อให้รายการนี้มีผลดี สำหรับรายได้และสิ่งของก็ยังเป็นปัญหาว่าจะปฏิบัติกันอย่างไร ขอให้มาติดต่อโดยตรงทางฝ่ายมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในโอกาสต่อไป ความจริงเมื่อวันศุกร์ก็ได้พูดถึงแล้ว ก็ฝากขอบใจไปถึงทุกคนที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติ ขอให้ทุกคนปลอดภัย ถ้าทำด้วยความตั้งใจดีแล้วก็จะประสบผลดี เป็นผลบุญที่ทำขอให้ทุกคนมีความแข็งแรงทั้งจิตใจทั้งกาย และให้มีความเจริญ.

พระราชดำรัส

ในโอกาสเสด็จ ฯ ไปทรงเป็นประธาน
ในงานฉลองครบรอบ ๕๐๐ ปี แห่งศาสนาซิกข์
ณ โรงละคอนแห่งชาติ

วันอังคาร ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความปีติชื่นชม ที่ได้มาร่วมงานฉลองครบรอบ ๕๐๐ ปี แห่งศาสนาซิกข์ ซึ่งท่านทั้งหลายพร้อมใจกันจัดขึ้นในวาระนี้ ขอขอบใจท่านทุกคนที่มีไมตรีจิตต้อนรับ ทั้งได้มอบของขวัญอันศักดิ์สิทธิ์จากนครอมฤตสระ ซึ่งมีค่าในทางใจอย่างสูงให้อีกด้วย

ข้าพเจ้ายินดีและพอใจที่ผู้เป็นประธานของท่านกล่าวยืนยันว่า ชาวซิกข์ในประเทศไทยได้รับความสะดวกสบาย และได้รับความอุปถัมภ์ให้มีความผาสุกร่มเย็นพร้อมมูล ในการทำมาหาเลี้ยงชีพ ตลอดจนการประกอบศาสนกิจตามความเชื่อถือ ฐานะความมั่นคงพร้อมทั้งความสุขของบุคคลนั้น จะเกิดมีได้ก็ด้วยความปฏิบัติชอบ ปฏิบัติเป็นธรรมและปฏิบัติเกื้อกูลกันและกันของแต่ละบุคคล ท่านทั้งปวงได้รับความสุขความสงบเพราะต่างตั้งตนไว้ในทางที่ถูกที่ควร มีความมุ่งหมายที่จะปลูกฝังสร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างมนุษย์ โดยมิได้ถือชาติ ถือชั้น ถือลัทธิศาสนา และได้พยายามดำเนินตามหลักการนั้นด้วยดีตลอดมา โดยถือว่าสังคมหรือส่วนรวมนั้นเป็นที่ตั้งที่อาศัยของบุคคล

ในโอกาสอันสำคัญนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้ท่านได้รวมกำลังตั้งใจบำเพ็ญ กรณียกิจ เพื่อสาธารณชน ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมสุขร่วมทุกข์ร่วมแผ่นดิน ให้กว้างขวางหนักแน่นยิ่งขึ้นต่อไป และขออำนวยพรให้ท่านมีความสุขความเจริญ ประสบความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์จงทุกประการ โดยทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะนักฟุตบอลทีมชาติไทย ที่จะเข้าแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

ข้อที่น่าคิดก็มีว่า ในเมืองไทยเรา ทีมฟุตบอลของไทยหรือการฟุตบอลของไทยมีทั้งขึ้นทั้งลง แล้วแต่ความเอาใจใส่ของทางราชการบ้าง แล้วแต่ความเอาใจใส่ของผู้ที่สนใจในกีฬาบ้าง และแล้วแต่ความสามารถของนักกีฬาบ้าง ที่เห็นว่ากีฬาฟุตบอลนี้เป็นกีฬาที่คนไทยจะสามารถปฏิบัติได้ดีก็ด้วยเหตุผลว่า คนไทยเรามีความว่องไวและมีความอดทน มีความสามารถเป็นเรื่องเป็นราว แต่ก็มีบางอย่างที่จะทำให้กีฬาฟุตบอลของไทยเรา มีการลงบ้างเหมือนกัน เพราะว่าการกีฬานั้นจะต้องมีการฝึกซ้อมให้ดี ทั้งในทางวิชาการคือเทคนิค และทั้งในทางกาย คือความแข็งแรงสมบูรณ์ การฝึกตนให้มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง ถ้าขาดทั้งสองอย่างนี้ ก็จะทำให้ไม่สามารถปฏิบัติภาระของตัวให้ได้ชัยชนะได้ ถ้าได้ฝึกฝนด้วยตนเองได้ฝึกดี และได้เตรียมตัวเตรียมกายของตัวให้ดีแล้ว ก็ย่อมจะสามารถฟันฝ่าอุปสรรคได้ดีที่สุด แต่ถ้าไม่ปฏิบัติด้วยความสม่ำเสมอ ก็ไม่ต้องแปลกใจจะต้องปราชัย

การที่ขอให้โอวาทและขอพรให้มีกำลังใจเป็นสองส่วนอย่างนี้ การให้โอวาทอาจทำให้เสียกำลังใจได้ เพราะจะบอกว่า เวลาแข่งแล้วจะแก้อะไรไม่ได้ แต่ว่าถ้าได้ฝึกฝนมาดีและได้เตรียมตัวมาดี ก็มีหวังที่จะมีผลสำเร็จได้ ส่วนการให้พรนั้น ถ้าให้พรเฉย ๆ โดยที่ไม่ได้อาศัยการฝึกฝน กำลังพรแต่ฝ่ายเดียวจะไม่มีผล ที่นักกีฬาไทยในทางฟุตบอลเล่นได้ไม่ค่อยสม่ำเสมอ ก็มีเหตุอยู่อย่างหนึ่งอยู่ที่จิตใจ ก่อนที่จะลงสนามถ้ามีจิตใจฝ่อแล้วก็ไม่สามารถนำเอากำลังใจ กำลังกาย และกำลังความรู้ที่มีอยู่ในตัวมาปฏิบัติได้ ข้อแรก จึงต้องมีกำลังใจที่ดี เวลาลงสนามต้องถือว่าเรามีความตั้งใจแน่วแน่แล้วที่จะปฏิบัติการด้วยความตั้งใจ และจะมีชัย สิ่งที่สำคัญอีกข้อหนึ่งคือความตั้งใจที่จะทำตนให้เป็นนักกีฬาที่ดี สำหรับนักกีฬาที่ดี นอกจากต้องมีการแสดงทั้งในทางกายในทางสมอง คือใช้ความคิดและวิทยาการแล้ว ก็ต้องมีจิตใจเป็นนักกีฬา อันนี้จะทำให้มีชัยเหมือนกัน ถ้าแสดงตนเป็นคนที่มีจิตใจเป็นนักกีฬาจะทำให้ใจเย็นขึ้น เกิดเรื่องอะไรก็สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ คำว่าเกิดเรื่องหมายถึงเกิดเรื่องในวิทยาการฟุตบอล

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นายกสภากรรมการสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ นำเจ้าหน้าที่ ๖ คน กับนักกีฬาทีมชาติไทย จำนวน ๒๐ คน ที่จะเข้าแข่งขันฟุตบอลกับทีมประเภทต่าง ๆ ๘ ประเทศ ชิงถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ ครั้งที่ ๒ ที่กรุงเทพ ฯ ระหว่างวันที่ ๑๙ ถึง ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๒ เฝ้า ฯ รับพระราชทานพระบรมราโชวาท

ถ้าเขารุกมาเราป้องกันได้ วิทยาการที่จะรับสถานการณ์อีกอย่างก็คือการแสดงการเล่นที่สุภาพเรียบร้อย ที่น่าชมน่าดู ก็จะเป็นทางที่จะทำให้มีชัยชนะอีกอย่างหนึ่ง เพราะว่าผู้ดูนั้นถ้าเห็นว่าเราเล่นด้วยความตั้งใจจริง ๆ ไม่ใช่ใจฝ่อ ไม่ใช่พาลพาโล คนดูจะเอาใจช่วย ซึ่งจะให้กำลังใจแก่เรา จะเป็นเล่นในเมืองไทยหรือเล่นในต่างประเทศก็เหมือนกัน ถ้าเราเล่นด้วยฝีมือที่ดี ด้วยกำลังที่ดี และด้วยเกียรติ ด้วยการแสดงว่าเราเป็นนักกีฬาที่มีน้ำใจดี ถึงแม้คนดูจะเป็นต่างประเทศก็จะสนับสนุนเรา กำลังใจของผู้ดูนั้นก็จะทำให้เราสามารถมีกำลังใจมากขึ้นเหมือนกัน เหล่านี้ก็จะเป็นวิธีที่จะต้องปฏิบัติ จึงขอให้โอวาทในด้านปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ ให้มีกำลัง อย่างที่ว่านี้ ฝึกเตรียมกาย เตรียมใจที่จะลงแข่งขัน และรักษาเกียรติของนักกีฬา โดยเฉพาะเกียรตินักกีฬาของไทย มีความกล้าหาญ มีความสุภาพ แล้วจะทำให้มีพลังที่จะฟันฝ่าอุปสรรคได้ การแข่งขันครั้งนี้ก็เป็นการแข่งขันที่สำคัญ เพราะว่าประเทศที่เข้าร่วมก็มีฝีมือมาก เขาจะหวังชนะ เราก็ต้องหวังชนะ แต่ก็ต้องนึกถึงว่า การชนะจะต้องทำด้วยความตั้งใจ ต้องใช้ความขะมักเขม้น และใช้ความพยายามอย่างมาก ถ้าใช้ความพยายามอย่างมากที่สุดแล้ว ด้วยความตั้งใจแล้ว ด้วยสุดฝีมือแล้ว จะแพ้จะชนะก็แล้วแต่ใครจะได้ฝึกมาดี ใครมีความสามารถ แต่อย่างน้อยถ้าแพ้ก็แพ้อย่างเราสู้เต็มที่ก็ไม่มีใครว่า ส่วนพรก็มีความสำคัญอย่างหนึ่ง จึงขอให้พร ถ้าเราทำดีเต็มที่แล้ว ด้วยความตั้งใจเต็มที่แล้ว สิ่งที่จะสนับสนุนเราก็จะสนับสนุนเราได้ จะนึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็ตาม หรือนึกถึงกำลังใจที่ประชาชนจะให้ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ตาม สิ่งนั้นจะมาทำให้พรมีพลังขึ้น ก็ขอให้ทุกคนได้ประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งสติไว้ที่จะลงสนาม และจะสู้ในเชิงกีฬาอย่างดีที่สุด ขอให้รวบรวมพลังทั้งหลายได้เพื่อที่จะได้ชัยชนะเป็นเกียรติแก่บ้านเมือง เป็นเกียรติแก่การฟุตบอลไทย ขอให้ทุกคนได้สามารถเล่นฟุตบอลให้ดีที่สุด และในที่สุดให้ได้ชัยชนะตามประสงค์.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานในพิธีประดับยศนายตำรวจชั้นนายพล[๒]

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ประกอบพิธีประดับยศนายตำรวจชั้นนายพลวันนี้ ขอให้นึกถึงว่ายศนายพลนี้เป็นทั้งเกียรติคืออยู่ระดับสูงเป็นผู้ใหญ่ ทั้งเป็นภาระที่คนจะมองเป็นที่พึ่งได้ และขอให้ผู้ที่เป็นนายพลแล้วนี้ได้นึกถึงว่าเราเมื่อยังไม่เป็นนายพล เราเห็นว่าท่านนายพลทำอะไรดี ก็ควรที่จะปฏิบัติเช่นที่เราเห็นว่าควรจะทำอย่างไร ถ้าเห็นว่าท่านนายพลมีความบกพร่องต่าง ๆ อย่างไรก็อย่าได้ทำตาม เพื่อจะได้เป็นนายพลมีเกียรติสมกับยศสำคัญ

ผู้ที่เป็นนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก็มีภาระหนักมาก เพราะว่าจะต้องทำตัวเป็นตำรวจที่ดี ทั้งเป็นตัวอย่างแก่ตำรวจทั้งหลายในการปฏิบัติงานของชาติ เพื่อที่จะให้ตำรวจของเรามีความเจริญและมีประสิทธิภาพสูง ตำรวจของไทยก็มีหน้าที่มากมายหลายประการที่จะต้องทำเพื่อความสุขของประชาชน เพื่อความเรียบร้อยของบ้านเมือง เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของประเทศไทย ความรับผิดชอบจึงมีมาก ถ้าทำดีก็หมายถึงเกียรติของตัว ที่คนจะชื่นชมจะนับถือ และหมายถึงความก้าวหน้า ความมั่นคงของบ้านเมืองด้วย ขอให้ทุกคนได้ประพฤติปฏิบัติตามที่มีอยู่ในสัญญาบัตร ให้ปฏิบัติตนให้ดี ทั้งบังคับบัญชาด้วยความยุติธรรม ทั้งฟังคำสั่งที่ชอบธรรมของผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด จะทำให้มีสุข จะเป็นผู้ที่มีส่วนในการปฏิบัติภาระอันสำคัญสำหรับบ้านเมืองเป็นส่วนรวม ขอให้ทุกคนมีพลังทั้งใจทั้งกาย ที่จะทำหน้าที่อันสำคัญนี้ ขอให้ทุกคนประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง มีเกียรติ มีชัยอยู่ตลอดไป.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พันตำรวจเอก เลื่อนเป็น พลตำรวจตรี รวม ๑๑ นาย

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดงาน "ช่วยเหลือพี่น้องร่วมชาติ"[๒]

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

เป็นที่ชื่นชมมากที่สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ร่วมกับโทรทัศน์กองทัพบก จัดรายการสำหรับช่วยผู้ที่ประสบภัย ที่เป็นที่น่าชื่นชมก็คือ ได้ทราบเงินรายได้และสิ่งของเหล่านี้จะนำไปบรรเทาทุกข์ผู้ที่มีความลำบากโดยแท้และเราจะต้องช่วย

ความรู้สึกที่ว่า เมื่อมีผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ที่ยังไม่เดือดร้อนนักก็จะต้องช่วยเขาเป็นความรู้สึกที่เหมาะ และเป็นความรู้สึกที่ดีที่เป็นนิมิตดีสำหรับบ้านเมือง เพราะว่าแสดงให้เห็นความสามัคคีของประชาชนทั่วราชอาณาจักร อุทกภัยในคราวนี้เป็นอุทกภัยครั้งใหญ่ที่มีประชาชนหลายพันคนต้องเกิดเดือนร้อนขึ้นมาโดยกระทันหัน ประชาชนเหล่านั้นส่วนมากก็เป็นผู้ที่ไม่ร่ำรวย ทำอาชีพไปวันหนึ่ง ๆ ทำโดยมากก็ทำกสิกรรมเพาะปลูก เมื่อเกิดผลเสียไปอย่างนี้ ก็ทำให้มืดมนไม่มีหวังในชีวิตต่อไป ความเดือดร้อนมีอยู่สองอย่าง ขั้นแรกก็เดือดร้อนที่ขาดเครื่องอุปโภคบริโภคในทันควัน ที่อยู่ก็ถูกน้ำพัดไป หวังว่าน้ำจะลดน้ำบางที่ก็ไม่ลด และเมื่อน้ำลดไปแล้วก็ไม่เหลืออะไรเลย แต่ด้วยที่มีความสามัคคีของประชาชนคนไทยและเจ้าหน้าที่ ก็มีการช่วยเหลือไปถึงประชาชนเหล่านั้น ซึ่งได้รับความช่วยเหลืออย่างนับว่าทั่วถึงดีมากเป็นประวัติการณ์ เพราะความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย และองค์การมูลนิธิและประชาชนผู้มีใจกุศลใจเมตตาต่อผู้อื่น อุทกภัยคราวนี้มีอยู่ในเขตจังหวัด ๔ จังหวัด แต่ว่าก็ยังมีในเขตจังหวัดอื่นที่ยังไม่ได้พูดถึงนัก ก็มีเขตจังหวัดสงขลา เขตจังหวัดนครศรีธรรมราช เขตจังหวัดนราธิวาส ซึ่งต้องไปช่วยเหลือเหมือนกัน การไปช่วยเหลือนั้นก็ต้องสิ้นเงินสิ้นแรงไม่ใช่น้อย จึงมีความจำเป็นที่จะให้ประชาชนผู้เป็นผู้ร่วมชาติเดียวกันได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อไปพูดถึงว่าทางราชการต้องช่วย ก็ได้บังเอิญมีผู้ที่เป็นท่านผู้ใหญ่ท่านหนึ่งพูดบอกว่า เกี่ยวข้องกับการบูรณะ เช่นเส้นทางหรือเขื่อนนั้น เป็นหน้าที่ของทางราชการ ซึ่งเป็นบุญแล้ว ส่วนการสงเคราะห์นั้นก็ต้องอาศัยมูลนิธิและเอกชน ที่ท่านผู้ใหญ่ผู้นั้นพูดอย่างนั้นก็ฟังดูแล้วก็อาจไม่ค่อยดีนัก คล้าย ๆ ว่า

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ หม่อมราชวงศ์ แหลมฉาน หัสดินทร์ บรรยเวกษ์ของสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย นำคณะกรรมการสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยและเจ้าหน้าที่สถานีโทรทัศน์กองบทัพบก ซึ่งได้ร่วมกันจัดรายการกุศล "ช่วยเหลือพี่น้องร่วมชาติ" ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบก เมื่อคืนวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๑ เฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินรายได้จากการจัดรายการกุศล ฯ จำนวน ๓๒๘,๐๒๔.๘๕ บาท กับเครื่องอุปโภคบริโภคมีมูลค่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท โดยเสด็จพระราชกุศลช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

รัฐบาลไม่สามารถที่จะช่วย แต่ก็ได้ทราบเป็นอีกนัยหนึ่งว่า รัฐบาลมีหน้าที่ในโครงการใหญ่ ๆ เช่นทางหลวงและเขื่อนและคลองส่งน้ำ ซึ่งประชาชนจะทำเองไม่ได้ แต่การช่วยเหลือย่อย ๆ หรือการพัฒนาย่อย ๆ เป็นหน้าที่ของประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่มีความคิดผู้ที่มีความริเริ่มที่จะทำ อย่างผู้ที่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ก็มีหน้าที่ที่จะมีความริเริ่มนี้ เพราะว่าต่อไปจะเป็นผู้ใหญ่ในวงการต่าง ๆ ก็ทำเสียตั้งแต่เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ แต่การเก็บการฝึกในตัว นับว่านักศึกษาในเมืองไทยก็มีเกียรติมาก และรับเกียรติได้ว่าเป็นผู้ที่มีความคิด เป็นผู้ที่จะเป็นผู้นำต่อไปได้ก็เป็นความหวังที่ดีสำหรับบ้านเมือง

พูดถึงสถานการณ์ปัจจุบันในเรื่องน้ำท่วม เมื่อสามวันมานี้ได้ไปจังหวัดราชบุรี ก็เห็นว่าน้ำลดไปมากแล้ว มีที่จอมบึงที่น้ำยังไม่ลด เข้าไปด้วยพาหนะรถยนต์ได้ตำบลเดียวนอกจากนั้นจะต้องอาศัยเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์นำสิ่งของไปให้ ส่วนที่ทางเพชรบุรีกำลังลดลงแล้ว ทางประจวบยังเหลือแห่งหนึ่งคือที่สามร้อยยอด ซึ่งตามปรกติเป็นที่ลุ่มอยู่แล้ว โดยมาก น้ำยังไม่ลด ทางสงขลามีแห่งหนึ่งซึ่งเข้าไปไม่ได้เพราะทางขาด ประชาชนเกิดความเดือดร้อนบ้าง แต่ไม่มากนัก และที่จังหวัดนราธิวาส นั้น ได้มีการไปช่วยเหลือแล้วปัญหาที่มีอยู่ คือตอนแรกต้องช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยเพราะไม่มีเครื่องใช้ไม่มีอาหาร ต้องไปช่วยเหลือเขา แต่ในปัจจุบันนี้ในเวลานี้น้ำลดแล้ว จะต้องมีการช่วยเหลืออีกทางหนึ่งคือช่วยเหลือด้านอาชีพ ไปพัฒนาอาชีพเพิ่มเติม เพราะว่าเขาเสียหมด ส่วนใหญ่ที่เขาเสียหายคือสิ่งที่เขาปลูกเอาไว้ เสียไปประมาณ ๙๐% หรือบางที่ก็ ๑๐๐% เมื่อเป็นเช่นนั้นเราก็ทราบได้ว่า เขาจะไม่มีรายได้ไปอีกอย่างน้อย ๓ เดือน เราจึงต้องเข้าช่วยไปในระยะนี้ และถ้าเราไม่ช่วยในทางที่จะให้พืชพันธุ์ หรือให้ความรู้หรือแม้แต่เครื่องมือจอบเสียม เขาก็จะทำมาหาเลี้ยงตัวไม่ได้ ที่ต้องช่วยเหลือขั้นต่อไปนี้ก็จะต้องใช้เงินมากอยู่สำหรับหาพืชผักพร้อมทั้งเครื่องมือ ปุ๋ย และยาฆ่าศัตรูพืช ซึ่งจะเป็นราคาเท่าไรจะยกตัวอย่างให้ว่า ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งมีประมาณ ๑๕๐ ครอบครัว พืชผักที่จะให้เขาสำหรับที่จะให้ฟื้นตัวได้เป็นมูลค่ากว่าแสนบาท ฉะนั้นการที่พี่น้องคนไทยด้วยกันได้จัดรายการสำหรับหารายได้ ก็เป็นความจำเป็น เพราะว่าจะต้องมีเงินพอที่จะไปหาพืช หาสิ่งของ เพื่อที่จะช่วยเขา ในด้านความรู้สึกของประชาชนทั่วไปที่ไม่ใช่ผู้ที่ประสบภัย การที่สโมสรนิสิตจุฬาได้จัดรายการนี้ ได้ทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชมยินดีอย่างยิ่ง ไม่ใช่ชื่นชมยินดีว่าจะได้เงิน แต่ชื่นชมยินดีว่านักศึกษาที่อยู่ในวัยศึกษามีความคิดที่ดี และแสดงให้เห็นว่าไม่ถือว่าบ้านเมืองเป็นของคนอื่น ถือว่าบ้านเมืองเป็นของตนเอง และ

เมื่อตัวเองได้มีโอกาสที่จะทำอะไรบ้างก็ทำ อันนี้เป็นสิ่งที่เหมาะสมมาก ก็ขอแสดงความชื่นชมยินดีแก่สโมสรและแก่สมาชิกและแก่นักศึกษาทุกคน ที่ได้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจดี และที่ได้เห็นว่าปฏิบัติในการนี้ก็ด้วยความเต็มอกเต็มใจ ด้วยความเข้าใจในสถานการณ์ และขอฝากขอบใจแก่นิสิตทุกคนที่ได้มีความคิดดี ได้มีความตั้งใจดี และได้ปฏิบัติดี ทั้งขอบใจเจ้าหน้าที่โทรทัศน์ด้วย เพราะว่าราชการเช่นนี้ก็เป็นการเหน็ดเหนื่อยไม่ใช่น้อย และในโอกาสนี้ก็ขออนุโมทนาแก่ผู้ที่ได้มีจิตศรัทธาบริจาคสิ่งของด้วย ขอให้กุศลกรรมที่ ได้ทำในคราวนี้ได้ประสาทให้ทุกคนมีความเจริญรุ่งเรือง มีกำลังทุกอย่างเพื่อที่จะทำหน้าที่ของตน และมีความสำเร็จในทุกกิจการที่ดีที่ชอบที่คิดจะทำ ขอให้ประสบแต่ความสำเร็จความเจริญรุ่งเรือง.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดงานวชิราวุธานุสรณ์ ประจำปี ๒๕๑๒
ณ พระราชอุทยานสราญรมย์[๑]

วันอังคาร ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาเปิดงานวชิราวุธานุสรณ์ ซึ่งท่านทั้งหลายพร้อมใจกันจัดขึ้น เพื่อระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อีกวาระหนึ่ง

การใช้จ่ายเงินรายได้จากการจัดงานครั้งที่แล้ว ๆ เพื่อเกื้อกูลการศึกษา การแพทย์ พยาบาล การทหาร ตลอดจนการพระศาสนา ตามที่รายงานให้ทราบนั้น นับเป็นการบริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างแท้จริง และเป็นการสนองพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เหมาะที่ควรอย่างยิ่ง ผู้ที่มีหน้าที่และมีส่วนร่วมในการจัดงานวชิราวุธานุสรณ์ทุก ๆ ปี ควรจักได้ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่จะรักษาและดำเนินตามวัตถุประสงค์และหลักการนี้ โดยเที่ยงตรงแน่วแน่ตลอดไป หวังว่าการจัดงานครั้งนี้ จะได้รับการร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนด้วยดีเช่นเคย และได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายทุกประการ

ข้าพเจ้าขอเปิดงานวชิราวุธานุสรณ์ ประจำปี ๒๕๑๒ ณ บัดนี้ ขอให้งานดำเนินลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

---

(๑) สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จ ฯ แทนพระองค์

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่คณะนักกีฬา
ซึ่งเดินทางไปร่วมการแข่งขันกีฬาแหลมทอง ครั้งที่ ๕[๒]
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันศุกร์ ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

การที่นักกีฬาทั้งหลายจะไปแข่งขันกีฬาแหลมทองครั้งนี้ ก็เป็นผู้แทนของประเทศไทย นับว่าเป็นเกียรติที่ทุกคนได้รับคัดเลือกไปเป็นผู้แทน ในการกีฬานั้นมีหลักสำคัญอยู่ที่ว่า จะต้องฝึกฝนตนเองให้แข็งแรง ให้มีความสามารถในกีฬาของตน เพื่อจะได้พร้อมที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ได้ แข่งขันและได้ชัยชนะมา เพื่อเป็นเกียรติของตนเองและเพื่อเป็นเกียรติของบ้านเมือง การตระเตรียมนั้นก็ต้องตระเตรียมกันเป็นเวลานาน เข้าใจว่าต่างคนก็ได้ฝึกฝนตนเองมาแล้ว เพราะว่าถ้าไม่ได้ฝึกฝนจะมาฝึกฝนเอาตอนนี้ก็ไม่ได้ เมื่อได้ฝึกฝนตนมาดีแล้ว ก็มีหวังว่าส่วนใหญ่ที่จะได้ไปปฏิบัติภารกิจของตัวได้อย่างดี ถึงเวลาที่จะไปเข้าแข่งขันก็จะต้องตั้งสติให้ดี เพื่อให้ได้ปฏิบัติให้ได้เต็มที่ตามที่ได้ฝึกฝนตนไว้ อันนี้เป็นหลักในการที่จะให้ได้ความสำเร็จในการกีฬา แต่ในคราวนี้โดยที่เป็นผู้แทนของประเทศไทยและไปในต่างประเทศ ก็ย่อมมีหน้าที่และต้องมีการปฏิบัติเพิ่มเติมอีกก็คือเวลาปฏิบัติกีฬาก็จะต้องปฏิบัติตนเป็นนักกีฬาที่แท้ เพื่อแสดงว่าประเทศไทยมีนักกีฬาที่มีน้ำใจดีไม่ใช่พาล ถ้าชนะก็อย่างทะนงตัว ถ้าแพ้ก็อย่าท้อใจ ในการปฏิบัติกีฬานั้น การแสดงออกมาซึ่งกิริยาหรือท่าทางก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด อีกประการหนึ่งเวลาไปต่างประเทศก็จะต้องประสบอุปสรรคต่าง ๆ ในด้านความเป็นอยู่ ฉะนั้นจะต้องระวังตัวให้ดี การไปแข่งกีฬาไม่ใช่ไปเที่ยวเล่น ถ้าไปแล้วถือว่าไปในที่ใหม่ อยากดู อยากเห็น อยากไปเที่ยวมากเกินไปการกีฬาก็จะด้อยลงไป ซึ่งผิดจุดประสงค์ที่ไปคราวนี้ ก็ต้องระวังตัวเพื่อให้สามารถที่จะรักษาตัวไว้ ไม่ยอมที่จะทำให้การปฏิบัติกีฬาด้วยลงไปสำหรับการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ต่างประเทศ ก็มีความสำคัญในด้านชาติบ้านเมืองอีกอย่างเหมือนกัน เพราะว่าการไปไหน ๆ เขาก็เห็นว่าเป็นคนไทย เขาก็จะจ้องว่าคนไทยปฏิบัติตนอย่างไร ก็นับว่าทุกเมื่อทุกเวลาที่อยู่ในต่างประเทศนั้น เป็นผู้แทนของประเทศไทยทั้งในเวลาปฏิบัติกีฬาทั้งนอกเวลาปฏิบัติกีฬา ฉะนั้นก็ขอให้ระวังตัวให้ดีเพื่อชื่อเสียงของบ้านเมือง

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ พลตำรวจเอก หลวงชาติตระการโกศล รองประธานกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ นำคณะนักกีฬาและเจ้าหน้าที่ซึ่งจะเดินทางไปร่วมการแข่งขันกีฬาแหลมทองครั้งที่ ๕ ระหว่างวันที่ ๖ ถึง ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๒ ณ นครย่างกุ้ง ประเทศพม่า เฝ้า ฯ กราบถวายบังคมลาและรับพระราชทานพระบรมราโชวาท

ชื่อเสียงของบ้านเมืองนี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับเรา ถ้าเราทำให้ต่างประเทศเขานับถือเราทั้งในเชิงกีฬาทั้งในด้านผู้ที่เป็นคนที่ดีที่ประพฤติปฏิบัติตนดี ก็จะเป็นชัยชนะใหญ่หลวงที่สุดที่จะได้มา ในการกีฬา ถ้าอยู่ในประเทศของตนก็มีการเอาใจช่วยของประชาชนที่ไปดู ในต่างประเทศนั้นก็หวังเช่นนั้นได้น้อย เพราะว่าไม่ใช่ชาติเดียวกัน ฉะนั้นกำลังใจจะเป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ก็ขอให้มีกำลังใจ เพราะว่าการให้กำลังใจจากประชาชนก็คงมีน้อย ขอให้ทุกคนจงมีความเข้มแข็ง ความเรียบร้อยเป็นผู้แทนที่ดีของประเทศไทย ขอให้หวังให้ได้ชัยชนะมามากที่สุดที่จะมากได้ แม้จะไม่มีชัยชนะบางอย่าง ก็ขอให้ชนะในทางว่าเป็นคนที่ดี เป็นคนที่น่านับถือ เป็นคนที่เรียบร้อย และมีความสามัคคีกลมเกลียวซึ่งกันและกันในหมู่คณะ เพื่อให้แสดงว่าทีมไทยมีพลังและเป็นที่น่าเกรงขาม เป็นที่น่ารัก เกิดชื่อเสียงที่ดี เกิดเกียรติแก่หมู่คณะ และเกิดเกียรติแก่บ้านเมือง เกียรติแก่บ้านเมืองนี้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะว่าจะทำให้ท่านทั้งหลายเป็นผู้ที่ได้ช่วยบ้านเมืองให้อยู่ยง มีความปึกแผ่น และมีความปลอดภัยในตัว ขอให้ทุกคนที่ไปในการกีฬาครั้งนี้ประสบความสำเร็จ อย่ามีเจ็บไข้มาเบียดเบียน ขอให้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดี ขอให้มีพลังจิตกำลังใจที่สมบูรณ์ ประสบแต่ชัยชนะ.

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เนื่องในวันทรงดนตรี
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันเสาร์ ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

ในการมาเยี่ยมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกครั้ง ก็เป็นโอกาสที่มาเยี่ยมต้นนนทรีที่ได้ปลูกไว้เมื่อ ๖ ปีมาแล้ว และวันนี้ก็เป็นวันที่ตรงกับวันที่ปลูกเมื่อ ๒๕๐๖ คือวันที่ ๒๙ ซึ่งนับว่าเป็นวันมหัศจรรย์ และเมื่อมาดูปีนี้ก็มีความชื่นชมที่ได้เห็นว่าต้นนนทรีมีความเติบโตขึ้นอย่างดีมาก ไม่เหมือนกับปีที่แล้ว ปีทีแล้วมีหนอนบ่อนไส้ มีการตีกัน--อ้า ไม่ใช่--(เสียงฮา) มีตัวมาเบียดเบียนต้นนนทรี ทำให้ต้นนนทรีเจริญเติบโตไม่ได้งามปีนี้อาจเป็นเพราะว่ามีความสามัคคีดีขึ้นและเอาใจใส่ดีขึ้น จึงเติบโตดีไม่มีอะไรมาเบียดเบียน

เคยมาบอกแล้วว่าต้นไม้และคนมีความคล้ายคลึงกัน ต้องทะนุบำรุง ต้องเอาใจใส่ จึงจะเติบโตได้ดี เมื่อมาปลูกต้นนนทรีนั้น ก็ถือว่าต้นนนทรีนั้นเป็นน้องใหม่ แต่เดี๋ยวนี้ต้นนนทรีนั้นอยู่มา ๖ ปี แล้วก็ยังไม่ออกจากมหาวิทยาลัย ซึ่งไม่คล้ายคลึงกับคนคนที่เข้ามาปี ๑ ก็หวังว่าปีต่อไปจะเป็นปี ๒ ปี ๓ ปี ๔ แล้วก็เมื่อมีหลักสูตรปี ๕ ก็ปี ๕ เมื่อถึงเวลาก็หวังว่าจะได้ออกจากมหาวิทยาลัยโดยได้รับปริญญาไป และไปปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ตามจุดประสงค์ที่ได้วางเอาไว้ตั้งแต่ต้น ตอนที่ได้เข้ามาเรียนในสถาบันอันมีเกียรตินี้ แต่ต้นไม้ก็อยู่กับที่นี่ มีความแตกต่างหนึ่งอย่างแล้ว ความแตกต่างก็ยังมีอีกมากมาย ต้นไม้ ถ้าใส่ปุ๋ยให้ดีก็เติบโตดี คนถ้าใส่ปุ๋ยก็กลิ่นไม่ค่อยดี อันนี้ก็เป็นความแตกต่างซึ่งต้องเข้าใจในการรับน้องใหม่ก็ได้ทราบว่าใส่ปุ๋ยกัน เป็นสิ่งที่เข้าใจยากเหมือนกันว่าทำไมใส่ปุ๋ยคนกันอย่างนี้ การใส่ปุ๋ยคนอาจเป็นการสอนให้น้องใหม่สามารถที่จะทนกลิ่นอันโสโครกก็ได้ ก็อาจมีเหตุผลที่จะใส่ปุ๋ยเช่นนั้นกับน้องใหม่ แต่ว่าถ้ามาพิจารณาดูโดยแท้จริงแล้ว การใสปุ๋ยเช่นนั้น ผลที่จะได้และผลที่จะเสียอาจไม่สมดุลกัน การใส่ปุ๋ย ฝึกฝนให้มีความแข็งแรงอดทนในทางจิตใจ แต่ว่าเกิดอันตรายได้หลายอย่าง เป็นความลำบากยากเย็นและความเดือดร้อนอย่างยิ่งแก่ผู้ที่ได้โดนใส่ปุ๋ย เราจึงต้องมาพิจารณาว่าผลได้ผลเสียจะเป็นอย่างไร ถ้าอ้างว่าทำพิธีรับน้องใหม่เช่นนั้นสำหรับความสามัคคี ก็อาจทำให้แตกสามัคคีได้เหมือนกัน และผลร้ายก็อาจเกิดขึ้นนอกจากนั้นใส่ปุ๋ยเช่นนั้นอาจเกิดโรคได้ ซึ่งจะต้องเสียเงินเสียทองเสียเวลาแล้วก็เสียอนามัยไปได้อย่างไม่ใช่น้อย

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ต้องขอให้องค์การนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้พิจารณาว่า กิจการใดที่ทำในการต่าง ๆ โดยเฉพาะในการรับน้องใหม่นี่น่ะ มีเหตุผลและจะเป็นผลดีร้ายแค่ไหน และต้องให้ทุกคนได้เห็นเหตุผลนั้นไม่ใช่ว่าสักแต่จะให้น้องใหม่กลัวพี่รุ่นเก่าเท่านั้นเอง เข้าใจแล้วว่า การที่จะให้น้องใหม่มีความเกรงกลัวรุ่นพี่นั้นเป็นการดี เพราะว่ารุ่นพี่เขาอยู่มาก่อน เขารู้ขนบธรรมเนียมของมหาวิทยาลัย เขามีอายุมากกว่าเป็นส่วนมาก และเขามีความรู้มากกว่า จึงสมควรที่จะให้น้องใหม่เข้ามาแล้วเคารพนับถือพี่ ซึ่งเป็นของที่นับว่าดีมาก แต่วิธีการที่จะทำให้ตอกใส่หัวแก่น้องใหม่อาจต้องพิจารณาดูให้ดี มีข่าวว่าการที่มีพิธีอะไรต่าง ๆ นี้ทำให้น้องใหม่ไม่สามารถที่จะเรียนได้ ก็เป็นอันหนึ่งที่ได้รับคำบอกเล่าว่าเป็นผลร้ายอย่างหนึ่ง ผลร้ายนั้นก็สงสัยเหมือนกัน แต่ว่าถ้าเราทำอย่างมีเหตุมีผล ไม่ใช่ว่ารับน้องใหม่เป็นเวลาแรมเดือน ก็อาจไม่เป็นเหตุผลที่เพียงพอที่จะบอกว่าพิธีเลี้ยงรับน้องใหม่นี้จะทำให้เสียหาย แล้วก็ได้ดูตามผลการสอบของผู้ที่เป็นนิสิตปีที่ ๑ ว่า ผลนั้นตกลงไปหรือเปล่าจากที่เข้ามา เวลาสอบทำให้เสียคะแนนไปหรือเปล่า ก็ได้พิจารณาดูตามบัญชีแล้วปรากฏว่าผู้ที่สอบไล่ได้เขาได้คะแนนสูง หมายความว่า คนที่เขาสามารถเรียนและมีความตั้งใจเรียนตั้งแต่ต้นคะแนนไม่ค่อยตก มีหลักฐานอยู่ในแฟ้มนี่ซึ่งเอามาแล้ว ก็ไม่อยากที่จะอ่านให้ฟังเพราะว่าเดี๋ยวจะเสียใจกัน แต่มีผลว่าผู้ที่มีนิสัยขี้เกียจตั้งแต่ต้นแล้ว ขี้เกียจต่อก็มีเหมือนกัน แต่ก็แน่นอนที่มีคนที่ขี้เกียจ เข้ามหาวิทยาลัยแล้วเกิดความตั้งใจมุมานะขึ้นมา ก็ทำให้พัฒนาตัวเองขึ้นได้ อันนี้ก็เป็นสิ่งที่เป็นของธรรมดา จึงไม่ได้เป็นผล ไม่ได้เป็นการตอบปัญหาในการอ่านผลการศึกษาของนิสิตปี ๑ ว่าการรับน้องใหม่นี้ทำให้ผลการเรียนเสียหรือไม่เสีย ตกลงยุติไม่ได้ว่าพิธีรับน้องใหม่ทำให้การเรียนเสียหรือเปล่า แต่มีที่แน่นอนว่าวิธีการต่าง ๆ ของการกระทำในมหาวิทยาลัยก็อาจเป็นผลเสียได้ต่อส่วนรวม ต่อชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย จึงน่าจะมาพิจารณาแก้ไขให้รอบคอบ ตามที่หัวหน้าของท่านทั้งหลายที่ท่านตั้งใจเอาไว้เป็นหัวหน้าได้รายงานเมื่อกี้ ฟังก็ไม่ค่อยถนัด เพราะไมโครโฟนไม่ค่อยดัง แต่เข้าใจว่าเขาได้ปฏิบัติกิจการต่าง ๆ ตลอดเวลามาเพื่อความดีของมหาวิทยาลัย เพื่อความสามัคคีในหมู่นิสิตทั้งหลาย เพื่อความก้าวหน้า และเพื่อช่วยเหลือประเทศชาติ ตั้งแต่เป็นนักศึกษา ซึ่งเป็นการดีที่สุด และเป็นปณิธานที่ต้องบอกว่ายอดดี ยอดที่ตั้งใจที่จะทำตั้งแต่เมื่อศึกษาอยู่ ดังเช่นที่เพื่อน ๆ จำนวนกว่าสองร้อยคนไปปฏิบัติการอยู่ในจังหวัดที่น้ำท่วม และเมื่อวานซืนนี้มารับอบรมหรือชี้แจงในหอประชุมนี้ และเมื่อวานนี้ก็ออกเดินทางไป เมื่อวานนี้ไปถึงก็เข้าปฏิบัติการเลยทีเดียว ซึ่งก็ได้รับข่าวการปฏิบัติมา

โดยตรง มีอยู่ในแฟ้มนี่เหมือนกัน และวันนี้ก็กำลังปฏิบัติอยู่ด้วยความเข้มแข็งที่จังหวัดราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ร่วมมือกับมูลนิธิราชประชานุเคราะห์และสภากาชาดไทย รวมทั้งเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ทหาร ตำรวจ พลเรือน ได้ช่วยกันบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบอุทกภัย วิธีการที่นิสิตเกษตรศาสตร์ได้ออกไปปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมนั้นเป็นการดีที่สุด ก็เมื่อวานซืนนี้ได้มาชมเชยเขา และบอกเขาว่าตัวผู้ที่ออกไปนั้นจะได้กำไรเอง เพราะจะได้ความพอใจว่าได้ทำประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และจะได้ความรู้แก่ตัวเองเพราะว่าได้ออกไปปฏิบัติในท้องที่ ในที่ที่เขาต้องการจริง ๆ ในสภาพที่เป็นจริง ถ้าเรียนในมหาวิทยาลัยก็อาจเรียนเป็นทฤษฎีหรือแม้แต่ในการปฏิบัติก็ปฏิบัติตามปรกติ คือนำเอาทฤษฎีมาปฏิบัติ และถ้าหากว่าการปฏิบัตินั้นเกิดมีความบกพร่องบ้าง ก็หาทางแก้ไขด้วยทฤษฎีที่ออกไปคราวนี้ การปฏิบัติไม่ใช่ตามทฤษฎีแท้ เพราะว่าไปอยู่ในที่ที่สถานการณ์ผิดปรกติคือถูกอุทกภัย และคราวนี้อุทกภัยเป็นอุทกภัยที่นับว่าร้ายแรงพอใช้ และเป็นอุทกภัยที่มีขึ้นเพียง ๕๐ ปีต่อครั้งหนึ่ง ประชาชนทั้งหลายที่อยู่ในบริเวณแถวนั้นจึงไม่ทราบว่าจะป้องกันตัวอย่างไร เมื่อน้ำพัดไปแล้วก็ต้องพยายามสร้างตัวเองขึ้นมาใหม่ ฉะนั้นการที่นิสิตออกไปปฏิบัติการ ก็เป็นการช่วยให้เขาสร้างตัวเองขึ้นมาใหม่ในสถานการณ์ที่เรียกว่าแย่ที่สุด ลำบากที่สุด การที่ปฏิบัติในคราวนี้ เมื่อวานนี้ และวันนี้ และจะปฏิบัติอีกพรุ่งนี้ ก็มีการช่วยซ่อมสร้างทาง ซ่อมบ้าน และอธิบายวิธีปลูกพืชต่าง ๆ ให้แก่ชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านเหล่านั้นมีความรู้เพิ่มขึ้น และให้สามารถที่จะตั้งตัวได้ การปฏิบัติจึงเป็นการปฏิบัติที่กว้างขวาง และผู้ที่ได้ปฏิบัติจะได้รับความรู้อย่างยิ่ง เพราะว่าเป็นชีวิตจริงดังนี้ วิธีออกไปช่วย ไปทำของเหล่านิสิต เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด และเป็นดำริที่ดีที่สุด เป็นที่น่าชื่นชมที่สุด กิจกรรมตามที่ได้รายงานมาว่าทำมาตลอดปี นอกจากเรื่องอุทกภัยนี้ก็เป็นกิจกรรมทั้งในด้านส่วนรวมทั้งในด้านการกีฬาของมหาวิทยาลัยและในด้านสังคม ถ้ามาพูดถึงสังคมก็ต้องอ้อมแอ้มนิดหน่อย เพราะไม่ทราบว่ากิจกรรมขององค์การนิสิตนี้มีมาก อาจเป็นเหตุผลที่ทำให้การเรียนไม่ค่อยดีก็ได้ จึงต้องให้พิจารณาให้ดีว่ากิจกรรมนั้นอย่าให้มันมีมากมายเกินไป จะทำให้ผิดจุดประสงค์ของการมาเรียนในมหาวิทยาลัย การมาเรียนในมหาวิทยาลัยก็คือมาหาความรู้ เพื่อที่จะไปปฏิบัติงานต่อไปได้ ไม่ใช่เพื่อจะมาหาแฟนหรือมาเดินเล่น ถ้าจะไปหานอกเหนือจากการเรียน ก็รู้สึกว่ามีคนอื่นที่จะต้องการทราบมากกว่า ต้องการมีโอกาสมาเรียนบ้าง

(ต่อจากนั้นเป็นการเลือกตั้งโฆษก และรายการดนตรี)

ขอขอบใจทุกคนที่ได้จัดรายการมาสมทบฟัง แล้วก็ฝากขอบใจกับนิสิตที่ได้ออกไปปฏิบัติการ ทำให้เราในหอประชุมนี้มีความสนุกสนานและพอใจ อิ่มเอิบใจได้เหมือนกัน เป็นผู้ที่ได้ทำให้เกิดความรู้สึกอย่างหนึ่ง ขอให้ทุกคนที่ได้พยายามปฏิบัติการบำเพ็ญประโยชน์ ประพฤติตนให้ดี ขอให้ทุกคนจงประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง มีความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาทุกประการ.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดงานกรีฑา ศิลปหัตถกรรมนักเรียน ประจำปี ๒๕๑๒
ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ

วันจันทร์ ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาเปิดงานกรีฑา ศิลปหัตกรรมนักเรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ ณ โอกาสนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า กระทรวงศึกษาธิการเอาใจใส่และพยายามจัดการฝึกหัดอบรม ในด้านวิชาพลศึกษา กีฬา กับทั้งด้านวิชาศิลปปฏิบัติให้นักเรียนได้รับประโยชน์อันแท้จริงจากวิชานั้น ๆ ให้ได้มากที่สุดตามที่ควรจะได้ ตามข้อเท็จจริง ยังมีการขัดแย้งวิวาทกันระหว่างนักเรียนอยู่เสมอ จำเป็นจะต้องรีบวางหลักการและวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด แก้ไขสถานการณ์เสียโดยด่วน และหากจำเป็น ก็จะต้องแยกนักเรียนที่ไม่เรียบร้อยออกไปรับการอบรมเป็นพิเศษต่างหาก

ศิลปหัตถกรรมและการกีฬาเป็นของจำเป็นสำหรับคนทุกคน โดยเฉพาะสำหรับเยาวชน เช่นนักเรียนทั้งหลายในที่นี้ การกีฬานั้นสร้างสุขภาพและความเข้มแข็งให้ ทั้งแก่ร่างกาย และจิตใจ ศิลปหัตถกรรม หรือการฝึกหัดสร้างฝึกหัดทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดด้วยฝีมือตนเอง ก็เป็นการปลูกฝังและเพิ่มพูนความคิด ความริเริ่ม พร้อมทั้งความขยันหมั่นเพียรอย่างสำคัญ ข้าพเจ้าจึงพอใจ ที่ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาต่างแสดงว่าทราบตระหนักในข้อนี้ และใคร่ขอให้ทุกฝ่ายทุกคนพยายามส่งเสริมการกีฬาและศิลปหัตถกรรมนักเรียนนี้ต่อไปด้วยความเข้มแข็งและด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยถือประโยชน์ของเยาวชนและของชาติบ้านเมืองเป็นที่หมาย ในส่วนนักเรียนทั้งปวงนั้น เมื่อมีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดีเช่นนี้แล้วก็อย่าปล่อยให้เสียไป จงยินดีและตั้งใจรับ สำหรับนักเรียนที่ยังคงก่อเรื่องวิวาทจนเกิดความเสียหายแก่ตนแก่โรงเรียนอยู่ ขอให้สำนึกว่า การกระทำเช่นนั้นอาจกลายเป็นการทำลายอนาคตของตนไปได้อย่างคาดไม่ถึง ฉะนั้น ขอให้พยายามฝึกฝนอบรมตนเองให้มีค่าเป็นคนเต็มคน ให้เป็นคนดีมีประโยชน์ให้จงได้

ได้เวลาอันเป็นมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานกรีฑา ศิลปหัตถกรรมนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการประจำปี ๒๕๑๒ ณ บัดนี้ ขอให้ผู้เข้าแข่งขันในการกรีฑา จงแสดงความสามารถในเชิงการเล่นและการแสดงน้ำใจนักกีฬาโดยเต็มที่ ขอให้งานครั้งนี้ดำเนินลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จประโยชน์ทุกประการตามความมุ่งหมาย และขอให้ครูนักเรียนทุกคน ที่มีส่วนร่วมในงาน มีความสุขความสวัสดีโดยทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์
ในพิธีตรวจพลสวนสนามเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา

วันพุธ ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความปีติชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาอยู่ในท่ามกลางท่านทั้งหลาย และได้เห็นความเข้มแข็งพร้อมเพรียงของท่าน ในพิธีตรวจพลสวนสนามของเหล่าทหารรักษาพระองค์ อีกวาระหนึ่ง ขอขอบใจและสนองพรและไมตรีของท่านด้วยจริงใจ

ถ้อยคำของท่านที่กล่าวปฏิญาณต่อข้าพเจ้านั้น ถือได้ว่าเป็นคำกล่าวแสดงความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมืองและแสดงเจตนาอันแน่วแน่ที่จะรับใช้ชาติบ้านเมือง ด้วยกำลังความสามารถและด้วยชีวิต จึงเป็นสัจวาจาที่มีค่าและศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจะต้องยึดถือปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดมั่นคง ข้าพเจ้าเต็มใจที่จะกล่าวซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่า ทหารรักษาพระองค์หลายคนได้ทำตามคำมั่นสัญญานี้ให้ปรากฏแล้วหลายครั้งหลายหน

ชาติของเรารักษาเอกราชอธิปไตยมาได้จนถึงทุกวันนี้ด้วยความสามัคคี คนไทยเราแต่ละคนรู้จักประโยชน์ส่วนรวมของชาติ รู้จักปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ผลการปฏิบัติของเรานั้นจึงเกิดเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ซึ่งสามารถกำจัดและป้องกันภัยต่าง ๆ มิให้ทำอันตรายแก่เราได้ แม้จะมีศัตรูคิดร้าย บุกรุกคุกคามอย่างหนักหนาเพียงใด เราก็ยังไม่เพลี่ยงพล้ำ ขอให้ทุกคนสำนึกตระหนักว่า ความสมัครสมานสามัคคีของเรานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่จะต้องรักษาไว้ให้ยั่งยืนอยู่ตลอดไป หากเรามีความประมาท เราแตกสามัคคีกันเมื่อใด เราก็จะเป็นอันตรายย่อยยับลงเมื่อนั้น ไม่มีใครอื่นที่ไหนจะช่วยเราได้นอกจากตัวเราเอง ทหารรักษาพระองค์ทั้งหลายจงยึดมั่นในชาติไทย ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยและความดี มีความรักษาสามัคคีกันให้มั่นคง ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตน ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ด้วยความกล้าหาญ และด้วยความเสียสละ ให้เป็นคุณแก่ประเทศชาติอย่างแท้จริง จงเตรียมกายเตรียมใจให้แข็งแกร่งและพรักพร้อม ในอันที่จะเผชิญเหตุการณ์ทุกอย่างได้เสมอด้วยความไม่ประมาท

ขออนุภาพแห่งพระรัตนตรัย และผลแห่งความจงรักภักดีโดยบริสุทธิ์ใจต่อชาติบ้านเมือง จงกำจัดศัตรูหมู่ภัยให้สิ้นสูญ บันดาลให้ทหารรักษาพระองค์ทุกคนมีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญาสามารถประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ ให้บังเกิดเป็นความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติยืนยาวสืบไปได้ดังประสงค์ ขอให้ประสบความสุขความสวัสดี มีความสำเร็จในหน้าที่ราชการและสิ่งพึงปรารถนาโดยทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่ผู้แทนองค์การศาสนาและผู้แทน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในการเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาผกาภิรมย์

วันพฤหัสบดี ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๒

วันนี้เป็นวันก่อนคล้ายวันเกิด ท่านทั้งหลายมาพร้อมกันเพื่อที่จะมาให้พรก็เป็นที่ยินดีมาก ผู้ที่มาในวันนี้เป็นผู้แทนของสมาคมและองค์การศาสนากับผู้มีหน้าที่ในทางการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ที่สุด ทำไมจึงนัดหมายผู้แทนองค์การศาสนาและผู้แทนของสถาบันการศึกษามาพร้อมกันอาจเป็นปัญหา แต่ถ้ามาพิจารณาดูแล้วก็ไม่เป็นปัญหานัก เพราะว่าคนเราต้องมีศาสนา คือความคิดหรือสิ่งที่คิดประจำใจอันเป็นแนวทางปฏิบัติในใจประจำตัว และต้องมีการศึกษา คือความรู้ต่าง ๆ ทั้งในด้านจิตใจทั้งในด้านวัตถุ เพื่อประกอบกับตัว เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่ได้ ทั้งสองอย่างเป็นสิ่งสำคัญและเป็นสิ่งที่จะแยกกันไม่ได้ จึงได้นัดมาพร้อมกันในวันนี้

ศาสนานั้นเป็นสิ่งที่ทราบกันอยู่แล้วว่าต้องมี และถึงว่าศาสนามีความหมายได้หลายอย่าง ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นศาสนาที่มีชื่อหรือที่ต้องเคร่งครัดตามแนวทางการสั่งสอนอย่างหนึ่งอย่างใด เป็นแต่ต้องมีแนวความคิดที่แน่วแน่ ที่ดี และไม่เบียดเบียน อย่างนี้ ก็ถือเป็นศาสนาได้ทั้งนั้น ในเมืองไทยนี้ใครจะถือปฏิบัติตามศาสนาใดก็ได้ทั้งนั้น เคยชี้แจงอยู่เสมอว่าเมืองไทยนี้ที่อยู่ได้ก็เพราะไม่มีการกีดกันว่าคนโน้นศาสนาโน้นคนนี้ศาสนานี้ แต่ว่าเป็นที่ทราบกันดีว่าทุกคนปฏิบัติศาสนากิจของตน ๆ ด้วยความมุ่งดีหวังดี ตั้งใจที่จะให้เกิดประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวม ศาสนาทุกศาสนาจึงใช้ได้ทั้งนั้น ขอแต่เพียงอย่าให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน สำหรับนักเรียนสำหรับสถาบันการศึกษาก็มีมากันหลายสถาบันทั้งทางพลเรือนทั้งทางทหาร และทั้งขั้นเด็กเล็ก กลาง ใหญ่ไปจนขั้นอุดมศึกษา ทุกขั้นนี้ก็แยกกันไม่ได้เหมือนกัน ต่างมีความต่อเนื่องกัน

ในวันนี้ต่างก็มาให้พร พรที่ได้รับจากแต่ละกลุ่มแต่ละคณะแต่ละบุคคล ฟังดูแล้วก็มีความชื่นใจ สิ่งที่นำมาให้วันนี้ส่วนมากก็มีดอกไม้และมีเงินสำหรับการกุศล ทุกสิ่งทุกอย่างนี้คือพร ดอกไม้และเงินสำหรับการกุศลก็เป็นสิ่งที่ทำให้ชื่นใจ ส่วนพรที่ให้ส่วนมากก็ขอให้ทรงพระเจริญ ซึ่งหมายถึงว่าให้มีผิวพรรณงาม มีความแข็งแรง มีอายุยืนแล้วโดยมากก็มักจะต่อด้วยว่าให้มีอายุยืนเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้ให้พร คือให้มีอายุยืนเพื่อปกป้องเขา ก็จะต้องสนองตอบตามคำที่คล้าย ๆ คำสั่งที่มาสั่งให้อายุยืนเพื่อปกป้องคุ้มครองเขา ออกจะน่าขันว่าทำไมเขาให้พร แล้วทำไมรับพรที่เขาให้ให้อายุยืน ความจริงคนเราถ้ามีชีวิตอยู่โดยมีความสุขก็อยากอายุยืน เพราะอยากเสวยสุข ถ้ามี

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

ความทุกข์ บางคนก็บอกว่าอยากตาย ดังนั้น ถ้าบอกกับคนที่มีความทุกข์ว่าให้อายุยืน เขาไม่ชอบแน่ แต่การให้พรที่มาขอให้แข็งแรงให้อายุยืนเพื่อช่วยให้ปกป้องให้เป็นมิ่งขวัญของผู้ให้พรนั้นมีความหมายอยู่ คือมีความหมายว่าทุกคนอยากจะทำดีแต่ไม่ทราบว่าจะทำดีอย่างไรก็เลยมาเหมาให้ปกป้องความจริงวันนี้ก็ตั้งใจมาว่า เมื่อมาพบนักเรียนและนักศึกษาขั้นต่าง ๆ ขนาดต่าง ๆ แขนงต่าง ๆ ก็เป็นโอกาสดีที่จะมาปรับทุกข์เรื่องที่แย้มไว้แล้วที่งานกรีฑา[๑] ในวันเปิดงานกรีฑานักเรียนนั้นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการกล่าวถึงความไม่เรียบร้อยในหมู่นักเรียนคือหมู่นักเรียนที่มีการทะเลาะวิวาทตีกันด้วยเหตุผลที่อาจไม่เป็นเหตุผลนัก แล้วก็รายงานว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ทำหน้าที่ของตัว ได้จัดการเพื่อลดเหตุการณ์ดังกล่าวนั้นจนเหตุการณ์เบาบางลง ในคำตอบวันนั้นได้บอกว่าตามข้อเท็จจริงยังมีอยู่ พูดแต่ว่ายังมีอยู่เท่านั้นไม่บอกว่ายังมีอยู่อีกมากยังมีอยู่เกือบทุกวัน ก็เพราะทราบดีว่าการทะเลาะวิวาทนั้นมาจากบุคคลกลุ่มเดียว ไม่ใช่กลุ่มใหญ่ เพียงแต่กลุ่มน้อย แต่ความเดือดร้อนมีมากเพราะว่าทำความเสียหายมาก ทำไมมาปรับทุกข์ในวันนี้ ก็เพราะว่าการแก้ไขการทะเลาะวิวาทไม่ใช่ทำได้ด้วยการทำที่ไม่เป็นมงคลเท่านั้น เราทุกคนทำได้ เรามีส่วนที่จะช่วยบรรเทาช่วยไม่ให้เกิดเรื่องได้ทุกคน นักเรียนขนาดเล็กขนาดกลางขนาดใหญ่ขนาดอุดมศึกษา ผู้แทนขององค์การสมาคมศาสนาต่าง ๆ ไม่ว่าศาสนาใด ทั้งผู้ที่ค้นคว้าและไม่ค้นคว้าผู้ที่เป็นนักปฏิบัติหรือเป็นเพียงแต่ศาสนิกชนเท่านั้น มีหน้าที่จะขจัดความไม่เรียบร้อยในบ้านเมืองทั้งนั้น การที่นักเรียนทะเลาะวิวาทกันเป็นการทำให้เสียหายแก่บ้านเมือง เพราะนักเรียนพวกนั้น จากเป็นนักเรียนโรงเรียน ต่อไปก็จะเป็นนักเรียนอุดมศึกษา หรือมิฉะนั้นก็จะออกไปประกอบอาชีพต่าง ๆ หรืออาจเป็นผู้ใหญ่ผู้โต เป็นอธิบดี เป็นนายพลก็ได้ การช่วยไม่ใช่จะนึกว่าช่วยให้ผู้ที่วางตัวเป็นอันธพาลกลับตัวเป็นคนที่เรียบร้อยเป็นสุภาพชนเป็นคนไม่มีพิษมีสงเท่านั้น ขอให้พิจารณาถึงความเสียหายถึงส่วนรวมบ้างด้วย พวกเราทั้งหลายมีหน้าที่ด้วยกันทั้งนั้นที่จะชี้ทางให้ผู้หลงทางได้กลับคืนมาสู่ทางที่ถูกที่เหมาะสม ในสมัยนี้ในเวลานี้เราพูดกันอยู่เสมอว่า เยาวชนกำลังยุ่งเพราะความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ของโลก ก็จริงอยู่แต่เราโดยมากฟังมาจากต่างประเทศ ในเมืองไทยทั้งเยาวชนทั้งคนทั่ว ๆ ไปยังมีความเรียบร้อยอยู่ไม่ใช่น้อย แต่ว่าความเห่อที่ว่าสากลโลกเขาทำอย่างนั้นทำให้เราทำบ้าง ขอให้พิจารณาว่าที่สากลเขาทำถูกต้องหรือไม่ และมาพิจารณาดูว่าในเมืองไทยเราควรจะทำอย่างไร ที่จะ

---

(๑) งานกรีฑาศิลปหัตถกรรมนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี ๒๕๑๒ ซึ่งเสด็จ ฯ เปิดเมื่อบ่าย วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๒

ยกตัวอย่างก็เรื่องนักเรียนหรือนักศึกษาในต่างประเทศเขายกย่องกันขึ้นมาเพราะต้องยกย่องต้องยกย่องว่าคนไหนมีความคิดรุนแรง คนไหนมีความคิดที่จะทำลาย หรือคนไหนมีความคิดที่จะคัดค้าน คนนั้นเป็นคนฉลาด จริง คนไหนมีความคิดที่จะคัดค้านก็มีความคิดเกิดขึ้นมา แต่ก็หมายความพียงว่ามีความคิด หรือมีคุณสมบัติเบื้องต้นที่มีความคิดในต่างประเทศเขาบอกว่าคนฉลาดต้องคัดค้าน แต่ถ้าหยุดแค่นั้นแล้วไม่ฉลาดแน่ ในเมืองไทย ขอให้สังเกตดูในหมู่นักศึกษา ก็มีพวกคัดค้าน คัดค้านจริง ๆ ดื้อจริง ๆ เหมือนกัน ขอให้การคัดค้านนั้นประกอบด้วยเหตุผล เพราะถ้าคัดค้านแล้วเกิดอะไรดีก็ใช้ได้ และถ้ามีเหตุผลแล้วขอให้คัดค้านให้รุนแรง ให้สู้ด้วยอุดมคติ ไม่ใช่สู้แล้วแหย และไม่ใช่ว่าจะต้องเชื่อตาม ไม่ใช่ปล่อยให้เขาจูงจมูก คำว่าจูงจมูกก็เป็นได้หลายทาง จูงจมูกจากผู้ที่หวังดีก็มี แต่โดยมากมักจะเป็นจูงจมูกจากผู้ที่หวังไม่ดี ขอให้ทุกคนพยายามที่จะคิดว่าคัดค้านเพราะเหตุใดแล้ว จะเป็นผลอย่างไร สำหรับนักเรียนที่อยู่ในขั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาก็ต้องคอยก่อนก่อนที่จะคัดค้าน เพราะว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าหรืออายุมากกว่านั้นไม่ใช่ว่าเราจะต้องยอมเขา หยุดคิดดูหน่อยว่าคนที่เขาเป็นผู้ใหญ่กว่าคือมีความคิดมีอายุมากกว่า เขาได้ผ่านอุปสรรคผ่านอะไร ๆ มาแล้ว เขาอาจถูกก็ได้ เวลาเราโตขึ้น มีความรู้หรือมีความคิดอย่างที่ว่าจะค้านจึงค่อยแสดง เพราะบ้านเมืองของเราก็ต้องเปลี่ยนแปลงไป ถ้าเราอยากเป็นประชาธิปไตยหรืออยากให้บ้านเมืองมีเสรีในความคิด ก็ต้องนึกเหมือนกันว่าการออกความคิดหรือแสดงออกมานั้นเรามีเสรีภาพของเราจริงหรือเปล่า เสรีภาพของเราอาจเป็นการกำจัดเสรีภาพของคนอื่นก็ได้ ในงานกีฬานักเรียนหรืออะไรก็ตาม ถ้าเราเดินไปแล้วไปมองหน้าพวกนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่งแล้วไปแหย่เขาให้เขาตีหัวเราแล้วเราก็ตีหัวเขาอย่างนี้ เราก็ไม่มีเสรีภาพที่จะทำแท้ ๆ เพราะทำอย่างนั้นไม่ใช่เสรีภาพ ไม่ได้เรียกเสรีภาพ เรียกว่าเบียดเบียนผู้อื่น ทำให้เสียหาย จึงได้ว่าขอให้พิจารณา แม้จะเป็นเด็กก็ขอให้พิจารณาในข้อเหล่านี้ ถ้าตัวเองถือตัวได้ว่าไม่ได้เป็นอันธพาล แม้มีคนอื่นเป็นอันธพาล เราก็ทำดีแล้ว ขอให้ร่วมมือกันทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่อย่าให้เกิดเรื่องอย่างนั้น ถ้ามีกลุ่มใดที่ไม่เรียบร้อยเราก็ช่วยกันปราบ เหตุผลมีอยู่ว่าการไม่เรียบร้อยทำให้เกิดเสียหายแก่บ้านเมืองเสียหายแก่ส่วนรวมอย่างยิ่ง ก็ในสมัยปัจจุบันนี้เราไม่ใช่อยู่สบาย ๆ ง่าย ๆ เราต้องระวังทุกฝีก้าว เพราะว่า รอบบ้านเมืองของเรามีความยุ่งเหยิงมีอันตรายอยู่ ถ้าเราผิดพลาดเป็นส่วนรวมเราก็ผิดพลาดเป็นส่วนตัวด้วย แล้วก็จะหมดทางที่จะคัดค้าน จะคัดค้านไม่ได้ แต่จะถูกบีบหัวอยู่ตลอดเวลา ทุกวันนี้ที่บอกว่าเมืองไทยอยู่ในระบอบที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยหรืออะไรก็ตาม นั่นอาจเป็นจริงได้ ถ้าแปลคำประชาธิปไตยมาจากฝรั่ง แต่ขอให้เรานึกถึงว่า เวลาเราออกความคิดเราถูกบังคับอะไรหรือเปล่า

เราก็ยังออกความคิดได้ นั่นเรียกว่าเรายังเป็นประชาธิปไตย ฉะนั้นจึงได้พูดในทางขอร้องที่จะให้ทุกคนที่อยู่ในที่นี้ ทั้งที่มีอายุน้อย ๆ จนถึงอายุมาก ๆ ให้ร่วมมือกันปฏิบัติงานและพยายามที่จะทำให้มีความเรียบร้อยเพื่อประโยชน์ของแต่ละคนแต่ละคนจะได้สามารถมีเสรีภาพมากที่สุดที่จะมีได้โดยมีความนับถือไม่เบียดเบียนเสรีภาพของผู้อื่น

ที่ได้ให้มาพร้อมกันและได้พูดอย่างนี้ เพราะจะพูดถึงประโยชน์ส่วนตัวให้เป็นประโยชน์แก่แต่ละคน เมื่อทราบว่าทุกคนจะมาให้พรก็อยากให้พรที่ให้นั้นเป็นผล เป็นผลจริง ๆ เป็นผลให้มีอนามัยแข็งแรง เป็นผลให้มีอายุยืน และที่พูดนี้ก็คล้าย ๆ เป็นคู่มือในการใช้พรหรือการให้พร เพราะว่าในการให้พรนั้น ถ้าให้โดยที่ไม่ได้เข้าใจคำที่ให้พร ก็เท่ากับไม่ได้ให้ ฉะนั้นการที่ทุกคนได้ให้พรให้แข็งแรง ให้อายุยืนนั้น จึงไม่ใช่สักว่าพูดออกมาหรือเขียนออกมา หรือสักว่ายื่นคำพูดให้ เอาดอกไม้หรือเอาเงินสำหรับการกุศลมาให้ แต่ว่าเป็นการปฏิบัติของแต่ละคนที่จะต้องปฏิบัติต่อไปให้เหมาะสม เพื่อที่จะรักษาให้ทุกคนที่อยู่ในห้องนี้ ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ หรือถ้าเปรียบเทียบกับกลุ่มใหญ่ของบ้านเมืองทั้งหมดก็อาจเป็นกลุ่มเล็ก ได้มีชีวิตเป็นส่วนรวม โดยเฉพาะให้ชาติไทยอยู่ได้ ทุกคนต้องปฏิบัติตามที่ได้พูดไว้แต่ก็ ทุกคนต้องช่วยกันปฏิบัติ ทุกคนต้องปฏิบัติตลอดไป เพื่อรักษาความเรียบร้อยอุ้มชูส่วนรวมให้มีความปลอดภัย ให้มีความดีอยู่ มีความเสื่อมเสียที่ไหนเราพยายามแก้ที่นั่น จึงจะเรียกว่าเป็นการถวายพระพรให้ทรงพระเจริญ ถ้าทำอย่างนั้นพรนั้นจะเป็นประโยชน์ พรนั้นจะสัมฤทธิ์ผล และถ้าพรนั้นสัมฤทธิ์ผลก็จะสะท้อนไปถึงแต่ละคน เพราะว่าแต่ละคนที่ทำดีตามคู่มือที่ว่าไว้นี้ย่อมเจริญและมีความสำเร็จในชีวิต

ขอให้ทุกคนได้ปฏิบัติตนด้วยความมีเหตุมีผล ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยความตั้งใจ แล้วแต่ละคนจะมีความสำเร็จ เป็นนักเรียนก็จะได้ขึ้นชั้นสูงขึ้น จะได้เรียนสำเร็จ และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไม่ว่าจะมีหน้าที่ใด ก็จะได้มีหน้าที่ที่ดีที่เจริญ ผู้ใดก็ตามจะประสบแต่ความดีจะประสบแต่ความสำเร็จ และมีความสุขก้าวหน้าทุกคน ถ้าทำตามคู่มือนี้ เพราะว่าพรนั้นเป็นการให้ซึ่งกันและกัน ก็ต้องบอกว่าขอสนองพร ขอสนองพรให้ทุกคนมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองความสำเร็จทุกประการโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคม
ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

วันศุกร์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความปีติชื่นชม ที่ท่านทั้งหลายมีไมตรีจิต พรั่งพร้อมกันมาอวยพรวันเกิดในวันนี้ ขอขอบพระทัยพระบรมวงศานุวงศ์ และขอขอบใจนายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือน และสมาชิกรัฐสภาในคำอำนวยพรของท่าน ข้าพเจ้าขอสนองพรและไมตรีของท่านด้วยจริงใจ

บ้านเมืองของเราเป็นปึกแผ่นมั่นคง มีอิสรภาพและความร่มเย็นเป็นปรกติสุขสืบมาช้านาน เพราะเรามีความยึดมั่นในชาติ และต่างสำนึกตระหนักว่าคนไทยทุกคนจำเป็นต้องร่วมแรงร่วมใจกันบำเพ็ญกรณียกิจต่าง ๆ ตามหน้าที่ ให้สอดคล้องและเกื้อกูลกันและกัน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ทุกฝ่ายรักษาความดีของเราทั้งนี้ไว้ให้มั่นคง รักษาความสามัคคีพร้อมเพรียงกันไว้ในสรรพกิจการงานทั้งปวง อย่าแตกแยกทำลายกันเอง เพราะไม่มีใครอื่นที่จะช่วยเราได้นอกจากไทยเราเอง

ขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงคุ้มครองรักษาท่านทั้งหลายให้พ้นจากภัยทุกประการ บันดาลสุขสวัสดิ์พิพัฒนมงคลแก่ท่านทั้งปวงทั่วหน้ากัน.

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานเนื่องในพิธีเปิดโรงงานนมผง "สวนดุสิต" ณ บริเวณสวนจิตรลดา

วันอาทิตย์ ที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๑๒

วันนี้เป็นวันที่สำคัญมากสำหรับกิจการโคนมและการอุตสาหกรรมนมผงของประเทศไทย เพราะว่าเป็นวันที่ได้เปิดโรงทำนมผงเป็นทางการ ที่จริงกว่าจะถึงขั้นนี้ ก็ต้องผ่านอุปสรรคมาไม่ใช่น้อย และที่สำเร็จได้ก็เพราะได้รับการร่วมมือจากทุกฝ่ายตั้งแต่ต้นหลายปีมาแล้ว อาจมีผู้ที่สงสัยว่าทำไมต้องสร้างโรงงานทำนมผง และทำไมทำได้ตั้งแต่ต้น คำตอบก็มีอยู่ในตำราหรือในตัวเลขที่ได้แจกจ่ายไปในวันนี้[๒] ซึ่งจะเห็นได้จากตัวเลขนั้นว่าทำไม เราทำได้ แต่ถ้าอยากจะได้ประโยชน์จากตัวเลขและจากการทดลองของเราในโรงโคนมสวนจิตรลดานี้ ก็จะต้องพิจารณาให้ดี ตัวเลขที่มีอยู่ในหนังสือเล่มนั้นเป็นตัวเลขที่ประมวลขึ้นมาจากการกระทำ จากกิจการของโรงโคนมสวนจิตรลดาโดยแท้ และต้องพิจารณาว่าตัวเลขนั้นบางอย่างอาจผิดปรกติ สูงเกินไปหรือต่ำเกินไป นี่ก็เพราะว่าโรงโคนมนี้เป็นโรงโคนมตัวอย่าง หรือเรียกว่าเป็นศูนย์ค้นคว้าก็เรียกได้ การค้นคว้านั้นบางทีก็ต้องมีการผิดพลาดก็ทำให้ค่าใช้จ่ายสูง และโดยที่เป็นการค้นคว้า รายจ่ายบางอย่างก็อาจต่ำลงไปได้เพราะมีผู้ที่บริจาคสิ่งของ แม่โค หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ มาให้ เมื่อมาประมวลตัวเลข มาทำตัวอย่างขึ้นตามที่มีอยู่ในเล่มนั้นแล้ว เราก็ต้องพิจารณาถึงสิ่งเหล่านี้ว่าถ้ากสิกรจะเลี้ยงจริง ๆ จะทำอย่างไร ก็อาศัยตัวเลขเหล่านั้นมาเทียบดูกับสภาพของของที่มีอยู่และจำนวนคนที่ปฏิบัติทั้งพิจารณาดูว่าเป้าหมายคืออะไร แล้วก็จะมาทำงบประมาณการตั้งการเลี้ยงโคนม จนที่สุดสร้างโรงงานผลิตนมผง และค้าขายได้ตามที่เห็นก็คงต้องทราบว่ากิจการเช่นนี้ไม่ใช่กิจการที่จะทำได้ในเวลาเร็ว ๆ และไม่ใช่กิจการที่จะทำได้ง่าย ๆ จะต้องทำด้วยความเหน็ดเหนื่อยเป็นเวลาแรมปี

อีกข้อหนึ่งที่จะต้องพิจารณาก็คือคน ๆ เดียวจะทำกิจการโคนมนี้จะไม่ได้ เพราะว่าต้องมีการลงทุน เมื่อมีการลงทุนแล้ว ก็หมายถึงว่าจะต้องมีทุนมาลง ทุนนั้นจะต้องได้มาจากการกู้ แต่ถ้ากู้ในอัตราดอกเบี้ยสูงอย่างที่ชอบกู้กัน ลงท้ายมีคนเดียวที่จะรวยคือ "เจ้าหนี้" แต่ว่าถ้าทางราชการสนใจ และตั้งธนาคารเพื่อการสหกรณ์ขึ้น หรือที่ตั้งไว้แล้วก็ให้กิจการดำเนินไปโดยดีและมีเหตุผล ก็จะทำให้กิจการโคนมในเมืองไทยก้าวหน้าได้

เมื่อพูดถึงว่าคนเดียวทำได้ยาก ต้องอาศัยธนาคารเพื่อการสหกรณ์แล้ว กสิกรที่สนใจทางโคนมนี้ก็จะต้องตั้งเป็นสหกรณ์ หมายความว่ารวบรวมกำลังความคิดด้วยกำลังเงินกำลังแรงด้วย รวบรวมกันเป็นสหกรณ์ และทาง

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) เอกสาร "โรงโคนมสวนจิตรลดา" ซึ่งพระราชทานแจกในงานเปิดโรงงานนมผง "สวนดุสิต"

ราชการก็ควรจะสนับสนุน ถ้าตั้งเป็นสหกรณ์ขึ้นมาได้ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็จะลดลง ความปลอดภัยแก่ส่วนบุคคลก็จะมีมากขึ้น ความก้าวหน้าจะมีเร็วขึ้น และกสิกรทั้งหลายก็คงสามารถที่จะค้าขายในทางผลิตภัณฑ์นมได้สะดวกและมีความปลอดภัย แม้จะเป็นโรงงานขนาดนี้หรือใหญ่กว่านี้ ก็อาจสร้างได้โดยตนเอง คือหมายถึงโรงงานของสหกรณ์ วันนี้จึงเป็นวันที่สำคัญ เพราะโรงงานนี้จะเป็นโรงงานตัวอย่าง และจะดำเนินการเป็นตัวอย่างสำหรับกสิกรและผู้ที่สนใจในการผลิตนมในประเทศไทย โรงงานนี้เป็นแห่งแรกที่ทำขึ้นในเมืองไทย และก็เป็นที่น่าภูมิใจว่าคนไทยได้ออกแบบและเป็นผู้สร้าง ขอให้ถือว่าโรงงานนี้เป็นโรงงานตัวอย่าง ใครอยากได้ความรู้ ใครอยากที่จะทำกิจการโคนมให้สำเร็จ ให้ก้าวหน้า และเป็นประโยชน์แก่ตนแก่เศรษฐกิจของบ้านเมือง ก็ให้มาดูกิจการได้ทุกเมื่อ และถ้ามีปัญหาอะไร มีความคิดอะไร ก็ให้แสดงออกมา บางทีบางคนอาจเกิดความคิดอะไรที่จะเป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวมที่ทางนี้ไม่ได้คิดก็จะเป็นประโยชน์ที่จะร่วมแรงกันในทางความคิด เพื่อความก้าวหน้าของกิจการโคนมของประเทศไทย

ในโอกาสนี้ก็ขอขอบใจและขอชมเชยเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ที่ได้ช่วยให้ได้สร้างโรงงานนี้ได้สำเร็จ ต้องขอบใจทั้งเจ้าหน้าที่ที่ได้ฟันฝ่าอุปสรรคมาตั้งแต่ต้นก่อนที่จะสร้างโรงงานหมายถึงตั้งแต่สร้างตั้งโรงโคนม ซึ่งกลายเป็นโรงโคนมสวนจิตรลดา เป็นโรงโคนมตัวอย่างจนมาบัดนี้มีโรงงาน ซึ่งเท่ากับเป็นการก้าวหน้าอย่างยิ่ง จึงต้องขอขอบใจและชมเชยเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ส่วนผู้ที่มีความสนใจ มาดูแล้วก็ขอให้เกิดกำลังใจ และขอให้เกิดความคิดที่จะปฏิบัติในกิจการของตัวให้เป็นประโยชน์ขึ้น ขอให้ทุกคนมีความเจริญสุขสวัสดี.

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานในงานราชอุทยานสโมสร
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ สวนศิวาลัย

วันจันทร์ ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๑๒

ขอขอบใจนายกรัฐมนตรีที่ได้แสดงความยินดีและให้พรในนามของทุกท่านที่มาประชุม ณ ที่นี้ งานอุทยานสโมสรนี้อำนวยโอกาสให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ได้มาอยู่พำนักในประเทศไทยได้พบปะกัน ได้สังสรรค์กัน คนไทยที่มาในงานนี้ ส่วนมากก็เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทั้งประจำการ ทั้งที่ได้ทำงานมาเวลานานปีแล้ว ซึ่งต้องมีเวลาพักผ่อนบ้างแต่ก็ยังไม่พ้นจากหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันทะนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง การทะนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองนั้นมีวิธีทำได้หลาย ๆ อย่าง อย่างหนึ่งก็ที่สำคัญที่สุดและที่เป็นธรรมดาที่สุดก็คือ "ต้องทำงาน" ทำงานตามหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดให้ได้ผลที่สุด งานอีกอย่างซึ่งอาจไม่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษจากทางราชการหรือหน้าที่แต่ต้องนับว่าเป็นงานหรือเป็นการกระทำที่ต้องทำก็มี คืองานในฐานะที่เป็นคนที่อาศัยผืนแผ่นดินไทย ทุกคนที่เป็นคนไทยควรจะต้องพยายามปฏิบัติการทุกวิถีทางเพื่อที่จะให้บ้านเมืองมีความเรียบร้อย มีความสงบ ถ้าแต่ละคนทำได้แล้ว บ้านเมืองก็จะยืนยงคงอยู่ได้แต่ถ้าผู้ใดมิได้ทำ ก็เป็นผู้ที่ได้ทำลายที่อยู่ของตน ซึ่งตามธรรมดาเขาเรียกว่าเป็นคนทรยศต่อประเทศชาติ ถ้าพูดตามความคิดว่า "แต่ละคนมีเสรีภาพ" ชาติบ้านเมืองอาจไม่มีความหมายนัก เป็นผู้ที่ทรยศต่อตัวเอง เพราะว่าทำลายผืนแผ่นดินที่ตัวจะยืนอยู่ได้

ขอขอบใจที่ท่านมาอยู่ในประเทศนี้ด้วยปรารถนาดี ด้วยความตั้งใจที่จะกระชับสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศไทยกับแต่ละประเทศที่ท่านเป็นผู้แทนอยู่ ขอต้อนรับทุกท่านทั้งที่มาประจำอยู่ในประเทศนี้ในเวลานี้และที่มาอยู่ชั่วคราวเพื่อการพบปะกัน เพื่อการประชุมหรือเพื่อกิจการอื่น ๆ ขอให้ทุกท่านที่ประชุมอยู่ ณ ที่นี้ได้สามารถที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ ไม่ใช่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยเท่านั้นเอง จะได้เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ทั้งโลก คือได้สร้างสรรค์ให้โลกมีความสงบ ความเจริญก้าวหน้า

ณ บัดนี้ ก็ขอเชิญชวนทุกคนให้อธิษฐานถึงความก้าวหน้า ความสงบของบ้านเมืองไทย ซึ่งในที่สุดจะเป็นความเจริญก้าวหน้าของโลก ขอชักชวนให้ทุกคนดื่มให้แก่ความเจริญก้าวหน้าและสันติสุขของประเทศไทย และของโลก.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

พระบรมราโชวาท

ในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๖
ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ ในโอกาสนี้ และพอใจที่ได้ทราบตามรายงานของผู้บังคับการค่ายชุมนุมว่างานชุมนุมลูกเสือนี้จะให้ประโยชน์แก่ลูกเสือทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมเป็นอย่างมาก

ข้าพเจ้าได้เคยกล่าวแก่คณะลูกเสือในโอกาสอื่นมาแล้วว่า การลูกเสือนั้นเป็นกิจการที่ผู้ใหญ่จัดขึ้นสำหรับเด็ก เพื่อชักจูงและฝึกฝนให้เติบโตเป็นคนดีมีความซื่อสัตย์ และเป็นผู้สามารถเหมาะสมที่จะอยู่ในสังคม ดังนั้นจึงเป็นที่เข้าใจและเป็นที่หวังว่า ต่อไปข้างหน้าลูกเสือจะเป็นคนสำคัญของชาติ คือจะเป็นผู้บริหารปกครองบ้านเมืองได้ ขอให้ลูกเสือทราบถึงสิ่งสำคัญในการปกครองไว้ว่า ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดีไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อยจึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้ ลูกเสือทุกคนจงหมั่นฝึกฝนตนเองให้มาก เพื่อให้พร้อมและให้เหมาะแก่ภาระหน้าที่อันจะมีมาข้างหน้านั้น

ในการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งนี้ ลูกเสือทั่วราชอาณาจักรได้มาอยู่ด้วยกัน นอกจากนั้นยังมีแขกจากต่างประเทศมาอยู่ร่วมกับเราด้วย เป็นโอกาสอันประเสริฐที่จะผูกไมตรีระหว่างกันและกัน ขอให้แต่ละคนทำความรู้จักคุ้นเคยกัน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดกัน ผูกพันกันไว้ด้วยน้ำใจ ลูกเสือจะรู้สึกว่า การที่ได้มาอยู่ร่วมกันเพียงชั่วเวลาเล็กน้อยนี้อาจก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตอนาคตได้มากมาย

ได้เวลาอันเป็นมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ ณ บัดนี้ ขออวยพรให้งานดำเนินลุล่วงไปด้วยดี สำเร็จประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ทุกประการ และขอให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ลูกเสือทุกคนพร้อมทั้งผู้มีส่วนร่วมในงาน มีความสุขความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและประกาศนียบัตร
ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษาถนนประสานมิตร

วันศุกร์ ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความชื่นชมที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษาอีกวาระหนึ่ง และพอใจที่ได้ทราบรายงานกิจการของวิทยาลัยว่าเจริญก้าวหน้าไปอีกมาก การเปิดวิทยาลัยการศึกษาเพิ่มขึ้นได้ในอีกหลายจังหวัดนั้น เป็นสิ่งที่น่านิยมและยินดีอย่างยิ่งทั่วกัน

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วย กับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และกับนิสิตนักศึกษาที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคน งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาตินั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาของพลเมืองเป็นข้อใหญ่ ตามข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้ว ระยะนี้บ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้นด้วยว่า พลเมืองของเราบางส่วนเสื่อมทรามลงไปในความประพฤติและจิตใจ ซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตกว่า ถ้าหากยังคงเป็นอยู่ต่อไป เราอาจเอาตัวไม่รอด ปรากฏการณ์เช่นนี้ นอกจากเหตุอื่นแล้ว ต้องมีเหตุมาจากการจัดการศึกษาด้วยอย่างแน่นอน จึงพูดได้เต็มปากแล้วว่า เราจะต้องจัดงานด้านการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และผู้มีหน้าที่ทางด้านนี้ทุกฝ่าย ทุกระดับ ทุกคนจะต้องทำงานกันจริง ๆ ให้หนักแน่นขึ้นอีกมาก ๆ

บัณฑิตทั้งปวงที่สำเร็จใหม่ จะต้องเข้าไปร่วมงานอันหนักนี้ จึงขอให้ทำความเข้าใจในงานและความรับผิดชอบให้กระจ่างเสียแต่ต้น จักได้ปฏิบัติหน้าที่ของท่านได้ถูกต้องครบถ้วน สมควรกับที่จะมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารการศึกษาและเป็นตัวอย่าง เป็นผู้นำของเยาวชน งานของท่านและของชาติจะได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีความรุ่งเรืองก้าวหน้า และมีความสุขความสวัสดีทุกคน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรและเข็มเสนาธิปัตย์
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก
ณ สโมสรทหารบก

วันจันทร์ ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบประกาศนียบัตรและเข็มเสนาธิปัตย์แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีด้วยกับทุกท่านที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

งานของเสนาธิการถือว่าเป็นงานสำคัญ ต้องใช้สติปัญญาความรอบรู้และรอบคอบมากในสภาพการณ์ปัจจุบัน ยิ่งจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในความเป็นหลักของประชาชนด้วย เพื่อให้สามารถควบคุมคุ้มครองประชาชนในท้องถิ่นที่ปฏิบัติการ นายทหารเสนาธิการจึงต้องได้รับการฝึกฝนอบรมให้มีความชำนาญ และเจนจัดในหน้าที่ เพื่อให้สามารถเป็นผู้ช่วยผู้บังคับบัญชาได้อย่างแท้จริง ทั้งจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างอันดีแก่นายทหารทั่วไป เป็นที่น่ายินดีที่โรงเรียนเสนาธิการทหารบก พยายามอย่างยิ่งในการจัดหลักสูตร และจัดการอบรมนายทหารให้ได้มีการศึกษาพร้อมทั้งในห้องเรียนและในภูมิประเทศ ทั้งให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการรบพิเศษ การต่อสู้กับกำลังรบนอกแบบและกองโจร ตลอดจนการใช้อุปกรณ์นิวเคลียร์ เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ความสามารถอันเหมาะสมแก่งาน และทันกับสถานการณ์ของโลก ข้าพเจ้าเชื่อว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนี้แล้ว จะทราบตระหนักในความสำคัญของงานและหน้าที่ที่มีอยู่ จะสามารถปฏิบัติการทุกอย่างได้ด้วยอุดมคติ และจะเป็นทั้งสมองและกำลังของกองทัพไทยสืบไป

ข้าพเจ้าขอชมเชยผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก บรรดาอาจารย์กับทั้งผู้มีส่วนทำความเจริญให้แก่โรงเรียนเสนาธิการทหารบกทุกท่าน และขออวยพรให้นายทหารเสนาธิการรุ่นนี้ มีความรุ่งเรือง ก้าวหน้าในราชการ ประสบแต่ความสุข ความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในการเสด็จ ฯ ทอดพระเนตรแข่งขันใช้อาวุธทางอากาศ และการสาธิตกำลังทางอากาศ ประจำปี ๒๕๑๒ ณ สนามฝึกใช้อาวุธทางอากาศไชยบาดาล จังหวัดลพบุรี

วันพุธ ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่มีโอกาสได้มาดูการแข่งขันใช้อาวุธทางอากาศและการสาธิตกำลังทางอากาศ ในวันนี้ และมีความพอใจมาก ที่ได้เห็นความสามารถความเข้มแข็งพร้อมเพรียงของผู้ที่ร่วมแข่งขันและร่วมแสดงทั้งปวง

การแข่งขันใช้อาวุธและสาธิตกำลังทางอากาศ ที่กองทัพอากาศจัดขึ้นเพื่อประโยชน์ทางหลักวิชายุทธการและมุ่งถึงประโยชน์ในการสนับสนุนกำลังทหารภาคพื้น ทั้งในการรบในแบบและการรบนอกแบบด้วยนั้น เป็นการบำรุงขวัญทหารทุกคนตลอดจนประชาชนทั่วไปอย่างดียิ่ง นอกจากเป็นประโยชน์ตามที่ผู้บัญชาการทหารอากาศกล่าวถึงแล้ว การแสดงนี้ยังทำให้เห็นได้ด้วยว่า ความสามารถ ความสามัคคีพร้อมเพรียงมีอยู่ในกองทัพไทยอย่างบริบูรณ์ เป็นนิมิตอันประเสริฐที่แสดงว่า ทหารทั้งหลายมีความเข้าใจตระหนักในชาติบ้านเมือง ในหน้าที่ที่เป็นผู้พิทักษ์รักษาประเทศและความสงบสุขของประชาชน

ข้าพเจ้าขอชมเชยทหารทุกคนในที่นี้ และใคร่ขอให้แต่ละคนรักษาความดีกับทั้งความเป็นทหารของท่านไว้ให้มั่นคง ขอให้ปฏิบัติงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจ เที่ยงตรงกล้าหาญ และเข้มแข็งเสียสละ หมั่นฝึกตนเองให้จัดเจนคล่องแคล่วในหน้าที่ และในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น พยายามศึกษาวิทยาการอันก้าวหน้าทุกอย่างให้รอบรู้เท่าทันสถานการณ์อยู่เสมอ เพื่อให้สามารถใช้ยุทโธปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่ ให้เป็นประโยชน์ในภารกิจของชาติให้ได้มากที่สุด ประการสำคัญที่สุด ขอให้ยึดมั่นในชาติบ้านเมือง ขอให้ถือประโยชน์ร่วมกันของประชาชาติไทยให้ยิ่งกว่าประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น

ขอแสดงความยินดีกับผู้ได้รับเกียรติและรางวัลในการแข่งขันครั้งนี้ และขออวยพรให้ทุกคนมีความสุขความสวัสดี มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา ที่จะปฏิบัติงานของชาติให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป.

พระบรมราโชวาท[๑]

ในการเปิดประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๑๗
ของสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร
ณ ศาลาการเปรียญ บนภูสิงห์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

วันพุธ ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าขอแสดงความนิยมยินดีด้วยอย่างมาก ที่ได้มีการประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักรครั้งนี้ ณ จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้าพเจ้าใคร่กล่าวแก่ที่ประชุมนี้ ซึ่งเป็นชุมนุมแห่งสมาคมพุทธศาสนาทั้งหลายว่า พระพุทธศาสนาบริบูรณ์ด้วยสัจธรรมที่เป็นสาระและเป็นประโยชน์ในทุกระดับ แต่จะต้องศึกษาให้มีความรู้เข้าใจและปฏิบัติให้เหมาะสมแก่ภาวะปัจจุบันด้วยศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง จึงจะเกิดเป็นประโยชน์ขึ้นได้

บัดนี้ ประเทศชาติกำลังพัฒนาในทุกด้าน และต้องการความสามัคคีความสงบเรียบร้อย ผลดีทั้งปวงดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ด้วยประชาชนมีหลักของใจอันมั่นคง มีศรัทธาและปัญญาอันถูกต้อง และปฏิบัติตนอยู่ในทางที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม กรณียกิจอันสำคัญของท่านทั้งหลายคือการส่งเสริมประชาชน ให้มีพระรัตนตรัยและธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นหลักของใจและความประพฤติ ด้วยศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง แต่ทั้งนี้ท่านทั้งหลายจะต้องเจริญศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง คือความเชื่อในเหตุที่แท้ในผลที่แท้ไม่สับปลับและปัญญาสามารถรู้ตามความเป็นจริงอันเกิดจากความสงบแน่วแน่ของจิตต์ ให้เกิดขึ้นในตนเองก่อน จึงจะสามารถพิจารณาให้เห็นวิธีปฏิบัติเพื่อรักษาส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติได้

ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดี มายังท่านทั้งหลายทั่วกัน และขออำนวยพรให้การประชุมดำเนินลุล่วงไปโดยเรียบร้อยทุกประการ.

---

(๑) นายกพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ขอพระราชทานอัญเชิญไปอ่าน

พระบรมราโชวาท[๑]

พระราชทานแก่ กองพลอาสาสมัครผลัดที่ ๒ ส่วนที่ ๒
ซึ่งเดินทางไปผลัดเปลี่ยนกำลังพลผลัดที่ ๑ ส่วนที่ ๒
ณ สาธารณรัฐเวียดนาม[๒]
ในโอกาสเข้าเฝ้า ฯ กราบถวายบังคมลา
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้พบกับผู้ที่อาสาสมัครจะไปเวียดนาม เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่สำคัญของชาติไทย การไปของท่านทั้งหลายมีความหมายไม่น้อยสำหรับประเทศไทย และเมื่อมีความหมายมาก ก็เกิดเป็นความรับผิดชอบขึ้นอย่างใหญ่หลวง กองกำลังของไทยเราได้ไปช่วยการปฏิบัติการรบในเวียดนามมาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว และการปฏิบัติทางการของกองกำลังของเราทั้ง ๓ เหล่าก็มีผลที่ดีหลายประการ มีว่าได้ปฏิบัติการรบด้วยความเข้มแข็งด้วยความกล้าหาญ โดยการช่วยเพื่อนบ้านให้รักษาเสรีภาพและอิสรภาพของเขาเป็นอย่างดี เป็นการแสดงแสนยานุภาพของทหารไทยที่มีจิตใจเป็นนักรบมาอยู่เสมอตั้งแต่โบราณกาล ความเป็นทหารของเราได้มีอยู่เพราะว่าเราต้องใช้กำลังทางทหารและความเป็นทหารตลอดมาเพื่อรักษาอิสรภาพของเรา ความเป็นไทยความเป็นทหารของเรามีมาตั้งแต่เกิด และความเป็นทหารนี้มิได้หมายความว่าเป็นผู้ที่บ้าเลือดดังที่บางทีคนเขาว่า แต่ว่าเป็นความรู้สึกมีเกียรติมีความนับถือตัวเองว่า เราต้องทำสิ่งใดดีเพื่อรักษาความเป็นไทย ในความหมายว่าความเป็นชาติไทยอย่างหนึ่ง และในความ หมายว่าความมีอิสระในการปฏิบัติของแต่ละบุคคลอีกอย่างหนึ่ง ข้อที่สำคัญถัดไปในการไป ก็เป็นการฝึกในตัวให้กองทัพไทยมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ พร้อมที่จะปฏิบัติการใด ๆ เพื่อป้องกันบ้านเมือง นี่เป็นประการต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นทหารในความหมายของความเป็นทหาร

นอกจากนี้กองกำลังของไทยที่ไปปฏิบัติการ ณ สาธารณรัฐเวียดนามนั้น จะได้ทำหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง คือทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนคนไทยในต่างประเทศ แสดงในทางน้ำใจว่าเป็นผู้ที่เห็นความเป็นอิสระของมนุษย์

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ พันเอก เชฎฐ คงศักดิ์ รองผู้บัญชาการกองพลอาสาสมัคร พร้อมด้วยนายทหารระดับผู้บังคับบัญชา และนายทหารฝ่ายอำนวยการของกองพลอาสาสมัคร ผลัดที่ ๒ ส่วนที่ ๒ จำนวน ๓๗ นาย ซึ่งจะเดินทางไปผลัดเปลี่ยนกำลังพลผลัดที่ ๑ ส่วนที่ ๒ ณ สาธารณรัฐเวียดนาม เข้าเฝ้า ฯ กราบถวายบังคมลา.

เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับให้แต่ละคนได้มีชีวิตที่ดี และเป็นการแสดงว่าคนไทยนี้อยากที่จะเป็นคนที่เป็นมนุษย์แท้ ๆ ภาระอันนี้เป็นสิ่งที่ยากมาก เพราะว่านอกจากมีวิชาการทหารแท้ ๆ แล้วยังจะต้องเป็นมนุษย์ จะต้องเป็นคนที่มีเกียรติ มีความซื่อสัตย์ มีความเข้มแข็ง ถ้าเราไปในประเทศอื่นแล้วแสดงความเข้มแข็งก็เท่ากับได้เป็นทูตแสดงความเป็นไทยของเรา ณ ต่างประเทศ ต้องเป็นผู้ที่มีอัธยาศัย ไม่ใช่เข้มแข็งหรือดุเดือดเท่านั้น ต้องมีอัธยาศัยที่เป็นคนที่น่ารัก เป็นคนที่น่านับถือ ดังนี้จึงเป็นภาระหนักแก่ทหารทุกคนที่ไป โดยเฉพาะนายทหาร ต้องรับภาระที่หนักยิ่งกว่าผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา เพราะว่าผู้ใต้บังคับบัญชานั้นจะดีจะไม่ดีขึ้นอยู่กับนายทหารเป็นส่วนใหญ่ถ้านายแสดงความสามารถ แสดงความเป็นคนที่นำได้ดี ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาก็ย่อมดีเหมือนกัน แต่ภาระนั้นเป็นภาระที่ยากลำบากเพราะว่าเมื่อเป็นผู้บังคับบัญชาแล้วจะต้องทำหน้าที่เป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่นจะต้องทำยิ่งกว่าพลทหารหรือผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะว่าถ้าเราคนเดียวทำอะไรแสดงอะไรให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็น คนนับสิบนับร้อยนับพันจะต้องเห็น และจะแสดง ทำตามที่นายทำ ถ้านายทำตัวเป็นคนที่กล้าหาญ เป็นคนที่เป็นผู้นำ ผู้ใต้บังคับบัญชาจะกล้าหาญ แต่ถ้าตัวนายทำตนเป็นผู้ที่ไม่น่านับถือ ผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่นับถือ และจะแสดงตัวจะทำตัวเป็นผู้ที่ไม่น่านับถือ นายทหารจึงมีหน้าที่ มีภาระ และความรับผิดชอบอย่างหนักที่สุด

ในกรณีที่ไปเวียดนามนี้ ในรุ่นก่อน ๆ ก็มีทั้งดีทั้งไม่ดี ต้องบอกว่าในทางดีออกจะมากกว่าทางไม่ดี ก็เป็นที่น่ายินดี แต่ว่าถ้ามีทางไม่ดีแม้แต่น้อย ก็ทำให้ส่วนรวมของเราทั้งในกลุ่มในกองที่ตัวอยู่ทั้งในกองกำลังทั้งหมดเสียไปด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้น ทั้งกองทัพไทยก็เสียไปด้วย ความไม่ดีนั้นเคยมีอยู่ ก็เป็นที่น่าเสียดาย ฉะนั้น ขอให้ทุกคนตั้งใจที่จะเว้นจากสิ่งที่ไม่ดีแม้แต่เล็กน้อยเสีย อย่าให้เกิดความเสียหายในการบังคับบัญชาในด้านวินัยและในด้านความเป็นผู้ใหญ่เป็นอันขาด ขอให้ทุกคนนึกถึงว่า ต้องแสดงตน แสดงความเป็นผู้ใหญ่ของตน เพื่อให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายลุล่วงไปโดยดีและโดยมีเกียรติ มีช่องทางมากที่จะทำให้แต่ละคนอาจละเลยได้ สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่จะล่อใจให้ละเลยหน้าที่บางส่วนซึ่งอาจนึกว่าเล็กน้อย การต่อสู้ศัตรูซึ่ง ๆ หน้าอาจไม่ยากเท่ากับต่อสู้ศัตรูที่มีอยู่ในตัวที่

จะทำให้มีการเสียหายได้ เพราะว่าความเสียหายที่ล่อใจนี้อาจดูเหมือนไม่สำคัญ แต่ก็ขอให้ทุกคนระลึกถึงว่า ความเสียหายแม้แต่เล็กทำให้เสียหายได้มากแก่บ้านเมือง เพราะความเสียหายขยายตัวขึ้นมาเสมอ

ขอทุกคนจงมีชัย มีกำลังทุกประการ เพื่อที่จะปฏิบัติงานของตัว ขอให้เดินทางไปและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความปลอดภัยทุกประการ เพื่อที่จะกลับมาช่วยบ้านเมือง เพื่อที่จะเป็นตัวอย่างและได้ฝึกอบรมรุ่นต่อ ๆ ไป ด้วยความรู้ที่ได้รับมาจากการไปปฏิบัติการในสนามครั้งนี้ ขอทุกคนจงประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ความปลอดภัย ความมีชัย.

พระบรมราโชวาทเมื่อพระราชทานพระ

การที่ขออานุภาพนี้ ก็ถือว่าเป็นเวลาที่จะอาราธนาคุณพระรัตนตรัยด้วยใจ หรือที่จะอาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้คุ้มครอง การอาราธนานั้นจะต้องนึกถึงว่าเราต้องการอะไรจากองค์พระ จากประกาศนียบัตร ประการแรกคือองค์พระนี้ประกอบด้วยผงศักดิ์สิทธิ์ที่ได้มาจากทั่วราชอาณาจักร เป็นผงที่ได้มาจากสถูปเจดีย์ จากพระพุทธรูปสำคัญ ๆ จากแหล่งและพิธีสำคัญ จากผงธูปผงดอกไม้ที่ประชาชนได้นมัสการสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ ผงต่าง ๆ ที่ได้จากปูชนียสถานต่าง ๆ นี้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะว่าได้อยู่ใกล้ได้อยู่ติดองค์สถูปเจดีย์ กับองค์พระพุทธรูปอยู่เป็นเวลานาน และเป็นสิ่งที่ประชาชนได้เคารพบูชานับจำนวนล้าน ๆ คนก็เท่ากับทั่วทุกคนในประเทศไทยที่นับถือพุทธศาสนา การที่เอาผงธูปผงดอกไม้มา ก็เพราะว่าเป็นสิ่งที่ประชาชนได้ไปบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วยจิตใจบริสุทธิ์ จึงเป็นกำลังใจเป็นอำนาจจิตที่ประชาชนนับล้านคนได้เพ่งลงใส่ลงในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้น ประชาชนเหล่านั้นได้บูชาด้วยจิตใจบริสุทธิ์ การบูชาด้วยจิตใจบริสุทธิ์นั้นก็ทำให้เกิดผลดี ในการบูชานั้นก็ขอให้คิดถึงว่ามีวิธีบูชาได้หลายอย่าง บูชาด้วยการไปกราบไหว้ การไปบำรุงวัดวาอารามด้วยเงินทอง ซึ่งเราเรียกว่า “อามิสบูชา” หมายความว่าซื้อของไปบูชา แล้วมีการบูชาอีกอย่างเป็นสิ่งสำคัญยิ่งคือ “ปฏิบัติบูชา” บูชาด้วยการกระทำที่ดีของเราของแต่ละคน เป็นการบูชาที่สูงสุดยิ่งกว่าอามิสบูชา ขอให้ทราบว่า การที่ทำดี ทำตนเป็นคนดีมีความซื่อตรง เป็นคนที่ตั้งใจ มีความเข้มแข็ง มีความรอบคอบนั้น เป็นการปฏิบัติที่ดี เป็นปฏิบัติบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ น้อมระลึกถึงสิ่งที่จะนำเราสู่ความสำเร็จ ปฏิบัติบูชานี้ก็กลับมาเข้ากฎเกณฑ์เหมือนกัน เพราะว่าเราปฏิบัติอะไรต้องเกิดเป็นกรรมทั้งนั้น คำว่า“กรรม” หมายถึงการกระทำ เราทำสิ่งใด จะเป็นกิจการใหญ่น้อยทั้งหลาย เป็นกรรมทั้งนั้น และก็กรรมหรือการกระทำนั้นก็จะต้องเกิดผล ดูในแง่ของธรรมะก็เรียกว่ากฎเกณฑ์ของกรรม ถ้าดูในทางวิทยาศาสตร์ก็เรียกว่ากฎเกณฑ์ของเหตุผล มีเหตุได้ก็ต้องเกิดผลได้ เราใส่กำลังที่ไหนก็ต้องเกิดผลจากกำลังที่นั้น การกระทำจึงเป็นเหตุ “การกระทำ” ขออย่าไปนึกว่าเป็นกิจการใหญ่โตมโหฬาร เป็นโครงการอะไรต่าง ๆ หมายถึงว่าเป็นการกระทำทุกอย่างไม่ใช่เฉพาะอย่างหนึ่งอย่างใด การกระทำเช่นเดินก็เป็นการกระทำ การพูดก็เป็นการกระทำ แม้จะคิดอะไรก็ตามก็เป็นการกระทำ คือการกระทำที่ทำด้วย กาย วาจา หรือใจนั้นเป็นการกระทำ เมื่อมีการกระทำแล้วต้องมีผล ผลนั้นอยู่ที่ว่าถ้าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่สุจริต ที่เรียบร้อย ที่ดี ผลของกรรมของการกระทำนั้นก็ย่อมต้องออกมาดี เป็นวิทยาศาสตร์และเป็นธรรมะ เมื่อการกระทำหรือกรรมนี่เป็นสิ่งสำคัญ เราจะต้องประกอบกรรมดี เพื่อให้ดี จึงเป็นปัญหาขึ้นมาว่า เราจะทำกรรมดีอย่างไรเพื่อให้ได้ผลดี กรรมที่ทำมาก่อนนี้ เราทำมาดีบ้างไม่ดีบ้าง กรรมดีก็ส่งผลให้เกิดโชคลาภ กรรมไม่ดีก็ส่งผลให้เกิดเป็นความทุกข์ นี่แสดงให้เห็นว่ากรรมนั้นสำคัญ และมิใช่ว่าเป็นสิ่งที่พ้นจากเราหรือเป็นสิ่งที่นอกเหนือเรา นอกจากตัวเรา แท้จริงเป็นของตัวเรา ที่พระท่านบอกว่า “กรรมของแต่ละคน” ต้องหมายความว่าการกระทำอยู่ที่ตัว ถ้าเรานึกว่ากรรมนั้นหมายถึงโชคหรือชะตาก็อาจถูก แต่ว่ากรรมนั้นไม่ใช่โชคชะตาเหมือนที่ศาสนาบางศาสนาบอกไว้ เราแก้ไขกรรมที่เราทำมาไม่ได้ นอกจากจะประกอบกรรมที่ดีต่อไป แล้วยอมรับผลกรรมที่ไม่ดีที่

ทำในอดีต และผลกรรมที่ไม่ดีในอดีตนั้น เมื่อส่งผลแล้วก็ระงับ ถ้าเราทำกรรมดีต่อไป

ทีนี้วิธีที่จะทำกรรมดีหรือกระทำสิ่งที่ดี ๆ ต้องประกอบด้วยว่า เวลาเราจะทำอะไรใหญ่หรือน้อยก็ตาม ขั้นแรกต้องมีสติ หมายความว่าก่อนที่จะทำอะไรเรามีสติว่าเราอยู่ในฐานะใด เราอยู่ที่ไหน ก็จะทำให้เราสามารถเลือกกรรมดี เลือกทางที่ดี สตินี้บางส่วนก็เป็นสติที่เรียกว่า "สติสัมปชัญญะ หมายความสติที่รู้ตัวว่าอยู่ที่ไหน อยู่ในฐานะใด อีกอย่างก็ต้องมีสติปัญญา" สติปัญญานั้นเป็นกำลัง เป็นพลังอย่างหนึ่ง คือความรู้ที่ได้ประสบมา ความรู้ที่ได้เรียนมานั้น เราเห็นได้ว่าเรานำมาประกอบในการกระทำ พยายามที่จะทำให้การกระทำนั้นเป็นกรรมดีหมายถึงว่ากรรมที่จะส่งผลดี ทำการทำสิ่งใดก็ต้องทำด้วยความสุจริต หมายถึงว่าทำแล้วรู้ว่าสิ่งที่ทำนี้มิได้เบียดเบียนส่วนรวม มิได้ทำให้ส่วนรวมเสียหาย และมิได้ทำให้งานหรือการกิจการใดของเราที่เรากระทำเสียหาย สุจริตจึงทำให้กรรมที่เราทำนั้นดี และต้องอยู่ใน "เมตตา" หมายถึงว่าสิ่งที่เราทำนั้นเราต้องทำด้วยความหวังดีต่อผู้อื่น มิใช่เพียงแต่ทำอย่างที่เรียกว่า "ตามอำเภอใจ" ต้องทำโดยไม่ให้เบียดเบียนผู้อื่น และลงท้ายก็ไม่ให้เบียดเบียนใคร นี่เป็นหลัก ยกเป็นตัวอย่างก็เช่นการเดิน เราจะทำกรรมคือการเดิน ทีแรกเราก็ต้องรู้ว่าเราเหยียบอยู่หรือเราอยู่ในท่าไหน เรานั่งอยู่ เมื่อจะเดินเราก็ต้องลุกขึ้น นี่ มีสติรู้ว่าอยู่ท่าไหน อยู่ในที่ไหน อยู่ในห้อง ก็ห้องนี้อยู่ที่ไหน พื้นมันเป็นอย่างไร ให้มีสติสัมปชัญญะและมีสติปัญญา ทุกคนก็ต้องเรียนรู้เรื่องการเดินมาแล้ว ก็รู้ว่าต้องก้าวเท้าไปทางไหนแล้วก็มีสติปัญญาพอว่า ตามที่เคยเห็นมาแล้ว พื้นอย่างนี้เหยียบแล้วไม่ยุบ เราก็ก้าวเท้าไปในทางที่เหมาะสม อันนี้อาจเป็นสิ่งที่ดูเหมือนเล็กน้อยเหลือเกิน เพราะว่าเราทำทุกวัน พอถึงประตูต้องมีสติปัญญาพอที่จะรู้ว่าประตูนั้นปิดหรือเปิด และวิธีปิดเปิดทำอย่างไร ก็เป็นสติปัญญาเหมือนกัน ทำด้วยความสุจริตก็เช่นที่ที่เป็นส่วนรวม ที่ไหนที่เขาให้เดินก็เดินที่นั่น แต่ที่ไหนที่เขาไม่ให้เดินก็ไม่เดิน เขาห้ามเพราะเขามีเหตุผล ถ้าไปเดินบนที่มีเขาปลูกดอกไม้เอาไว้หรือปลูกผักเอาไว้ เราก็จะไปเหยียบของเขา มันก็ไม่สุจริต ไม่ถูกต้อง มันทำให้เกิดเสียหาย อาจนึกว่าไม่เสียหาย แต่ลงท้ายคนสวนเขาก็อาจวิ่งมาไล่เรา มาว่าเรา เกิดผลร้ายเหมือนกัน หรืออย่างความเมตตา ถ้ารู้ว่าอีกคนหนึ่งอยู่ตรงนั้น แต่เราจะออก จะดันทุรังต้องออกไปให้ได้ ไม่นึกถึงว่าต้องเบียดเบียนกันละ ก็ไม่มีเมตตา ก็อาจเกิดผลร้ายเหมือนกัน นี่ กรรมในทางกาย กรรมในทางวาจาก็จะเห็นได้ชัดเหมือนกัน เราพูดออกมา ถ้าไม่มีอะไรจริง ๆ ที่พูดออกมานี้ก็เป็นคำพูด เป็นเสียง ถ้าโดยทางวิทยาศาสตร์ก็เป็นคลื่นในอากาศแต่ว่าเรามีความ อับอายในคำพูด เราจึงต้องเลือกคำให้เหมาะสม ให้เกิดผลดี เราจึงเลือกคำโดยระมัดระวัง ถ้าเราเกิดไม่ระมัดระวัง ไม่มีสติสัมปชัญญะ ไปพูดปด พูดปั้นน้ำเป็นตัวขึ้นมา พูดให้คล้าย ๆ เป็นการด่าหรือเป็นการเบียดเบียนเขา เป็นการเสียหายแก่เขา มันก็ทำให้เกิดผลร้าย โดยมากการทะเลาะวิวาทกันเกิดขึ้นก็เพราะว่าใช้คำพูดที่ไม่ดี ไม่ไตร่ตรอง ก็ทำให้เกิดวิวาทกัน จนถึงตายได้ก็มีมาก เวลาเราครึ้ม ๆ หน่อยก็เกิดพูดโพล่งออกไป เพื่อนที่ ที่เคยรักกันก็ตีกัน ก็เป็นผล

ร้าย แม้แต่คิด ถ้าเราคิดดีเราจะดีใจด้วย ถ้าคิดไม่ดีมันจะทำให้เราปฏิบัติการในทางกายหรือในทางวาจาที่จะเสียหายขึ้นได้ ก็รวมความอยู่ที่ว่า ปฏิบัติกรรมกระทำอะไรก็ตามต้องมีสติสัมปชัญญะมีสติปัญญา ประกอบด้วยความสุจริต มีเมตตาจะได้สร้างสิ่งที่จะเป็นผลดีต่อไป ผลดีนั้นก็คือความเจริญก้าวหน้า ความปลอดภัยของประเทศ ความสำเร็จ ความร่มเย็นที่สุดที่เราต้องการคือสงบที่ใจ ซึ่งเป็นความสุขแน่ ไม่ได้หมายความว่า ทำอย่างนี้แล้วก็จะรวยอาจไม่รวยก็ได้ แต่อย่างน้อยเราจะมีหวังจะรวยได้มีหวังที่จะมีความพอใจได้ ส่วนเรื่องความปลอดภัย อย่างเช่นที่จะไปปฏิบัติการสงครามถ้าเราระมัดระวังและปฏิบัติงานด้วยถูกต้องหลักวิชา ก็มีหวังรอดพ้นจากอันตราย

พูดถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์แล้ว ก็น่าเชื่อว่ามีอยู่ เช่นวิญญาณของบรรพบุรุษของเรา ของผู้ที่เป็นเทพ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ ความดีของพระรัตนตรัย จะคุ้มครองเราได้แน่ และได้ปรากฏแล้วในรุ่นก่อน รุ่นกองพลเสือดำของพวกจงอางศึก เขาได้ประจักษ์มาแล้วว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาช่วย ทำไมเราสู้กำลังของข้าศึกจำนวนมากกว่าของฝ่ายเราถึงสี่เท่า ทำไมความเสียหายของฝ่ายเรา เปรียบเทียบกันแล้วจึงได้รับน้อยกว่าที่กองกำลังอื่น ๆ มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาช่วยเราด้วยความแน่วแน่ของจิตใจของเรา สิ่งศักดิ์สิทธิ์นี้ ใครจะเชื่อก็น่าเชื่อ ใครไม่เชื่อก็น่าจะต้องหยุดนึก ในทางวิทยาศาสตร์ ในทางเหตุผลของจิตวิทยา ถ้าเราพร้อม มีสติดี หมายความว่ายังมีสติที่อยู่กับตัว มีความรอบคอบ มีความตั้งใจแน่วแน่ ก็เป็นความปลอดภัย หรือถ้าปฏิบัติตนให้ดี แล้วก็คิดในข้อเหล่านี้อยู่เสมอเป็นประจำ อานุภาพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในองค์พระนี้ก็จะแสดงขึ้นมาได้ และจะช่วยให้เรารอดพ้นจากอันตราย จะช่วยให้เราทำสิ่งที่เหมาะสมจะช่วยให้เรามีชื่อเสียงดี จะช่วยให้เรามีความสำเร็จทุกอย่าง มีความปลอดภัยได้ ฉะนั้น ขอให้คิดพิจารณาอยู่เสมอไม่ใช่วันนี้เท่านั้นเอง เวลาจะอาราธนา ซึ่งทำเป็นกิจวัตรประจำวัน ก็ขอให้คิดถึงความดี คิดถึงความที่จะก้าวหน้าแล้วคิดถึงส่วนรวมก็จะได้ผลแน่ ขอให้ทุกคนพยายามใช้สติปัญญาให้ดี ใช้ความพิจารณาให้รอบคอบ และประสบแต่ความสุขความเจริญความปลอดภัย.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า ในรอบปีที่แล้วมา มหาวิทยาลัยได้ดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้ก้าวหน้าไปได้เป็นอันมาก การตั้งและปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการนั้น เป็นการสมควรยิ่งเพราะเราจำเป็นต้องใช้วิชาการในการพัฒนาบ้านเมืองของเราอย่างมาก ทั้งในเวลาปัจจุบันและอนาคต

ขอชมเชยและขอแสดงความยินดี กับบัณฑิตที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ก่อนที่ท่านทั้งหลายจะออกไปประกอบการงาน สร้างฐานะความเจริญแก่ชีวิต ใคร่จะฝากข้อคิดไว้สำหรับเตือนใจว่า ชาติไทยของเราได้พึ่งตนเองมาโดยตลอด จึงยืนหยัดมาในโลกได้โดยอิสระจนถึงทุกวันนี้ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงเช่นท่านทั้งหลาย เป็นผู้มีส่วนบริหารประเทศทั้งในวันนี้วันหน้าด้วยกันทุกคน จึงต้องรู้จักและต้องสามารถพึ่งตนเองมิฉะนั้นประเทศชาติอาจเป็นอันตรายไปได้เพราะการบริหารงานของท่าน การพึ่งตนเองนั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติประจำตัวบุคคลสองอย่าง คือความสามารถนำวิชาการที่ได้ศึกษา มาใช้ในการปฏิบัติงานประการหนึ่ง ความฉลาด ที่จะวินิจฉัยให้เห็นทางเสื่อมทางเจริญ พร้อมทั้งทางที่จะให้พ้นความเสื่อม ดำเนินไปให้ถึงความเจริญ อีกประการหนึ่งประการแรกเป็นเรื่องของการให้การศึกษา เช่นที่ท่านได้รับมาเป็นลำดับจนจบขั้นอุดมศึกษานี้ แต่ประการที่สองเป็นเรื่องของการฝึกหัดคิดใคร่ครวญ ให้เข้าใจแจ้งชัดในเหตุที่แท้ในผลที่แท้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการงานทั้งปวง และเป็นเครื่องบันดาลผลสำเร็จที่ดี ที่เป็นประโยชน์แท้จริงทุกอย่าง ขอให้บัณฑิตได้ตั้งใจใช้ความฉลาดคิดวินิจฉัยนี้ประกอบกับความรู้ทางวิชาการด้วยเสมอ เพื่อจักได้สามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถนำพาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยสวัสดี

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความสามัคคีโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

วันจันทร์ ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในงานมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกครั้งหนึ่ง และที่ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัย ทั้งได้ทราบว่างานของมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ได้รับความสนับสนุนอย่างพร้อมเพรียง

ขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ปริญญากิตติมศักดิ์ชั้นสูงสุดของมหาวิทยาลัยแก่พระราชินี

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ในโอกาสที่ท่านจะออกไปประกอบการงานต่อไป ใคร่จะฝากข้อคิดไว้ข้อหนึ่งว่า การตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นนั้น ต้องใช้เงินทองเป็นจำนวนมากมาย มีเงินของแผ่นดินอันได้มาจากประชาชน เป็นส่วนสำคัญ ซึ่งท่านทั้งหลายก็ได้ทราบด้วยตนเอง ตามรายงานของนายกสภามหาวิทยาลัยแล้ว ขอให้คิดดูว่า การลงทุนทุ่มเทงบประมาณมากมายลงไปนี้เพื่ออะไร ก็เพื่อสร้างบุคคลที่มีความรู้ความสามารถสูงขึ้นมา ให้มาเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าในการที่จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ทำให้กำลังแรง กำลังความคิดของคนไทยที่มีอยู่ บังเกิดเป็นผลประโยชน์ อำนวยความเจริญ ความก้าวหน้า ความผาสุก และความมั่นคงแก่ส่วนรวม บัณฑิตทุกคนจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า การลงทุนเพื่อการศึกษาขั้นมหาวิทยาลัยนี้ เป็นคุณแก่บ้านเมืองและแก่ประชาชนคุ้มค่า มิใช่เป็นการสิ้นเปลืองไปเปล่า ๆ ทั้งนี้ จักได้เป็นการแสดงให้เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการศึกษาขั้นมหาวิทยาลัยด้วย ขอให้บัณฑิตทั้งหลายปฏิบัติงานให้สมเกียรติของบัณฑิต และสมกับปณิธานอันแน่วแน่ของท่านที่จะรับใช้ชาติบ้านเมือง

ข้าพเจ้าขออวยพร ให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดีโดยทั่วกัน.

กระแสพระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น[๒]

วันจันทร์ ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๑๒

คราวนี้ก็มาเพื่อประสาทปริญญาแก่ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้ และที่ได้พูดกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนก็คงได้ยินแล้ว ขอให้สังเกตว่า ที่พูดตะกี้นี้ มิใช่พูดสำหรับเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษา แต่พูดทั่ว ๆ ไปสำหรับผู้ที่อยู่ในมหาวิทยาลัยนี้ ทั้งผู้ที่เป็นนักศึกษาและเป็นอาจารย์ นอกจากนี้ ก็ยังพูดสำหรับทั่ว ๆ ไปด้วยเหมือนกัน เพราะว่าทุกคนก็ได้ทราบว่า การตั้งมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้ ได้ลงทุนลงรอนมากมาย ถ้าเปรียบเทียบคำนวณด้วยทางเครื่องคำนวณ ก็จะดูได้ว่า ต้องเสียเวลาไม่ใช่น้อย ถ้าดูอย่างนี้แล้วนำไปพิจารณาอาจมีบางคนบอกว่าการศึกษาในชั้นมหาวิทยาลัยนี้แพงมาก แต่ละคนต้องลงทุนเป็นแสน ฉะนั้น ถ้าผู้มาเรียนในมหาวิทยาลัยได้สำนึกในข้อนี้ ก็คงรู้สึกตัวว่ามีรับผิดชอบไม่ใช่น้อย ในขณะที่เรียน ถ้าตั้งใจดีแล้ว ก็คงคุ้มค่า แต่ว่าถ้าไม่ตั้งใจเรียน มาเข้ามหาวิทยาลัยเฉย ๆ ก็อาจเป็นที่น่าเสียดายทุนรอนและกำลังที่ลงไป แล้วก็ด้วยเหตุนี้เองอาจทำให้เสียหายแก่ตัวบุคคลที่เข้ามาในมหาวิทยาลัยแล้วไม่เรียน เพราะว่าคนอื่นจะเป็นเพื่อนรุ่นนักศึกษาก็ตาม หรือจะเป็นประชาชนทั่ว ๆ ไปที่นั่งอยู่รอบ ๆ ด้านนี้ หรือที่ไม่ได้นั่งอยู่ที่นี่คืออยู่ทั่วประเทศก็ตาม เมื่อเห็นว่ามีนักศึกษาที่ได้เป็นนักศึกษาแต่ในชื่อ มาเข้ามหาวิทยาลัยซึ่งต้องลงทุนอย่างมากแล้วอยู่เฉย ๆ ไม่เรียนก็อาจหมายหัวนักศึกษาที่ไม่ศึกษาว่าเป็นผู้ที่ทำให้เสียเงินเปล่า ๆ และทำลายชาติ เพราะว่าทำให้เงินของชาติสิ้นเปลือง นอกจากนั้นการที่อยู่ในมหาวิทยาลัยแล้วไม่ตั้งใจเรียน ก็ทำให้เสื่อมเสียแก่สถาบันการศึกษาของตน และเสื่อมเสียแก่หมู่นักศึกษาของมหาวิทยาลัย จะเป็นความไม่ดีอีกกระทงหนึ่ง ยังมีอยู่อีกว่า ถ้าเข้ามาในมหาวิทยาลัยแล้วก็ปฏิบัติประพฤติตัวไม่เหมาะสมแก่ผู้ที่มาขวนขวายความรู้ความจริงเพื่อความก้าวหน้าของตนเองและเพื่อความก้าวหน้าของส่วนรวมแล้ว ผู้นั้นเป็นผู้ที่เสื่อมเกียรติอย่างยิ่ง และไม่สมกับที่ตนเป็นที่น่านับถือ เพราะว่านักศึกษาทั่ว ๆ ไปทั้งประเทศนั้น เราถือกันว่าเป็นผู้ที่ฉลาด เป็นผู้ที่สามารถ เป็นผู้ที่รู้จักหน้าที่และพยายามที่จะนำความรู้เพื่อมาใช้ประโยชน์สร้างบ้านเมืองให้เจริญ จะเป็นแขนงใด จะเป็นวิชาใด ก็มีประโยชน์สำหรับสร้างบ้านเมืองทั้งนั้น เพราะว่าบ้านเมืองของเราเรียกว่าอยู่ในขั้นพัฒนา ความจริงคำว่าพัฒนานี้ อยู่ในขั้นไหนก็เรียกว่าอยู่ในขั้นพัฒนาทั้งนั้น เพราะว่าจะต้องพยายามทำให้ดีขึ้น คำว่าพัฒนาก็แปลว่าทำให้ดีขึ้นให้เจริญขึ้น และทุกคนก็ต้องมีหน้าที่พัฒนาประเทศผู้พัฒนาประเทศนั้นก็จะต้องมีวิชาทุกอย่าง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไปวันนี้ ก็สำเร็จในทางวิศวกรรมและทางเกษตรศาสตร์ ซึ่งทั้งสองอย่างจะเป็นกำลังแรงที่จะช่วยให้บ้านเมืองก้าวหน้าได้ ต่อไปมหาวิทยาลัยนี้ก็คง

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานกระแสพระราชดำรัสนี้ ภายหลังพิธีพระราชทานปริญญาบัตร

ผลิตบัณฑิตในสาขาอื่นต่อไปเป็นจำนวนมากมาย ทุกคน ทุกแขนงวิชาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งไม่ใช่แขนงวิชาใด ๆ จะเป็นใหญ่ในการพัฒนาประเทศ ในการสร้างความมั่นคงของบ้านเมือง ทุกแขนงมีหน้าที่ทั้งนั้น แต่ความสำคัญที่สุดก็คือ แต่ละแขนงต้องทำหน้าที่ของตนด้วยความเข้าใจว่าผู้อื่นที่เรียนในแขนงอื่นเขาก็ทำประโยชน์เหมือนกัน และสำคัญที่จะต้องประสานงานกัน ขอให้ผู้ศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ตระหนักในข้อนี้ว่า ใครเรียนในคณะใดต้องนึกถึงว่าคนอื่นที่เรียนในคณะอื่นเขาก็มีความตั้งใจแน่วแน่เหมือนกันที่จะหาความรู้และเมื่อได้ความรู้แล้วก็จะนำมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มาใช้เพื่อสร้างบ้านเมืองให้เจริญ จะต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย ยิ่งในขณะที่เรียนอยู่แล้ว ก็ควรที่จะปรองดองกันให้ดี ควรที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ต่อไปจะได้สร้างบ้านเมืองอย่างดีที่สุด ที่ว่าทุกคนต้องสร้างบ้านเมืองให้มั่นคงนั้น ก็อาจเกิดเป็นปัญหาอยู่ บ้านเมืองก็คล้าย ๆ ไม่มีตัวมีตน ไม่ทราบว่าทำไมเราจึงจะต้องทำนุบำรุงให้มั่นคง ให้ปลอดภัย ขอให้ทุกคนนึกว่า ผืนแผ่นดินที่ตัวนั่งอยู่ยืนอยู่นี้ ถ้าไม่แข็งแรงเราก็จะเดือดร้อน เราจะยืนไม่อยู่ เราจะต้องตกลงไปในหลุม เราจะไม่มีทางที่จะมีชีวิตอยู่ได้ เราต้องอาศัยผืนแผ่นดินที่เราเหยียบอยู่นี้สำหรับเหยียบ แต่ละคนจึงมีหน้าที่ที่จะรักษาผืนแผ่นดินนี้ ยิ่งนักศึกษายิ่งมีหน้าที่มาก มีความรับผิดชอบมาก เพราะเป็นผู้ที่ขวนขวายหาความรู้ และมีหน้าที่ที่จะวางแผนการในชีวิตของตนเพื่อให้อยู่ได้และเพื่อให้ส่วนรวมอยู่ได้

วันนี้ก็เป็นวันที่น่ารื่นเริงที่สุด เพราะว่านักศึกษาส่วนหนึ่งก็ได้รับปริญญา และจะไปประกอบการงานของตน เป็นที่หวังได้ว่าผู้ที่กำลังศึกษาด้วยความบากบั่นพยายามอยู่นี้ ก็จะได้รับปริญญาเหมือนกัน และจะสามารถไปประกอบการงานตามที่ได้วางโครงการในชีวิตของตนเป็นอย่างดีเหมือนกัน ขอให้ทุกคนมีความเพียรพยายามที่จะเล่าเรียนหาความรู้ ถ้าทุกคนตั้งใจที่จะเพียรพยายามหาความรู้ ทั้งพยายามที่จะวางตัวให้เหมาะสมแก่เกียรติของนักศึกษามหาวิทยาลัยแล้ว ก็จะสำเร็จตามความประสงค์ด้วยความตั้งใจอันแน่วแน่นี้ ด้วยความตั้งใจอันบริสุทธิ์นี้ ขอให้ทุกคนมีความสำเร็จ เมื่อถึงเวลาสอบไล่ให้สอบไล่ได้ผลดีที่สุดที่จะได้และก้าวหน้าทุกเมื่อ ขอให้ประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ความสำเร็จตามที่ประสงค์ทุกประการ.

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่คณะกรรมการสมาคมศิษย์เก่า
และสโมสรนักศึกษาวิทยาลัยกรุงเทพ[๒]
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๒

ขอขอบใจที่วิทยาลัยกรุงเทพได้จัดงานแล้วนำรายได้มาให้เพื่อช่วยผู้ที่ประสบอุทกภัย[๓] การบริจาคเงินของตน บริจาคเงินของคณะกรรมการ และโดยเฉพาะการอุทิศดวงตา นับว่าเป็นความคิดที่ดีมาก เป็นของขวัญในวันเกิดที่ดีและเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม จึงขอให้มาคิดว่า งานที่ทุกคนได้ปฏิบัติไปในทางที่สุจริตที่ดีดังนี้ จะทำให้เกิดเป็นกำลังในตัวเอง ทำให้สามารถที่จะก้าวไปให้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่ได้ไว้ทุกประการ ขอให้ทุกคนประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ความสำเร็จในชีวิต เพื่อที่จะเป็นกำลังกับส่วนรวม เพราะว่าบ้านเมืองของเรานั้น ถ้าทุกคนมีความคิดที่ดีและมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานของแต่ละคนโดยดีเช่นนี้ จะทำให้ส่วนรวมอยู่ได้ และทำให้มีความสุขความสงบอยู่ได้จริง ๆ

ขอให้ทุกคนจงประสบแต่ความเจริญ ความสำเร็จ ความไม่มีโรคไม่มีภัย จงปฏิบัติหน้าที่เพื่อความเจริญของส่วนรวม.

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ ผู้แทนของสมาคมศิษย์เก่าและสโมสรนักศึกษาวิทยาลัยกรุงเทพ นำคณะกรรมการจัดการแสดงแฟชั่นการกุศลที่โรงแรมนารายณ์ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๑๒ เข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินจำนวน ๒๐,๗๓๐ บาท โดยเสด็จพระราชกุศลช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดภาคใต้

(๓) อุทกภัยที่เกิดขึ้นในเขตจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ กับในจังหวัดภาคใต้ คือจังหวัดสงขลา นครศรีธรรมราช นราธิวาส และยะลา

พระราชดำรัส[๑]

พระราชทานแก่นายกสมาคมและคณะกรรมการ สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์[๒] ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันอังคาร ที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๒

ขอขอบใจในการที่สมาคมฟุตบอลได้จัดงานหารายได้จากการแข่งขันฟุตบอลในครั้งนี้มาเพื่อที่จะช่วยผู้ที่ประสบอุทกภัย ในการช่วยผู้ประสบอุทกภัย ก็ได้ทำไปไม่ใช่น้อย ทุกคนก็ได้ร่วมมือโดยดีและได้ทำตามแผนการการบรรเทาทุกข์ คือในขั้นต้นได้ให้สิ่งอุปโภคบริโภคแก่ผู้ที่จำเป็นก่อน มาถึงตอนนี้ก็ได้มีการช่วยให้ประชาชนที่ประสบอุทกภัยนั้นให้ฟื้นตัว เพื่อจะได้มีอาชีพทำกิน โอกาสนี้เป็นโอกาสที่จะช่วยประชาชนในบางแห่ง ที่มีความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้นให้ได้รับความก้าวหน้ายิ่งขึ้น ให้มีฐานะมั่นคงขึ้น ปลอดภัยขึ้น ซึ่งจะทำให้เป็นความปลอดภัยแก่ประเทศชาติด้วย

การที่สมาคมฟุตบอลได้จัดการแข่งขันนานาชาติเป็นครั้งที่ ๒ นี้ ก็นับว่าเป็นผลสำเร็จที่ดีและเป็นงานที่ไม่ใช่ง่าย เพราะว่าต้องฟันฝ่าอุปสรรคหลายด้าน ทั้งในด้านการแข่งขันหรือในด้านกีฬาแท้ ๆ ทั้งในด้านการจัดงาน การร่วมมือกันจัดงานซึ่งคงลำบากยากเย็นก็ผ่านพ้นไปด้วยดี และเป็นที่น่ายินดีสำหรับสมาคมฟุตบอล นับว่าเป็นงานสำคัญอีกงานหนึ่งที่ได้ปฏิบัติมา ก็ขอให้สมาคมฟุตบอลได้สอดส่องกีฬาฟุตบอลให้ดี เพราะว่าคนไทยก็มีศักดิ์ศรีมีความสามารถไม่น้อยในการที่จะเล่นกีฬาฟุตบอล ยังอยู่ก็ที่จะต้องช่วยกันด้วยความสามารถด้วยความรู้และด้วยความสามัคคี เพื่อช่วยกันสร้างนักฟุตบอลให้ดี ช่วยกันสร้างความรู้หรือความสามารถในด้านเชิงฟุตบอล ทั้งในด้านตัวบุคคลและในด้านรวมทีมที่จะให้นักฟุตบอลของเราสามารถที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้และมีชัยชนะให้ดียิ่งขึ้นทั้งขอให้สอดส่องในการความเป็นนักกีฬาของนักเตะฟุตบอล ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในกีฬาฟุตบอล คือผู้ที่เป็นฝ่ายจัดการหรือฝ่ายอำนวยการในทีมฟุตบอลต่าง ๆ ทั้งในด้านการอธิบายให้ผู้ดูได้สามารถที่จะดูกีฬาฟุตบอลโดยมีความสนุกครึกครื้น มีความรู้ ความรื่นเริง ความตื่นเต้น และความเรียบร้อย อันนี้ก็เป็นหน้าที่ของสมาคมฟุตบอลเหมือนกัน ที่ควรจะชี้แจงให้คนทั่ว ๆ ไปทราบถึงจุดประสงค์ของกีฬา ถ้าทำได้สำเร็จด้วยดีก็จะเป็นชัยชนะอย่าง

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ พลตำรวจโท ต่อศักดิ์ ยมนาค นายกสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และคณะกรรมการของสมาคม เข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินรายได้จากการจัดการแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน "คิงส์คัพ" ครั้งที่ ๒ เป็นจำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยเสด็จพระราชกุศลช่วยเหลือผู้ประสบภัยในจังหวัดภาคใต้.

ยิ่งใหญ่ของสมาคมฟุตบอล ที่จะทำให้การฟุตบอลของเมืองไทยมีมาตรฐานสูงขึ้นในด้านการกีฬา

ขอทุกคนจงอย่าท้อถอยในงานที่ยากลำบากนี้ ขอให้ปฏิบัติงานในด้านกีฬานี้ให้เข้มแข็ง เพราะว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง และต่อประชาชนด้วย ขอทุกคนจงประสบแต่ความสำเร็จความเจริญก้าวหน้าทุกประการ.

กระแสพระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๑๓

วันพุธ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๒

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสขึ้นปีพุทธศักราช ๒๕๑๓ นี้ ข้าพเจ้าขออวยพรปีใหม่ และส่งความปรารถนาดีมายังท่าน อีกวาระหนึ่ง

ข้าพเจ้าขอขอบใจท่าน ที่มีน้ำใจไมตรีต่อข้าพเจ้าและพระราชินีและต่อลูก ๆ ทุกคน ทั้งได้ร่วมมือสนับสนุนในสรรพกิจการงานทั้งปวง ทำให้ปลื้มใจและมีกำลังใจเป็นอันมาก

เหตุการณ์บ้านเมืองในรอบปีที่ผ่านมา แม้จะมีความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกิดขึ้นก็นับว่าเรียบร้อยอยู่เป็นส่วนรวม เพราะไม่มีเหตุการณ์ร้ายแรงอันใด ที่มาทำให้งานของชาติต้องหยุดชะงัก เรายังดำเนินงานต่าง ๆ มาได้เป็นปรกติ การบริหาร การพัฒนาประเทศตลอดจนการเจริญสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ เป็นมาโดยราบรื่น

สิ่งที่ต้องกล่าวถึงอีกอย่างหนึ่งในที่นี้ คืออุทกภัยใหญ่ในบางจังหวัด ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่อาชีพและทรัพย์สินของราษฎร อย่างใหญ่หลวง ทำให้ผู้ประสบภัยต้องได้รับความทุกข์ยากแสนสาหัส และต้องกระทบกระเทือนถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศด้วยไม่น้อย แต่อุทกภัยคราวนี้ ก็ทำให้ได้เห็นจิตใจและความสามัคคีของคนไทยอย่างเด่นชัดอีกครั้งหนึ่ง เราต่างพร้อมใจและเต็มใจช่วยเหลือกันและกันทันที โดยเต็มกำลังและด้วยความเสียสละ ข้าพเจ้ามีความปิติเต็มตื้นใจ ที่ได้เห็นน้ำใจของทุกคนเช่นนี้ และใคร่ขอถือโอกาสนี้ชี้แจงว่า การช่วยเหลือที่จะให้ได้ประโยชน์ถาวรจริง ๆ นั้น เป็นงานที่ลำบาก ต้องพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบ และกระทำเป็นขั้น ๆ ขั้นต้น ต้องรีบบรรเทาทุกข์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าก่อน ต่อไป ก็ต้องช่วยผู้ประสบภัย ให้มีที่อยู่ มีงาน มีอาชีพดังเดิม เมื่อกู้ฐานะได้แล้ว ก็ต้องช่วยให้รู้จักวางแผนให้ทำอาชีพการงานได้ดีขึ้น ก้าวหน้าขึ้น ให้มีรายได้อันเพียงพอที่จะช่วยตนเอง และสามารถยกฐานะความเป็นอยู่ให้มั่นคงยิ่งขึ้น ถ้าเราช่วยเหลือกันอย่างนี้ นอกจากจะได้ช่วยผู้ประสบภัยแล้ว ยังจะช่วยให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศ และช่วยคุ้มภัยให้แก่ประเทศได้ อีกหลายประการ

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายแต่ละคน ตั้งใจให้แน่วแน่ ที่จะประกอบการงานสร้างความเจริญให้แก่ตน ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งมั่น ที่จะใช้ความอุตสาหะพยายาม ความรอบคอบคิดอ่าน ในการกระทำทั้งปวง และพร้อมในกัน ที่จะรักษาความสมัครสมานสามัคคี ยึดมั่นในชาติบ้านเมือง ในประโยชน์ส่วนรวม เป็นนิจเป็นสำคัญ

ขออานุภาพแห่งพระรัตนตรัยจงปกปักรักษาท่านทั้งหลาย ให้ปราศจากสิ่งชั่วร้ายและภยันตรายทุก ๆ ประการ บันดาลให้มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา และกำลังสามัคคีอันมั่นคง สามารถประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ในหน้าที่ของตน ๆ ให้บรรลุผล บรรลุความสำเร็จ และสามารถดำรงความเป็นปึกแผ่น ความเป็นอิสระ พร้อมทั้งความเจริญร่มเย็นเป็นผาสุกของบ้านเมืองไว้ สืบไปตลอดกาลนาน ขอทุกท่านจงประสบแต่ความสุขสิริสวัสดิ์ สำเร็จในสิ่งพึงปรารถนา ตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน.

บรรณานุกรม

สำนักราชเลขาธิการ. พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ. พระนคร. สำนักพิมพ์ บันดาลสาสน์ ๒๕๐๘.

สำนักราชเลขาธิการ. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๘-๒๕๐๘. กรุงเทพ ฯ. โรงพิมพ์พระจันทร์ ๒๕๑๖.

สมาคมหนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาคแห่งประเทศไทย. กระแสพระราชดำรัส พระบรมราโชวาท พระราชหัตถเลขาและพระบรมราโชวาท ปีพุทธศักราช ๒๕๐๙ . ธนบุรี. กรุงไทยการพิมพ์ ม.ป.ป.

วชิราวุธวิทยาลัย. พระบรมราโชวาท กับ วชิราวุธวิทยาลัย ปีพุทธศักราช ๒๕๑๐. กรุงเทพ ฯ. โรงพิมพ์ไทยเขษม ๒๕๑๙.

สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระราชทานแก่คณะกรรมการสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ในโอกาสต่าง ๆ เกี่ยวกับงานสังคมสงเคราะห์ ปีพุทธศักราช ๒๕๑๐. กรุงเทพ ฯ. ม.ป.ท. ๒๕๑๖

สำนักราชเลขาธิการ. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๑๑ จนถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๒. พระนคร. โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร ๒๕๑๓.

สำนักราชเลขาธิการ. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๑๒ จนถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๓. พระนคร. โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร ๒๕๑๓.

คณะกรรมการโครงการผลิตชุดหนังสือ
ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พุทธศักราช ๒๔๙๓ – ๒๕๔๘

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

ประธานคณะที่ปรึกษา

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

ประธานกรรมการ

นายวิสิฐ ตันติสุนทร

กรรมการ

นางสาวสมลักษณ์ วงศ์งามขำ

นางสาววันเพ็ญ เซ็นตระกูล

นางสาวศรีนิตย์ บุญทอง

นางสาวสาวิตรี แสนสว่าง

นางสาวพรพิมล วรดิลก

กรรมการและเลขานุการ

นางอมฤดา สุวรรณจินดา

คณะผู้จัดทำ

นายวิสิฐ ตันติสุนทร : เลขาธิการคณะกรรมการ กบข.

นายสิงหะ นิกรพันธุ์ : รองเลขาธิการคณะกรรมการ กบข.

นางสาววริยา ว่องปรีชา : ผู้ช่วยเลขาธิการ สายนโยบายลงทุน

นางสาวนัชชา พรตปกรณ์ : ผู้ช่วยเลขาธิการ สายสมาชิก

นางวชิรา ณ ระนอง : ผู้ช่วยเลขาธิการ สายบริหาร

นางอมฤดา สุวรรณจินดา
นายจีรวัฒน์ ชนะเสรีชัย
ดร.กิรณ ลิมปพยอม
นางสาวอรภัทร รังษีวงศ์
นางวชิรา สุวรรณศร
นางสาวปิยะดา พรหมรักษา
นางสาวขนบพันธุ์ ไตรย์พืชน์
นายอรรณพ วิบูลยานนท์
นางสาวสุพิชยา เกตุผาสุข
นางสาวกัญญา ศิริวราดร
นางสาวจิรพร ก้อนสาริยา
นางสาววรรณนิษฐา อธิษฐ์ดิษฐ์

นางสาวชุติปภา ยังสุข
นางสาวยุวพร นนท์ภาษโสภณ
นายนันทพล สุวรรณาศรัย
นายวราห์ อภินันท์สวัสดิ์
นางดวงใจ ลี้ตระกูลศิลป
นางสาวพรรณสุดา สุขวิสิฏฐ์
นางนัศรีนีย์ มีสุวรรณ์
นางสาวอรวรรณ อินทรผาด
นางสุชาดา อัชฌาเจริญสถิต
นางสาวอโนมา ปัทมานนท์
นางสาวสถิรพร อมรเจริญสวัสดิ์
นางสาวเอมิกา สุดสายบัว

นายมานพ เฮียงคะ
นางสาวโสภิดา ทนันชัย
นางสาวจิตติมา ทวาเรศ
นางสาวนิตยาภรณ์ บัวนาค
นางสาวพุทธชาติ แก้วทิพย์
นางสาวไพรัตน์ ตระการจันทร์
นางสาวสุวรรณา จุลมีวงษ์
นางสาวกมลภัทร ศักดิ์แก้ว
นางสาวพิมพ์ชนก คำดี
นางสาวธนิตา อ่อนท้วม
นายเฉลิมเกียรติ วสันต์
นางสาวทิพาพรณ์ ศรีสมยา

ขอขอบคุณ สำนักราชเลขาธิการ

ชุดหนังสือ **"ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๔๙๓ - ๒๕๔๘"**

จัดทำโดย กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
เลขที่ ๙๙๐ ถนนพระราม ๔ บางรัก สีลม กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๖๓๖-๑๐๐๐
โทรสาร ๐-๒๖๓๖-๐๖๐๓-๔
www.gpf.or.th

ออกแบบโดย บริษัท เกรย์ แมทเทอร์ จำกัด

จัดพิมพ์โดย บริษัท เกรย์ แมทเทอร์ จำกัด
๒๑/๖๑-๖๒ ซอยศูนย์วิจัย ถนนพระรามเก้า
บางกะปิ ห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐
โทรศัพท์ ๐-๒๒๐๓-๑๒๔๐-๗
โทรสาร ๐-๒๖๔๑-๔๒๑๑

พิมพ์เมื่อ พุทธศักราช ๒๕๕๐

จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๗๒๔๗-๒๖-๘